

ศูนย์เรียนรู้ความหลากหลายทางสังคม

SOCIAL DIVERSITY LEARNING CENTER

สิตางค์ สุวรรณกิจ
SITANG SUVANNAKITA

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาสถาปัตยกรรมศาสตรบัณฑิต (สาขาวิชาสถาปัตยกรรมหลัก)
ภาควิชาสถาปัตยกรรมและการวางแผน คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
ปีการศึกษา 2563

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

หัวข้อวิทยานิพนธ์	ศูนย์เรียนรู้ความหลากหลายทางสังคม (Social Diversity Learning Center)
นักศึกษา	สิตางค์ สุวัฒน์กัญญา
รหัสประจำตัว	59020067
ปริญญา	สถาปัตยกรรมศาสตร์บัณฑิต (สาขาสถาปัตยกรรม)
ภาควิชา	สถาปัตยกรรมและการวางแผน คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์
ปีการศึกษา	2563

บทคัดย่อ

โครงการศูนย์เรียนรู้ความหลากหลายทางสังคมเพื่อลดกรณีขัดแย้งซึ่งอาจส่งผลที่ทำให้เกิดปัญหาความรุนแรงและปัญหาอาชญากรรมที่เกิดจากความเกลียดชัง อันเกิดจากการขาดความเคารพในสิทธิมนุษยชนระหว่างกลุ่มคนที่มีอคติในแง่ลบ หรือความเชื่อที่แตกต่างกัน และช่วยเป็นกลไกในการปรับตัวเพื่อการอยู่ร่วมกันในอนาคตในบริบทสังคมพหุวัฒนธรรม โดยเป็นโครงการที่มีแนวคิดในการสร้างบรรทัดฐานรูปแบบใหม่ในสังคมด้านสิทธิมนุษยชน การเคารพความเหมือนและความต่างในปัจเจกบุคคล ด้วยการสร้างความเข้าใจพื้นฐาน ในเรื่องของสิทธิมนุษยชน การปรับตัวในอนาคตเพื่อการอยู่ร่วมกัน การเป็นสถานที่แลกเปลี่ยนองค์ความรู้ ส่งเสริมและรองรับกิจกรรมของสังคมพหุวัฒนธรรม และเป็นสถานที่ให้คำปรึกษา แนะนำ และฟื้นฟูสภาพจิตใจเพื่อลดสาเหตุอันนำไปสู่ปัญหาความรุนแรงและอาชญากรรมจากความเกลียดชัง

โครงการตั้งอยู่บนที่ดินขนาด 29,485.60 ตารางเมตร โดยตั้งติดกับถนนเจริญกรุง แขวงยานนาวา เขตสาทร กรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นย่านที่มีความหลากหลายทางสังคม

ภายในโครงการมีพื้นที่สำหรับการแลกเปลี่ยนองค์ความรู้เพื่อการพัฒนาศักยภาพการทำงานร่วมกันในบริบทสังคมที่หลากหลาย พื้นที่สาธารณะในการแสดงออกเพื่อสังคมประชาธิปไตย อิสระทางความคิด การลดช่องว่างทางอำนาจที่ไม่เท่าเทียมในสังคม ปรับเปลี่ยนการขับเคลื่อนพลวัตทางสังคมในทิศทางที่สร้างสรรค์

จากองค์ประกอบที่กล่าวมาข้างต้นทำให้โครงการศูนย์เรียนรู้ความหลากหลายทางสังคมเป็นโครงการเสนอแนะเพื่อสร้างสถาปัตยกรรมสาธารณะนำไปสู่การสร้างโอกาสทางการทำงานและส่งเสริมคุณภาพชีวิต การเคารพความเหมือนและความต่างในบุคคล และการอยู่ร่วมกันในสังคมแห่งความหลากหลาย

กิตติกรรมประกาศ

การทำวิทยานิพนธ์โครงการศูนย์เรียนรู้ความหลากหลายทางสังคมนี้ ได้จัดทำขึ้นโดยอาศัยความรู้ความสามารถและประสบการณ์ที่ได้รับและเรียนรู้มาตลอดระยะเวลาที่ได้ศึกษาอยู่ในสถาบันแห่งนี้ วิทยานิพนธ์ครั้งนี้สามารถสำเร็จลุล่วงได้เนื่องจากความอนุเคราะห์จากท่านสำคัญเหล่านี้ที่เป็นผู้สอนและให้ความรู้ความสามารถประสบการณ์ที่มีอยู่ทั้งร่างกายแรงใจเพื่อใช้สำหรับการทำวิทยานิพนธ์ในครั้งนี้ ขอขอบพระคุณอย่างยิ่ง

ข้าพเจ้าขอขอบพระคุณครอบครัวของข้าพเจ้าที่คอยเป็นห่วงเป็นใยตลอดมาทั้งให้คำปรึกษาและให้การสนับสนุนในทุกสิ่งอย่างตลอดมา

ผศ.ดร. ปุรณ ขวัญสุวรรณ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ผู้ให้คำปรึกษาและคำแนะนำต่าง ๆ ตลอดมา ทั้งยังสั่งสอน ให้การสนับสนุน ให้ความรู้ในแง่ของความคิด การคิดงานอย่างเป็นประเด็น ทั้งเรื่องการเรียนรู้และสิ่งต่าง ๆ ภายนอกจากโครงการวิทยานิพนธ์ และสามารถนำพาให้มีทักษะทางด้านอื่น ๆ เช่น ทักษะทางด้านคอมพิวเตอร์ เป็นต้น ให้สามารถนำไปใช้สู่การดำเนินชีวิตในการประกอบอาชีพภายนอก

คณะกรรมการวิทยานิพนธ์ทุกท่าน ซึ่งคอยดูแลการตรวจสอบรูปเล่มวิทยานิพนธ์ และให้ข้อพิจารณาในการออกแบบแง่มุมต่าง ๆ ที่สามารถนำไปพัฒนาในการออกแบบได้ต่อ ๆ ไป และรับฟังแนวคิดต่าง ๆ ที่ได้เสนอไป

คณาจารย์ทุกท่านที่ให้โอกาส ให้ความรู้ ความคิด คำแนะนำต่าง ๆ ทั้งในด้านการศึกษาและเรื่องราวสู่โลกภายนอกที่กำลังจะไปเผชิญ

ขอบคุณเพื่อน ๆ หมู่ที่ ที่คอยดูแลและช่วยเหลือในการพัฒนาแบบเช่นกัน

ขอขอบคุณที่ ๆ นื่อง ๆ สายรหัส 67 ที่คอยให้ความช่วยเหลือและกำลังใจตลอดมา

นางสาว สิตางค์ สุวัฒน์กัญญา
ผู้จัดทำ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ.....	I
กิตติกรรมประกาศ.....	II
สารบัญ.....	III
สารบัญภาพ.....	VII
สารบัญตาราง.....	XIV
บทที่ 1 บทนำ.....	1-1
1.1 ความเป็นมาของโครงการ.....	1-1
1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษาโครงการ.....	1-4
1.3 ขอบเขตและวิธีการศึกษาโครงการ.....	1-4
1.3.1 ขอบเขตของโครงการ.....	1-4
1.3.2 วิธีการศึกษาโครงการ.....	1-5
1.4 ประโยชน์ของการศึกษาโครงการ.....	1-6
บทที่ 2 การศึกษาข้อมูลพื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับโครงการ.....	2-1
2.1 นิยามศัพท์.....	2-2
2.2 ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับปัญหาความไม่เท่าเทียมและความรุนแรงในสังคม.....	2-4
2.2.1 ผลกระทบและสถานการณ์จากปัญหาโครงสร้างอำนาจที่ไม่เท่าเทียม.....	2-4
2.2.2 ข้อมูลผลกระทบเรื่องปัญหาอาชญากรรมจากความเกลียดชัง.....	2-7
2.2.3 วิเคราะห์สาเหตุอันนำไปสู่กรณีขัดแย้งและความรุนแรง.....	2-9
2.3 ข้อมูลหน่วยงานที่รองรับหรือนโยบายที่มีความเกี่ยวข้องกับโครงการ.....	2-14
2.3.1 แอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนล (Amnesty International Thailand)	2-14
2.3.2 สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.)	2-14
2.3.3 ศูนย์ออกแบบและพัฒนาเมือง (UddC)	2-16
2.4 ข้อมูลทางทฤษฎีและแนวคิดที่เกี่ยวข้องเพื่อการแก้ไขปัญหา.....	2-16
2.4.1 แนวคิดสังคมพหุวัฒนธรรม.....	2-17
2.4.2 แนวคิดเรื่องโอกาสของความหลากหลายทางสังคม.....	2-19
2.5 ข้อมูลทางทฤษฎีเพื่อสนับสนุนการออกแบบโครงการ.....	2-20
2.5.1 แนวคิดเรื่องความสามารถในการเข้าใจความรู้สึกผู้อื่น.....	2-21
2.5.2 แนวคิดการแลกเปลี่ยนเพื่อการเคารพความเหมือนและต่างทางสังคม.....	2-22
2.5.3 แนวคิดเกี่ยวกับการเคลื่อนไหวทางสังคม.....	2-23

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
2.5 (ต่อ)	
2.5.4 แนวคิดเรื่องพื้นที่ทางสังคมและพื้นที่สาธารณะ.....	2-23
บทที่ 3 การศึกษาข้อมูลผู้ใช้โครงการ.....	3-1
3.1 การศึกษาข้อมูลผู้ใช้โครงการ.....	3-1
3.1.1 การศึกษาความหลากหลายทางสังคมในกรุงเทพมหานคร.....	3-2
3.1.2 การศึกษากฎโครงสร้างอำนาจสังคมเมือง.....	3-3
3.1.3 วิเคราะห์ศึกษาผู้ได้รับผลกระทบจากปัญหา.....	3-8
3.2 การศึกษาผู้ใช้โครงการแบ่งตามประเภท.....	3-12
3.2.1 ผู้ใช้บริการ.....	3-12
3.2.2 เจ้าหน้าที่โครงการ.....	3-13
3.3 การศึกษาและวิเคราะห์พฤติกรรมผู้ใช้โครงการ.....	3-15
3.3.1 การวิเคราะห์พฤติกรรมผู้ใช้บริการ.....	3-15
3.3.2 การวิเคราะห์พฤติกรรมเจ้าหน้าที่โครงการ.....	3-17
3.4 การศึกษาและวิเคราะห์จำนวนผู้ใช้โครงการ.....	3-20
3.4.1 จำนวนผู้ใช้โครงการ.....	3-20
3.4.2 จำนวนเจ้าหน้าที่โครงการ.....	3-22
3.4.3 สรุปจำนวนผู้ใช้โครงการ.....	3-25
บทที่ 4 การศึกษาอาคารตัวอย่าง.....	4-1
4.1 อาคารหรือกิจกรรมตัวอย่างที่เกี่ยวข้องกับการแลกเปลี่ยนเรียนรู้.....	4-2
4.1.1 MECA Cultural Center.....	4-2
4.1.2 Multicultural Center.....	4-6
4.1.3 Sawmill Market.....	4-11
4.1.4 Thailand Creative & Design Center.....	4-15
4.1.5 101 True Digital Park.....	4-20
4.1.6 Technology Entertainment and Design.....	4-25
4.2 พื้นที่ตัวอย่างประเภทพื้นที่สาธารณะสร้างสรรค์.....	4-29
4.2.1 10 Kilometers.....	4-29
4.2.2 ลานกีฬาพัฒนา 2.....	4-35
4.3 กิจกรรมตัวอย่างประเภทการบำบัดฟื้นฟู.....	4-41

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
4.3 (ต่อ)	
4.3.1 Close to Home (Beijing’s hutongs)	4-41
บทที่ 5 การศึกษาข้อมูลที่ตั้งโครงการ.....	5-1
5.1 การวิเคราะห์การเลือกที่ตั้งโครงการ.....	5-2
5.1.1 การแบ่งเขตพื้นที่กรุงเทพมหานคร.....	5-2
5.1.2 การวิเคราะห์ย่านที่ตั้งโครงการ.....	5-3
5.1.3 การศึกษาเส้นทางการเดินรถไฟฟ้าและการคมนาคม.....	5-8
5.1.4 แนวทางการพัฒนาพื้นที่สาธารณะบริเวณรอบสถานีขนส่งมวลชนระบบราง	5-9
5.1.5 สรุปวิเคราะห์การเลือกที่ตั้งโครงการ.....	5-10
5.2 เกณฑ์การพิจารณาเลือกที่ตั้งโครงการ.....	5-11
5.2.1 ความสัมพันธ์ระหว่างที่ตั้งโครงการและบริบทสังคม.....	5-11
5.2.2 การเข้าถึงโครงการ.....	5-11
5.2.3 บริบทโดยรอบโครงการ.....	5-12
5.2.4 ความสอดคล้องกับการพัฒนาพื้นที่สาธารณะบริเวณรอบสถานีขนส่งมวลชน	5-12
5.2.5 กฎหมายผังเมืองการใช้ประโยชน์ที่ดิน.....	5-12
5.2.6 ลักษณะและรูปร่างที่ดิน.....	5-12
5.3 การเลือกพิจารณาที่ตั้งโครงการ.....	5-13
5.3.1 ที่ตั้งโครงการ A.....	5-13
5.3.2 ที่ตั้งโครงการ B.....	5-15
5.3.3 ที่ตั้งโครงการ C.....	5-16
5.4 การสรุปการเลือกที่ตั้งโครงการ.....	5-17
5.5 การวิเคราะห์ข้อมูลที่ตั้งโครงการ.....	5-19
5.5.1 ข้อมูลเบื้องต้นของที่ตั้งโครงการ.....	5-19
5.5.2 กฎหมายข้อกำหนดที่เกี่ยวข้องกับที่ตั้งโครงการ.....	5-23
5.5.3 การเดินทางและการเข้าถึงโครงการ.....	5-23
5.5.4 ข้อมูลสภาพแวดล้อมของโครงการ.....	5-26
5.5.5 ข้อมูลพื้นที่โดยรอบโครงการ.....	5-28
5.5.6 ข้อมูลด้านแผนพัฒนาในอนาคต.....	5-29
5.5.7 ข้อมูลอาคารและโครงสร้างที่มีอยู่เดิม.....	5-31

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 6 การศึกษาข้อมูลองค์ประกอบโครงการ.....	6-1
6.1 การวิเคราะห์องค์ประกอบโครงการ.....	6-2
6.1.1 การกำหนดโปรแกรมจากวัตถุประสงค์ของโครงการ.....	6-2
6.1.2 การวิเคราะห์องค์ประกอบจากประเด็นความหลากหลายทางสังคม.....	6-3
6.1.3 การวิเคราะห์องค์ประกอบจากการศึกษาผู้ใช้งาน.....	6-6
6.1.4 การวิเคราะห์องค์ประกอบจากการศึกษากรณีศึกษาตัวอย่าง.....	6-9
6.1.5 การวิเคราะห์องค์ประกอบจากการศึกษาที่ตั้งโครงการ.....	6-10
6.2 สรุปรายละเอียดและองค์ประกอบโครงการ.....	6-13
6.3 ความสัมพันธ์ของพื้นที่ใช้สอยภายในโครงการ.....	6-18
6.3.1 ภาพรวมความสัมพันธ์ระหว่างพื้นที่ใช้สอยในโครงการ.....	6-18
6.3.2 ความสัมพันธ์ของส่วนแลกเปลี่ยนเรียนรู้.....	6-19
6.3.3 ความสัมพันธ์ของส่วนการแสดงผล.....	6-19
6.3.4 ความสัมพันธ์ของส่วนให้คำปรึกษาสุขภาพจิต.....	6-20
6.3.5 ความสัมพันธ์ของส่วนบริการโครงการ.....	6-20
6.3.6 ความสัมพันธ์ของส่วนสนับสนุนโครงการ.....	6-21
6.4 การวิเคราะห์พื้นที่ใช้สอยของโครงการ.....	6-21
6.4.1 พื้นที่ใช้สอยส่วนแลกเปลี่ยนเรียนรู้.....	6-21
6.4.2 พื้นที่ใช้สอยส่วนการแสดงผล.....	6-28
6.4.3 พื้นที่ใช้สอยส่วนให้คำปรึกษาสุขภาพจิต.....	6-30
6.4.4 พื้นที่ใช้สอยส่วนบริการโครงการ.....	6-34
6.4.5 พื้นที่ใช้สอยส่วนสนับสนุนโครงการ.....	6-37
6.4.6 การสรุปพื้นที่ใช้สอยโครงการ.....	6-43
บทที่ 7 การศึกษาข้อมูลสนับสนุนการออกแบบโครงการ.....	7-1
7.1 การออกแบบพื้นที่สาธารณะ.....	7-1
7.1.1 ความเป็นสาธารณะของพื้นที่สาธารณะเชิงกายภาพ.....	7-1
7.1.2 แนวคิดการสร้างสภาพแวดล้อมที่ตอบสนองต่อพฤติกรรมมนุษย์.....	7-3
7.1.3 ผลกระทบ Covid-19 ต่อพื้นที่สาธารณะ.....	7-4
7.2 การออกแบบพื้นที่ริมน้ำ.....	7-6
7.2.1 แนวทางการพัฒนาพื้นที่ริมน้ำ.....	7-6

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
8.2 (ต่อ)	
7.2.2 การเปลี่ยนแปลงด้วยลักษณะเชิงพื้นที่.....	7-7
7.3 การออกแบบพื้นที่ส่วนแลกละเปลี่ยนเรียนรู้.....	7-9
7.3.1 การออกแบบส่วนพื้นที่ทำงานร่วมกัน.....	7-9
7.3.2 การออกแบบส่วนพื้นที่ศูนย์การค้า.....	7-12
7.4 การออกแบบพื้นที่ส่วนการแสดงออก.....	7-15
7.4.1 การออกแบบพื้นที่นันทนาการ.....	7-15
7.4.2 การออกแบบห้องประชุมเวทีสัมมนา.....	7-24
7.5 การออกแบบพื้นที่ส่วนให้คำปรึกษาสุขภาพจิต.....	7-26
7.5.1 คุณลักษณะที่ทำให้เกิดความรู้สึกที่ดีต่อสภาวะจิตใจ.....	7-26
7.5.2 สิ่งเร้าและการกระตุ้นความรู้สึกเกี่ยวข้องกับหลักจิตวิทยา.....	7-27
7.5.3 แนวทางการออกแบบสวนเพื่อสุขภาพ.....	7-28
บทที่ 8 การศึกษางานระบบที่เกี่ยวข้องกับโครงการ.....	8-1
8.1 งานระบบโครงสร้างอาคาร.....	8-1
8.1.1 ระบบโครงสร้างใต้ดิน.....	8-1
8.1.2 ระบบโครงสร้างเหนือดิน.....	8-2
8.2 งานระบบไฟฟ้า.....	8-4
8.2.1 ระบบไฟฟ้าแรงสูง.....	8-4
8.2.2 ระบบไฟฟ้ากำลัง.....	8-4
8.2.3 ระบบไฟฟ้าส่องสว่าง.....	8-5
8.2.4 ระบบไฟฟ้าฉุกเฉิน.....	8-6
8.3 งานระบบปรับอากาศและระบายอากาศ.....	8-6
8.3.1 ระบบปรับอากาศ.....	8-6
8.3.2 ระบบระบายอากาศ.....	8-9
8.4 งานระบบสุขาภิบาลและการบำบัดน้ำเสีย.....	8-10
8.4.1 ระบบน้ำประปา.....	8-10
8.4.2 ระบบท่อน้ำทิ้ง.....	8-10
8.4.3 ระบบท่อระบายอากาศ.....	8-10
8.4.4 ระบบท่อระบายน้ำฝน.....	8-11

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
8.4 (ต่อ)	
8.4.5 ระบบบำบัดน้ำเสีย.....	8-11
8.5 งานระบบป้องกันอัคคีภัยและระบบดับเพลิง.....	8-11
8.5.1 การป้องกันอัคคีภัย.....	8-11
8.5.2 ระบบการหนีไฟ.....	8-12
8.5.3 ระบบการดับเพลิง.....	8-12
8.6 งานระบบสื่อสาร.....	8-13
8.6.1 ระบบโทรศัพท์.....	8-13
8.6.2 ระบบเสียงประกาศ.....	8-14
8.7 งานระบบรักษาความปลอดภัย.....	8-16
8.7.1 ระบบโทรทัศน์กล้องวงจรปิด.....	8-16
8.7.2 เจ้าหน้าที่รักษาการณ์.....	8-16
8.7.3 การออกแบบทางสถาปัตยกรรม.....	8-16
8.7.4 การป้องกันการโจรกรรม.....	8-17
8.7.5 ระบบตู้เรียกฉุกเฉิน.....	8-17
8.8 งานระบบกำจัดขยะ.....	8-18
8.8.1 การจัดการขยะรูปแบบ 3R.....	8-18
8.8.2 เกณฑ์มาตรฐานภาชนะรองรับขยะมูลฝอย.....	8-19
8.8.3 จุดรวบรวมขยะมูลฝอย.....	8-19
บรรณานุกรม	
ภาคผนวก ก	
ภาคผนวก ข	
ประวัติผู้เขียน	

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 1.1	แผนผังแสดงขั้นตอนวิธีการศึกษาโครงการ..... 1-1
ภาพที่ 2.1	แผนผังแสดงขั้นตอนวิธีการศึกษาข้อมูลพื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับโครงการ..... 2-1
ภาพที่ 2.2	แผนผังแสดงขั้นตอนวิธีการศึกษาข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับปัญหา..... 2-4
ภาพที่ 2.3	แผนภาพแสดงการวิเคราะห์กระบวนการเกิดปัญหาความรุนแรง..... 2-10
ภาพที่ 2.4	รูปแบบของทฤษฎีสามเหลี่ยมอาชญากรรม (Crime Triangle Theory) 2-12
ภาพที่ 2.5	ภาพแสดงยุทธศาสตร์ไตรพลังเพื่อขับเคลื่อนสังคม..... 2-15
ภาพที่ 2.6	แนวทางการศึกษาข้อมูลทางทฤษฎีเพื่อสนับสนุนการออกแบบโครงการ..... 2-20
ภาพที่ 2.7	แผนภาพแสดงความสัมพันธ์ระหว่างพื้นที่ทางสังคมและการสร้างอัตลักษณ์..... 2-26
ภาพที่ 2.8	ภาพแสดงความสัมพันธ์ระหว่างพื้นที่สาธารณะกับคน พื้นที่ และเมือง..... 2-26
ภาพที่ 2.9	ภาพแสดงความสัมพันธ์ของมิติการใช้พื้นที่..... 2-31
ภาพที่ 3.1	แผนผังแสดงแนวทางการศึกษาข้อมูลผู้ใช้โครงการ..... 3-1
ภาพที่ 3.2	แผนผังแสดงการศึกษากลไกโครงสร้างอำนาจสังคมเมือง..... 3-4
ภาพที่ 3.3	อำนาจส่วนบุคคลนำไปสู่เอกสิทธิ์ เกียรติภูมิ และอำนาจส่วนบุคคลมากขึ้น..... 3-4
ภาพที่ 3.4	ผลที่มีการถูกเลือกปฏิบัติเมื่อเข้าถึงบริการภาครัฐ แจงตามกลุ่มอัตลักษณ์ย่อย..... 3-6
ภาพที่ 3.5	การวิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงสังคมของผู้กระทำ ผู้ได้รับผลกระทบ..... 3-10
ภาพที่ 3.6	การวิเคราะห์จุดร่วมทางสถานภาพเพื่อทราบผู้ใช้งานโครงการ..... 3-11
ภาพที่ 3.7	แผนผังองค์กรบุคลากรภายในโครงการ..... 3-14
ภาพที่ 3.8	แผนผังแสดงพฤติกรรมของผู้ใช้บริการส่วนพื้นที่แลกเปลี่ยน..... 3-15
ภาพที่ 3.9	แผนผังแสดงพฤติกรรมของผู้ใช้บริการส่วนพื้นที่สาธารณะในการแสดงออก..... 3-16
ภาพที่ 3.10	แผนผังแสดงพฤติกรรมของผู้ใช้บริการส่วนพื้นที่บำบัดฟื้นฟู..... 3-17
ภาพที่ 3.11	แผนผังแสดงพฤติกรรมของเจ้าหน้าที่ปฏิบัติการประจำ..... 3-18
ภาพที่ 3.12	แผนผังแสดงพฤติกรรมของเจ้าหน้าที่ปฏิบัติการชั่วคราว..... 3-18
ภาพที่ 3.13	แผนผังแสดงผู้ใช้ภายในโครงการ..... 3-19
ภาพที่ 4.1	ทัศนียภาพของโครงการ MECA..... 4-2
ภาพที่ 4.2	ทัศนียภาพของโครงการ MECA..... 4-3
ภาพที่ 4.3	ทัศนียภาพภายในของโครงการ MECA..... 4-4
ภาพที่ 4.4	ทัศนียภาพภายในโรงละครของโครงการ MECA..... 4-4
ภาพที่ 4.5	ทัศนียภาพภายในของโครงการ MECA..... 4-5

สารบัญภาพ (ต่อ)

	หน้า
ภาพที่ 4.6 ทักษะภาพของโครงการ Multicultural Center.....	4-6
ภาพที่ 4.7 ที่ตั้งอาคาร Multicultural Center ภายในมหาวิทยาลัย.....	4-7
ภาพที่ 4.8 ไอโซเมตริกของโครงการ Multicultural Center.....	4-7
ภาพที่ 4.9 ทักษะภาพภายในโครงการ Multicultural Center.....	4-8
ภาพที่ 4.10 ผนังปิดผิวอาคารของโครงการ Multicultural Center.....	4-9
ภาพที่ 4.11 ผนังปิดผิวอาคารของโครงการ Multicultural Center.....	4-9
ภาพที่ 4.12 ทักษะภาพโครงการ Sawmill Market.....	4-11
ภาพที่ 4.13 ทักษะภาพภายในโครงการ Sawmill Market.....	4-12
ภาพที่ 4.14 ทักษะภาพภายในโครงการ Sawmill Market.....	4-12
ภาพที่ 4.15 ผังพื้นที่ชั้นที่ 1 ของโครงการ Sawmill Market.....	4-13
ภาพที่ 4.16 รูปตัดของโครงการ Sawmill Market.....	4-13
ภาพที่ 4.17 รูปตัดของโครงการ Sawmill Market.....	4-14
ภาพที่ 4.18 ผังพื้นที่ชั้นที่ 2 ของโครงการ Sawmill Market.....	4-14
ภาพที่ 4.19 ทักษะภาพภายในโครงการ TCDC.....	4-15
ภาพที่ 4.20 ทักษะภาพภายในโครงการ TCDC.....	4-16
ภาพที่ 4.21 แพนผังโครงการ TCDC.....	4-17
ภาพที่ 4.22 ทักษะภาพภายในโครงการ TCDC ส่วน Creative Space.....	4-18
ภาพที่ 4.23 ทักษะภาพภายในโครงการ TCDC ส่วน Function Room.....	4-18
ภาพที่ 4.24 ทักษะภาพภายในโครงการ TCDC ส่วน Meeting Room.....	4-19
ภาพที่ 4.25 ทักษะภาพภายในโครงการ TCDC ส่วน Meeting Room.....	4-19
ภาพที่ 4.26 ทักษะภาพภายในโครงการ 101 Digital Park.....	4-20
ภาพที่ 4.27 ทักษะภาพสวนในโครงการ 101 Digital Park.....	4-21
ภาพที่ 4.28 ทักษะภาพสวนภายนอกโครงการ 101 Digital Park.....	4-22
ภาพที่ 4.29 โมเดลจำลองแผนที่การแบ่งอาคารโครงการ 101 Digital Park.....	4-22
ภาพที่ 4.30 ผังอาคาร Pegasus Building โครงการ 101 Digital Park.....	4-23
ภาพที่ 4.31 ทักษะภาพภายในโครงการ 101 Digital Park.....	4-24
ภาพที่ 4.32 ทักษะภาพในห้องประชุมโครงการ 101 Digital Park.....	4-24
ภาพที่ 4.33 บรรยากาศภายในกิจกรรม TED.....	4-25
ภาพที่ 4.34 ผังกิจกรรม TED ที่เคยเกิดขึ้นในพื้นที่ต่างๆ.....	4-26

สารบัญภาพ (ต่อ)

	หน้า
ภาพที่ 4.35 ภาพบรรยากาศภายในกิจกรรม TED.....	4-28
ภาพที่ 4.36 ภาพรวมโครงการ 10 Kilometers.....	4-29
ภาพที่ 4.37 แผนภาพการแผ่โซนของโครงการ 10 kilometers.....	4-30
ภาพที่ 4.38 แผนภาพการแผ่โซนของโครงการ 10 kilometers.....	4-31
ภาพที่ 4.39 การออกแบบแต่ละโซนของโครงการ 10 kilometers.....	4-32
ภาพที่ 4.40 การออกแบบแต่ละโซนของโครงการ 10 kilometers.....	4-32
ภาพที่ 4.41 แผนภาพการวิเคราะห์ที่ตั้งของโครงการ 10 kilometers.....	4-33
ภาพที่ 4.42 ทักษะภาพจำลองของ 10 Kilometers.....	4-34
ภาพที่ 4.43 ทักษะภาพจำลองของ 10 Kilometers.....	4-34
ภาพที่ 4.44 ทักษะภาพของลานกีฬาพัฒนา 2.....	4-35
ภาพที่ 4.45 แนวคิดในการออกแบบของลานกีฬาพัฒนา 2.....	4-36
ภาพที่ 4.46 ทักษะภาพช่วงกลางคืนของลานกีฬาพัฒนา 2.....	4-37
ภาพที่ 4.47 แนวรอบนอกโครงการที่เป็นพื้นที่สวน.....	4-37
ภาพที่ 4.48 ผังโครงการลานกีฬาพัฒนา 2.....	4-38
ภาพที่ 4.49 ลานสนุกโครงการลานกีฬาพัฒนา 2.....	4-39
ภาพที่ 4.50 อาคารแบบมีต้นโครงการลานกีฬาพัฒนา 2.....	4-39
ภาพที่ 4.51 ลานสมาคมโครงการลานกีฬาพัฒนา 2.....	4-40
ภาพที่ 4.52 กิจกรรมของโครงการ Close to Home.....	4-41
ภาพที่ 4.53 กิจกรรมของโครงการ Close to Home.....	4-42
ภาพที่ 4.54 องค์ประกอบที่เชื่อมโยงภายในชุมชนของโครงการ Close to Home.....	4-43
ภาพที่ 4.55 ผังพื้นที่ 1 โครงการ Close to Home.....	4-44
ภาพที่ 4.56 ผังพื้นที่ 2 โครงการ Close to Home.....	4-45
ภาพที่ 4.57 รูปตัดโครงการ Close to Home.....	4-45
ภาพที่ 4.58 แบบจำลองโครงการ Close to Home.....	4-46
ภาพที่ 5.1 แผนผังแสดงขอบเขตการศึกษาข้อมูลที่ตั้งโครงการ.....	5-1
ภาพที่ 5.2 แผนที่แสดงการแบ่งกลุ่มเขตของกรุงเทพมหานคร.....	5-3
ภาพที่ 5.3 แผนที่แสดงเขตที่มีแนวโน้มเกี่ยวข้องกับโครงการ.....	5-4
ภาพที่ 5.4 แผนที่แสดงพื้นที่กรุงเทพมหานครใต้.....	5-4
ภาพที่ 5.5 แผนที่ย่านคลองสาน.....	5-5

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญภาพ (ต่อ)

	หน้า
ภาพที่ 5.6 แผนที่เขตหนองจอก.....	5-6
ภาพที่ 5.7 แผนที่เขตจตุจักร และเขตหลักสี่.....	5-7
ภาพที่ 5.8 ภาพแสดงแผนที่การเดินทางรถไฟฟ้าในกรุงเทพมหานคร.....	5-8
ภาพที่ 5.9 ภาพแสดงแผนที่ระบบทางพิเศษในกรุงเทพมหานคร.....	5-9
ภาพที่ 5.10 ภาพแสดงแผนที่การเดินทางรถไฟฟ้าในกรุงเทพมหานคร.....	5-10
ภาพที่ 5.11 ภาพถ่ายทางอากาศการพิจารณาเลือกที่ตั้ง.....	5-13
ภาพที่ 5.12 ภาพถ่ายทางอากาศที่ตั้งโครงการ A.....	5-13
ภาพที่ 5.13 ภาพถ่ายทางอากาศที่ตั้งโครงการ B.....	5-15
ภาพที่ 5.14 ภาพถ่ายทางอากาศที่ตั้งโครงการ C.....	5-16
ภาพที่ 5.15 ภาพแสดงขอบเขตที่ตั้งของโครงการ.....	5-19
ภาพที่ 5.16 มุมมองที่ตั้งโครงการ 1.....	5-20
ภาพที่ 5.17 มุมมองที่ตั้งโครงการ 2 มุมมองภายในโครงการ.....	5-20
ภาพที่ 5.18 มุมมองที่ตั้งโครงการ 3 มุมมองฝั่งติดแม่น้ำเจ้าพระยา.....	5-21
ภาพที่ 5.19 มุมมองที่ตั้งโครงการ 4 มุมมองจากแม่น้ำเจ้าพระยา.....	5-21
ภาพที่ 5.20 มุมมองที่ตั้งโครงการ 5 มุมมองโครงสร้างเดิมของโครงการ.....	5-22
ภาพที่ 5.21 มุมมองที่ตั้งโครงการ 6 มุมมองภายในโครงการ.....	5-22
ภาพที่ 5.22 การวิเคราะห์ระยะรั้วบริเวณที่ตั้งโครงการ.....	5-23
ภาพที่ 5.23 การวิเคราะห์เส้นทางการคมนาคมเพื่อเข้าถึงโครงการ.....	5-24
ภาพที่ 5.24 การวิเคราะห์เส้นทางการคมนาคมโดยรอบ.....	5-25
ภาพที่ 5.25 จุดจอดรถเมลิโอบริเวณใกล้เคียงพื้นที่โครงการ.....	5-25
ภาพที่ 5.26 ภาพแสดงการวิเคราะห์ภูมิอากาศบริเวณที่ตั้งโครงการ.....	5-26
ภาพที่ 5.27 ภาพแสดงการศึกษามลภาวะทางเสียงบริเวณที่ตั้งโครงการ.....	5-26
ภาพที่ 5.28 ภาพแสดงการศึกษาศักยภาพการเดินทางเท้าบริเวณที่ตั้งโครงการ.....	5-27
ภาพที่ 5.29 ภาพแสดงบริบทโครงสร้างเดิมโครงการ.....	5-27
ภาพที่ 5.30 การพัฒนาพื้นที่โดยรอบ เส้นทางจักรยานและจุดการแสดงออกทางการเมือง.....	5-28
ภาพที่ 5.31 ภาพแสดงแบบเสนอผังแม่บทพัฒนาพื้นที่ริมน้ำยานนาวา.....	5-29
ภาพที่ 5.32 ภาพแสดงแบบเสนอผังแม่บทพัฒนาพื้นที่ริมน้ำยานนาวา.....	5-30
ภาพที่ 5.33 ภาพแสดงการวิเคราะห์ที่ตั้งตามแผนพัฒนา.....	5-30
ภาพที่ 5.34 ภาพแสดงการวิเคราะห์พื้นที่ภายในที่ตั้งโครงการ.....	5-31

สารบัญภาพ (ต่อ)

	หน้า
ภาพที่ 5.35 ภาพแสดงการวิเคราะห์อาคารและโครงการสร้างภายในที่ตั้งโครงการ.....	5-32
ภาพที่ 6.1 แผนผังแสดงแนวทางการศึกษาวิเคราะห์ห้องค์ประกอบโครงการ.....	6-1
ภาพที่ 6.2 แผนผังแสดงการวิเคราะห์เพื่อกำหนดโปรแกรมจากวัตถุประสงค์ของโครงการ.....	6-3
ภาพที่ 6.3 แผนผังแสดงการวิเคราะห์ห้องค์ประกอบจากประเด็นความหลากหลายทางสังคม...	6-4
ภาพที่ 6.4 แผนผังแสดงสรุปการวิเคราะห์ห้องค์ประกอบภายในโครงการ.....	6-12
ภาพที่ 6.5 แผนผังแสดงโครงสร้างองค์ประกอบทั้งหมดภายในโครงการ.....	6-13
ภาพที่ 6.6 แผนผังแสดงความสัมพันธ์ภาพรวมโครงการ.....	6-18
ภาพที่ 6.7 แผนผังแสดงความสัมพันธ์ของส่วนแลกเปลี่ยนเรียนรู้.....	6-19
ภาพที่ 6.8 แผนผังแสดงความสัมพันธ์ของส่วนการแสดงผล.....	6-19
ภาพที่ 6.9 แผนผังแสดงความสัมพันธ์ของส่วนให้คำปรึกษาสุขภาพจิต.....	6-20
ภาพที่ 6.10 แผนผังแสดงความสัมพันธ์ของส่วนบริการโครงการ.....	6-20
ภาพที่ 6.11 แผนผังแสดงความสัมพันธ์ของส่วนสนับสนุนโครงการ.....	6-21
ภาพที่ 6.12 แสดงขนาดจุดติดต่อประชาสัมพันธ์และฝากของ.....	6-22
ภาพที่ 6.13 แสดงขนาดพื้นที่นันทนาการเชิงปฏิบัติการ.....	6-23
ภาพที่ 6.14 แสดงขนาดห้องปฏิบัติการการออกแบบ.....	6-23
ภาพที่ 6.15 แสดงขนาดห้องพื้นที่ชั้นวางหนังสือ.....	6-24
ภาพที่ 6.16 แสดงขนาดพื้นที่ส่วนยิม-คินและรับฝากของ.....	6-24
ภาพที่ 6.17 แสดงขนาดพื้นที่ส่วนการค้า 3 ขนาด.....	6-25
ภาพที่ 6.18 แสดงขนาดพื้นที่จอดรถรับส่ง Grab.....	6-26
ภาพที่ 6.19 แสดงขนาดห้องรับรอง.....	6-28
ภาพที่ 6.20 แสดงขนาดเคาน์เตอร์ทะเบียนประวัติ.....	6-30
ภาพที่ 6.21 แสดงขนาดพื้นที่พักผ่อน.....	6-31
ภาพที่ 6.22 แสดงขนาดห้องให้คำปรึกษาสุขภาพจิต.....	6-31
ภาพที่ 6.23 แสดงขนาดห้องตรวจและวินิจฉัย.....	6-32
ภาพที่ 6.24 แสดงขนาดห้องทดสอบทางจิตวิทยา.....	6-32
ภาพที่ 6.25 แสดงขนาดห้องปฏิบัติการเพื่อการบำบัดโดย VR.....	6-33
ภาพที่ 6.26 แสดงขนาดห้องบำบัดวิธีพูดคุยแบบกลุ่ม.....	6-33
ภาพที่ 7.1 แนวทางการศึกษาข้อมูลสนับสนุนการออกแบบโครงการ.....	7-1

สารบัญภาพ (ต่อ)

	หน้า
ภาพที่ 7.2 พิรามิดความจำเป็นพื้นฐานของมนุษย์ของอัมบราฮัม มาสโลว์.....	7-3
ภาพที่ 7.3 องค์ประกอบปัจจัยด้านกายภาพของการพัฒนาพื้นที่.....	7-8
ภาพที่ 7.4 การวางผังร้านค้าที่เน้นทางสัญจรหลักชัดเจน.....	7-13
ภาพที่ 7.5 การวางผังแบบกริด.....	7-14
ภาพที่ 7.6 การวางผังแบบคู่แข่ง.....	7-14
ภาพที่ 7.7 แสดงการเคลื่อนไหวเป็นไปในลักษณะซ้ำ.....	7-15
ภาพที่ 7.8 แสดงการเคลื่อนไหวเป็นไปในลักษณะชักนำ.....	7-16
ภาพที่ 7.9 แสดงการเคลื่อนไหวรูปแบบที่ไม่เป็นธรรมชาติ.....	7-16
ภาพที่ 7.10 การจัดระบบสัญจรแบบ Twisting Circuit.....	7-18
ภาพที่ 7.11 การจัดระบบสัญจรแบบ Recto linear Circuit.....	7-18
ภาพที่ 7.12 การจัดระบบสัญจรแบบ Waving Free Lay-Out.....	7-18
ภาพที่ 7.13 การจัดระบบสัญจรแบบ Comb Type Lay-Out.....	7-19
ภาพที่ 7.14 การจัดระบบสัญจรแบบ Chain Lay-Out.....	7-19
ภาพที่ 7.15 การจัดระบบสัญจรแบบ Star Shape.....	7-20
ภาพที่ 7.16 การจัดระบบสัญจรแบบ Fan Shape.....	7-20
ภาพที่ 7.17 การจัดระบบสัญจรแบบ Block Arrangement.....	7-20
ภาพที่ 7.18 การจัดระบบสัญจรแบบ Central Arrangement.....	7-20
ภาพที่ 7.19 การจัดระบบสัญจรแบบ Corridor to Room Arrangement.....	7-21
ภาพที่ 7.20 การจัดระบบสัญจรแบบ Room to Room Arrangement.....	7-21
ภาพที่ 7.21 การจัดระบบสัญจรแบบ Decentralized System of Access.....	7-21
ภาพที่ 7.22 รูปแบบการจัดแสดง Systematic Displays.....	7-22
ภาพที่ 7.23 รูปแบบการจัดแสดง Space Creation.....	7-22
ภาพที่ 7.24 รูปแบบการจัดแสดง Theatricalize.....	7-23
ภาพที่ 7.25 รูปแบบห้องประชุมรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า.....	7-24
ภาพที่ 7.26 รูปแบบห้องประชุมรูปพัด.....	7-25
ภาพที่ 7.27 รูปแบบห้องประชุมรูปเกือบม้า.....	7-25
ภาพที่ 7.28 รูปแบบห้องประชุมรูปวงกลม.....	7-26
ภาพที่ 7.29 แนวทางการออกแบบสวนเพื่อสุขภาพ.....	7-28
ภาพที่ 7.30 แนวทางการออกแบบ Therapeutic design.....	7-30

สารบัญภาพ (ต่อ)

	หน้า
ภาพที่ 8.1 ภาพแสดงชั้นดินพื้นที่กรุงเทพมหานครและความลึกในการใช้เสาเข็ม.....	8-2
ภาพที่ 8.2 ภาพการทำงานของระบบ Air Cooled Water Chiller.....	8-7
ภาพที่ 8.3 ภาพแสดงการทำงานของระบบ VRV.....	8-8
ภาพที่ 8.4 ภาพแสดงระบบบำบัดน้ำเสีย.....	8-11
ภาพที่ 8.5 ภาพแสดงการทำงานของระบบแฉ่งเตื่อนอัคคีภัย.....	8-12
ภาพที่ 8.6 ภาพแสดงเครือข่ายระบบโทรศัพท์ IP-PBX.....	8-14
ภาพที่ 8.7 ภาพแสดงการเชื่อมต่อระบบเสียงประกาศ.....	8-15
ภาพที่ 8.8 ภาพแสดงโครงข่ายการทำงานระบบกล้องวงจรปิด.....	8-16
ภาพที่ 8.9 ภาพแสดงตู้เรียกฉุกเฉิน.....	8-17
ภาพที่ 8.10 ภาพแสดงถึงขยะโดยมีการแยกขยะ.....	8-18

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 2.1 เปรียบเทียบแนวคิดของพื้นที่สาธารณะของชาร์ลส์ กูดเซิลล์.....	2-27
ตารางที่ 3.1 ตารางแสดงพฤติกรรมของเจ้าหน้าที่ตามกำหนดการทำงาน.....	3-17
ตารางที่ 3.2 ตารางแสดงการวิเคราะห์พฤติกรรมตามช่วงเวลาแต่ละประเภทผู้ใช้งาน.....	3-19
ตารางที่ 3.3 แสดงการประมาณจำนวนผู้ใช้โครงการส่วนพื้นที่กิจกรรมร่วม.....	3-20
ตารางที่ 3.4 แสดงการประมาณจำนวนผู้ใช้โครงการประเภทผู้ประกอบการ.....	3-20
ตารางที่ 3.5 แสดงสรุปการประมาณจำนวนผู้ใช้โครงการส่วนพื้นที่แลกเปลี่ยนเรียนรู้.....	3-21
ตารางที่ 3.6 การเทียบอัตราส่วนเพื่อประมาณจำนวนผู้ใช้ส่วนพื้นที่การแสดงผล.....	3-21
ตารางที่ 3.7 แสดงการประมาณจำนวนผู้ใช้โครงการส่วนพื้นที่ให้คำปรึกษาสุขภาพจิต.....	3-22
ตารางที่ 3.8 ตารางแจกแจงอัตรากำลังพลบุคลากรในโครงการ.....	3-22
ตารางที่ 3.9 ตารางแสดงสรุปจำนวนเจ้าหน้าที่ภายในโครงการ.....	3-24
ตารางที่ 3.10 ตารางแสดงสรุปจำนวนผู้ใช้โครงการ.....	3-25
ตารางที่ 4.1 ตารางแสดงเกณฑ์ในการเลือกกรณีศึกษาตัวอย่าง.....	4-1
ตารางที่ 5.1 แสดงรายละเอียดที่ตั้งโครงการ A.....	5-14
ตารางที่ 5.2 แสดงรายละเอียดที่ตั้งโครงการ B.....	5-15
ตารางที่ 5.3 แสดงรายละเอียดที่ตั้งโครงการ C.....	5-17
ตารางที่ 5.4 สรุปการเลือกที่ตั้งโครงการ.....	5-18
ตารางที่ 5.5 ข้อมูลที่ตั้งโครงการ.....	5-19
ตารางที่ 6.1 ตารางแสดงการวิเคราะห์กำหนดโปรแกรมการออกแบบ.....	6-2
ตารางที่ 6.2 ตารางแสดงวิเคราะห์ห้วงค์ประกอบจากประเด็นความหลากหลายทางสังคม.....	6-5
ตารางที่ 6.3 ตารางแสดงวิเคราะห์ห้วงค์ประกอบจากการศึกษาผู้ใช้บริการ.....	6-6
ตารางที่ 6.4 ตารางแสดงวิเคราะห์ห้วงค์ประกอบจากการศึกษากลุ่มเจ้าหน้าที่โครงการ.....	6-7
ตารางที่ 6.5 ตารางแสดงวิเคราะห์ห้วงค์ประกอบจากการศึกษารณีศึกษาตัวอย่าง.....	6-9
ตารางที่ 6.6 ตารางแสดงวิเคราะห์ห้วงค์ประกอบจากการศึกษาที่ตั้งโครงการ.....	6-10
ตารางที่ 6.7 สรุปองค์ประกอบหลักของโครงการ.....	6-13
ตารางที่ 6.8 สรุปองค์ประกอบรองของโครงการ.....	6-16
ตารางที่ 6.9 สรุปองค์ประกอบส่วนสนับสนุนของโครงการ.....	6-17
ตารางที่ 6.10 ตารางแสดงพื้นที่ใช้สอยส่วนแลกเปลี่ยนเรียนรู้.....	6-26

สารบัญตาราง (ต่อ)

	หน้า
ตารางที่ 6.11 ตารางสรุปพื้นที่ใช้สอยส่วนพื้นที่การแสดงผล.....	6-29
ตารางที่ 6.12 ตารางสรุปพื้นที่ใช้สอยส่วนให้คำปรึกษาสุขภาพจิต.....	6-34
ตารางที่ 6.13 ตารางสรุปพื้นที่ใช้สอยส่วนสำนักงาน.....	6-35
ตารางที่ 6.14 ตารางสรุปพื้นที่ใช้สอยส่วนกลางสำนักงาน.....	6-36
ตารางที่ 6.15 ตารางสรุปพื้นที่ใช้สอยส่วนบริการโครงการ.....	6-37
ตารางที่ 6.16 ตารางแสดงพื้นที่ใช้สอยส่วนสำนักงานของส่วนสนับสนุนโครงการ.....	6-38
ตารางที่ 6.17 ตารางแสดงจำนวนสุขภัณฑ์จากกฎหมายควบคุมอาคาร.....	6-39
ตารางที่ 6.18 ตารางแสดงสัดส่วนพื้นที่ต่อจำนวนสุขภัณฑ์.....	6-40
ตารางที่ 6.19 ตารางแสดงจำนวนสุขภัณฑ์และคำนวณพื้นที่.....	6-40
ตารางที่ 6.20 ตารางสรุปพื้นที่ใช้สอยส่วนห้องงานระบบ.....	6-41
ตารางที่ 6.21 ตารางวิเคราะห์ที่จอดรถส่วนพื้นที่การใช้งาน.....	6-42
ตารางที่ 6.22 ตารางสรุปพื้นที่จอดรถ.....	6-42
ตารางที่ 6.23 ตารางสรุปพื้นที่ใช้สอยโครงการ.....	6-43
ตารางที่ 6.24 ตารางสรุปพื้นที่ใช้สอยโครงการแบ่งประเภทพื้นที่อาคารและพื้นที่เปิดโล่ง.....	6-43
ตารางที่ 6.25 ตารางสรุปพื้นที่ใช้สอยโครงการต่อพื้นที่ตั้งโครงการ.....	6-43
ตารางที่ 7.1 ตารางแสดงรูปแบบสวน.....	7-29
ตารางที่ 8.1 ตารางแสดงการระบายในกรณีไม่มีระบบปรับอากาศที่กฎหมายกำหนด.....	8-9

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาของโครงการ

กรุงเทพมหานครเป็นเมืองที่มีความหลากหลายทางชาติพันธุ์ซึ่งเป็นรูปแบบสังคมพหุวัฒนธรรม เนื่องจากตั้งแต่เริ่มสร้างเมืองในยุคต้นกรุงรัตนโกสินทร์ต้องเกณฑ์กำลังพลเข้ามาสร้างเมืองมากมาย อีกทั้งวิวัฒนาการจากเมืองฐานน้ำสู่เมืองฐานบกสร้างการกระจายตัวของผู้คนและกลุ่มสังคมอันหลากหลาย เกิดเป็นกลุ่มประชาคมตั้งถิ่นฐานแทรกตัวอยู่ทั้งเขตในและเขตรอบนอกของเมือง ทำให้กรุงเทพมหานครเกิดพลวัตที่มีมิติแวดล้อมในทางสังคมและวัฒนธรรม การพัฒนา การขยายตัวของชนชั้นและชุมชน เป็นกลไกขับเคลื่อนการเปลี่ยนแปลงไม่ว่าจะเป็นทางเศรษฐกิจ ค่านิยม สังคม และอุตสาหกรรม นำไปสู่การขยายตัวของเมืองอย่างรวดเร็ว ทำให้กรุงเทพมหานครเป็นที่ดึงดูดให้ผู้คนหลั่งไหลเข้ามาไม่ว่าจะเป็นเหตุผลของการหางานด้วยอัตราจ้างที่สูงกว่าต่างจังหวัด เป็นแหล่งรวมสถานศึกษา และศูนย์กลางความเจริญ จากผลสำรวจจำนวนประชากรย้ายเข้าในกรุงเทพมหานครพบว่าจำนวนประชากรย้ายเข้า มีอัตราการเพิ่มขึ้นในปี 2561 ถึงร้อยละ 1.3 หรือประมาณ 320,000 คนต่อปี^[1] อีกทั้งคาดการณ์ว่าในอนาคตด้วยกลไกของการพัฒนาเมืองจะทำให้ทั้งประชากรถาวรและประชากรแฝงในกรุงเทพมหานครเพิ่มสูงขึ้น จากผลสำรวจที่กล่าวมาจึงตั้งข้อสันนิษฐานได้ว่าการเพิ่มขึ้นของจำนวนประชากรในกรุงเทพมหานครรวมถึงการขับเคลื่อนเศรษฐกิจและสังคมผ่านกลไกของเมืองจึงเป็นเหตุให้กรุงเทพมหานครนั้นเป็นเมืองที่มีความหลากหลายทางสังคม (Diverse Society) ที่สูงที่สุดในประเทศไทย

ปัจจุบันความแตกต่างของมนุษย์กำลังก่อให้เกิดปัญหาโครงสร้างอำนาจที่ไม่เท่าเทียมทางสังคม การไร้อำนาจและพื้นที่ทางสังคมส่งผลให้ผู้มีความหลากหลายบางกลุ่มถูกกระทำความรุนแรงในรูปแบบเชิงโครงสร้าง ความหลากหลายของมนุษย์ที่มีอยู่เดิมกลับถูกมองว่าเป็นความต่าง เกิดการรวมกลุ่มในรูปแบบการแบ่งฝ่าย นิยามความแตกต่างโดย“พวกเรา”และ“พวกเขา” การมีอคติในเชิงลบ (Prejudice) ต่อกลุ่มที่แตกต่างจากกลุ่มของตน เกิดการตีตรา ปลูกฝัง และการถูกเลือกปฏิบัติ (Discrimination) ผู้ที่มีความแปลกแยกสร้างเหยื่อของความแตกต่างทางสังคม ลักษณะเช่นนี้จะนำไปสู่ปัญหาความรุนแรง การแสดงออกที่ไม่เหมาะสม และอาจส่งผลให้เกิดปัญหาอาชญากรรมที่เกิดจากความเกลียดชัง อีกทั้งด้วยอิทธิพลและความเหลื่อมล้ำในอำนาจทางสังคมก่อให้เกิดพฤติกรรมการเพิกเฉยต่อความรุนแรงที่ไร้เหตุผล สร้างผลกระทบต่อสังคมระดับมหภาคในอนาคต

¹ สำนักบริการทะเบียน กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย. (2561). รายงานจำนวนประชากรย้ายเข้าย้ายออก ในกรุงเทพมหานคร จำแนกตามสำนักงานเขต ปี พ.ศ.2560-2561. [Online]. Available: cmc.bangkok.go.th

ในประเทศไทยได้ส่งเสริมแนวคิดเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชน โดยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติชุดแรก จัดตั้งขึ้นตามศาลรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ซึ่งมีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 11 ตุลาคม พ.ศ. 2540 เป็นองค์กรที่เกิดขึ้นจากการเรียกร้องและเป็นความต้องการของประชาชน ที่มุ่งหวังให้มีกลไกอิสระทำหน้าที่ส่งเสริม และพิทักษ์สิทธิเสรีภาพของประชาชน (คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ, 2561)

สิทธิมนุษยชน หมายถึง สิทธิที่มนุษย์ทุกคนพึงมีในฐานะที่เป็นมนุษย์เป็นมาตรฐานขั้นต่ำพึงมี เป็นสิ่งจำเป็นในการดำรงชีวิตของมนุษย์อย่างมีศักดิ์ศรีและมีคุณค่า เป็นสิทธิที่ได้รับการยอมรับจากนานาประเทศ โดยไม่คำนึงถึงความแตกต่างในเรื่องเชื้อชาติ สีผิว เพศ อายุ ภาษา ศาสนา สถานภาพทางกายและสุขภาพ (เสนห์ จามริก, 2545)

แนวคิดเรื่องพื้นฐานความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย มีไว้เพื่อสร้างบรรทัดฐานในการปฏิบัติตนเป็นพลเมืองที่ดี โดยให้ประชาชนเรียนรู้และเข้าใจอย่างถูกต้อง มี 3 ประการ ได้แก่

1. เคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ทุกคนเกิดมามีคุณค่าเท่ากันอาจล่วงละเมิดได้ การมีอิสรภาพและความเสมอภาคการยอมรับในเกียรติภูมิของแต่ละคน โดยไม่คำนึงถึงสถานภาพทางสังคม
2. เคารพสิทธิ เสรีภาพ และกฎกติกาของสังคมที่เป็นธรรม โดยให้ความสำคัญต่อสิทธิเสรีภาพ
3. รับผิดชอบต่อตนเอง ผู้อื่นและสังคม โดยคำนึงถึงบทบาท หน้าที่ของความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยโดยมุ่งเน้นไปที่คุณลักษณะสำคัญในหน้าที่และความรับผิดชอบของตนเองต่อสังคมและการช่วยเหลือเกื้อกูลกัน ใช้สติปัญญาในการแก้ไขปัญหาด้วยเหตุผล

จากแนวทางการส่งเสริมการอยู่ร่วมกันภายใต้การเคารพสิทธิมนุษยชนแห่งประเทศไทยได้ส่งเสริมแนวคิดสังคมพหุวัฒนธรรม (Multicultural Society) คือ การสร้างความเป็นเอกภาพภายใต้ความแตกต่างในสังคมที่มีความหลากหลายเชิงมิติต่างๆ อาทิเช่น เชื้อชาติ เผ่าพันธุ์ สีผิว อัตลักษณ์ ความโน้มเอียงทางเพศ ความเชื่อทางศาสนา ความพิการ สถาบัน ฐานะทางสังคม ทักษะคติทางการเมือง ความเป็นชนกลุ่มน้อย ได้อาศัยอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข ไม่มีการแบ่งแยกความแตกต่าง แต่ในสถานการณ์ปัจจุบันผู้คนบางกลุ่มในสังคมที่หลากหลายกำลังเผชิญหน้ากับปัญหาความไม่เท่าเทียมทางสังคม เกิดช่องว่างทางอำนาจที่โน้มเอียงไปยังชนกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง ซึ่งนำไปสู่การก้าวล้ำสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐานจนกระทั่งการก้าวข้ามสิทธิในพื้นที่สาธารณะ

หากพิจารณาประเด็นปัญหาในเรื่องโครงสร้างอำนาจที่ไม่เท่าเทียมทางสังคม ซึ่งสาเหตุสำคัญที่ทำให้ การขาดความเคารพในสิทธิมนุษยชนระหว่างกลุ่มคนที่มีอคติในแง่ลบ หรือความเชื่อที่แตกต่างกัน ขาดความเข้าใจและเห็นใจกันในเพื่อนมนุษย์ ดังนั้นการแก้ไขปัญหาในเรื่องของความขัดแย้งในสังคมพหุวัฒนธรรม จึงได้มีจุดประสงค์ในการสร้างบรรทัดฐานความเข้าใจซึ่งกันและกัน การเคารพความเหมือนและความต่างทางสังคม (Respecting for Social Similarities and Difference) ให้เกิดปรากฏการณ์ทางสังคมในรูปแบบที่สามารถขึ้นนำพลวัตทางสังคมไปทิศทางที่สร้างสรรค์ ในอีก

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

มิติหนึ่งความหลากหลายสามารถนำไปสู่ทางออกของปัญหาต่างๆ ในโลกของทุนนิยม โดยจากงานวิจัยพบว่าความหลากหลายของพนักงานในบริษัทสามารถสร้างผลกำไรเพิ่มขึ้นได้ถึงร้อยละ 19^[2] ของผลกำไรทั้งหมด กล่าวคือความหลากหลายนำมาซึ่งความเป็นไปได้ในรูปแบบใหม่ๆ เกิดสังคมแห่งความคิดสร้างสรรค์การแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ในสังคมที่เท่าเทียม นำไปสู่ความสามารถในด้านการผลิตในด้านต่างๆ โดยการสร้างและปรับทัศนคติของผู้คนในสังคมควรเริ่มจากการทำความเข้าใจในเรื่องของความสามารถในการเข้าใจความรู้สึกของผู้อื่น

เราใช้ชีวิตครึ่งหนึ่งนอกบ้าน แล้วครึ่งหนึ่งของชีวิตนอกบ้านคือชีวิตในพื้นที่สาธารณะ (นิรมล เสรีกุล, 2562) กล่าวคือพื้นที่สาธารณะ (Public Space) ถือเป็นพื้นที่หนึ่งที่มีศักยภาพในการเชื่อมความสัมพันธ์ของชุมชนและรองรับความหลากหลายทางสังคม อีกทั้งยังเป็นพื้นที่ของการแสดงออกของสังคมประชาธิปไตย ซึ่งมีบทบาทสำคัญให้เกิดปริณทลสาธารณะ (Public Sphere) โดยการใช้เทคโนโลยีการสื่อสารอย่างเสรีที่แตกต่างกันในแต่ละยุคสมัย จากการนิยามหลักเกณฑ์ของพื้นที่สาธารณะของ ลูอิส ไคจค์สตาร์ กล่าวว่า พื้นที่สาธารณะมีประเด็นหลักดังนี้ (1) ไม่แบ่งแยกกีดกันทางสังคม (2) ระดับของการยอมรับในเสรีภาพส่วนบุคคลในพื้นที่สาธารณะ (3) คุณค่าทางอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรม ทั้งนี้พื้นที่สาธารณะถือเป็นการครอบครองสิทธิ์ขั้นพื้นฐานในฐานะพลเมืองของสังคมประชาธิปไตย ซึ่งมีอำนาจที่จะทำหน้าที่ยึดโยงความสัมพันธ์และสร้างความเข้าใจ การเคารพในลักษณะของพื้นที่ นำไปสู่การเคารพในลักษณะของปัจเจกบุคคล

กล่าวโดยสรุปจากการพิจารณาถึงสาเหตุและแนวทางการแก้ไขปัญหาในเรื่องโครงสร้างอำนาจที่ไม่เท่าเทียมทางสังคมที่กล่าวมาข้างต้น จึงเป็นที่มาของโครงการ “ศูนย์เรียนรู้ความหลากหลายทางสังคม” โดยเป็นโครงการที่มีแนวคิดในการสร้างบรรทัดฐานรูปแบบใหม่ในสังคมด้านสิทธิมนุษยชน การเคารพความเหมือนและความต่างในปัจเจกบุคคล ซึ่งมีวัตถุประสงค์ของโครงการดังนี้ โดยเป็นโครงการเพื่อสร้างความเข้าใจพื้นฐาน ในเรื่องของสิทธิมนุษยชน การเคารพความเหมือนและความต่างในบริบทสังคมพหุวัฒนธรรม และการปรับตัวในอนาคตเพื่อการอยู่ร่วมกัน ผ่านสถานที่แลกเปลี่ยนองค์ความรู้ ส่งเสริมและรองรับกิจกรรมของสังคมพหุวัฒนธรรม เพื่อนำไปสู่การพัฒนาศักยภาพในการทำงานร่วมกันในรูปแบบของสังคมพหุวัฒนธรรม ทั้งนี้ยังเป็นการดึงศักยภาพของพื้นที่สาธารณะในการแสดงออก อิสระภาพทางความคิด สร้างพลวัตทางสังคมในทิศทางที่สร้างสรรค์ และสุดท้ายเพื่อเป็นสถานที่ให้คำปรึกษา แนะนำ และฟื้นฟูสภาพจิตใจ รวมไปถึงการปลดปล่อยทางอารมณ์ เพื่อลดสาเหตุอันนำไปสู่ปัญหาความรุนแรงและอาชญากรรมจากความเกลียดชัง

จากวัตถุประสงค์ที่กล่าวมาข้างต้น จึงส่งผลให้เกิดแนวทางการนำไปสู่การลดกรณีขัดแย้ง ซึ่งอาจส่งผลทำให้เกิดปัญหาความรุนแรงและปัญหาอาชญากรรมที่เกิดจากความเกลียดชัง และช่วยเป็นกลไกในการปรับตัวเพื่อการอยู่ร่วมกันในอนาคตในบริบทสังคมพหุวัฒนธรรม โดยมีพื้นที่สำหรับการแลกเปลี่ยนองค์ความรู้เพื่อการพัฒนาศักยภาพการทำงานร่วมกันในบริบทสังคมที่หลากหลาย

² Donald Fan. (2554). Proof that Diversity Drives Innovation. [Online]. Available: www.diversityinc.com/proof-that-diversity-drives-innovation/

พื้นที่สาธารณะในการแสดงออกเพื่อสังคมประชาธิปไตย อิสรภาพทางความคิด การลดช่องว่างทางอำนาจที่ไม่เท่าเทียมในสังคม ปรับเปลี่ยนการขับเคลื่อนพลวัตทางสังคมในทิศทางที่สร้างสรรค์ จึงเป็นโครงการเสนอแนะให้เกิดขึ้นสำหรับวิทยานิพนธ์นี้ เพื่อสร้างสถาปัตยกรรมสาธารณะนำไปสู่การสร้างโอกาสทางการทำงานและส่งเสริมคุณภาพชีวิต การเคารพความเหมือนและความต่างในบุคคล และการอยู่ร่วมกันในสังคมแห่งความหลากหลาย

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษาโครงการ

- 1.2.1 เพื่อศึกษาถึงสภาพปัญหา ทำความเข้าใจถึงสาเหตุ และที่มาของผลกระทบที่เกี่ยวข้องกับสังคมพหุวัฒนธรรม
- 1.2.2 เพื่อศึกษาและพัฒนากระบวนการแก้ไขปัญหา และวิธีการปรับตัวในอนาคต เพื่อตอบสนองต่อการใช้ชีวิตภายใต้สังคมพหุวัฒนธรรม ด้วยวิธีการทางสถาปัตยกรรม
- 1.2.3 เพื่อศึกษาศักยภาพ บทบาท และขอบเขตความเป็นไปได้บนพื้นที่สาธารณะเพื่อประโยชน์สูงสุดในด้านสิทธิมนุษยชนพื้นฐานในการออกแบบเชิงกายภาพ ความสัมพันธ์ระหว่างความเป็นพื้นที่สาธารณะและพื้นที่ทางสังคม เพื่อนำไปสู่กระบวนการออกแบบทางสถาปัตยกรรม
- 1.2.4 เพื่อศึกษาถึงสภาพปัญหา และสาเหตุเกี่ยวกับปัญหาความรุนแรงและอาชญากรรมจากความเกลียดชัง เพื่อพัฒนากระบวนการแก้ไขปัญหาประเด็นดังกล่าวอย่างครบถ้วน

1.3 ขอบเขตและวิธีการศึกษาโครงการ

1.3.1 ขอบเขตของโครงการ

1.3.1.1 การศึกษาและวิเคราะห์ด้านสังคมและประเด็นปัญหา

- (1) ศึกษาข้อมูลทางสถิติและการคาดการณ์ในอนาคต ถึงอัตราการเพิ่มขึ้นของจำนวนประชากรในกรุงเทพมหานครฯ เพื่อทราบถึงรูปแบบของความหลากหลายในเชิงสังคม
- (2) ศึกษาปัญหา สาเหตุของปัญหา และผลกระทบจากประเด็นความหลากหลายทางสังคม เพื่อนำไปสู่แนวทางการแก้ไข
- (3) ศึกษาไกลและกระบวนการของอาชญากรรมที่เกิดจากความเกลียดชัง ซึ่งเป็นผลกระทบจากประเด็นความหลากหลายทางสังคม
- (4) ศึกษาหน่วยงานที่รองรับหรือนโยบายที่มีความเกี่ยวข้องกับโครงการ และกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสิทธิมนุษยชนในประเทศไทยและต่างประเทศ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

- (5) ศึกษาข้อมูลทางทฤษฎีและแนวคิดที่เกี่ยวข้องเพื่อการสนับสนุนและแก้ไขปัญหาความไม่เท่าเทียม ความรุนแรง และป้องกันการเกิดอาชญากรรมจากความเกลียดชัง
- (6) ศึกษาข้อมูลในแนวคิดพื้นที่สาธารณะและพื้นที่ทางสังคม และการอยู่ร่วมกันในสังคมพหุวัฒนธรรม
- (7) ศึกษาเรื่องสิทธิและขอบเขตในการแสดงความคิดเห็นและอิสระภาพทางความคิดภายในสังคมพหุวัฒนธรรม
- (8) ศึกษาข้อมูลประชากรในมิติของความหลากหลายทางสังคมในกรุงเทพมหานคร โครงสร้างเชิงอำนาจ และกลไกการขับเคลื่อนสังคม

1.3.1.2 การศึกษาและวิเคราะห์กรณีศึกษาตัวอย่างที่เกี่ยวข้องกับประเด็นปัญหา

1.3.1.3 การศึกษารายละเอียดและองค์ประกอบของโครงการ

- (1) ศึกษาพฤติกรรมและปริมาณของผู้มาใช้และเกี่ยวข้องในโครงการโดยทางตรงและทางอ้อม
- (2) รายละเอียดองค์ประกอบของโครงการเพื่อประโยชน์ใช้สอยที่เหมาะสม
- (3) ความสัมพันธ์ในแต่ละองค์ประกอบของโครงการ

1.3.1.4 การศึกษาขอบเขตด้านพื้นที่ตั้งโครงการ

- (1) ศึกษาข้อมูลโดยรวมเพื่อวิเคราะห์และกำหนดเกณฑ์ในการเลือกที่ตั้งโครงการ
- (2) ศึกษาข้อมูลเบื้องต้นทางกายภาพ สภาพแวดล้อม ที่เหมาะสมต่อองค์ประกอบของโครงการ และสอดคล้องต่อผู้ใช้งาน
- (3) ศึกษาเส้นทางการเข้าถึงรวมไปถึงระบบทางสัญจร และความเป็นไปได้ในอนาคตในเชิงกายภาพที่มีผลต่อโครงการ
- (4) ศึกษาระบบสาธารณูปโภคที่มีผลต่อโครงการ

1.3.1.5 การศึกษาด้านการออกแบบสถาปัตยกรรม

- (1) การวางผังและการออกแบบองค์ประกอบต่างๆ ในโครงการ
- (2) ระบบโครงสร้างที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพต่อโครงการ
- (3) งานระบบประกอบอาคารให้สอดคล้องกับโครงการ
- (4) กฎหมาย ข้อบัญญัติและข้อกำหนดต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับโครงการ

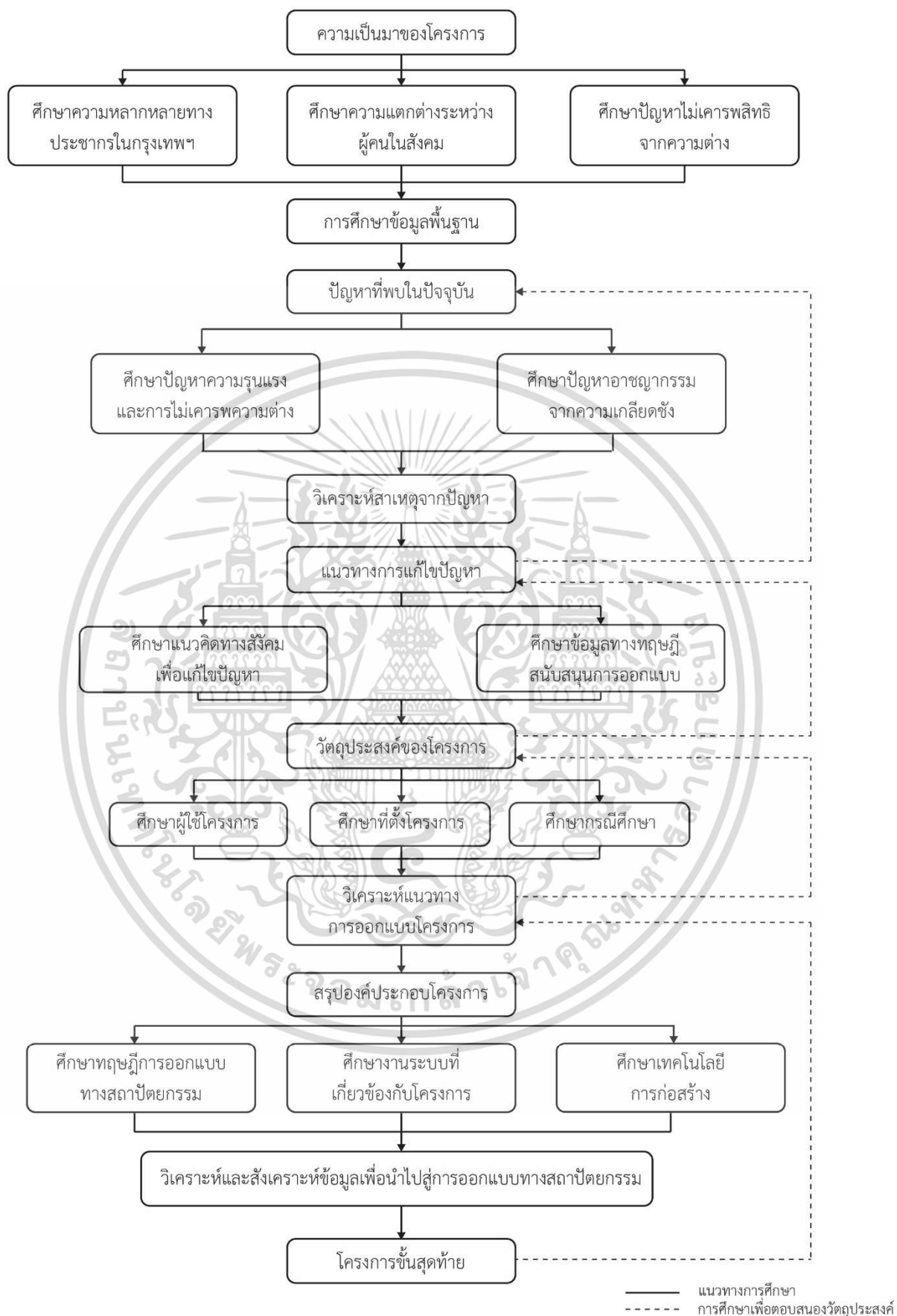
1.3.2 วิธีการศึกษาโครงการ

- 1.4.2.1 ศึกษาจากการสืบค้นข้อมูลในรูปแบบของข้อมูลปฐมภูมิและข้อมูลทุติยภูมิ ที่มีความเกี่ยวข้องกับโครงการ
- 1.4.2.2 นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาข้างต้นมาคัดกรอง เพื่อทำการวิเคราะห์ข้อมูลให้ถูกต้องและครบถ้วน
- 1.4.2.3 สรุปผลข้อมูลที่ได้จากการศึกษาและวิเคราะห์ เพื่อนำมาประยุกต์ใช้เป็นฐานข้อมูลในการวางองค์ประกอบและการออกแบบของโครงการ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

1.4 ประโยชน์ของการศึกษาโครงการ

- 1.4.1 ได้เรียนรู้และวิเคราะห์ปัญหาโครงสร้างอำนาจที่ไม่เท่าเทียมในสังคม อีกทั้งการเข้าใจถึงสาเหตุและผลกระทบภายใต้บริบทสังคมที่หลากหลาย
- 1.4.2 ได้เรียนรู้และวิเคราะห์กระบวนการแก้ไขปัญหาดังกล่าว เพื่อสนับสนุนแนวทางการปรับตัวในการอยู่ร่วมกันภายใต้สังคมพหุวัฒนธรรม
- 1.4.3 ได้เรียนรู้และวิเคราะห์ศักยภาพ บทบาท และขอบเขตความเป็นไปได้ในความเป็นพื้นที่สาธารณะ โดยสัมพันธ์กับการเกิดปรากฏการณ์ทางสังคมในเชิงสร้างสรรค์ กระบวนการออกแบบในเชิงกายภาพเชื่อมโยงกับรูปแบบของสถาปัตยกรรม เพื่อสร้างความสัมพันธ์ระหว่างความเป็นพื้นที่สาธารณะและพื้นที่ทางสังคม
- 1.4.4 ได้เรียนรู้และวิเคราะห์ปัญหา และสาเหตุเกี่ยวกับปัญหาความรุนแรงในสังคมพหุวัฒนธรรม และอาชญากรรมจากความเกลียดชัง เพื่อพัฒนากระบวนการแก้ไขปัญหาดังกล่าว

ภาพที่ 1.1 แผนผังแสดงขั้นตอนวิธีการศึกษาโครงการ

ที่มา : ผู้จัดทำ

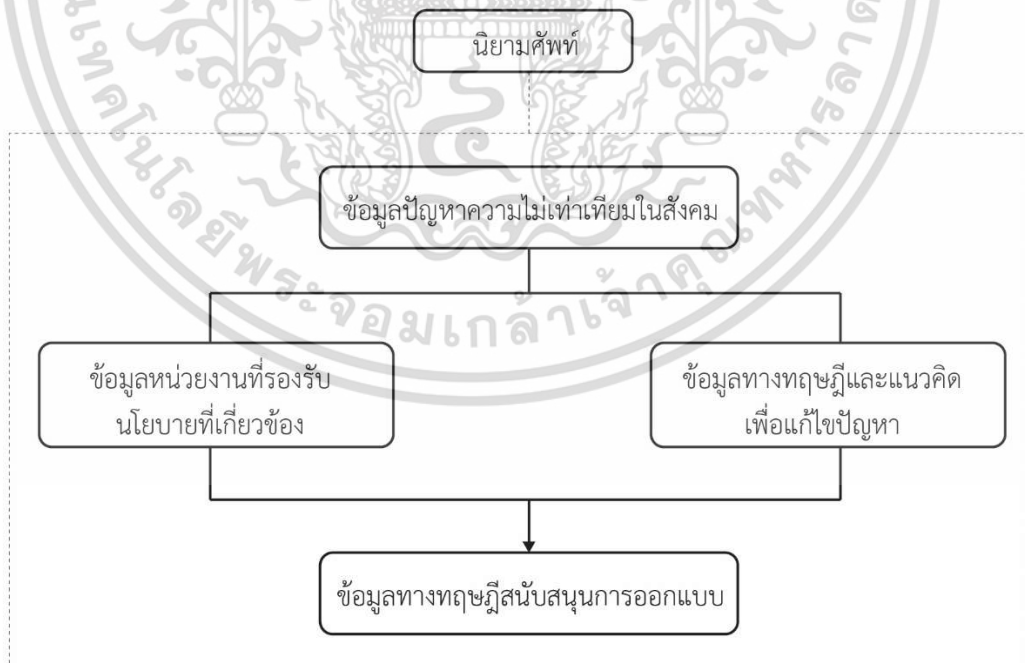
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 2

การศึกษาข้อมูลพื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับโครงการ

โครงการศูนย์เรียนรู้สังคมที่หลากหลาย (Social Diversity Learning Center) เป็นโครงการภายใต้ความรับผิดชอบของสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) ร่วมกับศูนย์ออกแบบและพัฒนาเมือง (Urban Design and Development Center) โดยมีข้อมูลพื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับโครงการในประเด็นของการวิเคราะห์ซึ่งสาเหตุของผลกระทบการละเมิดสิทธิอันเกิดจากความหลากหลายทางสังคม ในเชิงสังคมศาสตร์เพื่อนำไปสู่แนวทางการแก้ไขในเชิงสถาปัตยกรรม ที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมกับกระบวนการของสังคมเพื่อสร้างพฤติกรรมที่จะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงให้เกิดปรากฏการณ์ในรูปแบบใหม่ ซึ่งสามารถแบ่งขอบเขตการศึกษาได้ดังต่อไปนี้

- 2.1 นิยามศัพท์
- 2.2 ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับปัญหาความไม่เท่าเทียมในสังคม
- 2.3 ข้อมูลหน่วยงานที่รองรับหรือนโยบายที่มีความเกี่ยวข้องกับโครงการ
- 2.4 ข้อมูลทางทฤษฎีและแนวคิดที่เกี่ยวข้องเพื่อการแก้ไขปัญหา
- 2.5 ข้อมูลทางทฤษฎีเพื่อสนับสนุนการออกแบบโครงการ

ภาพที่ 2.1 แผนผังแสดงขั้นตอนวิธีการศึกษาข้อมูลพื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับโครงการ

ที่มา : ผู้จัดทำ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.1 นิยามศัพท์

2.1.1 สิทธิมนุษยชน (Human Rights)

จากคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติชุดแรก จัดตั้งขึ้นตามศาลรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 บัญญัติไว้ว่า สิทธิมนุษยชนคือสิทธิที่มนุษย์ทุกคนมีความเท่าเทียมกัน มีศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ สิทธิ เสรีภาพ และความเสมอภาคของบุคคลที่ได้รับการรับรอง ทั้งความคิดและการกระทำที่ไม่มีการล่วงละเมิดได้ โดยได้รับการคุ้มครองตาม รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย และสนธิสัญญาระหว่างประเทศ

สิทธิที่มนุษย์ทุกคนพึงมีในฐานะที่เป็นมนุษย์เป็นมาตรฐานขั้นต่ำพึงมี เป็นสิ่งจำเป็นในการดำรงชีวิตของมนุษย์อย่างมีศักดิ์ศรีและมีคุณค่า เป็นสิทธิที่ได้รับการยอมรับจากนานาประเทศ โดยไม่คำนึงถึงความแตกต่างในเรื่องเชื้อชาติ สีผิว เพศ อายุ ภาษา ศาสนา สถานภาพทางกายและสุขภาพ (เสนห์ จามริก, 2545)

2.1.2 แนวคิดพหุวัฒนธรรม (Multiculturalism)

คือการที่รัฐชาติหนึ่งดำรงอยู่ด้วยกลุ่มวัฒนธรรมที่แตกต่างและหลากหลาย (Cultural differences and Cultural diversity) สมาชิกของกลุ่มเหล่านี้ต้องการให้สังคมตระหนักและยอมรับถึงความแตกต่าง ทั้งในทางกฎหมายและทางปฏิบัติ ซึ่งความแตกต่างที่เกิดขึ้นมักแสดงออกเป็นอัตลักษณ์ของกลุ่ม ที่เกิดขึ้นจากวัฒนธรรมที่สั่งสมมา เป็นระยะเวลายาวนาน โดยผู้คนต่างวัฒนธรรมต้องการให้สังคมปฏิบัติต่อตนอย่างเท่าเทียม ไม่แบ่งแยกและกีดบางกลุ่มเรียกร้องให้เคารพในความแตกต่าง โดยไม่มองว่าความแตกต่างนั้นคือพฤติกรรมเบี่ยงเบน การยอมรับความแตกต่างเรียกร้องให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในกฎเกณฑ์ของสังคม การให้ความเคารพใน ความแตกต่างเรียกร้องให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางทัศนคติ โดยในการเรียกร้องนี้ได้กระทำผ่านสัญลักษณ์ และวิธีการต่างๆ เป็นการต่อสู้เพื่ออิสระ มีสิทธิอัตตาวินิจฉัย (self-determination) ปฏิเสธการแทรกแซง ทางวัฒนธรรมและจริยธรรม (Bhikhu Parekh,2543)

2.1.3 สังคมพหุวัฒนธรรม (Multicultural Society)

ตามเงื่อนไขทางประชากร คือสังคมที่มีประชากรตั้งแต่สองกลุ่มวัฒนธรรมขึ้นไป แต่ละกลุ่มจะมีลักษณะวัฒนธรรม อัตลักษณ์และชุมชนของตนเอง แต่ในบางครั้งอาจมีลักษณะที่ซ้อนทับกันระหว่างกลุ่ม ซึ่งความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มอาจเป็นเรื่องของการพึ่งพิงทางอำนาจ หรือเป็นความสัมพันธ์ที่ไม่เท่าเทียมกันด้วยฐานะทางเศรษฐกิจ สถานภาพทางสังคม การศึกษา และอิทธิพลทางการเมือง¹

¹ แพรว ศิริศักดิ์ดำเกิง. (2549). แนวคิดพหุวัฒนธรรม Multiculturalism. สภาวิจัยแห่งชาติ สาขาสังคมวิทยา สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ. [Online]. Available: <https://peaceresourcecollaborative.org/wp-content/uploads/2020/02/พหุวัฒนธรรม-แพรว.doc6279.pdf>

2.1.4 การแสดงออกถึงความเกลียดชัง (Hate Speech)

การแสดงออกถึงความเกลียดชัง (Hate Speech) เป็นการแสดงออกทั้งทางคำพูด ข้อเขียน และการแสดงออกเชิงสัญลักษณ์อื่นๆ ที่มุ่งโจมตี ประจาน สบประมาท หรือข่มขู่ ผู้ถูกกล่าวถึงอย่างร้ายแรง ถึงขั้นที่ประหนึ่งเป็นรูปแบบหนึ่งของการทำร้ายหรือก่อภัยอันตรายต่อผู้ที่ถูกกล่าวถึงได้ (ชาอุชัย ชัยสุขโกศล, ศูนย์ศึกษาและพัฒนาสันติวิธี มหาวิทยาลัยมหิดล)

2.1.5 ความถูกต้องทางการเมือง (Political Correctness)

ความถูกต้องทางการเมือง (PC) คือทัศนคติ นโยบาย หรือพฤติกรรมที่ไม่ก่อให้เกิดความรู้สึกว่าเป็นการเหยียดเชื้อชาติ เพศ สติปัญญา ความบกพร่อง ทางร่างกาย ฯลฯ โดยหลีกเลี่ยงการใช้คำที่อาจก่อให้เกิดความรู้สึกดังกล่าว แม้ว่าจะมีทั้งฝ่ายที่เห็นด้วยและคัดค้านการใช้ภาษาในลักษณะดังกล่าวมาโดยตลอด โดยเป้าหมายของความถูกต้องทางการเมืองในเบื้องต้น คือการเป็นเครื่องมือสำหรับสร้างความเข้าใจ เพื่อสร้างความราบรื่นในความเป็นพลเมือง (Civility) ที่อยู่ร่วมกัน²

2.1.6 อาชญากรรมจากความเกลียดชัง (Hate Crime)

The Crown Prosecution Service (CPS) ของประเทศอังกฤษ ให้ความหมายของ Hate Crimes ว่าหมายถึง “พฤติกรรมอันเกิดจากแรงจูงใจที่มีความมุ่งร้าย มีความเป็นศัตรู (Hostility) ต่อเหยื่อที่เป็นคนพิการ ชาติพันธุ์ ศาสนา เพศ หรือสิ่งที่เรียกว่าเป็น อัตลักษณ์บุคคล โดยการปกป้องผู้คนจากอาชญากรรมที่มาจากความเกลียดชังนี้ รวมถึงการปกป้องจากการที่เหยื่อถูกใช้ถ้อยคำในการล่วงละเมิด การข่มขู่ การก่อวิน การรังควาน การล่วงละเมิดทางเพศ และการข่มขู่รังแก (Bully) การทำให้สูญเสียทรัพย์สิน เป็นต้น”

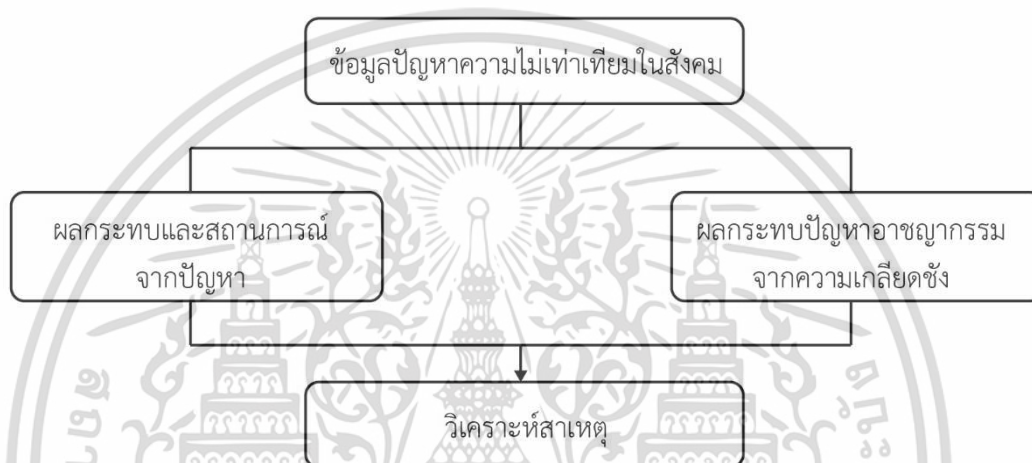
กล่าวคือ การกระทำผิดทางอาญาที่ผู้กระทำมีมูลเหตุจูงใจจากอคติในด้านลบ (Bias-motivated Crime) โดยไม่ได้มีต่อเหยื่อคนใดคนหนึ่งเป็นการเฉพาะ แต่มุ่งเน้นไปที่เอกลักษณ์บางประการของกลุ่มคน (Stereotypes) เช่น ความแตกต่างของเชื้อชาติ เผ่าพันธุ์ อัตลักษณ์ ศาสนา ความโน้มเอียงทางเพศ ความเป็นชนกลุ่มน้อย ความเชื่อทางการเมือง ชนชั้น หรือสถานะทางสังคม เป็นต้น กรณีดังกล่าวนี้มิได้หมายความว่าผู้กระทำความผิดมีความผิดปกติทางจิตอย่างไร หากแต่กระทำความผิดไปเพราะความเกลียดชังส่วนตัว โดยมีอคติหรือความเชื่อแบบผิดๆ ต่อคนบางกลุ่มอย่างไม่เฉพาะเจาะจงว่าผู้ถูกกระทำจะเป็นใคร แต่เป็นเพราะผู้ถูกกระทำเป็นบุคคลที่มีลักษณะจัดอยู่ในกลุ่มประเภทที่ผู้กระทำมีอคติด้วยเท่านั้น³

² ผศ.ชลาริพ ชาอุชัยฤกษ์. (2549). Politically correct terms and phrases. English Today สถาบันภาษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. [Online]. Available: <http://www.culi.chula.ac.th/salc/english%20today.htm>

³ ลดาวัลย์ ไยมณี. (2563). Hate Crimes อาชญากรรมแห่งอคติในสังคมพลวัต. [Online]. Available: <https://www.crimjournalthai.com/hate-crimes-อาชญากรรมแห่งอคติในสังคมพลวัต.html>

2.2 ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับปัญหาความไม่เท่าเทียมและความรุนแรงในสังคม

ความขัดแย้งภายในสังคมพหุวัฒนธรรม ถือเป็นปัญหาการไร้ตัวตนและพื้นที่ทางสังคม ส่งผลให้ผู้มีความหลากหลายบางกลุ่มถูกกระทำรุนแรงในรูปแบบเชิงโครงสร้าง โดยจะกล่าวถึงสถานการณ์ผลกระทบต่อบุคคลหรือกลุ่มบุคคลในสังคมไทยในช่วงระยะเวลาที่ผ่านมาจนถึงกระแสเรียกร้องเชิงสิทธิ และความเท่าเทียมตามหลักพหุวัฒนธรรมอย่างถ่องแท้ และกรณีปัญหารุนแรงระดับสูงสุดคืออาชญากรรมจากความเกลียดชัง ซึ่งมีแนวทางการศึกษาดังนี้

ภาพที่ 2.2 แผนผังแสดงขั้นตอนวิธีการศึกษาข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับปัญหา
ที่มา : ผู้จัดทำ

2.2.1 ผลกระทบและสถานการณ์จากปัญหาโครงสร้างอำนาจที่ไม่เท่าเทียมทางสังคม

โครงสร้างอำนาจที่ไม่เท่าเทียมทางสังคม มีสาเหตุมาจากภายในบริบทในทุกสังคมจะมีความเหลื่อมล้ำของสมาชิกในสังคมนั้นๆ เนื่องจากตำแหน่งของสมาชิกภายในโครงสร้างทางสังคม มีความเหมือนและแตกต่างกัน โดยแต่ละตำแหน่งมีผลต่อพฤติกรรมของผู้กระทำ ด้วยการให้อำนาจเกียรติภูมิ เอกสิทธิ์ เอกลักษณะ บทบาท และโลกทัศน์แก่บุคคล ทำให้เกิดความไม่เท่าเทียมในอำนาจที่มีความแตกต่างของลำดับชั้นสูงต่ำ กล่าวคือ บางกลุ่มอยู่ในระดับต่ำ ไม่จำเป็นต้องเป็นกลุ่มคนส่วนใหญ่ บางกลุ่มอยู่ในระดับสูง ซึ่งเรียกว่า ชวงชั้นทางสังคม (Social Class)

ตำแหน่งทางชนชั้น มีผลต่อเอกสิทธิ์ของบุคคลในการดำเนินชีวิต เรียกว่า โอกาสในชีวิต โดยบุคคลที่ฐานะที่ชนชั้นต่ำกว่าย่อมมีโอกาสในด้านต่างๆ ที่น้อยกว่า เช่น การศึกษา การรับบริการสาธารณสุข โอกาสที่จะได้รับความมั่นคงปลอดภัยในชีวิต การรักษาพยาบาล อาชีพการงาน เป็นต้น อีกทั้งอิทธิพลของชนชั้นยังสืบเนื่องถึงระดับเยาวชน กระทั่งคุณภาพชีวิต และบุคคลในกรณีถูกจับกุม หรือถูกกล่าวหาว่ากระทำผิด

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ปัญหาโครงสร้างอำนาจที่ไม่เท่าเทียมทางสังคม ส่งผลให้เกิดความเหลื่อมล้ำภายใต้บริบทสังคม ไม่ว่าจะปัญหาความเหลื่อมล้ำทางเพศ ศาสนา เชื้อชาติ สถานะทางการเงิน สถาบัน และทัศนคติทางการเมือง จะเห็นว่าความแตกต่างที่กล่าวมาถูกใช้เป็นเหตุผลสร้างความชอบธรรม ในบางกลุ่มคนจึงเกิดการรวมตัวกันเพื่อสร้างอำนาจในการต่อรองและเรียกร้องความเท่าเทียม แต่ในบางสถานการณ์คนในกลุ่มมีการสถาปนาตนกตกันเอง และมีอิทธิพลที่ได้รับความนิยมมากกว่าและมีกระบอกเสียงที่สร้างผลในวงที่กว้างกว่า จากประเด็นดังกล่าวส่งผลให้เกิดสถานการณ์ปัญหาโครงสร้างอำนาจที่ไม่เท่าเทียมดังนี้

(1) ปัญหาความไม่เท่าเทียมทางเพศ

การละเมิดสิทธิของความเป็นมนุษย์กับกลุ่มผู้มีความหลากหลายทางเพศเกิดขึ้นในลักษณะต่างๆ ทั้งการกดขี่ และการตีตราให้มีพื้นที่ทางสังคมที่จำกัด การถูกเลือกปฏิบัติจากบุคคลที่ยังขาดความรู้ความเข้าใจในตัวตนและวิถีชีวิตของเพศหลากหลาย การรับรู้เรื่องความแตกต่างหลากหลายทางเพศจึงเป็นผลพวงมาจากการยึดมั่นและติดอยู่ภายใต้วัฒนธรรมความเป็นเพศกระแสหลักแบบหญิงชายตายตัว โดยผู้ที่จัดวางตนเองในกรอบแห่งเพศกระแสหลักจะได้รับการยอมรับและมีโอกาสในการเข้าถึงทรัพยากรต่างๆ ได้มากกว่าเพศหลากหลาย เกิดช่องว่างหรือการขาดชุดความรู้และการทำความเข้าใจ ผลที่ตามมาคือรูปแบบการให้บริการทางสังคมไปจนถึงการสร้างนโยบายที่ขาดมิติความละเอียดอ่อนต่อประเด็นความหลากหลายทางเพศ ดังนั้นการขยายความในมิติของสิทธิมนุษยชนจึงทำให้บุคคลที่ถูกทำให้เป็นชายขอบในมิติเพศภาวะได้รับความนิยมในการคุ้มครองมากขึ้น อันเป็นพัฒนาการในเรื่องของสิทธิมนุษยชนในสังคมไทย⁴

(2) ปัญหาความไม่เท่าเทียมทางศาสนา

กระแสเรียกร้องให้กำหนดศาสนาประจำชาติในรัฐธรรมนูญของไทยตรงกันข้ามกับหลักพหุวัฒนธรรมนิยม เพราะหากระบุเช่นนั้นจะเท่ากับการให้พุทธศาสนามีฐานะเหนือศาสนาอื่นๆ อย่างชัดเจน ทั้งนี้เรื่องของศาสนาดำเนินควบคู่ไปกับวัฒนธรรม ซึ่งการกำหนดแนวทางในรูปแบบของศาสนาเดียวนั้นถือได้ว่าเป็นการสนับสนุนในวัฒนธรรมเดียว ซึ่งไม่ควรจะเป็นในรูปแบบของการนำเอาวัฒนธรรมของคนส่วนใหญ่ขึ้นมาเป็นวัฒนธรรมหลักของสังคม และพยายามจูงใจหรือกระทั่งบีบบังคับให้คนกลุ่มน้อยหรือผู้อพยพจากต่างถิ่นมาหลอมรวมเข้าเป็นเนื้อเดียวกันกับวัฒนธรรมหลักของรัฐนั้น⁵

⁴ เคท ครั่งพิบูลย์. (2560). LGBTQ การคิดเรื่องสิทธิ-สวัสดิการสังคมของกลุ่มเพศทางเลือกในประเทศกำลังพัฒนา. [Online]. Available: <https://thestandard.co/lgbtvoices-lgbt-insane/>

⁵ ภาณุวัฒน์ พันธุ์ประเสริฐ. (2560). ศาสนาประจำชาติ ความหลากหลายทางวัฒนธรรมและหลักพหุวัฒนธรรมนิยม. [Online]. Available: <https://themomentum.co/multiculturalism-and-state-religion/>

(3) ปัญหาความไม่เท่าเทียมทางเชื้อชาติ

ชาติพันธุ์และความเป็นชายขอบ เป็นกระบวนการสร้างพรมแดนของอัตลักษณ์ร่วมนำไปสู่การสร้างเส้นแบ่งระหว่างความเป็นชนกลุ่มใหญ่กับชนกลุ่มน้อย ที่เรียกว่าพรมแดนทางชาติพันธุ์ (Ethnic Boundary)⁶ การสถาปนาความเป็นศูนย์กลางทางสังคม วัฒนธรรม และความรู้ของสังคมไทย การขีดเส้นพรมแดนของอัตลักษณ์ ในแง่นี้จึงไม่ใช่กระบวนการทางสังคม หากเป็นกระบวนการที่ถูกสร้างขึ้นบนความสัมพันธ์เชิงอำนาจ ที่กลุ่มชนที่มีอำนาจเหนือกว่ากำหนด สร้าง ติความ ในฐานะที่เป็นอัตลักษณ์สากล และจัดกลุ่มสิ่งที่ไม่เหมือนให้เป็นอัตลักษณ์ชายขอบ ที่ถูกทำให้กลายเป็นสิ่งที่ไม่มีความสำคัญ หรือกระทั่งถูกตีตรา ขณะทำงานศึกษาของ Thongchai (1994) ชี้ให้เห็นเพิ่มเติมว่ากรอบความคิดเรื่องรัฐชาติ ซึ่งเป็นผลจากการทำแผนที่ประเทศสยามเป็นส่วนสำคัญที่ทำให้เกิดการพยายามปรับเปลี่ยนอัตลักษณ์ชายขอบที่แตกต่างให้มีความเหมือนกับอัตลักษณ์ในสังคมศูนย์กลาง โดยเฉพาะแนวคิดเรื่องรัฐชาติ (Nation State) แสดงให้เห็นถึงความเป็นส่วนตัวของชาติเกิดขึ้นมาอันเป็นผลมากระบวนการหล่อหลอมตกแต่งทางสังคม ซึ่งอยู่ภายใต้โครงสร้างและกระบวนการชุดหนึ่งที่ถูกนำมาใช้เพื่อกีดกันการเข้าถึงอำนาจของคนชายขอบ (Komatra, 1998)

(4) ปัญหาความขัดแย้งจากการยึดติดสถาบัน

ปัญหาการรวมกลุ่มกันและยึดติดกับคำว่าสถาบันนั้นเป็นปัญหาในสังคมวัยรุ่นบางส่วน ตั้งจะเห็นได้จากความขัดแย้งระหว่างสถาบัน อันเกิดจากทัศนคติ หรือค่านิยมที่ผิด คิดว่าการทำร้ายอีกฝ่ายเป็นเรื่องของความรักเพื่อนรักพวกพ้อง เป็นการแสดงออกถึงความ เป็นลูกผู้ชาย ซึ่งนำไปสู่การสร้างเอกลักษณ์ของกลุ่ม และกลายเป็นธรรมเนียมปฏิบัติที่แพร่ระบาดเกินจะยับยั้ง ในคนบางกลุ่มซึ่งขาดความภาคภูมิใจในตนเอง หรือสถานะการมองไม่เห็นคุณค่าในตนเอง ไร้พื้นที่ทางสังคม จึงจำเป็นต้องใช้กระบวนการสร้างตัวตนในแบบที่ไม่ถูกต้องเพื่อให้ได้ซึ่งการยอมรับจากกลุ่มเดียวกัน⁷

(5) ปัญหาการลดทอนสิทธิในการแสดงทัศนคติทางการเมือง

ปัญหาความไม่เท่าเทียมทางทัศนคติทางการเมืองกำลังเป็นปัญหาในปัจจุบัน ทั้งเสรีภาพในการแสดงออกทางการเมืองที่ถูกปิดกั้น การบังคับบุคคลให้สูญหาย เป็นต้น โดยความไม่เท่าเทียมกันเกิดจากการใช้ความรุนแรงในการยับยั้งเสรีภาพในการ

⁶ Angkana Wongjang. (2556). สิทธิของคนชายขอบ. [Online]. Available: http://angkanajany.blogspot.com/2013/09/blog-post_23.html

⁷ กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข. (2557). ความรู้เพื่อการป้องกันและแก้ไขปัญหาความขัดแย้ง. [Online]. Available: http://kpo.moph.go.th/tobekpp/download_document/file_20190501112356.pdf

แสดงออกทางการเมือง โดยแท้จริงความคิดเห็นที่หลากหลายนั้นเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาประเทศและสังคมให้ก้าวหน้า แต่ปัจจุบัน พื้นที่เสรีภาพในการแสดงออกของคนไทยและคนทั่วโลกกำลังลดลงอย่างมาก นักข่าวติดคุกเพราะเขียนบทความวิจารณ์รัฐบาล นักศึกษาชูป้ายถูกจับ โดยแท้จริงสิทธิของบุคคลทุกคนควรที่จะมีเสรีภาพการแสดงออก การแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร และการแสดงความคิดเห็น ถือเป็นสิทธิในระดับสากล

(6) ปัญหาความเหลื่อมล้ำในฐานะทางสังคม

ความเหลื่อมล้ำเป็นปัญหาทั้งในตัวเองเพราะขัดกับหลักการพื้นฐานว่าทุกคนควรมีโอกาสชีวิตที่เท่าเทียมกัน และยังเป็นรากของอีกหลายปัญหาตั้งแต่ปัญหาระดับโครงสร้าง เป็นไปได้ว่าเนื่องจากระบบเศรษฐกิจการเมืองอาจจะเอื้อให้เกิดความเหลื่อมล้ำ มีงานวิจัยพบว่า การแข่งขันในภาคเอกชนของเราลดลง อำนาจทางธุรกิจกระจุกตัวมากขึ้น การคอร์รัปชันแพร่หลายขึ้นและทำได้ง่ายขึ้นโดยเฉพาะในกลุ่มผู้มีฐานะทางเศรษฐกิจสูงกว่าคนทั่วไป ประโยชน์ที่ได้โดยมิชอบนี้ยิ่งเพิ่มความเหลื่อมล้ำให้สูงขึ้น สร้างช่องชั้นทางสังคมที่เพิ่มขึ้น นำไปสู่ค่านิยมที่เน้นความสำคัญการมีทรัพย์สินและความอยู่รอดเหนือกว่าจริยธรรมซึ่งเป็นสาเหตุหนึ่งของการคอร์รัปชันตั้งแต่ระดับรากหญ้าขึ้นไปถึงระดับสูง รวมไปถึงปัญหาการขยายตัวของเมืองอย่างขาดสมดุลที่เกิดจากความจำเป็นในการต้องอพยพย้ายถิ่นเข้าสู่เมืองเพื่อให้ได้รับโอกาสที่ดีกว่า ทำให้เกิดความแออัดในเขตเมือง เกิดชุมชนสลัม การเพิ่มขึ้นของอาชญากรรมและการลดลงของความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน⁸

2.2.2 ข้อมูลผลกระทบเรื่องปัญหาอาชญากรรมจากความเกลียดชัง

อาชญากรรมที่เกิดจากความเกลียดชัง (Hate Crime) บางครั้งเรียกว่า Bias Crimes หรือ Bias Motivated Crimes หมายถึงอาชญากรรมที่กระทำต่อบุคคล ทรัพย์สิน หรือสังคม ซึ่งผู้กระทำความผิดได้กระทำขึ้นโดยมีแรงจูงใจหรือแรงกระตุ้นบางส่วนหรือทั้งหมดจากอคติ (Prejudice) ที่มีต่อเหยื่อ อันเป็นการกระทำที่มุ่งหมายจะทำอันตรายหรือคุกคามเหยื่อเนื่องจากสาเหตุทางเชื้อชาติ ความโน้มเอียงทางเพศ ศาสนา หรือเรื่องอื่นๆ อคติดังกล่าวเกิดจากความแตกต่างกันระหว่างผู้กระทำความผิดกับผู้เสียหาย โดยอาจเป็นเรื่องของความแตกต่าง จึงถือได้ว่าอาชญากรรมที่เกิดจากความเกลียดชังนั้นเป็นอาชญากรรมที่ผู้กระทำความผิดได้กระทำต่อผู้เสียหายเพียงเพราะมีอคติส่วนตัวในลักษณะความเกลียดชังหรือมีความเชื่อแบบผิดๆ ต่อคนบางกลุ่ม หรือการคิดแบบเหมารวมว่าคนกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งมีลักษณะบางอย่างร่วมกันนั้นจะต้องเป็นเช่นเดียวกัน (Stereotype) เกิดการแบ่งแยก (Discrimination)

⁸ สมชัย จิตสุชน. (2563). ความเหลื่อมล้ำ. สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย. [Online]. Available:

<https://tdri.or.th/2020/01/what-we-dont-know-about-thai-disparity/>

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ในระยะเวลาหลายปีที่ผ่านมา สังคมไทยต้องเผชิญกับปัญหาอาชญากรรมที่เกิดจากความเกลียดชัง⁹ ได้แก่

- (1) ปัญหาอาชญากรรมจากความเกลียดชังในด้านศาสนา และเชื้อชาติ
ความรุนแรงที่เกิดขึ้นในจังหวัดชายแดนภาคใต้ระหว่างคนไทยพุทธและคนไทยมุสลิมที่มีการกระทำความผิดต่อชีวิต ร่างกาย เสรีภาพ ตลอดจนการทำลายทรัพย์สิน อันเนื่องมาจากความขัดแย้งทางเชื้อชาติ ศาสนา
- (2) ปัญหาอาชญากรรมจากความเกลียดชังในด้านสถาบัน
กรณีปัญหานักศึกษาช่างกลอาชีพศึกษาต่างสถาบันการศึกษาต่อสู้และใช้กำลังทำร้ายกันเพราะผู้ถูกกระทำอยู่ในโรงเรียนฝ้ายตรงข้าม ทั้งยังมีการถ่ายทอดอุดมการณ์จากรุ่นพี่ที่สำเร็จการศึกษาไปแล้วสู่รุ่นน้องให้สืบทอดความเกลียดชังดังกล่าวต่อไป
- (3) ปัญหาอาชญากรรมจากความเกลียดชังในด้านความเหลื่อมล้ำทางสังคม
เหตุการณ์ที่คนร้ายตระเวนฉีดยาใส่หญิงสาวจนได้รับบาดเจ็บหลายราย โดยลงมือกระทำความผิดไม่น้อยกว่า 30 ครั้ง เพียงเพราะเคยถูกผู้อื่นตำหนิว่าเป็นคนจนและถูกขับไล่ ซึ่งเป็นเหตุการณ์ที่สร้างความหวาดกลัวแก่บุคคลในชุมชนเป็นอย่างมาก
- (4) ปัญหาอาชญากรรมจากความเกลียดชังทัศนคติทางการเมือง
เป็นปัญหาที่ยืดเยื้อยาวนานก่อให้เกิดความแตกแยก เกลียดชังกันในสังคมรุนแรง และบั่นทอนประเทศชาติเป็นอย่างยิ่ง ความเกลียดชังระหว่างกลุ่มทางการเมืองที่มีความคิดเห็นทางการเมืองและความเชื่อที่แตกต่างกัน การไล่ทำร้ายผู้อื่นเพียงเพราะแสดงออกซึ่งความคิดเห็นที่แตกต่างไปจากกลุ่มผู้กระทำความผิด ทั้งที่เป็นสังคมในระบอบประชาธิปไตย
- (5) ปัญหาอาชญากรรมจากความเกลียดชังทางเพศ
ประเทศไทยมีคดีที่เกิดการลักพาและฆ่าหญิงที่มีอัตลักษณ์เป็นเพศชายกว่า 14 คดี ในช่วง 10 ปีที่ผ่านมา ยืดเยื้อไปสู่การข่มขืนเพื่อสนองตอบวาทกรรม “แก้ทอมช่อมด” ดังตัวอย่างในคดี นางสาวสุภักศรณ์ พลโธสง หรือหญิง ซึ่งเป็นคดีที่สื่อมวลชนใช้คำว่า “อุ้มฆ่าทอม” โดยจะเห็นได้ว่าประเทศไทยยังคงมีค่านิยมที่ยึดถือเพศสภาพชายเป็นใหญ่ นำไปสู่ความคิดที่ผิดเพี้ยนในการกำหนดค่านิยมทางเพศ

จากปัญหาที่กล่าวมา จึงทำการศึกษาค้นคว้าประกอบในการเกิดอาชญากรรมจากความเกลียดชัง โดยอาชญากรรมที่เกิดจากความเกลียดชังต้องประกอบไปด้วยสองส่วน¹⁰ ได้แก่

⁹ กชกร วิชาภัย บุนนาค. (2556). การกำหนดความรับผิดชอบทางอาญาสำหรับอาชญากรรมที่เกิดจากความเกลียดชัง. ทัศนะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

¹⁰ พิวัฒน์ ผดุงชอบและมาตาลักษณ์ เสริมธากุล. (2563). เหตุเพิ่มโทษสำหรับการกระทำที่เกิดจากความเกลียดชังต่อบุคคลที่มีอัตลักษณ์ทางเพศแตกต่างจากเพศโดยกำเนิด. วารสารรัชต์ภาคย์. 14 ฉบับที่ 35 (กรกฎาคม-สิงหาคม 2563) : 238-240

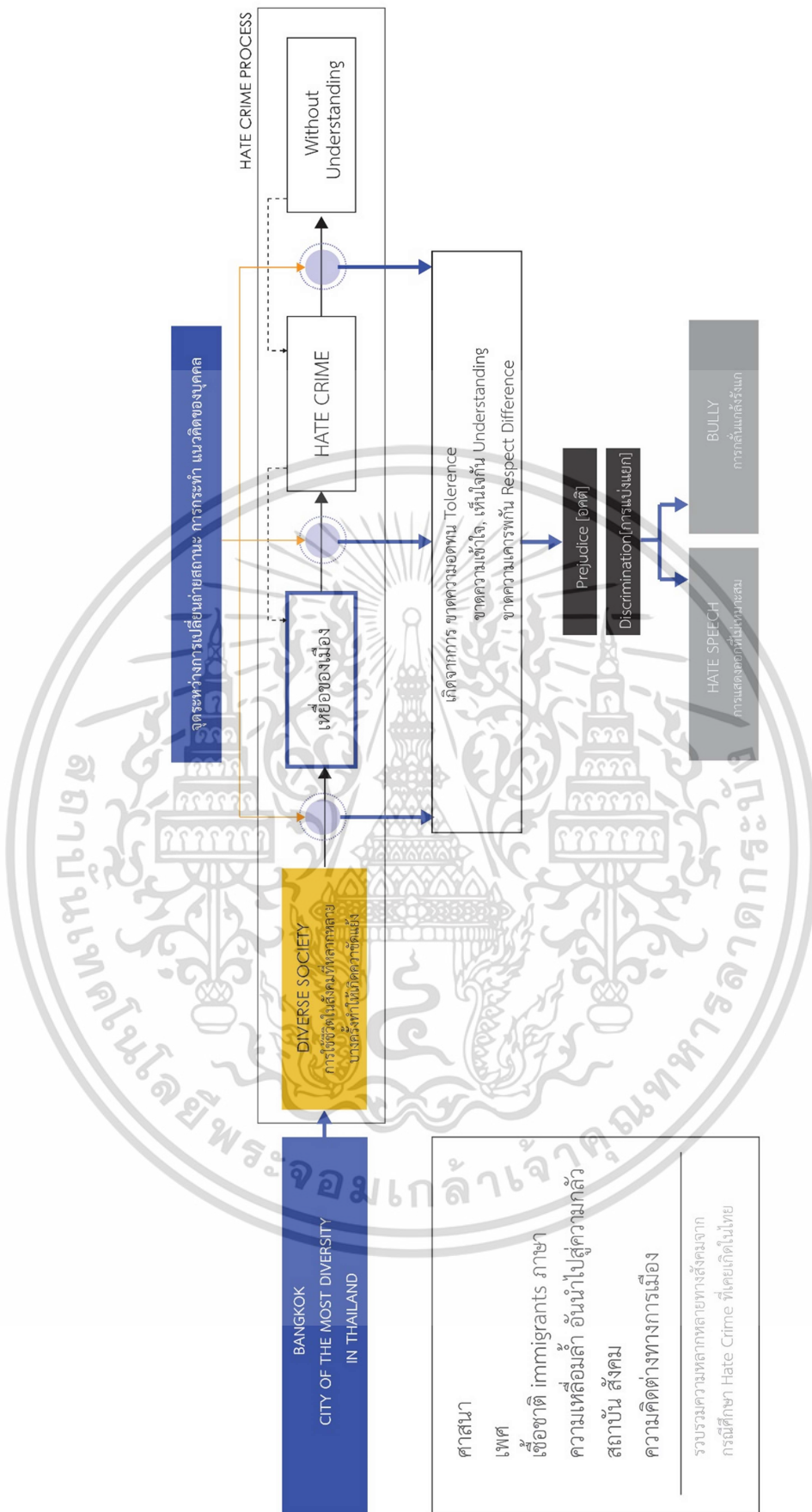
- (1) การกระทำความผิดอาญา กล่าวคือ การกระทำนั้นเป็นการกระทำที่ถือว่าเป็นความผิดอาญาตามกฎหมายอาญาโดยทั่วไป และมักจะเป็น ความผิดพื้นฐาน (Base Offence) ซึ่งโดยทั่วไปแล้วแต่ละประเทศก็มักจะกำหนดความรับผิดสำหรับการกระทำในลักษณะเช่นเดียวกันนั้นให้เป็นความผิดอาญา เช่น การฆ่าคนตาย การทำร้ายร่างกาย การทำให้เสียทรัพย์ เป็นต้น การที่จะถือว่าเป็นการกระทำใดเป็นอาชญากรรมที่เกิดจากความเกลียดชังได้นั้นจึงต้องมีการกระทำความผิดอาญาที่เป็นความผิดพื้นฐานเกิดขึ้นเสมอ หากไม่มีอาชญากรรมอันเป็นความผิดพื้นฐานแล้ว ก็ย่อมไม่มีอาชญากรรมที่เกิดจากความเกลียดชัง
- (2) แรงจูงใจหรือแรงกระตุ้นจากอคติ กล่าวคือ การกระทำที่ถือว่าเป็นความผิดอาญาดังกล่าวนั้น มีแรงจูงใจหรือแรงกระตุ้นโดยเฉพาะเจาะจงในการกระทำความผิดมาจากความมี อคติ (Bias) ของผู้กระทำความผิด โดยการมีอคติในบริบทนี้คืออคติในลักษณะของความเกลียดชัง ซึ่งส่งผลให้อาชญากรรมดังกล่าวต่างจากอาชญากรรมทั่วไป หมายความว่าอาชญากรรมที่เกิดจากความเกลียดชังนั้นผู้กระทำความผิดตั้งใจเลือกเป้าหมายในการกระทำผิดเพราะเหตุที่เป้าหมายนั้นจัดอยู่ในกลุ่มซึ่งมีลักษณะที่ผู้กระทำความผิดมีความรู้สึกอคติเกลียดชัง โดยเป้าหมายในการกระทำอาจเป็นในรูปแบบของบุคคลเดี่ยวหรือเป็นกลุ่มบุคคล หรืออาจเป็นทรัพย์สินที่มีความเกี่ยวข้องกับกลุ่มซึ่งมีลักษณะเฉพาะเช่นนั้นก็ไม่ได้

ดังนั้น จึงอาจสรุปได้ว่า อาชญากรรมที่เกิดจากความเกลียดชังนั้นเป็นการกระทำความผิดอาญาที่ผู้กระทำความผิดได้กระทำไปด้วยแรงจูงใจหรือแรงกระตุ้นจากการมีอคติในลักษณะของความเกลียดชัง ที่มีต่อเป้าหมายที่ถูกกระทำซึ่งจัดอยู่ในกลุ่มใดๆ อันมีลักษณะ (Characteristics) ที่ผู้กระทำความผิดไม่ชอบ โดยเป้าหมายนั้นอาจเป็นบุคคล สถานที่ หรือทรัพย์สินอันสื่อถึงลักษณะดังกล่าว และเป็นการกระทำความผิดที่ไม่เฉพาะเจาะจง หากแต่กระทำไปเพียงเพราะความมีอคติแง่ลบต่อลักษณะบางประการ อันมีลักษณะของอาชญากรรมเชิงสัญลักษณ์ (Symbolic Crimes)

2.2.3 วิเคราะห์สาเหตุอันนำไปสู่กรณีขัดแย้งและความรุนแรง

จากการวิเคราะห์การศึกษาบทความเกี่ยวกับผลกระทบปัญหาในด้านลบอันเกิดจากการอยู่ร่วมกันภายใต้สังคมพหุวัฒนธรรม โดยสรุปได้ว่า การกระทำต่างๆ ที่เกิดขึ้นนั้น เกิดจากการขาดความอดทน (Tolerance) การขาดความเข้าใจหรือเห็นใจกัน (Understanding) การขาดความเคารพความเหมือนและความต่างในสังคม (Respect Difference) สร้างพฤติกรรมการแบ่งแยกพรรคพวกและการเลือกปฏิบัติ ส่งผลกระทบในด้านจิตใจต่อบุคคลหรือกลุ่มบุคคล สะท้อนถึงการแสดงออกมาในรูปแบบของพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมในสังคม ไม่ว่าจะเป็นความรุนแรงหรือการแสดงออกในภาวะซึมเศร้า ขาดความเชื่อมั่นในอัตลักษณ์ของตนเอง ก่อให้เกิดความขัดแย้งที่ตามมาอันเป็นผลจากการต้องการเป็นที่ยอมรับทางสังคม

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 2.3 แผนภาพแสดงการวิเคราะห์กระบวนการเกิดปัญหาความรุนแรง

ที่มา : ผู้จัดทำ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

จากการสรุปถึงปัจจัยการเกิดกระบวนการของปัญหาดังกล่าว โดยต่อไปนี้เป็นกรณีวิเคราะห์ถึงพฤติกรรมของมนุษย์ที่เกิดจากทัศนคติที่ผิดดังกล่าวโดยแบ่งได้ออกเป็น 2 กรณี คือ การวิเคราะห์กรณีขัดแย้งโดยการกลั่นแกล้ง และการวิเคราะห์การเกิดอาชญากรรมโดยอาชญาวิทยา

2.2.3.1 วิเคราะห์กรณีขัดแย้งโดยการกลั่นแกล้ง (Bully)

ในสังคมทั้งไทยและต่างประเทศพฤติกรรมการกลั่นแกล้ง (Bully) เกิดขึ้นตั้งแต่ช่วงอายุวัยเด็กไปจนถึงวัยทำงาน ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อสภาพจิตใจอาจนำไปสู่ภาวะซึมเศร้า และจบชีวิตตัวเองหรือผลกระทบในทางรุนแรง จากงานวิจัยของกรมสุขภาพจิตพฤติกรรมการกลั่นแกล้งรังแกกัน หรือบูลลี่ (Bully) ของเด็กไทยติดอันดับ 2 ของโลก รองจากประเทศญี่ปุ่น และจากการสำรวจพบว่า เด็กกว่า 91 % เคยถูกบูลลี่ และอีก 43 % คิดจะตอบโต้เอาคืน สิ่งที่จะนำไปสู่ผลกระทบที่รุนแรงขึ้นในสังคมจะพบว่าเกิดการกลั่นแกล้งกันในหลายประเด็น เช่น รูปร่างหน้าตา สีผิว รสนิยม เชื้อชาติ สถานะทางสังคม ซึ่งทั้งหมดที่กล่าวมาล้วนเป็นความหลากหลายในสังคมมนุษย์ที่เป็นเรื่องธรรมดา และพฤติกรรมดังกล่าวไม่ควรจะเกิดขึ้น โดยทางกรมสุขภาพจิตได้แบ่งประเภทของการกลั่นแกล้งออกเป็น 4 ประเภท

- (1) ทางร่างกาย (Physical Bullying) เช่น การชกต่อย การตบตี จนทำให้เกิดความเสียหายและเจ็บปวดต่อร่างกาย
- (2) ทางสังคมหรือด้านอารมณ์ เช่น การกีดกัน การยั่วยุ การแบ่งแยกให้ออกจากกลุ่มจนทำให้รู้สึกเจ็บปวดและเสียใจ
- (3) ทางวาจา (Hate Speech/Verbal Bullying) เป็นลักษณะการพูดใดๆ ที่ส่งผลกระทบต่อความรู้สึกหรือทำให้เจ็บปวดจะเกิดขึ้นในสถานการณ์ที่มีการยั่วยุ เย้าแหย่ เยาะเย้ย ช่มชู้ การพาดพิงดูถูก เสียตลึงกันในกลุ่มเพื่อน ทั้งนี้อาจหมายรวมถึงการวิจารณ์ด้วยคำพูดในลักษณะการประโคมข่าว ข่าวลือคำนิทา และการพาดพิงโกหกบิดเบือนข้อมูลที่ไม่เป็นจริง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้เกิดความเจ็บปวด และจะมุ่งต่อสิ่งทีนอกเหนือการควบคุมของบุคคลที่ถูก เช่น การพาดพิงเหยียดหยาม การดูหมิ่น การด่าทอ การดูถูก การนิทา การโกหกจนทำให้รู้สึกเจ็บปวด
- (4) ไซเบอร์บูลลี่ (Cyberbullying) เป็นการกลั่นแกล้งกันผ่านโลกออนไลน์และเป็นการกระทำที่แพร่หลายมากในปัจจุบัน เช่น การโพสต์ข้อความโจมตีบนสื่อเฟซบุ๊ก การหลอกลวง การส่งข้อความคุกคามทางเพศ ใช้ถ้อยคำหยาบคายจนทำให้อีกฝ่ายอับอายและรู้สึกเจ็บปวด

ในด้านสิทธิมนุษยชน หากนำเรื่องของกรบูลลี่มาเทียบกับปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน หรือ Universal Declaration Human Rights (UDHR) ซึ่งเป็นหลักสิทธิมนุษยชนและเสรีภาพขั้นพื้นฐาน 30 ข้อ ที่มีขึ้นเพื่อส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนของประชาชนทั่วโลก จึงสรุปได้ว่าการกลั่นแกล้งรังแก (Bully) นั้นเป็นเรื่องของการละเมิดสิทธิของผู้อื่นด้วยเช่นกัน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.2.3.2 วิเคราะห์การเกิดอาชญากรรมโดยอาชญาวิทยา

ทฤษฎีสามเหลี่ยมอาชญากรรม (Crime Triangle Theory) เป็นแนวคิดที่อธิบายถึง สาเหตุหรือองค์ประกอบของการเกิดอาชญากรรมประกอบด้วยด้านต่างๆของสามเหลี่ยม 3 ด้าน¹¹ คือ

- (1) ผู้กระทำผิด/คนร้าย (Offender) หมายถึงผู้ที่มีความต้องการ (Desire) จะก่อเหตุหรือลงมือกระทำความผิด
- (2) เหยื่อ (Victim)/เป้าหมาย (Target) หมายถึง บุคคล สถานที่ หรือวัตถุ สิ่งของที่ผู้กระทำผิดหรือคนร้ายมุ่งหมายกระทำต่อ หรือเป็นเป้าหมายที่ต้องการ
- (3) โอกาส (Opportunity) หมายถึง ช่วงเวลา (Time) และ สถานที่ (Place) ที่เหมาะสมที่ผู้กระทำผิดหรือคนร้ายมีความสามารถจะลงมือกระทำความผิดหรือก่ออาชญากรรมปรากฏตามแผนภาพสามเหลี่ยมอาชญากรรม ดังนี้

ภาพที่ 2.4 รูปแบบของทฤษฎีสามเหลี่ยมอาชญากรรม (Crime Triangle Theory)

ที่มา : Oxford Research Encyclopedias, 2003 (สืบค้นเมื่อ 10 กันยายน 2563)

เมื่อเหตุการณ์หรือสถานการณ์ครบ องค์ประกอบทั้ง 3 ด้าน ดังกล่าวข้างต้น จะทำให้เกิดอาชญากรรมขึ้น กล่าวคือ หากต้องการที่จะทำลายกลไกอันนำไปสู่การเกิดอาชญากรรมนั้นจะต้องยับยั้งปัจจัยดังกล่าว หรืออย่างใดอย่างหนึ่ง ทั้งนี้ได้มีการศึกษาทฤษฎีที่เกี่ยวข้องเพื่อช่วยลดปัญหาอาชญากรรม ดังนี้

ทฤษฎีพันธะทางสังคม (Hirschi's Social Bonding Theory) ได้สรุปไว้ว่า เด็กและเยาวชนที่มีพันธะทางสังคมหรือมีความผูกพันทางสังคมน้อย จะมีแนวโน้มที่จะมีพฤติกรรมเบี่ยงเบนนำไปสู่การกระทำความผิด ผู้กระทำความผิดเพราะไม่มีความผูกพัน ขาดข้อผูกมัด ไม่มีการเข้าร่วมกิจกรรม

¹¹ อาจารย์ ดร.สุพุมมา อรุณจิต. (2559). ปัจจัยการเกิดอาชญากรรมทางเพศและแนวทางการป้องกันอาชญากรรมทางเพศตามทฤษฎีสามเหลี่ยมอาชญากรรม. วารสารวิชาการอาชญาวิทยาและนิติวิทยาศาสตร์. 2 ฉบับที่ 1 (มกราคม-ธันวาคม 2559) : 26-28

และมีความเชื่อที่ไม่ถูกต้อง โดยเฮอร์ซีได้นำเสนอทฤษฎีควบคุมทางสังคมโดยมีใจความสำคัญว่าคุณค่าที่มีความผูกพันกับองค์กรหรือกลุ่มสังคม เช่น โรงเรียน เพื่อนฝูง มักมีแนวโน้มที่จะไม่กระทำความผิดหลักสำคัญของทฤษฎีนี้คือ ความผูกพันกับสังคม หรือพันธะทางสังคม (Social Bond) มี 4 องค์ประกอบได้แก่

- (1) ความผูกพัน (Attachment) หมายถึง การที่บุคคลมีความผูกพันหรือความรักใคร่กับบุคคลอื่น หรือมีความสนใจกับความรู้สึกนึกคิดของบุคคลอื่น ซึ่งความผูกพันนี้เป็นองค์ประกอบพื้นฐานที่สำคัญที่จะทำให้บุคคลมีการพัฒนาการยอมรับค่านิยมและบรรทัดฐานของสังคม ส่งผลให้บุคคลสร้างความรู้สึกร่วมหรือสามัญสำนึกที่จะควบคุมตนเองให้เป็นบุคคลที่ดีในสังคม ดังนั้นความผูกพันจึงเป็นองค์ประกอบด้านอารมณ์หรือด้านความรักของพันธะหรือสัญญาผูกมัดที่บุคคลมีต่อสังคม
- (2) ข้อผูกมัด (Commitment) หมายถึง การที่บุคคลถูกผูกมัดกับการดำเนินชีวิตตามทำนองคลองธรรมของสังคม กล่าวคือ ได้ศึกษาเล่าเรียนเพื่อที่จะประกอบ อาชีพโดยสุจริต มีครอบครัวที่อบอุ่น และเพื่อที่จะประสบความสำเร็จในชีวิต ส่งผลให้บุคคลไม่อยากจะกระทำผิดกฎหมาย เนื่องจากจะเป็นการเสี่ยงต่อการสูญเสียความสำเร็จในชีวิต ดังนั้นข้อผูกมัดจึงเป็นองค์ประกอบด้านความมีเหตุผล ของพันธะหรือสัญญาผูกมัดที่บุคคลมีต่อสังคม
- (3) การเข้าร่วม (Involvement) หมายถึง การที่บุคคลได้เข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ของสังคม เช่น การทำงาน มีกิจกรรมครอบครัว ร่วมกิจกรรมทางศาสนา เป็นเหตุให้บุคคลถูกจำกัดเวลาที่จะไปประกอบ อาชญากรรม เนื่องจากเวลาส่วนมากได้ถูกใช้ ให้หมดไปกับกิจกรรมของสังคม ดังนั้นการเข้าร่วม ถือว่าเป็นองค์ประกอบด้านกิจกรรมของพันธะหรือสัญญาข้อผูกมัดที่บุคคลมีต่อสังคม
- (4) ความเชื่อ (Belief) หมายถึง ระดับของความเชื่อถือที่บุคคลมีต่อค่านิยมและบรรทัดฐานของสังคม หากบุคคลมีระดับความเชื่อต่อค่านิยมและบรรทัดฐานในสังคมสูงก็จะมีแนวโน้มที่จะไม่กระทำความผิดกฎระเบียบของสังคม

จากทฤษฎีที่กล่าวมาจึงสรุปได้ว่า การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างผู้คนในสังคมเกิดเป็นพันธะหรือข้อผูกพัน ลดความรู้สึกลบหน้าหรือระยะห่างทางสังคมระหว่างผู้คน ส่งผลให้เกิดการลดอาชญากรรมที่จะเกิดขึ้นในอนาคต

2.3 ข้อมูลหน่วยงานที่รองรับหรือนโยบายที่มีความเกี่ยวข้องกับโครงการ

2.3.1 แอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนล (Amnesty International Thailand)

สมาคมแอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนล ประเทศไทย Association of Amnesty International Thailand (AI) คือกลุ่มคนที่เคลื่อนไหวณรงค์เพื่อส่งเสริมและปกป้องสิทธิมนุษยชนทั่วโลก ปัจจุบันมีสมาชิกกว่า 3 ล้านคนใน 150 ประเทศทั่วโลกและดินแดน โดยแอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนล ประเทศไทย เริ่มดำเนินงานในประเทศไทยมาตั้งแต่ปี 2538 และได้จดทะเบียนองค์กรเป็น “สมาคมเพื่อองค์การนิรโทษกรรมสากล” เมื่อปี 2546 ดำเนินกิจกรรมส่งเสริมความรู้ความเข้าใจและการปกป้องคุ้มครองสิทธิมนุษยชน โดยประสานความร่วมมือกับองค์กรทั้งภาครัฐและเอกชน ตลอดจนองค์กรอิสระต่างๆ เพื่อรณรงค์ ปกป้อง และส่งเสริมสิทธิมนุษยชน เราเรียกร้องความยุติธรรมให้กับคนที่ถูกละเมิดสิทธิ ร่วมมือกับรัฐเพื่อผลักดันกฎหมายและนโยบายที่คุ้มครอง ไปจนถึงสร้างความเข้าใจด้านสิทธิมนุษยชนให้กับเยาวชนและคนในสังคม โดยแอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนล เป็นองค์กรที่ปกครองตนเองแบบประชาธิปไตย โดยมีวัตถุประสงค์เพียงประการเดียวคือการได้รับความมั่นใจว่าสิทธิมนุษยชนจะได้รับการเคารพและคุ้มครอง ซึ่งจะมุ่งทำงานเพื่อพัฒนากระบวนการและวัฒนธรรมสิทธิมนุษยชนในสังคมโดยทำงานผ่านการรณรงค์ กิจกรรมแสดงเอกภาพในระดับสากล และสิทธิมนุษยชนศึกษา ถือเป็นองค์กรอิสระไม่ฝักใฝ่ฝ่ายใดทางการเมือง เศรษฐกิจ ศาสนา หรือลัทธิใด

2.3.2 สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.)

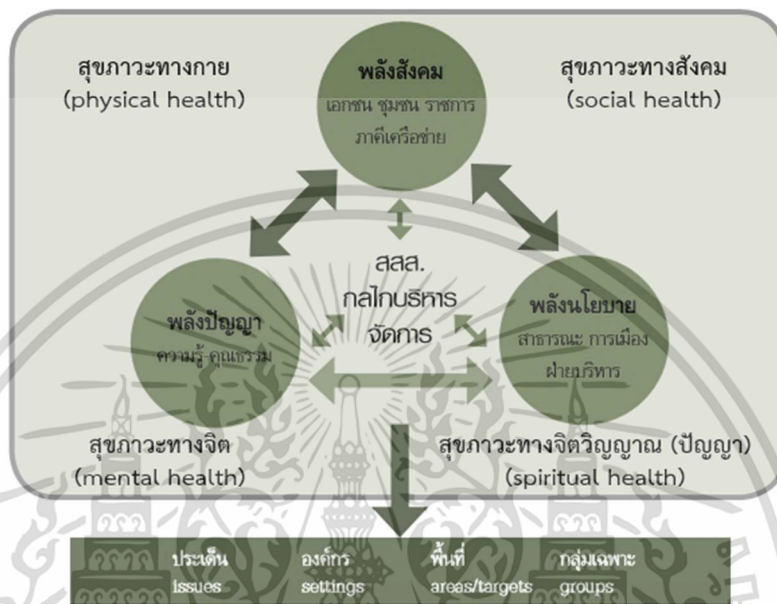
เป็นองค์การมหาชน อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของนายกรัฐมนตรี จัดตั้งขึ้นโดยพระราชบัญญัติกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ พ.ศ. 2544 เพื่อเป็นองค์กรหลัก ซึ่งทำหน้าที่ผลักดัน กระตุ้น สนับสนุน และร่วมกับหน่วยงานอื่น ๆ เพื่อสร้างเสริมสุขภาพ โดยมุ่งหมายให้คนไทยมีสุขภาพกาย จิต ปัญญา และสังคมที่ดี ด้วยการกระตุ้นให้เกิด การปรับเปลี่ยนพฤติกรรม ความเชื่อ และสภาพแวดล้อม ให้เอื้ออำนวยต่อคุณภาพชีวิต อันจะช่วยลดภาระทางเศรษฐกิจ และสังคมของประเทศ โดยมีเป้าหมายในการลดอัตราการเจ็บป่วย และเสียชีวิตก่อนวัยอันควรของคนไทย สสส.ถือเป็นองค์กรด้านสุขภาพรูปแบบใหม่ ที่สอดคล้องกับมติของสมัชชาสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (World Health Assembly Resolution 12.8 : Health Promotion and Health Life-Style) ขององค์การอนามัยโลก (WHO)

วิสัยทัศน์ขององค์กรคือ “คนไทยมีสุขภาพะยังยืน” หมายถึง คนไทยมีสุขภาพดีครบในสี่มิติ ได้แก่ กาย จิต สังคม และปัญญา โดยสุขภาพะขึ้นอยู่กับระบบสุขภาพที่มีคุณลักษณะเหมาะสมย่อมนจะเป็นหลักประกันความยังยืน จากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ได้กำหนดวิสัยทัศน์ของสังคมไทยให้เป็น สังคมอยู่เย็นเป็นสุข โดยส่วนหนึ่งได้แก่การมุ่งไปสู่ ระบบสุขภาพพอเพียง อัน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ประกอบด้วยคนไทยสุขภาพดี เข้าถึงบริการสุขภาพที่ดี อาศัยอยู่ในสังคมที่ดี และมีชีวิตสุขแบบพอเพียง

ยุทธศาสตร์การขับเคลื่อน ดำเนินงานภายใต้ “ยุทธศาสตร์ไตรพลัง” ประสานกันเพื่อขับเคลื่อนให้เกิดการเปลี่ยนแปลงสู่สังคมสุขภาวะ โดยประกอบไปด้วย

ภาพที่ 2.5 ภาพแสดงยุทธศาสตร์ไตรพลังเพื่อขับเคลื่อนสังคม
ที่มา : Oxford Research Encyclopedias, 2003

- (1) พลังปัญญา คือการขยายพื้นที่ทางปัญญา (wisdom space) อย่างกว้างขวาง ในการสร้างเสริมสุขภาพให้บรรลุผลสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพจำเป็นต้องมีองค์ความรู้ที่พอเพียงจากทุกภาคส่วนของสังคม รวมทั้งพัฒนาความรู้ต่อเนื่องให้เท่าทันสถานการณ์เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมายและบริบท องค์ความรู้ (body of knowledge) ประกอบกับกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันของฝ่ายต่างๆ ทำให้การปฏิบัติงานตรงเป้าหมายและขยายผลได้รวดเร็วและก่อให้เกิดพลังทางปัญญาที่ยิ่งใหญ่ในการสร้างเสริมสุขภาพ
- (2) พลังนโยบาย คือการขยายพื้นที่การมีส่วนร่วมในกระบวนการนโยบายสาธารณะ (space of participatory policy and process) อย่างกว้างขวาง นโยบายที่ส่งผลถึงระบบและโครงสร้างจึงเป็นองค์ประกอบสำคัญของการสร้างเสริมสุขภาพ จะส่งผลกระทบต่อประชาชนในวงกว้างและมีผลสืบเนื่องยาวนานกว่ากิจกรรมรณรงค์เพียงชั่วคราวโดยเฉพาะหากนโยบายได้พัฒนาขึ้นจากพื้นฐานทางปัญญา และทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมก็จะยิ่งเป็นที่ยอมรับ เกิดความร่วมมือดีในทางปฏิบัติและมีความยั่งยืนยิ่งขึ้น

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

- (3) พลังสังคม คือการขยายพื้นที่ทางสังคม (Social Space) อย่างกว้างขวาง เครือข่ายภาคีทางสังคมมีบทบาทสำคัญในการระดมพลังการทำงาน การรณรงค์ และการเฝ้าระวัง ในการสร้างเสริมสุขภาพอย่างต่อเนื่อง อย่างไรก็ตาม จำเป็นต้องมีกระบวนการการบูรณาการและการพัฒนาทักษะในการร่วมงานกันในลักษณะเครือข่ายที่มีอุดมการณ์และเป้าหมายร่วมการทำงานของเครือข่ายที่เชื่อมโยงกัน

2.3.3 ศูนย์ออกแบบและพัฒนาเมือง Urban Design and Development Center (UddC)

ศูนย์ออกแบบและพัฒนาเมือง ได้รับการจัดตั้งขึ้นในปี 2555 ภายใต้ความร่วมมือระหว่างสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) และจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โดยมีเป้าหมายสำคัญเพื่อเป็น “แกนกลาง” (Platform) เชื่อมต่อและบูรณาการความรู้แขนงต่างๆ ผ่านการมองแบบองค์รวม และประสานงานระหว่างภาคีที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเมือง เพื่อผลักดันให้เกิดโครงการฟื้นฟูเมืองอย่างเป็นรูปธรรม ที่สามารถเป็นพื้นที่นำร่องต้นแบบการฟื้นฟูเมืองประเภทต่างๆ (Urban Renewal Prototype) สำหรับการพัฒนาพื้นที่สำคัญอื่นๆ ต่อไปได้อีกทั้งยังเป็นคลังสมองที่รวบรวมความรู้และประสบการณ์ที่ได้จากการดำเนินการโครงการฟื้นฟูเมือง เพื่อการเสนอแนะแนวทางในการพัฒนาเมืองของประเทศไทย และร่วมผลิตบุคลากรเพื่อเป็นกำลังสำคัญในการออกแบบและพัฒนาเมืองในอนาคตต่อไป

โดยมีแนวทางการดำเนินงานตามคำกล่าว เพราะเมืองคือปัญหา แต่ในขณะเดียวกันเมืองก็เป็นทางออกของการพัฒนาที่ยั่งยืน เพราะเมืองประกอบด้วยกลุ่มคนที่หลากหลาย การพัฒนาจึงเต็มไปด้วยความสลับซับซ้อน การเปลี่ยนแปลงรวดเร็ว และความไม่แน่นอน ด้วยกระบวนการวางผังแบบร่วมหารือ ผลลัพธ์ปลายทางของ UddC จึงไม่จำกัดเฉพาะแผนผังทางกายภาพ กลยุทธ์ และมาตรการด้านต่าง ๆ แต่จะขยายขอบเขตสู่การปรับเปลี่ยนความสัมพันธ์ของผู้คน โดยการสร้างความรู้ความเข้าใจและความเป็นเจ้าของร่วมกัน เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติจริงอย่างราบรื่น

2.4 ข้อมูลทางทฤษฎีและแนวคิดที่เกี่ยวข้องเพื่อการแก้ไขปัญหานี้

จากการศึกษาและวิเคราะห์ถึงสาเหตุในการเกิดกรณีความขัดแย้งและสถานการณ์ความรุนแรงที่เกิดขึ้น ประกอบกับการแนวทางในการแก้ปัญหาเชิงนโยบายในองค์กรที่เกี่ยวข้องโดยการนำแนวคิดสังคมทุนวัฒนธรรมและแนวคิดเรื่องโอกาสในความหลากหลายทางสังคมมาประยุกต์เพื่อนำไปสู่การแก้ไขปัญหานี้และกระบวนการออกแบบ อธิบายแนวคิดดังนี้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.4.1 แนวคิดสังคมพหุวัฒนธรรม (Multicultural Society)

แนวคิดพหุวัฒนธรรม (Multiculturalism) เป็นแนวคิดหลังสมัยใหม่ (Postmodernism) ที่แพร่กระจายไปยังภูมิภาคต่างๆ ของโลกในปัจจุบัน จุดกำเนิดของแนวคิดนี้น่าจะอยู่ที่อเมริกาเหนือ ใน ประเทศแคนาดา และสหรัฐอเมริกาในช่วงต้นของทศวรรษที่ 1970 แนวคิดพหุวัฒนธรรมปรากฏตัวขึ้น ภายใต้เงื่อนไขทางการเมืองและสังคมของโลกยุคหลังอาณานิคมและกระแสทุนนิยม ที่ต้องการ รื้อถอน และกัดเซาะความชอบธรรมของรัฐ และกลุ่มวัฒนธรรมหลักที่พยายามผสมกลมกลืน สร้าง ความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน และสร้างศูนย์กลางของอำนาจ บนพื้นฐานแนวคิดเอกนิยม และสากล นิยม

ในทางสังคมและการเมือง แนวคิดพหุวัฒนธรรม (Multiculturalism) เป็นแนวคิดที่มีความ เชื่อ พื้นฐานต่อความเท่าเทียมกันของประชาชน ประชาชนสามารถดำรงรักษาอัตลักษณ์ของ ตนเอง มีความ ภาคภูมิใจในความเป็นมาและบรรพบุรุษของตนเอง และมีความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของ วัฒนธรรม สร้าง ความรู้สึกมั่นคง มั่นใจและปลอดภัยในการด ำรงอยู่ของผู้คนที่มีความแตกต่างทาง วัฒนธรรม ตลอดจน สนับสนุนให้สมาชิกของสังคมยอมรับและเคารพในวัฒนธรรมที่แตกต่าง หลากหลาย นอกจากนี้แนวคิดพหุ วัฒนธรรมยังเป็นแนวคิดที่เกี่ยวกับการสร้างความผูกพันร่วมกัน และค่านิยมที่ทุกฝ่ายต้องยอมรับร่วมกัน เช่น สิทธิมนุษยชน กฎหมาย และความเท่าเทียมทางเพศ (โครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ, 2547 ; 137)

โดยแนวคิดพหุวัฒนธรรมมีแนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับความแตกต่างและหลากหลายทาง วัฒนธรรม 3 มิติด้วยกันคือ (Blum Laerence,2541)

- (1) ยืนยันอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมของกลุ่มตนเอง และเรียนรู้คุณค่าของมรดกทาง วัฒนธรรมของกลุ่มตน
- (2) เคารพและมีความปรารถนาที่จะเรียนรู้เพื่อทำความเข้าใจและเรียนรู้วัฒนธรรมของ คนอื่น
- (3) ให้คุณค่าความหลากหลายทางวัฒนธรรม เอาใจใส่ต่อการดำรงอยู่ของกลุ่ม วัฒนธรรมที่ ต่างกันโดยมีวัตถุประสงค์ให้ผู้คนมีความเคารพวัฒนธรรมที่แตกต่างใน พื้นที่ต่างๆ ทั้งที่โรงเรียน ในเมือง และในสังคมซึ่งกลุ่มวัฒนธรรมต่างๆ ดำรงอยู่ ร่วมกัน

จากงานวิจัยและทบทวนวรรณกรรม แนวคิดพหุวัฒนธรรม โดย แพร ศิริศักดิ์คำเกิง ภาควิชา นุษยวิทยา คณะโบราณคดี ได้กล่าวถึงรูปแบบของสังคมพหุวัฒนธรรมในประเทศไทยและมีข้อเสนอ เชนโยบายและการดำเนินงานต่อการดำรงอยู่ของวัฒนธรรมที่ หลากหลายโดยที่เกี่ยวข้องกับ โครงการดังนี้

การศึกษา รัฐบาลน่าจะส่งเสริมให้มีการจัดการศึกษาแบบพหุวัฒนธรรมในระดับการศึกษาขั้น พื้นฐาน เพื่อฝึกฝนในเรื่องสิทธิของความแตกต่างทางสังคมและวัฒนธรรม พัฒนาทักษะเรื่องขันติ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ธรรม การรับฟังความเห็นของผู้อื่น การยอมรับในความแตกต่างทางความคิดและวิถีชีวิต ความสามารถในการปรับตัวเมื่ออยู่ท่ามกลางความแตกต่าง (ซูพินิจ เกษมณี, 2548 ; 67)

ภาษา ข้อเสนออีกประการที่เกี่ยวข้องกับการจัดการทางวัฒนธรรมคือ จากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาแบบพหุวัฒนธรรมได้แสดงให้เห็นว่าการเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ใช้ภาษาถิ่น หรือภาษาของกลุ่มตนเอง จะช่วยให้พัฒนาความสามารถในการเรียนรู้ของเด็ก ดังนั้นโรงเรียนจึงควรเปิดโอกาสให้เด็กได้ใช้ ภาษาถิ่นหรือภาษาของกลุ่มวัฒนธรรมของตนในโรงเรียนได้ และครูควรมีความรู้ในภาษาของนักเรียนด้วย ในอีกระดับหนึ่งข้อเสนอเชิงนโยบายด้านภาษาในการแก้ปัญหาความรุนแรงที่เกิดขึ้นในภาคใต้ คือ การประกาศให้ภาษามลายูปัตตานีเป็นภาษาทำงาน (working language) เพิ่มเติมอีกภาษาหนึ่งในจังหวัด ชายแดนภาคใต้ เช่นใช้ภาษามลายูควบคู่กับภาษาไทยในเอกสารราชการ ป้ายในสถานที่ราชการ ชื่อถนน ชื่อหมู่บ้าน เป็นต้น

องค์ความรู้เพื่อสังคมพหุวัฒนธรรม จากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับชาติพันธุ์ เห็นได้ว่าสังคมไทยมีองค์ความรู้ด้านชาติพันธุ์และวัฒนธรรมมากมายและรอบด้าน น่าจะมีหน่วยงานที่เข้ามา จัดการนำความรู้ดังกล่าวไปประยุกต์ใช้ในการเสริมสร้างความรู้และสื่อสารในเรื่องความแตกต่างและ หลากหลายทางวัฒนธรรมให้แก่ผู้คนทุกเพศ ทุกวัยในสังคม พัฒนาขันติธรรมเพื่อสร้างภูมิคุ้มกันแก่ สังคมไทยโดยให้คนส่วนใหญ่และคนส่วนน้อยได้มีโอกาสพบกันเพื่อแลกเปลี่ยนความคิด บนพื้นฐานความรู้ ที่มีอยู่รวมถึงการฝึกการรับฟังความคิดที่แตกต่าง และการหาทางออกร่วมกัน (รายงานคณะกรรมการ อีสระเพื่อความสมานฉันท์, อ่างแล้ว ; 93)

การพัฒนาเศรษฐกิจที่ไม่ทำลายวัฒนธรรม ที่ผ่านมารัฐได้ดำเนินนโยบายส่งเสริมการฟื้นฟู ประเพณีและพิธีกรรมในท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว แต่รัฐพึงตระหนักถึงการส่งเสริมการท่องเที่ยวที่ไม่ทำลายวัฒนธรรม หรือไม่ควรมีเป้าหมายในเศรษฐกิจเพียงด้านเดียว ควรคำนึงถึงระบบคุณค่าและการอยู่ร่วมกันของผู้คนต่างวัฒนธรรมอย่างสันติด้วย (สุรินทร์ เหลือลมัยและคณะ, 2546 ; 145)

ทั้งนี้ปัจจุบันในประเทศ เช่น แคนาดาและออสเตรเลีย พหุวัฒนธรรมนิยมเป็นนโยบายของรัฐในการจัดการความหลากหลายทางเชื้อชาติและวัฒนธรรมภายในประเทศ แต่สำหรับประเทศไทยในปัจจุบัน นักวิชาการและภาคประชาสังคมเป็นผู้นำในการอ้างอิงพหุวัฒนธรรมนิยม และรับว่าทฤษฎีสากลว่าด้วยการส่งเสริมสิทธิของชนกลุ่มน้อยและกลุ่มวัฒนธรรมรองมาใช้ ในการเคลื่อนไหวทางสังคม เพื่อท้าทายนโยบายรัฐวัฒนธรรมเดียวที่เป็นนโยบายหลักของชาติมาโดยตลอด พหุวัฒนธรรมนิยมในประเทศไทยจึงเป็นสิ่งที่ยังมาไม่ถึง แต่เป็นสิ่งที่ภาค ประชาสังคมเรียกร้องให้เกิดขึ้น ทั้งนี้แนวโน้มในการให้ความสนใจกับความหลากหลายทาง เชื้อชาติวัฒนธรรมและสิทธิของชนกลุ่มน้อยในประเทศไทยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการ เป็นประชาธิปไตย การกระจายอำนาจ และการเติบโตของภาคประชาสังคม

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.4.2 แนวคิดเรื่องโอกาสของความหลากหลายทางสังคม

ปัจจุบันสังคมไทยกำลังอยู่ในสังคมพหุวัฒนธรรมซึ่งมีผู้คนในทุกช่วงอายุ เชื้อชาติ เพศ รสนิยมทางเพศ และศาสนาและความเชื่อทางการเมือง ความหลากหลายของบุคคลากรไม่ใช่ปัญหา ในด้านการบริหาร ในด้านของการทำงาน หากองค์กรมีความหลากหลายของพนักงานจะสามารถนำ สิ่งนี้มาสร้างให้ก่อประโยชน์กับองค์กรได้เช่นกัน ความหลากหลายในยุคปัจจุบันนี้ไม่ได้จำกัดอยู่แค่ในเรื่องเพศหรืออายุเท่านั้น แต่ยังรวมถึงเชื้อชาติ ตลอดจนความรู้ความสามารถ นำไปสู่กระบวนการ หรือมุมมองในรูปแบบต่างๆ ที่เป็นประโยชน์กับองค์กรได้มากมาย ในทางตรงข้ามองค์กรที่ไม่มีความหลากหลายนั้น ถึงแม้จะมีข้อดีที่สามารถบริหารจัดการได้ราบรื่น มีความคิดเห็นไปในทิศทางเดียวกัน แต่ผลเสียคือไม่มีความหลากหลายของความคิดเห็นในแง่มุมต่างๆ ซึ่งอาจทำให้องค์กรมีวิสัยทัศน์หรือความคิดที่ไม่กว้างขวาง ครอบคลุม บริหารจัดการหรือแก้ปัญหาในวิธีซ้ำๆ เดิมๆ ที่อาจไม่สามารถแก้ปัญหาเลยเสียด้วยซ้ำ ดังนั้นองค์กรจึงควรมีพนักงานที่หลากหลายเพื่อให้เกิดประโยชน์กับองค์กร ในที่สุด โดยความหลากหลายนั้นมีลักษณะ 2 รูปแบบคือ ความหลากหลายด้านวิถีคิด (Cognitive Diversity) เป็นลักษณะการคิดหรือทัศนคติในด้านต่างๆ ที่แตกต่างกัน ซึ่งต่างคนต่างมีบรรทัดฐานตาม ประสบการณ์หรือองค์ความรู้ที่ตนมี เช่น มุมมอง ความรู้ ชุดข้อมูล กฎที่ใช้ในการตัดสินใจ หรือ ความรู้สึกส่วนบุคคล เป็นต้น อีกรูปแบบหนึ่งคือ ความหลากหลายด้านอัตลักษณ์ (Identity Diversity) เป็นความแตกต่างกันของบุคคลในลักษณะกายภาพ เช่น เชื้อชาติ อายุ อาชีพ เพศสภาพ หรือร่างกาย โดยจากการวิจัยของ TDRI พบว่าในบางประเด็น หรือบางสถานการณ์ ความหลากหลาย ช่วยส่งเสริมอีกทั้งยังช่วยแก้ไขปัญหาด้านต่างๆ อาทิเช่น การทำงานในบางเรื่อง หากไม่ใช่คนวัยหนุ่มสาวก็ไม่อาจทำได้ หรือการรับรู้และวิเคราะห์อาจต้องอาศัยประสบการณ์ของผู้อาวุโส เป็นต้น

การวิจัยโดย McKinsey & Company แสดงให้เห็นว่า “บริษัทระดับสูงหนึ่งในสี่ส่วนซึ่งมีความหลากหลายทางชาติพันธุ์มีแนวโน้มจะได้ผลตอบแทนทางการเงินมากกว่าค่ามัธยฐานของอุตสาหกรรมในชาติตามลำดับอยู่ 35%” และ “บริษัทในระดับสูงของหนึ่งในสี่ส่วนที่มีความหลากหลายทางเพศมีแนวโน้มจะได้ผลตอบแทนทางการเงินมากกว่าค่ามัธยฐานของอุตสาหกรรมในชาติตามลำดับอยู่ 15%” จากการศึกษา ยังมีความหลากหลายมากไม่ได้หมายถึงกำไรที่มากเสมอไป แต่ McKinsey & Company เสนอแนะว่ายิ่งที่ทำงานมีความหลากหลายมาก จะยังสามารถ “อุปถัมภ์ แนวคิดและนวัตกรรม และใช้มันผลักดันไปสู่ความสำเร็จ”

ในรอบปี 2561 ที่ผ่านมามีในด้านกระบวนการผลิต (Productivity) กระแสการออกแบบสินค้า ให้ครอบคลุมความต้องการของผู้คนที่หลากหลาย ตามหลัก Universal Design นั้นเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยยะสำคัญ Gregg C. Vanderheiden ไต่เร็กเตอร์จาก Trace Research and Design Center แห่ง University of Wisconsin-Madison แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับ Universal Design ไว้ว่า “คือกระบวนการผลิตสินค้า ทั้งอุปกรณ์ สภาพแวดล้อม ระบบ วิธีการที่พร้อมใช้งาน และมีประโยชน์ต่อผู้คนในขอบเขตที่กว้างที่สุด”

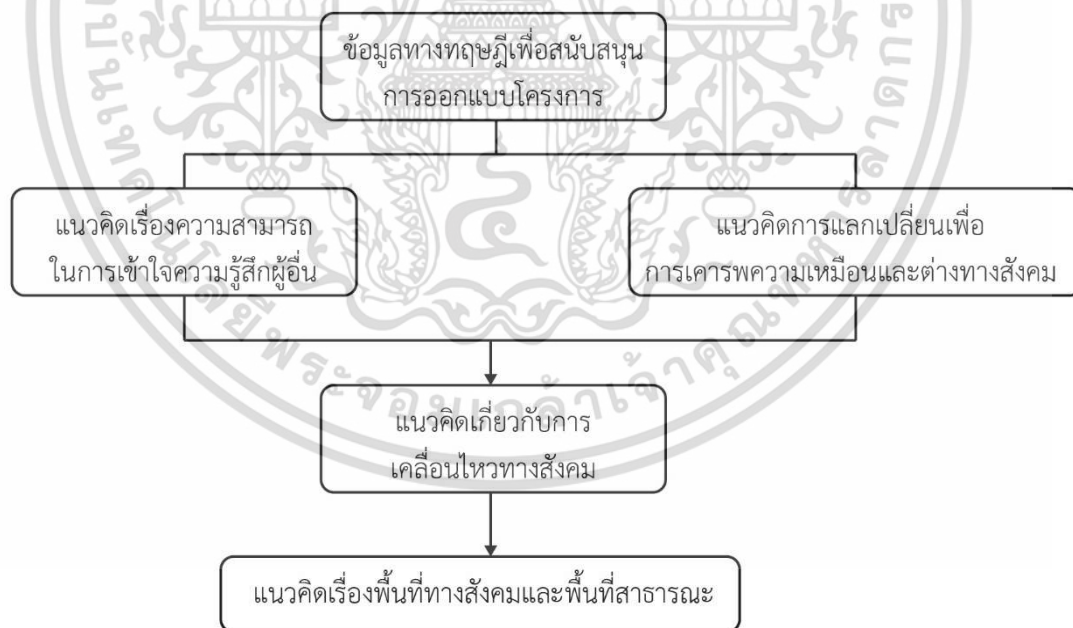
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สถานที่ทำงานเป็นจุดเริ่มในเชิงยุทธศาสตร์¹² ของสังคมที่ปลอดจากการเลือกปฏิบัติ เมื่อสถานที่ทำงานนำค่านิยมที่มีความแตกต่างกัน อาทิ ชาติพันธุ์ เพศ และอายุ มาอยู่ร่วมกัน และปฏิบัติต่อคนงานด้วยความเสมอภาค จะช่วยสร้างความสำนึก ในเป้าหมายร่วมกัน และจะช่วยลดการลอกเลียนรูปแบบที่เหมือนกันและอคติต่างๆ ที่เป็นหัวใจของการเลือกปฏิบัติออกไปได้ การต่อสู้กับการเลือกปฏิบัติในสถานที่ทำงานช่วยลดความเสียหายเปรียบต่างๆ อาทิ ด้านการศึกษาในระดับไม่สูง ที่มีผลจากการ ถูกเลือกปฏิบัติ

กล่าวโดยสรุปว่าแนวคิดเรื่องความหลากหลายในองค์กรเป็นแนวทางการสร้างโอกาสภายใต้พื้นฐานสังคมพหุวัฒนธรรมที่กล่าวมาข้างต้น เพื่อขับเคลื่อนสังคมในการอยู่ร่วมกันบนความหลากหลาย

2.5 ข้อมูลทางทฤษฎีเพื่อสนับสนุนการออกแบบโครงการ

จากประเด็นปัญหาและนโยบายในการแก้ไขที่กล่าวมาข้างต้น จึงได้ทำการสังเคราะห์ชุดข้อมูลเพื่อสร้างกระบวนการสู่งานสถาปัตยกรรมอย่างเป็นขั้นตอน เชื่อมโยงกับการกำหนดองค์ประกอบและนำไปสู่การออกแบบพื้นที่ทางกายภาพ โดยมีกรอบในการศึกษาแนวคิดในการออกแบบดังนี้

ภาพที่ 2.6 แนวทางการศึกษาข้อมูลทางทฤษฎีเพื่อสนับสนุนการออกแบบโครงการ
ที่มา : ผู้จัดทำ

¹²องค์การแรงงานระหว่างประเทศ ILO Declaration on Fundamental Principles and Rights at Work.. (2541). การเลือกปฏิบัติในที่ทำงาน : คำถามและคำตอบ. [Online]. Available: https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---asia/---ro-bangkok/documents/publication/wcms_099569.pdf

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.5.1 แนวคิดเรื่องความสามารถในการเข้าใจความรู้สึกผู้อื่น

‘การรับรู้’ และ ‘การสื่อสาร’ การสื่อสารที่ไม่เหมาะสมหรือขาดการรับรู้ที่ถูกต้องมักจะนำไปสู่ความเข้าใจผิด อันจะนำมาซึ่งการลดทอนความรู้สึกเห็นอกเห็นใจทั้งในการสนทนาและความสัมพันธ์อันดีได้ ในสังคมหลายๆ ย่อระดับที่มีความขัดแย้งเนื่องจากความแตกต่าง ตั้งแต่หน่วยที่เล็กที่สุดในบ้านอย่างครอบครัว ไปจนถึงหน่วยย่อยที่โตขึ้นอย่างองค์กรที่ทำงาน หรือสังคมที่กว้างใหญ่ไปกว่านั้น ความสัมพันธ์ของผู้คนค่อนข้างเปราะบาง บ่อยครั้งกับการที่พยายามที่จะสื่อสาร แต่กลับไม่เข้าใจตรงกัน ส่งผลเป็นรอยร้าวและบาดแผลต่อทั้งความสัมพันธ์ สุขภาพจิต และประสิทธิภาพในการทำงาน โดยจากแนวคิดเรื่องศักยภาพของความหลากหลายในองค์กรที่กล่าวมาข้างต้น นำไปสู่การสร้างวิธีการในการทำงานด้วยกลไกที่เรียกว่า การเข้าใจความรู้สึกของผู้อื่น (Empathy) หรือเรียกกระบวนการนี้ว่า การสื่อสารอย่างเห็นใจ (Empathy Communication)

Empathic Communication ก็คือการแสดงให้เห็นว่าเขาหรือเธอได้รับการรับฟัง และการเข้าใจถึงองค์ประกอบภายใน (Inner Universe) ได้แก่ ความคิด อารมณ์ ความรู้สึก ทักษะ ค่านิยม เป็นต้น ถึงแม้การที่จะเข้าใจหรือก้าวล่วงเข้าไปอยู่ใน ‘โลก’ ของคนอื่นและเห็นในสิ่งเช่นเดียวกับที่พวกเขาเห็น ได้เห็นความจริงในอีกมุมมองที่ถูกประกอบสร้างมาในแบบที่ผู้อื่นมองเห็นนั้นอาจไม่ใช่เรื่องง่าย แต่อย่างน้อยความพยายามทำความเข้าใจก็ทำให้เราสามารถหลีกเลี่ยงความเข้าใจผิดหรือสมมติฐานผิดๆ รวมถึงตัดสินใจพลาดเกี่ยวกับคู่สนทนาได้

การอยู่ร่วมกันในสังคมที่ไม่มีความเห็นใจเชื่อมโยงระหว่างมนุษย์แต่ละคน ในหลายๆ ภาคส่วนยังคงดำเนินต่อไปได้อยู่ แต่จะอยู่แบบตัวใครตัวมัน แต่ในทางกลับกันถ้าสังคมมีความเห็นอกเห็นใจกัน นำไปสู่ความสามารถยอมรับความคิดเห็นซึ่งกันและกันได้ มิใช่แค่ยอมรับแบบที่ต้องเห็นด้วย แต่เคารพความเห็นในอีกมุมมองหนึ่ง จึงเกิดทัศนคติในอีกรูปแบบส่งผลให้ตัวบุคคลจะไม่ตัดสินกันโดยนำความคิดของตนเป็นที่ตั้ง

โดยนักบำบัดกล่าวว่า “คนที่มีความเห็นอกเห็นใจต่อคนอื่นมักจะเกิดความชื่นใจและเคารพในตัวเอง รู้สึกเชื่อมโยงถึงความเป็นมนุษย์ของคนอื่น แม้ว่าเขาอาจจะได้รับหรือไม่ได้รับในสิ่งเดียวกันกลับมา แต่เขาย่อมจะรู้สึกถึงคุณค่าของความเป็นมนุษย์ในตัวเอง” (ดุจดาว วัฒนปกรณ์, 2562)

ทั้งนี้กระบวนการคิดเชิงออกแบบ (Design Thinking) ต้องผ่านกระบวนการเข้าอกเข้าใจก่อนนำไปสู่ธุรกิจการผลิต เพราะการเคารพความหลากหลายของผู้อื่นให้เป็น จะนำมาซึ่งสังคมที่สงบสุข, ความคิดสร้างสรรค์ (Creativity) จากมุมมองและประสบการณ์ที่แตกต่างของแต่ละคน ซึ่งสุดท้ายจะทำให้เกิดความสามารถในการผลิต (Productivity) โดยการเข้าใจความรู้สึกผู้อื่นประกอบด้วย 3 รูปแบบ ซึ่งกำหนดเกณฑ์จากระดับขั้นของความเข้าใจในตัวผู้รับสารเอง

- (1) การรับรู้ความรู้สึกได้ (Affective Empathy) เป็นการเข้าใจและรับรู้ถึงอารมณ์ความรู้สึกของฝ่ายตรงข้ามที่กำลังประสบอยู่ และเกิดความเมตตาต่อพวกเขา

- (2) การเข้าใจความรู้สึกแบบเข้าใจเนื้อหาของมัน (Cognitive Empathy) เป็นการเข้าใจถึงความรู้สึกและการรับรู้ถึงอารมณ์ในอีกระดับหนึ่ง โดยเข้าใจถึงเนื้อหาและเหตุผลในอารมณ์ของฝ่ายตรงข้าม
- (3) การรับรู้และได้รับผลกระทบจากความรู้สึกของผู้อื่น (Hyper-Empathy) เป็นการเข้าใจความรู้สึกอีกฝ่ายอย่างลึกซึ้งในระดับที่เกิดความทุกข์และเจ็บปวดร่วมด้วย เกิดความกังวลจนกระทั่งสูญเสียความเป็นตัวเอง ซึ่งในรูปแบบของการรับรู้และเข้าใจในระดับที่สามนั้น ถือเป็น การรับและแปลงสารในปริมาณที่มากเกินไปจนความพอดี ถือเป็นผลเสียต่อร่างกายของผู้รับสารเอง การทำความเข้าใจในระดับเนื้อหาหรือระดับที่สองนั้น จึงถือเป็นจุดสมดุลและเกิดผลดีต่อทั้งตัวผู้ส่งสารและผู้รับสาร

จึงสรุปได้ว่าแนวคิดเรื่องความสามารถในการเข้าใจความรู้สึกผู้อื่น ถือเป็นหนึ่งในกระบวนการสำคัญในการสร้างความเข้าใจระดับปัจเจกบุคคล ปรับเปลี่ยนทัศนคติของสังคมสู่สังคมที่เคารพความเหมือนและต่างของกันและกัน

2.5.2 แนวคิดการแลกเปลี่ยนเพื่อการเคารพความเหมือนและต่างทางสังคม

ในกระบวนการสร้างสังคมในรูปแบบที่มีความเคารพความเหมือนและต่างทางสังคมเพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างสันติ ซึ่งเป็นเป้าหมายเพื่อสร้างกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างผู้คน โดยมีจุดประสงค์ดังนี้

- (1) เพื่อให้ผู้คนเข้าใจถึงวัฒนธรรมในวงกว้างและหลากหลาย นำไปสู่การปฏิบัติซึ่งกันและกันที่มีความอ่อนน้อมถ่อมตน
- (2) สร้างความรู้ความเข้าใจเพื่อที่จะจำแนกมิติของความหลากหลายในวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน ในการจัดหมวดหมู่ รวมไปถึงการตัดสินใจในการกระทำต่อผู้อื่น
- (3) การสร้างคุณค่าอัตลักษณ์ในตัวตนของแต่ละบุคคล ดึงกลุ่มคนชายขอบกลับสู่สังคม
- (4) สร้างความเข้าใจถึงความสำคัญของความหลากหลายในทางสังคมเชิงการทำงานในพื้นที่สำนักงานและกิจกรรมต่างๆ ที่สามารถนำไปสู่โอกาสที่หลากหลาย

ความหมายของการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (Knowledge Sharing)

การแลกเปลี่ยนเรียนรู้เป็นกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับการสื่อสารสารสนเทศทั้งที่เป็นอักษรและไม่เป็นอักษร จากบุคคลที่เป็นเจ้าของความรู้ซึ่งอาจตั้งใจหรือไม่ตั้งใจถ่ายทอดความรู้ก็ได้ โดยความรู้ดังกล่าวถ่ายทอดให้แก่ผู้ที่มีความต้องการจะได้รับความรู้ (Hendriks, 2542)

การแลกเปลี่ยนเรียนรู้เป็นจุดเริ่มต้นที่จะก่อให้เกิดการเรียนรู้และพัฒนาความรู้ของคน การแลกเปลี่ยนเรียนรู้จึงเป็นกิจกรรมการถ่ายโอนข้อมูลหรือเผยแพร่ความรู้จากบุคคลหรือกลุ่มคนที่สนใจในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง มารวมตัวกันและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้วยความสมัครใจ (น้ำทิพย์ วิภาวิน, 2555)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

จึงสรุปได้ว่า การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ คือ กระบวนการที่บุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่มีความสนใจในเรื่องเดียวกัน มาร่วมกันแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ หรือชุดข้อมูล และประสบการณ์ เพื่อสร้างความเข้าใจในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง โดยในการแบ่งปันความรู้นั้นสามารถส่งต่อสารผ่านการใช้สื่อต่างๆ ในพื้นที่ที่เหมาะสม

องค์ประกอบของการเรียนรู้ ประกอบไปด้วย 3 องค์ประกอบ (สุประดา โชติมติ, 2558)

- (1) คน (People) นับเป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่สุด เพราะเป็นแหล่งศูนย์รวมองค์ความรู้ โดยควรจะเป็นคนที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญจากการปฏิบัติจริง ต้องการที่จะแบ่งปันและแลกเปลี่ยนด้วยความเต็มใจ
- (2) สถานที่ และบรรยากาศ (Place) เป็นการสร้างบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ เหมาะสมและควรรองรับครอบคลุมทุกกลุ่มคน โดยเรียกเป็นเวทีสำหรับการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ แบ่งเป็น 2 รูปแบบ ดังนี้

เวทีจริง หมายถึง การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ที่บุคคลมาพบปะกัน เช่น การนั่งพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิด การประชุมกลุ่ม และเวทีสัมมนา เป็นต้น

เวทีเสมือน หมายถึง การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านสื่อ เช่น สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศ เช่น เว็บบอร์ด หรือเว็บบล็อก เป็นต้น ซึ่งเป็นระบบที่รวดเร็วและต่อเนื่อง

- (3) สิ่งอำนวยความสะดวก (Infrastructure) เป็นองค์ประกอบที่ช่วยสนับสนุนกระบวนการแลกเปลี่ยนให้สะดวกมากยิ่งขึ้น เช่น อินเทอร์เน็ต หรือกระดานสำหรับเขียน เป็นต้น

วิธีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ แบ่งเป็น 3 วิธี ดังนี้

- (1) การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างบุคคลในลักษณะเผชิญหน้า (Face to Face interaction) จัดเป็นประเภทความรู้ฝังลึก (Tacit Knowledge) ได้แก่ การสนทนา การสัมมนา การพบปะอย่างไม่เป็นทางการและการจัดเวทีแลกเปลี่ยนความรู้
- (2) การแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากเอกสารสิ่งพิมพ์ (People to Paper) จัดเป็นความรู้ประเภทรู้ชัดแจ้ง (Explicit Knowledge) เช่น การสื่อสารผ่านเอกสารบันทึกข้อความ หนังสือ วารสาร เป็นต้น
- (3) การแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากฐานความรู้หรือซอฟต์แวร์ (Knowledge base interaction) จัดเป็นความรู้ประเภทรู้ชัดแจ้ง (Explicit Knowledge) ได้แก่ การใช้ฐานข้อมูล เว็บไซต์ และสื่อโสตทัศน

2.5.3 แนวคิดเกี่ยวกับการเคลื่อนไหวทางสังคม

ปัจจุบันพบว่า การขับเคลื่อนของภาคประชาชน (social movement) มีเพิ่มมากขึ้น ทั้งด้วยกฎหมาย นโยบายของรัฐและความตระหนักถึงปัญหาและผลกระทบของนโยบายสาธารณะ ทำให้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

การขับเคลื่อนของประชาชนในทางการเมืองมีอย่างหลากหลาย การเคลื่อนไหวทางสังคม ในทางมานุษยวิทยาให้ความหมายไว้ว่าเป็นการปฏิบัติการของกลุ่มคนที่มีเป้าหมายบางอย่างในอย่างหนึ่ง การรวมกลุ่มของคนอาจจะเป็นทางการเมืองและไม่เป็นทางการเมืองก็ได้ โดยเป็นในเรื่องของการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและเรื่องการเมือง (นฤพนธ์ ดั่งวิเศษ, 2560) ในขณะเดียวกันยังเป็นการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางสังคม และเป็นชุดความสัมพันธ์ของปัจเจกบุคคลเพื่อที่จะพยายามควบคุมผู้ที่ถูกเอาเปรียบ โดยการเคลื่อนไหวทางสังคม มีองค์ประกอบ 3 ประการ ได้แก่ 1) มีความมุ่งมั่นต่อประเด็นที่ทำให้สาธารณชนรับรู้ 2) มีการรวมตัวอย่างเหนียวแน่น หรือมีรูปแบบองค์กรเฉพาะ 3) ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมทั้งในกลุ่มและจากสาธารณะ (Tilly, 2524) กล่าวโดยสรุป การขับเคลื่อนทางสังคมโดยเป็นขบวนการเริ่มต้นนั้น เป็นการขับเคลื่อนในรูปแบบลักษณะของชนชั้น เป็นการเคลื่อนไหวในพื้นที่เชิงกายภาพ เช่น การต่อสู้เรื่องเชื้อชาติ ความเท่าเทียมด้านเพศสภาพ โดยเป็นการขับเคลื่อนที่ปฏิเสธความรุนแรง

นอกจากนี้รัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2550 มาตรา 57 ได้บัญญัติไว้ว่า “ส่งเสริมให้ประชาชนมีความเข้มแข็งทางการเมือง และให้มีกองทุนพัฒนาการเมืองภาคพลเมือง ในการเมืองภาคพลเมือง ประชาชนมีสิทธิในการรวมตัวกันในรูปต่างๆ เพื่อเสนอแนะ สนับสนุน เรียกร้อง คัดค้าน หรือประท้วง การตัดสินใจทางนโยบายหรือโครงการพัฒนา รวมทั้งตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ เพื่อให้อยู่ร่วมกันได้ในสังคมไทย” ซึ่งแตกต่างจากสมัยที่บ้านเมืองขาดสิทธิเสรีภาพและการปกครองในระบอบประชาธิปไตย ดังปรากฏการณ์ 14 ตุลาคม 2516 ที่เกิดขึ้นจากการสั่งสมความกดดันทางการเมือง การปกครองที่อยู่ภายใต้ระบบเผด็จการ ขบวนการนิสิตนักศึกษาก่อตัวขึ้นอย่างช้าๆ นักเรียน นิสิต นักศึกษา เริ่มตระหนักในบทบาทและศักยภาพของ “คนหนุ่มสาว” เกิดจิตสำนึกในความเป็น “คนรุ่นใหม่” และก็เริ่มตั้งคำถามต่อความ “เป็นปัญญาชน” ของตนดังที่ วิทยากร เชียงกุล นักศึกษาคนหนึ่ง ในสมัยนั้นปรารภว่า “ฉันเยาว์ฉันฉลาดฉันทั้ง ฉันจึงมาหาความหมาย ฉันหวังเก็บอะไรไปมากมาย สุดท้ายให้กระตาดฉันแผ่นเดียว”

2.5.4 แนวคิดเรื่องพื้นที่ทางสังคมและพื้นที่สาธารณะ

พื้นที่สาธารณะมีบทบาทเป็นกลไกในการส่งเสริมปฏิสัมพันธ์ระหว่างคนในชุมชน รวมถึงเป็นองค์ประกอบหลักเพื่อส่งเสริมความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของชุมชน (สินีนารถ ศุภรัตน์เมธี, 2558) เป็นตัวบ่งชี้คุณภาพชีวิตของผู้คนที่สำคัญมีความสำคัญต่อความเป็นชุมชนเชื่อมต่อกัน มีการใช้งานที่หลากหลาย ปรับเปลี่ยนได้ตามเงื่อนไขทางกายภาพและสังคม (ไชศรี ภักดีสุขเจริญ, 2551) การใช้พื้นที่สาธารณะมีอยู่ 2 มิติหลัก คือ พื้นที่ทางกายภาพและพื้นที่ทางสังคม มีความสัมพันธ์กันอย่างแนบแน่น มิติของพื้นที่จึงมีการซ้อนทับกันอยู่ในแต่ละชุมชน มีความหมายและหน้าที่ทางสังคมสอดแทรกอยู่กับมิติทางกายภาพเสมอ ซึ่งส่งผลให้แต่ละพื้นที่มีอัตลักษณ์และความสัมพันธ์แตกต่างกัน (กิตติเชาวนะ และคัทลียา จิรประเสริฐกุล, 2560) การศึกษาเรื่องพื้นที่สาธารณะเป็นเรื่องเฉพาะบริบท แต่ละสังคมมีนิยาม ความหมาย ของการใช้พื้นที่สาธารณะไม่เหมือนกัน พื้นที่สาธารณะแบบตะวันออกมีน้อยเชิงสังคมวัฒนธรรมที่เฉพาะตัว มีโครงสร้างและแบบแผนที่ไม่เป็นทางการมีความยืดหยุ่น เป็น

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ธรรมชาติ (กอบชัย รักพันธุ์ และระวีวรรณ โอฬารรัตน์มณี, 2557) พื้นที่สาธารณะแต่ละแห่งจึงมีมิติที่แตกต่างกันทั้งขนาดพื้นที่ ระยะเวลาใช้ สัดส่วน ความใกล้ชิด และทางสังคมเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ระดับ ช่วงชั้น สัญลักษณ์และความหมาย มีความเฉพาะตัว (ระวีวรรณ โอฬารรัตน์มณี และวีระ สัจกุล, 2555) ทำให้การบริหารจัดการพื้นที่สาธารณะมีเงื่อนไขที่ต่างไป ลักษณะเหล่านี้มีนัยสำคัญต่อลักษณะสังคมวัฒนธรรม ทำให้ต้องมีการศึกษาเฉพาะบริบทอย่างถ่องแท้

2.5.4.1 ความหมายของการสร้างพื้นที่ทางสังคม

วุฒินันท์ แทนนิล (2551) กล่าวว่า การสร้างพื้นที่ในสังคม คือ กระบวนการสร้างสัญลักษณ์เพื่อให้เกิดการยอมรับร่วมกันของคนในพื้นที่ โดยพื้นที่นั้นประกอบด้วยกลุ่มชาติพันธุ์ที่มีความหลากหลายทางโครงสร้างการปกครอง ประเพณีวัฒนธรรม เป็นต้น

ณัฐวุฒิ อัครโกวิทวงศ์ (2554) กล่าวว่า การสร้างพื้นที่ทางสังคม คือ การสร้างลักษณะพื้นที่เชิงจินตภาพซึ่งเป็นตัวแทนเชิงสัญลักษณ์ เกิดจากกระบวนการสร้างความหมายของพื้นที่จากความทรงจำของบุคคลจากการมีปฏิสัมพันธ์กัน สร้างความหมายและความเข้าใจร่วมกัน

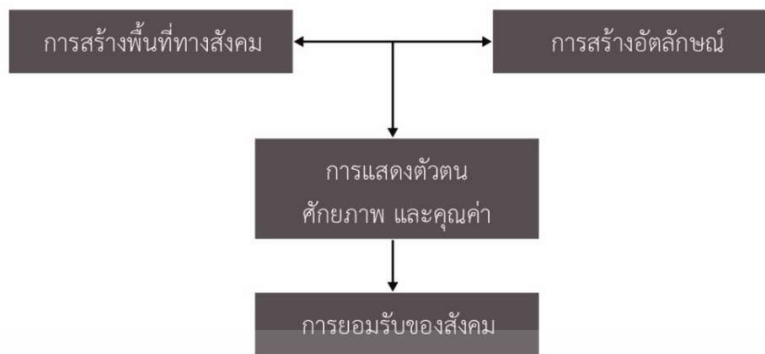
ปิยลักษณ์ โพธิวรรณ (2554) กล่าวว่า การสร้างพื้นที่ทางสังคม หมายถึง การสร้างพื้นที่ว่างความรู้สึกร่วมกันเกิดจากกระบวนการความสัมพันธ์เชิงอำนาจของกลุ่มต่างๆ ซึ่งเป็นผลกระทบจากความเหลื่อมล้ำในสังคม สามารถเกิดขึ้นได้ทั้งระดับสังคมย่อย เช่น ครอบครัว สถาบันการศึกษา จนถึงระดับสังคมขนาดใหญ่ โดยคนบางกลุ่มถูกระบบการทางสังคมเบียดขับสู่การเป็นประชากรชายขอบ เช่น คนรักเพศเดียวกัน คนพิการ คนด้อยโอกาส ทำให้พวกเขาเหล่านั้นต้องเผชิญกับภาวะคนที่ได้พื้นที่อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

2.5.4.2 ความหมายของการดำรงอัตลักษณ์

สุชีพ วรรณสูตร (2552) กล่าวว่า อัตลักษณ์ หมายถึงการรับรู้ถึงตัวตนของตนเองซึ่งเกิดจากการ ปฏิสัมพันธ์กับตนเองและบุคคลอื่นผ่านการมองตัวเองและบุคคลอื่นมองเรา โดยบางครั้งอัตลักษณ์อาจแสดงออกมาแตกต่างกันเมื่ออยู่ในสถานการณ์อยู่กับบุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่แตกต่างกัน

ปิยลักษณ์ โพธิวรรณ (2554) กล่าวว่า อัตลักษณ์ร่วม คือสิ่งที่เป็นตัวแทนแสดงตัวตน อ้างอิงถึงลักษณะความเป็นบุคคลร่วมกันของกลุ่มคนกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง และรวมกลุ่มกันเพื่อสร้างพื้นที่ของตนเอง

จากความหมายของพื้นที่ทางสังคมและการดำรงอัตลักษณ์ที่กล่าวมาข้างต้น จึงเห็นได้ว่าการรักษาความเป็นตัวตนของบุคคล เพื่อสร้างอัตลักษณ์อย่างชัดเจนในแต่ละบุคคล ซึ่งจะส่งผลต่อการรับรู้และสร้างการเข้าใจและยอมรับจากสังคมโดยสรุปออกมาเป็นแผนภาพ

ภาพที่ 2.7 แผนภาพแสดงความสัมพันธ์ระหว่างพื้นที่ทางสังคมและการสร้างอัตลักษณ์

ที่มา : ผู้จัดทำ

2.5.4.3 ความหมายของพื้นที่สาธารณะ

พื้นที่สาธารณะเป็นพื้นที่รวมตัวของกลุ่มคนที่สามารถเข้าถึงพื้นที่และพื้นที่นั้น มีความหลากหลายของทั้งกลุ่มคน กิจกรรม วัตถุประสงค์ต่างๆ ของการใช้พื้นที่ที่มีปฏิสัมพันธ์กันในสังคม ที่สะท้อนถึงลักษณะ เฉพาะของแต่ละชุมชนนั้นๆ ในการนิยามพื้นที่สาธารณะนั้นจึงควรพิจารณาเพิ่มเติมถึงพัฒนาการของพื้นที่ ลักษณะ การใช้พื้นที่ การแสดงตัวตนผ่านพื้นที่ คุณค่าเชิงสังคม และลักษณะการเป็นสถานที่ในแต่ละช่วงเวลาของยุคสมัย จะเห็นได้ว่า มิติทางสังคมเมืองในปัจจุบันนั้นมีผลอย่างยิ่งในการนิยามความเป็นสาธารณะของพื้นที่สาธารณะทาง กายภาพ ที่ไม่สามารถปฏิเสธถึงการดำรงอยู่และปรากฏขึ้นของคตู่รังข้ามอย่าง “สาธารณะ” และ “ส่วนตัว” บนพื้นที่สาธารณะทางกายภาพที่ต้องพิจารณาร่วมกับเกณฑ์ของการเข้าถึง ตัวแทน ผลประโยชน์

ภาพที่ 2.8 ภาพแสดงความสัมพันธ์ระหว่างพื้นที่สาธารณะกับคน พื้นที่ และเมือง

ที่มา : Michael Brill, 1989

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตามที่ไมเคิล บริลล์ (Michael Brill, 1989) ได้เขียนถึงพื้นที่สาธารณะนั้นประกอบด้วยพื้นที่เชิงกายภาพที่สัมพันธ์กับชีวิตสาธารณะซึ่งเข้าถึงได้และมีกลุ่มคนผู้ใช้ที่หลากหลายใช้พื้นที่ร่วมกันทั้งที่มีส่วนร่วมและร่วม สังเกตการณ์ โดยเป็นพื้นที่ทางสังคมที่คนทั้งในระดับบุคคล กลุ่มเพื่อน ครอบครัว ชุมชนเมืองเข้าด้วยกันและรองรับ ความต้องการเพื่อผลประโยชน์ต่อสาธารณชน ซึ่งเป็นความหมายในนิยามของนักปรัชญาประชาธิปไตย

ฮานน่า อาเรนท์ (1958) ที่กล่าวว่าพื้นที่สาธารณะในความหมายที่เป็นอาณาบริเวณสาธารณะ เป็นพื้นที่ของการแสดงออกของสังคมประชาธิปไตย

ฮาเบอร์มาส (1992) กล่าวถึงการเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่ผ่านมาจากกลุ่มคน ชั้นกลางที่มีสิทธิเสรีภาพที่มีบทบาทสำคัญทำให้เกิดปริณิถนสาธารณะ (Public Sphere)

พื้นที่สาธารณะเป็นองค์ประกอบหนึ่งที่สำคัญของเมืองซึ่งส่งเสริมให้เกิดคุณภาพชีวิตและรองรับความต้องการที่หลากหลายของเมือง โดยเป็นพื้นที่รวมตัวของกลุ่มคนที่สามารถเข้าถึงและมีความหลากหลายของทั้งกลุ่ม กิจกรรม วัตถุประสงค์ต่างๆ ของการใช้พื้นที่นั้น โดยพื้นที่สาธารณะประกอบด้วยสิทธิเหนือพื้นที่ 5 ประการ (สติเวน คาร์, 2535) (1) สิทธิในการเข้าถึงและอยู่ในพื้นที่สาธารณะ (2) สิทธิเสรีภาพในการทำกิจกรรมในพื้นที่สาธารณะ (3) สิทธิในการเรียกร้องและใช้ทรัพยากรในพื้นที่สาธารณะ (4) สิทธิในการเปลี่ยนแปลงปรับปรุงพื้นที่สาธารณะ (5) สิทธิในการเป็นเจ้าของพื้นที่สาธารณะ ปัจจัยการเข้าถึงพื้นที่สาธารณะเชิงกายภาพ นับเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุดแปรผันกับการเพิ่มลดความเป็นสาธารณะของพื้นที่ นอกจากนี้ สติเวน คาร์ (1992) ยังแบ่งประเด็นการเข้าถึงเป็น 3 ส่วน ดังนี้ (1) การเข้าถึงเชิงกายภาพ (2) การเข้าถึงทางการมองเห็น (3) การเข้าถึงเชิงสัญลักษณ์ในการเข้าถึงเชิงกายภาพเป็นการอ้างอิงถึงสภาพแวดล้อมทางกายภาพ และลักษณะทางเข้าสู่สถานที่ที่ทุกๆ คนใช้สอยได้ ที่แสดงถึงทางเข้าโดยมีการออกแบบที่เป็นรูปธรรมที่ชัดเจน เช่น การออกแบบทางเดินเท้าและทางลาดสำหรับผู้พิการ เป็นต้น

ชาร์ลส์ กูดเซลล์ (Goodsell, 2003) ได้แบ่งหมวดแนวความคิดของพื้นที่สาธารณะไว้ในบทความ The Concept of Public Space and Its Democratic Manifestations เพื่อแสดงความแตกต่างซึ่งสามารถจำแนกได้ ดังนี้

ตารางที่ 2.1 เปรียบเทียบแนวความคิดของพื้นที่สาธารณะของชาร์ลส์ กูดเซลล์

	Political Philosophy and Democratic Theory	Urban Planning and Design	Political Interpretation of Architecture
Reference	A social realm	An urban site	A public building
Focus	Public discourse	Urban life	Social meaning
Issues	Alienation and state sponsorship	Revival or replacement	Intimidation or identification

ที่มา : Goodsell, 2003

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ส่วนแรก เป็นการมองถึงปัจจัยหลักของปริณิณทลสาธาณะ คือการเข้าถึงที่เป็นสากล (Universal Access) เช่นเดียวกับพื้นที่ทางสังคม (Universal Access as a Social Realm) ที่ผู้คนสามารถแสดงออกถึงการกระทำที่เป็นสาธารณะภายใต้เงื่อนไขของสังคมเดียวกัน ที่สอดคล้องกับการนิยามพื้นที่สาธารณะของอาเร็นท์ (1998) ที่ว่า “บรรยากาศของการแสดงออกในเรื่องสาธารณะ เป็นสิทธิของพลเมือง” รวมถึงความคิดเรื่องพื้นที่สาธารณะของฮาเบอร์มาส (1992) ที่อธิบายการให้ความสำคัญถึงปริณิณทลสาธาณะเกี่ยวกับเอกภาพ (Unity) และความเท่าเทียม (Equality)

ส่วนที่สอง เป็นมุมมองของการวางผังเมือง กูตเซลล์ (2003) กล่าวถึงพื้นที่สาธารณะนั้นเกี่ยวข้องกับการสร้างพื้นที่เปิดโล่งทางกายภาพเพื่อทำให้เกิดความสัมพันธ์กับลักษณะการใช้ที่เป็นสาธารณะและเป็นการสร้างปฏิสัมพันธ์ที่ดีให้กับคนในเมือง จากมุมมองนี้จะสังเกตได้ว่าพื้นที่สาธารณะบางพื้นที่นั้นไม่ได้รองรับการใช้งานเพียง แค่นั้นพื้นที่นั้นนันทนาการ พักผ่อน ของชุมชนเท่านั้น แต่ในบางกรณียังกลายเป็นพื้นที่ที่รองรับและแสดงบทบาทของ การเป็นสถานที่เชิงการเมืองด้วย (Low, 2000) มากไปกว่านั้น สตีเวน คาร์ (Carr, 1992) มองว่า “พื้นที่” กับ ประสบการณ์ของคนนั้นสามารถเชื่อมต่อกันกับในเรื่องในอดีต ยกตัวอย่างเช่น พื้นที่ทางประวัติศาสตร์กับพื้นที่สาธารณะในเมืองที่ให้ผู้คนมีประสบการณ์ร่วมกับเมืองทั้งพักผ่อน นันทนาการ และการเมืองตามช่วงยุคสมัย แม้กระทั่งถนนสายหลักกลางเมืองที่กลายเป็นพื้นที่จัดแสดงมหรสพ การละเล่น งานแสดงศิลปะ ถนนคนเดิน ตามเทศกาลประจำปี

ส่วนที่สาม กูตเซลล์ (2003) มองพื้นที่สาธารณะในฐานะที่เป็นสถาปัตยกรรมสาธารณะ (Public Architecture) โดยอ้างว่ารูปแบบการออกแบบของพื้นที่เชิงสัญลักษณ์มีผลต่อการเป็นพื้นที่แสดงอำนาจทางการเมือง ดังจะเห็นได้จากอาคารสาธารณะ อาคารราชการและอาคารประเภทอนุสาวรีย์นั้น มีความหมายเชิงสังคมที่ผูกติดกับเรื่องราวในอดีตและการเข้าถึงพื้นที่กายภาพเชิงสัญลักษณ์ของผู้คนในเมือง

2.5.4.4 ความเป็นสาธารณะของพื้นที่สาธารณะเชิงกายภาพ (Publicness of Physical Public Space)

แนวความคิดของความเป็นสาธารณะเป็นการอ้างอิงถึงคุณลักษณะทางกายภาพของพื้นที่และลักษณะพฤติกรรมทางสังคมที่เกี่ยวข้องกับผู้คนในพื้นที่ (Forrest and Paxson, 1979) พื้นที่สาธารณะมีระดับของความเป็นสาธารณะที่แปรผันตามลักษณะของการครอบครองและการตัดการของผู้มีส่วนร่วมในพื้นที่ที่มีความหลากหลายที่รวมถึงช่วงอายุ เพศ กลุ่มชาติพันธุ์ ระดับชนชั้น รวมถึงกลุ่มคนอื่น ๆ ที่เป็นความสัมพันธ์ในเชิงพฤติกรรมในสังคม

จากการศึกษาวิจัยที่ผ่านมาชี้ให้เห็นว่า ความเป็นสาธารณะของพื้นที่สาธารณะนั้นมีแนวโน้มลดลงอย่างเห็นได้ชัดอย่างต่อเนื่อง ปรากฏการณ์ดังกล่าวส่งผลกระทบต่อการสูญเสียปฏิสัมพันธ์กันทางสังคมภายในเมืองอย่างมาก จากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่สาธารณะนั้นยืนยันว่าพื้นที่สาธารณะนั้นไม่ได้ทำให้เกิดการพัฒนาเพียงแค่สภาพแวดล้อมทางกายภาพของเมืองให้ดีขึ้นเท่านั้น

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดลอกเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

แต่ยังสามารถส่งเสริมคุณภาพชีวิตของผู้คนในเมืองได้เป็นอย่างดี (Compton, 1993; Llyod and Auld, 2003; Logan and Molotch, 1987; Madanipour, 2003; Young, 1990) ซึ่ง จะ เห็น ว่า ทักษะคติเกี่ยวกับการที่พื้นที่จะเป็นพื้นที่สาธารณะที่มีคุณค่าได้นั้น ต้องเป็นพื้นที่ที่สามารถเปิดโอกาสให้เกิดปฏิสัมพันธ์ทางสังคมที่มีการแลกเปลี่ยนกันทั้งเชิงความหมายและเชิงคุณค่าทางวัฒนธรรม

พื้นที่สาธารณะและพื้นที่ส่วนตัวนั้นแยกออกจากกันไม่ได้ หรือเป็นเหมือนองค์ประกอบซึ่งกันและกันที่อยู่ภายในเมืองในฐานะพื้นที่ที่ทางกายภาพของเมืองซึ่งปรากฏอยู่ในหลายๆ รูปแบบ เช่น ถนน ตลาด ลานพลาซ่า ลานเมือง สวนสาธารณะ เป็นต้น ซึ่งแต่ละพื้นที่ต่างมีลักษณะทางกายภาพที่แตกต่างกัน โดยทั่วไปแล้วพื้นที่ที่ถูกใช้และทำหน้าที่เชื่อมระหว่างกลุ่มอาคารและกิจกรรมต่างๆ ในเมืองเข้าด้วยกัน อย่างที่ สตีเวน คาร์ (1992: 30) กล่าวว่า ถนนเป็นส่วนประกอบหนึ่งของระบบการสื่อสารของเมือง ในที่นี้ความหมายของวัตถุที่เคลื่อนที่ รวมถึงคนและข้อมูลที่มีการเคลื่อนจากตำแหน่งหนึ่งไปอีกตำแหน่งหนึ่ง ที่มากไปกว่านั้น พื้นที่ที่ยังรองรับชีวิตสาธารณะทั้งในเชิงสัญลักษณ์และหน้าที่ใช้สอยไปพร้อมกัน โดยทั่วไปพื้นที่สาธารณะทางกายภาพนั้นถูกนิยามถึงการเข้าถึง (Accessibility) ซึ่งเป็นการรับรู้ถึงธรรมชาติเชิงสัญลักษณ์ (Symbolic Nature) ของพื้นที่ กิจกรรมต่างๆ (Activities) ผลประโยชน์ (Interest) สิทธิ (Right) ของผู้คนในพื้นที่ที่แสดงถึงตำแหน่งที่ตั้ง (Location) และการออกแบบ (Design) ของพื้นที่ ส่วน เบร์โตโรนี (Bertoloni, 2003: 31) กล่าวว่าพื้นที่สาธารณะที่เป็นพื้นที่ที่ผู้คนมากมายเข้ามาสู่พื้นที่และสามารถทำกิจกรรมที่มีความแตกต่างกันได้ ซึ่งในประเด็นของการเข้าถึงสามารถศึกษาทำความเข้าใจได้ผ่านทั้ง 4 เกณฑ์; การเข้าถึงทางกายภาพของพื้นที่ การเข้าถึงกิจกรรม การเข้าถึงข้อมูล และการเข้าถึงทรัพยากร

2.5.4.5 พื้นที่สาธารณะในประเทศไทย

จากอดีตถึงปัจจุบันพื้นที่สาธารณะของไทยมีบทบาทการใช้พื้นที่เพื่อรองรับการทำกิจกรรมส่วนรวมที่หลากหลายสามารถสรุปได้เป็น 10 ลักษณะ ประกอบด้วย

(1) พื้นที่นันทนาการของเมืองและปฏิสัมพันธ์ทางสังคม เช่น พื้นที่ริมน้ำ ตลาด ลานกิจกรรมในวัด ในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนปลายเป็นต้นมา เริ่มมีการใช้พื้นที่ปิดหรือพื้นที่ร่มเพื่อทำกิจกรรมดังกล่าว เช่น ร้านค้า ห้างสรรพสินค้า รวมทั้งพื้นที่ให้บริการของเอกชนเป็นทางเลือกในการใช้พื้นที่ โดยข้อดีคือเป็นการสร้างตัวเลือก และความสะดวกสบายในการใช้พื้นที่ได้ตามความพอใจ ในทางกลับกันมีผลเสียโดยอาจส่งผลให้เกิดการเปรียบเทียบ และความไม่เท่าเทียมในการใช้พื้นที่ได้

(2) พื้นที่แลกเปลี่ยนสินค้าและซื้อขาย มีความสัมพันธ์กับเส้นทางการขนส่งโดยในสมัยสุโขทัยใช้การสัญจรทางน้ำเป็นหลัก พื้นที่แลกเปลี่ยนสินค้าตั้งอยู่ใกล้ท่านั้น ต่อมาในสมัยอยุธยาเป็นต้นมามีลักษณะการใช้พื้นที่ข้างทางสัญจรและบริเวณจุดตัดถนน ทั้งนี้เพื่อการเข้าถึงที่สะดวกทั้งทางสายตาและการสัญจร จนกระทั่งเริ่มมีการซื้อขายสินค้าตามบ้านเรือน รวมทั้งมีศูนย์การค้าเกิดขึ้น พื้นที่แลกเปลี่ยนสินค้าจึงมีทั้งพื้นที่สาธารณะและพื้นที่เอกชน

(3) พื้นที่แสดงออกถึงความเชื่อและศาสนา นอกจากวัดแล้วยังมีพื้นที่ทางความเชื่อ ซึ่งเป็นพื้นที่ที่คนได้ร่วมกันกำหนดขึ้นเป็นสถานที่ศักดิ์สิทธิ์ เช่น พื้นที่บริเวณเสาชิงช้า ยังคงไว้ซึ่งคุณค่าและประวัติศาสตร์ของพื้นที่

(4) พื้นที่ทางการเมืองเพื่อการเรียกร้องสิทธิและเสรีภาพด้วยการแสดงพลังประชาชน จากอดีตจนถึงปัจจุบันยังคงใช้พื้นที่โล่งของเมืองสำหรับการใช้เป็นพื้นที่เพื่อการเรียกร้องสิทธิและเสรีภาพ เนื่องจากสามารถรองรับรวมตัวกันของคนจำนวนมากได้ ซึ่งเกิดขึ้นแบบชั่วคราวเพียงช่วงเวลาหนึ่งในพื้นที่สาธารณะ

(5) พื้นที่ศึกษาและเรียนรู้ การเรียนรู้ที่เกิดขึ้นในพื้นที่สาธารณะเป็นการเรียนรู้จากสิ่งแวดล้อม ซึ่งในปัจจุบันมีการออกแบบและระบุประเภทพื้นที่ชัดเจน เพื่อส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ ร่วมกับการพักผ่อน ซึ่งต่างจากในอดีต เช่น สวนป่าเพื่อการศึกษาพรรณไม้ สวนสมุนไพร เป็นต้น รวมทั้งมีอาคารที่ส่งเสริมการเรียนรู้เป็นหนึ่งในองค์ประกอบของพื้นที่สาธารณะบางแห่ง เช่น ห้องสมุด พิพิธภัณฑ์ เป็นต้น

(6) พื้นที่ส่งเสริมคุณภาพชีวิต พื้นที่สาธารณะเป็นพื้นที่ส่งเสริมคุณภาพชีวิตของคนด้วยการเป็นพื้นที่รองรับกิจกรรมต่างๆ เช่น การปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนบ้าน การพักผ่อนชื่นชมทัศนียภาพเมือง การออกกำลังกาย เป็นต้น ทั้งนี้ในอดีตมีจำนวนประชากรเหมาะสมกับขนาดเมือง ต่างจากปัจจุบันที่มีประชากรมาก มีพื้นที่ใช้สอยร่วมกันอย่างจำกัด จำเป็นต้องใช้การออกแบบวางผังพื้นที่และการสร้างสภาพแวดล้อมสร้างประโยชน์สูงสุดให้กับคนและเมือง

(7) พื้นที่สะท้อนค่านิยมและฐานะทางสังคมของผู้ใช้พื้นที่ ในพื้นที่สาธารณะมีกลุ่มผู้ใช้พื้นที่หลายกลุ่ม มีทัศนคติและพฤติกรรมการใช้พื้นที่ต่างกัน ยิ่งคนมากพื้นที่สาธารณะจึงมีรูปแบบที่หลากหลาย มีจำนวนเพิ่มขึ้นจากอดีตถึงปัจจุบัน เช่น พื้นที่ทางความเชื่อที่มีทั้งกลุ่มคนพุทธ คริสต์ อิสลาม และอื่นๆ เป็นต้น

(8) พื้นที่รองรับการสัญจรและเชื่อมต่อ พื้นที่สาธารณะเป็นศูนย์รวมและกระจายของคนได้เช่นเดียวกับพื้นที่รองรับการสัญจรและเชื่อมต่อ เช่น เป็นพื้นที่และทางเดินลัดเชื่อมระหว่างอาคารและสถานที่ เช่น สวนหย่อมระหว่างอาคาร พื้นที่กันชนระหว่างโรงงานอุตสาหกรรมและหมู่บ้าน

(9) พื้นที่อำนวยความสะดวกสบาย เช่น ในพื้นที่สาธารณะเดิมที่เป็นพื้นที่โล่งของเมืองมีการเพิ่มองค์ประกอบในพื้นที่เพื่อรองรับการใช้งานอย่างครบวงจร เช่น เครื่องเล่นสำหรับเด็ก เครื่องช่วยออกกำลังกาย ร้านค้า ทางเดินลัดระหว่างอาคาร เป็นต้น

(10) จุดสร้างความงามให้เมือง พื้นที่สาธารณะมักถูกออกแบบให้มีความสวยงาม เป็นจุดศูนย์รวมและเป็นจุดหมายตาของพื้นที่โดยรอบ นอกจากนี้ยังมีองค์ประกอบตกต่างที่ช่วยส่งเสริมการมองเห็น เช่น อนุสาวรีย์ ประติมากรรม เป็นต้น ซึ่งช่วยให้ผู้คนที่ผ่านไปมาเกิดภาพจำของพื้นที่ได้ โดยในสมัยอยุธยาได้ออกแบบพื้นที่เปิดโล่งของเมืองเชื่อมต่อกับมุมมองที่สวยงามของเมือง เช่น บริเวณจุดตัดถนนเปิดมุมมองไปสู่แจตีย์ภูเขาทอง เป็นต้น แนวคิดดังกล่าวต่อเนื่องมาจนถึงปัจจุบัน โดยมีการสร้างจุดหมายตาในพื้นที่สาธารณะ เช่น อนุสาวรีย์ น้ำพุ เป็นองค์ประกอบในพื้นที่

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.5.4.6 แนวคิดการใช้พื้นที่สาธารณะในชุมชน

ความเป็นชุมชนเป็นความสัมพันธ์ระหว่างคนในชุมชน โดยเน้นความสัมพันธ์ระหว่างคน สิ่งปฏิบัติและคุณค่าของความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นเป็นหลัก (กาญจนา แก้วเทพ, 2538) มีความสำคัญต่อการสร้างความเข้าใจ ความเป็นไปของชุมชน ทุนทางสังคม คุณค่า แสดงถึงอัตลักษณ์และความสัมพันธ์ของผู้คน ปรากฏในหลายรูปลักษณะที่มีความหมายแสดงถึงวิถีแห่งการดำรงไว้ภายใต้วัฒนธรรม จารีต ประเพณี (อานันท์ กาญจนพันธุ์, 2544) ชุมชนในปัจจุบันจึงควรเน้นที่การดำเนินกิจกรรมร่วม หมายถึงสมาชิกมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมร่วมกันอย่างต่อเนื่อง โดยกลุ่มดังกล่าวอาจมีพื้นฐานมาจากการมีประวัติศาสตร์ร่วมกัน มีอัตลักษณ์ร่วม และมีความเข้าใจร่วมกัน (สมศักดิ์ สามัคคีธรรม, 2557)

ภาพที่ 2.9 ภาพแสดงความสัมพันธ์ของมิติการใช้พื้นที่
ที่มา : (สมศักดิ์ สามัคคีธรรม, 2557)

ในภาพที่ 2.9 แสดงลักษณะความสัมพันธ์ของมิติการใช้พื้นที่สาธารณะในชุมชน 3 ด้าน มิติแรกด้านการใช้พื้นที่ประกอบด้วยพื้นที่ทางกายภาพ ทำให้เกิดกิจกรรมและพฤติกรรมเกิดการพบปะใกล้ชิดมีส่วนร่วมนำไปสู่มิติที่ 2 ความสัมพันธ์ในชุมชนส่วนพื้นที่ทางสังคมมีผลต่อความรู้สึกผูกพันของผู้คนนำไปสู่มิติที่ 3 ความเป็นชุมชน ซึ่งทั้ง 3 มิติมีความสัมพันธ์ต่อกันเพื่อเชื่อมต่อระหว่างการกระทำและความรู้สึกที่นำไปสู่พื้นที่ทางใจที่เป็นรู้สึกร่วมหรือความหมายที่มีต่อกัน รวมถึงพิจารณาความเป็นชุมชนใน 3 ด้าน คือ ในด้านกายภาพที่เราเห็นพื้นที่หรือบริเวณที่คนอยู่ร่วมกัน ด้านความสัมพันธ์ของคนที่มีร่วมกัน ผลประโยชน์ร่วมกัน ปัญหาหรือความต้องการร่วมกัน รวมถึงชนบประเพณีวัฒนธรรม และด้านความรู้สึกของคนที่มีต่อกันและกัน เช่น ความเอื้ออาทร ความรัก ความผูกพัน

กล่าวโดยสรุป แนวคิดในเรื่องพื้นที่ทางสังคมและพื้นที่สาธารณะนั้น มีศักยภาพที่สอดคล้องกับประเด็นการสร้างความสัมพันธ์ของคนในพื้นที่ของโครงการ ซึ่งชี้ให้เห็นถึงความสัมพันธ์ทางกายภาพระหว่าง คน พื้นที่ และลักษณะการใช้งานที่เป็นสาธารณะได้เป็นอย่างดี สามารถส่งเสริมแนวทางการแก้ไขปัญหาและเป็นตัวแทนของพื้นที่เชิงกายภาพเพื่อที่จะสื่อสารเรื่องราวผ่านสถาปัตยกรรมสาธารณะ ในการสร้างความเข้าใจระหว่างผู้คนนำไปสู่การแก้ปัญหาประเด็นทางสังคมต่อไป

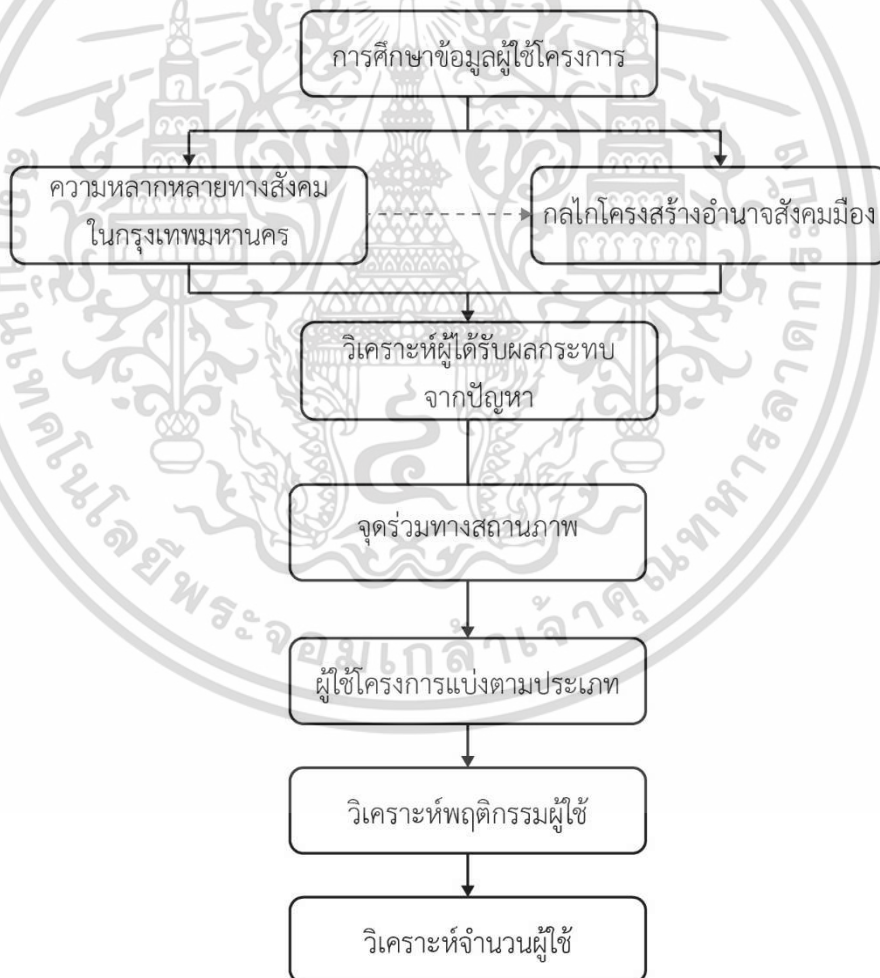
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 3

การศึกษาข้อมูลผู้ใช้โครงการ

3.1 การศึกษาข้อมูลผู้ใช้โครงการ

การศึกษาข้อมูลผู้ใช้โครงการเป็นการศึกษาและวิเคราะห์พฤติกรรมของกลุ่มเป้าหมายคือกลุ่มผู้ได้รับผลกระทบจากปัญหาและกลุ่มผู้ที่เกี่ยวข้อง เพื่อวิเคราะห์ถึงการมีสถานภาพร่วมกันของผู้ได้รับผลกระทบดังกล่าว ในการกำหนดประเภทของผู้ใช้โครงการและศึกษาพฤติกรรมนำไปสู่การคาดคะเนจำนวนผู้ใช้โครงการ โดยมีแนวทางการศึกษาดังนี้

ภาพที่ 3.1 แผนผังแสดงแนวทางการศึกษาข้อมูลผู้ใช้โครงการ

ที่มา : ผู้จัดทำ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3.1.1 การศึกษาความหลากหลายทางสังคมในกรุงเทพมหานคร

ข้อมูลจากสถาบันวิจัยประชากรและสังคมมหาวิทยาลัยมหิดลได้ทำการศึกษาประชากรคาดประมาณในปี พ.ศ. 2554 พบว่ามีประชากรที่อาศัยอยู่ในพื้นที่เมือง อยู่อ้อย ละ 36.12 ของประชากรทั้งหมด (ประชากรทั้งประเทศ 63.9 ล้านคน) และเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 45.90 ในปี พ.ศ. 2556 (ประชากรทั้งประเทศ 64.6 ล้านคน) ข้อมูลดังกล่าวแสดงให้เห็นประชากรที่อาศัย อยู่ในเมืองมีสัดส่วนเพิ่มมากขึ้น ทำให้กรุงเทพมหานครกลายเป็นเมืองที่มีความเป็นพหุวัฒนธรรมเกิดขึ้นอย่างชัดเจน โดยปรากฏชุมชนที่มีประชากรที่มีรากฐานเชื้อชาติและศาสนาหลากหลายกระจายการรวมตัวอยู่ด้วยกันจนเกิดเป็นชุมชนมาอย่างยาวนานอยู่ในพื้นที่ต่างๆ ส่งผลให้เกิดความหลากหลายทั้งในเชิงพหุสังคมวัฒนธรรมในชุมชนเมือง ทำให้ในแต่ละพื้นที่ชุมชนเมืองของกรุงเทพมหานครเป็นเมืองที่มีอัตลักษณ์ภายใต้ฐานวัฒนธรรมและความเชื่อที่แฝงอยู่ในความเป็นพหุสังคมเมืองใหญ่

กลุ่มชาติพันธุ์หรือชนกลุ่มน้อยในประเทศไทย เกิดจากรัฐบาลไทยไม่ยอมรับว่าประเทศไทยมีชนเผ่าพื้นเมือง จึงเรียกชนกลุ่มนี้ว่ากลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ ว่าชนกลุ่มน้อย โดยในความหมายของรัฐคือชนเผ่าหรือคนต่างชาติพันธุ์ที่ไม่เป็นคนไทยตาม ซึ่งเป็นจุดเริ่มต้นของการมีคนไร้สัญชาติภายใต้กรอบคิดของรัฐคือ “พวกเขา-พวกเรา” จำแนกคนที่ผิดแผกไปจากบรรทัดฐานของสังคมอีกทั้งยังพยายามหลอมละลายความแตกต่างด้วยนโยบายเชื้อชาติเดียวประเทศเดียว (One Race One Nation) ซึ่งยากต่อการดำรงไว้ซึ่งอัตลักษณ์ของตนเองได้ ซึ่งประชากรกลุ่มนี้ได้กระจายอยู่ทั่วประเทศและอยู่ในกรุงเทพมหานครถึงร้อยละ 12 หรือ 2,792 คน¹ ทั้งนี้ในเมืองกรุงเทพมหานครยังมีประชากรกลุ่มหลากหลายชาติพันธุ์ที่เป็นคนไทยตามกฎหมายอาศัยอยู่กระจายตามขอบเขตเมือง เช่น โปรตุเกสมอญ ลาว จาม เปอร์เซีย อินเดีย อาหารับ มลายู อินโดนีเซีย เขมร เวียดนาม และชาวจีนที่แบ่งออกเป็นกลุ่มแต่จิว ฮกเกี้ยน ฮักกา ไทหล่า และกวางตุ้ง อาศัยกันอยู่เป็นชุมชน

ในปัจจุบันด้านความหลากหลายทางเพศสภาพ หรือรสนิยมทางเพศ จากงานวิจัยพบว่าในประชากรไทยมีคนที่ไม่ใช่บุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศ 1,200 คน ในขณะที่เดียวกันมีบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศ 2,302 คน โดยคนที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีอายุอยู่ในช่วง 18-39 ปี ซึ่งบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศถึงร้อยละ 82 อาศัยอยู่ในกรุงเทพมหานคร ในขณะที่คนที่ไม่ใช่บุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศมีร้อยละ 52 ทั้งนี้กลุ่ม LGBTI ในปัจจุบันได้ขยายมิติพื้นที่ทางสังคมมากขึ้นจากอดีตโดยการขับเคลื่อนและเรียกร้องสิทธิในกรุงเทพมหานครเพื่อสร้างความเท่าเทียมดังจะเห็นได้จากงานเสวนากลุ่ม LGBT แห่งชาติ ถูกจัดขึ้นที่กรุงเทพมหานครเมื่อวันที่ 21-22 มีนาคม พ.ศ. 2556 เป็นกิจกรรมภายใต้โครงการ “Being LGBT in Asia” มีผู้เข้าร่วม 45 คน ซึ่งเป็นผู้แทนจากองค์กร LGBT ทั่วประเทศ ทั้งนี้ยังมีองค์กรที่ทำงานกับกลุ่มบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศใน

¹ ศากุน บางกระ. 2559. แม่สาย 2017. วิจัยสาขาวิชาบัณฑิตอาสาสมัคร มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. [Online]. Available:

http://ethesisarchive.library.tu.ac.th/thesis/2016/TU_2016_5900080101_7013_5579.pdf

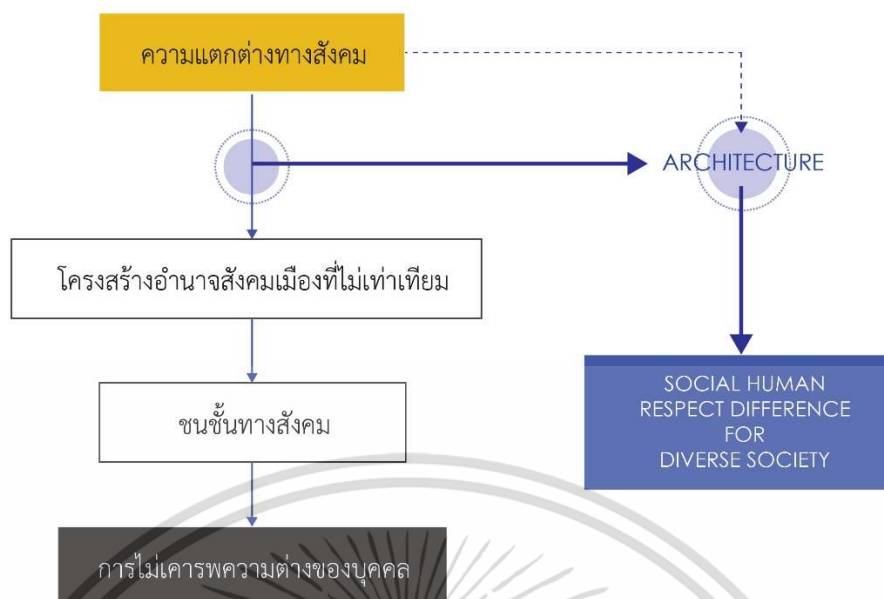
กรุงเทพมหานครมากกว่า 22 องค์การ แสดงถึงศักยภาพในการขับเคลื่อนสังคมโดยมีกรุงเทพมหานครเป็นโครงการต้นแบบของการสร้างพื้นที่สำหรับความหลากหลายทางสังคม

3.1.2 การศึกษาไกลโครงสร้างอำนาจสังคมเมือง

ประชากรเมืองนับเป็นปัจจัยขับเคลื่อนที่สำคัญอย่างหนึ่งซึ่งส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงและการพัฒนาของเมือง ประชากรในเมืองนั้นมีทั้งประชากรที่มีอยู่เดิมและประชากรที่อพยพย้ายถิ่นเข้ามาอยู่อาศัยและทำงานในเมือง เมืองจึงเป็นพื้นที่แห่งความหลากหลายของประชาชน ตามทฤษฎีเศรษฐกิจศาสตร์ นั้นมีสมมติฐานว่าประชากรหรือแรงงานจะเคลื่อนย้ายจากถิ่นเดิมเพราะคาดหวังโอกาสทางเศรษฐกิจทั้งรายได้ จึงเกิดกระแสการเคลื่อนย้ายจากถิ่นที่ด้อยพัฒนามาสู่ถิ่นที่มีการพัฒนามากกว่าจากอัตราการเพิ่มขึ้นของประชากรเมืองแสดงให้เห็นว่าประชากรเมืองต่างๆ ในประเทศไทย โดยเฉพาะกรุงเทพมหานครยังคงเติบโตอย่างรวดเร็ว ไม่ว่าจะเป็นประชากรในทะเบียน หรือประชากรนอกทะเบียน (หรือประชากรในเวลากลางวัน) การเติบโตดังกล่าวเกิดควบคู่ไปกับการเปลี่ยนแปลงในชีวิตความอยู่ของประชากรเมืองด้วย ประชากรเมืองมีวิถีชีวิตที่เปลี่ยนแปลงไป ไม่ว่าจะเป็นสาเหตุมาจากการล่มสลายทางวัฒนธรรมดั้งเดิมหรือการก่อตัวใหม่ของวัฒนธรรมเมืองก็ตามเราจึงเรียกสภาพความเป็นอยู่ของประชาชนในเขตเมืองว่า วิถีเมือง (Urbanism) ซึ่งลักษณะสำคัญ คือมีการแบ่งแยกแรงงาน (Division of Labor) ตามความชำนาญเฉพาะด้านซึ่งเป็นผลมาจากความเจริญก้าวหน้าทางเศรษฐกิจและการประดิษฐ์ ทำให้มีการนำเอาเทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้ในการผลิตการประกอบอาชีพต่างๆ จึงใช้ผู้ที่มีความรู้ความชำนาญเป็นพิเศษ มีการแบ่งตำแหน่งและหน้าที่ หลายระดับ ขึ้นอยู่กับงานแต่ละประเภท การมีความสัมพันธ์กันแบบทุติยภูมิและการอยู่อาศัยแบบปัจเจกนิยม

ภายใต้ความหลากหลายทางสังคมยังมีกลุ่มคนจำนวนหนึ่งที่นับเป็นชนกลุ่มน้อยหรือ กลุ่มชายขอบ แต่เนื่องด้วยกระบวนการพัฒนาเมือง จำเป็นต้องอาศัยกำลังจากทุกกลุ่มคนในการขับเคลื่อนเมืองสู่อนาคต จากการศึกษาของ Roy Dean Wright และ Susan N. Wright (1972) ที่ชี้ให้เห็นความหมายที่แตกต่างกันของการเป็นชายขอบใน 5 มิติ คือ สภาวะการเป็นชายขอบ (Marginality) บุคคลที่เป็นชายขอบ (Marginal Man) การเป็นชายขอบทางวัฒนธรรม (Cultural Marginality) การเป็นชายขอบของสังคม (Social Marginality) และการเป็นชายขอบทางจิต และอารมณ์ (Psychological Marginality) อย่างไรก็ตาม แม้การอธิบาย ความหมายของการเป็นชายขอบดังกล่าวนี้จะแยกให้เห็นสิ่งที่เหลื่อมซ้อน กันในความเป็นชายขอบ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของปัจเจกบุคคลหรือเรื่องทางสังคม โดยในโครงการจะเป็นการศึกษาเฉพาะเจาะจงไปที่การเป็นชายขอบทางวัฒนธรรม หรือการมีอัตลักษณ์ร่วมเพื่อทราบถึงปัญหาชนชั้นทางสังคมภายใต้ประเด็น เพศ เชื้อชาติ ศาสนา สถาบัน สถานะทางการเงิน และความคิดเห็นทางการเมือง โดยพบว่าจำนวนประชากรในแต่ละกลุ่มแปรผันตรงต่ออำนาจทางสังคมนำไปสู่อุปทานของการไม่เคารพสิทธิขั้นพื้นฐานของแต่ละบุคคล อธิบายดังภาพที่ 3.2

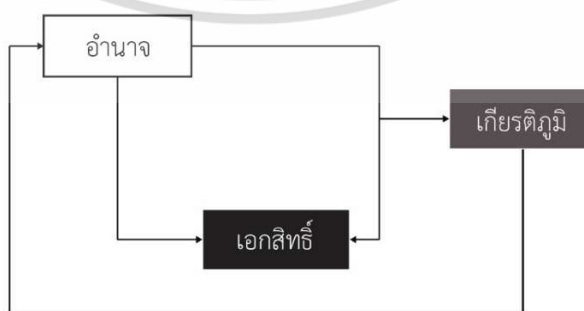
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 3.2 แผนผังแสดงการศึกษาทฤษฎีโครงสร้างอำนาจสังคมเมือง
ที่มา : ผู้จัดทำ

3.1.2.1 โครงสร้างอำนาจสังคมเมืองที่ไม่เท่าเทียม

กระบวนการเอื้ออำนวยผลประโยชน์แก่ผู้ชนะ (Charon, 1987) กล่าวว่า ไม่ว่าสังคมใดก็ตาม เมื่อมีสิ่งหนึ่งที่เป็นจำนวนน้อย เมื่อเป็นเช่นนั้นมนุษย์จะแสวงหาสิ่งที่มีค่าเหล่านี้เป็นของตนเอง และกรณีบางกลุ่มคนมีคุณสมบัติส่วนตัวพิเศษเพื่อบรรลุความสำเร็จมากกว่าคนอื่น ๆ อีกทั้งการได้มาและรักษาไว้ซึ่งสิ่งสิทธิพิเศษที่เป็นวัตถุ (เอกสิทธิ์) โดยอาศัยคุณสมบัติส่วนตัว (อำนาจส่วนบุคคล) และทั้งอำนาจและเอกสิทธิ์นำมาซึ่งเกียรติภูมิ (Prestige) แก่ปัจเจกบุคคล ท้ายสุดระบบนี้จะสร้างอำนาจส่วนบุคคล และกลายเป็นสิทธิอันชอบธรรม ความไม่เสมอภาคจะได้รับการปกป้องจากคนกลุ่มน้อยซึ่งได้ผลประโยชน์ ส่งผลความได้เปรียบเช่นนี้ไปยังบุตรหลาน ความเป็นเจ้าของสิ่งของไม่ขึ้นอยู่กับบุคคล แต่ขึ้นอยู่กับครอบครัว ดังนั้นระบบชนชั้นจึงเกิดขึ้นและดำรงอยู่ต่อไป

ภาพที่ 3.3 อำนาจส่วนบุคคลนำไปสู่เอกสิทธิ์ เกียรติภูมิ และอำนาจส่วนบุคคลมากขึ้น
ที่มา : ผู้จัดทำ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ความไม่เสมอภาคระหว่างผู้หญิงและผู้ชาย หรือในกรณีกลุ่มคนชายขอบก็เช่นเดียวกัน เมื่อเกิดกรณีขัดแย้งระหว่างผู้ชายและผู้หญิง ผู้ชายมักชนะและสะสมอำนาจเพิ่มขึ้น และระบบสังคมที่กำหนดขึ้นจะยังคงความไม่เสมอภาคเช่นนั้นต่อไป

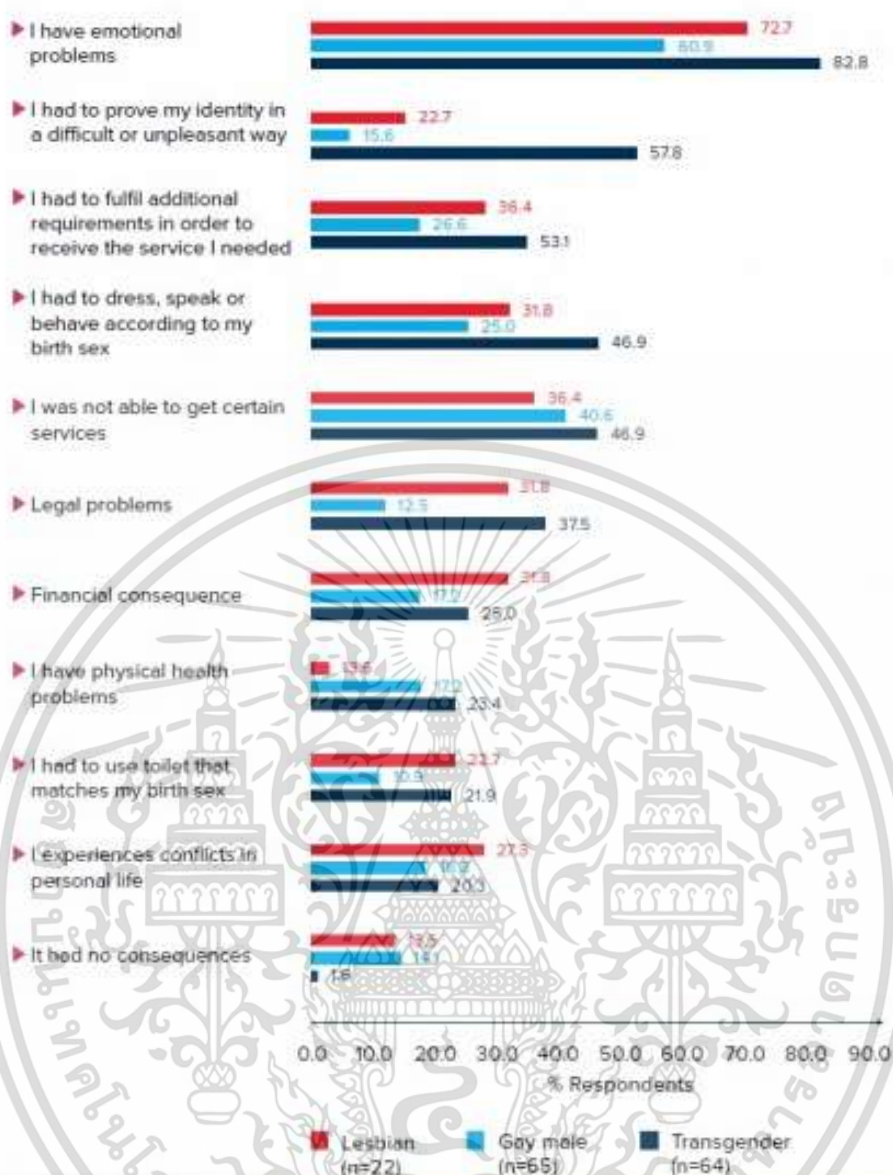
3.1.2.2 ขนชั้นทางสังคม (Social Class)

ขนชั้นทางสังคมตามความหมายของพจนานุกรมศัพท์สังคมวิทยา ฉบับบัณฑิตยสถาน คือ ช่วงชั้นหนึ่งในสังคมที่ประกอบด้วยกลุ่มของครอบครัวที่อยู่ในระดับเสมอกันบุคคลทั้งหมดที่อยู่ในระดับสังคมเดียวกันในด้านเกียรติภูมิ ความนิยมนับถือ และที่มองตนเองว่ามีฐานะเท่าเทียมกันในทางสังคมวิทยาอาจพิจารณาได้ว่า เป็นขนชั้นทางสังคมที่เห็นได้ชัด สิ่งที่กำหนดหรือแสดงเอกลักษณ์ของฐานะขนชั้นทางสังคมของบุคคลหนึ่งประกอบด้วยเกียรติภูมิ ความเกี่ยวพันทางครอบครัว การคบเพื่อน ท่าทีทางศีลธรรม ระดับการศึกษา ความสำเร็จทางอาชีพ รสนิยม ซึ่งขนชั้นมีลักษณะคล้ายคลึงกับตำแหน่งอื่นๆ ในองค์การทางสังคม บุคคลใดอยู่ในขนชั้นสูงก็ย่อมมีอำนาจมากขึ้นด้วยโดยปกติการมีลำดับชั้นสูง หมายถึงบุคคลนั้นสามารถมีอิทธิพลออกคำสั่งหรือมีอิทธิพลทางการเมืองและเศรษฐกิจมาเชื่อมโยงกับการปฏิสัมพันธ์กับคนอื่นๆ จะพบว่าบุคคลที่อยู่ในระดับสูงย่อมมีบทบาทในการตัดสินใจอนาคตของชุมชนทั้งหมด และกำหนดนโยบายอันนำมาซึ่งความไม่เท่าเทียม

3.1.2.3 การไม่เคารพความต่างของบุคคลจากความไม่เท่าเทียมทางอำนาจในสังคม

งานวิจัยการมีส่วนร่วมทางเศรษฐกิจของกลุ่ม LGBTI ในประเทศไทย ผลสำรวจงานศึกษานี้ มุ่งเน้นการฉายภาพผลลัพธ์ที่แตกต่างกันของกลุ่มประชากรที่มีความหลากหลายทางเพศและกลุ่มที่ไม่ใช่ความหลากหลายทางเพศ ในเรื่องตลาดแรงงานและการจ้างงาน อสังหาริมทรัพย์ และตลาดการเงิน พร้อมทั้งศึกษาถึงอุปสรรค ความท้าทายในกลุ่มประชากรที่มีความหลากหลายทางเพศต้องเผชิญในการเข้าถึงโอกาสทางการศึกษา สาธารณสุข และบริการด้านต่างๆ ของรัฐ พบว่า ผู้ตอบแบบสำรวจในกลุ่มบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศรายงานว่า การเลือกปฏิบัติร้ายแรงที่สุดเกิดขึ้นในตลาดแรงงาน ตามมาด้วยในตลาดอสังหาริมทรัพย์ ในกรณีที่พวกเขาประสงค์จะเช่าหรือซื้ออสังหาริมทรัพย์ การเลือกปฏิบัติในการทำงานที่ประชากรเลสเบียน เกย์ คนข้ามเพศ ตอบแบบสำรวจเกิดขึ้นในหลายรูปแบบ โดยประเภทที่พบบ่อยที่สุดคือ การถูกปฏิเสธใบสมัครงาน และการคุกคามในสถานที่ทำงาน ผู้ตอบแบบสำรวจที่เป็นคนข้ามเพศประสบปัญหาที่เลวร้ายที่สุด กล่าวคือ ร้อยละ 77 ของคนที่ตอบแบบสำรวจกล่าวว่า พวกเขาถูกปฏิเสธตั้งแต่ขั้นตอนการสมัครงานด้วยเหตุแห่งอัตลักษณ์ทางเพศของพวกเขา ร้อยละ 40 กล่าวว่าโดนคุกคาม ประมาณครั้งหนึ่งของกลุ่มเกย์ (ร้อยละ 49) กับ ร้อยละ 62 ของกลุ่มเลสเบียนกล่าวว่า การสมัครงานของพวกเขาถูกปฏิเสธด้วยเหตุแห่งวิถีทางเพศหรืออัตลักษณ์ทางเพศของพวกเขา ประมาณหนึ่งในห้าของกลุ่มเกย์กล่าวว่า พวกเขาถูกมองข้ามในช่วงเวลาที่มีการพิจารณาเลื่อนตำแหน่งหรือไม่ได้รับสวัสดิการที่เกี่ยวข้องกับการทำงาน เพราะสถานภาพความเป็นบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศของพวกเขา

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 3.4 ผลที่มีการถูกเลือกปฏิบัติเมื่อเข้าถึงบริการภาครัฐ แจงตามกลุ่มอัตลักษณ์ย่อย (ร้อยละ)
ที่มา : กลุ่ม LGBTI ในประเทศไทย

การเลือกปฏิบัติเกี่ยวกับงานและในแวดวงการทำงานมีลักษณะแตกต่างกันไปตามอาชีพและภาคเศรษฐกิจ กลุ่มบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศจะไม่สามารถเข้าถึงอาชีพในหน่วยงานตำรวจกับภาคส่วนที่เกี่ยวข้องกับการบังคับใช้กฎหมาย กองทัพ และสถาบันเกี่ยวกับศาสนาได้ ในทางตรงกันข้าม พวกเขาสามารถเข้าไปทำงานได้ง่ายขึ้นในภาคการเกษตร ธุรกิจค้าปลีก ความงามและสุขภาพ ข้อค้นพบในมุมมองนี้บ่งชี้เรื่องการแบ่งแยกกีดกันทางอาชีพด้วยเหตุแห่งวิถีทางเพศและอัตลักษณ์ทางเพศกับข้อจำกัดในความคล่องตัวและความก้าวหน้าทางอาชีพของบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศในตลาดแรงงาน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ทั้งนี้ยังมีปัญหาความเหลื่อมล้ำที่เกิดจากความเป็นพื้นที่ทางการเมือง โครงสร้างอำนาจรัฐแบบรวมศูนย์ เน้นการสั่งการจากบนลงล่าง (Top Down) ยังซ้ำเติมความเหลื่อมล้ำ เพราะประชาชนส่วนใหญ่ในเมืองขาดสิทธิในการเรียกร้องและแสดงออก ด้วยเหตุนี้เองเมืองศูนย์กลางที่ออกแบบมาเพื่อรวมศูนย์อำนาจอย่างกรุงเทพฯ จึงมีความเหลื่อมล้ำทางการเมืองสูงมาก

นอกจากนี้ความแตกต่างทางเชื้อชาติหรือชนกลุ่มน้อยในประเทศไทยยังถูกผลักดันให้เข้าสู่กระบวนการกลายเป็นคนชายขอบ (Marginalization) และภาวะชายขอบ (Marginality) ผู้คนชายขอบ (Marginal people) และสังคมชายขอบ (Marginal Society) เป็นกระบวนการที่บุคคลหรือกลุ่มคนที่ถูกกีดกันจากการเข้าถึงทรัพยากรและบริการต่างๆ ทางสังคม อีกทั้งยังถูกปฏิเสธจากการได้รับตำแหน่งสำคัญต่างๆ ในทางเศรษฐกิจ ศาสนา การเมืองในสังคมใดๆ ไม่มีโอกาสได้รับผลประโยชน์จากการพัฒนา อยู่ในฐานะที่ถูกจำกัดไว้ให้จมอยู่ภายใต้สภาวะความยากจน รวมไปถึงการไม่ได้รับบริการทางสังคมและสวัสดิการ หรือการถูกเลือกปฏิบัติ

ความแตกต่างทางศาสนาถูกเหมารวมและสร้างทัศนคติในทางลบที่สร้างความแตกแยกต่างๆ ที่ทุกคนควรอยู่ภายใต้กรอบความเป็นมนุษย์เหมือนกัน จากบทสัมภาษณ์ของ ฮีซมร์ เจ๊ะมามะ ซามูสลิมผู้สร้างภาพยนตร์สั้นเรื่อง I'm Not F***ing Stereotype ภาพยนตร์ยี่สิบสี่ส่วด้วยเรื่องของสาวมุสลิมคนหนึ่งผู้จำเป็นต้องย้ายที่อยู่และสถานศึกษามาเป็นโรงเรียนสามัญ ก่อนที่เธอจะรู้ตัวว่าสถานที่แห่งนี้เต็มไปด้วยการถูกเหมารวมและเหยียดล่ออยู่ตลอดเวลา ซึ่งคว่ำรางวัลชนะเลิศหนึ่งสัปดาห์ยอดเยี่ยมแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ จากเทศกาลภาพยนตร์นานาชาติสิงคโปร์ ครั้งที่ 30 (SINGAPORE INTERNATIONAL FILM FESTIVAL #SGIFF30) หนึ่งเรื่องนี้ยังเป็นตัวแทนของ 'ความคับแค้นจากมุสลิมคนหนึ่ง' ที่ผู้คนในสังคมมักเหยียดและล้อเลียนศาสนาอิสลาม ไม่ว่าจะโดยเจตนาหรือไม่ก็ตาม โดย ฮีซมร์ เจ๊ะมามะ กล่าวว่า 'ตอนเรียนอยู่ที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ เราารู้สึกว่าตัวเองเป็นส่วนหนึ่งของสังคม เป็นสถานที่ที่เราควรมาตลอด แต่พอย้ายมาเรียนภาพยนตร์ที่กรุงเทพฯ ก็เริ่มรู้สึกที่ตัวเองเป็นคนออกไปทุกเรื่อง อาจเพราะจำนวนของมุสลิมมีน้อยลงหรือใดๆ ก็ตาม แต่เรากำลังถูกมองเป็นตัวประหลาด จากนั้นมันก็เริ่มสร้างความอัดอั้นให้เราเรื่อยๆ ซึ่งหลายอย่างกลายเป็นฉากที่เกิดขึ้นในหนัง' ซึ่งแท้จริงปัญหาที่เกิดขึ้นนั้นมาจากระบบการศึกษาที่เราเคยชินจนคนส่วนใหญ่มองว่าวิชาศาสนาในประเทศไทยคือศาสนาพุทธ ทำให้ความรู้ที่มีต่อมุสลิมและศาสนาอื่นๆ จึงผิดเพี้ยนมาก ประเทศไทยยังแยกไม่ออกระหว่างคำว่า 'เหยียด' กับ 'แซว' หนึ่งเรื่องนี้จะแสดงให้เห็นว่าสิ่งที่คนส่วนใหญ่มองว่าเป็นการแซว สำหรับบางกลุ่มคนนั้นคือการเหยียด

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3.1.3 วิเคราะห์ศึกษาผู้ได้รับผลกระทบจากปัญหา

3.1.3.1 การศึกษาความสัมพันธ์ของพฤติกรรมในเชิงสังคม

จากการวิเคราะห์โครงสร้างเชิงสังคมและพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและกลุ่มบุคคล ที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการแสดงออกภายใต้ความหลากหลายทางสังคมในกรุงเทพมหานคร จะเห็นได้ว่าสาเหตุของการเกิดปัญหาดังกล่าว เกิดจากความไม่สมดุลทางพลังหรืออำนาจ (Imbalance of Power) ของทั้งผู้กระทำและผู้ถูกกระทำ ซึ่งมีปัจจัยต่างๆ ตามแต่ละปัจเจกบุคคลที่เกี่ยวข้อง เช่น บุคลิกภาพ (Personality) การแสดงออกทางอารมณ์ (Temperament) ปมด้อย (Inferiority complex) ความภาคภูมิใจในตนเองต่ำ (Low self-esteem) เป็นต้น ทั้งนี้พฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมดังกล่าวทั้งหมดล้วนมีสาเหตุมาจากความแตกต่างทางอัตลักษณ์ของแต่ละบุคคล ซึ่งไม่สมเหตุสมผลกับพื้นฐานแนวความคิดของความเป็นมนุษย์สืบเนื่องไปถึงการก้าวข้ามสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐานที่พลเมืองควรเคารพความต่างทางสังคม โดยได้สรุปเพื่อจำแนกพฤติกรรมผู้ใช้งานของโครงการผังแผนภาพ อีกทั้งการวางกรอบเป้าหมายของโครงการในความสัมพันธ์ของผู้ใช้งานเพื่อนำไปสู่การวิเคราะห์ออกแบบองค์ประกอบที่ตอบสนองต่อวัตถุประสงค์ของโครงการ

จากการวิเคราะห์ถึงประเด็นปัญหาการไม่เคารพความเหมือนและความต่างทางสังคมของคนบางกลุ่มในบริบทสังคมพหุวัฒนธรรมในกรุงเทพมหานคร โดยได้จำแนกอัตลักษณ์ของกลุ่มคนตามกรณีความขัดแย้งส่วนใหญ่ที่เคยเกิดขึ้น จะเห็นได้ว่าประเด็นความหลากหลายทางศาสนา เพศ เชื้อชาติ สถานะทางสังคม สถาบันหรือสังคม และทัศนคติทางการเมือง เป็นประเภทของอัตลักษณ์ที่เกิดปัญหาอย่างมากในปัจจุบัน นำไปสู่การวิเคราะห์ถึงสถานะความสัมพันธ์ของสังคมเมือง โดยสาเหตุของการเกิดกรณีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม จำเป็นต้องมีผู้กระทำและผู้ถูกกระทำซึ่งแบ่งพฤติกรรมและผลกระทบที่เกิดขึ้นออกเป็น 3 รูปแบบตามแผนภาพ โดยมีรายละเอียดดังนี้

1) พฤติกรรมอาชญากรรมจากความเกลียดชัง (Hate Crime)

การกระทำความรุนแรงเพียงเพราะความแตกต่างของเหยื่อเกิดจากความไม่เข้าใจของผู้กระทำ ทั้งนี้อาจเกิดจากแนวโน้มหรือการปลุกฝังทางสังคม การเติบโตมาในสภาพแวดล้อมที่ไม่เหมาะสมสร้างทัศนคติในแง่ลบต่อผู้ที่แตกต่างจากตน

2) พฤติกรรมการกลั่นแกล้งรังแกและผลกระทบ (Bullying and Effect of Bullying)

ในที่นี่หมายถึงการข่มเหงรังแกด้วยแรงจูงใจที่เกิดจากความเกลียดชัง (Hate-motivated Bullying) โดยแบ่งออกเป็น 2 ประเภทบุคคล

ประเภทที่ 1 ผู้ข่มเหงรังแก (Bully) หมายถึงบุคคลหรือกลุ่มคนที่คุกคามและข่มเหงรังแก ด้วยรูปแบบวิธีการต่างๆ ผู้ข่มเหงรังแกจะเลือกเหยื่อ หรือบุคคลที่ถูกข่มเหงในลักษณะดังนี้ บุคคลที่สถานะ เศรษฐกิจทางบ้านไม่ดี บุคคลที่เรียนไม่เก่ง ร่างกายอ่อนแอ หรือบุคคลที่มีความแตกต่างจากกลุ่มเพื่อน เป็น บุคคลที่อยู่ในคนกลุ่มน้อย (Minority group) เป็นต้น

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ประเภทที่ 2 ผู้ถูกข่มเหงรังแก หรือเหยื่อ (Victim) ในบางกลุ่มมีแนวโน้มซึมเศร้าดังแสดงผลตามข้อ (3) แต่ในทางกลับกันอีกบางกลุ่มกลับมีพฤติกรรมก้าวร้าวอันเกิดจากความไม่พอใจนำไปสู่สถานการณ์ความรุนแรง

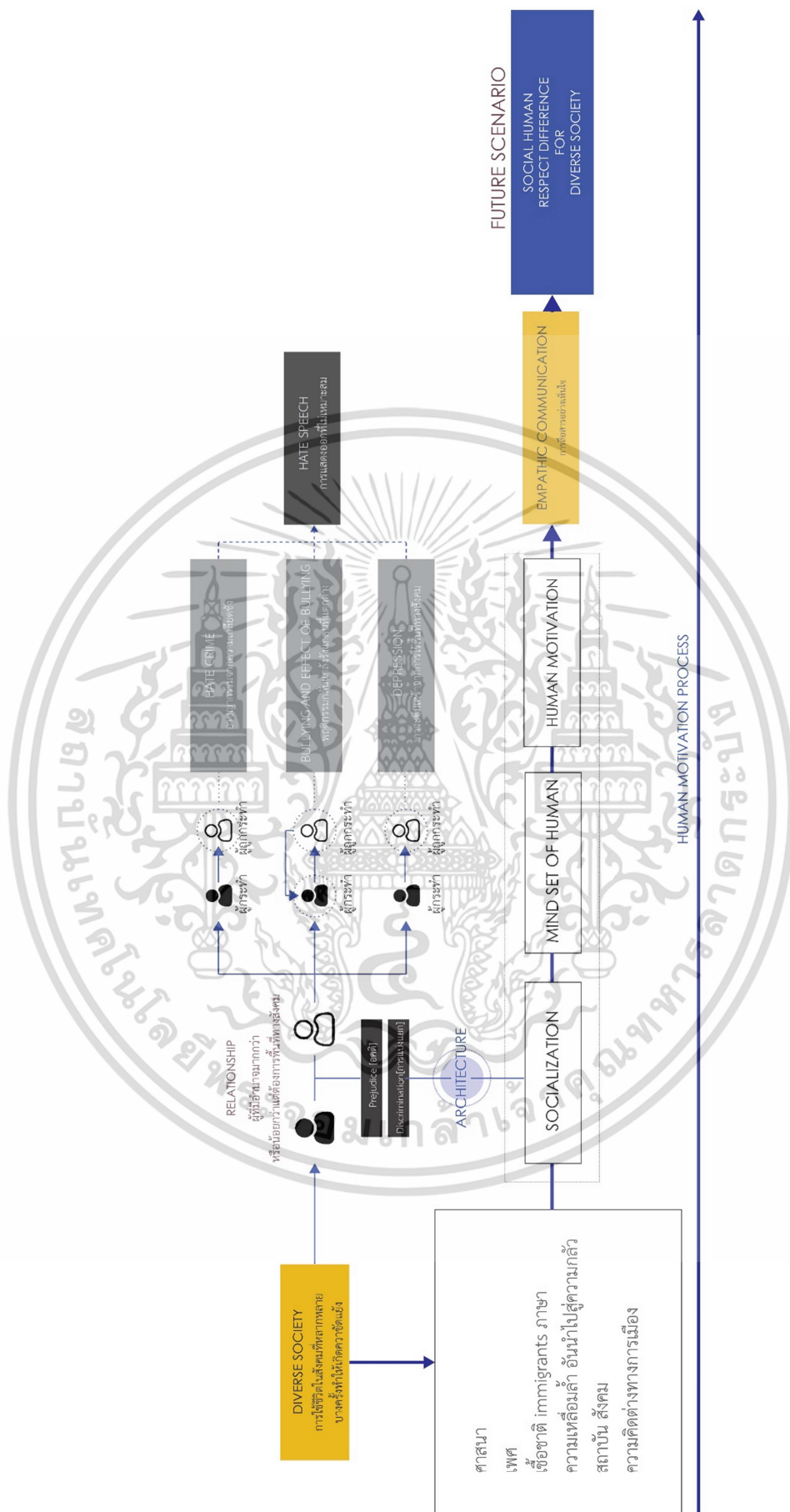
ประเภทที่ 3 ผู้ที่อยู่ในเหตุการณ์ (Bystander) หมายถึงบุคคลหรือกลุ่มคนที่อยู่ในเหตุการณ์หรือสถานการณ์การข่มเหงรังแก ซึ่งสามารถแบ่งออกเป็น 2 ลักษณะย่อยๆ คือบุคคลที่ไม่มีทีท่าหรือแสดงปฏิกิริยาอะไรต่อเหตุการณ์ (Passive Supporter) กล่าวคือ เป็นบุคคลที่อยู่ในเหตุการณ์ แต่ไม่สนใจหรือไม่กล้าที่จะตัดสินใจแสดงพฤติกรรมอะไรออกไป และบุคคลที่มีทีท่าหรือแสดงปฏิกิริยาต่อเหตุการณ์ (Active Supporter) กล่าวคือเป็นบุคคลที่ตอบสนองต่อเหตุการณ์ดังกล่าว อาจปกป้องหรือช่วยเหลือเหยื่อหรืออาจเข้าพวกกับกลุ่มที่รังแก

ทั้งนี้ทั้ง 3 ประเภทบุคคลมีความเชื่อมโยงและส่งผลกระทบต่อซึ่งกันและกัน อีกทั้งยังสะท้อนแนวโน้มของสังคมว่าเป็นไปในทิศทางรูปแบบที่ดีหรือไม่เหมาะสม

3) ภาวะซึมเศร้าจากการไร้พื้นที่ทางสังคม (Depression)

บุคคลที่เป็นเหยื่อหรือผู้ถูกรังแก (Victim) นั้น อาจจะเป็นใครก็ได้ในโรงเรียนที่โดนกระทำจากกลุ่มคนหรือบุคคลที่เป็นผู้ข่มเหงโดยใช้วิธีการต่างๆ ทำให้เกิดผลกระทบที่ไม่ดีกับบุคคลมากมาย เช่น ระดับการปฏิสัมพันธ์ทางสังคมต่ำลง มีความวิตกกังวล เกิดความซึมเศร้า รู้สึกเห็นคุณค่าในตัวเองต่ำ เครียด ร้องไห้ในขณะนอนหลับ ทำร้ายตนเอง รู้สึกว่าตนเองแปลกแยกไปจากคนอื่น (Feeling of alienation) ผลการเรียนไม่ดี รู้สึกอ้างว้างโดดเดี่ยว อยากลาออกกลางคัน จนถึงมีแนวโน้มฆ่าตัวตาย (Dogruer and Yaratan. 2014 : 83)

ทั้งนี้หากพิจารณาถึงแก่นแท้ของสังคมพหุวัฒนธรรมแล้ว ซึ่งสมาชิกของกลุ่มเหล่านี้ต้องการให้สังคมตระหนักและยอมรับถึงความแตกต่าง ทั้งในทางกฎหมายและทางปฏิบัติ ซึ่งความแตกต่างที่เกิดขึ้นมักแสดงออกเป็นอัตลักษณ์ของกลุ่ม โดยโครงการสามารถเข้าไปเติมเต็มเพื่อสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้คนในสังคมได้ ผ่านพฤติกรรมชีวิตประจำวัน ซึ่งมุ่งเน้นในการปลูกฝังเพื่อปรับเปลี่ยนทัศนคติหรือบรรทัดฐานของสังคมที่มีอยู่เดิม เกิดพลวัตทางสังคม (Socialization) ในรูปแบบของการยอมรับความเหมือนและความต่าง สร้างค่านิยมที่ดีต่อสังคม เพื่อสะท้อนออกมาในรูปแบบของสังคมที่ปรับพฤติกรรมของคนในสังคม (Human Motivation) ที่มีการสื่อสารกันอย่างเห็นใจ (Empathy Communication)

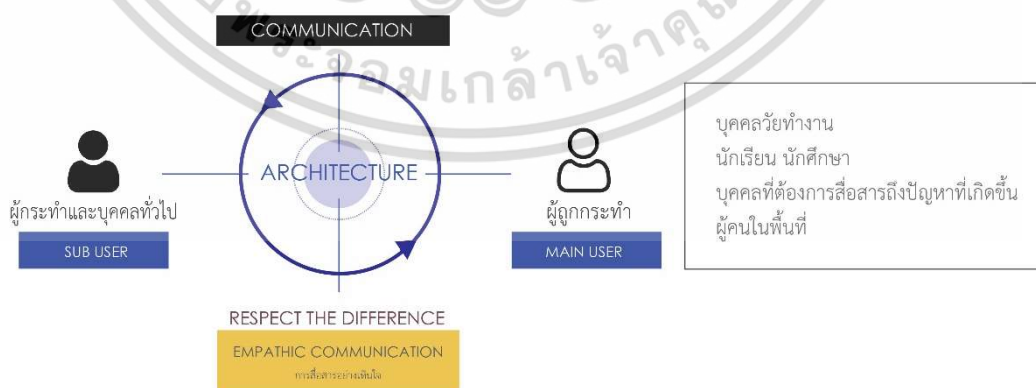

ภาพที่ 3.5 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงสังคมของผู้กระทำ ผู้ได้รับผลกระทบ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษามากกว่าผู้จัดทำ ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3.1.3.2 การศึกษาจุดร่วมทางสถานภาพ

จากการศึกษาถึงความสัมพันธ์ของพฤติกรรมเมื่อผู้คนที่แตกต่างกันอาศัยอยู่รวมในพื้นที่ใดพื้นที่หนึ่งเพื่อใช้ประโยชน์หรือดำเนินชีวิตร่วมกัน ตามพื้นฐานโครงสร้างสังคมในประเทศไทยทำให้เกิดบรรทัดฐานที่คนหมู่มากย่อมมีสิทธิเหนือกว่าคนกลุ่มน้อย ประกอบกับปริมาณความหลากหลายทางประชากรในกรุงเทพมหานครที่มีมากที่สุดในประเทศไทยเกิดการหมุนเวียนและเปลี่ยนแปลงประชากรในเมืองที่ค่อนข้างสูง ทั้งนี้จึงกล่าวได้ว่าปัจจัยในการเกิดความขัดแย้งจะมีผลแปรผันตามสถานที่ที่มีปริมาณความหลากหลายทางสังคมสูง แต่อีกมุมหนึ่ง ในขณะเดียวกันโอกาสทางความหลากหลายนั้นสามารถเพิ่มศักยภาพการแก้ปัญหาหรือการพัฒนาในมุมมองที่แตกต่างตามไปด้วย จากการวิเคราะห์ถึงผู้ได้รับผลกระทบจากปัญหาโดยส่วนใหญ่เป็นชนกลุ่มน้อย โดนลดบทบาทในสังคม และพบเหตุการณ์ความขัดแย้งส่วนใหญ่ในพื้นที่สถานศึกษา สำนักงาน หรือพื้นที่ซึ่งใช้ประโยชน์ร่วมกัน โดยกรมสุขภาพจิตระบุว่า ประเทศไทยมีสถิติกลั่นแกล้งในโรงเรียนปีละประมาณ 600,000 คน คิดเป็นอัตราส่วนร้อยละ 40 สูงสุดเป็นอันดับ 2 ของโลก^[2] และจากข้อมูลในปี 2553 ระบุว่าเด็กร้อยละ 43 ยอมรับว่าเคยถูกคนอื่นรังแก แสดงให้เห็นถึงทัศนคติในเชิงลบและหากไม่มีการให้คำแนะนำดูแลจะส่งผลไปยังความคิดพื้นฐานในการไม่เคารพผู้อื่นในสังคม ในขณะที่เดียวกันสังคมวัยทำงานเกิดการกลั่นแกล้งในสถานที่ทำงาน จากงานวิจัยของ Acas ในปี 2558 ระบุว่าร้อยละ 75 ของพนักงานบริษัทเคยมีประสบการณ์ถูกกลั่นแกล้งจากเพื่อนร่วมงานและหัวหน้า ขณะที่ผลวิจัยของ Workplace Bullying Institute (WBI) ระบุว่าพนักงานร้อยละ 60 ได้รับผลกระทบจากพฤติกรรมดังกล่าว ซึ่งร้อยละ 40 พบปัญหาสุขภาพจากความเครียดและแสดงอาการในรูปแบบที่แตกต่างกัน ร้อยละ 39 ในจำนวนนั้นเกิดเป็นโรคซึมเศร้า และพบว่าผู้หญิงมีโอกาสถูกกลั่นแกล้งมากกว่าผู้ชายจะเห็นได้ว่าพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมนี้เกิดขึ้นเป็นส่วนใหญ่กับช่วงวัยนักเรียนไปจนถึงวัยทำงาน เนื่องจากเป็นช่วงเวลาซึ่งต้องอาศัยอยู่ในพื้นที่ที่มีความหลากหลายทางสังคมค่อนข้างสูง ด้วยเหตุผลนี้ ประกอบกับการที่คนในสังคมส่วนใหญ่ไม่เข้าใจถึงความแตกต่างระหว่างสังคมที่ชัดเจน

ภาพที่ 3.6 การวิเคราะห์จุดร่วมทางสถานภาพเพื่อทราบผู้ใช้งานโครงการ

ที่มา : ผู้จัดทำ

² BillionMindset Team. 2561. สถิติกลั่นแกล้งในโรงเรียน [Online]. Available: <https://www.billionmindset.com/bullying-in-school-around-the-world/>

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3.2 การศึกษาผู้ใช้โครงการแบ่งตามประเภท

จากการศึกษาข้อมูลผู้ใช้โครงการเพื่อสร้างปฏิสัมพันธ์ของสังคมในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ สำหรับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในปัญหาโครงสร้างอำนาจไม่เท่าเทียมดังกล่าว จึงสามารถสรุปเพื่อแบ่งประเภทของผู้ใช้งานโครงการได้ดังนี้

3.2.1 ผู้ใช้บริการ

3.2.1.1 ผู้ใช้บริการหลัก

กลุ่มผู้ให้บริการหลัก คือ กลุ่มคนซึ่งเข้ามาใช้บริการโครงการในอัตราการเข้าใช้งานเป็นประจำและใช้งานในส่วนขององค์ประกอบหลักของโครงการ โดยจัดประเภทย่อยเป็น

1) บุคคลวัยทำงาน

ผู้ให้บริการกลุ่มนี้ส่วนใหญ่เป็นช่วงวัยทำงานโดยเข้ามาใช้โครงการทั้งเป็นคนในพื้นที่ชุมชน และพื้นที่ใกล้เคียงหรือมีการเดินทางผ่านพื้นที่โครงการ โดยเข้ามาร่วมกิจกรรมที่จัดขึ้นเพื่อส่งเสริมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ หรือเพื่อต้องการพื้นที่พักผ่อน ออกกำลังกาย รวมไปถึงการเข้ารับการให้คำปรึกษาสุขภาพจิตที่สะดวกและง่ายต่อการเข้าถึงการรับบริการ ซึ่งเดินทางมาด้วยการสัญจรเพื่อสุขภาพ เช่น การเดิน การปั่นจักรยาน รถยนต์ส่วนบุคคล หรือระบบขนส่งสาธารณะ

2) นักเรียน นิสิตและนักศึกษา

ผู้ให้บริการกลุ่มนี้มีเข้ามาใช้โครงการผ่านกิจกรรมสาธารณะ การออกกำลังกาย พักผ่อน หรือการใช้พื้นที่ในการทำงานแบบเดี่ยวและแบบกลุ่ม มีการแลกเปลี่ยนศึกษาเรียนรู้ผ่านกิจกรรมต่างๆ ในโครงการ และการเข้ารับการให้คำปรึกษาด้านสุขภาพจิต โดยการเข้าใช้โครงการเป็นช่วงเวลาเลิกเรียนหรือวันหยุดสุดสัปดาห์ ซึ่งเดินทางมาด้วยการสัญจรเพื่อสุขภาพ เช่น การเดิน การปั่นจักรยาน หรือระบบขนส่งสาธารณะ

3) ผู้อาศัยในชุมชน

ผู้ให้บริการกลุ่มนี้เข้ามาใช้โครงการผ่านกิจกรรมสาธารณะ อาทิเช่น การออกกำลังกาย การพักผ่อน โดยสามารถเข้ามาใช้บริการอย่างสะดวกได้ทุกวัน และจะมีจำนวนมากในวันสุดสัปดาห์ หรือวันหยุดราชการ โดยมีการเข้ามาใช้แบบเดี่ยว หรือแบบกลุ่มครอบครัว หมู่คณะ ซึ่งเดินทางมาด้วยการสัญจรเพื่อสุขภาพ เช่น การเดิน การปั่นจักรยาน หรือรถยนต์ส่วนบุคคล

3.2.1.2 ผู้ใช้บริการรอง

กลุ่มผู้บริการรอง คือ กลุ่มคนซึ่งเข้ามาใช้บริการโครงการในบางกรณี หรือกลุ่มผู้ใช้ที่มีสัญญาประกอบการในการเข้ามาทำงานประจำของโครงการ โดยจัดประเภทย่อยเป็น

1) นักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างชาติ

ผู้ให้บริการกลุ่มนี้เข้ามาใช้โครงการส่วนหนึ่งเพื่อเข้าชมนิทรรศการที่มีความสนใจเฉพาะ และส่วนหนึ่งเป็นการใช้พื้นที่ผ่านกิจกรรมสาธารณะหรือเป็นการผ่านระหว่างการเดินทางไปยัง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดลอกเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สถานที่ต่างๆ ในกรุงเทพมหานคร ซึ่งส่วนใหญ่ผู้ใช้บริการกลุ่มนี้จะเดินทางมาด้วยระบบขนส่งสาธารณะ

2) ผู้ประกอบการ

ผู้ใช้บริการกลุ่มนี้เข้ามาใช้โครงการในฐานะผู้ประกอบการกิจการขนาดเล็ก โดยส่วนใหญ่เป็นกลุ่มคนในพื้นที่ชุมชนใกล้เคียงทั้งที่อาศัยอยู่เดิมและย้ายถิ่นฐานมา ซึ่งผู้ใช้บริการกลุ่มนี้จะเดินทางมาด้วยรถยนต์ส่วนบุคคล หรือระบบขนส่งสาธารณะ

3.2.2 เจ้าหน้าที่โครงการ

ผู้บริหารโครงการคือ เจ้าหน้าที่ของโครงการในการทำงานแต่ละฝ่าย รวมถึงพนักงานอำนวยความสะดวกเพื่อตอบสนองต่อการดำเนินโครงการ แบ่งได้ดังนี้

3.2.2.1 ฝ่ายบริหาร

การศึกษาโครงสร้างการบริหารจัดการของโครงการศูนย์การเรียนรู้สังคมที่หลากหลายได้ศึกษาจากกรณีศึกษาโครงการศูนย์การเรียนรู้และให้คำปรึกษาจากสำนักงานส่งเสริมเศรษฐกิจสร้างสรรค์ (TCDC) โดยแบ่งเป็นฝ่ายการรับผิดชอบต่างๆ ดังนี้

- 1) ฝ่ายบริหาร เป็นฝ่ายที่รับผิดชอบการบริหารงานภายในทั้งหมดของโครงการ ประกอบด้วย ผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการ เลขานุการ
- 2) ฝ่ายธุรการ เป็นฝ่ายที่รับผิดชอบดูแลการลงทะเบียน และติดต่อดำเนินงานภายในภายนอกโครงการ
- 3) ฝ่ายการเงินและบัญชี เป็นฝ่ายที่รับผิดชอบการดำเนินการบัญชีและควบคุมตรวจสอบการเงินภายในโครงการ
- 4) ฝ่ายบุคคล เป็นฝ่ายที่รับผิดชอบควบคุมการทำงานของบุคลากรทั้งหมดในโครงการ

3.2.2.2 ฝ่ายกิจกรรมและจัดแสดง

ทำหน้าที่เป็นฝ่ายควบคุมการจัดกิจกรรมและจัดการแสดง บริหารตารางกำหนดการจัดแสดงและประชาสัมพันธ์ ประกอบด้วย หัวหน้าฝ่ายนิทรรศการ แผนกจัดตั้งและการจัดการนิทรรศการ แผนกพัฒนาเครือข่ายและกิจกรรมสัมพันธ์ แผนกวัสดุจัดแสดง แผนกพัฒนาและบริหารนิทรรศการ

3.2.2.3 ฝ่ายวิชาการ

ทำหน้าที่เป็นฝ่ายควบคุมเนื้อหาของกิจกรรมและพัฒนาองค์ความรู้ทางวิชาการ เพื่อปรับใช้กับเทคโนโลยีแขนงต่างๆ และสื่อสารสู่สาธารณะ ประกอบด้วย เจ้าหน้าที่พัฒนาองค์ความรู้ และส่วนห้องสมุดที่ทำหน้าที่ดูแลการ ยืม-คืน หนังสือ เจ้าหน้าที่ซ่อมบำรุงหนังสือ

3.2.2.4 ฝ่ายบริหารร้านค้า

ทำหน้าที่บริหารจัดการพื้นที่ร้านค้าและดูแลผู้ประกอบการ รวมไปถึงงานกิจกรรมต่างๆ ที่จัดบริเวณศูนย์การค้า ประกอบด้วย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

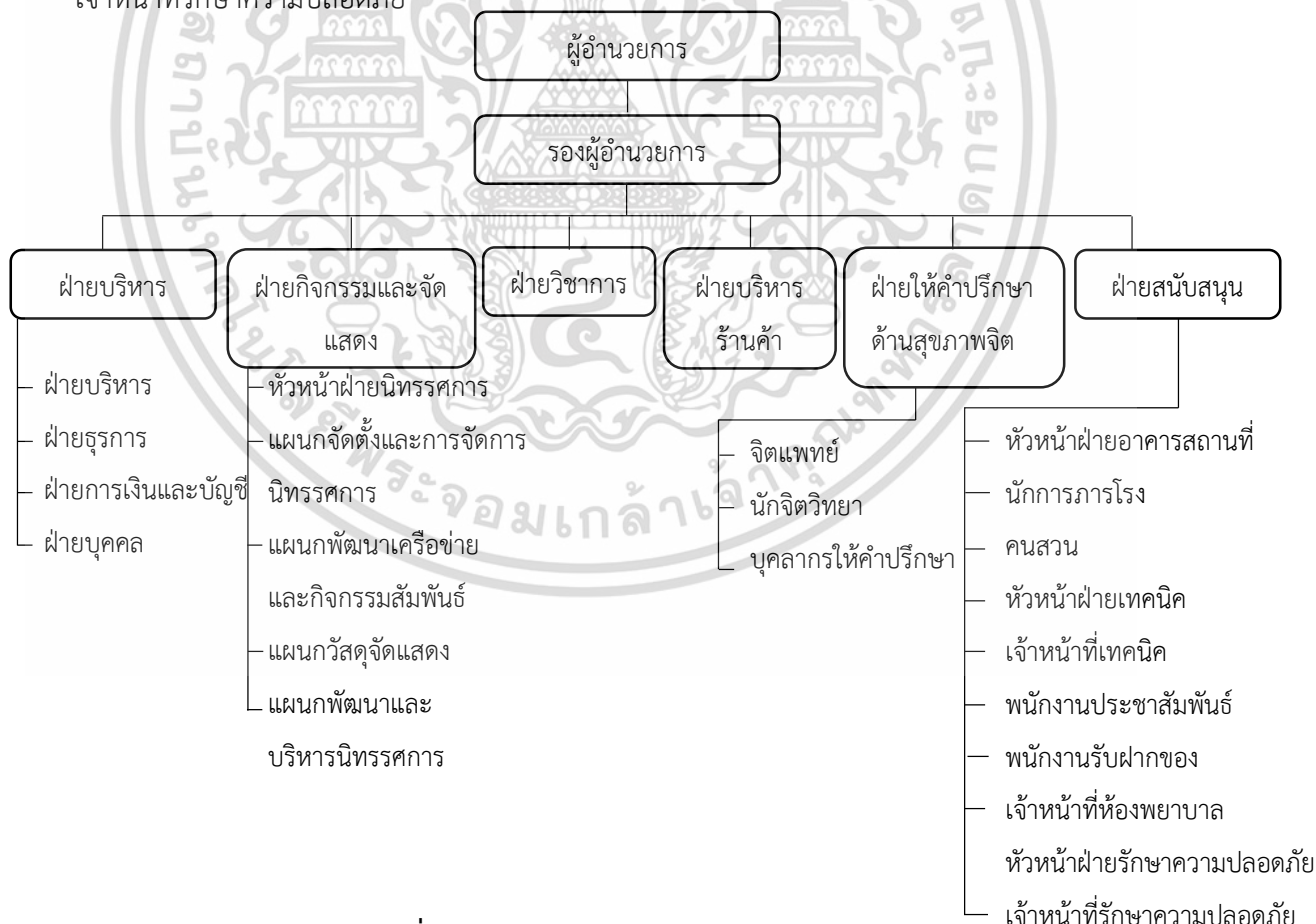
3.2.2.5 ฝ่ายให้คำปรึกษาสุขภาพจิต

ฝ่ายให้คำปรึกษาสุขภาพจิตเป็นการทำงานโดยให้คำปรึกษาจากบุคลากรผู้เชี่ยวชาญซึ่งผ่านการคัดเลือกและฝึกอบรมให้เป็นผู้ให้คำปรึกษาเบื้องต้นทำงานร่วมกับนักจิตวิทยาและจิตแพทย์ หากกรณีผู้มารับคำปรึกษามีอาการขั้นรุนแรงจะส่งต่อไปยังโรงพยาบาลเพื่อเข้ารับการรักษา จากกรณีศึกษาโครงการบำบัดฟื้นฟูสุขภาพจิต Close to Home Beijing's Hutongs โดยแบ่งเป็นฝ่ายการรับผิดชอบต่างๆ ดังนี้

- 1) จิตแพทย์ รับผิดชอบหน้าที่ให้คำปรึกษาไปจนถึงการวินิจฉัยอาการของผู้เข้ารับบริการ
- 2) นักจิตวิทยา รับผิดชอบหน้าที่ให้คำปรึกษาหรือบำบัดผู้เข้ารับบริการด้วยการพูดคุย
- 3) บุคลากรให้คำปรึกษา รับผิดชอบหน้าที่ให้คำปรึกษาเบื้องต้นสำหรับผู้เข้ารับบริการ โดยทำงานควบคู่กับการดูแลของจิตแพทย์และนักจิตวิทยา

3.2.2.6 ฝ่ายสนับสนุนโครงการ

เป็นฝ่ายที่รับผิดชอบดูแลอำนวยความสะดวกภายในโครงการ ประกอบด้วย หัวหน้าฝ่ายอาคารสถานที่ นักการภารโรง คนสวน หัวหน้าฝ่ายเทคนิค เจ้าหน้าที่เทคนิค พนักงานประชาสัมพันธ์ พนักงานรับฝากของ พนักงานร้านขายของ เจ้าหน้าที่ห้องพยาบาล หัวหน้าฝ่ายรักษาความปลอดภัย เจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัย

ภาพที่ 3.7 แผนผังองค์กรบุคลากรภายในโครงการ

ที่มา : ผู้จัดทำ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3.3 การศึกษาและวิเคราะห์พฤติกรรมผู้ใช้โครงการ

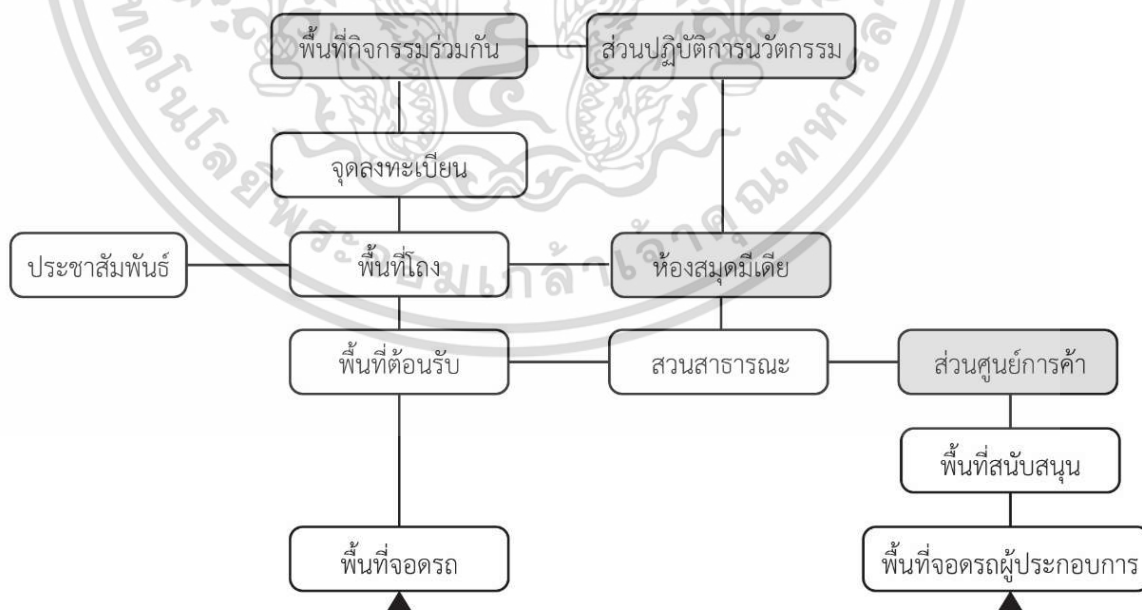
การวิเคราะห์พฤติกรรมผู้ใช้โครงการ ซึ่งแบ่งประเภทตามผู้ใช้บริการและเจ้าหน้าที่โครงการ โดยการจำแนกพฤติกรรมตามลักษณะการใช้งานเพื่อเข้าถึงการใช้องค์ประกอบต่างๆ ภายในโครงการดังนี้

3.3.1 การวิเคราะห์พฤติกรรมผู้ใช้บริการ

พฤติกรรมผู้ใช้บริการจำแนกตามการใช้งานองค์ประกอบหลักของโครงการซึ่งได้จากการศึกษาข้อมูลองค์ประกอบโครงการในบทที่ 6 โดยการวิเคราะห์พฤติกรรมของผู้ใช้บริการทั้งหลักและรอง ดังนี้

3.3.1.1 ผู้ใช้บริการส่วนพื้นที่แลกเปลี่ยนเรียนรู้

ผู้ใช้บริการส่วนพื้นที่แลกเปลี่ยนเรียนรู้โดยเข้ามาใช้องค์ประกอบโครงการ คือส่วนพื้นที่กิจกรรมร่วมกัน ส่วนปฏิบัติการนวัตกรรม ส่วนห้องสมุดมีเดีย และส่วนศูนย์การค้า โดยกลุ่มผู้ใช้บริการส่วนใหญ่จะเป็นบุคคลวัยทำงาน นักเรียนนักศึกษา ผู้อาศัยในชุมชน และผู้ประกอบการ ซึ่งจะมาใช้บริการในช่วงเวลาหลังเลิกงานตอนเย็นจันทร์-ศุกร์ เป็นส่วนใหญ่ โดยการลงทะเบียนและเข้ามาใช้บริการ มีบริการฝากของและพื้นที่พักผ่อนสาธารณะ ซึ่งในส่วนปฏิบัติการนวัตกรรมจะมีเจ้าหน้าที่แนะนำ โดยใช้เวลาทั้งหมดอยู่ในโครงการประมาณไม่ต่ำกว่า 1 ชั่วโมง เดินทางมาโดยรถยนต์ส่วนบุคคล หรือบริการขนส่งสาธารณะ

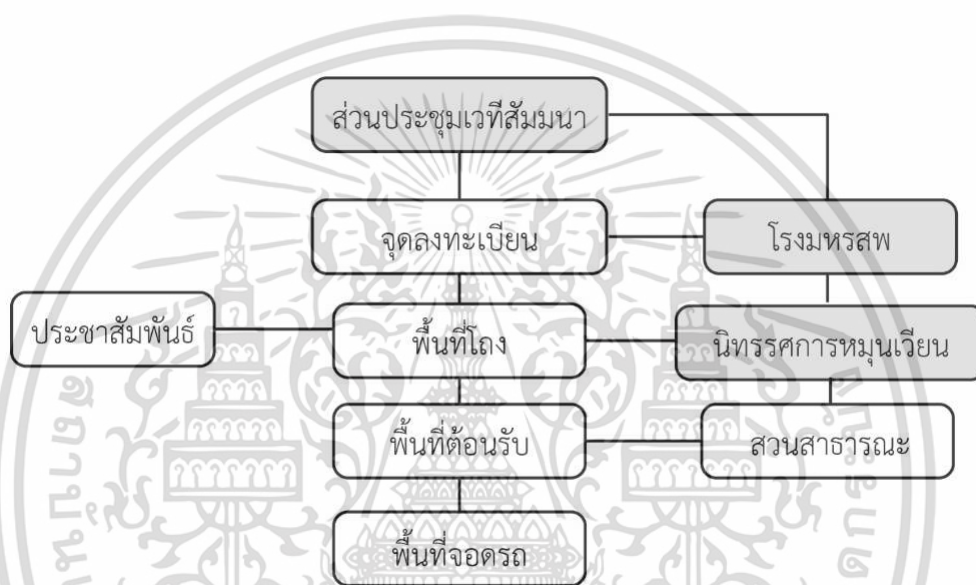
ภาพที่ 3.8 แผนผังแสดงพฤติกรรมของผู้ใช้บริการส่วนพื้นที่แลกเปลี่ยนเรียนรู้

ที่มา : ผู้จัดทำ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้拿去ไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3.3.1.2 ผู้ใช้บริการส่วนพื้นที่สาธารณะในการแสดงออก

ผู้ให้บริการส่วนพื้นที่สาธารณะในการแสดงออกโดยเข้ามาใช้องค์ประกอบโครงการ คือส่วนประชุมเวทีสัมมนา ส่วนพื้นที่จัดนิทรรศการหมุนเวียน และโรงมหรสพ โดยกลุ่มผู้ให้บริการส่วนใหญ่จะเป็นบุคคลวัยทำงาน นักเรียนนักศึกษา และนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างชาติ ซึ่งจะมาในวันเสาร์-อาทิตย์เป็นส่วนใหญ่ หรือส่วนนิทรรศการหมุนเวียนที่มีผู้ใช้งานในช่วงเวลาเย็น โดยการเข้ามาลงทะเบียนและเยี่ยมชมนิทรรศการ หรือการติดต่อฝ่ายประชาสัมพันธ์เพื่อเข้ามาจัดแสดงนิทรรศการ โดยใช้เวลาดำเนินการประมาณ 1-3 ชั่วโมง เดินทางมาโดยรถยนต์ส่วนบุคคล หรือบริการขนส่งสาธารณะ

ภาพที่ 3.9 แผนผังแสดงพฤติกรรมของผู้ใช้บริการส่วนพื้นที่สาธารณะในการแสดงออก

ที่มา : ผู้จัดทำ

3.3.1.3 ผู้ใช้บริการส่วนพื้นที่ให้คำปรึกษาสุขภาพจิต

ผู้ให้บริการส่วนพื้นที่บำบัดฟื้นฟูโดยเข้ามาใช้องค์ประกอบโครงการ คือส่วนให้คำปรึกษาสุขภาพจิต และส่วนบำบัดฟื้นฟูสุขภาพจิต โดยกลุ่มผู้ให้บริการส่วนใหญ่จะเป็นบุคคลวัยทำงาน นักเรียนนักศึกษา ซึ่งจะมีการเข้ารับบริการในช่วงเวลาเย็นวันจันทร์-ศุกร์ และตลอดทั้งวันเสาร์-อาทิตย์ โดยมีการลงทะเบียน ชักประวัติเพื่อเข้ารับบริการวินิจฉัย และบำบัดฟื้นฟู โดยใช้เวลาดำเนินการประมาณ 2-4 ชั่วโมง เดินทางมาโดยรถยนต์ส่วนบุคคล หรือบริการขนส่งสาธารณะ

ภาพที่ 3.10 แผนผังแสดงพฤติกรรมของผู้ใช้บริการส่วนพื้นที่บำบัดฟื้นฟู
ที่มา : ผู้จัดทำ

3.3.2 การวิเคราะห์พฤติกรรมเจ้าหน้าที่โครงการ

จากการศึกษาบทบาทหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ในโครงการจึงทำการวิเคราะห์พฤติกรรมและช่วงระยะเวลาการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ โดยแบ่งการปฏิบัติงานของบุคลากรทั้งหมดภายในโครงการออกเป็น 2 ประเภทคือ เจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานประจำ และเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานชั่วคราว โดยมีขอบเขตการทำงานดังนี้

3.1.3.3 เจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานประจำ

เจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานประจำ คือเจ้าหน้าที่ฝ่ายบริหาร ฝ่ายกิจกรรมและจัดแสดง ฝ่ายให้คำปรึกษาด้านสุขภาพจิต และฝ่ายสนับสนุนโครงการซึ่งมีตารางการทำงานที่แน่นอนชัดเจน และพฤติกรรมในการปฏิบัติงานจะขึ้นอยู่กับหน้าที่ของแต่ละบุคคล โดยฝ่ายบริการและฝ่ายสนับสนุนโครงการจะมีตารางการทำงานที่เป็นวันเวลาราชการ และฝ่ายกิจกรรมและจัดแสดง ฝ่ายให้คำปรึกษาด้านสุขภาพจิต บางตำแหน่งเป็นหน้าที่ที่มีการทำงานเป็นบางช่วงเวลาเท่านั้น และมีตารางการทำงานที่ชัดเจน โดยการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่จะเป็นไปตามเวลาราชการ ยกเว้นเจ้าหน้าที่บางตำแหน่งของฝ่ายสนับสนุน อาทิเช่น ผู้รักษาความปลอดภัยในโครงการ มีการเข้างานสลับกันตามแต่ละช่วงเวลาโดยแบ่งเป็น 3 ช่วง

ตารางที่ 3.1 ตารางแสดงพฤติกรรมของเจ้าหน้าที่ตามกำหนดการทำงาน

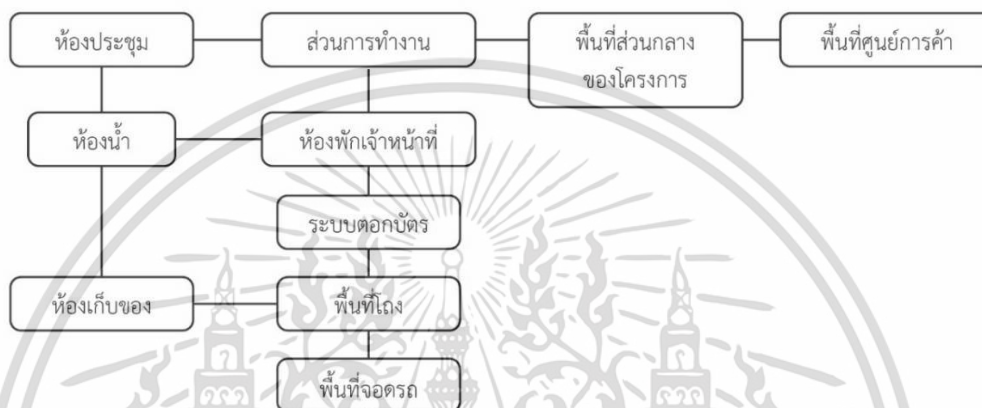
เจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานประจำ	เวลา	พฤติกรรมของเจ้าหน้าที่
- ฝ่ายบริหาร - ฝ่ายกิจกรรมและจัดแสดง	8:30 – 9:00 น.	- เดินทางด้วยรถยนต์ การปั่นจักรยาน หรือระบบขนส่งมวลชน - เข้าทำงาน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 3.1 (ต่อ)

เจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานประจำ	เวลา	พฤติกรรมของเจ้าหน้าที่
- ฝ่ายให้คำปรึกษาด้าน สุขภาพจิต	9:00 – 11:30 น.	ปฏิบัติหน้าที่ในแต่ละฝ่าย
	11:30 – 13:00 น.	พักรับประทานอาหารกลางวัน
- ฝ่ายสนับสนุน	13:00 – 18:00 น.	ปฏิบัติหน้าที่ในแต่ละฝ่าย
- ฝ่ายสนับสนุน	18:00 – 8:30 น.	ดูแลรักษาความปลอดภัยภายในโครงการ

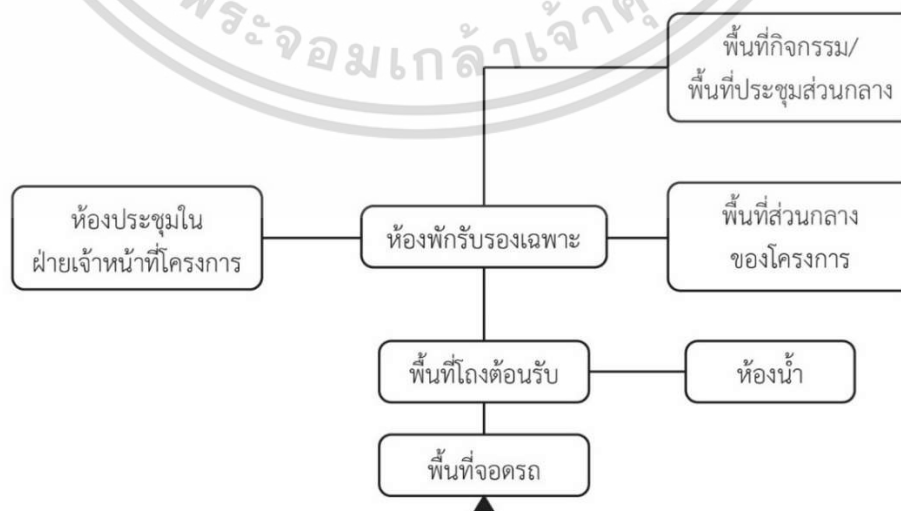
ที่มา : เรียบเรียงโดย สิตางค์ สุวัฒน์กัญญา 2563

ภาพที่ 3.11 แผนผังแสดงพฤติกรรมของเจ้าหน้าที่ปฏิบัติการประจำ (ที่มา : ผู้จัดทำ)

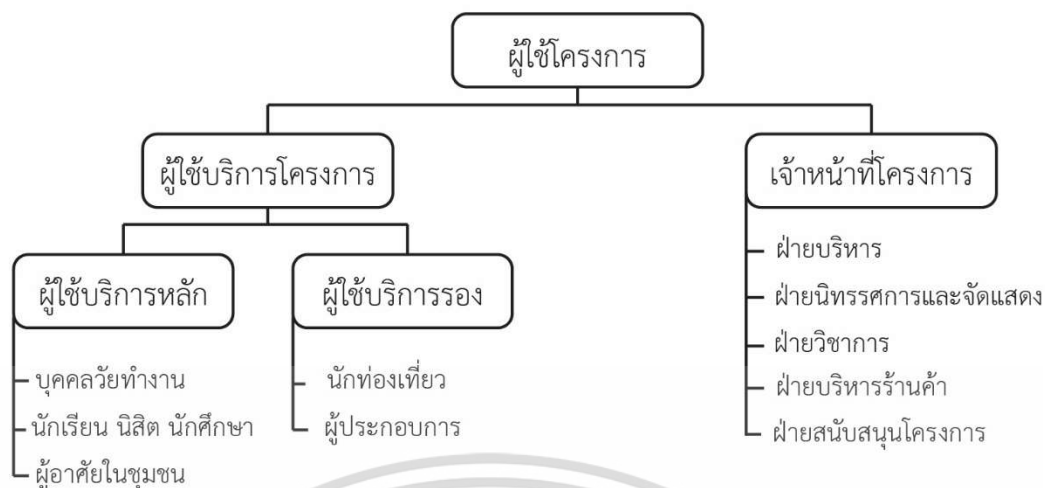
3.1.3.4 เจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานชั่วคราว

เจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานชั่วคราวคือ ผู้เชี่ยวชาญ นักวิชาการหรือวิทยากร ที่มีหน้าที่ในการบรรยายเสนอองค์ความรู้หรือแบ่งปันประสบการณ์เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในมุมมองที่กว้างขึ้น โดยพฤติกรรมหลักของบุคลากรกลุ่มนี้มาเพื่อปฏิบัติหน้าที่ในช่วงระยะเวลากิจกรรมซึ่งมีระยะเวลาโดยประมาณ 2 – 8 ชั่วโมง หรือบางกิจกรรมเป็นกิจกรรมต่อเนื่องนับเป็นวัน หรือสัปดาห์ และพฤติกรรมนอกเหนือเวลาปฏิบัติหน้าที่ขึ้นอยู่กับแต่ละบุคคล

ภาพที่ 3.12 แผนผังแสดงตพฤติกรรมของเจ้าหน้าที่ปฏิบัติการชั่วคราว (ที่มา : ผู้จัดทำ)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 3.13 แผนผังแสดงผู้ใช้ภายในโครงการ (ที่มา : ผู้จัดทำ)

ตารางที่ 3.2 ตารางแสดงการวิเคราะห์พฤติกรรมตามช่วงเวลาแต่ละประเภทผู้ใช้งาน

ผู้ใช้งาน	ช่วงเวลาการใช้โครงการ					กิจกรรม
	8:30-12:00	12:00-15:00	15:00-18:00	18:00-21:00	21:00-8:30	
ผู้ใช้งานหลัก						
บุคคลวัยทำงาน	◆		◆	◆		องค์ประกอบหลักโครงการ
นักเรียนนักศึกษา	◆	◆	◆	◆		องค์ประกอบหลักโครงการ
ผู้อาศัยในชุมชน	◆		◆	◆		พื้นที่แลกเปลี่ยนเรียนรู้
ผู้ใช้งานรอง						
นักท่องเที่ยว	◆		◆			เยี่ยมชมนิทรรศการ
ผู้ประกอบการ			◆	◆		ดำเนินศูนย์การค้า
เจ้าหน้าที่โครงการ						
ฝ่ายบริหาร	◆		◆			บริหารโครงการ
ฝ่ายกิจกรรมการแสดง	◆		◆			ดูแลจัดการนิทรรศการ
ฝ่ายให้คำปรึกษา สุขภาพจิต	◆			◆		ให้คำปรึกษาสุขภาพจิต
ฝ่ายสนับสนุน	◆				◆	ดูแลสนับสนุนโครงการ

ที่มา : เรียบเรียงโดย สิตางค์ สุวัฒน์กัญญา 2563

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3.4 การศึกษาและวิเคราะห์จำนวนผู้ใช้โครงการ

การวิเคราะห์ผู้ใช้โครงการเป็นการคาดคะเนจำนวนผู้ใช้โครงการ เพื่อนำไปกำหนดพื้นที่ในแต่ละองค์ประกอบของโครงการ โดยจำแนกตามประเภทผู้ใช้งาน

3.4.1 จำนวนผู้ใช้โครงการ

การวิเคราะห์จำนวนผู้ใช้บริการโดยการจำแนกตามองค์ประกอบหลักของโครงการ และรวบรวมเพื่อทราบจำนวนผู้ใช้โครงการพร้อมกันทั้งหมดในช่วงเวลาหนึ่งวัน

3.4.1.1 จำนวนผู้ใช้โครงการส่วนพื้นที่แลกเปลี่ยนเรียนรู้

การคาดคะเนจำนวนผู้ใช้บริการส่วนพื้นที่แลกเปลี่ยนเรียนรู้โดยศึกษาเทียบเคียงจากการอาคารตัวอย่าง โดยใช้อัตราส่วนค่าเฉลี่ยผู้ใช้โครงการในรูปแบบของการเข้าใช้พื้นที่ส่วนพื้นที่ Co-Working Space ของศูนย์สร้างสรรค์งานออกแบบ (TCDC) และโครงการ 101 True Digital Park ซึ่งมีลักษณะโครงการคล้ายคลึงกัน

ตารางที่ 3.3 แสดงการประมาณจำนวนผู้ใช้โครงการส่วนพื้นที่กิจกรรมร่วม

โครงการ	เขตพื้นที่	จำนวนเฉลี่ยผู้ใช้งาน
ศูนย์สร้างสรรค์งานออกแบบ (TCDC)	บางรัก	416
โครงการ 101 True Digital Park	พระโขนง	400
ศูนย์เรียนรู้สังคมที่หลากหลาย	บางรัก	408

ที่มา : เรียบเรียงโดย สิตางค์ สุวัฒน์ภิญญา 2563

จากการศึกษาอาคารตัวอย่างข้างต้น พบว่าจำนวนผู้เข้าใช้โครงการส่วนพื้นที่ Co-Working Space โดยการใช้ค่าเฉลี่ยจำนวนผู้ใช้งานของโครงการตัวอย่าง ซึ่งสรุปได้ว่าพื้นที่แลกเปลี่ยนเรียนรู้ของโครงการจะรองรับผู้ใช้งานได้ 408 คน

อีกทั้งการคาดคะเนจำนวนผู้ใช้ประเภทผู้ประกอบการโดยเทียบเคียงอัตราส่วนจากกรณีศึกษาโครงการ Sawmill Market ซึ่งเป็นโครงการที่มีองค์ประกอบใกล้เคียงกัน โดยเทียบจากความหนาแน่นประชากรในพื้นที่เป็น 1 : 0.0056

ตารางที่ 3.4 แสดงการประมาณจำนวนผู้ใช้โครงการประเภทผู้ประกอบการ

โครงการ	เขตพื้นที่	ความหนาแน่นประชากร	จำนวนผู้ใช้งาน(คน)
Sawmill Market	albuquerque	2,998	17
ศูนย์เรียนรู้สังคมที่หลากหลาย	บางรัก	8,705.23	50

ที่มา : เรียบเรียงโดย สิตางค์ สุวัฒน์ภิญญา 2563

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 3.5 แสดงสรุปการประมาณจำนวนผู้ใช้โครงการส่วนพื้นที่แลกเปลี่ยนเรียนรู้

ประเภทผู้ใช้งาน	จำนวนผู้ใช้งาน
ผู้ใช้งานส่วนพื้นที่แลกเปลี่ยนเรียนรู้	408
ผู้ใช้งานส่วนพื้นที่แลกเปลี่ยนเรียนรู้ (ผู้ประกอบการ)	50
รวม	458

ที่มา : เรียบเรียงโดย สิตางค์ สุวัฒน์กัญญา 2563

3.4.1.2 จำนวนผู้ใช้โครงการส่วนพื้นที่การแสดงผล

การคาดคะเนจำนวนผู้ใช้บริการส่วนพื้นที่การแสดงผลโดยศึกษาเทียบเคียงจากการอาคารตัวอย่าง โดยใช้อัตราส่วนค่าเฉลี่ยผู้ใช้โครงการในรูปแบบของการเข้านิทรรศการของศูนย์สร้างสรรค์งานออกแบบ (TCDC) ซึ่งมีลักษณะโครงการคล้ายคลึงกัน

ตารางที่ 3.6 การเทียบอัตราส่วนเพื่อประมาณจำนวนผู้ใช้ส่วนพื้นที่การแสดงผล

โครงการ	เขตพื้นที่	ความหนาแน่นประชากร	จำนวนเฉลี่ยผู้เข้าชมต่อวัน	หมายเหตุ
ศูนย์สร้างสรรค์งานออกแบบ (TCDC)	บางรัก	8,705.23	110	อัตราส่วน 1 : 1
ศูนย์เรียนรู้ความหลากหลายทางสังคม	บางรัก	8,705.23	110	เนื่องจากมีพื้นที่โรงแรมสรรพ จึงเพิ่มจำนวนคนโดยประมาณต่อ 1 รอบ 50 ที่นั่ง
รวม			160	

ที่มา : เรียบเรียงโดย สิตางค์ สุวัฒน์กัญญา 2563

3.4.1.3 จำนวนผู้ใช้โครงการส่วนพื้นที่ให้คำปรึกษาสุขภาพจิต

การคาดคะเนจำนวนผู้ใช้บริการส่วนพื้นที่ให้คำปรึกษาสุขภาพจิตโดยศึกษาเทียบเคียงจากข้อมูลสถิติประชากรในเขตพื้นที่บางรักตามวัตถุประสงค์ในการเป็นสถานที่ให้คำปรึกษาในระดับชุมชน ซึ่งเป็นผู้ใช้งานกลุ่มวัยนักศึกษาและกลุ่มวัยทำงานในช่วงอายุ 20-59 ปีที่พบภาวะความเครียดและกดดัน

จึงได้ประมาณผู้ใช้ในส่วนพื้นที่ให้คำปรึกษาสุขภาพจิตโดยคิดจาก ประชากรในเขตบางรักทั้งหมด 47,308 คน มีประชากรวัยทำงาน 93,988 คน ซึ่งจากการศึกษาข้อมูลผู้ใช้โครงการในหัวข้อที่ 3.1.3.2 พบว่าร้อยละ 40 มีปัญหาด้านสุขภาพจิต จึงคิดเป็น 21,832 คนต่อปี คิดเป็น 60 คนต่อวัน ซึ่งแบ่งประเภทเป็นการตรวจปัญหาสุขภาพจิต และการบำบัดฟื้นฟูแบบให้คำปรึกษาและแบบพูดคุย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

กลุ่ม ในการใช้บริการรับคำปรึกษาสุขภาพจิตแบบเข้ามาใช้โครงการเฉลี่ยคนละ 2-3 ชั่วโมง และจาก กำหนดการเปิดให้บริการ 12 ชั่วโมงคิดเป็น 6 รอบต่อวัน จึงคำนวณสรุปจำนวนผู้ใช้บริการจากได้ 20 คนต่อวัน และประเภทผู้เข้ารับการบำบัดและให้คำปรึกษา 2 รอบต่อวัน รอบละ 5 คน คิดเป็น 10 คนต่อวัน รวมจำนวนผู้ใช้โครงการส่วนพื้นที่ให้คำปรึกษาสุขภาพจิต 28 คน

ตารางที่ 3.7 แสดงการประมาณจำนวนผู้ใช้โครงการส่วนพื้นที่ให้คำปรึกษาสุขภาพจิต

ประเภทกิจกรรม	จำนวนเฉลี่ยผู้ใช้งาน
เข้ารับคำปรึกษาและวินิจฉัยสุขภาพจิต	20
เข้ารับการบำบัดปัญหาสุขภาพจิตเบื้องต้น	10
รวม	30

ที่มา : เรียบเรียงโดย สิตางค์ สุวัฒน์กัญญา 2563

3.4.2 จำนวนเจ้าหน้าที่โครงการ

จากการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลของบุคลากรในโครงการ สามารถแจกแจงอัตรากำลังพลของเจ้าหน้าที่และบุคลากรภายในโครงการ โดยแบ่งหน้าที่ในแต่ละฝ่ายได้ดังนี้

ตารางที่ 3.8 ตารางแจกแจงอัตรากำลังพลบุคลากรในโครงการ

ส่วนดำเนินงาน	เจ้าหน้าที่โครงการ	จำนวน (คน)
1. ฝ่ายบริหาร		
ฝ่ายบริหาร	ผู้อำนวยการ	1
	รองผู้อำนวยการ	1
	เลขานุการ	1
ฝ่ายธุรการ	หัวหน้าฝ่ายธุรการ	1
	เจ้าหน้าที่ฝ่ายธุรการ	2
ฝ่ายการเงินและบัญชี	หัวหน้าฝ่ายการเงินและบัญชี	1
	เจ้าหน้าที่ฝ่ายการเงินและบัญชี	4
ฝ่ายประชาสัมพันธ์	หัวหน้าฝ่ายประชาสัมพันธ์	1
	เจ้าหน้าที่ฝ่ายประชาสัมพันธ์	4
	เจ้าหน้าที่ฝ่ายสื่อและสิ่งพิมพ์	2
ฝ่ายบุคคล	หัวหน้าฝ่ายบุคคล	1
	เจ้าหน้าที่งานทะเบียนข้อมูล	1
	เจ้าหน้าที่ส่งเสริมคุณภาพทรัพยากรบุคคล	2
	รวม	22

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 3.8 (ต่อ)

ส่วนดำเนินงาน	เจ้าหน้าที่โครงการ	จำนวน (คน)
2. ฝ่ายกิจกรรมและจัดแสดง		
ฝ่ายนิทรรศการ	หัวหน้าฝ่ายนิทรรศการ	1
	เจ้าหน้าที่แผนกฝ่ายนิทรรศการ	4
	เจ้าหน้าที่แผนกพัฒนาเครือข่ายและกิจกรรมสัมพันธ์	4
ฝ่ายเทคโนโลยีและบริหารพื้นที่	หัวหน้าแผนกเทคโนโลยีและบริหารพื้นที่	1
	เจ้าหน้าที่ฝ่ายเทคโนโลยี	1
	เจ้าหน้าที่ฝ่ายบริหารพื้นที่	1
	เจ้าหน้าที่ฝ่ายรองรับกิจกรรมเสริม	2
ฝ่ายจัดตั้งและการจัดการ	เจ้าหน้าที่ฝ่ายจัดตั้งและการจัดการ	2
	เจ้าหน้าที่ฝ่ายวัสดุจัดแสดง	3
	รวม	19
3. ฝ่ายวิชาการ		
ฝ่ายวิชาการ	หัวหน้าฝ่ายวิชาการและพัฒนาองค์ความรู้	1
	เจ้าหน้าที่แผนกวิชาการและพัฒนาองค์ความรู้	2
	เจ้าหน้าที่ฝึกอบรม	1
ฝ่ายห้องสมุด	บรรณารักษ์ห้องสมุด	1
	เจ้าหน้าที่และพนักงานยืม-คืน	2
	เจ้าหน้าที่ดูแลรักษาหนังสือ	1
	รวม	8
4. ฝ่ายบริหารร้านค้า		
ฝ่ายบริหารร้านค้า	หัวหน้าฝ่ายบริหารร้านค้า	1
	เจ้าหน้าที่ฝ่ายบริหารร้านค้า	3
	เจ้าหน้าที่ฝ่ายการเงินและบัญชีร้านค้า	1
	รวม	5
5. ฝ่ายให้คำปรึกษาด้านสุขภาพจิต		
ฝ่ายบริการด้านสุขภาพจิต	เจ้าหน้าที่ฝ่ายทะเบียน	2
	เจ้าหน้าที่บริการด้านสุขภาพจิต	3
	จิตแพทย์	4
	นักจิตวิทยา	4
	รวม	13

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 3.8 (ต่อ)

ส่วนดำเนินงาน	เจ้าหน้าที่โครงการ	จำนวน (คน)
6. ฝ่ายสนับสนุนโครงการ		
ฝ่ายสนับสนุนโครงการ	พนักงานรับฝากของ	1
	พนักงานร้านขายของประจำโครงการ	1
	เจ้าหน้าที่ห้องพยาบาล	1
ฝ่ายรักษาความปลอดภัย	หัวหน้าเจ้าหน้าที่รปภ.	1
	รปภ.	10
ฝ่ายอาคารสถานที่	หัวหน้าฝ่ายอาคารสถานที่	1
	พนักงานทำความสะอาด	5
	คนสวน	5
ฝ่ายงานวิศวกรรม	หัวหน้าฝ่ายเทคนิค	1
	เจ้าหน้าที่ฝ่ายเทคนิค	2
	รวม	28

ที่มา : เรียบเรียงโดย สิตางค์ สุวัฒน์กัญญา 2563

จากตารางแสดงรายละเอียดข้างต้น และอัตราเจ้าหน้าที่โครงการเพื่อดำเนินโครงการ โดยสามารถสรุปจำนวนอัตรากำลังพลบุคคลากรภายในโครงการได้ดังนี้

ตารางที่ 3.9 ตารางแสดงสรุปจำนวนเจ้าหน้าที่ภายในโครงการ

หน่วยงาน	จำนวนเจ้าหน้าที่ (คน)
ฝ่ายบริหาร	22
ฝ่ายกิจกรรมและจัดแสดง	19
ฝ่ายวิชาการ	8
ฝ่ายบริหารร้านค้า	5
ฝ่ายให้คำปรึกษาด้านสุขภาพจิต	28
ฝ่ายสนับสนุน	28
รวมจำนวนเจ้าหน้าที่	95

ที่มา : เรียบเรียงโดย สิตางค์ สุวัฒน์กัญญา 2563

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3.4.3 สรุปจำนวนผู้ใช้โครงการ

จากการศึกษาและวิเคราะห์จำนวนผู้ใช้โครงการจึงประมาณสรุปจำนวนผู้ใช้ภายในโครงการทั้งหมดดังนี้

ตารางที่ 3.10 ตารางแสดงสรุปจำนวนผู้ใช้โครงการ

ประเภทผู้ใช้งาน	จำนวน (คน)
ผู้ใช้โครงการส่วนพื้นที่แลกเปลี่ยนเรียนรู้	458
ผู้ใช้โครงการส่วนพื้นที่การแสดงผล	160
ผู้ใช้โครงการส่วนพื้นที่ให้คำปรึกษาสุขภาพจิต	30
เจ้าหน้าที่ภายในโครงการ	95
รวม	743

ที่มา : เรียบเรียงโดย สิตางค์ สุวัฒน์กัญญา 2563

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 4

การศึกษารณีกิจการตัวอย่าง

การศึกษารณีกิจการตัวอย่างมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานของโครงการที่มีลักษณะใกล้เคียง หรือมีกิจกรรมที่สอดคล้องกับแนวทางของโครงการ โดยข้อมูลที่ได้จากการศึกษาไปใช้ในการออกแบบเพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดองค์ประกอบและพื้นที่ใช้สอย การคาดการณ์ จำนวน และพฤติกรรมผู้ใช้โครงการ อีกทั้งการศึกษาด้านงานสถาปัตยกรรม เช่น แนวความคิดในการออกแบบ การวางผัง เป็นต้น จึงเป็นการศึกษาเพื่อใช้เป็นแนวทางในการออกแบบ โดยมีเกณฑ์ในการเลือกเพื่อพิจารณารณีกิจการตัวอย่างจากแนวความคิดในการออกแบบและประเภทของโครงการ เพื่อสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของโครงการอย่างครอบคลุม ดังนี้

ตารางที่ 4.1 ตารางแสดงเกณฑ์ในการเลือกรณีกิจการตัวอย่าง

วัตถุประสงค์ของโครงการ	เกณฑ์กรณีกิจการตัวอย่าง
1) เพื่อสร้างความเข้าใจพื้นฐาน ในเรื่องของสิทธิมนุษยชน การเคารพความเหมือนและความต่างในบริบทสังคมพหุวัฒนธรรม และการปรับตัวในอนาคตเพื่อการอยู่ร่วมกัน	อาคารตัวอย่างที่เกี่ยวข้องกับการแลกเปลี่ยนเรียนรู้
2) เพื่อเป็นสถานที่แลกเปลี่ยนองค์ความรู้ ส่งเสริมและรองรับกิจกรรมของสังคมพหุวัฒนธรรม เพื่อนำไปสู่การพัฒนาศักยภาพในการทำงานร่วมกันในรูปแบบของสังคมพหุวัฒนธรรม	
3) เพื่อเป็นพื้นที่สาธารณะในการแสดงออก อิสระภาพทางความคิด สร้างพลวัตทางสังคมในทิศทางที่สร้างสรรค์	พื้นที่ตัวอย่างประเภทพื้นที่สาธารณะสร้างสรรค์
4) เพื่อเป็นสถานที่ให้คำปรึกษา แนะนำ และฟื้นฟูสภาพจิตใจ รวมไปถึงการปลดปล่อยทางอารมณ์เพื่อลดสาเหตุอันนำไปสู่ปัญหาความรุนแรงและอาชญากรรมจากความเกลียดชัง	อาคารตัวอย่างประเภทบำบัดฟื้นฟูสภาพจิตใจ

ที่มา : ผู้จัดทำ

สรุปประเภทของกลุ่มสถาปัตยกรรม พื้นที่ และกิจกรรมตัวอย่าง ดังนี้

- 4.1 อาคารหรือกิจกรรมตัวอย่างที่เกี่ยวข้องกับการแลกเปลี่ยนเรียนรู้
- 4.2 พื้นที่ตัวอย่างประเภทพื้นที่สาธารณะสร้างสรรค์
- 4.3 กิจกรรมตัวอย่างประเภทการบำบัดฟื้นฟู

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

4.1 อาคารหรือกิจกรรมตัวอย่างที่เกี่ยวข้องกับการแลกเปลี่ยนเรียนรู้

4.1.1 MECA Cultural Center

ภาพที่ 4.1 ทศนียภาพของโครงการ MECA (สืบค้นเมื่อ 20 ตุลาคม 2563)

ที่มา : <https://www.archdaily.com/920341/meca-cultural-center-big>

(1) ประเด็นการศึกษา

- เพื่อศึกษาองค์ประกอบและการวางผังพื้นที่แลกเปลี่ยนเรียนรู้

(2) ข้อมูลทั่วไปของโครงการ

ชื่อโครงการ Maison de l'Économie Créative et de la Culture en Aquitaine (MECA)

ที่ตั้งโครงการ Bordeaux, France

ประเภทโครงการ พื้นที่สาธารณะ ศูนย์ศิลปะ และวัฒนธรรม

ผู้ออกแบบ Bjarke Ingels

ปีที่สร้างเสร็จ 2562

พื้นที่โครงการ 18,000 ตารางเมตร

(3) ความเป็นมาของโครงการ

MÉCA Cultural Center เป็นทั้งศูนย์ศิลปะ วัฒนธรรม และพื้นที่สาธารณะสำหรับประชาชนทั่วไป จุดเด่นอาคารคือการมีทางลาดนำไปสู่สเปซที่เรียกว่า Urban living room พื้นที่กึ่งกลางแจ้งกลางอาคารขนาด 1,100 ตารางเมตร มีรูปร่างคล้ายกล่องสี่เหลี่ยมถูกตั้งพื้นที่ตรงกลาง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ออก เพราะทางผู้ออกแบบต้องการเปิดมุมมอง เชื่อมต่อสเปซระหว่างถนน Quai de Paludate และแม่น้ำ Promenade

(4) แนวคิดในการออกแบบ

MÉCA Cultural Center ทำการเปิดตัวอย่างเป็นทางการเมื่อเดือนมิถุนายน พ.ศ. 2562 ที่ผ่านมา อาคารแห่งนี้เป็ที่ตั้งศูนย์รวมศิลปะและการแสดงของเมือง Bordeaux โดยใ้การออกแบบพื้นที่สาธารณะขนาดใหญ่ดึงดูดให้ประชาชนและนักท่องเที่ยวสนใจ เข้ามามีส่วนร่วมในอาคาร เพื่อแสดงถึงเรื่องราววัฒนธรรม ศิลปะ แต่ในขณะเดียวกันก็ใส่ใจถึงคุณภาพการใช้ชีวิตของประชาชนอย่างกลมกลืนซึ่งกันและกัน โครงการตั้งอยู่ตรงกลางระหว่างแม่น้ำ Garonne และสถานีรถไฟ Saint-Jean โดยอาคารแห่งนี้เกิดจากการร่วมมือกันของ 3 หน่วยงานศิลปะระดับภูมิภาคของประเทศฝรั่งเศส ได้แก่ FRAC (ศิลปะร่วมสมัย) ALCA (โรงภาพยนตร์ วรรณกรรม) และ OARA (ศิลปะการแสดง) ด้วยการเชื่อมโยงพื้นที่ทั้งหมดเข้าด้วยกัน บนพื้นที่กว่า 18,000 ตารางเมตร

ภาพที่ 4.2 ทศนียภาพของโครงการ MECA (สืบค้นเมื่อ 20 ตุลาคม 2563)

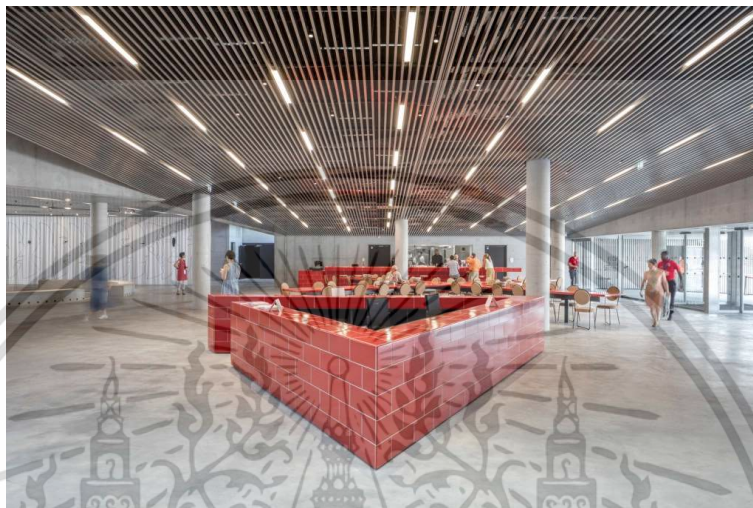
ที่มา : <https://www.archdaily.com/920341/meca-cultural-center-big>

(5) องค์ประกอบโครงการ

ประกอบด้วยพื้นที่สาธารณะ (Urban living room) ห้องสมุดมีเดีย พื้นที่จัดการแสดง และแกลเลอรี ซึ่งแนวคิดหลักของอาคารคือการสร้างความไม่ชัดเจนระหว่างพื้นที่อาคารกับพื้นที่สาธารณะ เพื่อให้ผู้เยี่ยมชมมีส่วนร่วมในอาคาร อีกทั้งยังต้องการสร้างสรรค์เมือง Bordeaux, France ที่ตั้งของอาคารแห่งนี้ให้กลายเป็นเมืองศิลปะและวัฒนธรรมในอนาคตอันใกล้ โดยภายใน Urban Living Room ประกอบด้วยพื้นที่นั่งพักผ่อน พบปะสังสรรค์ ลานกิจกรรม และบางครั้งก็มีการจัดแสดงงานศิลปะหรือคอนเสิร์ตในบริเวณดังกล่าว

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บริเวณชั้น 1 จะเป็นร้านอาหาร โดยผู้เยี่ยมชมสามารถเข้ามานั่งพักผ่อนได้ ซึ่งการตกแต่งร้านอาหารเป็นการนำเสนอเอกลักษณ์ของเมือง Bordeaux ที่โด่งดังเรื่องไวน์แดง อีกทั้งการออกแบบร้านอาหารให้มีความโปร่ง โล่ง และมีพื้นที่เปิดค่อนข้างเยอะ ทำให้ผู้ใช้งานสามารถมองเห็นกิจกรรมในพื้นที่กึ่งกลางแจ้ง หรือ Urban Room ได้ เป็นการสร้างความต่อเนื่องระหว่างภายในและภายนอกอาคาร

ภาพที่ 4.3 ทักษิณภาพภายในของโครงการ MECA (สืบค้นเมื่อ 20 ตุลาคม 2563)

ที่มา : <https://www.archdaily.com/920341/meca-cultural-center-big>

พื้นที่ชั้น 1 ยังประกอบด้วยส่วนจัดจำหน่ายตั๋วและโรงละคร OARA มีทั้งหมด 250 ที่นั่ง สามารถปรับเปลี่ยนที่นั่งได้ตามกิจกรรมต่างๆ โดยทางผู้ออกแบบใช้ระบบคอสติก ด้วยการออกแบบผนังให้คล้ายกับตารางหมากรุกสีดำตัดสลับสีเทา และใช้วัสดุต่างชนิดเพื่อดูดซับเสียง เช่นคอนกรีต ไม้ และโลหะมีรูพรุน ถัดมาจะเป็นส่วนชมภาพยนตร์ของ ALCA ซึ่งรองรับผู้เข้าชมทั้งหมด 80 ที่นั่ง อีกทั้งผู้เยี่ยมชมยังสามารถเยี่ยมชมสำนักงานและขั้นตอนการผลิตงานของ OARA และ ALCA

ภาพที่ 4.4 ทักษิณภาพภายในโรงละครของโครงการ MECA (สืบค้นเมื่อ 20 ตุลาคม 2563)

ที่มา : <https://www.archdaily.com/920341/meca-cultural-center-big>

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ส่วน FRAC จะตั้งอยู่ที่ชั้นบนสุด เป็นส่วนจัดแสดงนิทรรศการและผลงานศิลปะ รวมทั้งมีพื้นที่เก็บของ ที่นั่งชมผลงาน และร้านกาแฟ อีกทั้งมีส่วนพื้นที่กลางแจ้ง ซึ่งทำหน้าที่เป็นพื้นที่รองรับส่วนขยายของนิทรรศการ และมีสเปซสำหรับจัดตั้งชิ้นงานศิลปะหรือประติมากรรมขนาดใหญ่ โดยพื้นที่กลางแจ้งนี้ เมื่อมองออกไปจะพบกับทิวทัศน์เมือง แม่น้ำ และโบสถ์ St. Michael

ภาพที่ 4.5 ทศนิยมภาพภายในของโครงการ MECA (สืบค้นเมื่อ 20 ตุลาคม 2563)

ที่มา : <https://www.archdaily.com/920341/meca-cultural-center-big>

(6) สรุปและวิเคราะห์การศึกษาโครงการ

จากการศึกษาโครงการ MECA เป็นโครงการที่เปรียบเสมือนห้องนั่งเล่นของเมือง โดยเป็นจุดศูนย์รวมของคนในพื้นที่ที่สามารถเข้ามาพักผ่อน หรือนัดพบ อีกทั้งยังมีการจัดแกนการวางอาคารที่สัมพันธ์กับบริบทพื้นที่อาคารที่มีอยู่เดิมโดยการเปิดมุมมอง เชื่อมต่อสเปซระหว่างถนน Quai de Paludate และแม่น้ำ Promenade ในการมีการจัดสรรพื้นที่ โดยการวางองค์ประกอบที่มีปริมาณการใช้งานของผู้คนจำนวนมากไว้บริเวณชั้น 1 อาทิเช่น ร้านอาหาร พื้นที่พักผ่อนสาธารณะ พื้นที่โรงละคร และส่วนพื้นที่ที่ต้องการความสงบอย่างพื้นที่จัดแสดงงานศิลปะจัดไว้ในชั้นบนสุดของอาคาร มีการออกแบบหน้าต่างหลากหลายขนาดกระจายตามส่วนต่างๆ ของอาคาร เพื่อควบคุมปริมาณแสงธรรมชาติที่จะเข้าถึงอาคาร และยังช่วยสร้างความโปร่ง โล่งให้สเปซอีกด้วย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

4.1.2 Multicultural Center

ภาพที่ 4.6 ทศนิยมภาพของโครงการ Multicultural Center (สืบค้นเมื่อ 15 ตุลาคม 2563)

ที่มา : <https://opsisarch.com/project/wwu-multicultural-center/>

(1) ประเด็นการศึกษา

- เพื่อศึกษาองค์ประกอบและการวางผังพื้นที่แลกเปลี่ยนเรียนรู้
- เพื่อศึกษาการออกแบบวัสดุปิดผิวอาคารให้สอดคล้องกับวัฒนธรรมพื้นถิ่น

(2) ข้อมูลทั่วไปของโครงการ

ชื่อโครงการ	Multicultural Center
ที่ตั้งโครงการ	Bellingham, WA
ประเภทโครงการ	อาคารปฏิบัติการในมหาวิทยาลัย
ผู้ออกแบบ	Opsis Architecture
ปีที่สร้างเสร็จ	2562
พื้นที่โครงการ	2,880 ตารางเมตร

(3) ความเป็นมาของโครงการ

โครงการ Multicultural Center เป็นการเพิ่มพื้นที่แห่งความหลากหลายโดยตั้งอยู่บริเวณกลางมหาวิทยาลัย เป็นโครงการในการที่มีจุดประสงค์เพื่อแสดงออกถึงการที่มหาวิทยาลัยได้คำนึงถึงความหลากหลายในสังคม ความเท่าเทียม และการมีส่วนร่วมในทุกกลุ่มสังคม ตัวโครงการทำหน้าที่เป็นตัวแทนของบ้านหลังใหม่สำหรับนักศึกษาทุกกลุ่มชาติพันธุ์ อีกทั้งยังสนับสนุนการสร้างความสำเร็จในวัฒนธรรมที่หลากหลาย และตระหนักถึงความแตกต่างในมหาวิทยาลัย

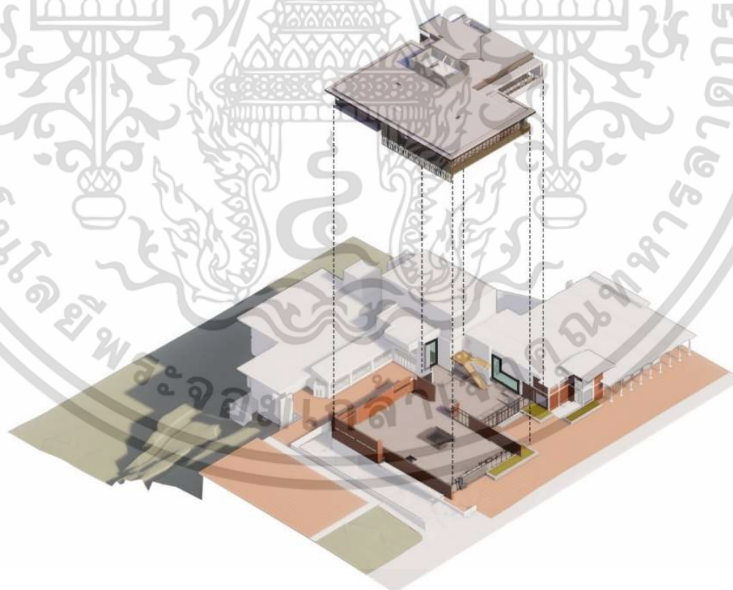
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 4.7 ที่ตั้งอาคาร Multicultural Center ภายในมหาวิทยาลัย (สืบค้นเมื่อ 15 ตุลาคม 2563)
ที่มา : <https://opsisarch.com/project/wwu-multicultural-center/>

(4) แนวความคิดในการออกแบบ

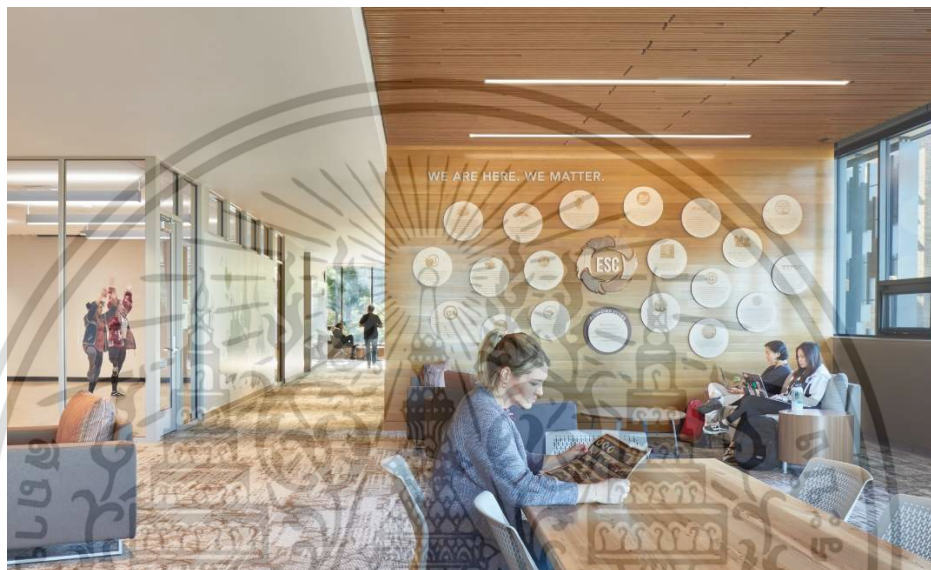
การออกแบบอาคารโดยการวางอาคารเป็นจุดศูนย์กลางของอาคารโดยรอบ 3 อาคารเพื่อจัดตั้งสโมสรนักศึกษา โดยใช้พื้นที่ต้อนรับเชื่อมกับอาคารโดยรอบในแนวกว้างและแนวยาว ซึ่งพื้นที่ของ Multicultural Center ตั้งอยู่เหนือบริเวณร้านขายหนังสือ

ภาพที่ 4.8 ไอโซเมตริกของโครงการ Multicultural Center (สืบค้นเมื่อ 15 ตุลาคม 2563)
ที่มา : <https://opsisarch.com/project/wwu-multicultural-center/>

การออกแบบปรับปรุงใหม่ให้สามารถมองเห็นทิวทัศน์ในมุมกว้างของอ่าว Bellingham อาคารอื่นๆ และป่าไม้ของ Old Main Quadrangle ทั้งนี้การวางแนวหน้าต่างขนาดยาวเปิดรับแสงและช่วยดึงพื้นที่ธรรมชาติเข้ามาในอาคาร อีกทั้งยังเชื่อมต่อกับพื้นที่ภายนอกสัมพันธ์กับการออกแบบองค์ประกอบภายในอาคาร การออกแบบได้ขับเคลื่อนโดยการแสดงความคิดเห็นจากนักศึกษา เพื่อเอกสารนี้เป็นเอกสารที่ส่งมอบไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

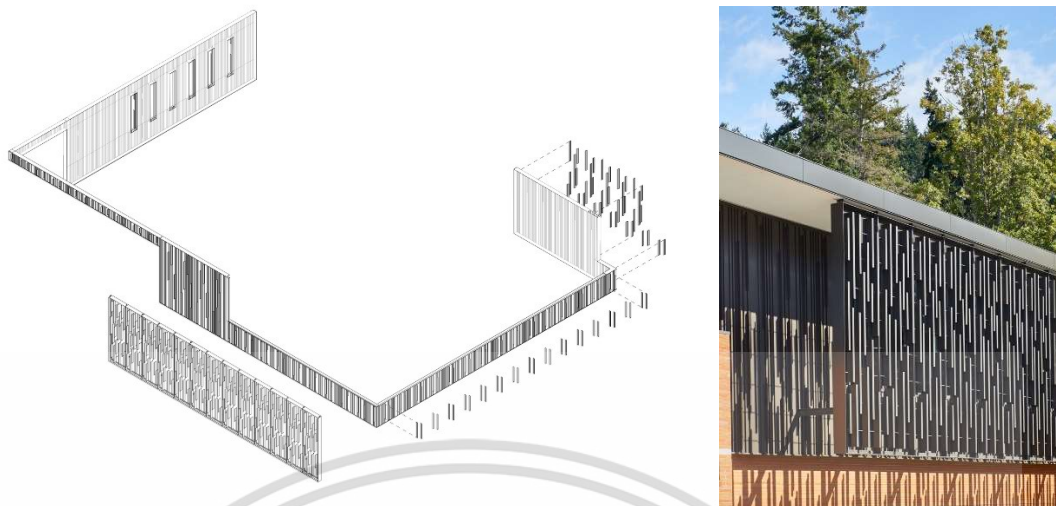
ตอบสนองในการอยู่ร่วมกันในพื้นที่แห่งความหลากหลายในมหาวิทยาลัย การวาดภาพลวดลายกราฟฟิกลงบนผนังออกแบบโดยนักศึกษา อีกทั้งการนำวัสดุไม้เข้ามาประกอบกับองค์ประกอบต่างๆ ในอาคารเพื่อเชื่อมความหลากหลายในพื้นที่ การวางผังชั้นกึ่งของอาคารโดยการจัดแยกสำนักงานเพื่อสร้างการไหลเวียนเชิงพื้นที่ ช่วยเพิ่มพื้นที่ทางสังคม พื้นที่การประชุม และพื้นที่ทำงาน การออกแบบห้องสมุดเพื่อเป็นพื้นที่รวบรวมความหลากหลายเชิงสังคมในมหาวิทยาลัย กลายเป็นพื้นที่พบปะพูดคุย และพื้นที่ปลอดภัยสำหรับการเรียนรู้และเข้าสังคม

ภาพที่ 4.9 ทักษะภาพภายในโครงการ Multicultural Center (สืบค้นเมื่อ 15 ตุลาคม 2563)
ที่มา : <https://opsisarch.com/project/wwu-multicultural-center/>

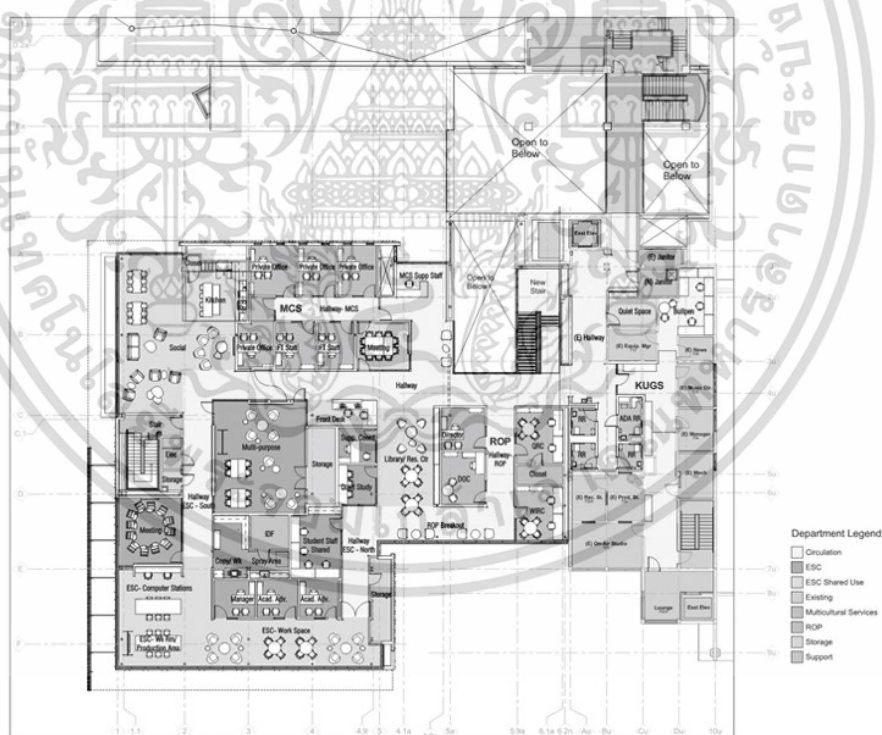
การมีพื้นที่ซึ่งเป็นห้องอเนกประสงค์ สตูดิโอเต็นท์ ซึ่งเป็นพื้นที่จัดกิจกรรมทางวัฒนธรรมในพื้นที่นั้นของกลุ่มนักศึกษาเพื่อสร้างความมั่นใจและส่งเสริมในอัตลักษณ์ของนักศึกษา พื้นที่สังสรรค์และห้องครัวรองรับการเข้าสังคมและกิจกรรมมือกลางวันในทุกๆ วัน ไปจนถึงการรองรับงานทางการ ออกแบบผนังปิดผิวอาคารที่แสดงออกถึงความเคารพในพื้นที่เกาะ Coastal Salish โดยมีพื้นผิวและผนังอาคารที่มีลักษณะ รูปลักษณะที่นำเอาประเพณีการทอผ้าของชนเผ่า Salish และรูปแบบของผ้าชนิดต่างๆ ตามกลุ่มนักศึกษาที่มีความหลากหลายทางเชื้อชาติมายึดโยงเกิดเป็นการสานต่อเนื่องกัน การใช้วัสดุผิววอร์นซ์แบบทอประกอบด้วยแผงโลหะเป็นโครงยึดติดกับอาคารเพื่อทำหน้าที่กรองแสงและผนังโปร่งสร้างความเป็นส่วนตัวแก่นักศึกษา

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 4.10 ผนังปิดผิวอาคารของโครงการ Multicultural Center (สืบค้นเมื่อ 15 ตุลาคม 2563)
ที่มา : <https://opsisarch.com/project/wwu-multicultural-center/>

(5) องค์ประกอบของโครงการ

ภาพที่ 4.11 ผนังปิดผิวอาคารของโครงการ Multicultural Center

ที่มา : <https://opsisarch.com/project/wwu-multicultural-center/> (สืบค้นเมื่อ 15 ตุลาคม 2563)

อาคารประกอบด้วย 2 ชั้น ชั้นที่ 1 เป็นพื้นที่ต้องรับ ห้องโถง และร้านขายหนังสือ ชั้นที่ 2 ประกอบไปด้วยฟังก์ชันเพื่อรองรับความหลากหลายเชิงสังคมของนักศึกษา โดยมีห้องต่างๆ ดังนี้ เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

- พื้นที่ส่วนกลางสำหรับนั่งทำงาน
- สำนักงาน และห้องประชุมสำนักงาน
- ห้องประชุมย่อยขนาดเล็ก กลาง ใหญ่
- ห้องอเนกประสงค์
- ห้องเก็บของ
- ห้องเรียนขนาดเล็ก
- พื้นที่อ่านหนังสือของห้องสมุด

(6) สรุปวิเคราะห์การศึกษาโครงการ

โครงการ Multicultural Center เป็นโครงการพื้นที่ส่วนกลางสำหรับนักศึกษา ทำหน้าที่เป็นพื้นที่สาธารณะภายในมหาวิทยาลัย เป็นการนำศักยภาพของการใช้งานมาปรับใช้เพื่อสร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษาที่มีความแตกต่างกันทางวัฒนธรรม โดยการเชิญหรือสร้างความมั่นใจในเอกลักษณ์ของแต่ละเชื้อชาติ ประเพณี หรือรูปแบบการทำกิจกรรมถูกนำมาใส่ในพื้นที่อาคาร การจัดวางองค์ประกอบของพื้นที่ใช้สอยให้สามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างลงตัว การหลบพื้นที่สำนักงานซึ่งจะเป็นพื้นที่ซึ่งขัดต่อกิจกรรมร่วมของนักศึกษาออกไปไว้บริเวณมุมหนึ่งของอาคาร สร้างความเชื่อมต่อและลิ้นไหลของกิจกรรม อีกทั้งการนำรูปแบบ วัสดุพื้นถิ่นซึ่งเป็นอัตลักษณ์ของแต่ละเชื้อชาติของนักศึกษาเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งในการออกแบบทางกายภาพที่เป็นผนังปิดผิวของอาคาร สร้างความเป็นมิตรและหลอมรวมความหลากหลายเชิงสังคมเข้าไว้ด้วยกันอย่างลงตัว กล่าวโดยสรุปคือเป็นการรวบรวมนำเอกลักษณ์ของกลุ่มคนในพื้นที่ที่หลากหลายเข้ามาประกอบกันอย่างกลมกลืน สร้างวิถีชีวิตที่ผู้คนใช้ร่วมกันอย่างไม่แบ่งแยกและคงดำรงไว้ซึ่งเอกลักษณ์

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

4.1.3 Sawmill Market

ภาพที่ 4.12 ทศนียภาพโครงการ Sawmill Market (สืบค้นเมื่อ 5 ตุลาคม 2563)

ที่มา : <https://sawmillmarket.com/history/>

(1) ประเด็นการศึกษา

- เพื่อศึกษาการวางผังและองค์ประกอบโครงการรูปแบบศูนย์การค้า
- เพื่อศึกษากระบวนการออกแบบทางสถาปัตยกรรมที่สอดคล้องกับวัฒนธรรมในพื้นที่
- เพื่อศึกษาจำนวนผู้ให้บริการและพื้นที่ใช้สอย

(2) ข้อมูลทั่วไปของโครงการ

ชื่อโครงการ Sawmill Market

ที่ตั้งโครงการ 1909 Bellamah Ave NW, Albuquerque, NM 87104

ประเภทโครงการ ตลาด

ผู้ออกแบบ Islyn Studio, api(+)

ปีที่สร้างเสร็จ 2563

พื้นที่โครงการ 34,000 ตารางเมตร

เวลาเปิด - ปิด 8:00 - 22:00 น.

(3) ความเป็นมาของโครงการ

ช่วงปลายทศวรรษที่ 1800 ถึงต้นทศวรรษ 1900 เดิมสถานที่แห่งนี้เป็นศูนย์กลางอุตสาหกรรมเรียบบยาวตามแนวถนน Atchison, Topeka & Santa Fe Railroad โดยเริ่มต้นจากการเป็นพื้นที่เกษตรกรรม ซึ่งดูแลโดยบริษัท American Lumber Company ซึ่งเป็นบริษัทไม้ที่มีชื่อเสียงจนกระทั่งในปัจจุบันได้มีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงมาเป็นศูนย์การค้าและห้องอาหารซึ่งจัดแสดงความงดงามของนิวเม็กซิโกผ่านอาหาร ความหลากหลาย และศิลปะ

(4) แนวความคิดในการออกแบบ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดลอกเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

โครงการพัฒนาย่านโรงเลื่อยมีจุดประสงค์เพื่อฟื้นฟูย่านโรงเลื่อยให้เกิดชีวิตชีวาในพื้นที่เป็นการรวบรวมนำองค์ประกอบซึ่งเป็นเอกลักษณ์ในพื้นที่เข้ามามีส่วนในการออกแบบ เดิมอาคารแห่งนี้เคยเป็นที่อยู่อาศัยของพนักงานโรงเลื่อยกว่า 800 คน ซึ่งผู้ออกแบบได้นำหน้าต่างโครงเหล็กสูงจากเพดานจรดพื้นมาใช้ในโครงการเพื่อเน้นพื้นที่เปิดโล่งและโปร่งสบาย รับแสงจากธรรมชาติ อีกทั้งการใช้วัสดุจากพื้นถิ่นเป็นการแสดงออกทางวัฒนธรรมและเชื้อชาติในอีกรูปแบบหนึ่งซึ่งตรงตามการใช้งานจริง การออกแบบที่คำนึงถึงรายละเอียดของโลหะเคลือบผิว หมุดยึด รางรถไฟเก่าและไม้ขัดเงาเป็นต้น เพื่อเป็นการสร้างประสบการณ์ที่เชื่อมโยงกับอดีต อีกทั้งเป็นการแสดงความเคารพทางสถาปัตยกรรม ทั้งนี้บุคลากรตลาดแห่งนี้มีพ่อค้าในท้องถิ่นถึง 17 ราย เพื่อที่จะนำเสนอประสบการณ์การทำอาหารแบบนิวเม็กซิโก เกษตรกร ช่างฝีมือ และศิลปิน ผ่านการผสมผสานของผู้ค้าที่หลากหลาย บริเวณพื้นที่ส่วนกลางโครงการเป็นลานซึ่งเป็นพื้นที่เล่นและพื้นที่รับประทานอาหาร

ภาพที่ 4.13 ทศนิยมภาพภายในโครงการ Sawmill Market (สืบค้นเมื่อ 5 ตุลาคม 2563)

ที่มา : <https://www.islynstudio.com/projects/sawmill-market-2/>

ภาพที่ 4.14 ทศนิยมภาพภายในโครงการ Sawmill Market (สืบค้นเมื่อ 5 ตุลาคม 2563)

ที่มา : <https://www.islynstudio.com/projects/sawmill-market-2/>

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

(5) องค์ประกอบของโครงการ

โครงการ Sawmill Market ประกอบไปด้วยองค์ประกอบหลัก 4 ฟังก์ชัน คือ ลานจอดรถ พื้นที่ส่วนสนับสนุนโครงการ พื้นที่ภายในอาคาร และพื้นที่สวนภายนอกอาคาร โดยพื้นที่ส่วนสนับสนุนประกอบไปด้วยห้องเก็บของสด ห้องเก็บของแห้ง ห้องงานระบบประกอบอาคาร เชื่อมต่อกับพื้นที่ภายในอาคารที่เป็นร้านค้าต่างๆ ซึ่งใช้ผู้ประกอบการในพื้นที่ เพื่อส่งเสริมวัฒนธรรมชุมชน การจัดวางโดยมีการกระจายพื้นที่ร้านอาหารติดกับพื้นที่ครัว และมีที่นั่งบาร์ในทุกๆ ร้าน มีการใช้พื้นที่ส่วนกลางในการนั่งของแต่ละร้านร่วมกัน สร้างบรรยากาศและสุนทรียภาพในการทำอาหารและดื่มด่ำกับการรับประทาน มีการใช้ทางเดินตรงกลางและขอบสองข้างของอาคารเป็นทางเดินหลัก โดยโต๊ะที่นั่งถูกจัดให้อยู่บริเวณด้านข้างสร้างความกลมกลืนในทุกๆ กิจกรรมทำให้ภายในอาคารเป็นการจำลองพื้นที่ชุมชนขนาดย่อมซึ่งได้มีการประยุกต์กระบวนการออกแบบให้เข้ากับยุคปัจจุบัน และมีพื้นที่ภายนอกซึ่งเป็นพื้นที่สีเขียวสำหรับพักผ่อนและนั่งรับประทานอาหาร และภายในโครงการยังมีพื้นที่ชั้น 2 ที่เปิดให้ผู้มาใช้บริการสามารถขึ้นไปรับประทานอาหารเช้าและชื่นชมกับทัศนียภาพโดยรวมของโครงการ

ภาพที่ 4.15 ผังพื้นที่ชั้นที่ 1 ของโครงการ Sawmill Market (สืบค้นเมื่อ 5 ตุลาคม 2563)

ที่มา : <https://www.archdaily.com>

ภาพที่ 4.16 รูปตัดของโครงการ Sawmill Market (สืบค้นเมื่อ 5 ตุลาคม 2563)

ที่มา : <https://www.archdaily.com>

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 4.17 รูปตัดของโครงการ Sawmill Market (สืบค้นเมื่อ 5 ตุลาคม 2563)

ที่มา : <https://www.archdaily.com>

ภาพที่ 4.18 ผังพื้นที่ชั้นที่ 2 ของโครงการ Sawmill Market (สืบค้นเมื่อ 5 ตุลาคม 2563)

ที่มา : https://www.archdaily.com/940947/sawmill-market-api-plus-plus-islyn-studio?ad_source=search&ad_medium=search_result_all

(6) สรุปวิเคราะห์การศึกษาโครงการ

จากการศึกษาโครงการ Sawmill Market เป็นโครงการที่สามารถนำศักยภาพในพื้นที่ชุมชนมาประยุกต์ใช้ควบคู่กับผลประโยชน์ทางด้านเศรษฐกิจ ซึ่งนอกจากจะเป็นการส่งเสริมการออกแบบทางวัฒนธรรมแล้ว ยังเป็นการกระจายรายได้และสร้างความสัมพันธ์กับคนในพื้นที่ชุมชน โดยพื้นที่โครงการกลายเป็นพื้นที่สร้างสรรค์ผ่านวัฒนธรรมทางด้านอาหาร สนุกทฤษฎีศาสตร์ทางศิลปะ เผยแพร่สุนันทองเที่ยว และความรู้สู่คนในชุมชนรุ่นหลัง รวมไปถึงการจัดการพื้นที่ใช้สอยอย่างกระชับ และมีการใช้พื้นที่ส่วนกลางในกิจกรรมที่สามารถทำร่วมกันได้ อาทิเช่น การจัดวางโต๊ะร่วมกัน หรือการใช้พื้นที่ส่วนกลางนอกร่วมกันในพื้นที่ขนาดเล็กเพื่อสร้างบรรยากาศที่เป็นกันเอง และสร้างความเป็นชุมชนในพื้นที่นั้น ในด้านการออกแบบทางสถาปัตยกรรมโดยการใช้วัสดุและตกแต่งด้วยโครงสร้างพื้นถิ่น อีกทั้งการกำหนดการออกแบบโดยคำนึงถึงพื้นที่ประวัติศาสตร์ในอดีตเพื่อเชื่อมโยงเรื่องราวความเป็นเหตุเป็นผล และเป็นเสน่ห์ของพื้นที่โครงการ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดลอกเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

4.1.4 Thailand Creative & Design Center (TCDC)

ภาพที่ 4.19 ทศนียภาพภายในโครงการ TCDC

ที่มา : ผู้จัดทำ

(1) ประเด็นการศึกษา

- เพื่อศึกษาการวางผังและองค์ประกอบของพื้นที่แลกเปลี่ยนเรียนรู้
- เพื่อศึกษาการออกแบบทางสถาปัตยกรรมเพื่อการทำงานในพื้นที่สาธารณะ
- เพื่อศึกษานวัตกรรมเทคโนโลยีสนับสนุนเพื่อเพิ่มศักยภาพการใช้งานแต่ละกิจกรรม

(2) ข้อมูลทั่วไปของโครงการ

ชื่อโครงการ	Thailand Creative & Design Center (TCDC)
ที่ตั้งโครงการ	ถนนเจริญกรุง บางรัก, กรุงเทพมหานคร
ประเภทโครงการ	โครงการศูนย์สร้างสรรค์งานออกแบบ
ผู้ออกแบบ	Department of Architecture
ปีที่สร้างเสร็จ	2558
พื้นที่โครงการ	156,000 ตารางเมตร
เวลาเปิด - ปิด	ส่วนบริการ 10:30 - 21:00 น. (เปิดวันจันทร์)
	ส่วนสำนักงาน 9:30 - 17:00 น. (วันจันทร์ - ศุกร์)

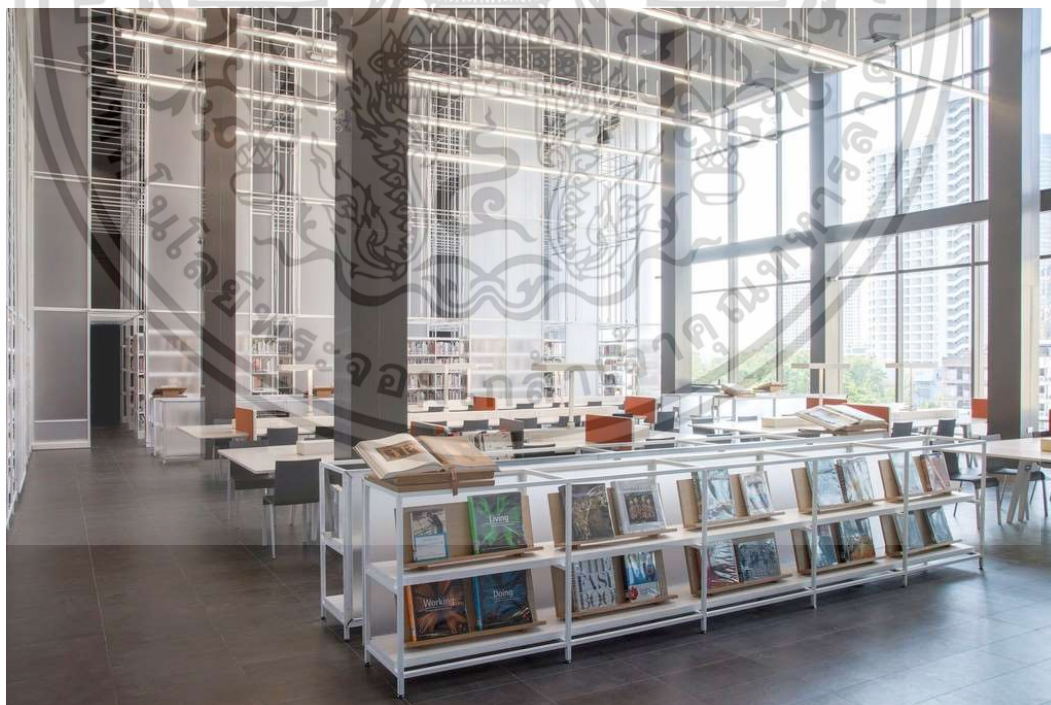
(3) ความเป็นมาของโครงการ

ศูนย์สร้างสรรค์งานออกแบบ หรือ Thailand Creative & Design Center (TCDC) จัดตั้งขึ้น ตามมติ เห็นชอบของคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 2 กันยายน พ.ศ. 2546 ให้เป็นหน่วยงานที่อยู่ภายใต้ เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

การกำกับดูแลของสำนักงานบริหารและพัฒนาองค์ความรู้ OKMD (องค์การมหาชน) สังกัดสำนักนายกรัฐมนตรี และได้รับสนับสนุนงบประมาณประจำปีจากสำนักงานงบประมาณ TCDC เปิดดำเนินการเมื่อวันที่ 14 พฤศจิกายน พ.ศ. 2548 และเปิดให้บริการแก่ประชาชนตั้งแต่วันที่ 15 พฤศจิกายน พ.ศ. 2548 เป็นต้นมา ปัจจุบันได้แยกตัวออกจากสำนักงาน บริหารและพัฒนาองค์ความรู้ และตั้งเป็นสำนักงานส่งเสริมเศรษฐกิจสร้างสรรค์ ในการเข้ามาของ TCDC พร้อมกับโปรเจกต์ Creative District ที่จะฟื้นฟูกรุงกลายเป็น “ย่านสร้างสรรค์” น่าจะทําให้ย่านนี้ กลับมามีชีวิตชีวาอีกครั้งรวมถึงย่านลองซานฝั่งธนบุรีด้วย เพราะมีขนส่งมวลชนที่เชื่อมต่อกันครบทั้ง รถ เรือ ราง ไม่ว่าจะเป็ชชาวพระนครหรือชาวฝั่งธนฯก็เดินไปมาหากันได้สะดวก

(4) แนวความคิดในการออกแบบโครงการ

แนวคิดในการออกแบบโดยอาคารเป็นศูนย์รวมของแหล่งความรู้และเป็นสถานที่รองรับผู้ใช้ที่สนใจด้านการออกแบบ มุ่งเน้นในส่วนองพื้นที่ที่ใช้ร่วมกัน ลักษณะองพื้นที่ที่เนกประสงค์ที่แบ่งแต่ละองค์ประกอบแยกตามชั้น โดยเน้นการเปิดพื้นที่ที่เนกประสงค์ขนาดใหญ่มีความเชื่อมโยงองพื้นที่สามารถมองเห็นยึดโยงการใช้งานในแต่ละชั้นด้วยพื้นที่ร่วมกันตรงกลาง ทั้งนี้ยังมีเทคโนโลยีซึ่งเป็นพื้นที่สำหรับริเริ่มไอเดีย ตลอดจนการแทรกงานออกแบบองผู้ทีประสบความสำเร็จไว้ยังจุดต่างๆ ในโครงการ มีคลังรวมวัสดุอุปกรณ์ที่ผู้ใช้งานต้องการศึกษาไปจนถึงห้องปฏิบัติการลงมือทำและพื้นที่แสดงผลงานบริเวณดาดฟ้าที่เป็ดรับแม่เจ้าพระยา

ภาพที่ 4.20 ทศนียภาพภายในโครงการ TCDC

ที่มา : ผู้จัดทำ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

(5) องค์ประกอบโครงการ

จุดประชาสัมพันธ์ด้านหน้าและเริ่มในส่วนใช้บริการที่ชั้น 5 ที่เป็นแหล่งรวมหนังสือข้อมูลต่างๆ พื้นที่สร้างสรรค์รวม ขึ้นผ่านลิฟต์ หากต้องการใช้พื้นที่ต่างต้องเสียค่าใช้จ่ายเป็นเหมมเบอร์ ราคาอยู่ที่ นักศึกษา 100 บาท / วัน และ 600 บาท / ปี

ภาพที่ 4.21 แผนผังโครงการ TCDC (สืบค้นเมื่อ 5 ตุลาคม 2563)

ที่มา : <https://web.tcdc.or.th/th>

โครงการประกอบด้วย 6 ชั้น

- ชั้น 1 ประกอบด้วย Front Lobby, Shop, Gallery, Back Lobby
- ชั้น M ประกอบด้วย Auditorium
- ชั้น 2 ประกอบด้วย TCDC Office, Material & Design Innovation Center, Trend Corner, Multimedia Room
- ชั้น 3 ประกอบด้วย Meeting Room, Maker Space
- ชั้น 4 ประกอบด้วย Function Room, Resource Center
- ชั้น 5 ประกอบด้วย Creative Space, Creative Business Service, Rooftop Garden, Café, Refreshing Area, Creative Room

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

โดยภายในโครงการมีการกั้นส่วนแบ่งพื้นที่สมาชิกและบุคคลเยี่ยมชมทั่วไปเพื่อไม่ให้เกิดการรบกวนการทำงานและสงวนสิทธิ์เฉพาะผู้สมัครสมาชิกในโครงการ

CREATIVE SPACE พื้นที่สำหรับนั่งทำงานและศึกษาค้นคว้า คลังหนังสือ วารสาร การชมสื่อมีเดีย หรือการสืบค้นจากฐานข้อมูล ด้านการออกแบบชั้นนำ WGSN และ GMID มีพื้นที่ประมาณ 1,200 ตร.ม.

ภาพที่ 4.22 ทศนียภาพภายในโครงการ TCDC ส่วน Creative Space

ที่มา : ผู้จัดทำ

FUNCTION ROOM ห้องจัดกิจกรรมขนาดใหญ่ สำหรับจัดนิทรรศการ งานบรรยาย การประชุมต่างๆ สามารถรองรับได้ อเนกประสงค์ จัดได้ทั้งแบบโรงละคร 200-250 ที่นั่งหรือห้องเรียน 120-150 ที่นั่งพื้นที่รวมห้องจัดกิจกรรม ขนาดใหญ่ ประมาณ 300 ตร.ม.

ภาพที่ 4.23 ทศนียภาพภายในโครงการ TCDC ส่วน Function Room

ที่มา : ผู้จัดทำ

MEETING ROOM พื้นที่จัดประชุมสัมมนาขนาดใหญ่และขนาดเล็ก - ห้องประชุมขนาด 100 ตร.ม. สามารถรองรับได้ 40 ที่นั่ง - ห้องประชุมขนาด 60 ตร.ม. สามารถรองรับได้ 20 ที่นั่ง - ห้องประชุมขนาด 40 ตร.ม. สามารถรองรับได้ 12 ที่นั่ง

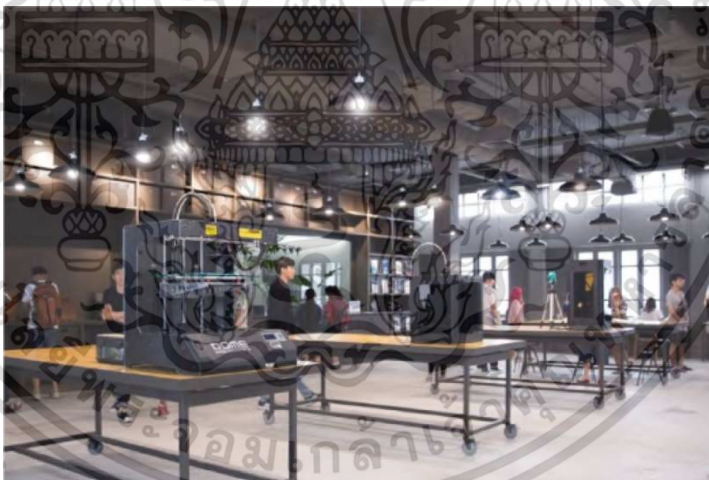
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 4.24 ทศนิยมภาพภายในโครงการ TCDC ส่วน Meeting Room (สืบค้นเมื่อ 5 ตุลาคม 2563)

ที่มา : <https://web.tcdc.or.th/th>

Maker Space พื้นที่ปฏิบัติการที่แปลงไอเดียความคิดให้เป็นชิ้นงานออกมา โดย TCDC ร่วมมือกับ FabCafe ผู้นำทางด้านเทคโนโลยี ให้บริการเครื่องมือที่ทันสมัยและหลากหลาย เช่น 3D Printer, Textile Printer, Laser Cutter, Arduino, Embroidery ซึ่งเหมาะสำหรับผู้ที่เริ่มต้นทดลองผลิตผลงาน ตลอดจนผู้ที่ต้องการพัฒนาต่อยอดชิ้นงาน นอกจากนี้ยังมีกิจกรรมเวิร์กช็อปที่สามารถเข้าร่วมได้ตลอดทั้งเดือน

ภาพที่ 4.25 ทศนิยมภาพภายในโครงการ TCDC ส่วน Meeting Room

ที่มา : ผู้จัดทำ

(6) สรุปวิเคราะห์การศึกษาโครงการ

โครงการศูนย์สร้างสรรค์งานออกแบบมีองค์ประกอบที่สอดคล้องกับประเด็นการออกแบบหรือแนวทางสำหรับผู้ใช้งานที่ชัดเจน การจัดวางองค์ประกอบและการแบ่งพื้นที่สำหรับสมาชิกและผู้เยี่ยมชมได้อย่างไม่ปะปน รวมไปถึงการบริหารจัดการอย่างเป็นระบบทั้งเวลาการเปิด-ปิด และการบริหารจัดการฝ่ายรับผิดชอบสถานที่อย่างเหมาะสม ทั้งนี้ยังมีการนำเทคโนโลยีเพื่อสร้างผลงานอย่างสร้างสรรค์ เป็นการสร้างโอกาสทางการเรียนรู้และผลิตผลงานร่วมกันผ่านการใช้พื้นที่หนึ่งอย่างเต็มศักยภาพ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

4.1.5 101 True Digital Park

ภาพที่ 4.26 ทศนียภาพภายในโครงการ 101 Digital Park
ที่มา : A49 Architect

(1) ประเด็นการศึกษา

- เพื่อศึกษาการวางผังและองค์ประกอบของพื้นที่แลกเปลี่ยนเรียนรู้
- เพื่อศึกษาการออกแบบทางสถาปัตยกรรมเพื่อการทำงานในพื้นที่สาธารณะ
- เพื่อศึกษานวัตกรรมเทคโนโลยีสนับสนุนเพื่อเพิ่มศักยภาพการใช้งานแต่ละกิจกรรม

(2) ข้อมูลทั่วไปของโครงการ

ชื่อโครงการ	101 True Digital Park
ที่ตั้งโครงการ	101 ซอยปิยะบุตร 1 ถนนสุขุมวิท แขวงบางจาก เขตพระโขนง กรุงเทพมหานคร
ประเภทโครงการ	โครงการพัฒนาพื้นที่เชิงพาณิชย์
ผู้ออกแบบ	A49 Architect
ปีที่สร้างเสร็จ	2562
พื้นที่โครงการ	156,000 ตารางเมตร
เวลาเปิด - ปิด	9:00 - 22:00 น.

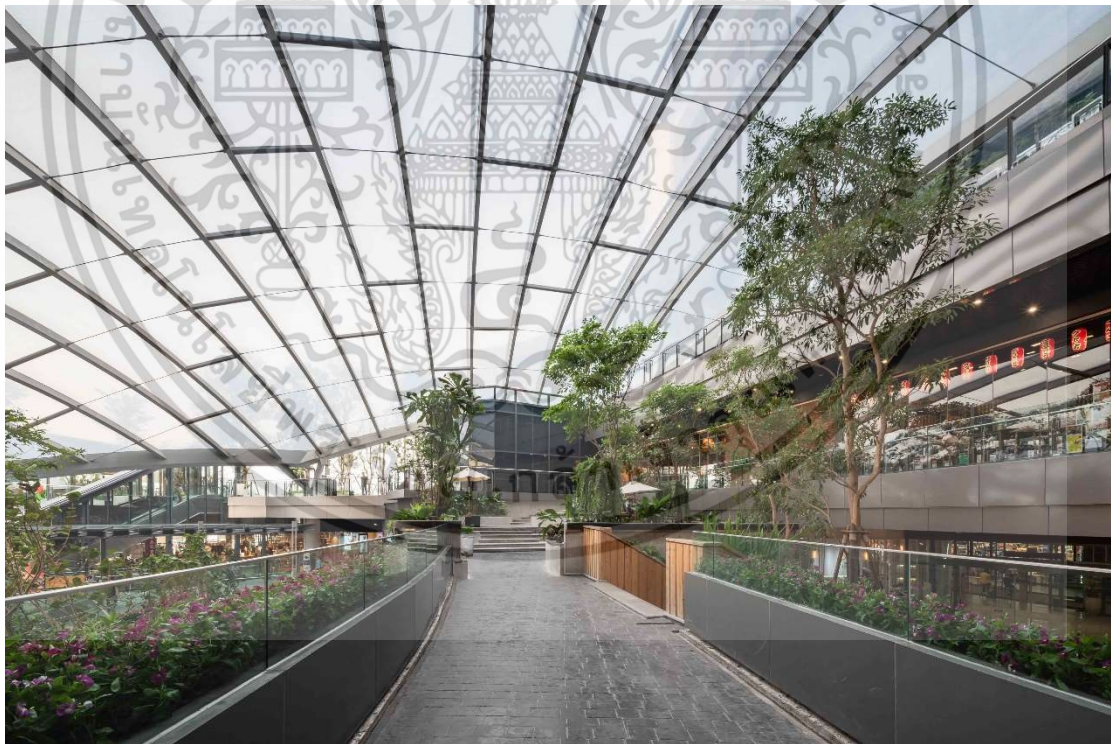
(3) ความเป็นมาของโครงการ

True Digital Park เป็นโครงการพัฒนาพื้นที่เชิงพาณิชย์กรรมแบบผสมในพื้นที่ 43 ไร่ สร้างบนที่ตั้งเดิมของศูนย์กีฬาปิยะมัย สโมสรตลิ่ง และศูนย์การค้าปิยะมัยเพลส บริหารงานโดย บริษัท เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ทรู ดิจิทัล พาร์ค จำกัด ร่วมทุนระหว่าง แมกโนเลีย ควอลิตี้ ดีเวล็อปเม้นต์ คอร์ปอเรชั่น (MQDC) กับทรู คอร์ปอเรชั่น โดยมุ่งหวังให้โครงการเป็นศูนย์กลางทางด้านนวัตกรรมขนาดใหญ่ รองรับการค้าเติบโตของกลุ่มสตาร์ทอัพ และมุ่งหวังให้โครงการแห่งนี้เป็นที่แห่งอนาคตเพื่อต่อยอดสู่การเป็น “กรุงเทพมหานครเมืองแห่งเทคโนโลยีไฮเบอร์” และ “ระบบนิเวศของเหล่าสตาร์ทอัพ”¹

(4) แนวความคิดในการออกแบบโครงการ

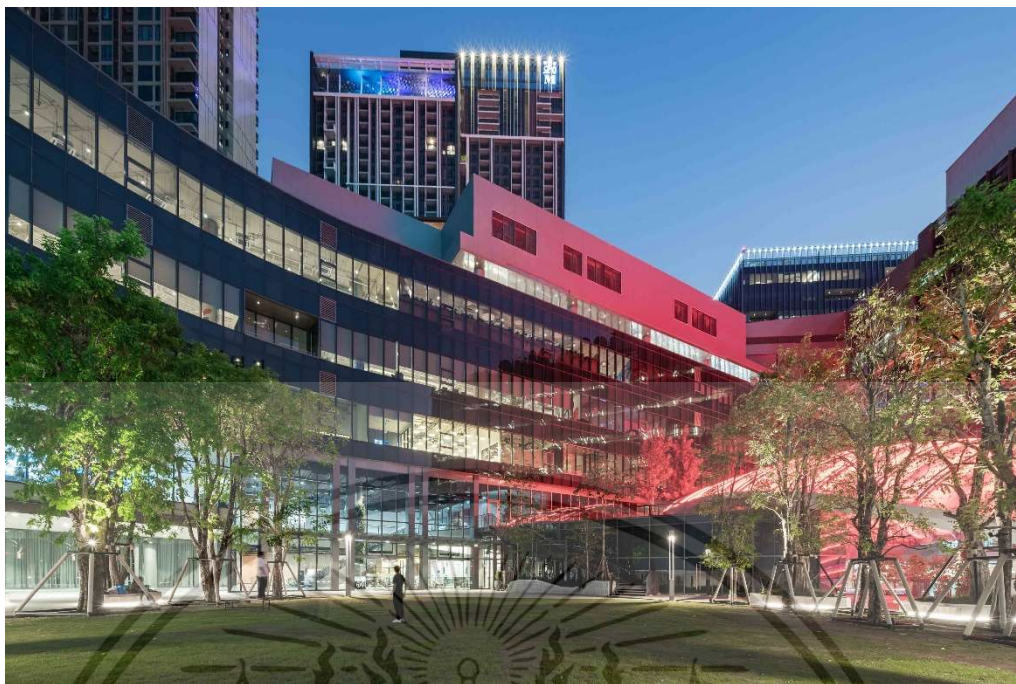
แรงบันดาลใจทางสถาปัตยกรรมสำหรับการออกแบบมาจากความสะอาดสบายและสร้างความแปลกใหม่ให้เกิดความน่าสนใจ การออกแบบพื้นที่ทางเดินมีการวางผังที่ซับซ้อนยากต่อการคาดเดา มีพื้นที่เปิดให้ผู้เข้ามาใช้บริการมีปฏิสัมพันธ์ ในขณะเดียวกันพื้นที่ที่ตรอกซอกซอยและสวนหย่อมที่ใกล้กับพื้นที่ทำงานสร้างความเป็นส่วนตัวและบรรยากาศที่ผ่อนคลายในพื้นที่เดียวกัน มีการออกแบบเพื่อสร้างความรู้สึกของการเป็นเจ้าของพื้นที่ ซึ่งแต่ละคนที่มาใช้บริการเสมือนใช้ชีวิตทำงานและเล่นในสวนหลังบ้านของตนเอง และเชื่อมต่อกับชุมชนที่มีบรรยากาศที่ผ่อนคลาย ทั้งนี้ยังมีพื้นที่ส่วนกลางเพื่อแยกไปตามโซนต่างๆ ที่แบ่งกันอย่างไม่ชัดเจนเพื่อลดความรู้สึกที่เป็นทางการ ทั้งอาคารที่พัก โซนสำนักงาน และร้านค้าปลีก โดยเป็นพื้นที่ที่มีความครอบคลุมและเปิดกว้างสำหรับทุกคน

ภาพที่ 4.27 ทศนิยมภาพสวนในโครงการ 101 Digital Park

ที่มา : ผู้จัดทำ

¹ https://www.truedigitalpark.com/map_axis_y_floor16

ภาพที่ 4.28 ทศนียภาพสวนภายนอกโครงการ 101 Digital Park (สืบค้นเมื่อ 6 ตุลาคม 2563)
ที่มา : A49 Architect

(5) องค์ประกอบโครงการ

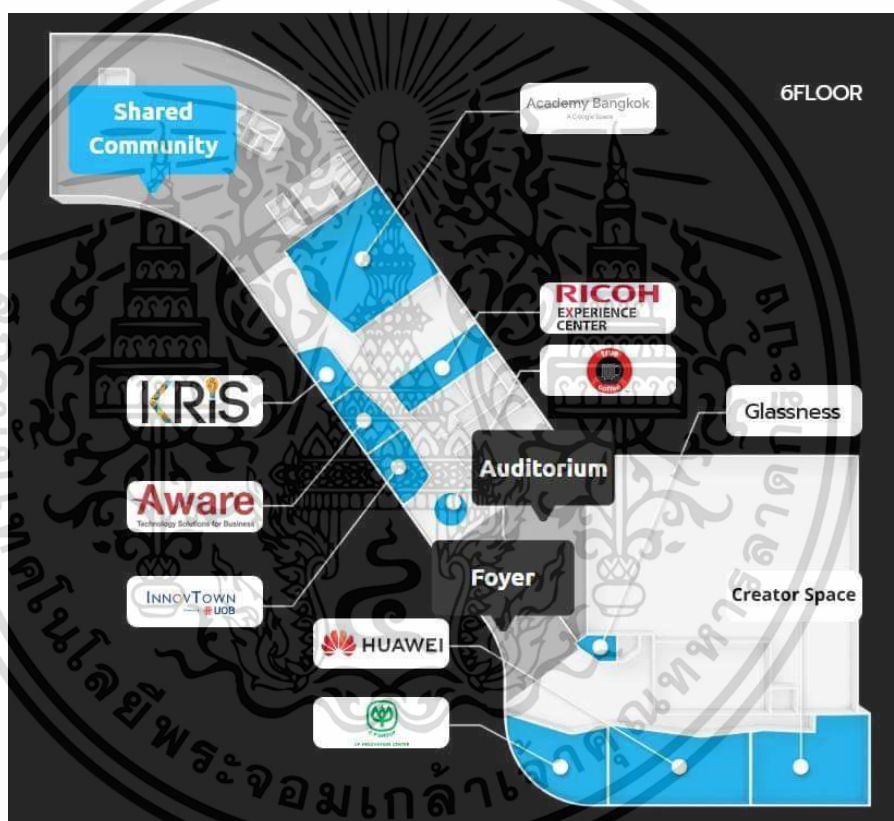
โครงการประกอบไปด้วยศูนย์การค้า อาคารสำนักงาน 3 อาคารภายใต้โครงสร้างเดียวกัน และอาคารที่อยู่อาศัยทั้งหมด 3 อาคาร โดยทั้งหมดถูกออกแบบภายใต้แนวคิด “Third Place” ส่วนสีน้ำเงิน คือ Phoenix Building ส่วนสีเหลืองคือ Griffin Building และส่วนสีเขียวคือ Pegasus Building

ภาพที่ 4.29 โมเดลจำลองแผนผังที่การแบ่งอาคารโครงการ 101 Digital Park
ที่มา : <https://www.truedigitalpark.com/map> (สืบค้นเมื่อ 5 ตุลาคม 2563)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

- ส่วน Phoenix Building เป็นพื้นที่อาคารในชั้นที่ 5-10 โดยประกอบไปด้วย พื้นที่พักผ่อน ร้านกาแฟ ห้องประชุมขนาดเล็ก ห้องทำงานแบบเจียบ และพื้นที่จัดกิจกรรมเป็นหมู่คณะ (Exclusive Community, Activities and Event Access)
- ส่วน Griffin Building เป็นพื้นที่อาคารในชั้นที่ 9 -16 ซึ่งเป็นพื้นที่สำหรับสตาร์ทอัพในการทำงานนอกพื้นที่สำนักงาน และมีสิ่งอำนวยความสะดวกที่ล้ำสมัย กับพื้นที่พักผ่อนและกิจกรรมที่สร้างความคิดสร้างสรรค์
- ส่วน Pegasus Building เป็นพื้นที่อาคารในชั้นที่ 5-7 โดยทำหน้าที่สร้างความเชื่อมต่อพื้นที่ส่วน Phoenix และ Griffin เข้าด้วยกัน ประกอบด้วยองค์ประกอบดังนี้ พื้นที่ทำงานร่วมกัน (Shared Community) พื้นที่ศูนย์การค้า ห้องประชุม (Auditorium)

ภาพที่ 4.30 ผังอาคาร Pegasus Building โครงการ 101 Digital Park

ที่มา : A49 Architecture (สืบค้นเมื่อ 5 ตุลาคม 2563)

ทั้งนี้ยังมีการใช้เทคโนโลยีในการทำแผนที่ Heat Map เพื่อรวบรวมข้อมูลการใช้งานในพื้นที่ภายในโครงการ และนำมาวิเคราะห์รูปแบบการใช้งานในแต่ละพื้นที่ ช่วยในการบริหารจัดการพื้นที่และสื่อสารกับผู้ใช้งานได้ โดยเป็นการทำงานผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ตไร้สาย มาช่วยระบุตำแหน่งของผู้ใช้งานที่กำลังเชื่อมต่อกับระบบอินเทอร์เน็ตในโครงการเพื่อคำนวณหาปริมาณผู้ใช้งานในแต่ละพื้นที่ ในส่วนห้องประชุมมีเทคโนโลยีเลเซอร์โปรเจกเตอร์ที่อำนวยความสะดวกให้ผู้ที่เข้ามาใช้

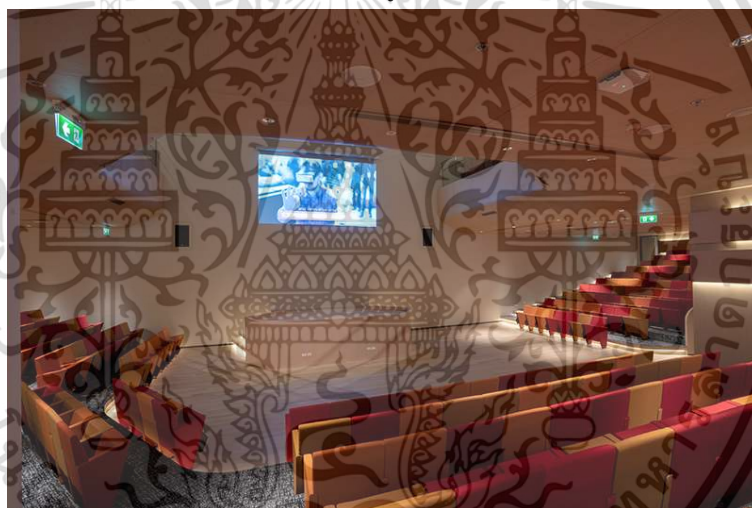
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ห้องประชุมสามารถเข้าถึงเพื่อเชื่อมต่อกับโปรเจกเตอร์ไร้สายได้ทันที อีกทั้งยังมีระบบสำนักงานอัจฉริยะในการส่งพิมพ์เอกสารได้ตลอดเวลา

ภาพที่ 4.31 ทศนิยมภาพภายในโครงการ 101 Digital Park

ที่มา : ผู้จัดทำ

ภาพที่ 4.32 ทศนิยมภาพในห้องประชุมโครงการ 101 Digital Park

ที่มา : A49 Architecture (สืบค้นเมื่อ 5 ตุลาคม 2563)

(6) สรุปวิเคราะห์การศึกษาโครงการ

จากการศึกษาโครงการ 101 True Digital Park แสดงให้เห็นถึงการวางผังโครงการโดยมีการผสมผสานระหว่างพื้นที่ทำงานในแต่ละส่วนซึ่งมีรูปแบบที่แตกต่างกันด้วยพื้นที่สาธารณะส่วนกลางซึ่งเป็นพื้นที่สวนกึ่งในกึ่งนอกรอาคาร รวมไปถึงการจัดวางพื้นที่การค้าที่แทรกกระจายตัวอยู่บริเวณพื้นที่ทางเชื่อม และการวางองค์ประกอบในแต่ละส่วนที่สร้างความรู้สึกไม่แบ่งแยกกันอย่างชัดเจน เหมือนพื้นที่ชุมชนที่มีความกลมกลืนกันของประโยชน์ใช้สอยต่างๆ การมีพื้นที่ห้องประชุมหรือพื้นที่พบปะพูดคุยจัดกิจกรรมเป็นหมู่คณะจำนวนมาก สร้างบรรยากาศในการสื่อสารแลกเปลี่ยนองค์ความรู้และความคิดสร้างสรรค์ทางสังคม ทั้งนี้ยังมีการนำเทคโนโลยีเพื่ออำนวยความสะดวกให้กับการใช้งานโครงการอย่างเหมาะสม

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

4.1.6 กิจกรรม Technology Entertainment and Design (TED)

ภาพที่ 4.33 บรรยากาศภายในกิจกรรม TED (สืบค้นเมื่อ 26 ตุลาคม 2563)

ที่มา : <https://eosmarketing.it/en/10-ted-talks-on-marketing-and-communication/>

(1) ประเด็นการศึกษา

- เพื่อศึกษารูปแบบการจัดกิจกรรมที่มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในพื้นที่สาธารณะ

(2) ข้อมูลทั่วไปของกิจกรรม

ชื่อกิจกรรม	TED
เจ้าของกิจกรรม	องค์กรไม่แสวงหาผลกำไร
เริ่มต้นในปี	2527
รูปแบบของกิจกรรม	สัมมนา

(3) ความเป็นมาและแนวคิดของกิจกรรม

TED ก่อตั้งขึ้นเพื่อเผยแพร่แนวความคิดใหม่ ๆ ผ่านรูปแบบของ TED Talk ที่มีความยาวไม่เกิน 18 นาที TED เริ่มต้นในปี ค.ศ. 1984 ในรูปแบบของการสัมมนาในครั้งแรกวางแผนว่าจะจัดแค่ครั้งเดียว แต่ต่อมาได้เริ่มรูปแบบของการจัดงานประจำปี ในปี ค.ศ. 1990 ภายใต้หัวข้อ เทคโนโลยี ความบันเทิง และการออกแบบ และมีการจัดงานอย่างต่อเนื่อง จนปัจจุบันนี้ TED Talk ครอบคลุมหัวข้อในเกือบทุกศาสตร์ ตั้งแต่ด้านวิทยาศาสตร์ ธุรกิจ วัฒนธรรม ไปจนถึงประเด็นนำคิดรอบโลก โดยได้รับการแปลไปกว่า 100 ภาษา ซึ่งตั้งแต่เดือนมิถุนายน ค.ศ. 2006 มีการบรรยายให้ชมทางออนไลน์โดยไม่เสียค่าใช้จ่าย ภายใต้สัญญาอนุญาตครีเอทีฟคอมมอนส์แอดทริบิวชันนอนคอมเมอร์เชียลโนเดริฟส์ (Attribution-NonCommercial-NoDerivs Creative Commons) ในเว็บไซต์ TED.com นับจนถึงเดือนกุมภาพันธ์ ค.ศ. 2015 มีการบรรยายกว่า 1,900 หัวข้อให้ชม ในเดือนมิถุนายน ค.ศ. 2011 จำนวนยอดผู้ชมการบรรยายทุกหัวข้อมรวมกันได้มากกว่า 500 ล้านครั้ง และในเดือนพฤศจิกายน ค.ศ. 2012 การบรรยาย TED มียอดผู้ชมหนึ่งพันล้านครั้งทั่วโลก

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ซึ่งวัตถุประสงค์ขององค์กร คือ ‘เราเชื่อมั่นอย่างแรงกล้าว่าพลังแห่งความคิดสามารถเปลี่ยนแปลงทัศนคติ, ชีวิต และโลกของเราได้ ดังนั้นจึงได้เริ่มดำเนินการสร้างศูนย์กลางเพื่อรวบรวมและนำเสนอความรู้จากนักคิดยอดนักดลบันดาลใจของโลก อย่างไม่มีค่าใช้จ่ายต่อสาธารณชน และสร้างชุมชนผู้รู้เพื่อนำไอเดียไปใช้และสร้างความสัมพันธ์ในระหว่างชุมชน’^[2] โดยกิจกรรม TED มีจุดประสงค์เพื่อสร้างพื้นที่สำหรับเผยแพร่ไอเดียที่มีพลัง (Idea Worth Spreading) จากผู้สื่อสารหรือผู้พูด (Speaker) โดยตัวแทนของผู้ที่มาพูดนั้นคัดกรองจากกรรมการและทีมงาน ซึ่งมีเกณฑ์ที่ผู้สื่อสารนั้นจะต้องผ่านการลงมือทำมาแล้วอย่างจริงจัง หรือเผชิญเรื่องราวและนำมาถ่ายทอดอย่างสร้างสรรค์

พื้นที่สาธารณะในปัจจุบันนอกจากเป็นพื้นที่ทางกายภาพแล้ว ยังรวมไปถึงพื้นที่บนโลกออนไลน์ที่มีความเป็นสาธารณะ เกิดการแลกเปลี่ยนการสื่อสารกันอย่างไร้ขีดจำกัด ทั้งนี้การแลกเปลี่ยนในบางสถานการณ์มีการแสดงออกอย่างไม่เหมาะสม (Hate speech) รวมถึงสิทธิการแสดงออกอย่างเสรีที่ถูกกลดทอนให้เกิดแรงผลักดันอย่างประณีประนอม ซึ่งกลุ่มคนบางส่วนในสังคมกำลังต้องการพื้นที่ที่จะสามารถรับฟังและแลกเปลี่ยนข้อมูลได้อย่างเสรีบนพื้นฐานของเหตุผล และความเหมาะสมในบรรทัดฐานของสังคม จึงส่งผลให้เกิดกิจกรรม TED ซึ่งเป็นหนึ่งในพื้นที่ที่เผยแพร่ความคิดใหม่ๆ การรับฟังอย่างเข้าใจ นำไปสู่การไตร่ตรองความคิดของตนเองและของผู้อื่นด้วยเหตุผล

ภาพที่ 4.34 ผังกิจกรรม TED ที่เคยเกิดขึ้นในพื้นที่ต่างๆ (สืบค้นเมื่อ 26 ตุลาคม 2563)

ที่มา : <https://www.marketingoops.com/digital-life/ted-talk-story/>

ทั้งนี้กิจกรรม TED สามารถเผยแพร่ไปยังภูมิภาคต่างๆ หรือแต่ละชุมชน โดยการติดต่อขออนุญาติ ‘TED Conferences LCC ประเทศสหรัฐอเมริกา’ เพื่อนำโปรเจก TEDx เข้ามาเปิดในพื้นที่ชุมชนโดยไม่เสียค่าลิขสิทธิ์ ผ่านการตรวจพิจารณาตามขั้นตอน เพื่อสร้างความเข้าใจถึงคุณค่า และศักยภาพของครอบคลุมถึงทุกกลุ่มคนในสังคม และสามารถสร้างพื้นที่ของตนเอง ทำให้ผู้ฟังเชื่อมั่นในศักยภาพของตนเองและคนรอบตัวได้ด้วยเช่นกัน ซึ่งในประเทศไทยได้มีการนำกิจกรรม TEDx ที่เป็นการผนวกข้อมูลในพื้นที่หรือเผยแพร่องค์ความรู้ในพื้นที่นั้น เช่น TEDxChiangMai, TEDxBKK,

² <https://www.ted.com/about/our-organization>

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

TEDxChulalongkornU, TEDxYouthNIST, TEDxThammasatU และ TEDxBangkok จะเห็นได้ว่า มีผู้ให้ความสนใจมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง

(4) รูปแบบของกิจกรรม

รูปแบบของกิจกรรมTEDx โดยมีข้อจำกัดในการตั้งชื่องาน ดังนี้ ชื่อเมือง เช่น TEDxBangkok, TEDxKhonKaen, TEDxChiangMai หรือสถานที่ขนาดใหญ่ เช่น TEDxChaophrayaRiver ถูกสงวนสิทธิ์ไว้ให้เฉพาะงาน TEDx ที่มีผู้เข้าร่วม 100 คนขึ้นไป เป็นต้น ชื่อโรงเรียนหรือมหาวิทยาลัย จะอนุญาตให้เฉพาะผู้ขอสิทธิ์ที่เป็นบุคลากรหรือนักเรียน นักศึกษาของสถาบันนั้น ๆ เท่านั้น โดยมีข้อบังคับสำหรับการจัดงานในแต่ละครั้ง ดังนี้

- งานจะมีผู้เข้าร่วมได้ไม่เกิน 100 คน ยกเว้นว่าจะได้รับสิทธิ์ในการจัดงานมากกว่า 100 คน และช่วงระยะเวลาของวันงานจะต้องไม่เกิน 1 วัน
- รายได้ที่ได้จากการจัดงาน หลังหักค่าใช้จ่ายแล้ว จะต้องถูกสมทบทุนเพื่อจัดงาน TEDx ในครั้งต่อไป
- งาน TEDx ไม่สามารถจัดในรูปแบบ co-event หรือ co-branding กับงานหรือองค์กรอื่นๆ
- บุคลากรของสปอนเซอร์ไม่สามารถขึ้นพูดบนเวทีได้ ไม่ว่าจะเป็นการพูดเปิดงาน หรือเป็นการทอล์ก
- สปอนเซอร์ไม่มีสิทธิ์ในการกำหนดสปีกเกอร์ที่ขึ้นเวทีได้ สิทธิ์ในการตัดสินใจสูงสุดขึ้นอยู่กับทีมงานอาสาสมัครที่จัดงาน TEDx นั้นๆ และไม่อนุญาตให้มีโลโก้สปอนเซอร์ติดอยู่ในหอประชุม
- คอนเทนต์บนเวทีจะต้องมีความหลากหลาย เช่น มีทั้งทอล์กด้านศิลปะ วิทยาศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ ฯลฯ อยู่บนเวทีเดียวกัน

หนึ่งในตัวอย่างกิจกรรม TED ที่เกิดขึ้นที่ กรุงเทพมหานคร คือ TED Club by TEDxBangkok เป็นการสร้างพื้นที่เวทีภายในโรงเรียนต่างๆ ในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล โดยนักเรียนทุกคนมีสิทธิ์เป็นนักพูด (Speaker) ซึ่งจะสร้างกระบวนการคิดวิเคราะห์ คิดอย่างมีเหตุผล คิดอย่างเป็นระบบ รวมถึงการเล่าเรื่องราว สร้างประสบการณ์และองค์ความรู้ในหลายๆ ด้านไปพร้อมๆ กันสำหรับนักเรียน ทั้งนี้รูปแบบกิจกรรมนี้ได้นำโมเดลมาจากประเทศอาร์เจนตินาที่ชื่อว่า TED-ed Club ซึ่งเริ่มต้นทำเพียง 5 โรงเรียน และต่อมาได้ขยายกิจกรรมเป็นการสร้างคลับสำหรับนักเรียนในทุกๆ โรงเรียนภายในประเทศ โดยกระบวนการนี้ต้องอาศัยความร่วมมือจากครูผู้มีความตั้งใจและเป็นผู้นำกิจกรรมสำหรับนักเรียน ซึ่งทีมงานจะถ่ายทอดทักษะกระบวนการคิดอย่างสร้างสรรค์ (Creative thinking) และการเล่าเรื่อง (Storytelling) ให้แก่คุณครู ผลตอบรับที่ได้จากการทำกิจกรรมคือ จะสังเกตได้ว่ามีเด็กๆ ที่มีนิสัยขี้อายหรือไม่กล้าเข้าสังคมเข้ามามีส่วนร่วมและต้องการที่จะแสดงออกในกิจกรรมมากขึ้น แสดงให้เห็นว่ายังมีกลุ่มคนบางกลุ่มที่ต้องการพื้นที่ทางสังคมเพื่อที่จะถ่ายทอดเรื่องราวหรือสื่อสารต่อสังคม เพราะเป็นการสร้างความเข้าใจในตนเองสำหรับเด็ก ขณะเดียวกันยังเป็นการสร้างความเข้าใจแก่ผู้อื่นและยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นอีกเช่นกัน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 4.35 ภาพบรรยากาศภายในกิจกรรม TED (สืบค้นเมื่อ 26 ตุลาคม 2563)

ที่มา : <https://adaymagazine.com/ted-club-bangkok/>

ทั้งนี้กิจกรรมจำเป็นต้องมีการละลายพฤติกรรม หรือลดกำแพงที่ตั้งไว้กับตนเองของนักเรียนเสียก่อน สร้างความรู้สึกของการเป็นพื้นที่ปลอดภัย (Safe place) เพื่อที่นักเรียนสามารถพูดหรือสื่อสารออกมาได้อย่างไม่ต้องมีความกลัวหรือกังวล และการออกมทำกิจกรรมร่วมกันยังสร้างสังคมจำลองในระบบการทำงานจริง ซึ่งมีความหลากหลายทางสังคม สร้างความกลมกลืนและการเคารพกันภายใต้ความเป็นมนุษย์มากกว่าปัจจัยที่เป็นความต่าง

(5) สรุปวิเคราะห์การศึกษากิจกรรม

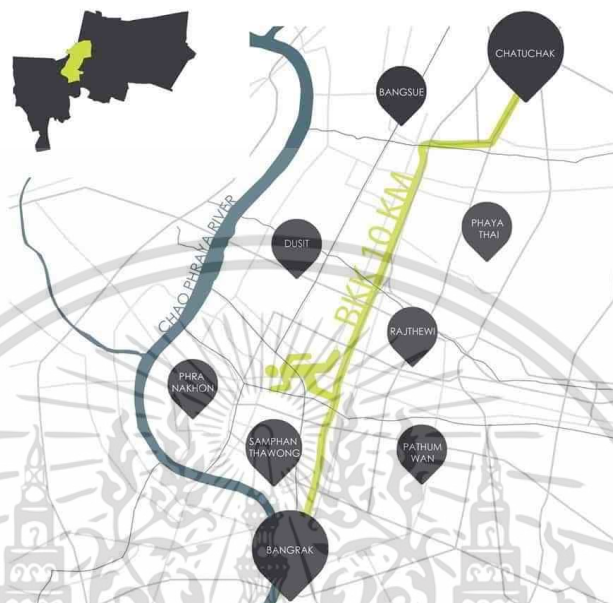
การจัดกิจกรรม TED เป็นรูปแบบของกิจกรรมที่สามารถถ่ายทอดสื่อสารองค์ความรู้และสร้างกระบวนการแลกเปลี่ยน เพื่อสร้างความเข้าใจนอกเหนือจากชุดข้อมูลเดิม ประกอบการตัดสินใจและการเปลี่ยนแปลงของพฤติกรรมของผู้คน อีกทั้งยังเป็นการสร้างพื้นที่ทางสังคมในระดับปัจเจกบุคคลหรือระดับกลุ่มผ่านกลไกของกิจกรรมไปในทิศทางที่สร้างสรรค์ แต่ทั้งนี้กิจกรรมที่เกิดขึ้นยังคงจำกัดด้านจำนวนผู้เข้าร่วม หรือความถี่ในการเกิดขึ้นของกิจกรรมอันเนื่องมาจากข้อจำกัดทางด้านสถานที่ หรือบุคลากรในการคัดกรอง จึงไม่สามารถขยายขอบเขตของการเผยแพร่องค์ความรู้ได้เท่าที่ควร ถึงแม้จะมีการเผยแพร่วิดีโอบนโลกออนไลน์ และจากจำนวนยอดผู้ชม จะเห็นได้ว่ามีจำนวนผู้เข้าชมและสนใจไปทิศทางที่มากขึ้น แต่กระบวนการระหว่างผู้ส่งสารและผู้รับสาร ที่ควรจะเกิดการซักถาม หรือแลกเปลี่ยนความรู้ความเข้าใจได้ขาดหายไป เพราะฉะนั้นควรเพิ่มขอบเขตหรือจำนวนความถี่ในการจัดกิจกรรม

จึงสรุปได้ว่ารูปแบบของกิจกรรม TED มีสามารถเกิดปฏิสัมพันธ์แลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างผู้คน และสร้างความเข้าใจระหว่างความคิดในรูปแบบต่างๆ เพื่อปรับเปลี่ยนทัศนคติหรือมุมมองอันนำไปสู่การขับเคลื่อนสังคมไปในทิศทางที่สร้างสรรค์

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดลอกเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

4.2 พื้นที่ตัวอย่างประเภทพื้นที่สาธารณะสร้างสรรค์

4.2.1 10 Kilometers

ภาพที่ 4.36 ภาพรวมโครงการ 10 Kilometers (สืบค้นเมื่อ 31 ตุลาคม 2563)

ที่มา : <https://shmadesigns.com/work/10-kilometers/>

(1) ประเด็นการศึกษา

- เพื่อศึกษาการวิเคราะห์พื้นที่โดยรอบและที่ตั้งโครงการในการนำไปสู่การออกแบบ
- เพื่อศึกษาการเชื่อมต่อของกิจกรรมและความสัมพันธ์เชิงสังคมของคนในพื้นที่

(2) ข้อมูลทั่วไปของโครงการ

ชื่อโครงการ 10 Kilometers

ที่ตั้งโครงการ กรุงเทพมหานคร ประเทศไทย

ประเภทโครงการ Masterplanning, Public Park

ผู้ออกแบบ สถาปัตยกรรมโดยสถาบันอาศรมศิลป์

ภูมิสถาปัตยกรรมโดยบริษัท ฉมา โซเอ็น จำกัด

ปีที่สร้างเสร็จ 2559

พื้นที่โครงการ 10 กิโลเมตร

(3) ความเป็นมาของโครงการ

ปัจจุบันคนเมืองในกรุงเทพมหานครเริ่มมีการออกกำลังกายและมีกิจกรรมกลางแจ้งมากขึ้น เช่นการวิ่งเหยาะๆ จนกระทั่งมีงานวิ่งมาราธอน ในขณะที่เดียวกันการเคลื่อนไหวร่างกายทำให้ผู้คนได้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สังเกตทัศนียภาพของเมือง ซึ่งโครงการ 10 kilometers เป็นโครงการที่สามารถรองรับกิจกรรมดังกล่าวเพื่อปรับปรุงวิถีชีวิตของคนเมืองโดยรวมและสร้างบรรยากาศที่ดีต่อพื้นที่เมือง ซึ่งศักยภาพของสวนสาธารณะขนาดใหญ่ที่ตั้งอยู่ทางตอนเหนือของกรุงเทพมหานครสามารถเป็นจุดเริ่มต้นของโครงการและมุ่งหน้าสู่ทางทิศใต้ ที่จุดสิ้นสุดบรรจบกับแม่น้ำเจ้าพระยา แพลตฟอร์มของโครงการมีลักษณะเป็นเส้นตรงเพื่อที่จะสามารถถักทอผู้คนสร้างชีวิตที่มีสุขภาพที่ดี

(4) แนวความคิดในการออกแบบ

ทางหลวงและพื้นที่ขนาดใหญ่ถูกทิ้งร้าง การสร้างถนนและทางด่วนเป็นการตัดการเชื่อมต่อพื้นที่ในเมืองถูกแยกออกเป็นสองฝั่ง โครงการ 10 kilometers นำเสนอแนวคิดการปรับพื้นที่ได้ทางหลวง สะพานสกายวอล์ก ทางเดินเท้า และริมคลอง ให้เหมาะสมกับเมืองผ่านระบบนิเวศสีเขียว ทางเดินที่ล้อมรอบด้วยพื้นที่สีเขียว โดยจุดประสงค์แรกคือการเชื่อมโยงระบบขนส่งมวลชนระหว่าง รถไฟ และเรือ รวมไปถึงเส้นทางจักรยานและทางเดินเพื่อลดความคับแคบในการคมนาคม ประการที่สองคือการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับธรรมชาติ การเชื่อมโยงเครือข่ายสีเขียวระหว่างพื้นที่สาธารณะในเมืองแต่ละแห่ง สุดท้ายคือการคำนึงจะความรู้สึกของชุมชนโดยการเพิ่มพื้นที่สันทนาการเพื่อสร้างกิจกรรมส่วนกลางผ่านกีฬา สนามเด็กเล่น และพื้นที่สร้างสรรค์ อีกทั้งกระบวนการนี้ยังสามารถปรับปรุงคุณภาพชุมชน สรุบบนที่แตกต่างกันได้เป็น 6 โซน

ภาพที่ 4.37 แผนภาพการแบ่งโซนของโครงการ 10 kilometers (สืบค้นเมื่อ 31 ตุลาคม 2563)

ที่มา : <https://shmadesigns.com/work/10-kilometers/>

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

กิจกรรม

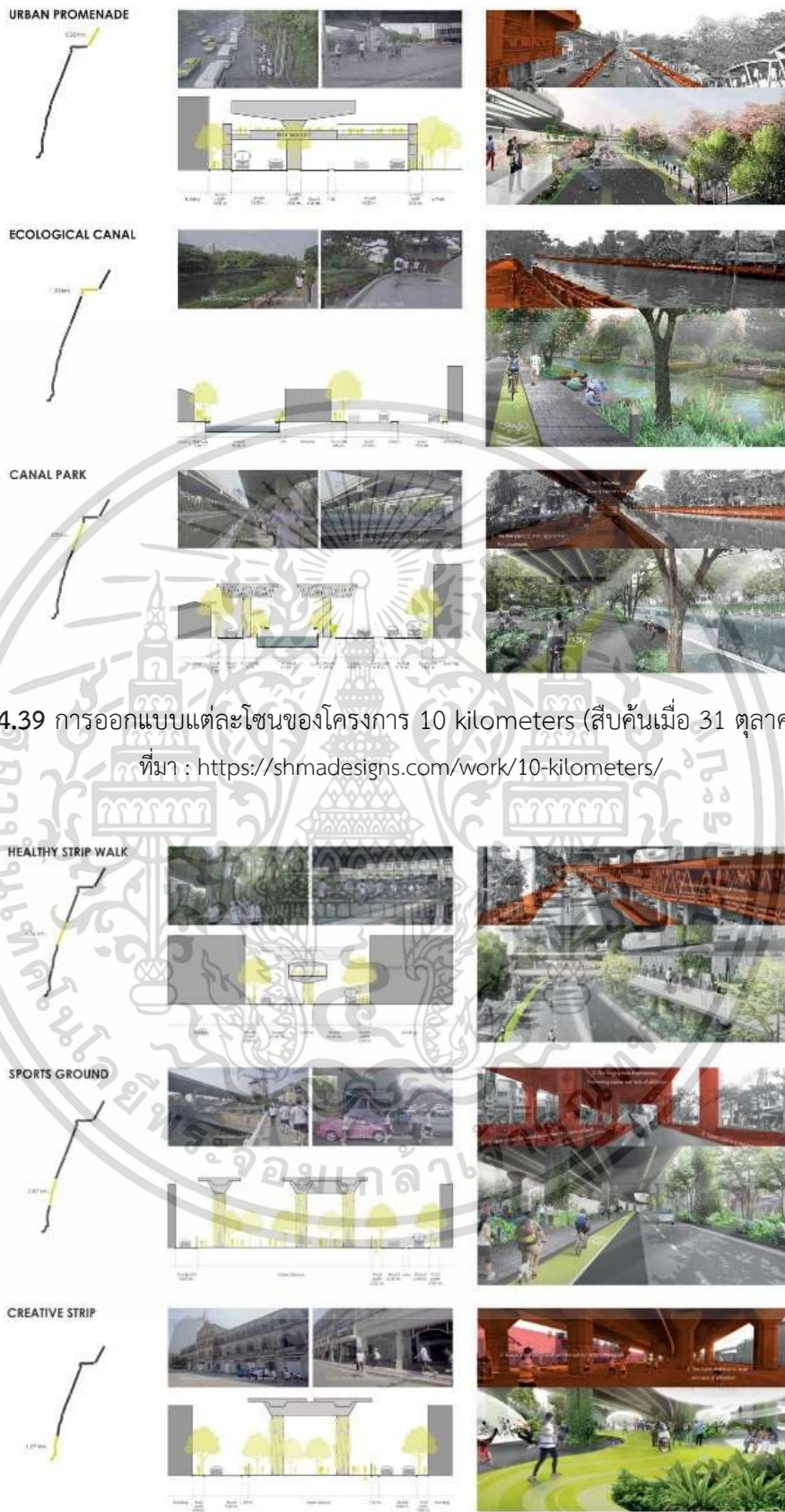

ภาพที่ 4.38 แผนภาพการแผ่โซนของโครงการ 10 kilometers (สืบค้นเมื่อ 31 ตุลาคม 2563)

ที่มา : <https://shmadesigns.com/work/10-kilometers/>

- 1. Urban Strip จตุจักร เป็นการสนับสนุนการเดินทางทางเลือกและเชื่อมโยงผู้คนกับการเดินทางที่หลากหลายอย่างสะดวกสบาย ซึ่งจตุจักรมีศักยภาพของพื้นที่ที่สามารถเป็นศูนย์รวมของการคมนาคมต่างๆ ในอนาคตจะมีการขยายตัวทางเศรษฐกิจเพิ่มมากขึ้น
- 2. Ecological Strip คลองบางซื่อ เป็นการเปิดพื้นที่ริมคลองให้ทำกิจกรรมผ่อนคลาย ซึ่งในปัจจุบันคลองบางซื่อถูกกั้นจากการเข้าถึงด้วยอาคารที่อยู่อาศัยในพื้นที่ ทำให้ตัดขาดจากการเข้าถึง
- 3. Canal Strip คลองประปา เป็นการเปลี่ยนถนนที่ถูกทิ้งร้างให้เป็นพื้นที่พักผ่อนหย่อนใจสำหรับชุมชน โดยเป็นพื้นที่ได้ถนนทางด่วนซึ่งมีร่มเงาและเป็นเส้นทางที่ผ่านอาคารคลองประปาที่สามารถเป็นพื้นที่ศูนย์การเรียนรู้และเป็นจุดหยุดพักได้
- 4. Healthy Strip รามาริบดี เป็นการส่งเสริมกิจกรรมเพื่อสุขภาพบนสะพานลอยสกายวอล์กและทางเดินเท้า โดยพื้นที่แถวนั้นมีสวนสมุนไพรเพื่อผู้ใช้งานสามารถเข้าไปใช้กิจกรรมและสร้างสุขภาพ
- 5. Activity Strip อรุणงค์ พื้นที่ใต้ทางด่วนเป็นทางหลวงซึ่งทำเป็นสนามกีฬาและสนามเด็กเล่นสำหรับทุกวัย เนื่องจากมีชุมชนอาศัยอยู่ในพื้นที่ใต้ทางด่วน จึงมีศักยภาพในการเป็นพื้นที่เยาวชน กีฬา สำหรับผู้คนบริเวณนั้น
- 6. Creative Strip บางรัก ผสานรวมฟังก์ชันสร้างสรรค์เข้ากับโครงสร้างใต้ทางด่วนเดิม และสร้างปฏิสัมพันธ์กับคนในพื้นที่

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 4.39 การออกแบบแต่ละโซนของโครงการ 10 kilometers (สืบค้นเมื่อ 31 ตุลาคม 2563)

ที่มา : <https://shmadesigns.com/work/10-kilometers/>

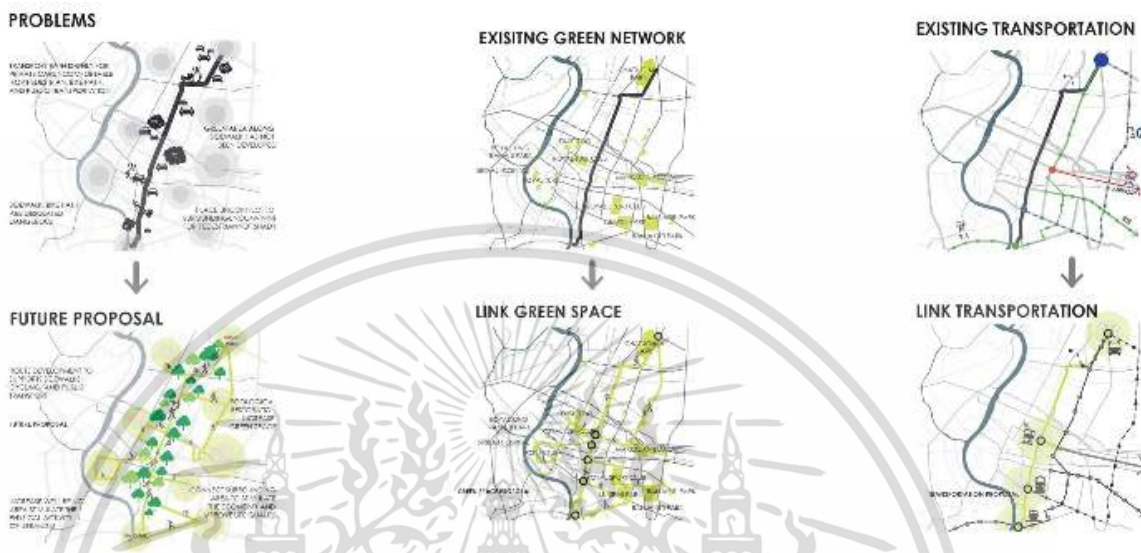
ภาพที่ 4.40 การออกแบบแต่ละโซนของโครงการ 10 kilometers (สืบค้นเมื่อ 31 ตุลาคม 2563)

ที่มา : <https://shmadesigns.com/work/10-kilometers/>

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

(5) กระบวนการวิเคราะห์ที่ตั้งโครงการ

กระบวนการวิเคราะห์ที่ตั้งโครงการเป็นการวิเคราะห์บริบทโดยรอบของพื้นที่ในมิติที่ต่างกันเพื่อสร้างความเชื่อมโยงในการนำไปสู่การออกแบบ

ภาพที่ 4.41 แผนภาพการวิเคราะห์ที่ตั้งของโครงการ 10 kilometers (สืบค้นเมื่อ 31 ตุลาคม 2563)
ที่มา : <https://shmadesigns.com/work/10-kilometers/>

โดยในไดอะแกรมแรกแสดงถึงการวิเคราะห์ด้านปัญหามลภาวะต่างๆ บนท้องถนนทางเสียย และจากฝุ่นควัน รวมไปถึงพื้นที่เสี่ยงต่อการเกิดอันตรายจากการจราจร พื้นที่สีเขียวที่ไม่ได้รับการพัฒนาอาจเกิดเป็นจุดเสี่ยง เพื่อนำไปสู่การสร้างฉากทัศน์ของพื้นที่ในอนาคตและดำเนินการปรับปรุงพื้นที่ตามจุดต่างๆ อย่างเหมาะสม ไดอะแกรมที่สองแสดงถึงพื้นที่สาธารณะหรือพื้นที่สีเขียวเดิมซึ่งเป็นจุดศูนย์รวมของคนในชุมชนโดยรอบนำไปสู่การเชื่อมโยงระหว่างพื้นที่สาธารณะ เพื่อสร้างเส้นทางสีเขียวเป็นตัวถ่ายคนไปยังพื้นที่สาธารณะต่างๆ เพื่อความต่อเนื่องกันของกิจกรรม และเกิดเป็นการขยายกิจกรรมซึ่งสะดวกต่อการเข้าถึงในพื้นที่ต่างๆ มากยิ่งขึ้น ไดอะแกรมที่สามแสดงถึงเส้นทางการคมนาคมเดิม สถานีของพาหนะโดยรอบที่ตั้ง เพื่อมาเป็นแนวทางในการออกแบบพื้นที่ในการเชื่อมโยงกิจกรรมการเดินทางอย่างปลอดภัย

ภาพที่ 4.42 ทศนียภาพจำลองของ 10 Kilometers (สืบค้นเมื่อ 31 ตุลาคม 2563)

ที่มา : <https://shmadesigns.com/work/10-kilometers/>

ภาพที่ 4.43 ทศนียภาพจำลองของ 10 Kilometers (สืบค้นเมื่อ 31 ตุลาคม 2563)

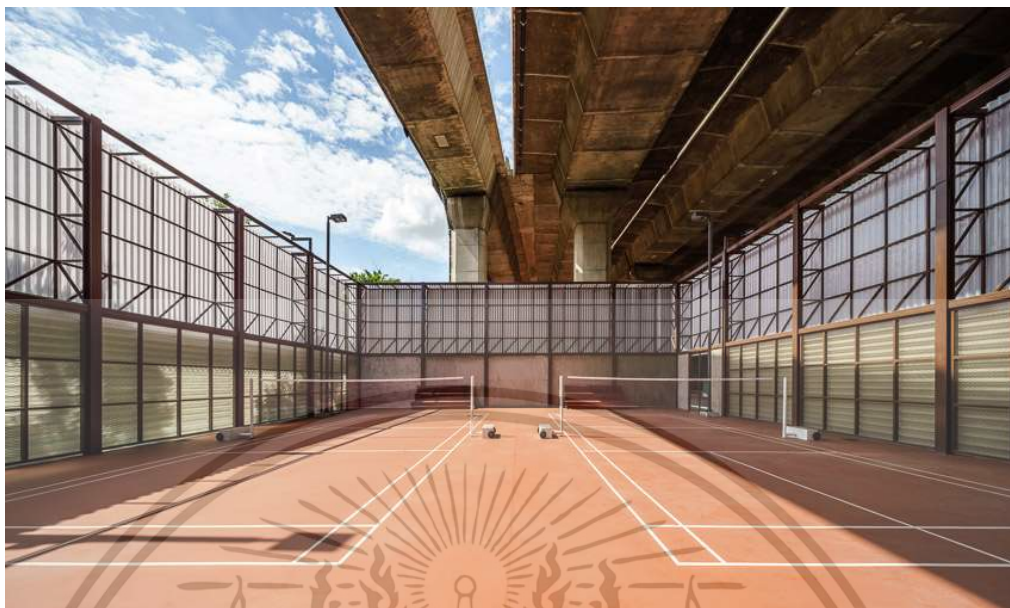
ที่มา : <https://shmadesigns.com/work/10-kilometers/>

(6) สรุปวิเคราะห์การศึกษาโครงการ

กล่าวโดยสรุปจากการศึกษาโครงการ 10 kilometers จะเห็นได้ว่าพฤติกรรมของคนเมืองมีลักษณะที่เปลี่ยนแปลงไป ผู้คนให้ความสำคัญกับสุขภาพและออกมาใช้งานพื้นที่ที่เป็นที่สาธารณะมากขึ้น ทั้งนี้จากการวิเคราะห์ถึงที่ตั้งโครงการอย่างละเอียดในจุดเสี่ยงต่างๆ ที่เกิดขึ้นในพื้นที่เมืองและปัจจัยอันเป็นเหตุให้พื้นที่ชุมชนถูกกั้นจากการเข้าถึง นำไปสู่การไม่เชื่อมต่อกันของผู้คน การเชื่อมโยงของระบบคมนาคมในเมืองเข้าด้วยกันจึงสร้างความสะดวกและปลอดภัยต่อผู้ใช้งาน มีการสนับสนุนการเดินทางในรูปแบบที่เอื้อต่อสุขภาพและระบบนิเวศ เช่น การปั่นจักรยาน การเดิน ทั้งนี้ทำให้เกิดการพัฒนาพื้นที่ที่ขาดการเชื่อมต่อในจุดต่างๆ ของกรุงเทพมหานคร เกิดเป็นเครือข่ายพื้นที่สีเขียวที่สร้างการเชื่อมโยงพื้นที่สาธารณะ สร้างความต่อเนื่องในการเดินทางและสภาพแวดล้อม รวมไปถึงการเพิ่มศักยภาพของพื้นที่ชุมชนโดยรอบให้กลับมามีคุณค่า

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดลอกเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

4.2.2 ลานกีฬาพัฒนา 2 Bangkok Shaded line (Lankila Pat 2)

ภาพที่ 4.44 ทักษะภาพของลานกีฬาพัฒนา 2 (สืบค้นเมื่อ 28 ตุลาคม 2563)

ที่มา : <https://readthecloud.co/public-lan-keelapat-2/>

(1) ประเด็นการศึกษา

- เพื่อศึกษาการวิเคราะห์พื้นที่โดยรอบและที่ตั้งโครงการในการนำไปสู่การออกแบบ
- เพื่อศึกษาการเชื่อมต่อของกิจกรรมและความสัมพันธ์เชิงสังคมของคนในพื้นที่

(2) ข้อมูลทั่วไปของโครงการ

ชื่อโครงการ ลานกีฬาพัฒนา 2 Bangkok Shaded line (Lankila Pat 2)

ที่ตั้งโครงการ ถนน พระราม 6 แขวง ถนนเพชรบุรี เขตราชเทวี กรุงเทพมหานคร ประเทศไทย

ประเภทโครงการ ลานกีฬา

ผู้ออกแบบ สถาปัตยกรรมโดยสถาบันอาศรมศิลป์

ภูมิสถาปัตยกรรมโดยบริษัท ฉมา โซเอ็น จำกัด

ปีที่สร้างเสร็จ 2560

พื้นที่โครงการ 12 ไร่ 43 ตารางวา

(3) ความเป็นมาของโครงการ

โครงการ”ลานกีฬาพัฒนา” เริ่มดำเนินการมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2556 ในพื้นที่ 2 แห่ง คือลานกีฬาพัฒนา 1 บริเวณพื้นที่ชุมชนเคหะคลองจั่น เขตบางกะปิ และลานกีฬาพัฒนา 2 บริเวณพื้นที่ใต้ทางพิเศษศรีรัช บริเวณแยกอรุณพงษ์ ราชเทวี เดิมเป็นพื้นที่สำหรับออกกำลังกายเล่นกีฬาของชุมชนอยู่แล้ว แต่มีสภาพเสื่อมโทรม เนื่องจากขาดการบำรุงรักษา พื้นที่ดังกล่าวจึงเป็นพื้นที่เหมาะสมที่จะจัดสร้าง

ลานกีฬาพระราชทานเป็นที่ออกกำลังกายและพักผ่อนหย่อนใจของคนในชุมชนและบริเวณใกล้เคียง เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 4.46 ทศนิยมภาพช่วงกลางคืนของลานกีฬาพัฒนา 2 (สืบค้นเมื่อ 28 ตุลาคม 2563)

ที่มา : <https://urbancreature.co/utilize-the-unutilized/>

ภาพที่ 4.47 แนวรอบนอกโครงการที่เป็นพื้นที่สวน (สืบค้นเมื่อ 28 ตุลาคม 2563)

ที่มา : <https://urbancreature.co/utilize-the-unutilized/>

บริเวณพื้นที่ใต้ทางด่วนส่วนที่เป็นเสาตอม่อของทางด่วน จัดให้มีการเพิ่มฟังก์ชันระบบแสงสว่างและม้านั่ง ลดจุดบอด หรือจุดเสี่ยงอันตรายต่อการเกิดเหตุอาชญากรรม และปลูกต้นไม้บริเวณรอบนอกเป็นแนวยาวเพื่อกรองมลพิษจากภายนอก เช่น มลภาวะทางเสียง ฝุ่นควันจากเครื่องยนต์

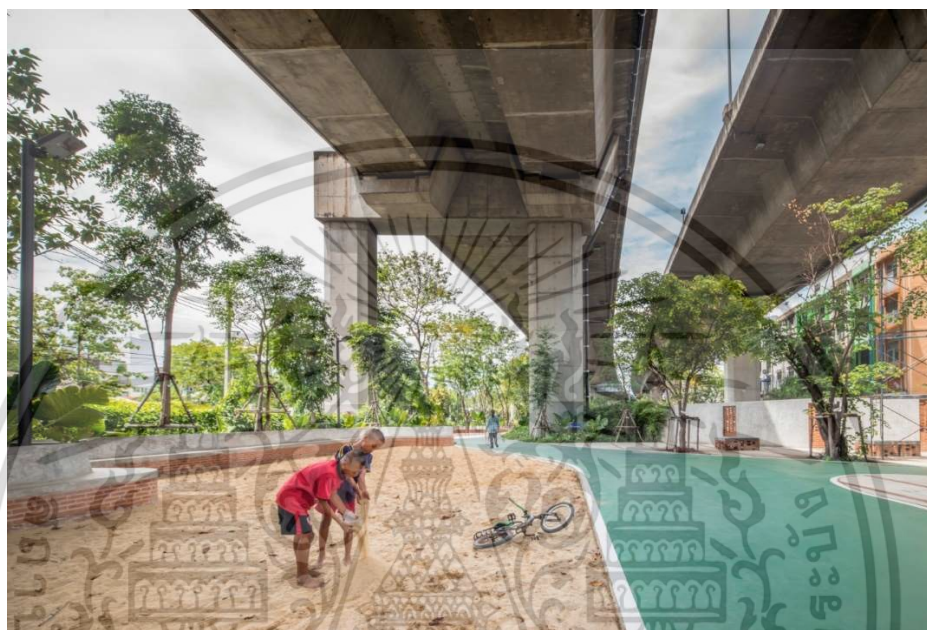
(5) องค์ประกอบของโครงการ

โครงการประกอบไปด้วยพื้นที่กิจกรรมซึ่งเป็นพื้นที่เกิดภายนอกอาคาร เป็นพื้นที่ส่วนลานกีฬาประเภทต่างๆ ส่วนอาคารซึ่งเป็นพื้นที่สำหรับจัดแสดงนิทรรศการ หรือจัดงานประชุมหารือสำหรับกิจกรรมของชุมชน ทางวิ่งหรือทางจักรยาน สำหรับเคลื่อนที่ไปยังลานกิจกรรมต่างๆ ภายในโครงการ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

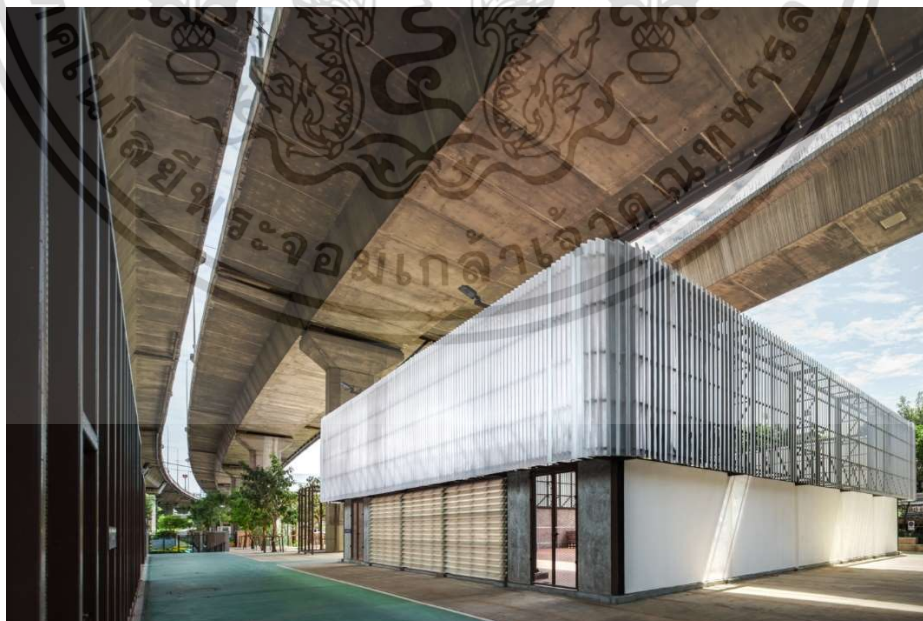
ส่วนพื้นที่ Active เป็นพื้นที่แข็งเดิมถูกปรับเปลี่ยนให้เป็นลานกีฬา เพื่อสร้างพื้นที่สาธารณะ และการมีส่วนร่วม เพื่อสร้างปฏิสัมพันธ์ที่ดีในชุมชน โดยอาศัยการเชื่อมโยงคนในพื้นที่ด้วยกิจกรรมที่เป็นกิจกรรมพื้นฐานซึ่งง่ายต่อการเข้าถึง แบ่งพื้นที่ตามกีฬาประเภทต่างๆ ดังนี้

สนามฟุตบอล - สนามบาส, สนามฟุตบอล – สนามวอลเลย์, สนามฟุตบอล, ลานมวยไทย, สนามน็อคบอร์ด, สนามตะกร้อ, อาคารแบดมินตัน, สนามเปตอง, พื้นที่เครื่องออกกำลังกายเดิมของชุมชน, ลาดยึดเหยียด, ลานหินนวดเท้า, ลานปิงปอง

ภาพที่ 4.49 ลานสนุกโครงการลานกีฬาพัฒนา 2 (สืบทอดเมื่อ 28 ตุลาคม 2563)

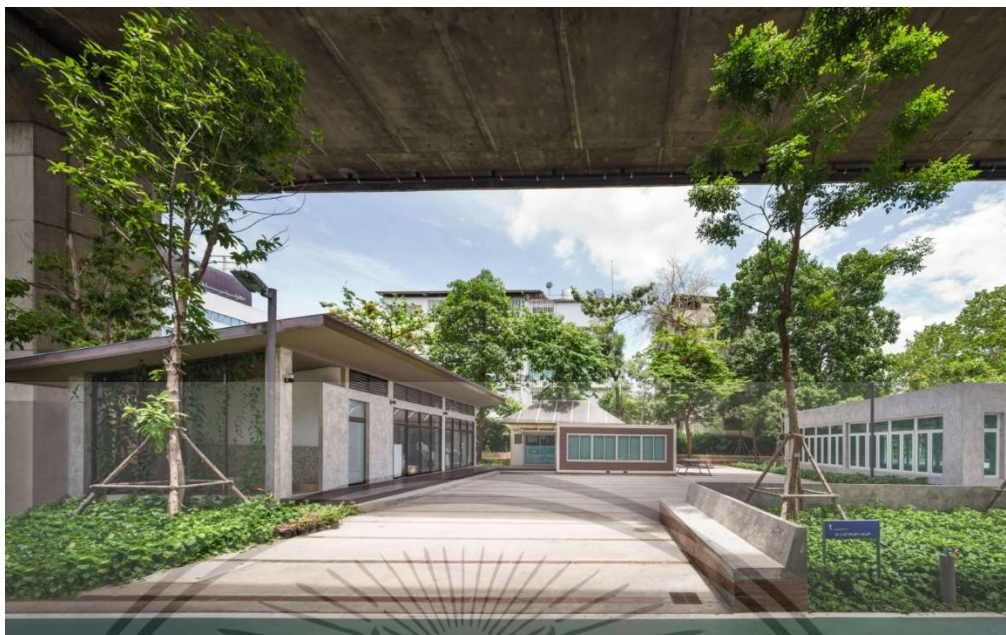
ที่มา : <https://www.arsomsilp.ac.th/keelapatn2/>

ภาพที่ 4.50 อาคารแบดมินตันโครงการลานกีฬาพัฒนา 2 (สืบทอดเมื่อ 28 ตุลาคม 2563)

ที่มา : <https://www.arsomsilp.ac.th/keelapatn2/>

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 4.51 ลานสมาคมโครงการลานกีฬาพัฒนา 2 (สืบค้นเมื่อ 28 ตุลาคม 2563)

ที่มา : <https://www.arsomsilp.ac.th/keelapatn2/>

ลานสมาคม ประกอบไปด้วย อาคารเรือใบ บ้านสมุด อาคารอเนกประสงค์ โดยจะมีการจัดอบรมความรู้แก่ชุมชนในเรื่องเกี่ยวกับการบริหารจัดการ จัดกิจกรรมร่วมชุมชน อบรมความรู้และฝึกกีฬาประเภทต่างๆ รวมถึงความปลอดภัยในการออกกำลังกาย เพื่อให้เกิดกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง และส่วนของอาคารรูปทรงเรือใบ เป็นพื้นที่ใช้งานประเภทหอเกียรติยศ เพื่อจัดนิทรรศการพระราชประวัติของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร กับการกีฬา

(6) สรุปวิเคราะห์การศึกษาโครงการ

จากการศึกษาลานกีฬาพัฒนา 2 จะเห็นได้ว่าเป็นโครงการสร้างพื้นที่สีเขียวและพื้นที่สาธารณะเพื่อสุขภาพที่ดีสำหรับเมืองและผู้คนในชุมชนโดยได้พัฒนาพื้นที่ใต้ทางด่วนซึ่งถือเป็นจุดอับ และจุดเสี่ยงต่ออาชญากรรม ทั้งนี้ในเชิงสังคม ถือเป็นพื้นที่ที่สามารถเชื่อมโยงและสร้างความสัมพันธ์ที่ดีให้กับชุมชนภายใต้ความหลากหลายของชาวไทยพุทธ และไทยมุสลิม อีกทั้งยังเป็นที่ยึดโยงความสัมพันธ์ของทั้ง 5 ชุมชนในพื้นที่นั้นที่เดิมถูกตัดขาดเพราะการสร้างถนนและทางด่วน ผ่านการสร้างสรรค์พื้นที่สาธารณะอันประกอบไปด้วยกิจกรรมต่างๆ

ทั้งนี้ การวางผังการออกแบบได้คำนึงถึงเส้นทางสัญจรที่เสี่ยงต่อการเกิดอันตราย แก่ไขโดยการแบ่งองค์ประกอบของโครงการตามกิจกรรมเพื่อป้องกันและลดความเสี่ยงกับพื้นที่ถนน อีกทั้งความสะดวกสำหรับผู้สูงอายุ คนพิการ ครอบคลุมเหมาะสมในทุกช่วงวัย และยังเป็นสถานที่จัดกิจกรรมถ่ายทอดแลกเปลี่ยนเรียนรู้ สร้างการมีส่วนร่วมต่างๆ จากคนในพื้นที่

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

4.3 อาคารตัวอย่างประเภทการบำบัดฟื้นฟู

4.1.1 Close to Home (Beijing's hutongs)

ภาพที่ 4.52 กิจกรรมของโครงการ Close to Home (สืบค้นเมื่อ 30 ตุลาคม 2563)

ที่มา : <https://cameronclarke.cc/Close-to-Home-Project>

(1) ประเด็นการศึกษา

- เพื่อศึกษากระบวนการบำบัดฟื้นฟูสุขภาพจิตเบื้องต้นภายในพื้นที่ชุมชน

(2) ข้อมูลทั่วไปของโครงการ

ชื่อโครงการ Close to Home (Beijing's hutongs)

ที่ตั้งโครงการ Beijing

ประเภทโครงการ คลินิกสุขภาพจิต

ผู้ออกแบบ Cameron Clarke

ปีที่สร้างเสร็จ 2562

(3) ความเป็นมาของโครงการ

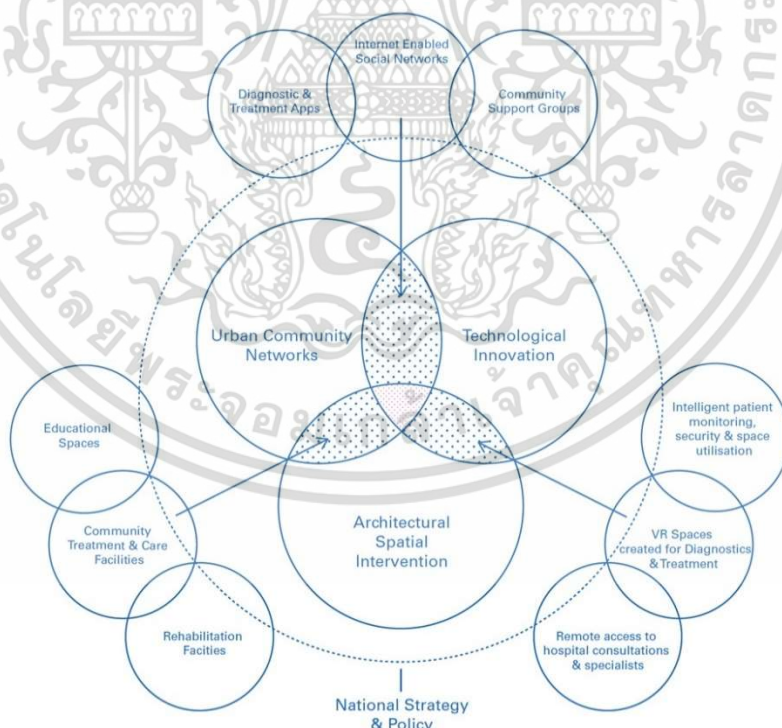
ในอนาคตของโลกที่กำลังเติบโตอย่างรวดเร็วซึ่งมีผลกระทบต่อสุขภาพจิต ทั้งนี้สถานบริการด้านสุขภาพจิตในประเทศจีนส่วนใหญ่เป็นสถาบันขนาดใหญ่ ยากต่อการเข้าถึงและผู้คนที่เข้ารับการรักษาจะถูกตีตรา การดูแลหรือเป็นการรักษาที่ไร้มนุษยธรรม อีกทั้งยังตั้งอยู่ห่างไกลจากพื้นที่ประจำวันของผู้ใช้งาน ลดทอนศักยภาพในการเข้าถึงพื้นที่รักษา จากกระบวนการวิจัยและการคาดการณ์ด้านการออกแบบ นำไปสู่พื้นที่การรักษาทางเลือกในท้องถิ่นซึ่งจะเป็นไปอย่างเร่งด่วน และช่วง 30 ปีที่ผ่านมาจีนมีการเติบโตอย่างรวดเร็วเกิดการขยายตัวทางเศรษฐกิจรวมไปถึงช่องว่างทางสังคม การขยายตัวของเมืองอย่างเห็นได้ชัด ในขณะที่วิถีชีวิตของเมืองก็ได้รับผลกระทบด้วย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

การเปลี่ยนแปลงเหล่านี้ทำให้เกิดความเครียดต่อสุขภาพจิตเนื่องจากความกดดันและความเครียด ส่งผลอย่างรวดเร็วกลายเป็นวิกฤตสุขภาพจิต ซึ่งโครงสร้างพื้นฐานด้านสุขภาพจิตของจีนถูกทิ้งไว้ในอยู่เบื้องหลังของการพัฒนาทางเศรษฐกิจมายาวนาน ถึงแม้จะมีสถาบันบำบัดฟื้นฟู แต่ยังไม่มีการปฏิบัติการเชิงรุก

(4) แนวคิดในการออกแบบโครงการ

พื้นที่ชุมชนมีศักยภาพในการใช้ประโยชน์จากโครงสร้างของชุมชนเอง ซึ่งโครงการนี้เป็นโครงการในระดับชุมชนและพื้นที่ใกล้เคียงโดยเป็นการเสนอรูปแบบการดูแลผู้ป่วยจิตเวชที่เน้นเชิงป้องกันและฟื้นฟูโดยอาศัยการฝังเข็ม และพื้นที่ทางสถาปัตยกรรมโดยใช้เทคโนโลยีการสื่อสารดิจิทัล นำการดูแลสุขภาพจิตทางร่างกาย และเพิ่มปฏิสัมพันธ์ในชุมชนและเพื่อนบ้าน ลดการกีดกันการเจ็บป่วยทางจิตใจซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างสุขภาพจิตที่ดี โดยการวิจัยมุ่งเน้นไปที่บริเวณขอบเขต Xicheng ที่เก่าแก่ที่สุด ซึ่งคาดว่าจะจะเป็นโครงการต้นแบบที่นำไปสู่การพัฒนาในพื้นที่อื่นๆ ต่อไป ทั้งนี้การออกแบบนั้นจำเป็นต้องคำนึงถึงบริบทเดิม สถาปัตยกรรมพื้นถิ่นที่yakต่อการอนุรักษ์ในสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในปัจจุบัน การเลือกที่ตั้งโครงการจึงเป็นการเลือกศักยภาพในพื้นที่ทับซ้อนของมิติต่างๆ บนการเปลี่ยนแปลงและขัดแย้งต่อการแบ่งพื้นที่เพื่อเพิ่มมูลค่า ซึ่งโครงการ Close to Home จะเป็นการสร้างความเชื่อมโยงระหว่างพื้นที่ในชุมชน

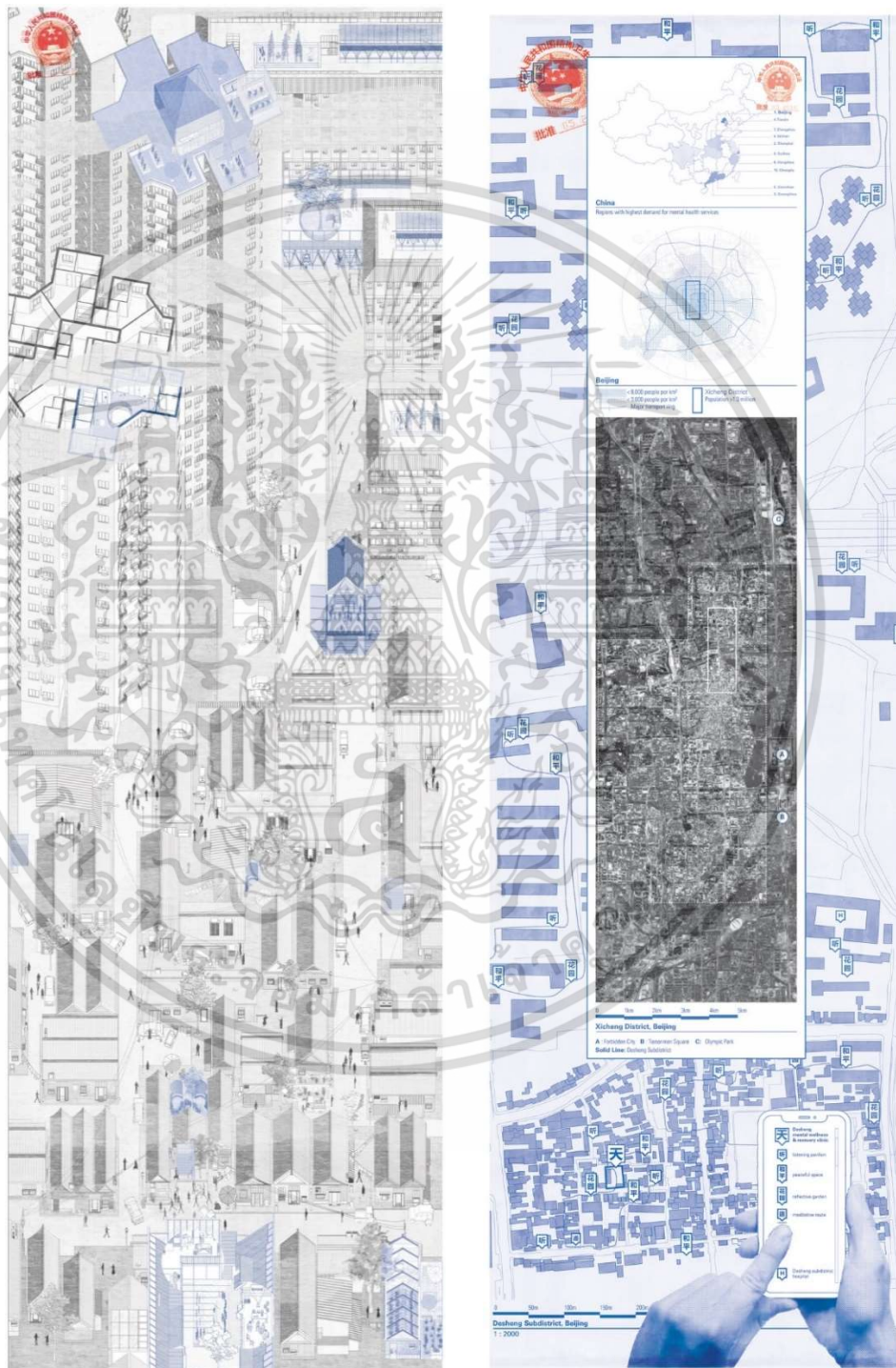

ภาพที่ 4.53 กิจกรรมของโครงการ Close to Home (สืบค้นเมื่อ 30 ตุลาคม 2563)

ที่มา : <https://cameronclarke.cc/Close-to-Home-Project>

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

กระบวนการการออกแบบนั้นมีความสัมพันธ์ระหว่างการออกแบบสภาพแวดล้อมเทคโนโลยี และพื้นที่ทางสถาปัตยกรรม โดยเทคโนโลยีเป็นการสร้างความจริงเสมือน ควบคู่ไปกับการออกแบบทางสถาปัตยกรรมเพื่อการรักษาที่อิงพื้นที่บริบทเมืองแบบดั้งเดิม ซึ่งแนวทางการฟื้นฟูเน้นไปที่การสร้างเชื่อมั่นในตนเอง (自信) การช่วยเหลือตนเองและพึ่งตนเอง (自給自足)

ภาพที่ 4.54 องค์ประกอบที่เชื่อมโยงภายในชุมชนของโครงการ Close to Home

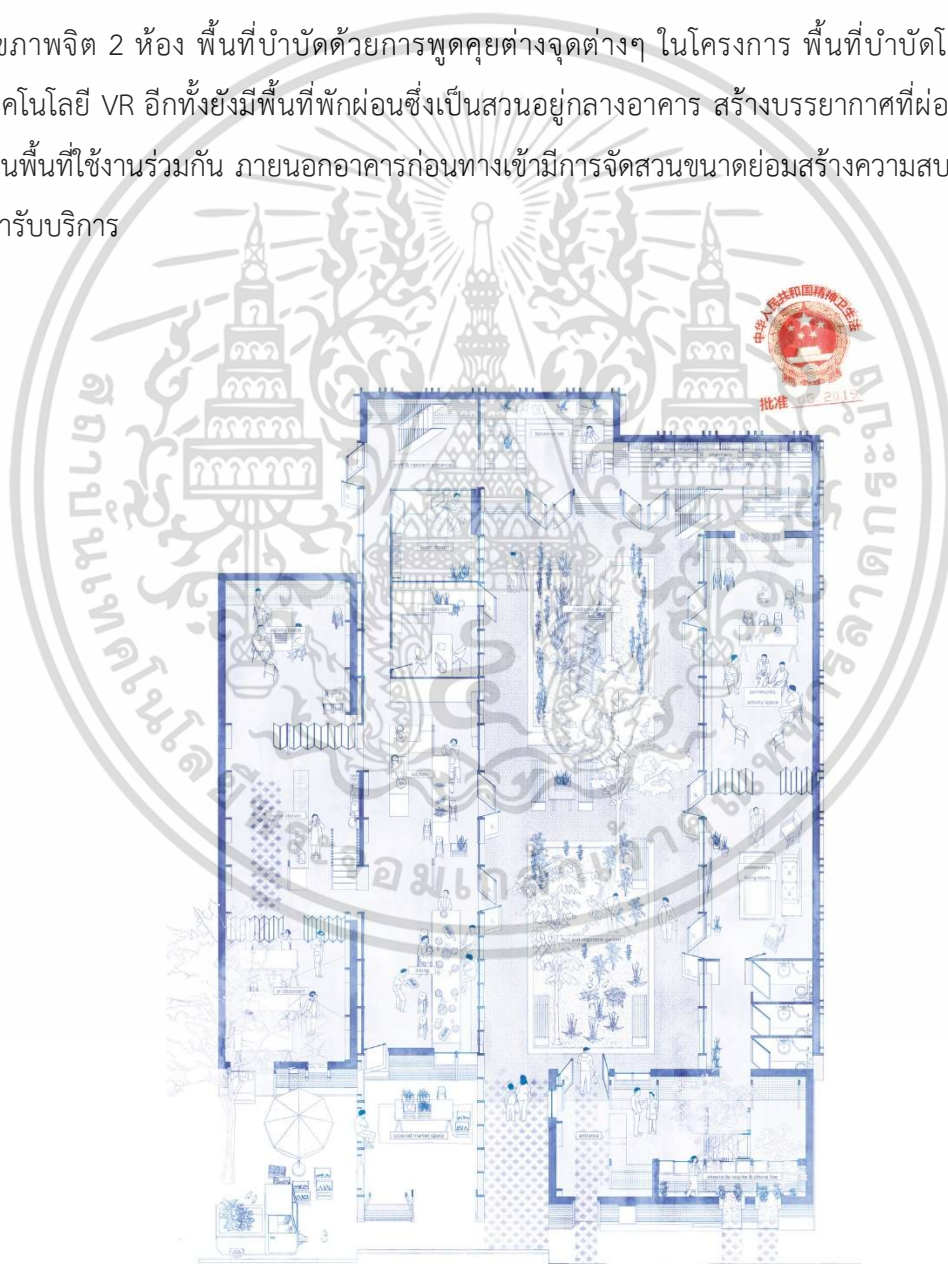
ที่มา : <https://cameronclarke.cc/Close-to-Home-Project> (สืบค้นเมื่อ 30 ตุลาคม 2563)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ในการออกแบบเป็นการวางสถาปัตยกรรมเพื่อแทรกซึมไปยังพื้นที่ชุมชนต่างๆ ทั่วทั้งเมือง โดยคำนึงถึงศักยภาพในแต่ละที่ตั้งและจุดประสงค์หลักของอาคารแต่ละหลังหรือพื้นที่ที่แตกต่างกัน ทั้งนี้เพื่อสร้างความต่อเนื่องของการบำบัดในชุมชนเมืองและยังเป็นการขยายมิติในพื้นที่เชิงสังคม เกิดเป็นเครือข่ายการรักษา และมีอาคารหลักของโครงการซึ่งเป็นพื้นที่วินิจฉัยการรักษาและฟื้นฟูสมรรถภาพในชุมชนที่มีประชากรหนาแน่น

(5) องค์ประกอบของโครงการ

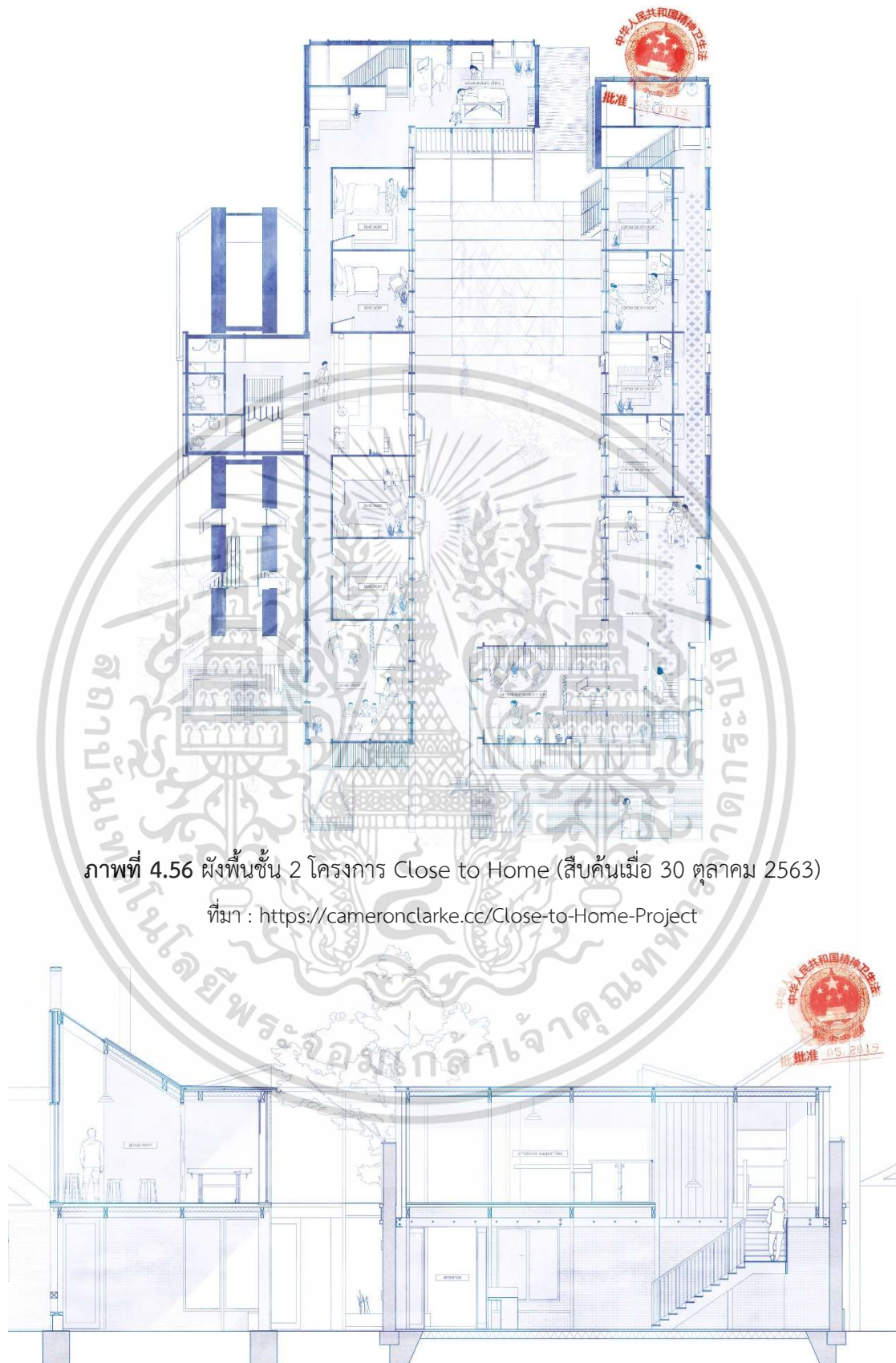
อาคารหลักของโครงการประกอบไปด้วยพื้นที่ห้องตรวจของจิตแพทย์เพื่อวินิจฉัยภาวะสุขภาพจิต 2 ห้อง พื้นที่บำบัดด้วยการพูดคุยต่างจุดต่างๆ ในโครงการ พื้นที่บำบัดโดยกิจกรรมเทคโนโลยี VR อีกทั้งยังมีพื้นที่พักผ่อนซึ่งเป็นสวนอยู่กลางอาคาร สร้างบรรยากาศที่ผ่อนคลายและเป็นพื้นที่ใช้งานร่วมกัน ภายนอกอาคารก่อนทางเข้ามีการจัดสวนขนาดย่อมสร้างความสบายใจในการเข้ารับบริการ

ภาพที่ 4.55 ผังพื้นที่ชั้น 1 โครงการ Close to Home (สืบค้นเมื่อ 30 ตุลาคม 2563)

ที่มา : <https://cameronclarke.cc/Close-to-Home-Project>

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 4.56 ผังพื้นที่ชั้น 2 โครงการ Close to Home (สืบค้นเมื่อ 30 ตุลาคม 2563)

ที่มา : <https://cameronclarke.cc/Close-to-Home-Project>

ภาพที่ 4.57 รูปตัดโครงการ Close to Home

ที่มา : <https://cameronclarke.cc/Close-to-Home-Project>

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 4.58 แบบจำลองโครงการ Close to Home (สืบค้นเมื่อ 30 ตุลาคม 2563)

ที่มา : <https://cameronclarke.cc/Close-to-Home-Project>

(6) สรุปวิเคราะห์การศึกษากิจการกรม

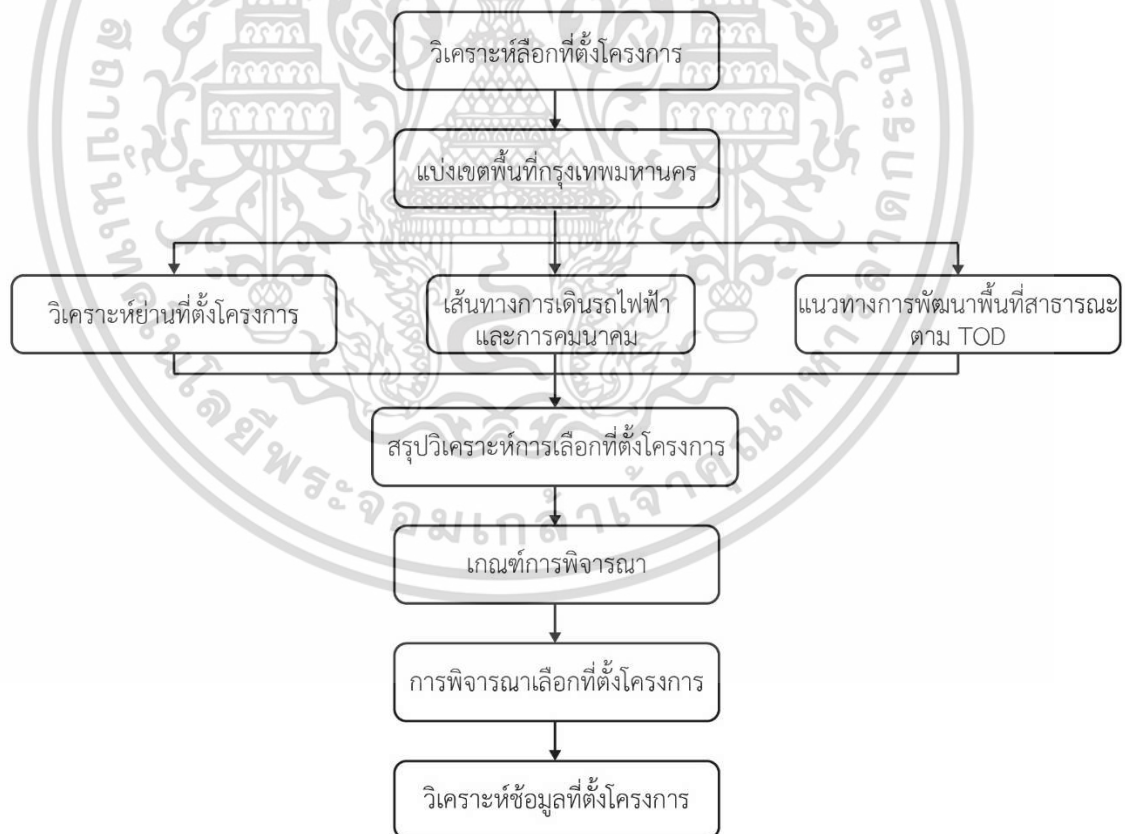
จากการศึกษาโครงการ Beijing's Hutong เป็นโครงการคลินิกสุขภาพจิตที่มีศักยภาพในการเลือกที่ตั้งโครงการที่เหมาะสม เนื่องจากปัญหาการเข้าถึงการรับบริการสุขภาพจิตในปัจจุบันถึงแม้จะมีการพัฒนามาจากอดีตแต่ยังนับว่ายากต่อการเข้าถึงเนื่องจากในบางครั้งการทำงานหรือรูปแบบของการศึกษากีดกันและไม่เอื้อต่อการเข้าถึงการรับบริการ โครงการ Close to Home (Beijing's Hutong) จึงตอบสนองต่อทั้งผู้ใช้โครงการและใช้ศักยภาพในพื้นที่ได้อย่างเหมาะสม โดยมีจิตแพทย์ กำกับควบคุมและวินิจฉัยอาการ หากมีอาการรุนแรงจึงนำส่งต่อไปที่โรงพยาบาล ซึ่งในกลุ่มผู้มีปัญหาสุขภาพจิตในขั้นไม่ร้ายแรงสามารถเข้ารับการบำบัดและให้คำปรึกษาเบื้องต้น ทำให้การรักษาสามารถเข้าถึงผู้คนในชุมชนได้อย่างทันท่วงที ในการออกแบบทางสถาปัตยกรรมมีการใช้พื้นที่ร่วมกันในส่วนกลางเพื่อสร้างบรรยากาศเป็นมิตรต่อคนในชุมชนและการอิงรูปลักษณะอาคารตามบริบทเดิม เพื่อสร้างความกลมกลืนและความสะดวกใจที่จะเข้ารับบริการของคนในพื้นที่ อีกทั้งยังมีการใช้เทคโนโลยีบำบัดสะดวกต่อผู้เข้ารับบริการและการติดตามผล

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 5

การศึกษาข้อมูลที่ตั้งโครงการ

การเลือกพิจารณาเพื่อศึกษาที่ตั้งโครงการศูนย์เรียนรู้สังคมที่หลากหลาย ซึ่งเป็นโครงการเพื่อตอบสนองต่อการสร้างพื้นที่ทางสังคมของกลุ่มคนชายขอบในสังคมเมืองที่หลากหลายของกรุงเทพมหานคร และเป็นพื้นที่แลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อสร้างความเข้าใจการอยู่ร่วมกันในสังคมพหุวัฒนธรรม มีที่ตั้งโครงการอยู่ในกรุงเทพมหานคร โดยจะเป็นการศึกษาการแบ่งเขตการพัฒนาและแนวทางการดำเนินงานของสำนักงานผังเมืองเพื่อสอดคล้องกับการพัฒนาในส่วนต่างๆ และการวิเคราะห์ความเหมาะสมของย่านที่ตั้งให้เชื่อมโยงกับองค์ประกอบของโครงการ เพื่อประเมินผลในการเลือกที่ตั้งโครงการโดยจะตัดสินใจจากเกณฑ์การให้คะแนนตามความเหมาะสมในศักยภาพของพื้นที่ด้านต่างๆ โดยกำหนดขอบเขตแนวทางการศึกษาข้อมูลที่ตั้งโครงการ ดังนี้

ภาพที่ 5.1 แผนผังแสดงขอบเขตการศึกษาข้อมูลที่ตั้งโครงการ

ที่มา : ผู้จัดทำ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

5.1 การวิเคราะห์การเลือกที่ตั้งโครงการ

การเลือกที่ตั้งโครงการโดยพิจารณาจากแนวโน้มและแผนการพัฒนาในอนาคตในกรุงเทพมหานคร รวมไปถึงการวิเคราะห์พื้นที่ในเชิงสังคม และความสัมพันธ์ในชุมชนในการเลือกย่านที่ตั้งโครงการ และการศึกษาเส้นทางการคมนาคมของผู้ใช้งานในกลุ่มสังคมเมือง รวมไปถึงการใช้งานของสถาปัตยกรรมกับบริบทในแต่ละพื้นที่ เพื่อกำหนดขอบเขตของพื้นที่โครงการและความเหมาะสมในการตอบสนองต่อองค์ประกอบของโครงการและพฤติกรรมผู้ใช้งาน โดยแบ่งปัจจัยการเลือกพิจารณาที่ตั้งโครงการ ดังนี้

5.1.1 การแบ่งเขตพื้นที่กรุงเทพมหานคร

กรุงเทพมหานครโดยสำนักผังเมือง^[1] ดำเนินโครงการบูรณาการแผนพัฒนาเขตเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติ โดยมีนโยบายการพัฒนาเมืองทั้ง 7 ด้าน ของคณะผู้บริหารกรุงเทพมหานคร คือ การจราจร สิ่งแวดล้อม ความปลอดภัย การศึกษา คุณภาพชีวิต เศรษฐกิจ และด้านสถาปัตยกรรม ซึ่งได้แบ่งพื้นที่การวางผังเมือง ออกเป็น 6 กลุ่มเขตพัฒนา ดังนี้

กลุ่มเขตการวางผังที่ 1 กลุ่มพื้นที่อนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมและส่งเสริมการท่องเที่ยว ด้วยการอนุรักษ์ฟื้นฟูแหล่งโบราณสถาน ย่านประวัติศาสตร์ ประกอบด้วย 9 เขต ได้แก่ เขตพระนคร เขตป้อมปราบศัตรูพ่าย เขตสัมพันธวงศ์ เขตดุสิต เขตธนบุรี เขตบางกอกน้อย เขตบางกอกใหญ่ เขตบางพลัด เขตคลองสาน

กลุ่มเขตการวางผังที่ 2 กลุ่มพื้นที่ศูนย์กลางธุรกิจและพาณิชยกรรม ด้วยการพัฒนาศูนย์พาณิชยกรรม ประกอบด้วย 13 เขต ได้แก่ เขตบางซื่อ เขตจตุจักร เขตพญาไท เขตราชเทวี เขตดินแดง เขตห้วยขวาง เขตปทุมวัน เขตบางรัก เขตสาทร เขตวัฒนา คลองเตย ยานนาวา บางคอแหลม

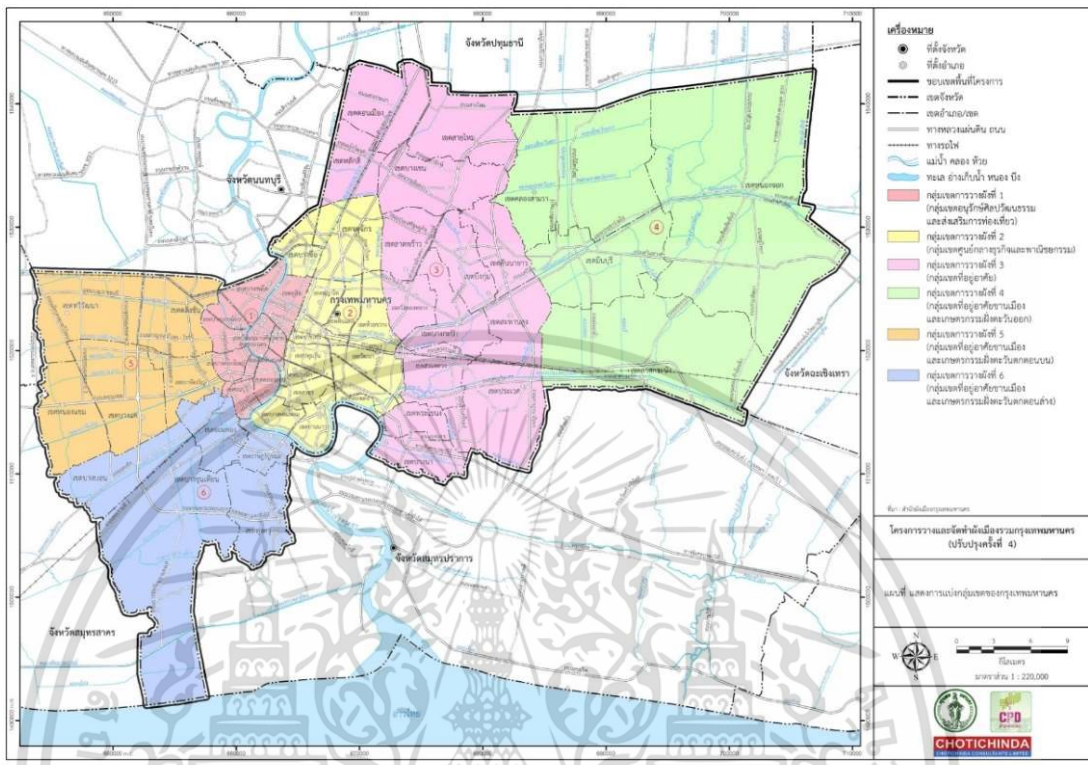
กลุ่มเขตการวางผังที่ 3 กลุ่มพื้นที่อยู่อาศัย เป็นจุดเปลี่ยนถ่ายการสัญจรทางบก ทางน้ำ และระบบขนส่งมวลชน ประกอบด้วย 14 เขต ได้แก่ เขตหลักสี่ เขตดอนเมือง เขตสายไหม เขตบางเขน เขตลาดพร้าว เขตบึงกุ่ม เขตบางกะปิ เขตวังทองหลาง เขตคันนายาว เขตสะพานสูง เขตสวนหลวง เขตประเวศ เขตพระโขนง เขตบางนา

กลุ่มเขตการวางผังที่ 4 กลุ่มพื้นที่อยู่อาศัยชานเมืองและเกษตรกรรมฝั่งตะวันออก เป็นเขตชุมชนใหม่รองรับสนามบินสุวรรณภูมิ ประกอบด้วย 4 เขต ได้แก่ เขตคลองสามวา เขตหนองจอก เขตมีนบุรี เขตลาดกระบัง

กลุ่มเขตการวางผังที่ 5 กลุ่มพื้นที่อยู่อาศัยชานเมืองและเกษตรกรรมฝั่งตะวันตกตอนบน จะได้รับการพัฒนาสาธารณูปการชุมชน พื้นฟูสภาพแวดล้อมพื้นที่การเกษตร ปรับปรุงย่านที่อยู่อาศัย และสวนสาธารณะทุกแห่ง ประกอบด้วย 5 เขต ได้แก่ เขตตลิ่งชัน เขตทวีวัฒนา เขตบางแค เขตหนองแขม เขตภาษีเจริญ

¹ <http://cpd.bangkok.go.th/cpd/sem28-2-05.htm>

กลุ่มเขตการวางผังที่ 6 กลุ่มพื้นที่อยู่อาศัยชานเมืองและเกษตรกรรมฝั่งตะวันตกตอนล่าง ประกอบด้วย 5 เขต ได้แก่ เขตทุ่งครุ เขตบางบอน เขตบางขุนเทียน เขตจอมทอง เขตราชพฤกษ์

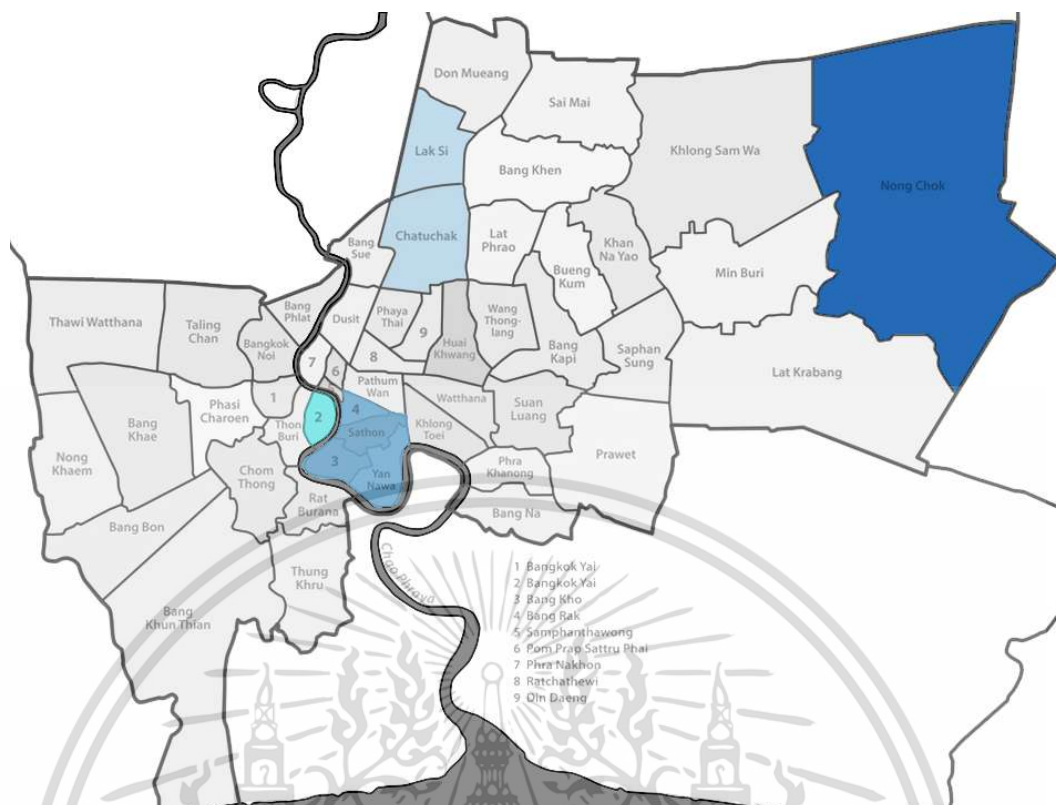
ภาพที่ 5.2 แผนที่แสดงการแบ่งกลุ่มเขตของกรุงเทพมหานคร (สืบค้นเมื่อ 20 ตุลาคม 2563)
ที่มา : <http://plan4bangkok.com/about.html>

5.1.2 วิเคราะห์ย่านที่ตั้งโครงการ

ประชากรหลากหลายชาติพันธุ์นั้นเป็นองค์ประกอบสำคัญซึ่งจะสะท้อนออกมาในเอกลักษณ์ของพื้นที่ที่แตกต่างกัน อีกทั้งยังเป็นองค์ประกอบหลักของพลวัตและการพัฒนาการประวัติศาสตร์ของกรุงเทพมหานคร ซึ่งการตั้งถิ่นฐานของแต่ละชาติพันธุ์นั้นมีลักษณะการกระจุกและกระจายตัวทั่วเขตภูมิทัศน์รอบเมือง (Edward Van Roy, 2017)

การวิเคราะห์ย่านที่ตั้งโครงการเพื่อศึกษาถึงศักยภาพของพื้นที่ที่ตั้ง ซึ่งเน้นไปที่ความสัมพันธ์ทางสังคมของชุมชนในแต่ละบริบทพื้นที่ ซึ่งพิจารณาการเลือกย่านที่ตั้งจากปัจจัยอันดับแรกคือจากการศึกษาผู้ใช้โครงการในบทที่ 3 พบว่าผู้ใช้โครงการส่วนใหญ่พิจารณาไปที่กลุ่มคนหรือสังคมชายขอบ หรือชนกลุ่มน้อยที่ถูกปิดกั้นจากสิทธิจากความเป็นคนไทย ปัจจัยที่สองคือการเชื่อมความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มคนส่วนใหญ่และกลุ่มคนส่วนน้อยเพื่อสร้างปฏิสัมพันธ์ในทางปฏิบัติ โดยย่านที่มีลักษณะเกี่ยวข้องกับความหลากหลายทางสังคมตามผู้ใช้งานของโครงการ และปัจจัยที่สามคือการคาดการณ์แนวโน้มในอนาคตถึงความเจริญของแต่ละเขตพื้นที่ ที่มีส่วนให้ประชากรในกรุงเทพมหานครมีการขับเคลื่อนหรือการใช้งานพื้นที่ดังกล่าวส่งผลให้พื้นที่บางเขตมีแนวโน้มของความหลากหลายทางประชากรสูงขึ้น มีดังนี้

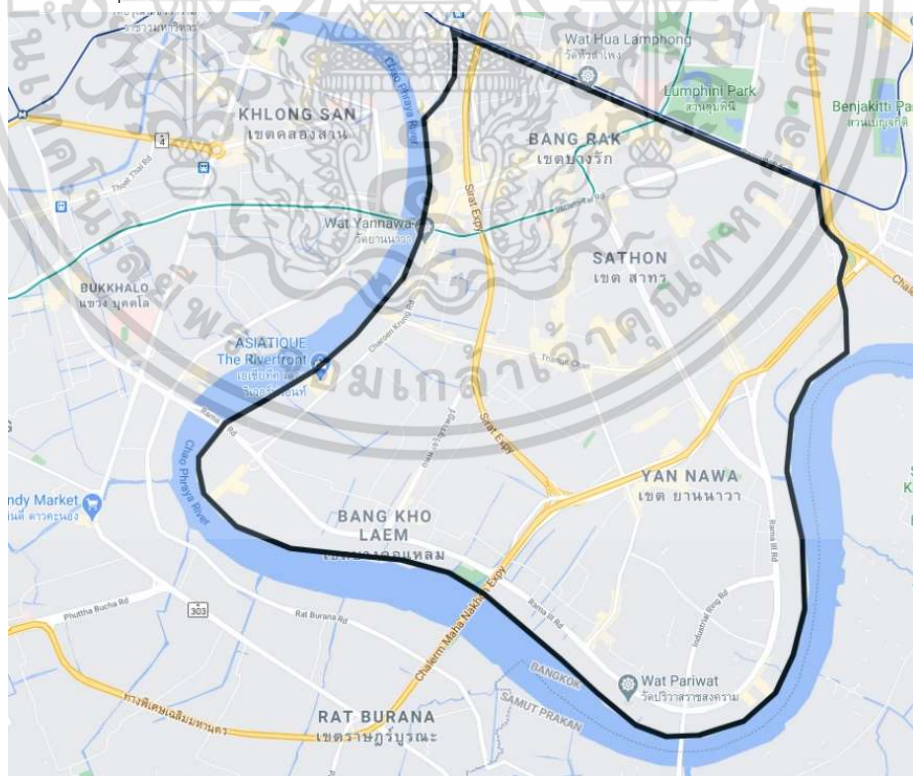
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 5.3 แผนที่แสดงเขตที่มีแนวโน้มเกี่ยวข้องกับโครงการ

ที่มา : ผู้จัดทำ

(1) กรุงเทพมหานครใต้

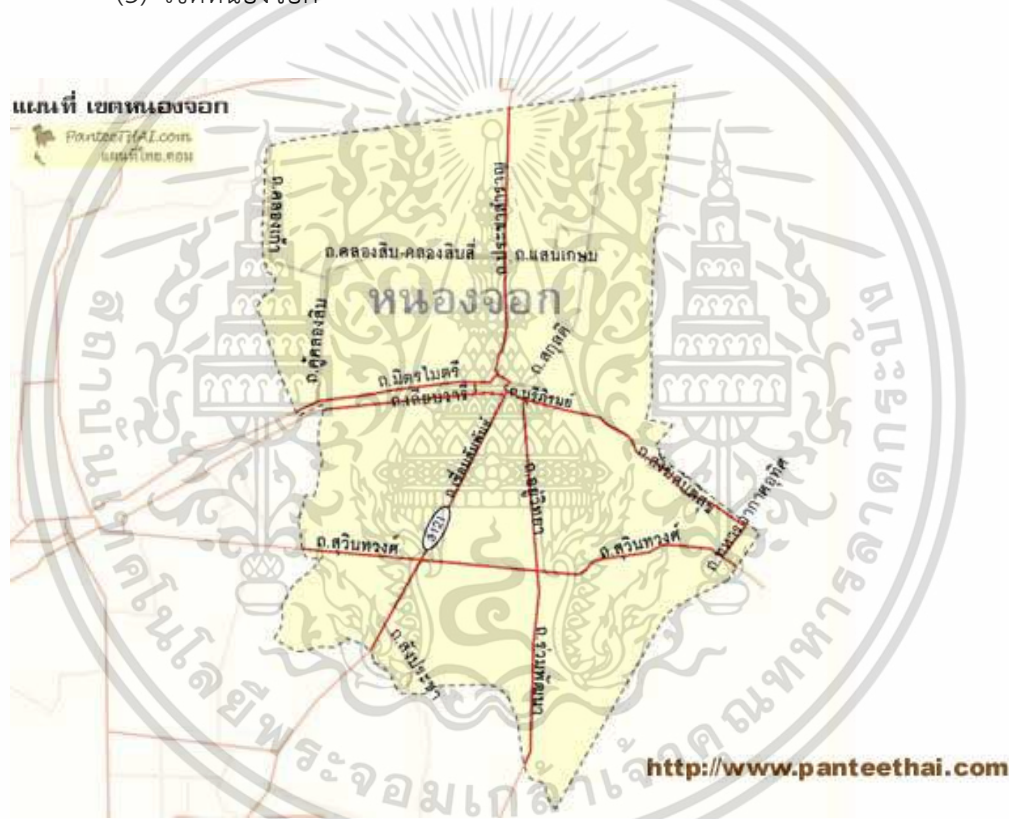
ภาพที่ 5.4 แผนที่แสดงพื้นที่กรุงเทพมหานครใต้

ที่มา : ผู้จัดทำ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ย่านกะดีจีน – คลองสานเป็นย่านประวัติศาสตร์ริมแม่น้ำของกรุงเทพมหานคร อยู่ในกลุ่มเขตธนบุรี ในอดีตเป็นศูนย์กลางการค้าขายทางน้ำ จึงเกิดเป็นชุมชนหลากหลายศาสนาและวัฒนธรรม ซึ่งเดิมสามารถแบ่งออกเป็น 4 ชุมชน คือ ชุมชนชาวไทย ชุมชนชาวจีน ชุมชนชาวมุสลิม ชุมชนชาวลาวเวียงจันทร์ ใช้การเข้าถึงจากเส้นทางคมนาคมทางน้ำโดยมีแม่น้ำเจ้าพระยาเป็นเส้นทางสายหลัก แต่ในปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงการเข้าถึงหลักเป็นทางบก กลายเป็นพื้นที่ปฏิสัมพันธ์ของคนในชุมชนมากขึ้น ส่งผลให้ท่าเรือที่เป็นจุดเชื่อมต่อพื้นที่และปฏิสัมพันธ์ชุมชนเดิมถูกลดการใช้งาน พื้นที่ชุมชนริมน้ำมีการเข้าถึงที่ยากขึ้น ส่งผลให้เกิดการย้ายถิ่นฐานของคนกลุ่มเดิมในพื้นที่ กระทั่งรูปแบบการดำรงชีวิต การรักษาคุณค่าและวัฒนธรรมหายไป

(3) เขตหนองจอก

ภาพที่ 5.6 แผนที่เขตหนองจอก (สืบค้นเมื่อ 20 ตุลาคม 2563)

ที่มา : <http://plan4bangkok.com/about.html>

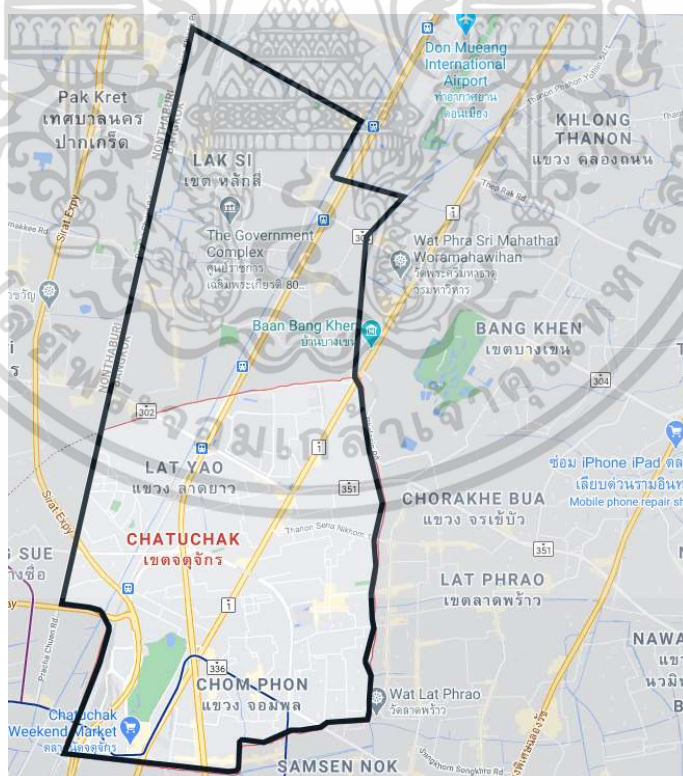
เขตหนองจอกตั้งอยู่ทางทิศตะวันออกเฉียงใต้ของกรุงเทพมหานคร มีอาณาเขตติดกับเขตการปกครองโดยทิศเหนือติดจังหวัดปทุมธานี อำเภอลำลูกกา ทิศตะวันออกติดกับจังหวัดฉะเชิงเทรา ทิศใต้ติดกับเขตลาดกระบัง และทิศตะวันตกติดกับเขตมีนบุรีและเขตคลองสามวา โดยกลุ่มผู้มาตั้งถิ่นฐานกลุ่มแรกๆ คือชาวไทยมุสลิมที่อพยพมาจากหัวเมืองภาคใต้ปัจจุบันเป็นจังหวัดปัตตานี ซึ่งมีการตั้งชุมชนตามแนวคลองแสนแสบ รวมทั้งชาวมอญ จีน ลาว เขมร จึงทำให้ประชากรเขตหนองจอกมากกว่าร้อยละ 75 นับถือศาสนาอิสลาม และยังประกอบด้วยชาวพุทธ คริสต์ รวมถึงชาวมุสลิม อาศัย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

อยู่ในพื้นที่หนองจอกโดยมีศาสนาเป็นสิ่งเชื่อมโยงความสัมพันธ์ ส่งผลให้มีสถานที่สำคัญประเภทศาสนสถานหลายแห่ง อาทิเช่น วัดหนองจอก โบสถ์นักบุญเทเรซา มัสยิดดารุลมุตตะกิน สำนักจุฬาราชมนตรี และสำนักคณะกรรมการกลางอิสลามแห่งประเทศไทย^{3]}

(4) เขตจตุจักร เขตหลักสี่

เขตจตุจักร และเขตหลักสี่เชื่อมต่อกันด้วยถนนวิภาวดีรังสิตที่ถือเป็นทางเส้นทางพิเศษและทางเชื่อมกับหัวเมืองทางภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เป็นพื้นที่ยุทธศาสตร์ด้านการค้าขายกับประเทศในกลุ่ม CLMV ได้แก่ กัมพูชา ลาว พม่า เวียดนาม ด้วยเส้นทางรถยนต์ รถไฟรางคู่ รวมไปถึงรถไฟความเร็วสูงในอนาคต ทั้งยังสามารถเชื่อมโยงกับทุกภูมิภาคทั้งในประเทศและเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ด้วยรถไฟความเร็วสูงเชื่อม 3 สนามบิน พื้นที่แห่งนี้จึงถือเป็นย่านที่มีแนวโน้มความเจริญและสร้างโครงข่ายคมนาคมในอนาคต ส่งผลให้เขตพื้นที่จตุจักรจนถึงหลักสี่กำลังจะเป็นศูนย์รวมการเดินทาง (Transportation Hub) ในอนาคต ด้วยการมีถนนวิภาวดี-รังสิต และพหลโยธิน รวมถึงระบบขนส่งมวลชน สถานีรถไฟฟ้า Interchange ระหว่างสายสีน้ำเงิน (MRT) สายสีเขียว (BTS) และในอนาคตคือสายสีเหลืองและสายสีแดง ทั้งนี้ศักยภาพของพื้นที่ยังรวมถึงทำเลความเจริญในการมีย่านข้างเคียง เช่น สะพานควาย-อารีย์ ลาดพร้าว เป็นต้น ด้วยศักยภาพในพื้นที่ดังกล่าวจึงส่งผลให้แนวโน้มในอนาคตถือเป็นย่าน New CBD ที่จะขยายเครือข่ายความหลากหลายทางสังคมในอนาคต

ภาพที่ 5.7 แผนที่เขตจตุจักร และเขตหลักสี่ (สืบค้นเมื่อ 20 ตุลาคม 2563)

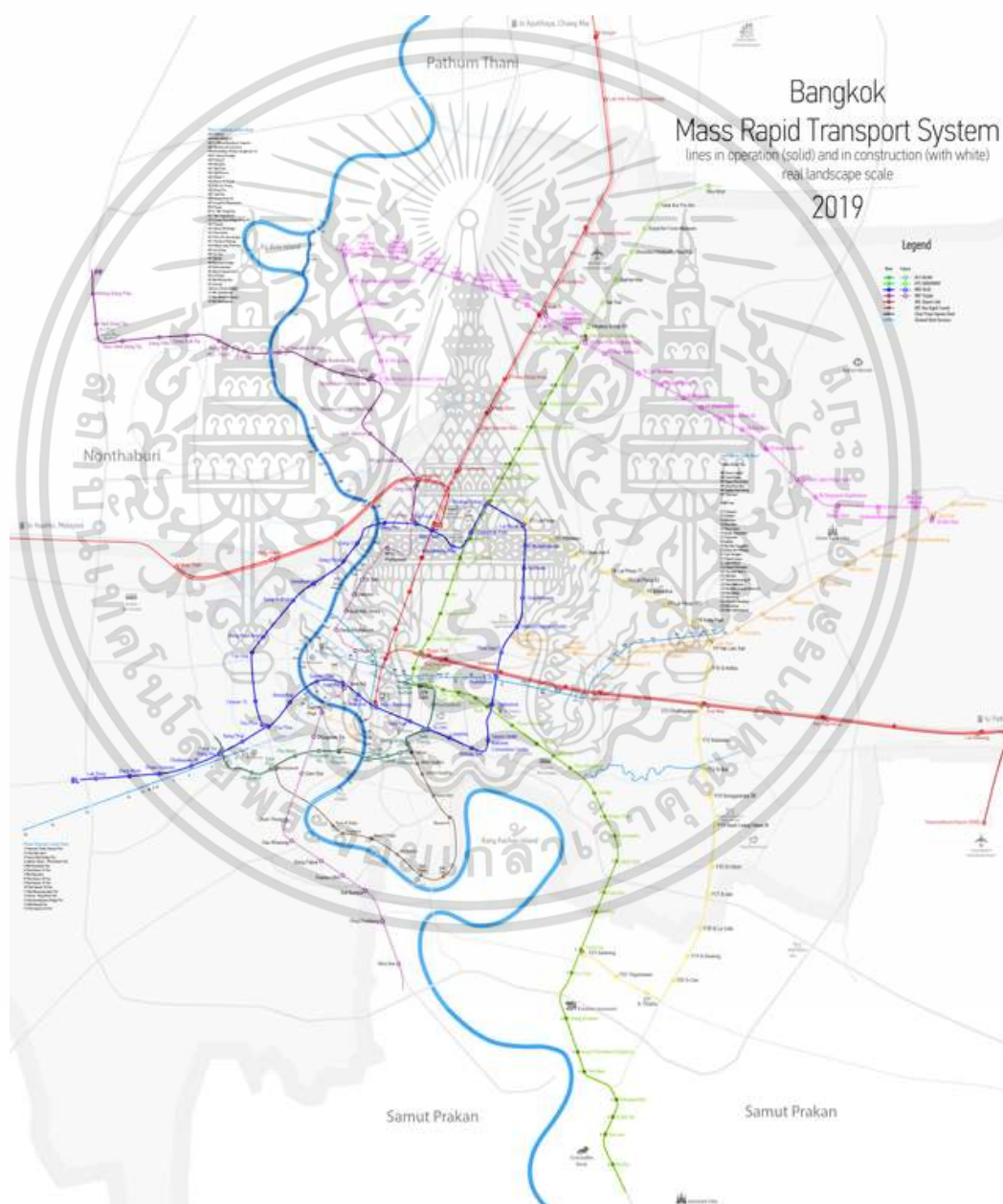
ที่มา : <http://plan4bangkok.com/about.html>

³ http://203.155.220.230/info/bma_k/data/tour/MuseumNongChok.htm

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

5.1.3 การศึกษาเส้นทางรถไฟฟ้าและการคมนาคม

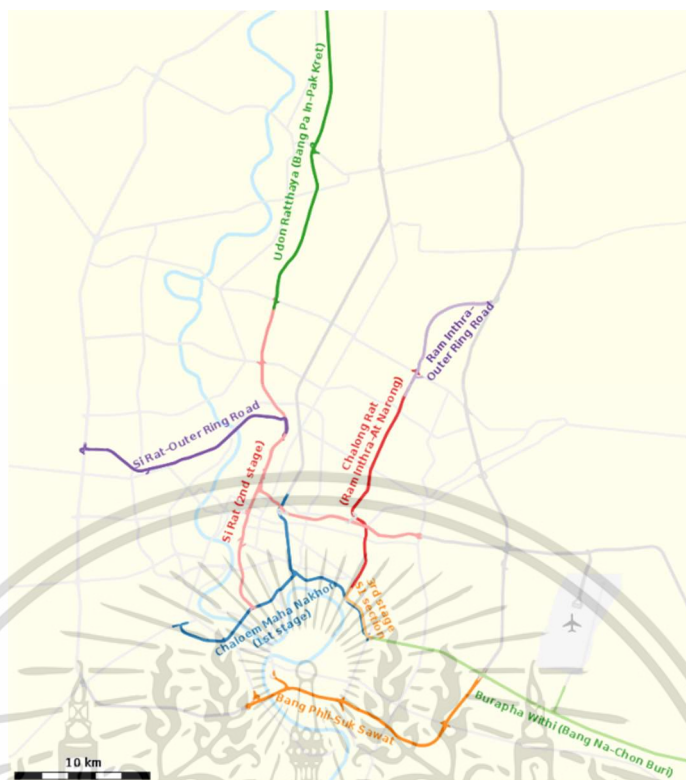
จากการศึกษากรณีศึกษาในบทที่ 4 ทำให้ทราบถึงความสำคัญของการที่จัดโครงการในการอยู่ใกล้พื้นที่สถานีการขนส่งมวลชนเพื่อสะดวกต่อการเดินทางของผู้มาใช้บริการ หรือแม้กระทั่งการใช้ประโยชน์ร่วมกับพื้นที่ได้ทางยกระดับในการเปลี่ยนพื้นที่ไร้ประโยชน์เป็นพื้นที่ทางเชื่อมความสัมพันธ์ระหว่างชุมชนโดยรอบ โดยศึกษาพื้นที่ในกรุงเทพมหานครที่มีการเชื่อมต่อการคมนาคมโดยเส้นทางการสัญจรสำคัญ ได้แก่ ถนนทางยกระดับ เส้นทางรถไฟฟ้า (BTS) เส้นทางรถไฟฟ้าใต้ดิน (MRT) เส้นทางรถไฟฟ้าเชื่อมท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ (Airport Rail Link) เพื่อนำไปวิเคราะห์เกณฑ์ในการเลือกที่ตั้งโครงการอย่างเหมาะสม

ภาพที่ 5.8 ภาพแสดงแผนที่การเดินรถไฟฟ้าในกรุงเทพมหานคร (สืบค้นเมื่อ 25 ตุลาคม 2563)

ที่มา : <https://www.wikiwand.com/th/รถไฟฟ้าในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล>

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 5.9 ภาพแสดงแผนที่ระบบทางพิเศษในกรุงเทพมหานคร (สืบค้นเมื่อ 25 ตุลาคม 2563)

ที่มา : <https://th.wikipedia.org/wiki/ทางด่วนในประเทศไทย>

5.1.4 แนวทางการพัฒนาพื้นที่สาธารณะบริเวณรอบสถานีขนส่งมวลชนระบบราง

แนวทางการพัฒนาพื้นที่สาธารณะบริเวณรอบสถานีขนส่งมวลชนระบบราง Public Space Planning Development Guidelines for Transit Oriented Development (TOD) เป็นการประยุกต์แนวความคิดการพัฒนาพื้นที่รอบสถานีขนส่งมวลชน Transit Oriented Development (TOD) เพื่อพัฒนาพื้นที่สาธารณะที่ใช้ในการรองรับกิจกรรมที่จะเกิดขึ้น ไปจนถึงการเพิ่มศักยภาพพื้นที่พักอาศัย อาทิเช่น ความหนาแน่นความหลากหลายในการใช้พื้นที่ สภาพแวดล้อมของพื้นที่ ระยะทางในการเดินทางไปยังสถานีรถไฟ และความสามารถในการเข้าถึงพื้นที่ ซึ่งการกำหนดสัดส่วนในการพัฒนาพื้นที่สาธารณะที่แตกต่างกันขึ้นอยู่กับประเภทของการพัฒนาพื้นที่โดยรอบ จากการศึกษาวิจัยพบว่า เมื่อเปรียบเทียบสัดส่วนของพื้นที่ในการพัฒนาที่พักอาศัยกับพื้นที่สาธารณะพบว่า สัดส่วนของพื้นที่สาธารณะกับพื้นที่อยู่อาศัยจะอยู่ที่สัดส่วน 1: 5 โดยประมาณ⁴ ทั้งนี้การออกแบบยังต้องคำนึงถึงปัจจัยที่จะส่งผลกระทบต่อการพัฒนาที่พักอาศัย อาทิเช่น ความหนาแน่น (Density) ความหลากหลายในการใช้พื้นที่ (Diversity) การออกแบบสภาพแวดล้อมของพื้นที่ (Design) ระยะทางในการเดินทางไปยังสถานีรถไฟ (Distance to Transit) ความสามารถในการเข้าถึงพื้นที่ (Destination Accessibility) และการเชื่อมต่อระบบขนส่งมวลชน (Transportation Linkage)

⁴ <https://erp.mju.ac.th/openFile.aspx?id=MjU1ODE3&method=inline>

จากการศึกษาและวิเคราะห์การเลือกที่ตั้งโครงการที่สอดคล้องกับจุดประสงค์ของโครงการ โดยวิเคราะห์เพื่อเลือกย่านที่ตั้งโครงการซึ่งมีปัจจัยในด้านความเป็นชุมชน ซึ่งมีชุมชนที่ประวัติศาสตร์ ในด้านความหลากหลายทางสังคม 3 แห่ง คือ ย่านคลองสาน ย่านบางรัก-สาทร-บางคอแหลม-ยานนาวา และย่านหนองจอก อีกทั้งการพิจารณาถึงย่านที่มีแนวโน้มการขยายตัวทางเศรษฐกิจในอนาคต อย่างย่านจตุจักร-หลักสี่ และพิจารณาประกอบกับเส้นทางการเดินรถไฟฟ้าและคมนาคมทางถนนสายหลัก โดยการเทียบแผนที่เส้นทางต่างๆ ทั้งปัจจุบันและอนาคต ประกอบกับนโยบายในการพัฒนาพื้นที่สาธารณะบริเวณรอบสถานีขนส่งมวลชนระบบราง เพื่อหาพื้นที่เชื่อมโยงของการเดินทางในการตอบสนองแก่ผู้มาใช้บริการโครงการ ซึ่งได้วิเคราะห์ศึกษาการเดินทางส่วนใหญ่ของผู้ใช้บริการในบทที่ 3 พบว่าผู้ใช้งานส่วนใหญ่เดินทางด้วยระบบขนส่งมวลชน แล้วจึงเลือกย่านที่ตั้งโครงการที่สะดวกต่อการเดินทางของผู้ใช้บริการโครงการ 3 แห่ง คือ ย่านคลองสาน ย่านบางรัก และย่านจตุจักร เพื่อนำไปสู่การพิจารณาการเลือกที่ตั้งโครงการ

5.2 เกณฑ์การพิจารณาเลือกที่ตั้งโครงการ

เนื่องจากโครงการสถาปัตยกรรมแห่งการเคารพความเหมือนและความต่างทางสังคมมีจุดประสงค์เพื่อสร้างการยอมรับความหลากหลาย และขยายมิติพื้นที่ทางสังคมของชนกลุ่มน้อยที่ถูกกดทับและครอบงำทางวัฒนธรรมในสังคมเมืองกรุงเทพมหานคร จากการวิเคราะห์ถึงช่วงวัยของกลุ่มผู้ใช้งานในบทที่ 3 ซึ่งจะเน้นไปที่กลุ่มคนวัยนักเรียนไปจนถึงวัยทำงาน ซึ่งลักษณะของโครงการเป็นอาคารและพื้นที่สาธารณะสำหรับแลกเปลี่ยนเรียนรู้ โดยมีหลักเกณฑ์ในการเลือกที่ตั้งโครงการดังนี้

5.2.1 ความสัมพันธ์ระหว่างที่ตั้งโครงการและบริบทสังคม

ในทุกบริบทของพื้นที่จะมีความสัมพันธ์ระหว่างผู้คนหรือชุมชนในระดับที่แตกต่างกัน ซึ่งการเลือกที่ตั้งโครงการเน้นไปที่มิติของความหลากหลายทางสังคม กรุงเทพมหานครเป็นเมืองที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรม แต่ทั้งนี้การยอมรับความหลากหลายกลับไม่ได้สอดคล้องกับความหลากหลายในสังคมที่ควรจะเป็น การวางขอบเขตที่ตั้งโครงการจึงควรอยู่ในพื้นที่สาธารณะของเมืองหรือย่านนั้น ซึ่งจะแสดงออกถึงความซับซ้อนและความหลากหลายทางสังคม

5.2.2 การเข้าถึงโครงการ

เนื่องจากกลุ่มผู้ใช้งานอยู่ในช่วงวัยนักเรียนถึงวัยทำงาน และจากการวิเคราะห์พฤติกรรมของกลุ่มผู้ใช้อย่างกล่าวพบว่าคนกลุ่มนี้ใช้เวลาส่วนใหญ่ในการเรียนหรือการทำงาน และการเดินทางซึ่งจะใช้การคมนาคมโดยรถไฟฟ้า รองลงมาเป็นรถยนต์ส่วนบุคคล หรือนอกเหนือจากนี้มีการใช้เส้นทางจักรยานเพิ่มขึ้น จึงสรุปได้ว่าการเข้าถึงโครงการควรมีระยะที่ไม่ไกลจากที่พักอาศัยหรือย่านที่ทำงานหรือสถาบันการศึกษา สามารถเดินทางได้สะดวกด้วยรถไฟฟ้าหรือเป็นเส้นทางระหว่างที่พักอาศัยและ

ที่ทำงานหรือสถาบัน ซึ่งจะอำนวยความสะดวกการเข้าถึงในช่วงเวลาก่อนหรือหลังการเรียนหรือการทำงาน และปลอดภัยต่อการกลับไปยังที่พักอาศัย

5.2.3 บริบทโดยรอบโครงการ

พิจารณาจากจุดประสงค์ของโครงการในการเป็นพื้นที่สาธารณะเพื่อเชื่อมความสัมพันธ์ และปรับความเข้าใจระหว่างผู้คนในสังคมพหุวัฒนธรรม บริบทของโครงการจึงควรมีลักษณะที่เป็นพื้นที่สาธารณะส่วนกลางระหว่างชุมชนต่างๆ ทำให้พื้นที่โครงการไม่เกิดการเป็นเจ้าของของชุมชนในชุมชนหนึ่ง แต่เป็นพื้นที่ที่ผู้คนต่างมาใช้งานร่วมกัน โดยเป็นการพัฒนาพื้นที่ที่มีอยู่เดิมซึ่งเป็นรอยต่อระหว่างชุมชนแต่ถูกกั้นการเชื่อมต่อด้วยการตัดถนน ทั้งนี้ควรมีระบบสาธารณูปโภคและสาธารณูปการที่ตอบสนองต่อโครงการ

5.2.4 ความสอดคล้องกับการพัฒนาพื้นที่สาธารณะบริเวณรอบสถานีขนส่งมวลชน

พื้นที่รอบสถานีขนส่งมวลชนมีศักยภาพในการพัฒนาเพื่อประโยชน์ในพื้นที่ โดยหากระยะทางของโครงการอยู่ใกล้เคียงหรือติดกับพื้นที่โดยรอบสถานี จะส่งผลให้เกิดการไหลเวียนของประชากรบริเวณพื้นที่นั้นสร้างปฏิสัมพันธ์และสะดวกต่อการเข้าถึงโครงการ ซึ่งที่ตั้งโครงการควรอยู่ในระยะการเดินไม่เกินพื้นที่รอบสถานีขนส่งมวลชน 500 เมตร

5.2.5 กฎหมายผังเมืองการใช้ประโยชน์ที่ดิน

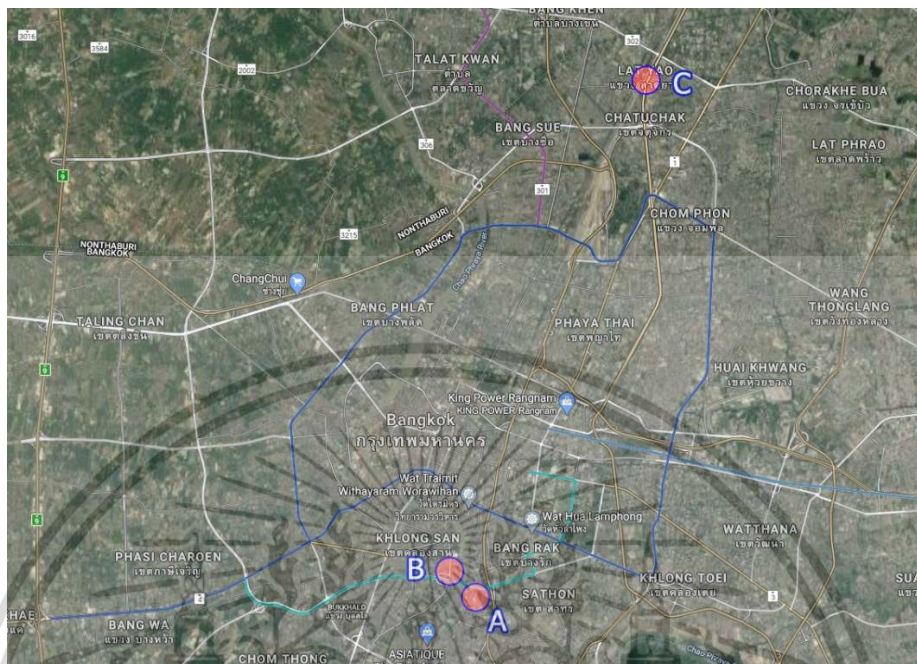
โครงการเป็นประเภทอาคารชุมชนคนและเป็นพื้นที่สาธารณะ สามารถก่อสร้างได้ในพื้นที่เขตสีน้ำเงิน เขตสีเหลือง เขตสีส้ม เขตสีน้ำตาล และเขตสีแดง ทั้งนี้ควรเป็นพื้นที่ที่ครอบครองโดยหน่วยงานราชการซึ่งคือพื้นที่สีน้ำเงินเพื่อตอบสนองนโยบายของสำนักงานกองทุนสนับสนุนการส่งเสริมสุขภาพ

5.2.6 ลักษณะและรูปร่างที่ดิน

ลักษณะและรูปร่างของที่ดินควรเป็นพื้นที่ในแนวยาว เพื่อตอบสนองต่อการเข้าถึงอย่างสะดวกในทุกชุมชนบริเวณรอบโครงการ และมีพื้นที่ลักษณะกว้างเพื่อเป็นส่วนกลางรองรับองค์ประกอบประเภทอาคารในโครงการ โดยแนวยาวของที่ตั้งโครงการควรหันหน้าเข้าหาและเชื่อมโยงกับพื้นที่ชุมชนให้ได้มากที่สุด

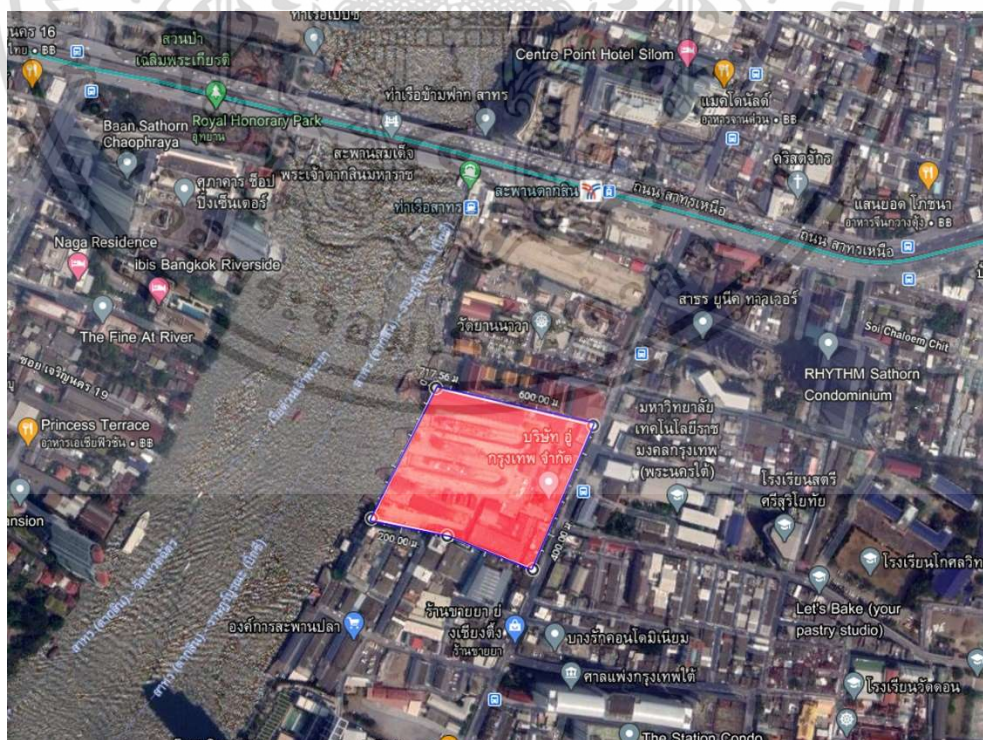
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

5.3 การพิจารณาเลือกที่ตั้งโครงการ

ภาพที่ 5.11 ภาพถ่ายทางอากาศการพิจารณาเลือกที่ตั้ง (ที่มา : ผู้จัดทำ)

5.3.1 ที่ตั้งโครงการ A (ย่านบางรัก)

ภาพที่ 5.12 ภาพถ่ายทางอากาศที่ตั้งโครงการ A (ที่มา : ผู้จัดทำ)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ที่ตั้งโครงการ A ตั้งอยู่ที่ย่านบางรัก ซึ่งพื้นที่เดิมคือ บริษัทอยู่กรุงเทพ ที่ได้ย้ายกิจการซ่อมเรือออกไป ย่านบางรักในปัจจุบันเป็นย่านที่มีความหลากหลายในด้านการใช้พื้นที่และความหลากหลายของผู้คนทางสังคม มีทั้งนักท่องเที่ยวที่มาเยี่ยมชนชุมชนเก่า คนในพื้นที่ที่อาศัยอยู่ กลุ่มคนที่เพิ่งย้ายเข้ามา หรือชาวต่างชาติส่วนใหญ่ในเมืองที่เข้ามาพักผ่อนริมแม่น้ำเจ้าพระยา ซึ่งบริเวณพื้นที่นี้อยู่ในนโยบายแนวคิดเรื่อง Transit-Oriented Development (TOD) คืออยู่ใกล้กับรถไฟฟ้า BTS สายสีส้ม สถานีสะพานตากสิน ซึ่งผู้คนฝั่งธนบุรีหาต้องการใช้รถไฟฟ้าจะต้องผ่านสถานีแห่งนี้ อีกทั้งยังมีท่าเรือข้ามฟากไปยังท่าสาทรรองรับผู้โดยสารทางเรือ ในการพัฒนาได้มีการออกแบบแนวคิดย่านสร้างสรรค์ และย่านบางรักกลายเป็นสตรีทอาร์ตที่ดึงดูดกลุ่มคนรุ่นใหม่เข้ามามากขึ้น อีกทั้งในการพัฒนามีโครงการรถไฟฟ้าสายสีน้ำเงินซึ่งเป็นส่วนต่อขยายของหัวลำโพง-หลักสอง

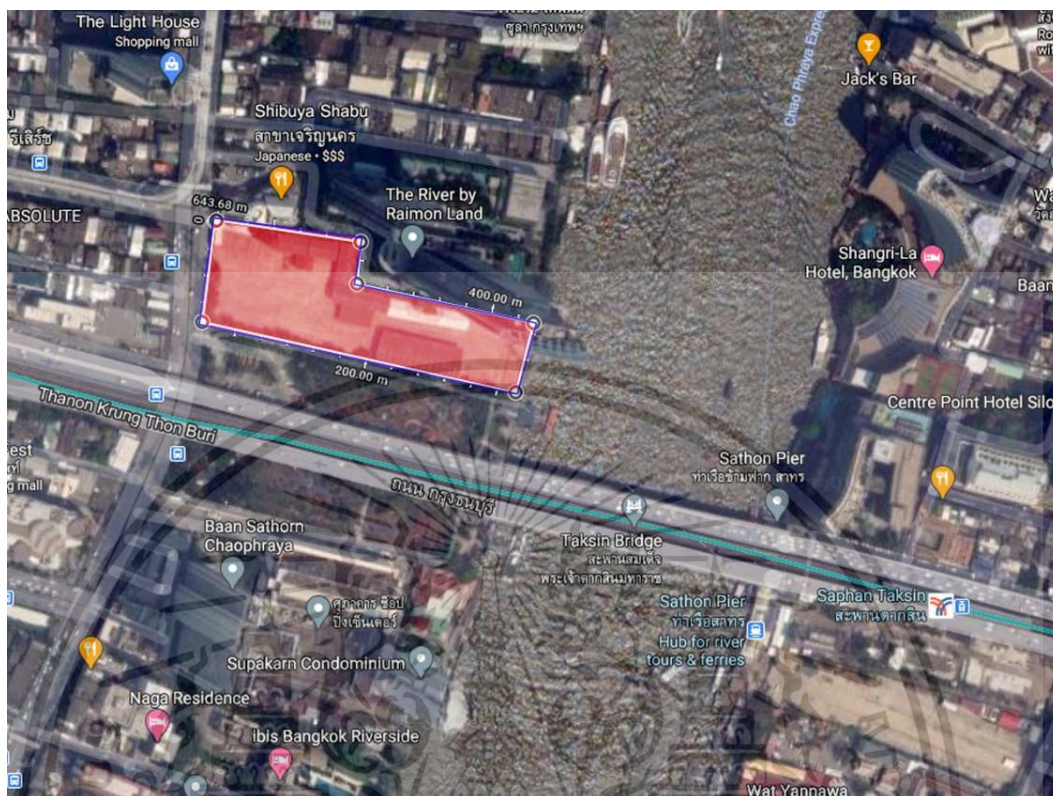
ตารางที่ 5.1 แสดงรายละเอียดที่ตั้งโครงการ A

ปัจจัยในการพิจารณา	รายละเอียด
ความสัมพันธ์ระหว่างที่ตั้งโครงการและบริบทสังคม	เป็นพื้นที่ชุมชนที่มีความหลากหลายทางชาติพันธุ์ ไทย จีน มุสลิม อาศัยอยู่ร่วมกัน
การเข้าถึงโครงการ	0 เมตร จากระบบรถไฟฟ้า (BTS) สายสีส้ม สถานีสะพานตากสิน
บริบทโดยรอบโครงการ	ทิศเหนือ : สถานี BTS สะพานตากสิน ทิศตะวันออก : มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ ทิศตะวันตก : แม่น้ำเจ้าพระยา ทิศใต้ : แหล่งที่อยู่อาศัย
สอดคล้องกับการพัฒนาพื้นที่สาธารณะบริเวณพื้นที่ TOD	เป็นพื้นที่อยู่ติดสถานีรถไฟฟ้า ซึ่งบริเวณใต้สถานีเชื่อมต่อกับสวนสาธารณะสะพานตากสินที่มีนโยบายในการพัฒนาพื้นที่สวนสาธารณะเดิม มีศักยภาพแก่การพัฒนาพื้นที่สาธารณะ
กฎหมายผังเมืองการใช้ประโยชน์ที่ดิน	พื้นที่สี : สีน้ำตาล (ย11-23) FAR : 6 OSR : 5%
ลักษณะและรูปร่างที่ดิน	ขนาดที่ดิน : 29,485.60 ตร.ม. รูปร่างที่ดิน : สี่เหลี่ยมผืนผ้า หันด้านยาวเข้าหาถนน

ที่มา : ผู้จัดทำ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

5.3.2 ที่ตั้งโครงการ B (ย่านคลองสาน)

ภาพที่ 5.13 ภาพถ่ายทางอากาศที่ตั้งโครงการ B (ที่มา : ผู้จัดทำ)

ที่ตั้งโครงการ B ตั้งอยู่ที่ย่านคลองสาน ซึ่งพื้นที่เดิมคือท่าเรือเสริมสุข (ท่าเรือเป็ปซี่) โดยย่านคลองสานเป็นเขตอนุรักษ์เมืองเก่า ย่านกะดีจีน-คลองสานเป็นย่านประวัติศาสตร์ริมแม่น้ำเก่าแก่ที่สุดแห่งหนึ่งของกรุงเทพฯ ย่านนี้ถูกค้นพบหลักฐานการตั้งถิ่นฐานตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยา ต่อมาในสมัยกรุงธนบุรีและกรุงรัตนโกสินทร์ตอนต้น ช่วงที่เมืองขยายฐานะขึ้นเป็นศูนย์กลางการปกครอง ย่านทั้งสองก็กลายเป็นศูนย์กลางการค้าขายทางน้ำ บรรดาพ่อค้าจากต่างชาติเริ่มเข้ามาตั้งบ้านเรือนและร้านค้า จึงเกิดเป็นชุมชนหลากหลายวัฒนธรรมขึ้นทั้งแขก จีน ลาว โปรตุเกส ปัจจุบันเป็นย่านการค้าและอุตสาหกรรมที่มีความหลากหลายทางชาติพันธุ์ประกอบด้วย 4 ชุมชนหลัก คือชุมชนไทย ชุมชนลาว ชุมชนจีน และชุมชนมุสลิม ซึ่งมีนโยบายในการพัฒนาย่านเป็นไปในรูปแบบของการอนุรักษ์และฟื้นฟูย่านประวัติศาสตร์

ตารางที่ 5.2 แสดงรายละเอียดที่ตั้งโครงการ B

ปัจจัยในการพิจารณา	รายละเอียด
ความสัมพันธ์ระหว่างที่ตั้งโครงการและบริบทสังคม	เป็นพื้นที่ชุมชนที่มี 4 ชุมชนอาศัยอยู่ร่วมกันคือ ไทย จีน มุสลิม ลาว
การเข้าถึงโครงการ	600 เมตร จากสถานี BTS กรุงเทพมหานคร

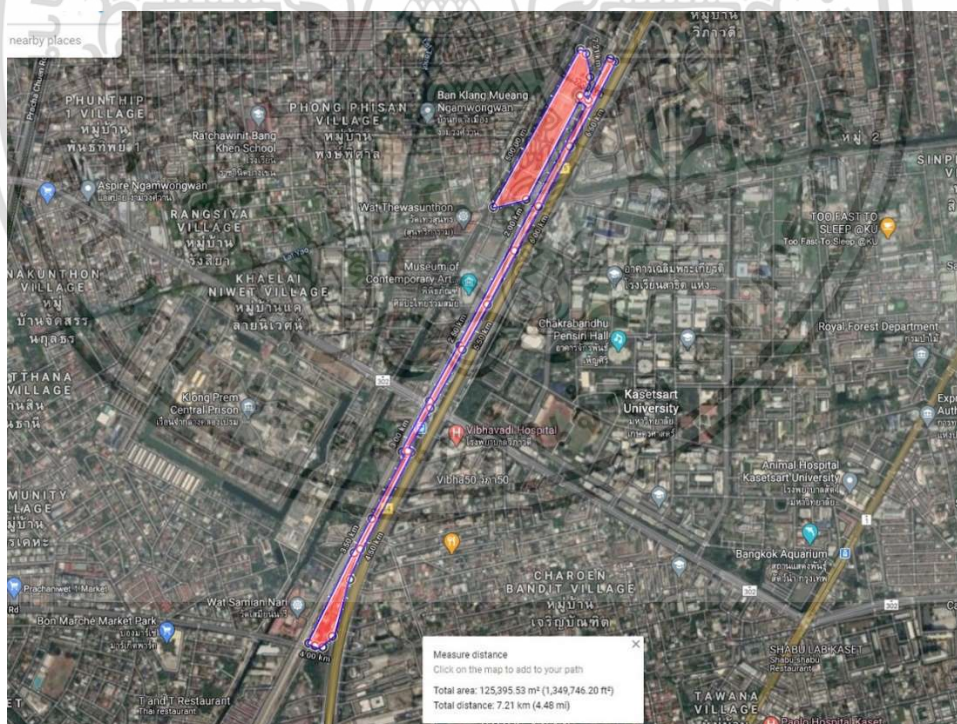
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดลอกเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 5.2 (ต่อ)

บริบทโดยรอบโครงการ	ทิศเหนือ : คอนโดมิเนียม ทิศตะวันออก : แม่น้ำเจ้าพระยา ทิศตะวันตก : แหล่งที่อยู่อาศัย ทิศใต้ : สวนป่าเฉลิมพระเกียรติ
ความสอดคล้องกับการพัฒนาพื้นที่ สาธารณะบริเวณพื้นที่ TOD	อยู่ค่อนข้างไกลจากสถานี BTS ซึ่งต้องใช้ระยะเวลาในการ เดินทางประมาณหนึ่ง
กฎหมายผังเมืองการใช้ประโยชน์ที่ดิน	พื้นที่สี : สีน้ำตาล FAR : 6 OSR : 5
ลักษณะและรูปร่างที่ดิน	ขนาดที่ดิน : 15,000 ตร.ม. รูปร่างที่ดิน : สีเหลี่ยมผืนผ้า หันด้านกว้างเข้าหาถนน

ที่มา : ผู้จัดทำ

5.3.3 ที่ตั้งโครงการ C (ย่านจตุจักร)

ภาพที่ 5.14 ภาพถ่ายทางอากาศที่ตั้งโครงการ C (ที่มา : ผู้จัดทำ)

ที่ตั้งโครงการ C ตั้งอยู่ที่ย่านจตุจักร เดิมเป็นพื้นที่ก่อสร้างโครงการโฮปเวลล์ ซึ่งปัจจุบันเป็นโครงการไม่ได้รับการพัฒนาและยังเหลือเสาตอม่อเหนือทางรถไฟรางคู่ที่ตั้งโครงทิ้งร้างอยู่ จาก

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดลอกเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

	ระดับ 2 หมายถึง มีความสำคัญปานกลาง
	ระดับ 1 หมายถึง มีความสำคัญน้อย
การให้คะแนน	ระดับ 4 หมายถึง มีความเหมาะสมดีมาก
	ระดับ 3 หมายถึง มีความเหมาะสมดี
	ระดับ 2 หมายถึง มีความเหมาะสมพอใช้
	ระดับ 1 หมายถึง มีความเหมาะสมต่ำ

ตารางที่ 5.4 สรุปการเลือกที่ตั้งโครงการ

หลักเกณฑ์ในการพิจารณา	ค่าน้ำหนัก	ที่ตั้งโครงการ					
		ที่ตั้ง A		ที่ตั้ง B		ที่ตั้ง C	
ความสัมพันธ์ระหว่างที่ตั้งโครงการและบริบทสังคม	4	4	16	4	16	3	12
การเข้าถึงโครงการ	3	4	12	1	3	3	9
บริบทโดยรอบโครงการ	2	4	8	2	4	3	6
ความสอดคล้องกับการพัฒนาพื้นที่สาธารณะบริเวณรอบสถานีขนส่งมวลชน	2	3	6	3	6	3	6
การใช้ประโยชน์ที่ดินตามผังสีได้เหมาะสม	1	1	1	2	2	2	2
ลักษณะและรูปร่างที่ดิน	3	2	6	2	6	4	12
รวม		49		37		47	

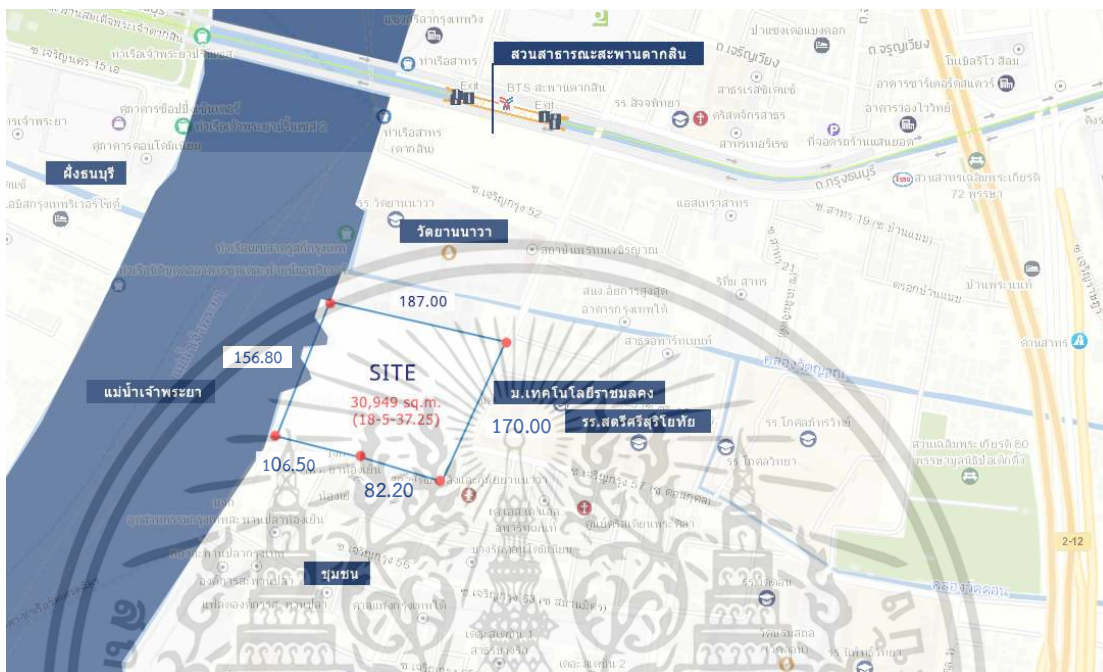
ที่มา : ผู้จัดทำ

จากการวิเคราะห์ศึกษาที่ตั้งโครงการและกำหนดเกณฑ์ในการพิจารณาเพื่อเลือกที่ตั้งโครงการตามค่าน้ำหนักการให้คะแนน จะเห็นได้ว่า ที่ตั้ง A และที่ตั้ง C มีค่าคะแนนที่ใกล้เคียงกัน แต่เนื่องจากที่ตั้งโครงการ C มีข้อจำกัดทางกฎหมายพระราชบัญญัติการรถไฟฟ้าขนส่งมวลชนแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2543 จึงไม่สามารถก่อสร้างโครงการได้ จึงสรุปได้ว่า ที่ตั้งโครงการ A มีความเหมาะสมที่สุด เนื่องจากค่าน้ำหนักคะแนนในเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างที่ตั้งโครงการ และบริบทสังคม เป็นพื้นที่ชุมชนต่างชาติเดิม และกำลังจะเป็นแหล่งพัฒนาทางเศรษฐกิจในอนาคต ซึ่งมีความหลากหลายทางสังคมสูง อีกทั้งยังเป็นที่ตั้งบนเส้นทางสำคัญที่เชื่อมระหว่างกรุงเทพฝั่งธนบุรีมายังพื้นที่เขตเมืองผ่านรถไฟฟ้า BTS สะพานตากสิน และท่าเรือสาทร สอดคล้องกับวัตถุประสงค์โครงการที่ต้องการเป็นจุดแวะพักหรือทางผ่านของกลุ่มคนวัยทำงานและนักเรียนนักศึกษาที่สะดวกต่อการเดินทางและการเข้าถึงของผู้คนในชุมชน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

5.5 การวิเคราะห์ข้อมูลที่ตั้งโครงการ

5.5.1 ข้อมูลเบื้องต้นของที่ตั้งโครงการ

ภาพที่ 5.15 ภาพแสดงขอบเขตที่ตั้งของโครงการ (สีด่างคู่. 2563)

ตารางที่ 5.5 ข้อมูลที่ตั้งโครงการ

ข้อมูลโครงการ	รายละเอียด
ที่ตั้งโครงการ	ถนนเจริญกรุง แขวงยานนาวา เขตสาทร กรุงเทพมหานคร
ขนาดที่ดิน	29,485.60 ตร.ม. (18-1-71.25)
รูปร่างที่ดิน	รูปร่างที่ดิน : สี่เหลี่ยมผืนผ้า หันด้านยาวเข้าหาถนนและแม่น้ำเจ้าพระยา ทิศเหนือ : สถานี BTS สะพานตากสิน ทิศตะวันออก : มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ ทิศตะวันตก : แม่น้ำเจ้าพระยา ทิศใต้ : แหล่งที่อยู่อาศัย
ผังสีการใช้ประโยชน์ที่ดิน	สีน้ำตาล ย.11-23 (อ้างอิงแผนผังการใช้ประโยชน์ที่ดิน ปรับปรุงครั้งที่ 4) FAR 6 : 1 OSR 5%

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดลอกเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สภาพการใช้ที่ดินเดิม	Bangkok Dock Co., (1957) Ltd. เจ้าของ : เอกชนอยู่ในการควบคุมกระทรวงกลาโหม เคยจัดงาน Bangkok Dock Land 2 ครั้งและได้รับผลตอบแทน อย่างดี เนื่องจากเป็นพื้นที่ทางประวัติศาสตร์ 151 ปี มีแผนการย้ายไป อ.สัตหีบ จ.ชลบุรี
สาธารณูปการ	0 เมตร จากป้ายรถประจำทาง โรงเรียนสตรีศรีสุริโยทัย 300 เมตร จากรถไฟฟ้า BTS สะพานตากสิน 500 เมตร จากท่าเรือสาทร
ถนนที่เกี่ยวข้อง	ถนนเจริญกรุง ทางพิเศษศรีรัช ถนนสาทรใต้

ภาพที่ 5.16 มุมมองที่ตั้งโครงการ 1

(<http://www.propertyinsight.co/article/โครงการริมน้ำยานาวา>)

ภาพที่ 5.17 มุมมองที่ตั้งโครงการ 2 มุมมองภายในโครงการ (สิตางศุ์, 2563)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 5.18 มุมมองที่ตั้งโครงการ 3 มุมมองฝั่งตแม่น้ำเจ้าพระยา (สิตางศุ์. 2563)

ภาพที่ 5.19 มุมมองที่ตั้งโครงการ 4 มุมมองจากแม่น้ำเจ้าพระยา (สิตางศุ์. 2563)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 5.20 มุมมองที่ตั้งโครงการ 5 มุมมองโครงสร้างเดิมของโครงการ (สีตางค์. 2563)

ภาพที่ 5.21 มุมมองที่ตั้งโครงการ 6 มุมมองภายในโครงการ (สีตางค์. 2563)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

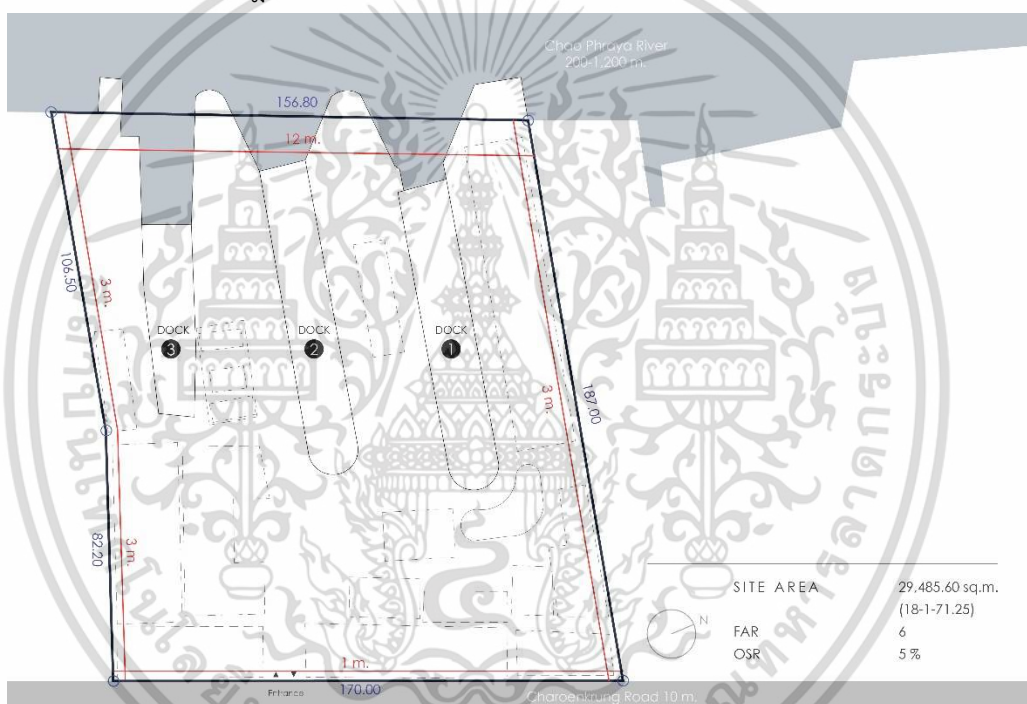
5.5.2 กฎหมายข้อกำหนดที่เกี่ยวข้องกับที่ตั้งโครงการ

5.5.2.1 กฎหมายผังเมืองกรุงเทพ

เขตพื้นที่ที่สีน้ำตาลเป็นที่ดินประเภทนี้จัดอยู่ในที่ดินประเภทที่อยู่อาศัยที่มีความหนาแน่นสูง มีรหัสผังกำกับคือ ย.8-ย.10 ที่ดินประเภทนี้ จะเน้นไปที่ การอนุรักษ์และดำรงให้คงอยู่ของ สภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ และรองรับการอยู่อาศัยในเขตชนสงฆ์จนไปจนถึงเขตเมืองชั้นในที่ ต่อเนื่องกับย่านพาณิชย์อีกด้วย

5.5.2.2 กฎหมายพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร

- 1) กฎกระทรวงฉบับที่ 33
- 2) กฎกระทรวงฉบับที่ 55

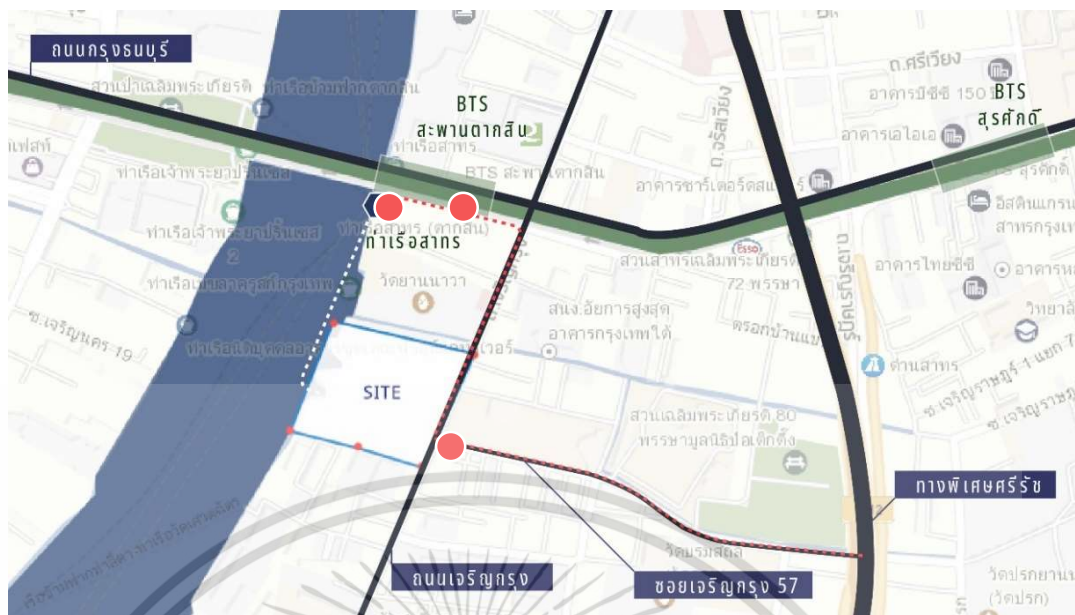

ภาพที่ 5.22 การวิเคราะห์ผังระยะร่นบริเวณที่ตั้งโครงการ (สิตางศ์. 2563)

5.5.3 การเดินทางและการเข้าถึงโครงการ

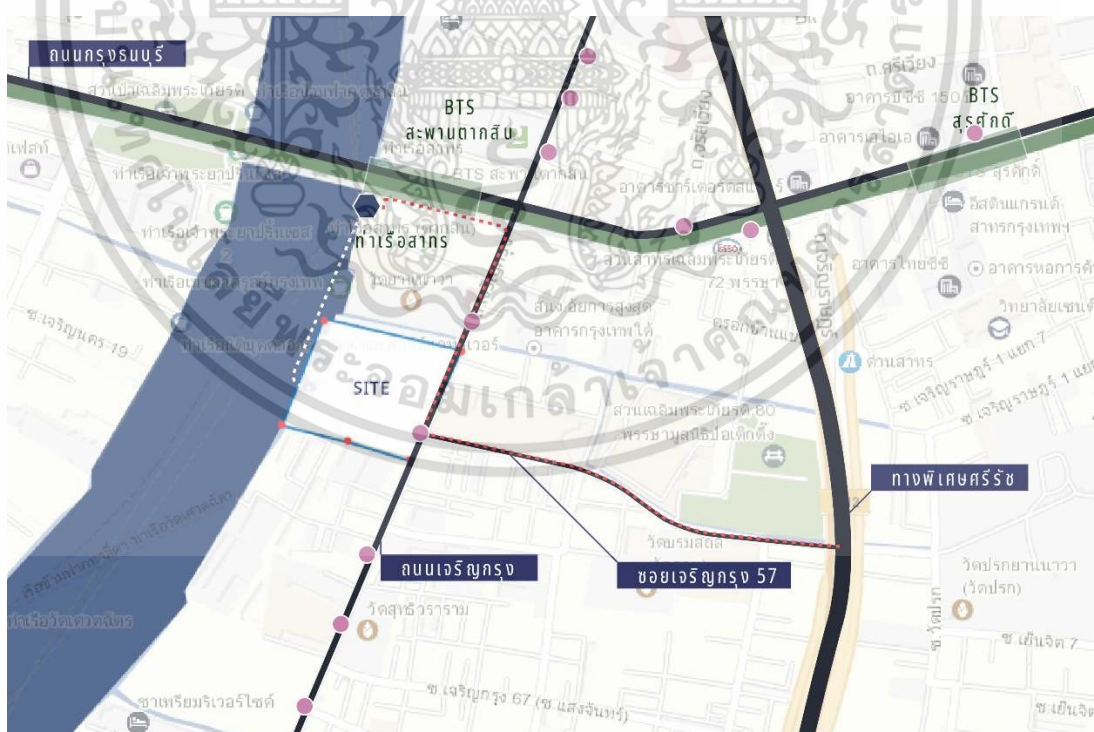
ที่ตั้งโครงการอยู่ติดกับถนนเจริญกรุงเชื่อมกับทางพิเศษศรีรัช ถนนสีลมทางทิศเหนือ และ ถนนกรุงธนบุรี ซึ่งถนนเจริญกรุงกำลังถูกพัฒนาในจุดต่างๆ เป็นย่านสร้างสรรค์ และถนนกรุงธนบุรีที่เป็นเส้นทางสัญจรหลัก ทั้งนี้ มีรถไฟฟ้า BTS สายสีเขียวที่เชื่อมระหว่างฝั่งธนบุรีและฝั่ง กรุงเทพมหานคร เหมาะสมกับบุคคลวัยทำงานและนักเรียนนักศึกษาเดินทางสะดวก ที่ตั้งโครงการซึ่งติดกับแม่น้ำเจ้าพระยา มีท่าเรือสาทรรองรับการเดินทางทางน้ำ จะเห็นได้ว่าศักยภาพบริเวณที่ตั้งโครงการถือเป็นจุดเชื่อมต่อการคมนาคมที่สำคัญเหมาะสมกับการใช้ประโยชน์พื้นที่สาธารณะและพื้นที่ศูนย์การเรียนรู้ ซึ่งสอดคล้องกับผู้ใช้งานหลักของโครงการ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 5.24 การวิเคราะห์เส้นทางการคมนาคมโดยรอบ (สิตางศุ์. 2563)

ที่ตั้งโครงการมีข้อได้เปรียบทางด้านการศึกษา เนื่องจากอยู่ใกล้บริเวณสถานีรถไฟฟ้า BTS สะพานตากสิน 300 เมตร หากเดินทางด้วยการเดินจะใช้เวลาโดยประมาณ 6 นาที อีกทั้งยังใกล้ท่าเรือสาทร 500 เมตร หากเดินทางด้วยการเดินจะใช้เวลาโดยประมาณ 8 นาที

ภาพที่ 5.25 จุดจอตระดมสินค้าในบริเวณใกล้เคียงพื้นที่โครงการ (สิตางศุ์. 2563)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

5.5.4 ข้อมูลสภาพแวดล้อมของโครงการ

ภาพที่ 5.26 ภาพแสดงการวิเคราะห์ภูมิอากาศบริเวณที่ตั้งโครงการ (สิตางศุ์, 2563)

สภาพอากาศในพื้นที่ค่อนข้างปลอดภัยเนื่องจากในทางทิศตะวันตกของโครงการเป็นแม่น้ำเจ้าพระยาซึ่งเมื่อลมทางทิศตะวันตกเฉียงใต้พัดผ่านตามช่องทางแม่น้ำจะช่วยลดอุณหภูมิภายในโครงการ ในบริเวณทิศใต้ซึ่งเป็นพื้นที่ชุมชนที่เพียงเงาของอาคารบางส่วนพาดผ่านพื้นที่โครงการ

ภาพที่ 5.27 ภาพแสดงการศึกษามลภาวะทางเสียงบริเวณที่ตั้งโครงการ

(ซ้าย : <https://www.udc.net/ui-project07>, ขวา : สิตางศุ์, 2563)

จากการศึกษาโครงการวิทยาศาสตร์เปิดและการมีส่วนร่วมด้านนโยบายและนวัตกรรมเมือง: การทดลองพัฒนาแผนที่มลพิษทางเสียงในพื้นที่กรุงเทพมหานครพบว่าพื้นที่หน้าโครงการฝั่งถนนเจริญกรุงมีมลภาวะทางเสียงค่อนข้างสูง และพื้นที่ใกล้เคียงคือฝั่งชุมชนและสถานศึกษาเกิดมลภาวะทางเสียงเช่นกันแต่ปริมาณน้อยกว่าส่วนพื้นที่ถนน และสถานีรถไฟ

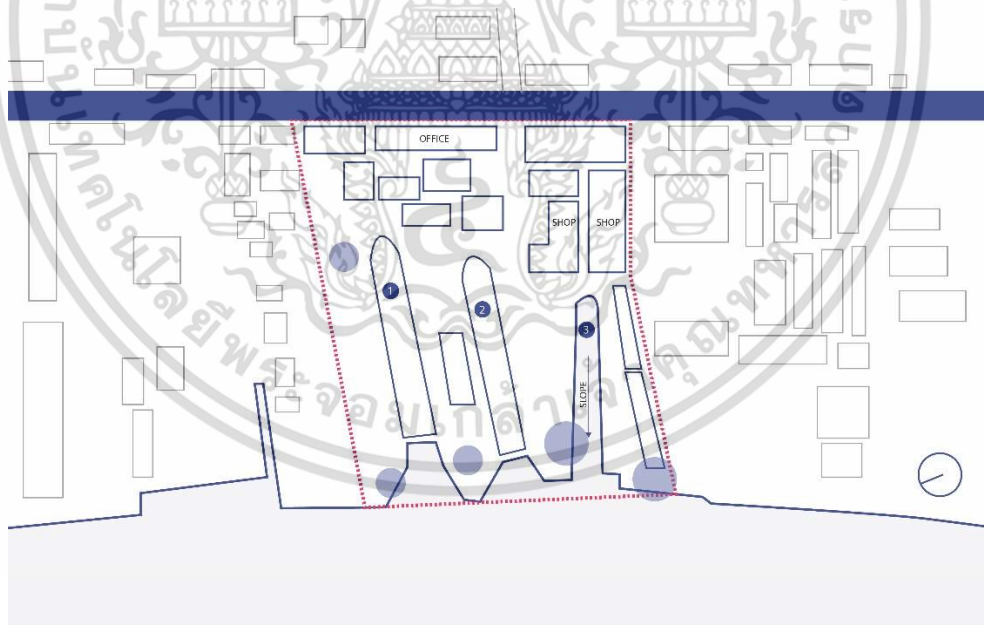
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดลอกเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 5.28 ภาพแสดงการศึกษาศักยภาพการเดินเท้าบริเวณที่ตั้งโครงการ

(ซ้าย : <https://www.udcd.net/ui-project02>, ขวา : สิตางศ์. 2563)

จากการศึกษาโครงการศึกษาศักยภาพการเข้าถึงสาธารณูปการที่ส่งเสริมการเดินเท้า และโครงการศึกษาดัชนีศักยภาพการเดินเท้า ระยะที่ 2 โดยสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) กล่าวว่าเครื่องชี้วัดกายภาพของเมืองที่ส่งเสริมการเดินเท้าคือ ความปลอดภัย ความสะดวกสบาย และควมมีชีวิตชีวา จากเส้นทางสีเขียวบริเวณถนนเจริญกรุงผ่านหน้าที่ตั้งโครงการ แสดงให้เห็นว่าบริเวณที่ตั้งโครงการมีลักษณะทางกายภาพดังกล่าวในเกณฑ์สูง สอดคล้องกับระยะเวลาการเปิดใช้งานของโครงการ

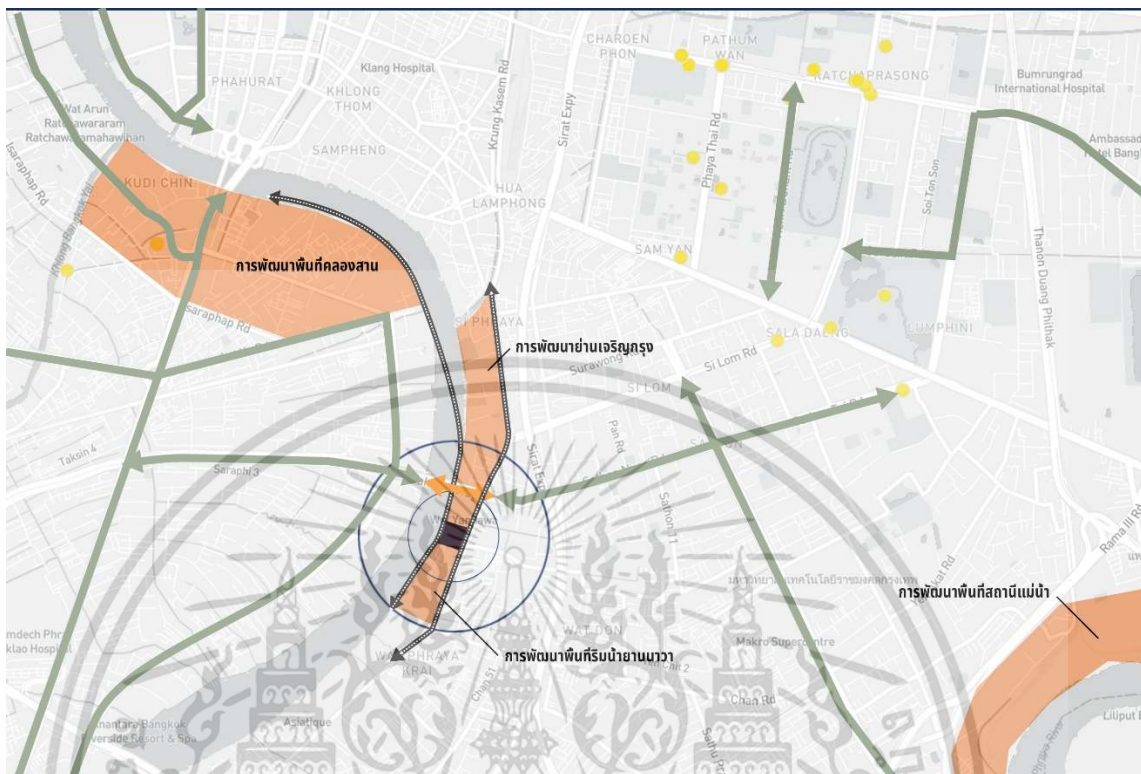

ภาพที่ 5.29 ภาพแสดงบริษัทโครงสร้างเดิมโครงการ (สิตางศ์. 2563)

จากการสำรวจพบว่าที่ตั้งเดิมเป็นอยู่ต่อเรือ โดยมีพื้นที่สำหรับปฏิบัติการ 3 อยู่ โดยรูปแบบของอยู่ที่ 1และ2 เป็นหลุมลึกลงไปเป็นพื้นคอนกรีต และอยู่ที่ 3 มีลักษณะเป็นทางลาดเพื่อรับเรือจากแม่น้ำ ทางด้านหน้าที่ตั้งเป็นพื้นที่สำนักงานและโรงซ่อมเดิม ทางฝั่งติดแม่น้ำเจ้าพระยามีลักษณะเป็นหลุมโค้งเข้า 3 จุด เพื่อรองรับการเทียบเรือ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

5.5.5 ข้อมูลพื้นที่โดยรอบโครงการ

ภาพที่ 5.30 การพัฒนาพื้นที่โดยรอบ เส้นทางจักรยาน และจุดการแสดงออกทางการเมือง (สิตางค์. 2563)

จากการศึกษาพื้นที่โดยรอบที่ตั้งโครงการ รวมไปถึงการเชื่อมต่อระหว่างกิจกรรมที่เกี่ยวข้อง ในประเด็นแรกจากการศึกษาข้อมูลพื้นฐานโครงการในบทที่ 2 พบว่าการเคลื่อนไหวทางสังคมเป็นเครื่องสะท้อนสภาพสังคม ณ ปัจจุบันผ่านการแสดงออกในรูปแบบของการขับเคลื่อนภาคประชาชนเพื่อเรียกร้องสิทธิทางสังคม ดังจะเห็นได้จากจุดสี่เหลี่ยมในภาพที่ แสดงตำแหน่งใกล้เคียงที่เกิดการเคลื่อนไหวในเชิงพื้นที่ซึ่งระยะไม่ไกลจากที่ตั้งโครงการในหลายๆ จุด ในประเด็นที่สองคือการศึกษาคำสั่งการจัดทำผังแม่บทโครงข่ายพื้นที่สีเขียวในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่ามีเส้นทางจักรยานที่เกิดขึ้นแล้วคือเส้นสีเขียวในแผนที่ และเส้นสีส้มคือเส้นทางที่ควรที่จะเกิดขึ้นเพื่อเชื่อมต่อเส้นทางต่างๆ กล่าวได้ว่าเป็นการเพิ่มโอกาสและปริมาณการสัญจรโดยใช้จักรยานในการเดินทางของประชากรในพื้นที่มากขึ้น และในประเด็นที่สามคือการศึกษารูปแบบพัฒนาในระดับย่านชุมชนบริเวณรอบที่ตั้งโครงการ พบว่ามีแผนพัฒนา 4 ย่าน คือย่านคลองสาน ย่านถนนเจริญกรุง พื้นที่ริมย่านนาวา และสถานีแม่น้ำ ซึ่งจะเกิดการเชื่อมต่อกันของกิจกรรมและการเติบโตทางเศรษฐกิจ นับว่าเป็นการฟื้นฟูย่านเก่าให้กลับมามีชีวิตชีวา รวมไปถึงความปลอดภัยในการใช้พื้นที่ กล่าวโดยสรุปบริเวณโดยรอบที่ตั้งโครงการสามารถเกิดการเชื่อมโยงพื้นที่กิจกรรมดังแสดงในเส้นสีดำ ซึ่งเชื่อมระหว่างพื้นที่ฝั่งริมแม่น้ำเจ้าพระยาและพื้นที่ฝั่งติดถนนเจริญกรุง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดลอกเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

5.5.6 ข้อมูลด้านแผนพัฒนาในอนาคต

จากการศึกษาแผนพัฒนาในพื้นที่บริเวณที่ตั้งโครงการพบว่ามีการเสนอแนะเพื่อพัฒนาย่านริมน้ำยานนาวา โดยเป็นโครงการที่ Uddc ร่วมกับ สสส. เริ่มต้นตั้งแต่ปี พ.ศ. 2557 เนื่องจากเป็นย่านศูนย์กลางธุรกิจต่อเนื่องระหว่าง บางรัก-สีลม-สาทร และตติริมน้ำเจ้าพระยา ซึ่งเป็นจุดเปลี่ยนถ่ายระบบสัญจรของรถไฟฟ้า เรือ และรถยนต์ ทั้งนี้ยังมีการเดินทางที่เป็นที่ส่งเสริมสุขภาพในปัจจุบันคือจักรยาน ทั้งนี้กรรมสิทธิ์ที่ดินในย่านนี้กว่าร้อยละ 85 ของพื้นที่ทั้งหมด เป็นของหน่วยงานรัฐและศาสนสถาน ซึ่งแม้ว่าย่านสะพานปลาที่มีศักยภาพสูงแต่กลับไม่ได้มีการพัฒนาพื้นที่อย่างเต็มศักยภาพ พื้นที่ริมน้ำหลายแห่งได้ขบเซาหลงหรือถูกปล่อยทิ้งร้าง⁵ จึงจำเป็นต้องมีการพัฒนาพื้นที่โดยได้กำหนดเกณฑ์ในการออกแบบดังนี้

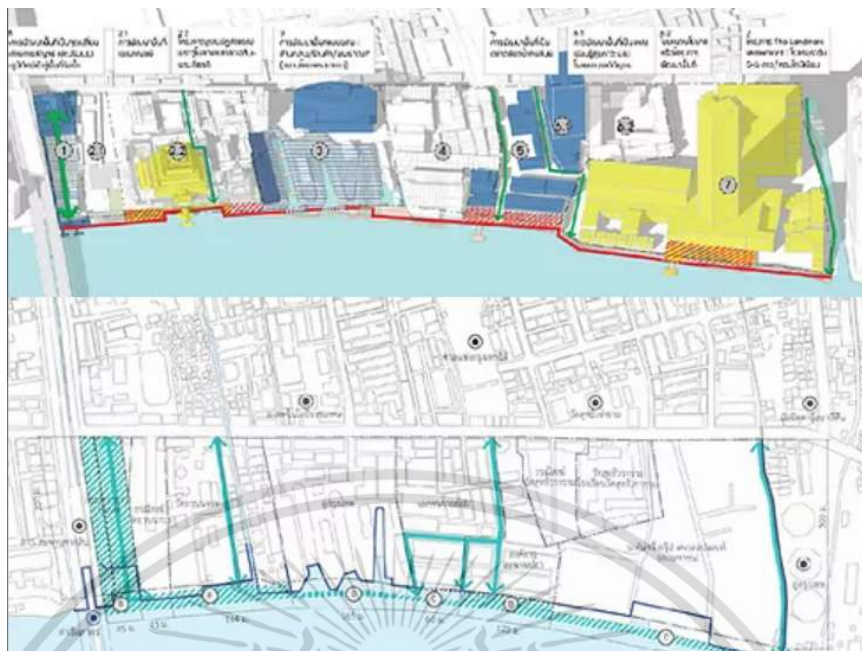
- 1) การออกแบบผังพื้นที่ริมน้ำสาธารณะเพื่อทุกคน โดยการจัดสรรพื้นที่รองรับกิจกรรมสาธารณะของย่านที่มีความยืดหยุ่นต่อการใช้งาน สำหรับคนทุกกลุ่มทั้งเด็ก ผู้พิการ และผู้สูงอายุ
- 2) สร้างสรรค์การเชื่อมต่อ โดยคำนึงถึงองค์ประกอบของเมืองทั้งการเชื่อมต่อทางเดินทางจักรยานความยาว 1.2 กิโลเมตร การจัดสรรทางเข้าออกทางริมน้ำเชื่อมกับโครงข่ายคมนาคมและทางสัญจรสาธารณะ รวมถึงการเชื่อมโยงกิจกรรมให้เข้าพื้นที่และการใช้งานบนที่ดิน
- 3) กระตุ้นให้เกิดการตระหนักถึงสุขภาวะของทั้งคนและย่าน โดยการออกแบบเพื่อส่งเสริมการออกกำลังกายและสุขภาพพร้อมจัดสรรสิ่งอำนวยความสะดวกซึ่งถือเป็นการกระตุ้นและฟื้นฟูย่านให้กลับมามีชีวิตชีวาอีกครั้ง
- 4) การแก้ปัญหาด้วยการออกแบบอย่างบูรณาการ โดยการออกแบบรายละเอียดเพื่อหาทางแก้ไขปัญหาของพื้นที่เดิม เช่น การบูรณาการระบบเขื่อนป้องกันน้ำเค็มให้ใช้งานได้ การจัดสรรพื้นที่เพื่อซ่อมบำรุงเขื่อน รวมถึงการออกแบบวางแผนการจัดการพื้นที่สาธารณะและพื้นที่ส่วนบุคคลอย่างชัดเจน เพื่อเป็นแนวทางการป้องกันปัญหาภายหลัง

ภาพที่ 5.31 ภาพแสดงแบบเสนอผังแม่บทพัฒนาพื้นที่ริมน้ำยานนาวา

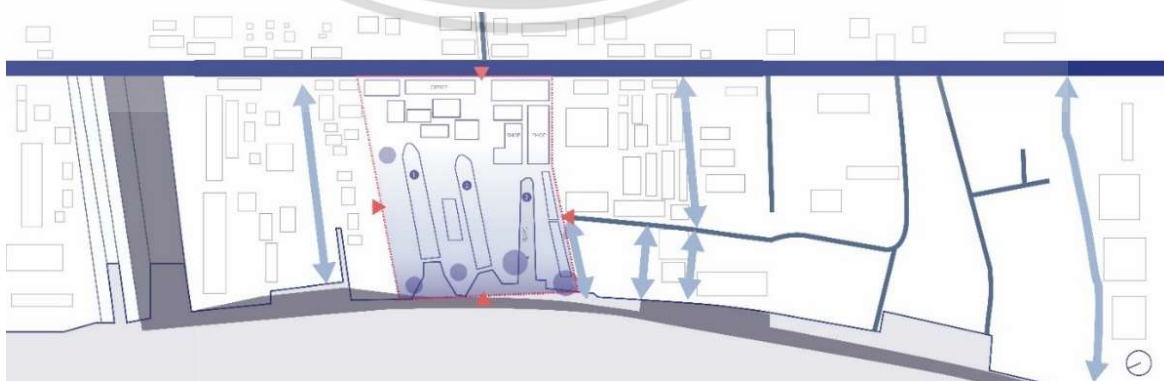
ที่มา : Uddc (สืบค้นเมื่อ 10 พ.ย. 2563)

⁵ <https://www.uddc.net/ud-project11>

ภาพที่ 5.32 ภาพแสดงแบบเสนอผังแม่บทพัฒนาพื้นที่ริมน้ำยานนาวา
 ที่มา : Uddc (สืบค้นเมื่อ 10 พ.ย. 2563)

จากการศึกษาการพัฒนาพื้นที่พบว่า มีโครงการบริเวณที่ตั้งโครงการซึ่งเป็นอยู่กรุงเทพ โดยมีแนวคิดในการพัฒนาเป็นสถานที่อนุรักษ์ประวัติศาสตร์ด้านการต่อเรือร่วมกับพื้นที่พาณิชยกรรม โดยบริษัทได้ร่างที่โออาร์ให้เอกชนที่ต้องการรับสัมปทานพัฒนาต้องอนุรักษ์พื้นที่ 5 ไร่ของอุทมาเลข 1 ไว้เป็นพิพิธภัณฑ์เรียนรู้ทางประวัติศาสตร์ อีก 15 ไร่เปิดให้พัฒนาเชิงพาณิชยกรรม โดยสรุปจากการศึกษาจึงวิเคราะห์ศักยภาพของที่ตั้งโครงการ และโครงการศูนย์การเรียนรู้สังคมที่หลากหลายจึงเป็นโครงการเสนอแนะในการปรับปรุงพื้นที่ดังกล่าว โดยการผนวกรวมระหว่างพื้นที่เรียนรู้ทางประวัติศาสตร์และพื้นที่พาณิชยกรรม เพื่อส่งเสริมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในบริบทที่มีความหลากหลายทางสังคมสูง อีกทั้งในแผนพัฒนาที่มีการเข้าถึงพื้นที่ฝั่งริมแม่น้ำเพิ่มมากขึ้น และพื้นที่ฝั่งตวัดยานนาวามีโอกาสเปิดทางเข้าเนื่องจากพื้นที่วัดเองมีศักยภาพเป็นพื้นที่สาธารณะทางประวัติศาสตร์ส่งเสริมการท่องเที่ยว จะเห็นได้ดังภาพว่าที่ตั้งโครงการควรรองรับการเข้าถึงจาก 4 ด้าน

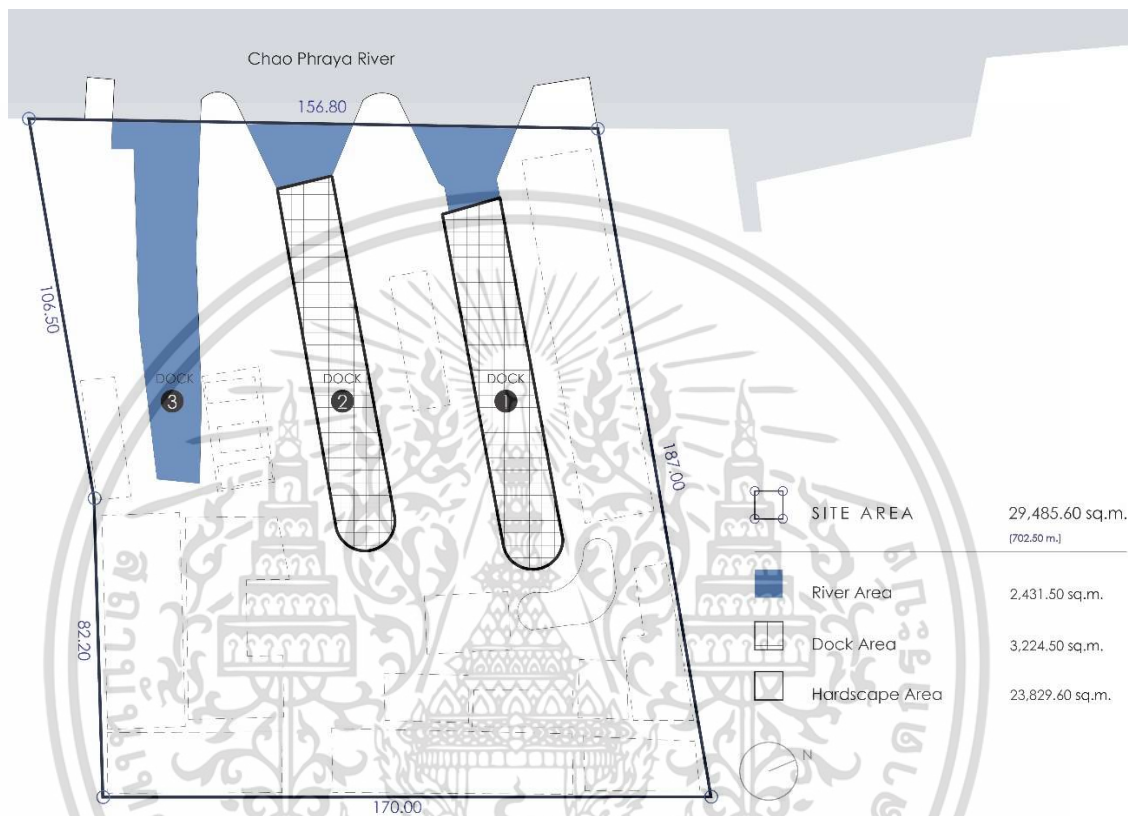

ภาพที่ 5.33 ภาพแสดงการวิเคราะห์ที่ตั้งตามแผนพัฒนา (สิตางค์, 2563)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

5.5.7 ข้อมูลอาคารและโครงสร้างที่มีอยู่เดิม

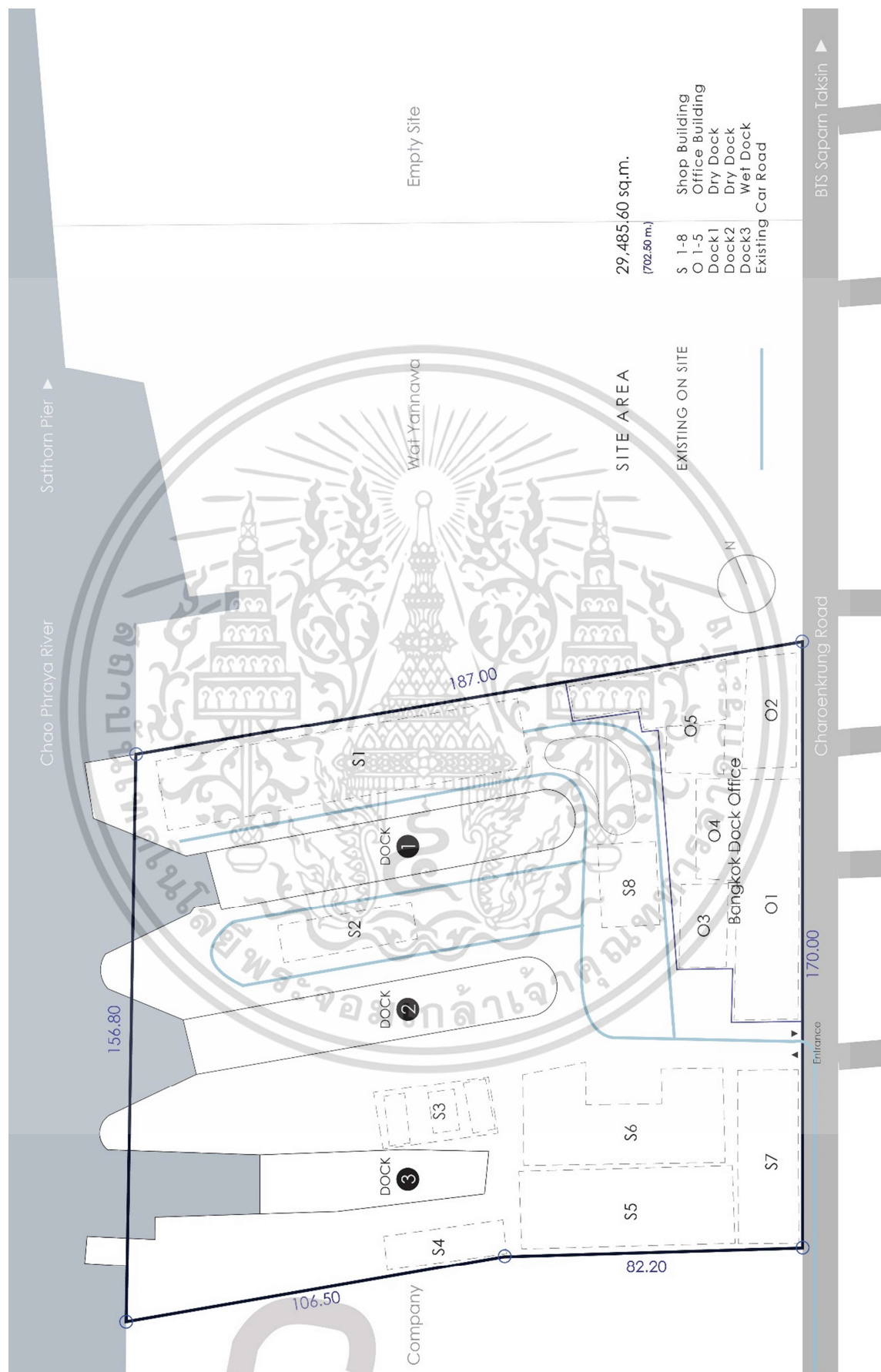
จากการสำรวจข้อมูลอาคารและโครงสร้างที่มีอยู่เดิมภายในบริเวณที่ตั้งโครงการ ซึ่งเดิมเป็นบริษัท อู่กรุงเทพ จำกัด โดยเป็นพื้นที่ต่อ ซ่อม และสร้างเรือ โดยจากการสำรวจพบว่าพื้นที่ทั้งหมด 29,845.60 ตารางเมตร ประกอบไปด้วยพื้นที่ต่างระดับ 3 ระดับ ดังรูป

ภาพที่ 5.34 ภาพแสดงการวิเคราะห์พื้นที่ภายในที่ตั้งโครงการ (สิตางค์. 2563)

พื้นที่ส่วนแรก ภาพแสดงสีฟ้า เป็นแม่น้ำเจ้าพระยา เดิมเป็นพื้นที่สำหรับจุดเทียบและนำเรือมาซ่อมแซม โดยมีพื้นที่ 2,431.50 ตารางเมตร เว้าเข้า 3 จุด และบริเวณหมายเลข 3 คืออู่เรือแบบเปียกซึ่งมีกลไกในการเปิดปิด แต่ไม่สามารถนับเป็นพื้นที่ได้ พื้นที่ส่วนที่สอง ภาพแสดงลายตาราง เดิมเป็นอู่เรือแบบแห้ง ลึกลงไปประมาณ 4-5 เมตร ชั้นล่างเป็นพื้นคอนกรีตเสริมเหล็ก มีพื้นที่ 3,224.50 ตารางเมตร พื้นที่ส่วนสุดท้าย ภาพแสดงสีขาว เป็นพื้นที่ลาดเชิงบริเวณโดยรอบที่ตั้งโครงการ ซึ่งเป็นพื้นที่ส่วนใหญ่ มีพื้นที่ 23,829.60 ตารางเมตร อีกทั้งยังมีโครงสร้างส่วนเกิดขึ้นไปในแม่น้ำเจ้าพระยา ซึ่งเป็นโครงสร้างคอนกรีตเสริมเหล็ก ทั้งนี้ภายในที่ตั้งยังคงมีอาคารสำนักงานและอาคารปฏิบัติการเดิม ดังภาพที่ 5.34 โดยสัญลักษณ์ S คืออาคารปฏิบัติการและเก็บอุปกรณ์ซ่อมเรือ (Shop Building) ทั้งหมด 8 อาคารและสัญลักษณ์ O คืออาคารสำนักงานเดิม (Office Building) ทั้งหมด 5 อาคาร และ Dock คือพื้นที่อู่ โดยอู่ที่ 1 และ 2 เป็นอู่แบบแห้ง (Dry Dock) และอู่ที่ 3 เป็นอู่แบบเปียก (Wet Dock) อีกทั้งเส้นสีฟ้าแสดงเส้นทางสัญจรซึ่งเป็นถนนเดิมภายในโครงการ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

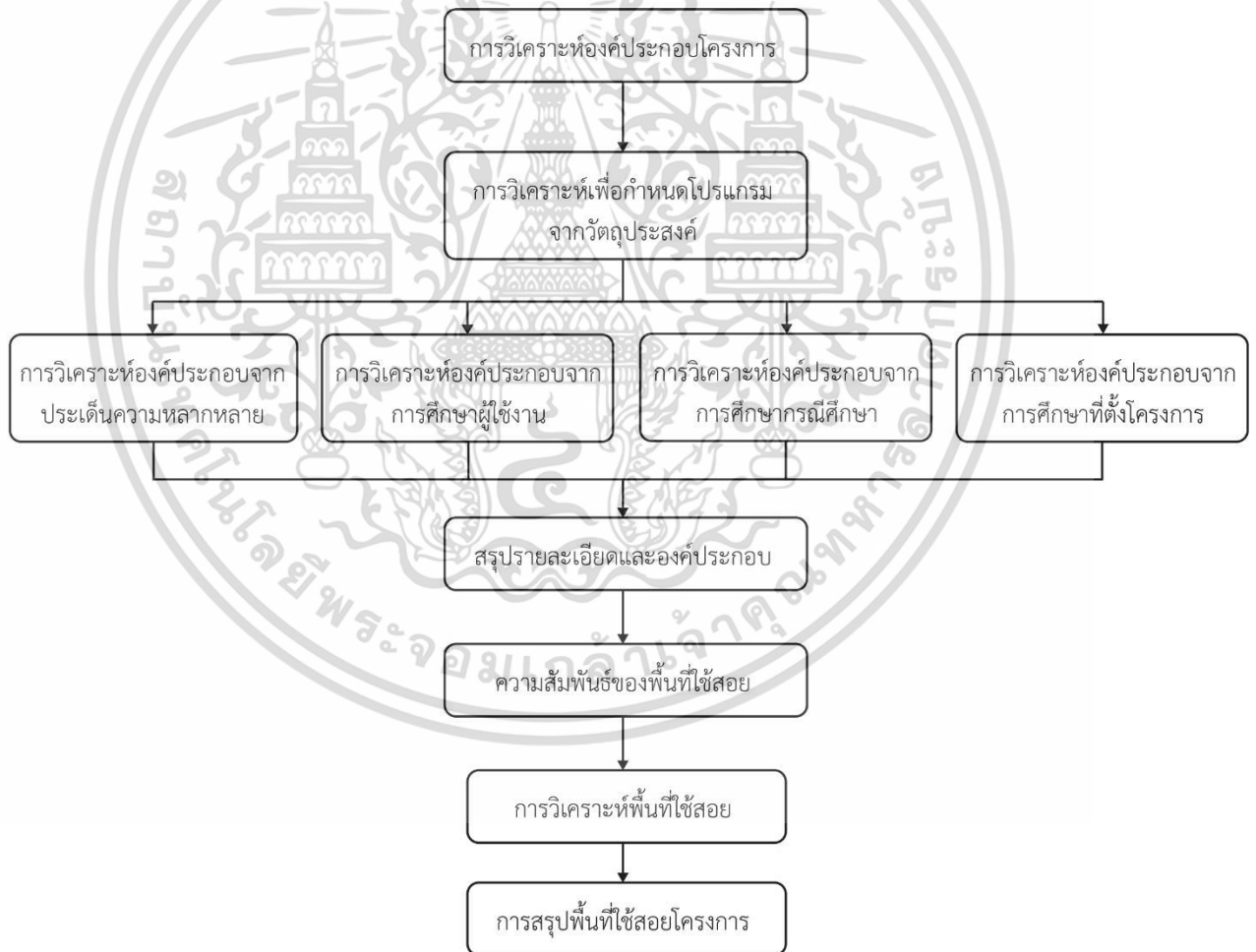

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่ 5.35 ภาพแสดงการวิเคราะห์อาคารและโครงการสร้างภายในที่ตั้งโครงการ
 ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดลอกเนื้อหา (สิทธิบัตร 2563) เจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 6

การศึกษาข้อมูลองค์ประกอบโครงการ

การศึกษาข้อมูลองค์ประกอบโครงการ ความสัมพันธ์ขององค์ประกอบ และพื้นที่ใช้สอยในโครงการเพื่อตอบสนองต่อวัตถุประสงค์ของโครงการ โดยเป็นการวิเคราะห์ตามวัตถุประสงค์ของโครงการเพื่อกำหนดโปรแกรมในการออกแบบทางสถาปัตยกรรม และวิเคราะห์องค์ประกอบจากประเด็นความหลากหลายทางสังคม การศึกษาผู้ใช้งาน การศึกษากรณีศึกษาตัวอย่าง และการศึกษาที่ตั้งโครงการ แล้วจึงสรุปองค์ประกอบของโครงการซึ่งมีแนวทางในการศึกษาวิเคราะห์ดังนี้

ภาพที่ 6.1 แผนผังแสดงแนวทางการศึกษาวิเคราะห์องค์ประกอบโครงการ

ที่มา : ผู้จัดทำ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

6.1 การวิเคราะห์องค์ประกอบโครงการ

การวิเคราะห์เพื่อกำหนดองค์ประกอบโครงการ โดยการศึกษาวิเคราะห์วัตถุประสงค์ของโครงการเพื่อนำไปสู่การกำหนดโปรแกรมในการออกแบบเชิงพื้นที่อย่างครอบคลุมซึ่งตอบสนองต่อประเด็นปัญหาความหลากหลายทางสังคม ความต้องการของกลุ่มผู้ใช้งาน และเชื่อมโยงกับที่ตั้งโครงการทางกายภาพและสภาพแวดล้อมของเมือง แล้วจึงกำหนดองค์ประกอบโครงการภายใต้โปรแกรมการออกแบบเชิงพื้นที่ของโครงการ

6.1.1 การกำหนดโปรแกรมจากวัตถุประสงค์ของโครงการ

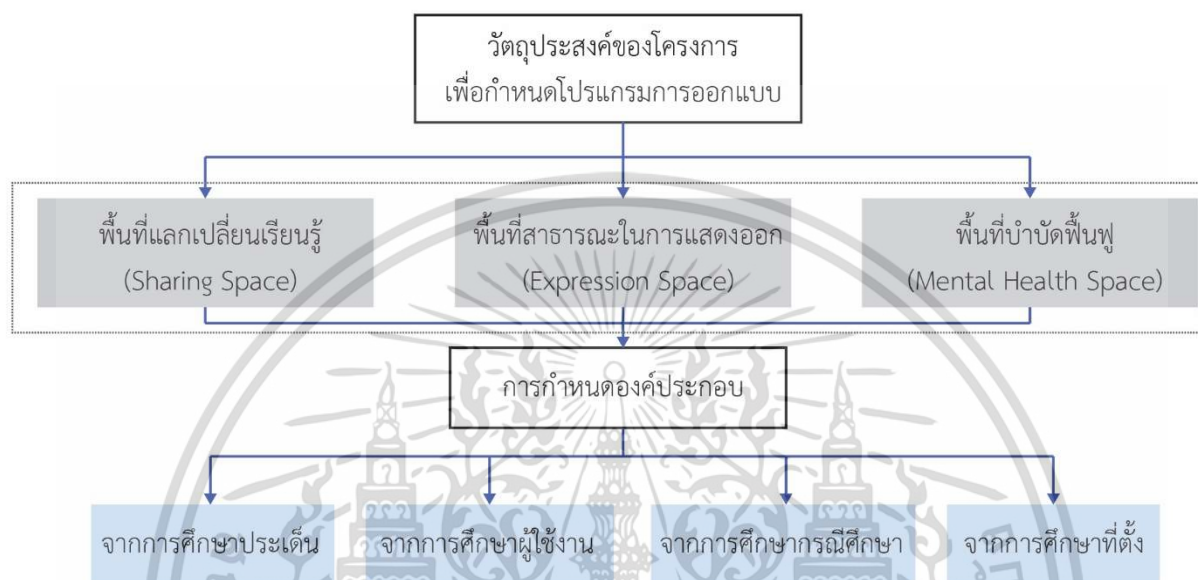
ตารางที่ 6.1 ตารางแสดงการวิเคราะห์กำหนดโปรแกรมการออกแบบ

วัตถุประสงค์ของโครงการ	โปรแกรมการออกแบบ
1) เพื่อสร้างความเข้าใจพื้นฐาน ในเรื่องของสิทธิมนุษยชน การเคารพความเหมือนและความต่างในบริบทสังคมพหุวัฒนธรรม และการปรับตัวในอนาคตเพื่อการอยู่ร่วมกัน	พื้นที่แลกเปลี่ยนเรียนรู้ (Sharing Space)
2) เพื่อเป็นสถานที่แลกเปลี่ยนองค์ความรู้ ส่งเสริมและรองรับกิจกรรมของสังคมพหุวัฒนธรรม นำไปสู่การพัฒนาศักยภาพในการทำงานร่วมกันในรูปแบบของสังคมพหุวัฒนธรรม	
3) เพื่อเป็นพื้นที่สาธารณะในการแสดงออก อิสระภาพทางความคิด สร้างพลวัตทางสังคมในทิศทางที่สร้างสรรค์	พื้นที่สาธารณะในการแสดงออก (Expression Space)
4) เพื่อเป็นสถานที่ให้คำปรึกษา แนะนำ และฟื้นฟูสภาพจิตใจ รวมไปถึงการปลดปล่อยทางอารมณ์เพื่อลดสาเหตุอันนำไปสู่ปัญหาความรุนแรงและอาชญากรรมจากความเกลียดชัง	พื้นที่บำบัดฟื้นฟู (Mental Health Space)

ที่มา : ผู้จัดทำ

จากการศึกษาข้อมูลที่มาและรายละเอียดโครงการเพื่อกำหนดวัตถุประสงค์ในการดำเนินโครงการ แล้วจึงวิเคราะห์แจกแจงรายละเอียดเพื่อกำหนดโปรแกรมในการออกแบบ ซึ่งสรุปได้ 3 โปรแกรม คือวัตถุประสงค์ของโครงการที่กล่าวว่าเพื่อสร้างความเข้าใจพื้นฐาน ในเรื่องของสิทธิมนุษยชน การเคารพความเหมือนและความต่างในบริบทสังคมพหุวัฒนธรรม และการปรับตัวในอนาคตเพื่อการอยู่ร่วมกัน และเพื่อเป็นสถานที่แลกเปลี่ยนองค์ความรู้ ส่งเสริมและรองรับกิจกรรมของสังคมพหุวัฒนธรรม นำไปสู่การพัฒนาศักยภาพในการทำงานร่วมกันในรูปแบบของสังคมพหุวัฒนธรรม โดยเป็นการวางโปรแกรมในรูปแบบของพื้นที่แลกเปลี่ยนเรียนรู้ เพื่อเป็นพื้นที่สาธารณะในเอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

การแสดงออก อีสรระภาพทางความคิด สร้างพลวัตทางสังคมในทิศทางที่สร้างสรรค์ โดยเป็นการวางโปรแกรมของพื้นที่สาธารณะในการแสดงออก และเพื่อเป็นสถานที่ให้คำปรึกษา แนะนำ และฟื้นฟูสภาพจิตใจ รวมไปถึงการปลดปล่อยทางอารมณ์เพื่อลดสาเหตุอันนำไปสู่ปัญหาความรุนแรงและอาชญากรรมจากความเกลียดชัง เป็นโปรแกรมของพื้นที่บำบัดฟื้นฟู

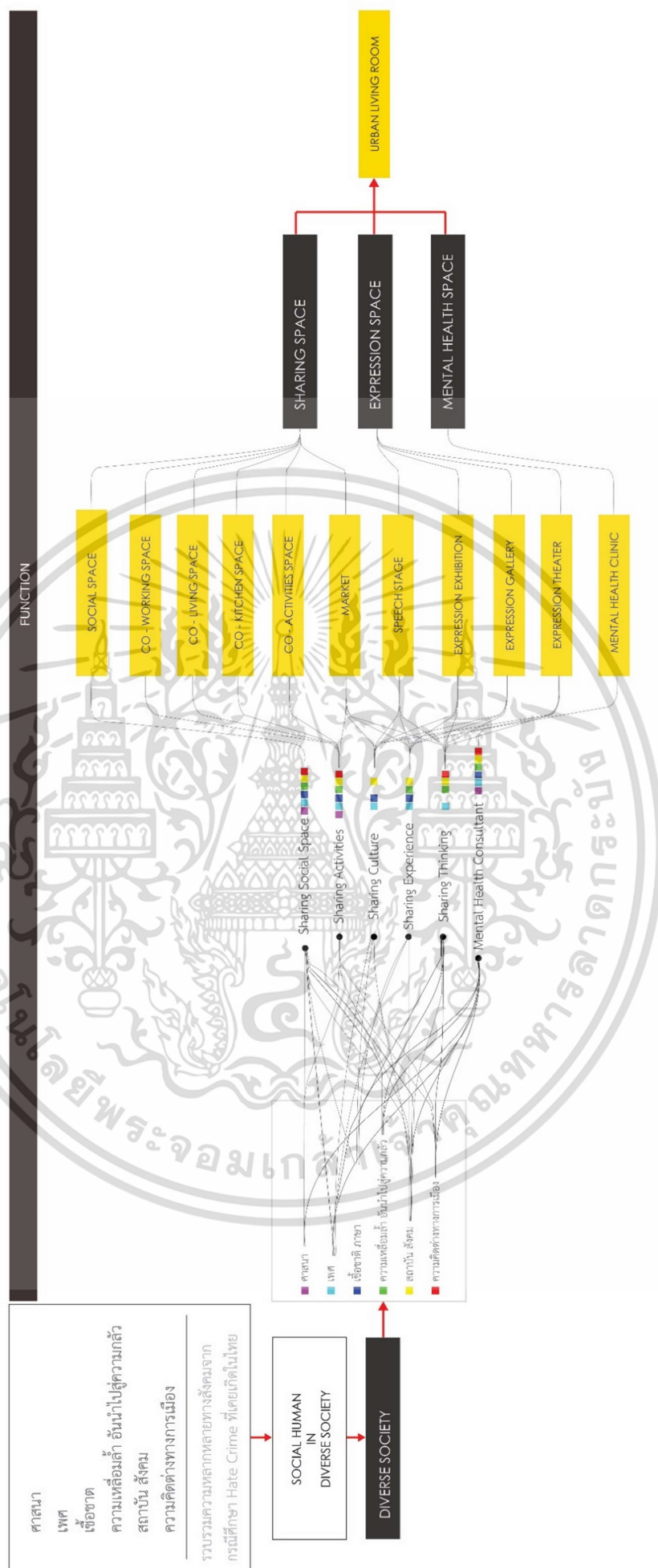

ภาพที่ 6.2 แผนผังแสดงการวิเคราะห์เพื่อกำหนดโปรแกรมจากวัตถุประสงค์ของโครงการ
ที่มา : ผู้จัดทำ

6.1.2 การวิเคราะห์องค์ประกอบจากประเด็นความหลากหลายทางสังคม

การวิเคราะห์ประเด็นความหลากหลายทางสังคม โดยการวิเคราะห์จากการจำแนกประเด็นความขัดแย้งที่เกิดเป็นปัญหาสิทธิที่ไม่เท่าเทียมอันเป็นสาเหตุจากการถูกมองว่าแตกต่างในสังคมซึ่งมีทั้งหมด 6 ประเด็นของความหลากหลายคือ ประเด็นเรื่องศาสนา ประเด็นเรื่องเพศ ประเด็นเรื่องเชื้อชาติ ประเด็นเรื่องความเหลื่อมล้ำ ประเด็นเรื่องสถาบัน และประเด็นเรื่องความคิดต่างทางการเมือง ซึ่งกลุ่มคนทั้งหมดที่กล่าวมาต่างอยู่ในสังคมเดียวกัน จึงวิเคราะห์ถึงพฤติกรรมและการใช้สถานที่ร่วมกันของกลุ่มความหลากหลายดังกล่าวเพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้สร้างความเข้าใจในความแตกต่างของมนุษย์ และการใช้พื้นที่เพื่อการแสดงออกอย่างเสรีเพื่อสื่อสารผ่านรูปแบบกิจกรรมต่างๆ อีกทั้งจากการวิเคราะห์ถึงพฤติกรรมที่นำไปสู่ความขัดแย้งในกรณีต่างๆ ในบทที่ 3 พบว่ามีผู้ได้รับผลกระทบบางกลุ่มที่สอดคล้องกับทุกประเด็นความแตกต่างดังกล่าว ซึ่งส่งผลกระทบต่อสุขภาพจิต จึงมีพื้นที่สำหรับการบำบัดฟื้นฟูสุขภาพจิตในรูปแบบของการให้คำปรึกษาเบื้องต้นและวินิจฉัยประเมินอาการซึ่งเป็นขั้นตอนในการช่วยบำบัดฟื้นฟูเบื้องต้น หากพบว่ามีความรุนแรงจึงจะส่งต่อไปยังโรงพยาบาล

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่จัดทำขึ้นเพื่อใช้ในการศึกษาวิจัยเท่านั้น ไม่ควรนำข้อมูลไปใช้ในการตัดสินใจใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดลอกเนื้อหาและข้อมูลใดๆ ไปใช้ซ้ำโดยไม่ได้รับอนุญาต

ภาพที่ 6.3 แผนผังแสดงการวิเคราะห์องค์ประกอบจากประเด็นความหลากหลายทางสังคม

ที่มา : ผู้จัดทำ

โดยสรุปการวิเคราะห์ห้องค์ประกอบโครงการจากประเด็นความหลากหลายทางสังคมดังนี้

ตารางที่ 6.2 ตารางแสดงวิเคราะห์ห้องค์ประกอบจากประเด็นความหลากหลายทางสังคม

โปรแกรมการออกแบบ	กิจกรรม	องค์ประกอบ
พื้นที่แลกเปลี่ยนเรียนรู้ (Sharing Space)	<ul style="list-style-type: none"> - กิจกรรมการทำงานเพื่อให้เกิดการใช้พื้นที่ร่วมกัน - การประชุมงานภายใต้กิจกรรมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ - การพักผ่อนหย่อนใจ - กิจกรรมการทำอาหารเพื่อแลกเปลี่ยนวัฒนธรรม - กิจกรรมการนันทนาการกีฬาภายนอกและภายใน รวมไปถึงกิจกรรมต่างๆ - กิจกรรมการซื้อขาย การนำเสนอวัฒนธรรมที่แตกต่าง 	<ul style="list-style-type: none"> - ส่วนโถงต้อนรับ - พื้นที่การทำงานร่วมกัน (Co-working Space) - ห้องประชุมสนทนา (Conference) - พื้นที่พักผ่อนสาธารณะ - ห้องปฏิบัติการ (Workshop) - พื้นที่กิจกรรมนันทนาการ - ศูนย์การค้า
พื้นที่สาธารณะในการแสดงออก (Expression Space)	<ul style="list-style-type: none"> - กิจกรรมการแสดงออกเพื่อสื่อสารอย่างสร้างสรรค์ - การสัมมนาแลกเปลี่ยนความรู้และนำเสนอมุมมองในรูปแบบการประชุม - การจัดแสดงผลงานเพื่อสื่อสารองค์ความรู้ในรูปแบบของสื่อมัลติมีเดียต่างๆ 	<ul style="list-style-type: none"> - ลานกิจกรรมอเนกประสงค์ภายในและภายนอก - ห้องประชุมเวทีสัมมนา - ส่วนจัดแสดงนิทรรศการหมุนเวียน - ส่วนนิทรรศการมัลติมีเดีย - โรงมหรสพ
พื้นที่บำบัดฟื้นฟู (Mental Health Space)	<ul style="list-style-type: none"> - ให้คำปรึกษาเชิงจิตวิทยา - บริการแบบทดสอบทางจิตวิทยา - การพักผ่อนในสถานที่ที่สงบ 	<ul style="list-style-type: none"> - คลินิกให้คำปรึกษา - ห้องทดสอบทางจิตวิทยา - พื้นที่สวนสาธารณะ

ที่มา : ผู้จัดทำ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

6.1.3 การวิเคราะห์ห้องค์ประกอบจากการศึกษาผู้ใช้งาน

จากการศึกษาข้อมูลผู้ใช้โครงการในประเด็นความหลากหลายทางสังคมและวิเคราะห์เพื่อเชื่อมโยงจุดร่วมทางสถานภาพของผู้ใช้งาน โดยแบ่งเป็นประเภทของผู้ใช้งานคือ กลุ่มผู้ใช้งานหลัก กลุ่มผู้ใช้งานรอง และกลุ่มเจ้าหน้าที่โครงการ โดยวิเคราะห์จากพฤติกรรมผู้ใช้งานเพื่อกำหนดพื้นที่ในการรองรับกิจกรรมที่สามารถตอบสนองต่อผู้ใช้งาน ดังนี้

6.1.3.1 กลุ่มผู้ใช้บริการ

กลุ่มผู้ใช้งานหลักประกอบด้วยบุคคลวัยทำงาน นักเรียน นิสิตและนักศึกษา ผู้อาศัยในชุมชน และกลุ่มผู้ใช้งานรองประกอบด้วยนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างชาติ ผู้ประกอบการ ซึ่งมีการวิเคราะห์เพื่อกำหนดองค์ประกอบดังตาราง

ตารางที่ 6.3 ตารางแสดงวิเคราะห์ห้องค์ประกอบจากการศึกษาผู้ใช้บริการ

พฤติกรรม	องค์ประกอบ
ผู้ใช้งานหลัก	
บุคคลวัยทำงาน	
<ul style="list-style-type: none"> - การเข้ามาใช้โครงการ - กิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านการสื่อสารและแสดงออกอย่างสร้างสรรค์ - การเข้ามาทำงาน ประชุมกิจกรรมประเภทเดี่ยวและกลุ่ม - การเข้ารับคำปรึกษาด้านปัญหาสุขภาพจิต เพื่อดำเนินการบำบัดฟื้นฟูสภาพจิตใจ - การเข้ามาใช้พื้นที่สาธารณะในการพักผ่อนหย่อนใจ 	<ul style="list-style-type: none"> - ที่จอดรถ - ลานอเนกประสงค์ - พื้นที่จัดแสดง นิทรรศการ - ห้องประชุมเวทีสัมมนา - พื้นที่ทำงาน - ห้องประชุมเพื่อการทำงาน - คลินิกให้คำปรึกษาด้านสุขภาพจิต - พื้นที่บำบัดฟื้นฟูสุขภาพจิต - สวนสาธารณะ
นักเรียน นิสิต และนักศึกษา	
<ul style="list-style-type: none"> - การเข้ามาใช้โครงการ - การเรียนรู้และกิจกรรมการแสดงออกสำหรับเยาวชนและบุคคลทั่วไปที่มีคุณภาพ - การเข้ามาทำงาน ประชุมกิจกรรมประเภทเดี่ยวและกลุ่ม - เข้ารับคำปรึกษาด้านปัญหาสุขภาพจิต เพื่อดำเนินการบำบัดฟื้นฟูสภาพจิตใจ - การเข้ามาใช้พื้นที่สาธารณะในการพักผ่อนหย่อนใจ 	<ul style="list-style-type: none"> - ที่จอดรถ - ลานกิจกรรมเพื่อการแสดงออก - พื้นที่จัดแสดง นิทรรศการ - ห้องประชุมเวทีสัมมนา - พื้นที่ทำงาน - ห้องประชุมเพื่อการทำงาน - ห้องสมุดมัลติมีเดีย - คลินิกให้คำปรึกษาด้านสุขภาพจิต - พื้นที่บำบัดฟื้นฟูสุขภาพจิต

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 6.3 (ต่อ)

พฤติกรรม	องค์ประกอบ
ผู้ใช้งานหลัก	
ผู้อาศัยในชุมชน	
<ul style="list-style-type: none"> - กิจกรรมการจัดการ ประชุมและอบรมชุมชน - การจัดกิจกรรมเพื่อสร้างปฏิสัมพันธ์ แลกเปลี่ยนความรู้ระหว่างชุมชน - การเข้าร่วมกิจกรรมของประชาสังคมเพื่อนวัตกรรมและการสร้างสรรค์ - การเข้ามาใช้พื้นที่สาธารณะในการพักผ่อนหย่อนใจ - การออกกำลังกายเพื่อสุขภาพ 	<ul style="list-style-type: none"> - ศูนย์ชุมชน - ห้องประชุมสัมมนา - ห้องปฏิบัติการ - ลานอเนกประสงค์ - สวนสาธารณะ - สวนสุขภาพ - พื้นที่ออกกำลังกายภายในและภายนอก
ผู้ใช้งานรอง	
นักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างชาติ	
<ul style="list-style-type: none"> - การเข้ามาโครงการ - การเข้าร่วมกิจกรรมในโครงการ - การรับประทานอาหาร - การเข้ามาใช้พื้นที่สาธารณะในการพักผ่อนหย่อนใจ 	<ul style="list-style-type: none"> - ที่จอดรถ - พื้นที่จัดแสดง นิทรรศการ - พื้นที่รับประทานอาหาร - สวนสาธารณะ
ผู้ประกอบการ	
<ul style="list-style-type: none"> - การเข้ามาโครงการ - เช่าพื้นที่เพื่อการค้า - การร่วมกิจกรรมภายในโครงการ 	<ul style="list-style-type: none"> - ที่จอดรถ - พื้นที่ศูนย์การค้า - ห้องปฏิบัติการ (Workshop)

ที่มา : ผู้จัดทำ

6.1.2.1 กลุ่มเจ้าหน้าที่โครงการ

กลุ่มเจ้าหน้าที่โครงการประกอบด้วย ฝ่ายบริหาร ฝ่ายกิจกรรมและจัดแสดง ฝ่ายให้คำปรึกษาสุขภาพจิต และฝ่ายสนับสนุนโครงการ ซึ่งมีการวิเคราะห์เพื่อกำหนดองค์ประกอบดังตาราง

ตารางที่ 6.4 ตารางแสดงวิเคราะห์องค์ประกอบจากการศึกษากลุ่มเจ้าหน้าที่โครงการ

พฤติกรรม	องค์ประกอบ
1. ฝ่ายบริหาร	
<ul style="list-style-type: none"> - การเข้าโครงการ - การเข้าสู่พื้นที่ทำงาน 	<ul style="list-style-type: none"> - ที่จอดรถพนักงาน - พื้นที่ทำงาน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 6.4 (ต่อ)

พฤติกรรม	องค์ประกอบ
1. ฝ่ายบริหาร (ต่อ)	
- พักผ่อนและรับประทานอาหาร	- พื้นที่รองรับผู้มาติดต่อ - ห้องประชุมภายในแผนก - ห้องพักพนักงาน - ห้องอาหารพนักงาน
2. ฝ่ายกิจกรรมและจัดแสดง	
- การเข้าโครงการ - การเข้าสู่พื้นที่ทำงาน - พักผ่อนและรับประทานอาหาร	- ที่จอดรถพนักงาน - พื้นที่ทำงาน - พื้นที่รองรับผู้มาติดต่อ - ห้องประชุมภายในแผนก - ส่วนนิทรรศการ - ห้องประชุมเวทีสัมมนา - ห้องพักพนักงาน - ห้องอาหารพนักงาน
3. ฝ่ายให้คำปรึกษาสุขภาพจิต	
- การเข้าโครงการ - การเข้าสู่พื้นที่ทำงาน - พักผ่อนและรับประทานอาหาร	- ที่จอดรถพนักงาน - พื้นที่ทำงาน - ห้องให้คำปรึกษา - พื้นที่บำบัดฟื้นฟูสุขภาพจิต - ห้องพักพนักงาน - ห้องอาหารพนักงาน
4. ฝ่ายสนับสนุน	
- การเข้าโครงการ - การเข้าสู่พื้นที่ทำงาน - พักผ่อนและรับประทานอาหาร	- ที่จอดรถพนักงาน - พื้นที่ทำงาน - ห้องเก็บของพนักงานตามจุดต่างๆ รอบโครงการ - ป้อมยาม - ห้องพักพนักงาน - ห้องอาหารพนักงาน

ที่มา : ผู้จัดทำ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

6.1.4 การวิเคราะห์ห้องค์ประกอบจากการศึกษากรณีศึกษาตัวอย่าง

จากการศึกษากรณีศึกษาตัวอย่างในบทที่ 4 ที่มีองค์ประกอบที่ตอบสนองต่อวัตถุประสงค์ของโครงการ แล้วจึงวิเคราะห์เพื่อกำหนดองค์ประกอบของโครงการที่มีความสอดคล้องกับแนวทางในการออกแบบ ประกอบกับการรองรับในกลุ่มผู้ใช้งานตามการแบ่งเกณฑ์กรณีศึกษาตัวอย่าง 3 เกณฑ์ ดังตารางที่ 6.5

ตารางที่ 6.5 ตารางแสดงวิเคราะห์ห้องค์ประกอบจากการศึกษากรณีศึกษาตัวอย่าง

โครงการตัวอย่าง	กิจกรรมที่รองรับ	องค์ประกอบ
1. อาคารหรือกิจกรรมตัวอย่างที่เกี่ยวข้องกับการแลกเปลี่ยนเรียนรู้		
- MECA France	- กิจกรรมการพักผ่อน หรือแวะพัก - กิจกรรมคอนเสิร์ต แสดงละคร - กิจกรรมชื่นชมผลงาน นิทรรศการ เพื่อแสดงถึงวัฒนธรรม - การทำงานหรือพื้นที่พักผ่อนที่สบายสงบ - การพักผ่อน รับประทานอาหาร	- พื้นที่ สาธารณะ (Urban living room) กลางแจ้ง - พื้นที่เวทีคอนเสิร์ต แสดงละคร - พื้นที่แสดงผลงานศิลปะ - ห้องสมุดมีเดีย - พื้นที่เก็บของ - ร้านค้า
- Multicultural Center	- การทำงานและศึกษาค้นคว้า หนังสือ และสื่อมีเดีย - กิจกรรมการซ้อมเต้น - การทำงานประเภทกลุ่ม - การเรียนภายในมหาวิทยาลัย	- พื้นที่การทำงานร่วมกัน - ห้องอเนกประสงค์ - ห้องประชุม - ห้องเรียนขนาดเล็ก - ส่วนสำนักงาน
- Sawmill Market	- การประกอบอาหารสำหรับผู้ประกอบการที่เป็นคนในพื้นที่ชุมชน - การรับประทานอาหารและส่งเสริมปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้คน	- พื้นที่ครัว - พื้นที่รับประทานอาหารภายนอกและภายใน - พื้นที่เก็บของ
2. พื้นที่ตัวอย่างประเภทพื้นที่สาธารณะสร้างสรรค์		
- ลานกีฬาพัฒนา 2 Bangkok Shaded line	- กิจกรรมเพื่อการออกกำลังกาย - จัดแสดงนิทรรศการประวัติศาสตร์ - กิจกรรมพักผ่อนหย่อนใจสำหรับคนในชุมชน - กิจกรรมสำหรับเดินเยาวชน - กิจกรรมร่วมระหว่างชุมชน	- ลานกิจกรรมกีฬา - ลานประวัติศาสตร์ - ลานริมน้ำ - ลานสนุก - อาคารอเนกประสงค์ - ห้องสมุด

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 6.5 (ต่อ)

โครงการตัวอย่าง	กิจกรรมที่รองรับ	องค์ประกอบ
2. พื้นที่ตัวอย่างประเภทพื้นที่สาธารณะสร้างสรรค์ (ต่อ)		
- 10 Kilometers	- กิจกรรมการปั่นจักรยานหรือการวิ่งเพื่อเชื่อมต่อพื้นที่สาธารณะ - กิจกรรมเพื่อการออกกำลังกาย - ดนตรีบำบัด - กิจกรรมร่วระหว่างชุมชน เพื่อสร้างปฏิสัมพันธ์	- เส้นทางจักรยาน เส้นทางวิ่ง - ลานออกกำลังกาย - ห้องดนตรีบำบัด - พื้นที่อเนกประสงค์ - สวนสาธารณะ
3. อาคารตัวอย่างประเภทบำบัดฟื้นฟูสุขภาพจิต		
- Close to Home (Beijing's Hutongs)	- การตรวจสุขภาพจิต - การบำบัดโดยการพูดคุยแบบกลุ่ม - การบำบัดโดยเทคโนโลยี VR	- ห้องวินิจฉัย - ห้องให้คำปรึกษาสุขภาพจิต - พื้นที่บำบัดฟื้นฟู - ห้องรักษา - พื้นที่ Workshop เพื่อการบำบัด - สวนส่งเสริมสุขภาพ - ห้องบำบัดโดยการพูดคุยแบบกลุ่ม - ห้องสมุด - ห้องฝึกจิตแพทย์และผู้ให้คำปรึกษา - ส่วนสำนักงาน

ที่มา : ผู้จัดทำ

6.1.5 การวิเคราะห์องค์ประกอบจากการศึกษาที่ตั้งโครงการ

จากการศึกษาวิเคราะห์ที่ตั้งโครงการในบทที่ 5 ในเชิงกายภาพของเมือง สภาพแวดล้อมในมิติของชุมชนและปัจจัยในอนาคตที่มีผลต่อยานที่ตั้งโครงการ แล้วจึงวิเคราะห์องค์ประกอบที่สามารถรองรับการเกิดกิจกรรมในปัจจุบันดังกล่าวเพื่อตอบสนองต่อศักยภาพของที่ตั้งโครงการดังตาราง

ตารางที่ 6.6 ตารางแสดงวิเคราะห์องค์ประกอบจากการศึกษาที่ตั้งโครงการ

ปัจจัยในการเกิดกิจกรรม	องค์ประกอบ
เป็นพื้นที่เชื่อมระหว่างชุมชนของทั้งสองฝั่งของฝั่งกรุงเทพมหานครและฝั่งธนบุรีด้วยท่าเรือสาทร	- พื้นที่สาธารณะรองรับการเชื่อมต่อ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

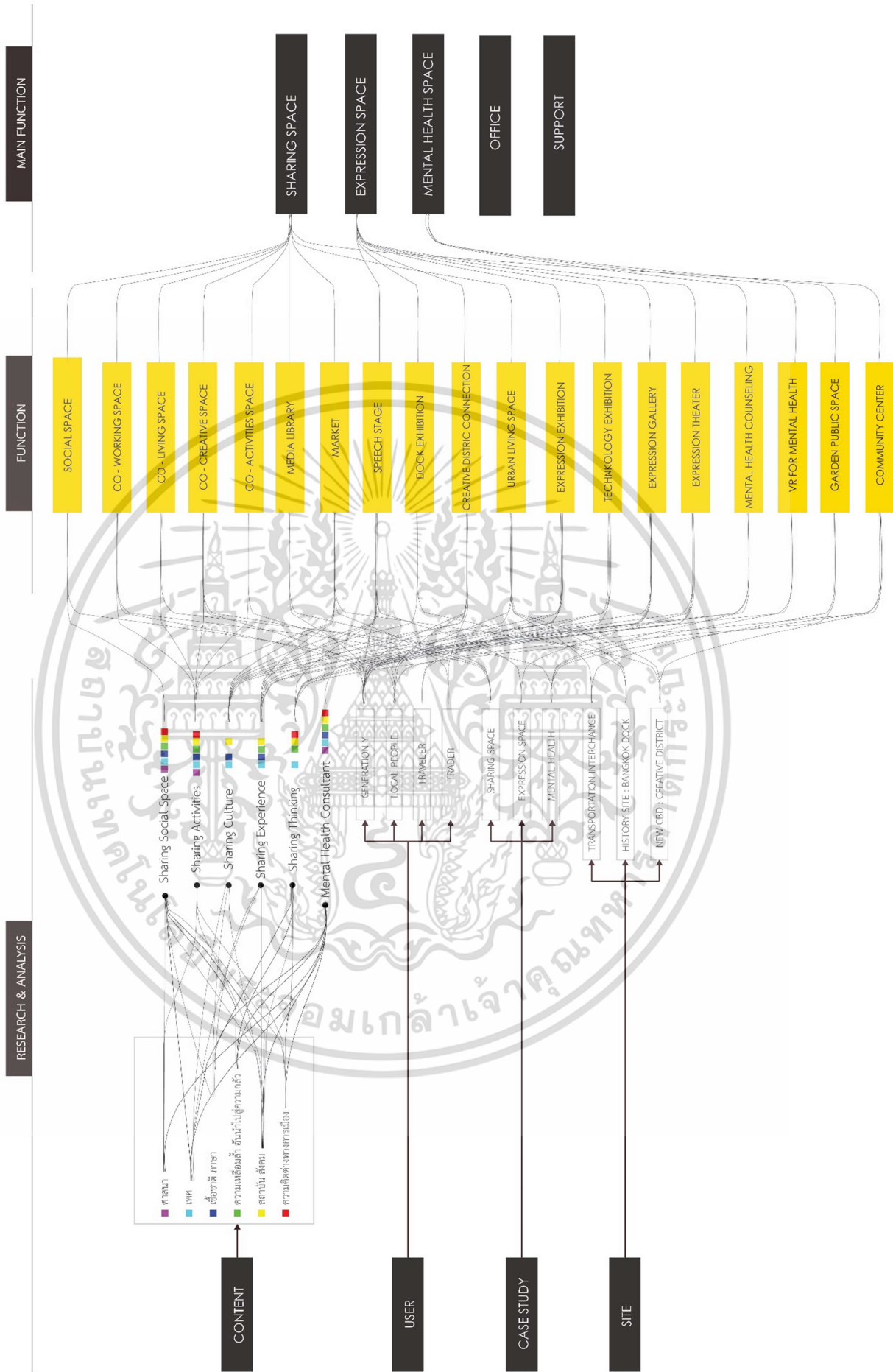
ตารางที่ 6.6 (ต่อ)

ปัจจัยในการเกิดกิจกรรม	องค์ประกอบ
ในเชิงประวัติศาสตร์เป็นพื้นที่อุตสาหกรรมเก่า	- พื้นที่จัดแสดง นิทรรศการให้ความรู้เขตบางรักและเกี่ยวกับอุตสาหกรรม
ในอนาคตคาดการณ์ว่าจะเป็นพื้นที่ศูนย์กลางธุรกิจ และเกิดการไหลเวียนของประชากรในพื้นที่อย่างมาก	- พื้นที่ศูนย์การค้า - พื้นที่นำเสนอวัฒนธรรมและกิจกรรมสร้างสรรค์

ที่มา : ผู้จัดทำ

โดยสรุปจากการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลหลังจากการกำหนดโปรแกรมของโครงการนำไปสู่การวิเคราะห์เพื่อได้มาซึ่งองค์ประกอบโครงการ โดยใช้ข้อมูลจากการศึกษา 4 ชุด ได้แก่ การศึกษาประเด็นทางสังคม การศึกษาข้อมูลผู้ใช้โครงการ การศึกษากรณีศึกษาตัวอย่าง และการศึกษาที่ตั้งโครงการ เพื่อให้โครงการสามารถตอบสนองต่อวัตถุประสงค์ของโครงการ สามารถเข้าถึงได้ยังผู้ใช้ทุกกลุ่ม มีหน้าที่การใช้พื้นที่อย่างเหมาะสม และอยู่ภายใต้บริบทในพื้นที่ โดยได้สรุปผังแผนภาพที่ 6.4 อธิบายได้ดังนี้ จากการศึกษาประเด็นทางสังคม พบว่าในแต่ละบุคคลประกอบด้วยปัจจัยที่แตกต่างกัน 6 ประเด็นคือ ศาสนา เพศ เชื้อชาติ สถานะทางการเงิน สถาบัน และความเห็นต่างทางการเมือง ซึ่งสามารถเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างผู้คนผ่านการใช้พื้นที่ร่วมกัน นำไปสู่การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในการอยู่ร่วมในสังคมพหุวัฒนธรรม ในขั้นต่อมาคือการศึกษาผู้ใช้งานโครงการเพื่อหาจุดร่วมทางสถานภาพของผู้ได้รับผลกระทบในประเด็นดังกล่าว ซึ่งสรุปได้เป็นกลุ่มคนวัยทำงาน และนักเรียน นักศึกษา เพื่อศึกษาถึงความต้องการเชิงพื้นที่ของกลุ่มผู้ใช้งานเพื่อกำหนดพื้นที่ใช้สอยตามทีสอดคล้องกับวิถีชีวิตประจำวัน ประกอบกับการศึกษากรณีศึกษาตัวอย่างเพื่อทราบถึงองค์ประกอบเพิ่มเติมที่สามารถตอบสนองวัตถุประสงค์ของโครงการอย่างครอบคลุม และการศึกษาถึงบริบทของที่ตั้งโครงการ รวมไปถึงคุณค่าเดิมที่เข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องในการออกแบบองค์ประกอบโครงการ ถือเป็นภาระอนุรักษ์เอกลักษณ์เดิมผ่านการใช้งานในพื้นที่สาธารณะ โดยจากการศึกษาได้แจกแจงองค์ประกอบออกมาในรูปแบบของพื้นที่ต่างๆ ดังกรอบสี่เหลี่ยม และพบว่าในการศึกษาบางประเด็นสามารถเชื่อมโยงและใช้พื้นที่ร่วมกัน ทั้งนี้ยังสร้างโอกาสทางการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในหลายๆ สังคม จึงได้สรุปองค์ประกอบการใช้งานหลักออกเป็น 3 องค์ประกอบ คือ พื้นที่แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ความหลากหลายทางสังคม พื้นที่เพื่อการแสดงออกทางความคิด และพื้นที่ให้คำปรึกษาปัญหาสุขภาพจิต และองค์ประกอบสำหรับบริการโครงการ และสนับสนุนโครงการ

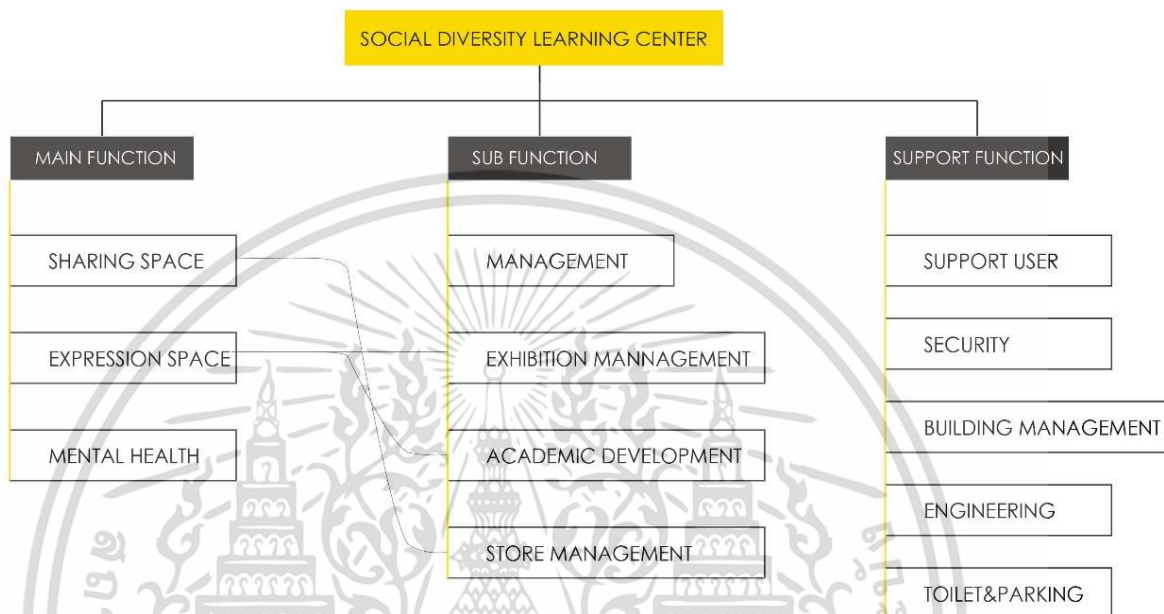
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
 ภาพที่ 6.4 แผนผังแสดงสรุปการวิเคราะห์ห้องค์ประกอบภายในโครงการ
 ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหาและเผยแพร่ไปยังถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้
 ที่มา : ผู้จัดทำ

6.2 สรุปรายละเอียดและองค์ประกอบโครงการ

จากการศึกษาวิเคราะห์ประเด็น กลุ่มผู้ใช้งาน กรณีศึกษา และที่ตั้งโครงการภายใต้เกณฑ์โปรแกรมในการออกแบบ แล้วจึงเชื่อมโยงสรุปผลเพื่อกำหนดองค์ประกอบโครงการได้ดังนี้

ภาพที่ 6.5 แผนผังแสดงโครงสร้างองค์ประกอบทั้งหมดภายในโครงการ (สิตางศุ.2563)

1. องค์ประกอบหลัก คือ องค์ประกอบเพื่อตอบสนองต่อวัตถุประสงค์ของโครงการ โดยเป็นพื้นที่รองรับกิจกรรมในรูปแบบต่างๆ ตามโปรแกรมการออกแบบของโครงการ

ตารางที่ 6.7 สรุปองค์ประกอบหลักของโครงการ

องค์ประกอบ	กิจกรรม	องค์ประกอบย่อย
1.1 ส่วนพื้นที่แลกเปลี่ยนเรียนรู้ (Sharing Space)		
1) ส่วนพื้นที่กิจกรรมร่วมกัน (Co-Sharing Space)	<ul style="list-style-type: none"> - จัดกิจกรรมอเนกประสงค์รองรับกิจกรรมแบบเป็นหมู่คณะจากกลุ่มคนภายนอก หรือคนในชุมชนเพื่อสร้างปฏิสัมพันธ์และการใช้พื้นที่ร่วมกัน - การทำงานสร้างสรรค์ - กิจกรรมพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็น 	<ul style="list-style-type: none"> - พื้นที่ต้อนรับ - พื้นที่ทำงานสร้างสรรค์ (Co-Working Space) - พื้นที่พักผ่อนร่วมกัน (Co-Living Space) ภายในและภายนอก - พื้นที่ปฏิบัติการร่วมกัน (Co-Creative Space) เช่น กิจกรรมการอาหาร

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 6.7 (ต่อ)

องค์ประกอบ	กิจกรรม	องค์ประกอบย่อย
1.1 ส่วนพื้นที่แลกเปลี่ยนเรียนรู้ (Sharing Space) (ต่อ)		
	- กิจกรรมพักผ่อนออกกำลังกายในพื้นที่สวนสาธารณะ	- พื้นที่กิจกรรมร่วมกัน (Co-Activities Space) - พื้นที่ออกกำลังกายสำหรับบุคคลทั่วไปและผู้อาศัยในชุมชน - ลานอเนกประสงค์
2) ส่วนปฏิบัติการนวัตกรรม (Workshop)	- กิจกรรมการนำเสนอนวัตกรรมอย่างสร้างสรรค์ เพื่อนำเสนอผลงานของผู้มีความสามารถและสร้างปฏิสัมพันธ์จุดเชื่อมต่อระหว่างผู้คน - นิทรรศการนำเสนอองค์ประกอบของเขตจตุจักร	- จุดติดต่อประชาสัมพันธ์ - พื้นที่นิทรรศการเชิงปฏิบัติการ - พื้นที่ปฏิบัติการ - ห้องรับรองผู้นำเสนอนวัตกรรม - ห้องเก็บของ
3) ห้องสมุดมีเดีย (Multimedia Library)	- ให้บริการยืม-คืน ซื่อขายและงานธุรการห้องสมุด - บริการซ่อมหนังสือที่ชำรุด - สื่อมีเดียเพื่อการศึกษด้วยตนเอง	- ห้องสมุด - ห้องเรียนรู้อัลติมีเดีย - ห้องทำงานฝ่ายบรรณารักษ์ - ส่วนเจ้าหน้าที่เสตทศึกษาศึกษา
4) ส่วนศูนย์การค้า (Market)	- กิจกรรมค้าขายเพื่อแลกเปลี่ยนวัฒนธรรม สำหรับผู้อาศัยในชุมชนหรือกลุ่มคนที่ต้องการนำเสนอเอกลักษณ์ในกลุ่มของตนเอง - การรับประทานอาหารในพื้นที่ร่วมกัน สร้างบรรยากาศการสนทนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็น - กิจกรรมWorkshop เพื่อการเรียนรู้กระบวนการทำงาน	- พื้นที่ส่วนการค้า - พื้นที่รับประทานอาหาร - พื้นที่ส่วนรับประทานอาหาร - พื้นที่ห้องเก็บของ - พื้นที่พักผ่อนผู้ประกอบการ
1.2 ส่วนพื้นที่สาธารณะในการแสดงออก (Expression Space)		
1) ส่วนประชุมเวทีสัมมนา (Speech Stage)	- ติดต่อประชาสัมพันธ์เพื่อเข้าร่วมกิจกรรม	- โถงต้อนรับ - จุดติดต่อประชาสัมพันธ์ - ห้องรับรอง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปเผยแพร่บนสื่อออนไลน์
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 6.7 (ต่อ)

องค์ประกอบ	กิจกรรม	องค์ประกอบย่อย
1.2 ส่วนพื้นที่สาธารณะในการแสดงออก (Expression Space) (ต่อ)		
	<ul style="list-style-type: none"> - จัดกิจกรรมการประชุมในรูปแบบของเวทีสัมมนา มีการพูดเพื่อสื่อสารและแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ - มีการพักผ่อนพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นก่อนและหลังกิจกรรม 	<ul style="list-style-type: none"> - พื้นที่ส่วนประชุมเวทีสัมมนา ภายในและภายนอก - พื้นที่พักผ่อนพูดคุย - ห้องเก็บของและติดตั้งอุปกรณ์ - ห้องควบคุม
2) ส่วนพื้นที่จัดนิทรรศการหมุนเวียน (Gallery)	<ul style="list-style-type: none"> - นิทรรศการหมุนเวียนเพื่อแสดงออกผ่านการสื่อสารในรูปแบบของผลงานศิลปะแขนงต่างๆ 	<ul style="list-style-type: none"> - โถงต้อนรับ - จุดติดต่อประชาสัมพันธ์ - ห้องรับรอง - พื้นที่ส่วนนิทรรศการ - ห้องเก็บของและติดตั้งอุปกรณ์ - ห้องควบคุม
3) โรงมหรสพ (Theater)	<ul style="list-style-type: none"> - จัดแสดงนิทรรศการเพื่อสื่อสารในรูปแบบของสื่อภาพยนตร์ 	<ul style="list-style-type: none"> - โถงต้อนรับ - จุดติดต่อประชาสัมพันธ์ - โรงมหรสพ - ห้องเก็บของและติดตั้งอุปกรณ์ - ห้องควบคุม
1.3 ส่วนพื้นที่ให้คำปรึกษาสุขภาพจิต (Mental Health)		
1) ส่วนให้คำปรึกษาสุขภาพจิต	<ul style="list-style-type: none"> - ให้คำปรึกษาเชิงจิตวิทยาโดยนักจิตวิทยา จิตแพทย์ และผู้เชี่ยวชาญด้านการให้คำปรึกษา - บริการแบบทดสอบทางจิตวิทยา 	<ul style="list-style-type: none"> - จุดซักประวัติและโถงพักคอย - ห้องวินิจฉัย - ห้องให้คำปรึกษาสุขภาพจิต - ห้อง พัก จิต แพทย์ และ ผู้ให้คำปรึกษา - ส่วนสำนักงานและห้องเก็บประวัติ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 6.7 (ต่อ)

องค์ประกอบ	กิจกรรม	องค์ประกอบย่อย
1.3 ส่วนพื้นที่ให้คำปรึกษาสุขภาพจิต (Mental Health) (ต่อ)		
2) ส่วนบำบัดฟื้นฟูสุขภาพจิต	<ul style="list-style-type: none"> - การบำบัดฟื้นฟูเบื้องต้น - การพักผ่อนในสถานที่ที่สงบ 	<ul style="list-style-type: none"> - ห้องปฏิบัติการเพื่อการบำบัดโดย VR - สวนส่งเสริมสุขภาพ - ห้องบำบัดโดยการพูดคุยแบบกลุ่ม

ที่มา : ผู้จัดทำ

2. องค์ประกอบรอง คือ องค์ประกอบที่เป็นส่วนบริการโครงการเพื่อส่งเสริมความสมบูรณ์ของโครงการ โดยเป็นองค์ประกอบสำหรับรองรับเจ้าหน้าที่ผู้ดำเนินโครงการ

ตารางที่ 6.8 สรุปองค์ประกอบรองของโครงการ

องค์ประกอบ	กิจกรรม	องค์ประกอบย่อย
2.1 ฝ่ายบริหารโครงการ	<ul style="list-style-type: none"> - จัดการบริหารงานในโครงการ - อำนาจการรับผิดชอบ - ประชุมบริหารจัดการงาน - รับรองแขกผู้มาติดต่อ - พื้นที่ทำงานในแผนกต่างๆ 	<ul style="list-style-type: none"> - สำนักงานบริหาร - ห้องผู้อำนวยการ - ส่วนทำงาน และเลขานุการ - ห้องประชุม - ห้องรับแขก - ห้องทำงานฝ่ายบริหาร - ห้องทำงานฝ่ายธุรการ - ห้องทำงานฝ่ายการเงินและบัญชี - ห้องทำงานฝ่ายบุคคล
2.2 ฝ่ายกิจกรรมและจัดแสดง	<ul style="list-style-type: none"> - ดูแลจัดการพื้นที่จัดกิจกรรมและจัดนิทรรศการ - ติดต่อประสานงาน - จัดเก็บของจากการแสดงนิทรรศการ 	<ul style="list-style-type: none"> - ห้องหัวหน้าฝ่าย - ห้องทำงานแผนกจัดตั้ง และการจัดนิทรรศการ - ห้องเก็บของ - ห้องฝ่ายกิจกรรมและจัดแสดง
2.3 ฝ่ายวิชาการ	<ul style="list-style-type: none"> - พัฒนาองค์ความรู้ทางวิชาการเกี่ยวกับความหลากหลายทางสังคมและเทคโนโลยี 	<ul style="list-style-type: none"> - ห้องทำงานหัวหน้าฝ่าย - ห้องทำงานฝ่ายวิชาการ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 6.8 (ต่อ)

องค์ประกอบ	กิจกรรม	องค์ประกอบย่อย
2.4 ฝ่ายบริหารร้านค้า	<ul style="list-style-type: none"> - ดูแลควบคุมงานประชาสัมพันธ์ - ควบคุมประสานงาน - จัดการบริหารงานส่วนร้านค้า 	<ul style="list-style-type: none"> - ห้องทำงานหัวหน้าฝ่าย - ห้องทำงานฝ่ายการตลาด - ห้องทำงานฝ่ายประชาสัมพันธ์ - ห้องแผนกสื่อและสิ่งพิมพ์ - ห้องแผนกบริหารงานร้านค้า

ที่มา : ผู้จัดทำ

3. ส่วนสนับสนุน คือ ส่วนบริการเพื่อสนับสนุนการใช้งานในองค์ประกอบต่างๆ รวมไปถึง ส่วนบริการอาคาร

ตารางที่ 6.9 สรุปองค์ประกอบส่วนสนับสนุนของโครงการ

องค์ประกอบ	กิจกรรม	องค์ประกอบย่อย
3.1 ส่วนบริการสนับสนุนเจ้าหน้าที่	<ul style="list-style-type: none"> - พักผ่อนในระหว่างปฏิบัติหน้าที่ - เก็บของของพนักงาน - อำนวยความสะดวกแก่พนักงาน 	<ul style="list-style-type: none"> - ห้องพักพนักงาน - ห้องเก็บของพนักงาน
3.2 ส่วนสนับสนุนโครงการ	<ul style="list-style-type: none"> - การรับ-ส่งของที่ใช้งานในโครงการ - การควบคุมดูแลพัสดุในโครงการ - ซ่อมบำรุงอุปกรณ์ภายในโครงการ - เก็บขยะเพื่อรวบรวมยังจุดพักตามพื้นที่ต่างๆ และคัดแยกขยะเตรียมรอรถขยะมารับ - รองรับการเกิดอุบัติเหตุ หรือรักษาพยาบาลเบื้องต้น 	<ul style="list-style-type: none"> - พื้นที่รับส่งของ - ห้องทำงานฝ่ายพัสดุ - ห้องเก็บของ - ห้องซ่อมบำรุง - ห้องเก็บและคัดแยกขยะ - ห้องพักขยะ - ห้องปฐมพยาบาล
3.3 ฝ่ายรักษาความปลอดภัย	<ul style="list-style-type: none"> - ดูแลรักษาความปลอดภัยภายในโครงการ 	<ul style="list-style-type: none"> - ห้องพักส่วนรักษาความปลอดภัย
3.4 ฝ่ายอาคารสถานที่	<ul style="list-style-type: none"> - งานดูแลความสะอาดอาคาร และพื้นที่เก็บอุปกรณ์ของพนักงาน - ควบคุมดูแลการจัดการ และซ่อมบำรุงอาคาร 	<ul style="list-style-type: none"> - ห้องเก็บอุปกรณ์ทำความสะอาด - ห้องพักผ่อนพนักงานบริการ - ห้องฝ่ายอาคารสถานที่
3.5 ส่วนงานวิศวกรรม	<ul style="list-style-type: none"> - ควบคุมซ่อมบำรุงงานระบบวิศวกรรม 	<ul style="list-style-type: none"> - ห้องหัวหน้าฝ่ายเทคนิคและซ่อมบำรุง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

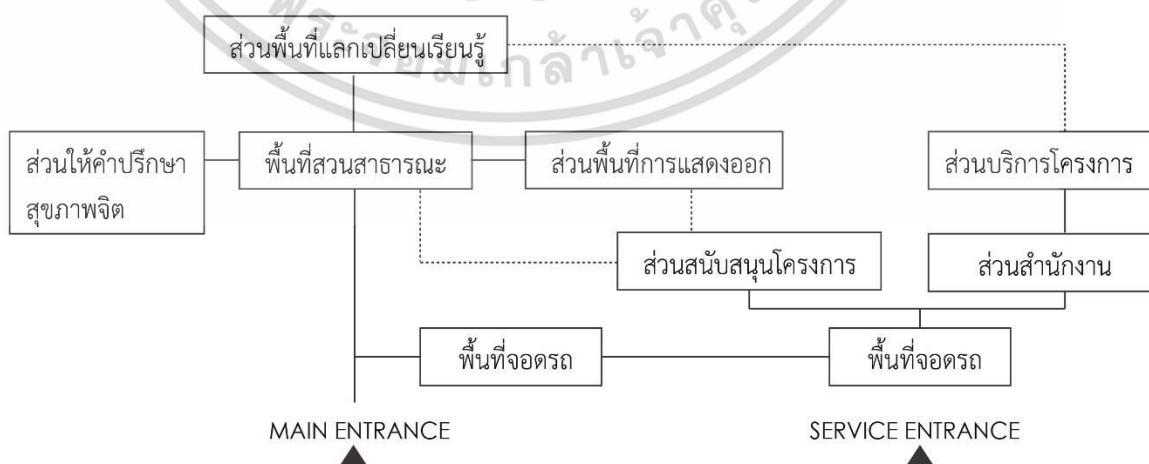
ตารางที่ 6.9 (ต่อ)

องค์ประกอบ	กิจกรรม	องค์ประกอบย่อย
3.5 ส่วนงานวิศวกรรม (ต่อ)	- งานระบบประกอบอาคารเพื่อสนับสนุนการใช้งานโครงการ	- ห้องควบคุมงานวิศวกรรม - ห้องไฟฟ้า - ห้องระบบสุขาภิบาล - ห้องระบบสื่อสาร - ห้องระบบปรับอากาศ - ห้องระบบดับเพลิง
3.7 ห้องน้ำ	- ธุระส่วนตัว	- ห้องน้ำคนทั่วไป - ห้องน้ำคนพิการ - ห้องละหมาด
3.6 พื้นที่จอดรถ	- ที่จอดรถ - ที่จอดรถสำหรับคนพิการ	- พื้นที่จอดรถผู้มาใช้โครงการ - พื้นที่จอดรถเจ้าหน้าที่ - พื้นที่จอดรถคนพิการ - พื้นที่จอดรถจักรยาน - พื้นที่จอดรถจักรยานยนต์

ที่มา : ผู้จัดทำ

6.3 ความสัมพันธ์ของพื้นที่ใช้สอยภายในโครงการ

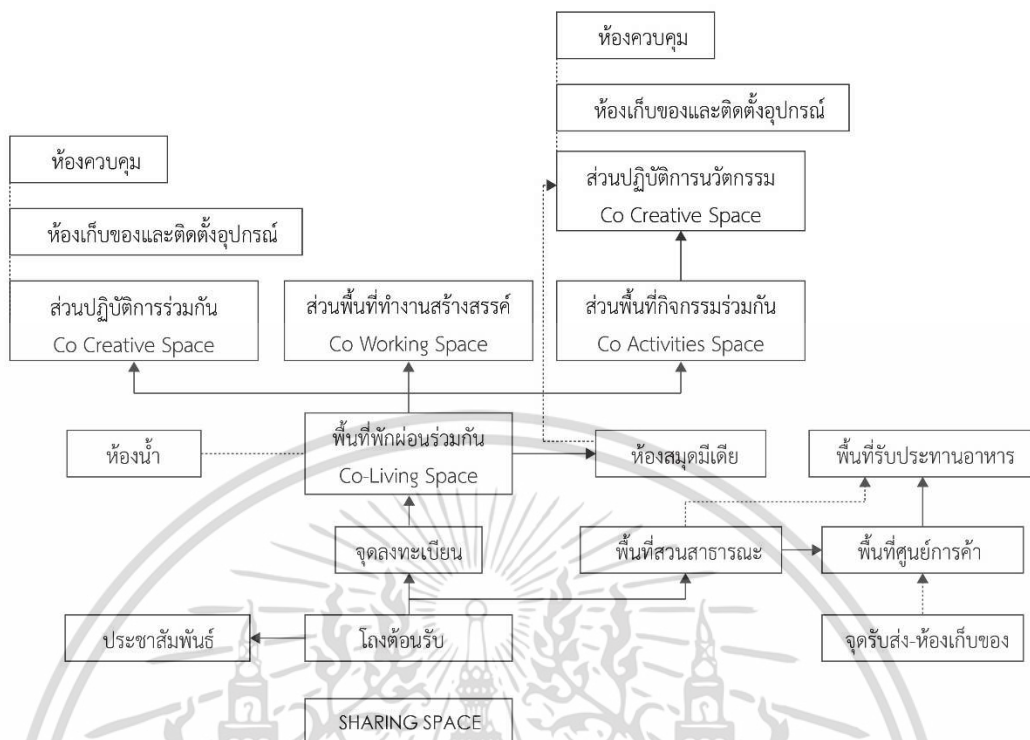
6.3.1 ภาพรวมความสัมพันธ์ระหว่างพื้นที่ใช้สอยในโครงการ

ภาพที่ 6.6 แผนผังแสดงความสัมพันธ์ภาพรวมโครงการ (สิตางศ์.2563)

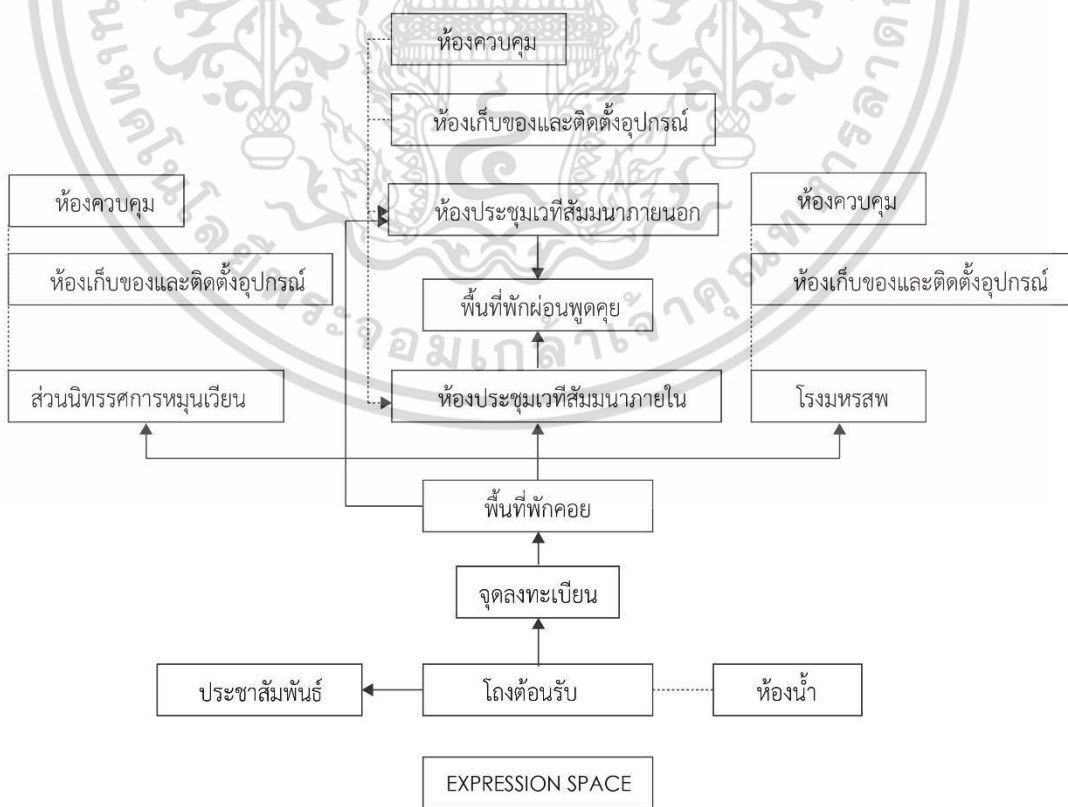
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

6.3.2 ความสัมพันธ์ของส่วนแลกเปลี่ยนเรียนรู้

ภาพที่ 6.7 แผนผังแสดงความสัมพันธ์ของส่วนแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (สีตางค์.2563)

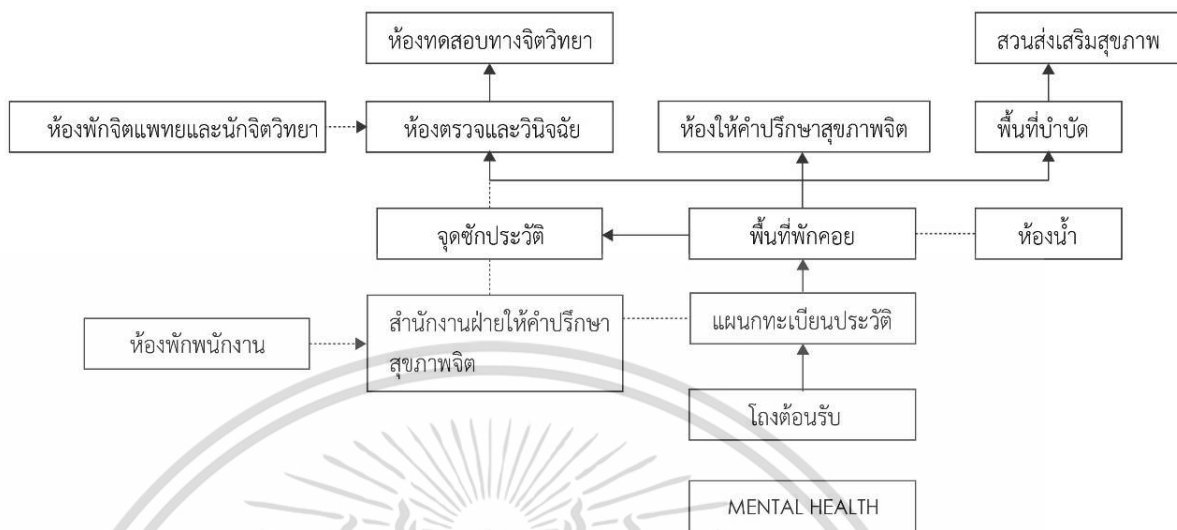
6.3.3 ความสัมพันธ์ของส่วนการแสดงออก

ภาพที่ 6.8 แผนผังแสดงความสัมพันธ์ของส่วนการแสดงออก (สีตางค์.2563)

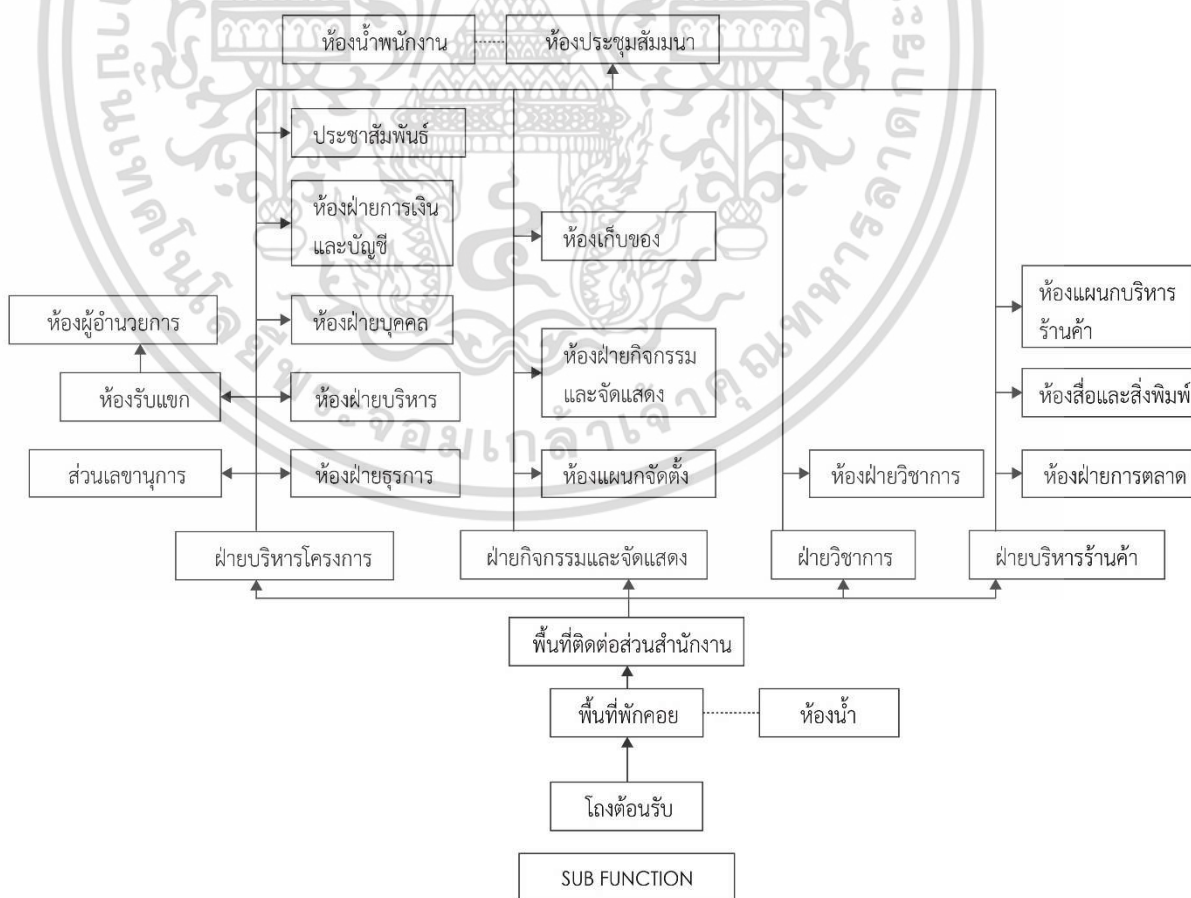
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

6.3.4 ความสัมพันธ์ของส่วนให้คำปรึกษาสุขภาพจิต

ภาพที่ 6.9 แผนผังแสดงความสัมพันธ์ของส่วนให้คำปรึกษาสุขภาพจิต (สิตางค์.2563)

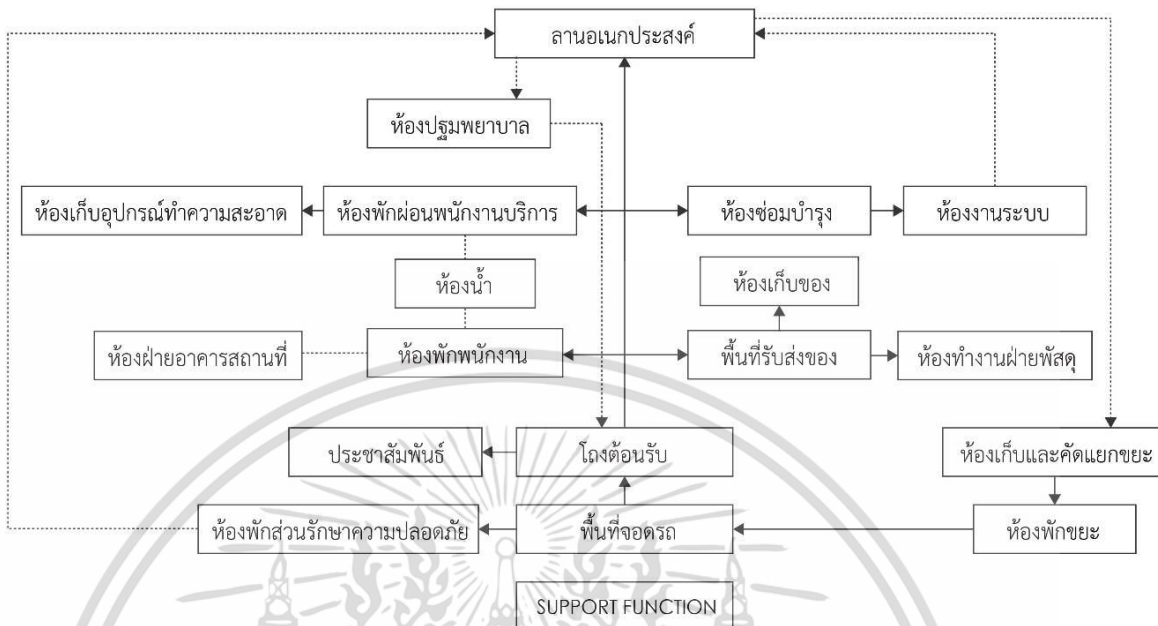
6.3.5 ความสัมพันธ์ของส่วนบริการโครงการ

ภาพที่ 6.10 แผนผังแสดงความสัมพันธ์ของส่วนบริการโครงการ (สิตางค์.2563)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

6.3.6 ความสัมพันธ์ของส่วนสนับสนุนโครงการ

ภาพที่ 6.11 แผนผังแสดงความสัมพันธ์ของส่วนสนับสนุนโครงการ (สิตางค์.2563)

6.4 การวิเคราะห์พื้นที่ใช้สอยของโครงการ

6.4.1 พื้นที่ใช้สอยส่วนแลกเปลี่ยนเรียนรู้

6.4.1.1 ส่วนพื้นที่กิจกรรมสร้างสรรค์

1) พื้นที่โถงต้อนรับ

ขนาด 125.20 ตารางเมตร

โดยคิดจาก 10% ของพื้นที่อาคารส่วนแลกเปลี่ยนเรียนรู้ คือ 1,252.00 ตร.ม.

2) พื้นที่ทำงานสร้างสรรค์ (Co-Working Space)

ขนาด 552.00 ตารางเมตร

โดยเป็นพื้นที่เพื่อการทำงานเดี่ยวหรือกลุ่ม การประชุมงาน หรือรองรับกิจกรรมแบบกลุ่มโดยมีพื้นที่การทำงานแบบรวม และแบบกลุ่มย่อย โดยคำนวณจากการเข้าใช้ 20% ของจำนวนผู้ใช้งานโครงการ ในส่วนพื้นที่แลกเปลี่ยนเรียนรู้ 458 คน อ้างอิงจากบทที่3จะได้จำนวนคน 92 คน ซึ่งจากการศึกษาโครงการตัวอย่างพบว่าใช้พื้นที่ 6.00 ตร.ม./คน

3) พื้นที่พักผ่อนร่วมกัน (Urban Living Space)

ขนาด 1,000.00 ตารางเมตร

โดยเป็นพื้นที่พักผ่อนเพื่อความผ่อนคลายส่วนภายใน 50% และภายนอกอาคาร 50% ซึ่งจะควบคู่ไปกับพื้นที่ให้ความรู้ทางประวัติศาสตร์ของอุ่อต่อเรือ เพื่ออนุรักษ์คุณค่าของพื้นที่เดิมไว้

อ้างอิงจากผู้ใช้ในโครงการทั้งหมด 793 คน ซึ่งรองรับ 50% คือ 400 คน โดยใช้พื้นที่ 2.5

4) พื้นที่ปฏิบัติการร่วมกัน (Co-Creative Space)

ขนาด 200.00 ตารางเมตร

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

โดยเป็นห้องสตูดิโอในการทำงานสร้างสรรค์ผลงานต่างๆ อาทิ เครื่องปั้น 3 มิติ เครื่องเลเซอร์ตัด
พื้นที่สร้างสรรค์ผลงานเพื่อการสื่อสารและการทำงานภายใต้สังคมที่หลากหลาย

5) พื้นที่กิจกรรมร่วมกัน (Co-Activities Space) ขนาด 1,619.20 ตารางเมตร

โดยเป็นพื้นที่สำหรับกิจกรรมออกกำลังกายสาธารณะแต่ละประเภทเพื่อสร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้คน
ในเขตพื้นที่ย่านบางรัก ประกอบด้วย

- สนามบาส (28x15 = 420 เมตร) 420.00 ตร.ม.
- สนามฟุตบอลขนาดเล็ก (28 x 15 เมตร) 420.00 ตร.ม.
- โต้ะปิงปอง (2.74x1.53 = 4.20 เมตร) 6 โต้ะ 25.20 ตร.ม.
- สนามเด็กเล่น 3 ตร.ม./คน คิดเป็น 20 คน 60.00 ตร.ม.
- ลานออกกำลังกายผู้สูงอายุ 2 ตร.ม./คน 20 คน 40.00 ตร.ม.
- พื้นที่ลานกีฬาผาดโผน 100.00 ตร.ม.
- เส้นทางวิ่งและปั่นจักรยาน หน้ากว้าง 3 ตร.ม.
คิดตามหน้ากว้างที่ตั้งโครงการฝั่งริมแม่น้ำ 168 เมตร 504.00 ตร.ม.
- พื้นที่ห้องเปลี่ยนชุดและล้างตัว 50.00 ตร.ม.

โดยคิดจากผู้ใช้งาน 20% ของผู้ใช้งานส่วนพื้นที่กิจกรรมร่วมกัน 458 คน คือ 92 คน
และประมาณการใช้ห้องเปลี่ยนชุด 20% คือ 20 คนต่อช่วงเวลาแบ่งเป็น 2.5 ตร.ม./คน

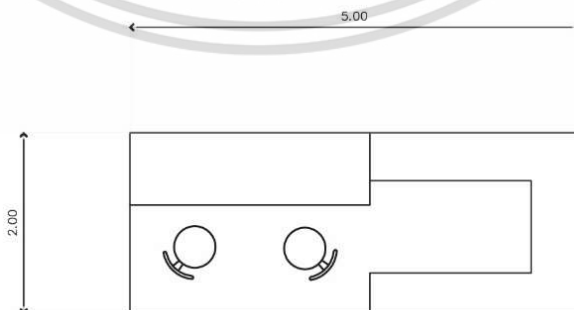
6) ลานอเนกประสงค์ ขนาด 1338.00 ตารางเมตร

เป็นพื้นที่รองรับกิจกรรมขนาดใหญ่ อาทิ คอนเสิร์ต ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งกับพื้นที่ต้อนรับภายนอกอาคาร
โดยคิดเป็น 2.50 ตร.ม./คน ซึ่งจำนวนรองรับผู้ใช้งานส่วนพื้นที่แลกเปลี่ยนเรียนรู้และพื้นที่การ
แสดงออก 80% คือ 535 คน

6.4.1.2 ส่วนปฏิบัติการนวัตกรรม

1) จุดติดต่อประชาสัมพันธ์และฝากของ ขนาด 10.00 ตารางเมตร

ซึ่งเป็นโต๊ะทำงานและรองรับเจ้าหน้าที่ประจำการ 2 คน

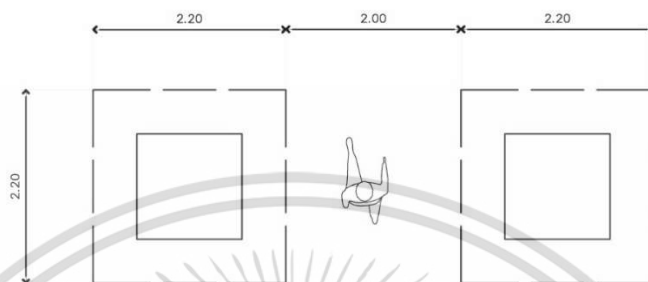
ภาพที่ 6.12 แสดงขนาดจุดติดต่อประชาสัมพันธ์และฝากของ (สิตางค์. 2563)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2) พื้นที่นันทนาการเชิงปฏิบัติการ

ขนาด 200.00 ตารางเมตร

โดยคิดเป็นผลงาน (1 x 2 เมตร) 2 ตร.ม./ชิ้นงาน ซึ่งในโครงการรองรับผลงาน 100 ชิ้น ประมาณจากจำนวนนักเรียนนักศึกษาต่อ 1 ชั้นเรียน คิดเป็น (100 x 2) 200.00 ตารางเมตร ทั้งนี้การวางผังสามารถจัดตามความเหมาะสมในการนำเสนอผลงาน

ภาพที่ 6.13 แสดงขนาดพื้นที่นันทนาการเชิงปฏิบัติการ (สีตางศ์. 2563)

3) ห้องปฏิบัติการออกแบบ

ขนาด 80.00 ตารางเมตร

โดยคิดเป็นขนาดห้อง 40.00 ตร.ม./ห้อง จำนวน 2 ห้อง รองรับกิจกรรมทดลองนวัตกรรมแบบกลุ่มย่อย โดยภายในห้องประกอบด้วย โต๊ะสำหรับประชุมพูดคุย พื้นที่รองรับการประชุมและการออกแบบ

ภาพที่ 6.14 แสดงขนาดห้องปฏิบัติการการออกแบบ (สีตางศ์. 2563)

4) ห้องรับรองผู้นำเสนอ

ขนาด 30.00 ตารางเมตร

โดยเป็นพื้นที่ห้องรับรองขณะควบคุมดูแลการจัดงานของผู้นำเสนอผลงาน โดยเป็นพื้นที่พักผ่อนและเคาน์เตอร์ครัวขนาดเล็กบริการอาหารว่าง รองรับผู้เข้าใช้ 20 คน คิดเป็นพื้นที่ 1.50 ตร.ม./คน

5) ห้องเก็บของ

ขนาด 12 ตารางเมตร

6.4.1.3 ห้องสมุดมีเดียและร้านขายหนังสือ

1) พื้นที่ชั้นวางหนังสือ

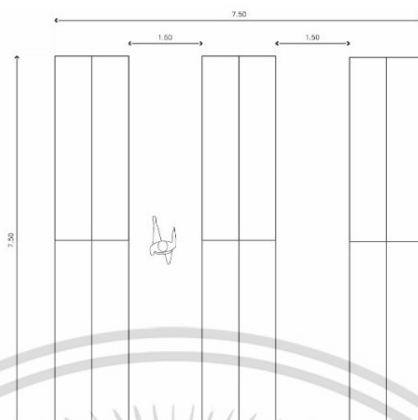
ขนาด 33.60 ตารางเมตร

โดยปริมาณจากผู้ให้บริการ 1 คน/หนังสือ 30 เล่ม อัตราเติบโตหนังสือ 10% ของจำนวนหนังสือ ซึ่งรองรับจำนวนผู้ใช้งาน 150 คน/วัน

จึงจะได้จำนวนหนังสือ (30 x 150) 4,500 เล่ม รวมกับอัตราการเติบโตหนังสือ สรุปได้ 6,300 เล่ม

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

โดยคิดพื้นที่จาก ชั้นวางหนังสือ 1 ชุด จัดได้ 1,200 เล่ม ใช้พื้นที่ 11.20 ตร.ม.
ซึ่งหนังสือในโครงการ 3,600 เล่ม จึงได้พื้นที่ชั้นวาง 33.60 ตารางเมตร

ภาพที่ 6.15 แสดงขนาดห้องพื้นที่ชั้นวางหนังสือ (สิตางค์. 2563)

2) พื้นที่ส่วนอ่านหนังสือ

ขนาด 375.00 ตารางเมตร

การรองรับผู้ใช้งาน 150 คน โดยคิดจาก 2.50 ตร.ม./คน

โดยประกอบไปด้วยพื้นที่เฉพาะส่วนอ่านหนังสือ 2 ส่วน ส่วนแรกคือพื้นที่พบปะพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ซึ่งจะเป็นพื้นที่ที่อนุญาตให้ส่งเสียงได้ ควบคู่ไปกับระบบห้องสมุดแบบ Library Automation รองรับระบบ Big Data และ AI โดยการวางผังแทรกอยู่กับพื้นที่ส่วนชั้นหนังสือและมีเครื่องคอมพิวเตอร์สำหรับสืบค้นข้อมูล และส่วนรักษาความสงบเพื่อสมาธิในการสืบค้นข้อมูลเฉพาะรายบุคคล ในอัตราส่วน 80 : 20 คือ

พื้นที่พูดคุยแลกเปลี่ยนและ Library Automation

ขนาด 300.00 ตารางเมตร

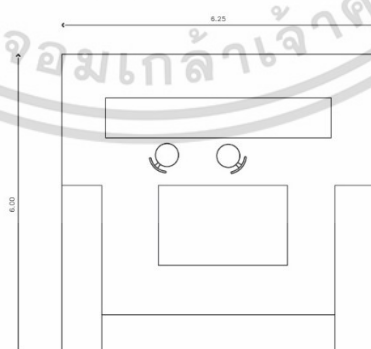
พื้นที่ส่วนรักษาความสงบ

ขนาด 75.00 ตารางเมตร

3) พื้นที่ส่วนยืม-คืนและรับฝากของ

ขนาด 37.50 ตารางเมตร

โดยคิดเป็น 10% ของพื้นที่อ่านหนังสือ

ภาพที่ 6.16 แสดงขนาดพื้นที่ส่วนยืม-คืนและรับฝากของ (สิตางค์. 2563)

4) พื้นที่ส่วนบริการถ่ายเอกสาร

ขนาด 16.00 ตารางเมตร

เป็นส่วนบริการห้องสมุดซึ่งจะต้องมีความดันภายในเป็นลบ (Negative Pressure) เพื่อป้องกันการ
สารพิษจากเครื่องถ่ายเอกสารซึ่งมีขนาดเครื่อง 0.57 x 1.00 เมตร

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

5) ห้องสร้างสรรค์ข้อมูล

ขนาด 75.00 ตารางเมตร

เป็นห้องสำหรับสนับสนุนให้ผู้ใช้ห้องสมุดสามารถเข้ามาสร้างสรรค์เพื่อให้เกิดข้อมูลแบบ User-Generated ที่ผู้ใช้ห้องสมุดเป็นผู้สร้างขึ้น และเก็บไว้ในฐานข้อมูลรองรับในอนาคตซึ่งสามารถสร้างทักษะให้ผู้มาศึกษา โดยคิดจากร้อยละ 20 ของผู้มาใช้งาน 150 คน จะได้ 30 คน และคิดพื้นที่ 2.50 ตร.ม./คน

6) ห้องซ่อมบำรุงหนังสือชำรุด

ขนาด 9.00 ตารางเมตร

เป็นห้องที่มีพื้นที่สำหรับพนักงานซ่อมบำรุงหนังสือ และตู้เก็บหนังสือ

7) ห้องทำงานฝ่ายบรรณารักษ์

ขนาด 9.00 ตารางเมตร

รองรับพนักงาน 2 อัตรา

8) สำนักงานฝ่ายห้องสมุด

ขนาด 9.00 ตารางเมตร

รองรับพนักงาน 2 อัตรา

9) ห้องระบบปฏิบัติการรวบรวมข้อมูล Big Data

ขนาด 30.00 ตารางเมตร

ประกอบด้วยพื้นที่รวบรวมข้อมูลและระบบปฏิบัติการรองรับการสืบค้นระบบ Big Data

10) ส่วนร้านขายหนังสือ

ขนาด 187.50 ตารางเมตร

โดยคิดจาก 50% ของพื้นที่ส่วนอ่านหนังสือ เนื่องจากต้องการขายหนังสือที่กรณีผู้สนใจศึกษาเพิ่มเติม

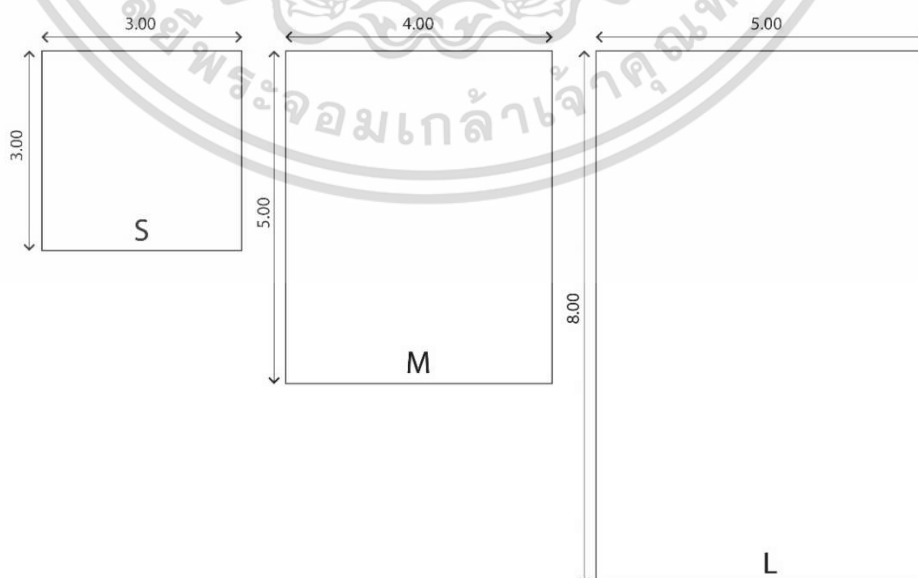
6.4.1.4 ส่วนศูนย์การค้า

1) พื้นที่ส่วนการค้า

ขนาด 770.00 ตารางเมตร

โดยคำนวณจากจำนวนผู้ประกอบการ 50 คน โดยพื้นที่ร้านอ้างอิงจากการศึกษาอาคารตัวอย่าง

แบ่งเป็น	30 ร้าน	เป็นร้านค้าขนาดเล็กรูปแบบตลาด	9.00 ตร.ม./ร้าน	270.00 ตร.ม.
	15 ร้าน	เป็นร้านอาหาร	ขนาด 20.00 ตร.ม./ร้าน	300.00 ตร.ม.
	5 ร้าน	เป็นร้านค้ารูปแบบจัดแสดงผลงาน	40.00 ตร.ม./ร้าน	200.00 ตร.ม.

ภาพที่ 6.17 แสดงขนาดพื้นที่ส่วนการค้า 3 ขนาด (สีตางค์. 2563)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2) พื้นที่รับประทานอาหาร

ขนาด 279.00 ตารางเมตร

จากผู้ใช้งานทั้งหมดในโครงการ คือ 743 คน โดยแบ่งการรับประทานอาหารช่วงละ 4 ชั่วโมง จะได้ 1 ชั่วโมงรองรับจำนวนคน 186 คน โดยพื้นที่รับประทานอาหารคิดเป็น 1.50 ตร.ม./คน โดยแบ่งพื้นที่ใช้สอยเป็นพื้นที่รับประทานอาหารภายนอกต่อภายใน อัตราส่วน 80 :20

3) พื้นที่ห้องเก็บของ

ขนาด 153.00 ตารางเมตร

โดยเป็นพื้นที่ห้องเก็บของของร้านอาหาร 15 ร้าน แบ่งเป็นห้องเก็บของสด และห้องเก็บของแห้ง ห้องละ 5.10 ตร.ม. รวม 10.20 ตร.ม./ร้าน

4) พื้นที่พักผ่อนผู้ประกอบการ

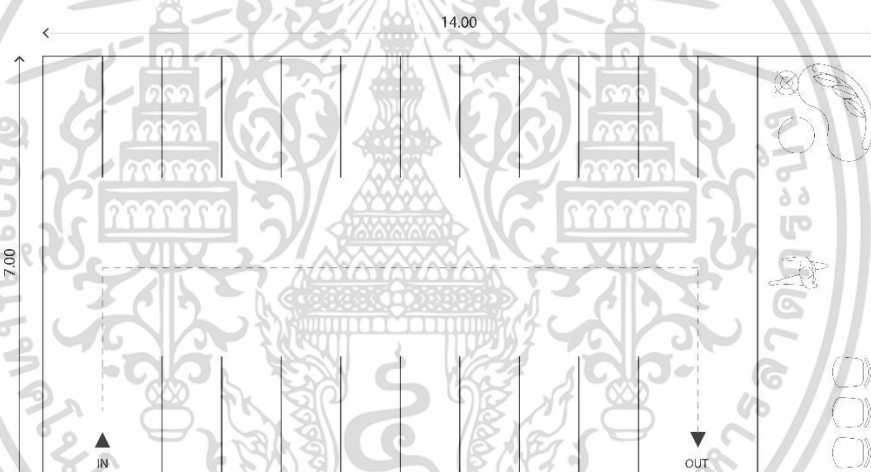
ขนาด 22.50 ตารางเมตร

โดยรองรับผู้ประกอบการร้านค้า 10 คนต่อรอบ คิดเป็น 2.25 ตร.ม./คน จึงจะได้ 22.5 ตร.ม.

5) พื้นที่จอดรถรับ-ส่ง Grab

ขนาด 50.00 ตารางเมตร

พื้นที่รองรับจุดรับ-ส่ง กรณีการสั่งของของ New Normal โดยเป็นจุดจอดรถจักรยานยนต์ 20 คัน คิดจากพื้นที่ 2.50 ตร.ม./คัน

ภาพที่ 6.18 แสดงขนาดพื้นที่จอดรถรับส่ง Grab (สีตางค์. 2563)

ตารางที่ 6.10 ตารางแสดงพื้นที่ใช้สอยส่วนแลกเปลี่ยนเรียนรู้

พื้นที่ใช้สอย		ขนาด (ตร.ม.)
ส่วนพื้นที่กิจกรรม ร่วมกัน	โถงต้อนรับและประชาสัมพันธ์	125.20
	พื้นที่ทำงานสร้างสรรค์	552.00
	พื้นที่พักผ่อนร่วมกัน	1,000.00
	พื้นที่ปฏิบัติการร่วมกัน	200.00
	พื้นที่กิจกรรมร่วมกัน	1,619.20
	ลานอเนกประสงค์	1,338.00
รวม		4,834.40

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 6.10 (ต่อ)

พื้นที่ใช้สอย		ขนาด (ตร.ม.)
ส่วนปฏิบัติการ นวัตกรรม	จุดติดต่อประชาสัมพันธ์และรับฝากของ	10.00
	พื้นที่นันทนาการเชิงปฏิบัติการ	200.00
	ห้องปฏิบัติการ	80.00
	ห้องรับรองผู้นำเสนอนวัตกรรม	30.00
	ห้องเก็บของ	12.00
	รวม	332.00
ห้องสมุดมีเดียและ ร้านขายหนังสือ	พื้นที่ชั้นวางหนังสือ	33.60
	พื้นที่ส่วนอ่านหนังสือ	375.00
	พื้นที่ส่วนยืม-คืนและรับฝากของ	37.50
	พื้นที่ส่วนบริการถ่ายเอกสาร	16.00
	ห้องสร้างสรรค์ข้อมูล	75.00
	ห้องซ่อมบำรุงหนังสือชำรุด	9.00
	ห้องทำงานฝ่ายบรรณารักษ์	9.00
	สำนักงานฝ่ายห้องสมุด	9.00
	ห้องระบบปฏิบัติการรวบรวมข้อมูล Big Data	30.00
	ส่วนร้านขายหนังสือ	187.50
	รวม	781.60
ส่วนศูนย์การค้า	พื้นที่ส่วนการค้า	770.00
	พื้นที่รับประทานอาหาร	279.00
	พื้นที่ห้องเก็บของ	153.00
	พื้นที่พักผ่อนผู้ประกอบการ	22.50
	พื้นที่จอดรถรับส่ง Grab	50.00
	รวม	1,274.50
รวม		7,222.50
Circulation 40%		2,889.00
รวมพื้นที่ใช้สอยส่วนแลกเปลี่ยนเรียนรู้		10,111.50

ที่มา : ผู้จัดทำ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

6.4.2.2 ส่วนพื้นที่จัดนิทรรศการหมุนเวียน

ส่วนพื้นที่จัดนิทรรศการหมุนเวียนประกอบด้วย โถงต้อนรับ จุดติดต่อประชาสัมพันธ์ ส่วนพื้นที่นิทรรศการ ห้องเก็บของและติดตั้งอุปกรณ์ และห้องควบคุม ซึ่งมีพื้นที่ห้องใกล้เคียงกับส่วนประชุมเวทีสัมมนา

ส่วนพื้นที่นิทรรศการหมุนเวียน

ขนาด 528.00 ตารางเมตร

แบ่งเป็น 2 ส่วน คือส่วนพื้นที่นิทรรศการรวมซึ่งเป็นโถงกลาง และส่วนพื้นที่นิทรรศการห้องย่อยรองรับการจัดนิทรรศการหลากหลายเนื้อหา โดยระบบพื้นที่นิทรรศการเป็นการนำเทคโนโลยีแต่ละแขนงเพื่อนำเสนอผลงานในรูปแบบสื่อต่างๆ อ้างอิงจากบทที่ 3 พบว่ารองรับผู้ใช้งานต่อวัน 110 คน และระยะเวลาเร่งด่วนคิดเป็น 2 เท่าคือ 220 คน คิดเป็นพื้นที่ 2.4 ตร.ม./คน

6.4.2.3 โรงมหรสพ

ส่วนพื้นที่โรงมหรสพประกอบด้วย โถงต้อนรับ จุดติดต่อประชาสัมพันธ์ ส่วนพื้นที่โรงมหรสพ ห้องเก็บของและติดตั้งอุปกรณ์ และห้องควบคุม ซึ่งมีพื้นที่ห้องใกล้เคียงกับส่วนประชุมเวทีสัมมนา

ส่วนพื้นที่โรงมหรสพ

ขนาด 117.50 ตารางเมตร

คิดเป็นพื้นที่ 2.00 ตร.ม./คน โดยรองรับ 50 ที่นั่ง และพื้นที่ส่วนฉายภาพยนตร์ 17.50 ตารางเมตร

ตารางที่ 6.11 ตารางสรุปพื้นที่ใช้สอยส่วนพื้นที่การแสดงออก

พื้นที่ใช้สอย		ขนาด (ตร.ม.)
ส่วนประชุม เวทีสัมมนา	โถงต้อนรับ	61.00
	จุดติดต่อประชาสัมพันธ์	5.00
	ห้องรับรอง	40.00
	พื้นที่ส่วนประชุมเวทีสัมมนา	230.00
	พื้นที่ส่วนประชุมเวทีสัมมนาภายนอก	75.00
	พื้นที่พักผ่อนพูดคุย	92.00
	ห้องเก็บของและติดตั้งอุปกรณ์	20.00
	ห้องควบคุม	20.00
	รวม	543.00
ส่วนพื้นที่จัด นิทรรศการ หมุนเวียน	โถงต้อนรับ	26.40
	จุดติดต่อประชาสัมพันธ์	5.00
	พื้นที่ส่วนนิทรรศการ	528.00
	ห้องเก็บของและติดตั้งอุปกรณ์	20.00
	ห้องควบคุม	20.00
รวม	599.40	

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 6.11 (ต่อ)

พื้นที่ใช้สอย		ขนาด (ตร.ม.)
ส่วนโรง มหรสพ	โถงต้อนรับ	67.50
	จุดติดต่อซื้อขายตั๋วและประชาสัมพันธ์	5.00
	โรงมหรสพ	117.50
	ห้องเก็บของและติดตั้งอุปกรณ์	20.00
	ห้องควบคุม	20.00
	รวม	230.00
รวม		1,372.40
Circulation 40%		548.96
รวมพื้นที่ใช้สอยส่วนการแสดงออก		1,921.36

ที่มา : ผู้จัดทำ

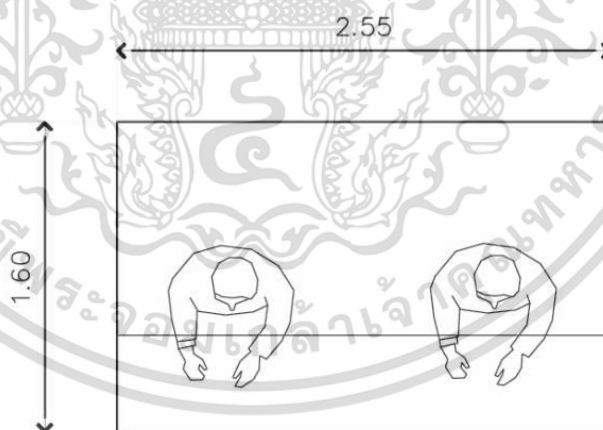
6.4.3 พื้นที่ใช้สอยส่วนให้คำปรึกษาสุขภาพจิต

6.4.3.1 เคาน์เตอร์ทะเบียนประวัติและพื้นที่พักคอย

เคาน์เตอร์ทะเบียนประวัติ

ขนาด 4.50 ตารางเมตร

ซึ่งเป็นโต๊ะทำงานและเจ้าหน้าที่ประจำการ 2 คน รองรับผู้มาใช้บริการโดยเริ่มการซักประวัติและรอพบผู้เชี่ยวชาญ

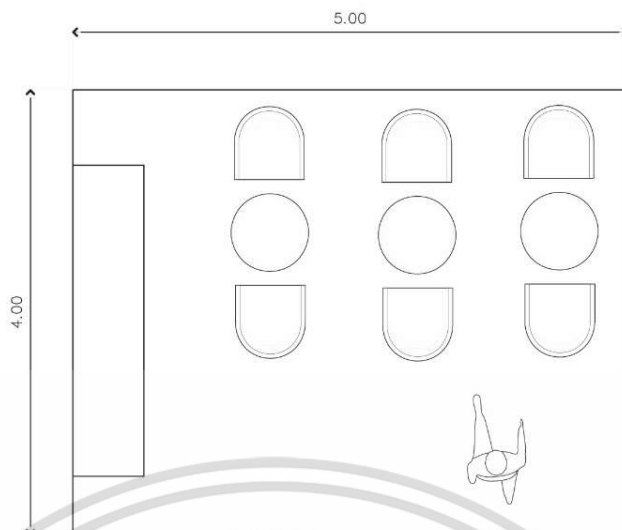
ภาพที่ 6.20 แสดงขนาดเคาน์เตอร์ทะเบียนประวัติ (สีตางค์. 2563)

พื้นที่พักคอย

ขนาด 20 ตารางเมตร

โดยเป็นพื้นที่นั่งรอรับการบำบัดหรือรอรับยาสำหรับผู้เข้ารับบริการและผู้ติดตาม

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดลอกเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 6.21 แสดงขนาดพื้นที่พักรอ (สีตางค์. 2563)

6.4.3.2 ห้องให้คำปรึกษาสุขภาพจิต

ห้องให้คำปรึกษาสุขภาพจิต

ขนาด 20.00 ตารางเมตร

โดยมีพื้นที่ให้คำปรึกษาและโต๊ะทำงานผู้เชี่ยวชาญด้านให้คำปรึกษา และพื้นที่พักรอกรณีที่มีญาติมาด้วย

ภาพที่ 6.22 แสดงขนาดห้องให้คำปรึกษาสุขภาพจิต (สีตางค์. 2563)

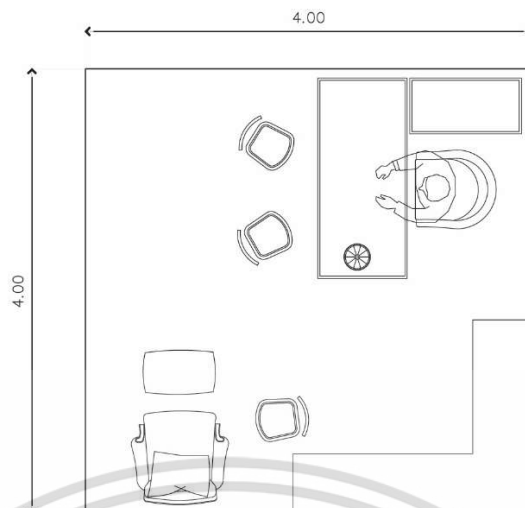
6.4.3.3 ห้องตรวจและวินิจฉัย

ห้องตรวจและวินิจฉัย

ขนาด 16.00 ตารางเมตร

โดยมีพื้นที่ตรวจและวินิจฉัยซึ่งเป็นโต๊ะทำงานจิตแพทย์ และตู้เก็บอุปกรณ์การแพทย์

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

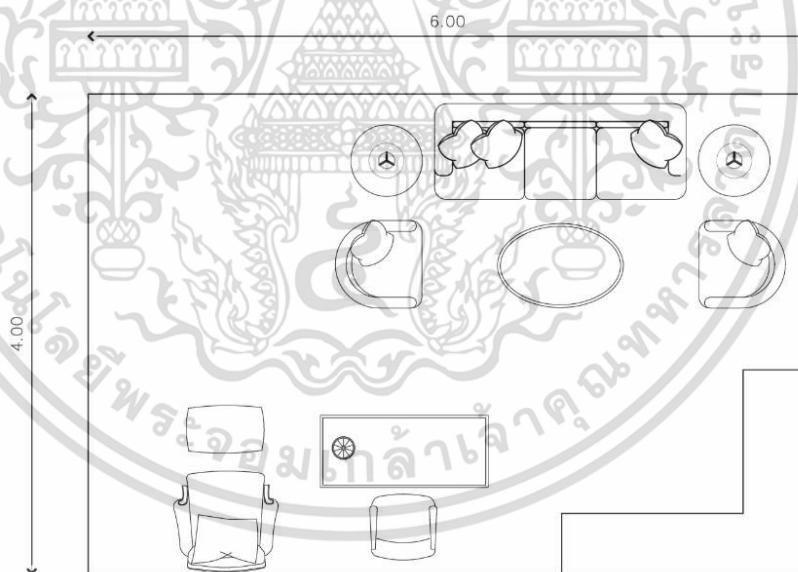
ภาพที่ 6.23 แสดงขนาดห้องตรวจและวินิจฉัย (สีตางค์. 2563)

6.4.3.4 ห้องทดสอบทางจิตวิทยา

ห้องทดสอบทางจิตวิทยา

ขนาด 24.00 ตารางเมตร

ซึ่งภายในห้องมีการจัดพื้นที่เป็น 2 ส่วน คือส่วนสำหรับทำแบบสอบถามและซักถามพูดคุยกับนักจิตวิทยา ส่วนที่สองคือส่วนที่ใช้ทดสอบสุขภาพจิตในอีกขั้นคือการสะกดจิต

ภาพที่ 6.24 แสดงขนาดห้องทดสอบทางจิตวิทยา (สีตางค์. 2563)

6.4.3.5 ห้องพักแพทย์และนักจิตวิทยา

ห้องพักแพทย์และนักจิตวิทยา

ขนาด 60.00 ตารางเมตร

สำหรับบุคลากร 8 คน โดยมีพื้นที่พักผ่อนเคาน์เตอร์ครัว และห้องน้ำ

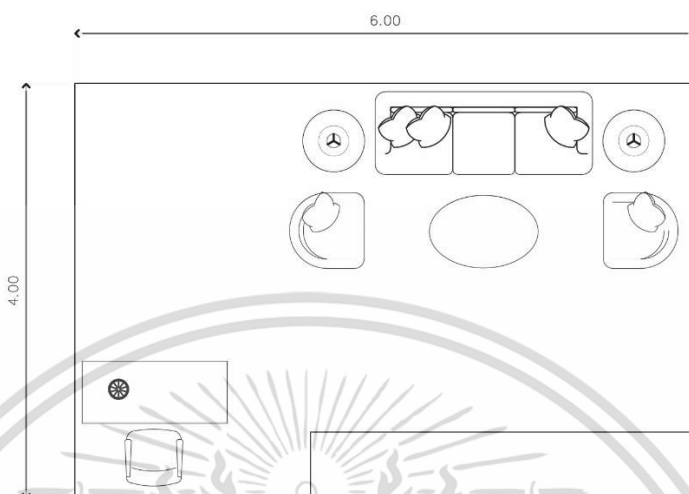
6.4.3.6 ห้องปฏิบัติการเพื่อการบำบัดโดย VR

ห้องปฏิบัติการเพื่อการบำบัดโดย VR 2 ห้อง

ขนาด 48.00 ตารางเมตร

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

โดยเป็นพื้นที่สำหรับนั่งเพื่อความผ่อนคลาย โต๊ะทำงานของผู้เชี่ยวชาญ และตู้เก็บอุปกรณ์การบำบัด ใช้พื้นที่ห้องละ 24.00 ตร.ม. จำนวน 2 ห้อง

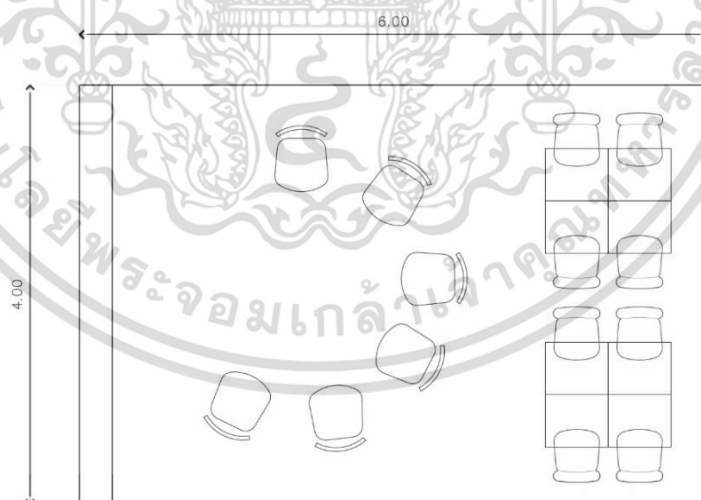
ภาพที่ 6.25 แสดงขนาดห้องปฏิบัติการเพื่อการบำบัดโดย VR (สิตางศุ์. 2563)

6.4.3.7 ห้องบำบัดวิธีพูดคุยแบบกลุ่ม

ห้องบำบัดวิธีพูดคุยแบบกลุ่ม 2 ห้อง

ขนาด 48.00 ตารางเมตร

โดยเป็นพื้นที่โล่งและมีเก้าอี้เพื่อการบำบัดพูดคุยแบบกลุ่มซึ่งมีผู้เชี่ยวชาญกำกับดูแล หรือใช้สำหรับเป็นพื้นที่ห้องประชุมสัมมนาให้ความรู้ ใช้พื้นที่ห้องละ 24.00 ตร.ม. จำนวน 2 ห้อง

ภาพที่ 6.26 แสดงขนาดห้องบำบัดวิธีพูดคุยแบบกลุ่ม (สิตางศุ์. 2563)

6.4.3.8 ส่วนสำนักงานและห้องเก็บประวัติ

ส่วนสำนักงานและห้องเก็บประวัติ

ขนาด 48.00 ตารางเมตร

โดยแบ่งเป็น 2 ส่วน คือพื้นที่ชั้นวางและตู้เก็บเอกสารประวัติผู้เข้ารับบริการ และพื้นที่ส่วนการทำงาน ซึ่งดูแลการทำงานของส่วนให้คำปรึกษาสุขภาพจิต

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 6.12 ตารางสรุปพื้นที่ใช้สอยส่วนให้คำปรึกษาสุขภาพจิต

พื้นที่ใช้สอย	ขนาด (ตร.ม.)
เคาน์เตอร์ทะเบียนประวัติและพื้นที่พักคอย	24.50
ห้องให้คำปรึกษาสุขภาพจิต	20.00
ห้องตรวจและวินิจฉัย	16.00
ห้องทดสอบทางจิตวิทยา	24.00
ห้องพักแพทย์และนักจิตวิทยา	60.00
ห้องปฏิบัติการเพื่อการบำบัดโดย VR	48.00
ห้องบำบัดวิธีพูดคุยแบบกลุ่ม	48.00
ส่วนสำนักงานและห้องเก็บประวัติ	48.00
รวม	220.50
Circulation 30%	61.15
รวมพื้นที่ส่วนให้คำปรึกษาสุขภาพจิต	375.05

ที่มา : ผู้จัดทำ

6.4.4 พื้นที่ใช้สอยส่วนบริการโครงการ

ส่วนบริการโครงการคือส่วนสำนักงานที่ทำหน้าที่บริหารจัดการโครงการ สำหรับผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ดำเนินงานแต่ละแผนกภายในโครงการ โดยแบ่งประเภทการคำนวณเป็น พื้นที่สำนักงานเพื่อการทำงาน และพื้นที่ส่วนกลางสำนักงาน

6.4.4.1 พื้นที่สำนักงาน

- 1) **ห้องผู้อำนวยการ** ขนาด 25 ตารางเมตร
โดยเป็นห้องทำงานของผู้อำนวยการ ประกอบไปด้วยโต๊ะทำงานและเก้าอี้ และส่วนพื้นที่เก้าอี้รับแขก
- 2) **ห้องรองผู้อำนวยการ** ขนาด 20 ตารางเมตร
โดยเป็นห้องทำงานของรองผู้อำนวยการ ประกอบไปด้วยโต๊ะทำงานและเก้าอี้ ซึ่งอยู่ใกล้กับห้องผู้อำนวยการ
- 3) **พื้นที่เลขานุการ** ขนาด 8 ตารางเมตร
โดยเป็นพื้นที่หน้าห้องผู้อำนวยการ ประกอบไปด้วยโต๊ะทำงานและเก้าอี้สำหรับผู้มาติดต่อ
- 4) **ห้องหัวหน้าแผนก** ขนาด 12 ตารางเมตร
โดยเป็นพื้นที่สำหรับบุคคลากรตำแหน่งหัวหน้าแต่ละแผนก ประกอบไปด้วยโต๊ะทำงานและเก้าอี้ 1 ชุด ชุดเก้าอี้รับแขกและตู้เอกสาร
- 5) **ห้องทำงานฝ่ายบริการแผนก** ขนาด 5 ตารางเมตร
โดยเป็นพื้นที่สำหรับพนักงานประจำแต่ละแผนก ประกอบไปด้วยโต๊ะทำงานและเก้าอี้ 1 ชุด และตู้เอกสาร

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 6.13 ตารางสรุปพื้นที่ใช้สอยส่วนสำนักงาน

พื้นที่ใช้สอย		จำนวน (คน)	พื้นที่/หน่วย (ตร.ม.)	ขนาด (ตร.ม.)
ฝ่ายบริหาร โครงการ	ห้องผู้อำนวยการ	1	25.00	25.00
	ห้องรองผู้อำนวยการ	1	20.00	20.00
	ห้องเลขานุการ	1	8.00	8.00
	ห้องหัวหน้าฝ่ายธุรการ	1	12.00	12.00
	ห้องทำงานฝ่ายธุรการ	2	5.00	10.00
	ห้องหัวหน้าฝ่ายการเงินและบัญชี	1	12.00	12.00
	ห้องทำงานฝ่ายการเงินและบัญชี	4	5.00	20.00
	ห้องหัวหน้าฝ่ายประชาสัมพันธ์	1	12.00	12.00
	ห้องทำงานฝ่ายประชาสัมพันธ์	4	5.00	20.00
	ห้องทำงานฝ่ายสื่อและสิ่งพิมพ์	2	5.00	10.00
	ห้องหัวหน้าฝ่ายบุคคล	1	12.00	12.00
	ห้องทำงานเจ้าหน้าที่ทะเบียนข้อมูล	1	5.00	5.00
	ห้องเจ้าหน้าที่ส่งเสริมคุณภาพทรัพยากรบุคคล	2	5.00	10.00
	รวม			
ฝ่ายกิจกรรม และจัดแสดง	ห้องหัวหน้าฝ่ายนิทรรศการ	1	12.00	12.00
	ห้องทำงานฝ่ายนิทรรศการ	4	5.00	20.00
	ห้องแผนกพัฒนาเครือข่ายและกิจกรรมสัมพันธ์	4	5.00	20.00
	ห้องหัวหน้าฝ่ายเทคโนโลยีและบริหารพื้นที่	1	12.00	12.00
	ห้องทำงานฝ่ายเทคโนโลยี	1	5.00	5.00
	ห้องทำงานฝ่ายบริหารพื้นที่	1	5.00	5.00
	ห้องทำงานฝ่ายรองรับจัดกิจกรรมเสริม	2	5.00	10.00
	ห้องทำงานฝ่ายจัดตั้งและการจัดการ	2	5.00	10.00
	ห้องทำงานฝ่ายวัสดุจัดแสดง	3	5.00	15.00
	รวม			
ฝ่ายวิชาการ	ห้องหัวหน้าฝ่ายวิชาการและพัฒนาองค์ความรู้	1	12.00	12.00
	ห้องทำงานฝ่ายวิจัยและพัฒนาองค์ความรู้	2	5.00	10.00
	ห้องทำงานฝ่ายฝึกอบรม	1	5.00	10.00
	รวม			

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 6.13 (ต่อ)

พื้นที่ใช้สอย		จำนวน (คน)	พื้นที่/หน่วย (ตร.ม.)	ขนาด (ตร.ม.)
ฝ่ายบริหาร ร้านค้า	ห้องหัวหน้าฝ่ายบริหารร้านค้า	1	12.00	12.00
	ห้องทำงานฝ่ายการตลาด	1	5.00	5.00
	ห้องทำงานแผนกบริหารร้านค้า	2	5.00	10.00
	ห้องทำงานฝ่ายการเงินและบัญชีร้านค้า	1	5.00	5.00
	รวม			32.00
รวมพื้นที่ส่วนสำนักงาน				349

ที่มา : ผู้จัดทำ

6.4.4.2 พื้นที่ส่วนกลางสำนักงาน

พื้นที่ส่วนกลางสำนักงานเป็นพื้นที่ใช้ร่วมกันภายในสำนักงานประกอบไปด้วย โถงรับแขก ห้องประชุม ห้องรับแขก ห้องเก็บของและถ่ายเอกสาร และพื้นที่พักผ่อนพนักงาน

1) โถงรับแขก ขนาด 12.00 ตารางเมตร

คำนวณจากผู้เข้ามาติดต่อแต่ละช่วงเวลาไม่เกิน 20 คน โดยคิดเป็นพื้นที่ 0.64 ตร.ม./คน

2) ห้องประชุม ขนาด 45.00 ตารางเมตร

คำนวณจากการประชุมแต่ละแผนกที่มีเจ้าหน้าที่มากที่สุดคือ 30 คน โดยคิดเป็นพื้นที่ 1.50 ตร.ม./คน

3) ห้องรับแขก ขนาด 12.00 ตารางเมตร

ซึ่งเป็นพื้นที่รับรองรอแขกผู้เข้ามาติดต่อประสานงานกับทางโครงการ

4) ห้องเก็บของและถ่ายเอกสาร ขนาด 9.00 ตารางเมตร

เป็นพื้นที่เก็บของภายในสำนักงานและจุดถ่ายเอกสาร

5) พื้นที่พักผ่อนพนักงาน ขนาด 65.00 ตารางเมตร

แบ่ง 2 ส่วน (1) พื้นที่ส่วนพักผ่อนสำหรับพนักงาน 15 คน กรณีการหมุนเวียนเข้ามาใช้งานต่อรอบ โดยคิดเป็นพื้นที่ 2.25 ตร.ม./คน ได้ 34.00 ตารางเมตร

(2) พื้นที่ส่วนเตรียมอาหารสำหรับพนักงาน 15 คน กรณีการหมุนเวียนเข้ามาใช้งานต่อรอบ โดยคิดเป็นพื้นที่ 1.40 ตร.ม./คน ได้ 21.00 ตารางเมตร

ตารางที่ 6.14 ตารางสรุปพื้นที่ใช้สอยส่วนกลางสำนักงาน

พื้นที่ใช้สอย	ขนาด (ตร.ม.)
โถงรับแขก	12.00
ห้องประชุม	45.00
ห้องรับแขก	12.00

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 6.14 (ต่อ)

พื้นที่ใช้สอย	ขนาด (ตร.ม.)
ห้องเก็บของและถ่ายเอกสาร	9.00
พื้นที่พักผ่อนพนักงาน	65.00
รวมพื้นที่ส่วนกลางสำนักงาน	143

ที่มา : ผู้จัดทำ

ตารางที่ 6.15 ตารางสรุปพื้นที่ใช้สอยส่วนบริการโครงการ

พื้นที่ใช้สอย	ขนาด (ตร.ม.)
1.ส่วนสำนักงาน	349
2.ส่วนกลางสำนักงาน	143
รวมพื้นที่ส่วนบริการโครงการ	492
Circulation 30%	147.60
รวมพื้นที่ส่วนบริการโครงการ	639.60

ที่มา : ผู้จัดทำ

6.4.5 พื้นที่ใช้สอยส่วนสนับสนุนโครงการ

6.4.5.1 ส่วนบริการสนับสนุนเจ้าหน้าที่

1) ห้องพักพนักงาน ขนาด 45.00 ตารางเมตร

เป็นพื้นที่เตรียมตัวสำหรับพนักงาน 20 คนประมาณจากกรณีหมุนเวียนการใช้งาน 2.25 ตร.ม./คน

2) ห้องเก็บของพนักงาน ขนาด 42.00 ตารางเมตร

เป็นพื้นที่Lockerของพนักงานส่วนสำนักงานในโครงการ ประกอบด้วย

ตู้เก็บของพนักงานชาย 12.00 ตารางเมตร

ตู้เก็บของพนักงานหญิง 12.00 ตารางเมตร

ห้องน้ำชาย จำนวน 3 ห้อง 9.00 ตารางเมตร

ห้องน้ำหญิง จำนวน 3 ห้อง 9.00 ตารางเมตร

6.4.5.2 ส่วนสนับสนุนโครงการ

1) พื้นที่รับ-ส่งของ ประกอบด้วยพื้นที่จอดรถขนของ 3 คันขนาด 72.00 ตารางเมตร

2) ห้องทำงานฝ่ายพัสดุ ขนาด 9.00 ตารางเมตร

สำหรับเจ้าหน้าที่ฝ่ายตรวจสอบและรับ-ส่งพัสดุภายในโครงการ

3) ห้องเก็บของ ขนาด 40.00 ตารางเมตร

4) ห้องเก็บและคัดแยกขยะ ขนาด 40.00 ตารางเมตร

โดยแบ่งส่วนขยะเปียก ขยะแห้ง และขยะอันตราย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

5) ห้องพักขยะ

ขนาด 4.00 ตารางเมตร

เป็นพื้นที่สำหรับนำขยะมาพักในแต่ละจุดต่างๆ ในโครงการ 5 จุดกำหนดตามองค์ประกอบโครงการ

6) ห้องปฐมพยาบาล

ขนาด 30.00 ตารางเมตร

ประกอบด้วยโต๊ะทำงานพยาบาล เตียงคนไข้ พื้นที่ล้างทำความสะอาด พื้นที่รักษาพยาบาล และตู้เก็บเอกสารและยา

7) ห้องซ่อมบำรุง

ขนาด 25.00 ตารางเมตร

ประกอบด้วยพื้นที่ซ่อมบำรุงอุปกรณ์ในโครงการสำหรับช่างซ่อม และชั้นวางอุปกรณ์

6.4.5.3 ฝ่ายรักษาความปลอดภัย

1) ห้องควบคุมความปลอดภัย (CCTV)

ขนาด 6.00 ตารางเมตร

เชื่อมต่อกับห้องหัวหน้าฝ่ายรักษาความปลอดภัย

2) ห้องหัวหน้าฝ่ายรักษาความปลอดภัย

ขนาด 6.00 ตารางเมตร

ประกอบด้วยโต๊ะทำงานและตู้เอกสาร

3) ป้อมยาม มีทั้งหมดในโครงการ 5 จุด

ขนาด 3.00 ตารางเมตร

6.4.5.4 ฝ่ายอาคารสถานที่

1) ห้องเก็บอุปกรณ์ทำความสะอาด

ขนาด 6.00 ตารางเมตร

จำนวน 2 ห้อง สำหรับเก็บอุปกรณ์ทำความสะอาด และอุปกรณ์ดูแลสวน

2) ห้องพักผ่อนพนักงานบริการ

ขนาด 22.50 ตารางเมตร

รองรับพนักงานทำความสะอาดและคนสวน 10 คน โดยคิดเป็นพื้นที่ 2.25 ตร.ม./คน

3) ห้องฝ่ายอาคารสถานที่

ขนาด 9.00 ตารางเมตร

ตารางที่ 6.16 ตารางแสดงพื้นที่ใช้สอยส่วนสำนักงานของส่วนสนับสนุนโครงการ

พื้นที่ใช้สอย		ขนาด (ตร.ม.)
ส่วนบริการ	ห้องพักพนักงาน	45.00
สนับสนุน เจ้าหน้าที่	ห้องเก็บของพนักงาน	42.00
	รวม	87.00
ส่วนสนับสนุน โครงการ	พื้นที่รับ-ส่งของ	72.00
	ห้องทำงานฝ่ายพัสดุ	9.00
	ห้องเก็บของ	40.00
	ห้องเก็บและคัดแยกขยะ	40.00
	ห้องพักขยะ	4.00
	ห้องปฐมพยาบาล	30.00
	ห้องซ่อมบำรุง	25.00
	รวม	220.00

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 6.16 (ต่อ)

พื้นที่ใช้สอย		ขนาด (ตร.ม.)
ฝ่ายรักษา ความปลอดภัย	ห้องควบคุมปลอดภัย (CCTV)	6.00
	ห้องหัวหน้าฝ่ายรักษาความปลอดภัย	6.00
	ป้อมยาม	15.00
	รวม	27.00
ฝ่ายอาคาร สถานที่	ห้องเก็บอุปกรณ์ทำความสะอาด	6.00
	ห้องพักผ่อนพนักงานบริการ	22.50
	ห้องฝ่ายอาคารสถานที่	9.00
	รวม	37.50
รวม		371.50
Circulation 40%		111.45
รวมพื้นที่ใช้สอยส่วนสนับสนุนโครงการ(สำนักงาน)		483.00

ที่มา : ผู้จัดทำ

6.4.5.5 ส่วนห้องน้ำ

การคำนวณหาพื้นที่ห้องน้ำพิจารณาจากกฎกระทรวง ฉบับที่ 39 ทมว 2 ว่าด้วยแบบและจำนวนของห้องน้ำ และห้องส้วม โดยกำหนดประเภทพื้นที่ใช้สอยอาคารต่อจำนวนสุขภัณฑ์

ตารางที่ 6.17 ตารางแสดงจำนวนสุขภัณฑ์จากกฎหมายควบคุมอาคาร

ชนิดหรือประเภทอาคาร	ห้องส้วม		อ่างล้างมือ
	โถชักโครก	ปัสสาวะ	
หอประชุมหรือโรงมหรสพต่อพื้นที่อาคาร 200 ตร.ม. หรือต่อ 100 คน ที่กำหนดให้ใช้สอยอาคารนั้น			
(1) สำหรับผู้ชาย	1	2	1
(2) สำหรับผู้หญิง	3	-	1
สำนักงาน ต่อพื้นที่อาคาร 300 ตร.ม.			
(1) สำหรับผู้ชาย	1	2	1
(2) สำหรับผู้หญิง	3	-	1
อาคารพาณิชย์ ต่อพื้นที่อาคาร 200 ตร.ม.			
(1) สำหรับผู้ชาย	1	2	1
(2) สำหรับผู้หญิง	3	-	1

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 6.18 ตารางแสดงสัดส่วนพื้นที่ต่อจำนวนสุขภัณฑ์

ส่วนการใช้งาน	พื้นที่ (ตร.ม.)	ชักโครก		ปัสสาวะ	อ่างล้างมือ		คนพิการ
		ช	ญ	ช	ช	ญ	ชญ
พื้นที่ส่วนแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (ภายในอาคาร)	5,123.30	26	78	52	26	26	1
พื้นที่ส่วนการแสดงผล	1,751.96	9	27	18	9	9	1
พื้นที่ส่วนให้คำปรึกษาสุขภาพจิต	375.05	2	6	4	2	2	1
ส่วนสำนักงาน	349.00	3	9	6	3	3	1
ส่วนสำนักงาน(สนับสนุนโครงการ)	483.00	2	6	4	2	2	1
รวม		42	126	84	42	42	5

ที่มา : ผู้จัดทำ

สำหรับห้องน้ำในแต่ละส่วนของโครงการ คิดจากจำนวนสุขภัณฑ์ที่เพียงพอต่อการรองรับ
อัตราผู้เข้าใช้แต่ละองค์ประกอบ อ้างอิงจาก Building Planning and Design Standard

ห้องน้ำ	0.90 x 1.50	= 1.35 ตร.ม.
อ่างล้างมือ	1.00 x 0.80	= 0.80 ตร.ม.
โถปัสสาวะชาย	0.70 x 0.80	= 0.56 ตร.ม.
ห้องน้ำคนพิการ	1.70 x 1.70	= 2.89 ตร.ม.

ตารางที่ 6.19 ตารางแสดงจำนวนสุขภัณฑ์และคำนวณพื้นที่

ส่วนการใช้งาน	จำนวน(ชิ้น)	พื้นที่/หน่วย(ตร.ม.)	พื้นที่รวม(ตร.ม.)
ชักโครก	168	1.35	226.80
โถปัสสาวะชาย	84	0.56	47.04
อ่างล้างมือ	84	0.80	67.20
ห้องน้ำคนพิการ	5	2.89	14.45
รวม			355.49
รวม Circulation 25%			444.40

ที่มา : ผู้จัดทำ

6.4.5.6 ส่วนงานวิศวกรรม

1) ห้องควบคุมกลาง

ขนาด 12.00 ตารางเมตร

ห้องสำหรับควบคุมงานระบบภายในโครงการ โดยผู้ใช้งานคือ เจ้าหน้าที่ระบบวิศวกรรมงานระบบ

2) ห้องหม้อแปลงไฟฟ้า (Transformer Room)

ขนาด 22.00 ตารางเมตร

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดลอกเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

คืออุปกรณ์ในงานระบบไฟฟ้าซึ่งเปลี่ยนกำลังไฟฟ้าแรงสูงจากการไฟฟ้าให้เป็นกำลังต่ำเพื่อนำมาใช้ในโครงการ โดยคำนวณจากพื้นที่ใช้สอย

พื้นที่ของโครงการโดยประมาณ	12,000 ตร.ม.
โหลดไฟฟ้าต่อพื้นที่อาคาร	120 VA/ตร.ม.
โครงการจะใช้โหลดไฟฟ้าประมาณ	1,440 Kva
ต้องใช้หม้อแปลงขนาด	1,500 Kva

3) ห้องแผงจ่ายไฟฟ้า (MDB Room) ขนาด 36.00 ตารางเมตร

คือแผงจ่ายไฟขนาดใหญ่สำหรับอาคารขนาดใหญ่ ทำงานโดยการนำไฟฟ้าที่ได้รับมาจากหม้อแปลงที่มาจากโรงไฟฟ้า แล้วทำการจ่ายโหลดไปยังแผงจ่ายไฟย่อยของอาคาร โดยประมาณ 3 เครื่อง

4) ห้องระบบสุขาภิบาล (Pump Room) ขนาด 30.00 ตารางเมตร

คือห้องทำงานของระบบน้ำภายในโครงการ ประกอบด้วยระบบปั้มน้ำดี และระบบปั้มน้ำดับเพลิง โดยศึกษาพื้นที่จากการศึกษาโครงการตัวอย่าง

5) ห้องระบบปรับอากาศ (Air condition System) ขนาด 168.00 ตารางเมตร

คือห้องทำงานระบบ AHU โดยคำนวณจากพื้นที่ใช้สอยส่วนอาคาร

พื้นที่ของโครงการโดยประมาณ	12,000 ตร.ม.
พื้นที่ 25 ตร.ม. จะใช้เครื่องปรับอากาศ 1 ตัน =	480 ตัน
จึงได้ห้อง Chiller	120.00 ตร.ม.
จึงได้ห้อง AHU	48.00 ตร.ม.

ตารางที่ 6.20 ตารางสรุปพื้นที่ใช้สอยส่วนห้องงานระบบ

พื้นที่ใช้สอย	ขนาด(ตร.ม.)
ห้องควบคุมกลาง	12.00
ห้องหม้อแปลงไฟฟ้า	22.00
ห้องแผงจ่ายไฟฟ้า	36.00
ห้องระบบสุขาภิบาล	30.00
ห้องระบบปรับอากาศ	168.00
รวม	268.00
รวม Circulation 20%	321.60

ที่มา : ผู้จัดทำ

6.4.5.7 พื้นที่จอดรถ

การคำนวณพื้นที่จอดรถสามารถคำนวณจากข้อกำหนดได้ 2 วิธี เพื่อใช้จำนวนที่มากที่สุดในการรองรับผู้เข้ามาใช้งาน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดลอกเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

1) ข้อบัญญัติกรุงเทพมหานครควบคุมอาคาร พ.ศ. 2544	
อาคารขนาดใหญ่ให้มีที่จอดรถ 1 คัน / พื้นที่อาคาร	120.00 ตร.ม.
พื้นที่อาคารรวม	12,299.00 ตร.ม.
จำนวนที่จอดรถ	103 คัน

2) กฎกระทรวงฉบับที่ 7 ออกตาม พรบ.ควบคุมการก่อสร้างอาคาร พ.ศ. 2479

ตารางที่ 6.21 ตารางวิเคราะห์ที่จอดรถส่วนพื้นที่การใช้งาน

พื้นที่การใช้งาน	ตร.ม./คัน	พื้นที่(ตร.ม.)	จำนวน(คัน)
ส่วนพื้นที่แลกเปลี่ยนเรียนรู้	120/1	5,123.30	42
ส่วนพื้นที่นันทนาการ	120/1	1,751.96	15
ส่วนบำบัดสุขภาพจิต	120/1	375.05	3
ส่วนสำนักงาน	60/1	349.00	6
ส่วนสนับสนุนโครงการ(สำนักงาน)	60/1	483.00	9
รวมที่จอดรถ			75

ที่มา : ผู้จัดทำ

จากการคำนวณจำนวนที่จอดรถทั้ง 2 วิธี จึงสรุปได้ว่า วิธีที่ 2) ได้จำนวนที่จอดรถมากที่สุดคือ 105 คัน อีกทั้งจากกฎกระทรวงกำหนดสิ่งอำนวยความสะดวกในอาคารสำหรับผู้พิการหรือทุพพลภาพและคนชรา พ.ศ. 2548 ถ้าจำนวนที่จอดรถตั้งแต่ ๑๐๑ คัน ขึ้นไป ให้มีที่จอดรถสำหรับผู้พิการหรือทุพพลภาพ และคนชราอย่างน้อย ๒ คัน และเพิ่มขึ้นอีก ๑ คัน สำหรับทุก ๆ จำนวนรถ ๑๐๐ คัน ที่เพิ่มขึ้น เศษของ ๑๐๐ คัน ถ้าเกินกว่า ๕๐ คัน ให้คิดเป็น ๑๐๐ คัน จึงสรุปจำนวนที่จอดรถได้

ที่จอดรถ	75 คัน
ที่จอดรถคนพิการ	2 คัน
รวมที่จอดรถ	77 คัน

ตารางที่ 6.22 ตารางสรุปพื้นที่จอดรถ

ที่จอดรถ	จำนวน(คัน)	ตร.ม./คัน	รวมพื้นที่(ตร.ม.)
ที่จอดรถ	75	15	1,125.00
ที่จอดรถคนพิการ	2	21	42.00
ที่จอดรถบัส	1	40	40.00
รวมพื้นที่			1,207.00
รวม Circulation 100%			2,414.00

ที่มา : ผู้จัดทำ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

6.5 การสรุปพื้นที่ใช้สอยโครงการ

ตารางที่ 6.23 ตารางสรุปพื้นที่ใช้สอยโครงการ

พื้นที่ใช้สอย	พื้นที่อาคาร	พื้นที่เปิดโล่ง	รวมพื้นที่ (ตร.ม.)
รวมพื้นที่ส่วนแลกเปลี่ยนเรียนรู้	5,123.30	4,988.20	10,111.50
รวมพื้นที่ส่วนการแสดงผล	1,751.96	169.40	1,921.36
รวมพื้นที่ส่วนให้คำปรึกษาสุขภาพจิต	375.00	-	375.05
รวมพื้นที่ส่วนบริการโครงการ	639.60	-	639.60
รวมพื้นที่ส่วนสนับสนุนโครงการ	1,249.00	-	1,249.00
รวมพื้นที่ส่วนโครงการ			14,296.50
รวมพื้นที่จอดรถ			2,414.00
รวมพื้นที่ทั้งโครงการ			16,710.50

ที่มา : ผู้จัดทำ

ตารางที่ 6.24 ตารางสรุปพื้นที่ใช้สอยโครงการแบ่งประเภทพื้นที่อาคารและพื้นที่เปิดโล่ง

ประเภท	พื้นที่ (ตร.ม.)
รวมพื้นที่อาคารเพื่อการใช้งาน	9,138.90
รวมพื้นที่เปิดโล่งเพื่อการใช้งาน	7,571.60

ที่มา : ผู้จัดทำ

ตารางที่ 6.25 ตารางสรุปพื้นที่ใช้สอยโครงการต่อพื้นที่ตั้งโครงการ

ประเภท	พื้นที่ (ตร.ม.)
รวมพื้นที่ตั้งโครงการ	16,710.50
ขนาดที่ตั้งโครงการ	29,485.60
อัตราส่วนพื้นที่โครงการต่อที่ตั้งโครงการ	1 : 1.76

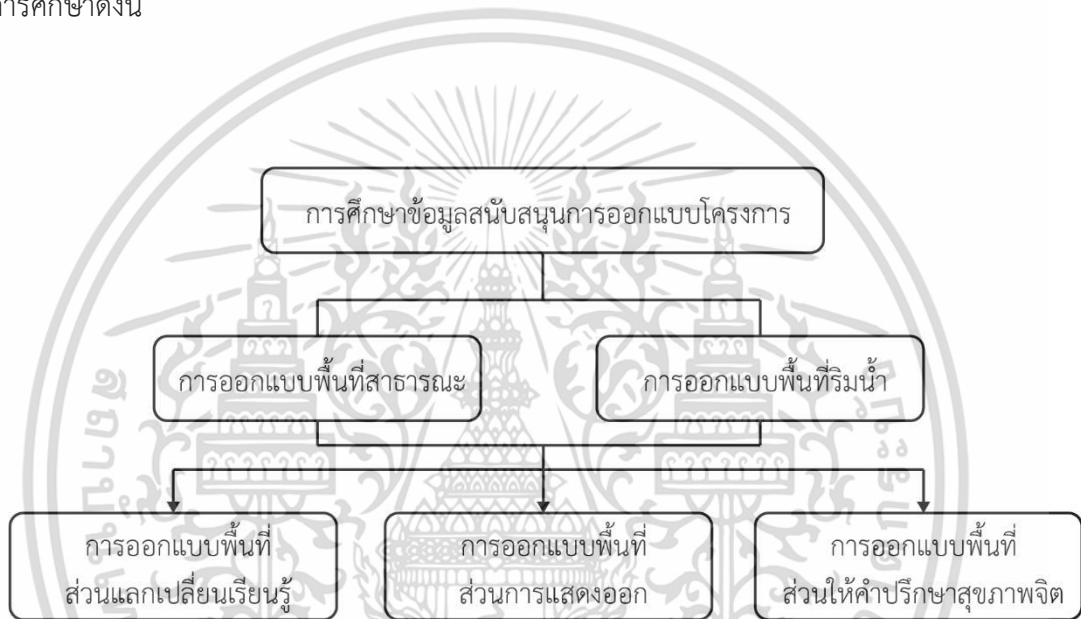
ที่มา : ผู้จัดทำ

โดยจากการศึกษาข้อมูลที่ตั้งโครงการในบทที่ 5 สรุปได้พื้นที่ตั้งโครงการซึ่งมีขนาด 29,485.60 ตารางเมตร และจากการศึกษาพื้นที่ใช้สอยโครงการข้างต้นได้ 16,710.50 ตารางเมตร พบว่าอัตราส่วนพื้นที่ใช้สอยโครงการต่อพื้นที่ตั้งโครงการ คือ 1 : 1.76 ซึ่งอยู่ภายใต้ข้อกำหนดผังสั การใช้ประโยชน์ที่ดินโดยสรุปสามารถดำเนินโครงการได้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

การศึกษาข้อมูลสนับสนุนการออกแบบโครงการ

การศึกษาข้อมูลสนับสนุนการออกแบบโครงการเป็นการศึกษาเพื่อเป็นแนวทางในการออกแบบ เพื่อเพิ่มศักยภาพการใช้งานโครงการให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ โดยกำหนดเนื้อหาการศึกษาตามศักยภาพโครงการคือการเป็นพื้นที่สาธารณะ และองค์ประกอบโครงการ โดยมีแนวทางการศึกษาดังนี้

ภาพที่ 7.1 แนวทางการศึกษาข้อมูลสนับสนุนการออกแบบโครงการ
(ที่มา : ผู้จัดทำ)

7.1 การออกแบบพื้นที่สาธารณะ

7.1.1 ความเป็นสาธารณะของพื้นที่สาธารณะเชิงกายภาพ

ความเป็นสาธารณะของพื้นที่สาธารณะเชิงกายภาพ (Publicness of Physical Public Space) เป็นการอ้างอิงถึงคุณลักษณะทางกายภาพของพื้นที่และลักษณะพฤติกรรมทางสังคมที่เกี่ยวข้องกับผู้คนในพื้นที่ (Forrest and Paxson, 1979) พื้นที่สาธารณะมีระดับของความเป็นสาธารณะที่แปรผันตามลักษณะของการครอบครองและการจัดการของผู้มีส่วนร่วมในพื้นที่ที่มีความหลากหลายที่รวมถึงทั้งช่วงอายุ เพศ กลุ่มชาติพันธุ์ ระดับชนชั้น รวมถึงกลุ่มคนอื่น ๆ ที่เป็นความสัมพันธ์ในเชิงพฤติกรรมในสังคม ซึ่งการที่พื้นที่จะเป็นพื้นที่สาธารณะที่มีคุณค่าได้นั้น ต้องเป็นพื้นที่ที่สามารถเปิดโอกาสให้เกิดปฏิสัมพันธ์ทางสังคมและมีการแลกเปลี่ยนกันทั้งเชิงความหมายและ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เชิงคุณค่าทางวัฒนธรรม ซึ่งในปัจจุบันพื้นที่สาธารณะและพื้นที่ส่วนตัวนั้นแยกจากกันไม่ได้ หรือเป็นเหมือนองค์ประกอบซึ่งกันและกันที่อยู่ภายในเมืองในฐานะพื้นที่ทางกายภาพของเมืองซึ่งปรากฏอยู่ในหลายๆ รูปแบบ อาทิเช่น ถนน ตลาด ลานพลาซ่า ลานเมือง สวนสาธารณะ เป็นต้น ซึ่งแต่ละพื้นที่ต่างมีลักษณะทางกายภาพที่แตกต่างกัน โดยทั่วไปแล้วพื้นที่ที่ถูกใช้และทำหน้าที่เชื่อมระหว่างกลุ่มอาคารและกิจกรรมต่างๆ ในเมืองเข้าด้วยกัน โดยมีการแบ่งประเภทพื้นที่ว่างสาธารณะได้ดังนี้

7.1.1.1 พื้นที่ว่างสาธารณะประเภทพื้นที่ (Space)

1) จัตุรัส (Square) เป็นพื้นที่ที่ล้อมกรอบผนังอาคาร เพื่อใช้ประโยชน์ที่หลากหลาย (Zucker, 1959) และแยกประเภทกลุ่มของพื้นที่ว่างสาธารณะจัตุรัสประเภทต่างๆ ดังนี้

- จัตุรัสตลาด หรือจัตุรัสตลาดที่มีลักษณะขยายออกไปทั้งสองข้าง
- จัตุรัสบริเวณประตูเมือง
- จัตุรัสใจกลางเมือง

2) พลาซ่า (Plaza) เป็นพื้นที่ว่างที่เชื่อมติดกับถนนและบาทวิถี บางแห่งทำบาทวิถีให้กว้างออกไปเชื่อมต่อกับพื้นที่ว่างหน้าอาคาร เป็นพื้นที่สำหรับ ใช้งานหรือกิจกรรมที่เกิดขึ้นในระยะเวลาสั้นๆ เช่น นั่งคอย นัดพบ หรือมอง (Marcus and Francis, 1990) สามารถแบ่งได้ดังนี้

- พลาซ่าถนน (The Street Plaza) เป็นพลาซ่าชิดทางเดินมีกำแพงขอบอยู่ชิดบาทวิถีสำหรับนั่ง หรือเป็นพลาซ่ากว้าง เป็นสถานที่พักคอยรถประจำทาง อาจจะมีที่นั่ง มีซุ้ม หลังคา พลาซ่าทำหน้าที่เป็นจุดเชื่อมต่อของผู้เดินเท้าเป็นทางผ่านกลางแจ้งและทางเชื่อมระหว่างอาคาร

- พลาซ่าโถงบริษัท (The Corporate Foyer) ตั้งอยู่หน้าอาคารขนาดใหญ่ที่มีลักษณะเป็นอาคารสูงใช้เพื่อสร้างความสง่างามและเสริมภาพลักษณ์อาคาร

- พลาซ่าพื้นที่สีเขียวของเมือง (The Urban Oasis) เป็นพลาซ่าที่มีต้นไม้มาก จัดพื้นที่ไม่ให้มีเสียงรบกวนและหลีกเลี่ยงกิจกรรมของเมือง เป็นพื้นที่รับประทานอาหารเที่ยงหรืออ่านหนังสือ

- พลาซ่าหน้าท่า (The Transit Foyer) ทำหน้าที่เป็นโถงเปลี่ยนวิธีการเดินทาง สร้างเพื่อการเข้าถึงอาคารผู้โดยสารของการขนส่งสาธารณะ

- พลาซ่าพื้นที่สาธารณะ (The Ground Public Place) เป็นพลาซ่าที่คล้ายกับจัตุรัสของเมือง ตั้งอยู่ในพื้นที่ที่มีการใช้ประโยชน์อาคารอย่างหลากหลาย ดึงดูดผู้ใช้ด้วยระยะห่างและความหลากหลายของ อายุ เพศ และเชื้อชาติ มักจะเป็นพื้นที่ขนาดใหญ่และเป็นศูนย์รวมกิจกรรม

- พื้นที่ว่างเปล่า (Leftover Space) พื้นที่ว่างเปล่านั้นมักจะเป็นพื้นที่ว่างที่รอการพัฒนาหรือพื้นที่ลักษณะเช่น พื้นที่ว่างสาธารณะกลางชุมชน พื้นที่รกร้างว่างเปล่าพื้นที่ว่างสาธารณะของภาครัฐ ลานว่างในพื้นที่สาธารณะของรัฐบาลท้องถิ่น

7.1.1.2 พื้นที่สาธารณะประเภทถนนหรือบาทวิถี

ถนน ถนน นี้มีความหมายแตกต่างจากทางหลวง (Road) โดยถนนในฐานะที่เป็นพื้นที่คุณภาพของการดำเนินชีวิตในพื้นที่ว่างสาธารณะ ถนนและบาทวิถีนั้นสามารถใช้เพื่อเป็นตัวเชื่อมของอาณาเขตพื้นที่สาธารณะของประชาชน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

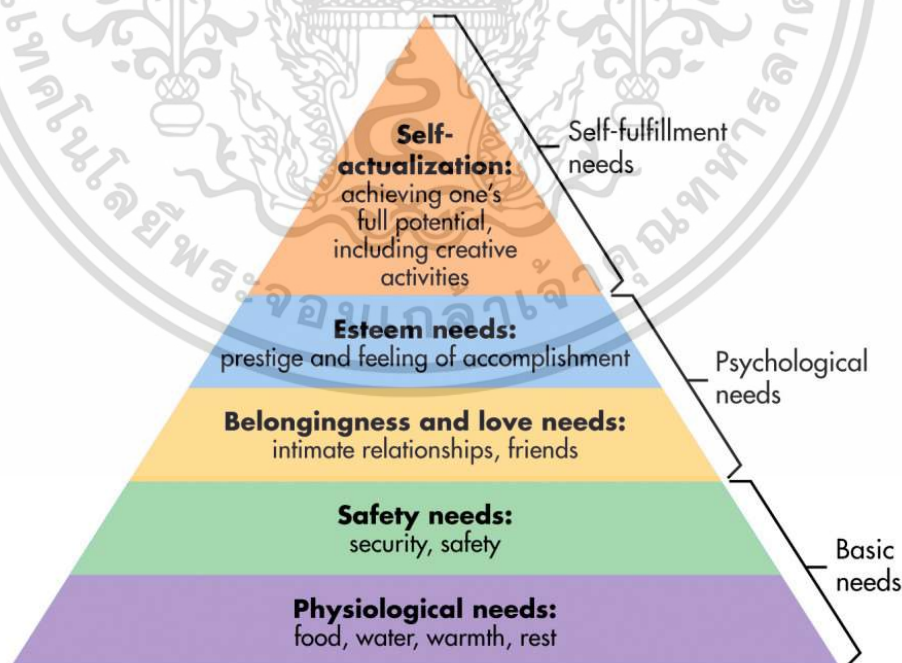
7.1.1.3 พื้นที่ว่างสาธารณะประเภทสวน

1) พื้นที่เลียบริมแม่น้ำ (Water Front) เป็นพื้นที่ที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติ มีรูปทรงเป็นแนวยาวและแสดงขอบเขตอย่างชัดเจนของพื้นที่ระหว่างพื้นดินและแม่น้ำ มักเป็นพื้นที่ซึ่งมีโอกาสของการใช้เป็นพื้นที่ว่างสาธารณะ เป็นสถานที่เพื่อการพักผ่อน การชมวิทิวทัศน์

2) สวนสาธารณะ (Park) มีการแบ่งประเภทของสวนสาธารณะแสดงถึงคุณลักษณะ ซึ่งขึ้นอยู่กับปัจจัยต่างๆ ได้แก่ สิ่งอำนวยความสะดวก ขอบเขตการให้บริการ ความถี่ของการเข้ามาใช้บริการ โดยมีการแบ่งประเภทต่างๆ คือ สวนระดับภาค (Regional Park), สวนระดับเมือง (City Park), สวนระดับชุมชน (Community Park) และสวนระดับชุมชนละแวกบ้าน (Neighborhood Park) โดยในโครงการมีขนาดพื้นที่ที่เหมาะสมสำหรับสวนระดับชุมชน หรือระดับย่าน (District Park) โดยทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางนันทนาการของย่าน มีขนาดของสวนประมาณ 20,000 ตารางเมตร รัศมีการให้บริการ 1,500-2,500 เมตร บริการประชาชนราว 1,500 ครอบครัว ความถี่ในการใช้บริการทุกวัน ระยะเวลาที่ใช้ประมาณ 1 ชั่วโมง

7.1.2 แนวคิดการสร้างสภาพแวดล้อมที่ตอบสนองต่อพฤติกรรมมนุษย์

แนวคิดการสร้างสภาพแวดล้อมที่ตอบสนองต่อพฤติกรรมมนุษย์ (Sociogenic Environment) จากการศึกษาของ โจน แลง (1994) ได้สรุปรูปแบบพฤติกรรมซึ่งเกิดจากความจำเป็นพื้นฐานแต่ละชั้น จากทฤษฎีจิตวิทยา ความจำเป็นพื้นฐานของมนุษย์ (Basic Human Needs) ของ อัมบราฮัม มาสโลว์ โดยใช้ชื่อหัวข้อว่า Behavioral Program ซึ่งแบ่งออกเป็น 7 ด้าน ดังนี้

ภาพที่ 7.2 พีระมิดความจำเป็นพื้นฐานของมนุษย์ของอัมบราฮัม มาสโลว์

(<https://www.greedgigs.com/maslow/>)(สืบค้นเมื่อ 13 พฤศจิกายน 2563)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

7.1.2.1 ด้านสรีระ การสนองพฤติกรรมด้านสรีระนี้มุ่งเน้นให้ทุกคนต้องมีโอกาสเข้าถึงในบริการพื้นฐาน บริการสาธารณสุขที่มีคุณภาพและกระจายอย่างทั่วถึง อีกทั้งการจัดให้มีกิจกรรมนันทนาการเพื่อส่งเสริมสุขภาพ โดยมีสถานทดสอบสมรรถนะของร่างกายสำหรับชนทุกวัย รวมถึงการมีพื้นที่เปิดโล่งที่มีคุณภาพเพื่อเอื้ออำนวยความสบายแก่ร่างกาย

7.1.2.2 ด้านความมั่นคงปลอดภัย ต้องมีการแยกการใช้ที่ดินที่เป็นอันตรายออกจากย่านอื่นๆ และใช้ที่ดินแบบผสมผสานในย่านที่ไม่มีอันตรายเพื่อให้มีผู้คนผ่านไปมาตลอดเวลา รวมถึงการดูแลสอดส่องความปลอดภัย ทั้งนี้ควรส่งเสริมให้เกิดความเป็นส่วนตัวอย่างพอเหมาะของคนแต่ละกลุ่ม การสร้างความรู้สึกต่อสถานที่ (Sense of Place) ทั้งทางกายภาพและทางสังคม

7.1.2.3 ด้านการยอมรับเป็นพวก การสร้างความรู้สึกเป็นพวกเดียวในกลุ่มบุคคลที่ไม่ได้เป็นเครือญาติหรือมีเชื้อสายเดียวกัน แต่ต้องใช้ชีวิตอยู่ในชุมชนเดียวกันนั้น ต้องสร้างความเชื่อมั่นโดยถือว่าสังคมที่ดี คือสังคมที่รู้จักหน้าค่าตากัน มีขนาดที่ไม่ใหญ่จนเกินไปจนทำให้เกิดพวกที่รู้สึกหลุดกลุ่ม แต่ก็ไม่เล็กจนเกินไปจนหมดโอกาสที่จะสร้างสรรค์ความหลากหลาย โดยสร้างสังคมที่คล้ายคลึงกันในวงแคบและสังคมที่หลากหลายในวงกว้าง

7.1.2.4 ด้านการนับถือยกย่อง มีการจัดสภาพแวดล้อมให้มีความหลากหลายด้วยกิจกรรมต่างๆ แต่ในขณะเดียวกันก็ต้องรักษาความเป็นส่วนตัวสำหรับย่านที่พักอาศัย อีกทั้งการส่งเสริมให้เกิดการมีส่วนร่วมในภาคประชาชน ในการตัดสินใจในกระบวนการโครงการต่างๆ เพราะสิ่งเหล่านี้คือส่วนสำคัญในการสร้างความภาคภูมิใจแก่ผู้พักอาศัย

7.1.2.5 ด้านความรู้และสติปัญญา เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการแสวงหาประสบการณ์จากกิจกรรมต่างๆ ด้วยความอยากรู้อยากลอง เพื่อพัฒนาความชำนาญ ทั้งทางร่างกายและทางสมอง เช่น การทดสอบความจำ การเฝ้าสังเกต สิ่งรอบๆ ตัว แล้วลองทำตาม การเล่นเกม การใช้โทรศัพท์

7.1.2.6 ด้านสุนทรียภาพ ความพึงพอใจในความสวยงามอันเกิดจากการจัดระเบียบของสภาพแวดล้อม ทั้งสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ และสภาพแวดล้อมที่มนุษย์สร้างขึ้น ซึ่งสามารถแบ่งสุนทรียภาพ ออกเป็น 3 ด้านได้แก่ สุนทรียภาพที่เกิดจากประสาทสัมผัส สุนทรียภาพที่เกิดจากรูปทรง สุนทรียภาพที่เกิดสัญลักษณ์

7.1.2.7 ด้านศักยภาพของตนอย่างเต็มที่ ผู้ที่มีความพึงพอใจในชีวิตของตน มีทัศนคติที่ดีมองโลกแห่งความเป็นจริง และใส่ใจในสังคมของเพื่อนมนุษย์ มุ่งแก้ปัญหามากกว่าแสวงหาความยกย่องให้ตนเอง โดยโครงการมีความมุ่งหวังให้ผู้เข้ามาใช้งานได้เข้าใจถึงศักยภาพของตนอย่างเต็มที่

7.1.3 ผลกระทบ Covid-19 ต่อพื้นที่สาธารณะ

จากการศึกษาการระบายนของโควิด-19 เป็นวิกฤตการณ์ด้านสุขภาพที่อาจส่งผลกระทบและสร้างการเปลี่ยนแปลงต่องานวางผังและออกแบบเมือง โดยมีผลต่อระบบโครงสร้างพื้นฐาน โครงข่ายเส้นทางสัญจร และการแบ่งกลุ่มอาคารภายในเมือง ที่เอื้อให้อากาศถ่ายเทได้ดี แสงแดดส่องถึง และสร้างระบบระบายน้ำที่ถูกสุขลักษณะ เนื่องจากโครงการมีลักษณะของความเป็นพื้นที่

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สาธารณะจึงได้รับผลกระทบอย่างมากต่อการออกแบบ โดยมีประเด็นที่โควิด-19 อาจมีอิทธิพลต่อการออกแบบดังนี้

1) การออกแบบถนน โดยมีพื้นที่ถนนสำหรับการเดินเท้า และจักรยานเพิ่มมากขึ้น เนื่องจากนโยบายลดการใช้รถยนต์ ผู้คนถูกจำกัดให้อยู่ในบ้านพักอาศัย งดการเดินทางและขนส่งมวลชน ทำให้ผู้คนต้องใช้การเดินและจักรยาน และเลื่อนที่จะซื้อของจากร้านค้าใกล้ที่พักอาศัย สร้างความปลอดภัยและบรรยากาศที่ดีให้กับเมือง เพื่อรองรับการรักษาระยะห่าง (Social Distancing) โดยมีการขยายเขตทางเท้า ลดเขตทางวิ่งของรถยนต์ และสร้างเส้นทางจักรยาน รวมไปถึงการเพิ่มพื้นที่เพื่อรักษาระยะห่างขณะเข้าแถวเพื่อซื้อของจากร้านค้า และการนั่งพักคอยบริเวณหน้าร้าน นอกจากนี้ยังมีความต้องการพื้นที่ทางเท้าที่กว้างขึ้นรองรับพฤติกรรมซื้อของออนไลน์กับการใช้บริการส่งอาหารถึงบ้าน (Online shopping and home food delivery) อาจทำให้การออกแบบถนนเปลี่ยนไปจากความต้องการพื้นที่ริมถนนสำหรับจอดส่งของชั่วคราว เป็นต้น

2) กระแสด้านสุขภาพ พื้นที่สาธารณะทำหน้าที่รองรับกิจกรรมที่ทำให้เกิดการเคลื่อนไหวของร่างกาย เพื่อให้ร่างกายได้รับออกซิเจนและแสงแดดอย่างเพียงพอ มีความปลอดภัย มีความร่มรื่น และน่าใช้งาน

3) การวางผังพื้นที่สีเขียว จากการศึกษาพบว่ามีงานวิจัยที่แสดงถึงประโยชน์ของพื้นที่สีเขียวที่มีต่อสุขภาพ หนึ่งในประโยชน์นั้นคือการสร้างปฏิสัมพันธ์ทางสังคม (Social interactions) การออกแบบพื้นที่สีเขียวอาจจะต้องเพิ่มพื้นที่ พื้นที่กิจกรรมเฉพาะบุคคลมากขึ้นกว่าพื้นที่สำหรับการเล่นกีฬาหรือกิจกรรมแบบทีม เส้นทางวิ่งอาจจะต้องถูกขยาย เครื่องมือออกกำลังกายต่างๆ อาจจะต้องมีการเพิ่มจำนวนมากขึ้น อีกทั้งการมีพื้นที่สีเขียว ผู้อยู่อาศัยในละแวกนั้นสามารถเดินไปสัมผัสธรรมชาติได้สะดวก (Daily Dose of Nature) และการใช้พื้นที่ว่างที่ไม่ได้ถูกใช้งาน เช่นพื้นที่เว้นว่างระหว่างอาคาร หรือบนหลังคา เพื่อปรับเปลี่ยนเป็นสวนหรือพื้นที่พักผ่อน เช่นการเพิ่ม Rooftop Gardens

4) พื้นที่สาธารณะขนาดใหญ่ การเปลี่ยนแปลงที่กระทบต่อกิจกรรมที่ต้องมีการรวมกลุ่มกันคือการงดกิจกรรมต่างๆ เช่น คอนเสิร์ต งานเทศกาลวัฒนธรรม งานแข่งกีฬา งานฉลอง ตลาดนัด เป็นต้น ซึ่งหลังจากนี้ควรออกแบบพื้นที่สาธารณะโดยหลีกเลี่ยงการวางม้านั่ง น้ำพุ หรือโครงสร้างถาวรอื่นๆ เพื่อให้พื้นที่ลานยังสามารถรองรับการรวมตัวและขณะเดียวกันมีความยืดหยุ่นต่อการปรับเปลี่ยนได้ โดยเป็นการใช้พื้นที่ในลักษณะลานโล่งขนาดใหญ่ ซึ่งลานเหล่านี้เป็นคำตอบของเมืองที่สามารถปรับตัวได้ในสถานการณ์คับขัน เช่น การรับมือกับวิกฤติการระบาดของโรคโดยปรับพื้นที่สวนสาธารณะให้กลายเป็นโรงพยาบาลสนาม อีกทั้งมีการผลักดันการใช้ระยะมาตรฐานแบบ Modular เพื่อความสะดวกต่อการปรับเปลี่ยนการใช้งาน

5) การจำแนกประเภทของพื้นที่สาธารณะรูปแบบใหม่ โดยมีการเพิ่มบทบาทหน้าที่ของพื้นที่สาธารณะ ส่งผลให้สวนสาธารณะในชุมชนมีความสำคัญมากขึ้น เช่นกรณีของ New York's

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

Central Park ที่รับหน้าที่เป็นโรงพยาบาลสนาม หรือการทำหน้าที่เป็นศูนย์บริการเพื่อกระจายความช่วยเหลือต่างๆ โดยต้องปรับเปลี่ยนขอบเขตการใช้งานของพื้นที่ การขยายระยะเว้นว่างส่วนบุคคล

6) การเปลี่ยนแปลงถาวรในอนาคต หรือสภาวะความปกติใหม่ (New Normal) หลังจากการมาตรการปิดการเดินทางเข้าออก (Lock down) ทำให้คนที่อาศัยในเมืองสังเกตเห็นถึงการลดลงของมลพิษทางเสียงและอากาศ ซึ่งอาจนำไปสู่การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของคนในเมือง

7.2 การออกแบบพื้นที่ริมน้ำ

การพัฒนาพื้นที่ริมน้ำ หมายถึง การพัฒนาพื้นที่บริเวณส่วนหนึ่งของเมืองที่มีพื้นที่ติดกับทะเล ทะเลสาบ หรือแม่น้ำ โดยเป็นการพัฒนาพื้นที่เพื่อการนันทนาการโดยใช้เอกลักษณ์ของพื้นที่เมืองและแม่น้ำมาสร้างประโยชน์ให้เกิดขึ้นกับพื้นที่ เช่น การใช้เอกลักษณ์ของทัศนียภาพริมน้ำในการพัฒนาพื้นที่ (ฐาปนา บุญประวิตร, 2555)

7.2.1 แนวทางการพัฒนาพื้นที่ริมน้ำ

พื้นที่ริมน้ำควรมีองค์ประกอบของกิจกรรมที่หลากหลาย เช่น กิจกรรมนันทนาการ กิจกรรมการท่องเที่ยว กิจกรรมการค้า เป็นต้น นอกจากนี้ยังต้องคำนึงถึงการเชื่อมโยงระหว่างเมืองและพื้นที่ริมน้ำ โดยแนวทางการพัฒนาพื้นที่ริมน้ำมีปัจจัยที่ต้องคำนึงถึงดังนี้ (Project for Public Space, 2009)

1) กำหนดให้บริเวณที่ออกแบบเป็นพื้นที่สาธารณะ การปรับปรุงพื้นที่ริมน้ำต้องมุ่งไปที่ประโยชน์ต่อชุมชนและส่วนรวม และปลูกฝังความคิดให้คนในพื้นที่ได้ตระหนักว่าพื้นที่ริมน้ำเป็นทรัพย์สินสาธารณะอันมีค่า โดยการออกแบบตามความต้องการของชุมชนโดยการเสนอแนวทางการออกแบบให้ชุมชนได้รับทราบและร่วมตัดสินใจ

2) การออกแบบปรับปรุงพื้นที่ริมน้ำลงในพื้นที่เดิมของชุมชน ควรใส่ความเป็นเอกลักษณ์ในพื้นที่ที่จะเป็นการเชื่อมโยงคนในชุมชนและพื้นที่ริมน้ำให้มีความสัมพันธ์กันและกลายเป็นที่ยอมรับ

3) การสร้างพื้นที่การใช้งานย่อยๆ ในพื้นที่ริมน้ำ การกำหนดพื้นที่กิจกรรมเป็นพื้นที่ย่อยกระจายกันอยู่แล้วจึงสำรวจพฤติกรรมการใช้งานของคนในชุมชนเพื่อกำหนดว่าในพื้นที่แต่ละจุดจะมีกิจกรรมอย่างไรบ้าง ซึ่งในการพัฒนาพื้นที่ริมน้ำแต่ละแห่งควรมีกิจกรรมอย่างน้อย 10 ชนิดและไม่ควรกำหนดให้พื้นที่หนึ่งรองรับกิจกรรมใดโดยเฉพาะ โดยให้สารลดเปลี่ยนแปลงการใช้งานได้เสมอเพื่อให้เกิดการใช้งานพื้นที่อย่างมีประสิทธิภาพมากที่สุด

4) การเชื่อมโยงพื้นที่ การเชื่อมโยงพื้นที่ย่อยหรือจุดหมายโดยทางสัญจรที่หลากหลาย เช่น การออกแบบคนเดินเท้าให้สามารถเดินได้ตลอดแนว เป็นต้น ประกอบกับความหลากหลายของกิจกรรมตลอดเส้นทางจะทำให้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดลอกเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

พื้นที่แต่ละจุดที่กำหนดไว้เกิดการส่งเสริมซึ่งกันและเกิดความต่อเนื่องของพื้นที่ริมน้ำ นอกจากนี้การเชื่อมโยงพื้นที่บริการต่างๆ ภายในชุมชนสำหรับผู้ที่เข้ามาใช้งานพื้นที่ เพื่อเพิ่มศักยภาพในการรองรับผู้ใช้บริการและนักท่องเที่ยว

5) การเข้าถึงพื้นที่

ควรคำนึงถึงการเข้าถึงพื้นที่ชุมชนใกล้เคียงและการเข้าถึงระดับเมือง ซึ่งเป็นตัวชี้วัดความสำเร็จของการพัฒนาพื้นที่ริมน้ำ และการออกแบบพื้นที่ให้สามารถมีปฏิสัมพันธ์กับน้ำได้ เช่น ว่ายน้ำ ตกปลา พายเรือ เป็นต้น หากไม่สามารถทำได้ควรจะมีวิธีอื่น เช่น ลานน้ำพุ สระว่ายน้ำ เป็นต้น เพื่อให้ผู้ใช้งานรับรู้ต่อการเข้าถึงพื้นที่ริมน้ำ

6) การสร้างพื้นที่ริมน้ำให้สามารถใช้ประโยชน์ได้อย่างหลากหลาย

ควรสามารถรองรับการใช้งานได้ตลอดเวลา เช่น การเป็นจุดศูนย์กลางพื้นที่ค้าขาย พื้นที่สำหรับจัดงานเทศกาล คอนเสิร์ต ตลาดนัด รวมถึงกิจกรรมเทศกาลของชุมชน เป็นต้น

7) การใช้ประโยชน์จากอาคารโดยรอบ

อาคารโดยรอบควรตอบรับการการพัฒนาเพื่อส่งเสริมกิจกรรมและดึงดูดผู้ใช้งานให้เข้ามายังพื้นที่ได้

8) ส่งเสริมให้มีการใช้เส้นทางในพื้นที่หลายรูปแบบ

ควรสามารถเข้าถึงพื้นที่ได้หลากหลายวิธี เช่น การเดิน จักรยาน เรือ เป็นต้น โดยต้องแยกรถยนต์และที่จอดรถออกมานอกพื้นที่เพื่อความปลอดภัยแก่ทางจักรยานหรือทางเดินเท้าไม่ถูกรบกวนจากรถยนต์ ซึ่งสามารถช่วยส่งเสริมให้เกิดการสัญจรภายในพื้นที่ได้ดียิ่งขึ้น

9) คุณภาพของพื้นที่

การออกแบบพื้นที่ริมน้ำสามารถป้องกัน แดด ลม ฝน ในพื้นที่สำคัญหรือพื้นที่กิจกรรมได้ เพื่อให้สามารถใช้งานพื้นที่ได้ตลอดเวลา ความคุ้มค่าทางด้านการลงทุน และดึงดูดให้ผู้คนเข้ามาใช้บริการมากขึ้น

10) สร้างอาคารเดี่ยวเป็นจุดเด่น

การสร้างอาคารเดี่ยวที่เป็นจุดดึงดูดใจโดยมีลักษณะการใช้งานของอาคารอเนกประสงค์ที่ตอบสนองต่อการใช้ประโยชน์ที่หลากหลายซึ่งอาคารดังกล่าวต้องตอบสนองต่อการใช้งานและสนับสนุนกิจกรรมที่เกิดขึ้นในบริบทดังกล่าวด้วย

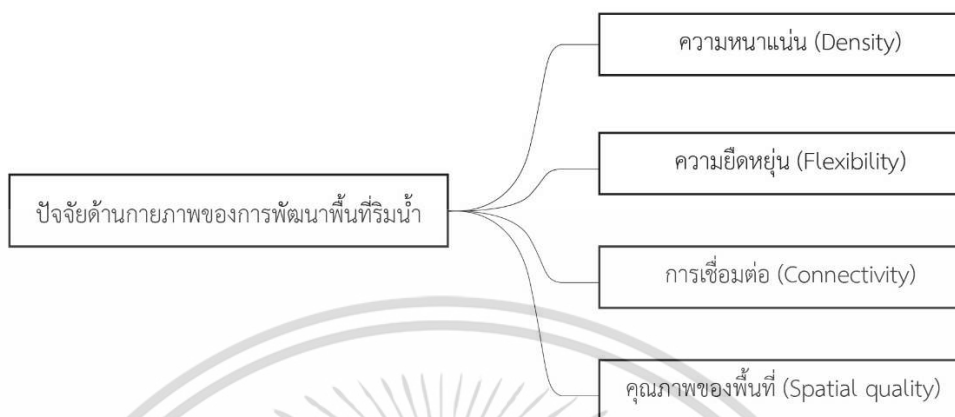
7.2.2 การเปลี่ยนแปลงด้วยลักษณะเชิงพื้นที่

การเปลี่ยนแปลงเชิงพื้นที่ (Dynamics of space) คือ รูปแบบของความเคลื่อนไหวของพื้นที่ทั้งในเชิงกายภาพ สังคม และเศรษฐกิจ อันเนื่องมาจากความหลากหลายของกิจกรรม ผู้คน และช่วงเวลาซึ่งการเกิดกิจกรรมและการใช้งานที่หลากหลายในพื้นที่ช่วยสะท้อนให้เห็นเอกลักษณ์หรือวิถีชีวิตชุมชนที่เกิดจากคนเข้ามามีปฏิสัมพันธ์กันส่งผลให้เกิดการพัฒนาพื้นที่ริมน้ำประสบความสำเร็จได้ (Hillier et al. 1993 อ้างใน ไชศรี ภัคดีสุขเจริญ, 2548)

ทั้งนี้ปัจจัยสำคัญของการเปลี่ยนแปลงเชิงพื้นที่ คือ ความหลากหลายของกิจกรรม ผู้คน และช่วงเวลายังมีผู้ใช้งานมากเท่าไรทำให้เกิดวัตถุประสงค์ของการใช้พื้นที่ กิจกรรมที่หลากหลายใน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ช่วงเวลาต่างๆ และเกิดการใช้งานพื้นที่อยู่ตลอดเวลาโดยลักษณะทางกายภาพที่ทำให้พื้นที่ดังกล่าวเกิดกิจกรรมและการใช้งานที่หลากหลายนั้นประกอบด้วยลักษณะเชิงพื้นที่ 4 ประการ ดังนี้

ภาพที่ 7.3 องค์ประกอบปัจจัยด้านกายภาพของการพัฒนาพื้นที่ริมน้ำ (สีตางค์. 2563)

1) ความยืดหยุ่น (Flexibility) คือ ความหลากหลายในการใช้ประโยชน์ของพื้นที่ริมน้ำ โดยคำนึงถึงการใช้ศักยภาพในการใช้พื้นที่สูงสุด และสามารถปรับเปลี่ยนรูปแบบการใช้งานไปตามความต้องการที่เปลี่ยนไปได้ เช่น พื้นที่ว่างสาธารณะบริเวณถนนข้ามสารนอกจากการสัญจรทางเท้าแล้วยังเอื้อให้เกิดพื้นที่ประกอบกิจกรรมการค้าและบริการ เป็นต้น ทำให้เกิดทั้งกิจกรรมที่ใช้พื้นที่แบบถาวรและชั่วคราวเป็นการสร้างพื้นที่ที่มีความหลากหลายอีกทางหนึ่ง นอกจากนี้ยังเกิดเป็นภาพที่สามารถดึงดูดการท่องเที่ยวหรือความสนใจจากคนภายนอกและสะท้อนวิถีชีวิตของเมืองทั้งยังมีผลดีในเชิงเศรษฐกิจ

2) ความหนาแน่น (Density) คือ การสร้างความหนาแน่นเชิงพื้นที่และกิจกรรมมีผลต่อพื้นที่ริมน้ำโดยการเน้นรูปแบบการสัญจรเป็นหลักทั้งทางเดินเท้า รถจักรยาน และระบบขนส่งมวลชน เพราะการสัญจรของคนทำให้พื้นที่การค้าเกิดความคึกคักและเกิดกิจกรรมที่หลากหลายมากขึ้น การสัญจรทางเท้าและการนำผู้คนมาอยู่รวมกันในพื้นที่เดียวกันที่มีความหนาแน่นพอเหมาะต่อขนาดพื้นที่ย่อมก่อให้เกิดกิจกรรมทางสังคมที่หลากหลายมากขึ้น ทำให้พื้นที่เกิดความคึกคักไม่ว่าจะเป็นช่วงเวลาใดของวันหากในพื้นที่ความหนาแน่นที่ของคนสูงจะทำให้เกิดอุปทานต่อการใช้งานพื้นที่ตามไปด้วย

3) การเชื่อมต่อ (Connectivity) คือ การเชื่อมต่อของมุมมองและการเข้าถึงพื้นที่ริมน้ำ เช่น ทางเดินเท้า เป็นต้น ให้มีลักษณะต่อเนื่องและสัมพันธ์เป็นโครงข่ายกับพื้นที่ของชุมชนใกล้เคียงซึ่งส่งผลโดยตรงต่อการเข้าถึงพื้นที่ริมน้ำโดยเมื่อมีการสัญจรที่อิสระและระบบทางสัญจรในพื้นที่มีการเชื่อมต่อกันอย่างมีประสิทธิภาพผู้สัญจรจะสามารถสัญจรจากจุดหนึ่งไปยังอีกจุดหนึ่งได้อย่างเสรีพื้นที่ริมน้ำก็จะมีทั้งกิจกรรมการสัญจรเพื่อผ่านไป (Moving through) และเข้าถึง (Moving to) เกิดการไหลเวียนของผู้คน ส่งผลให้พื้นที่เกิดการใช้งานอยู่ตลอดเวลา

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

4) คุณภาพของพื้นที่ (Spatial Quality) คือ ลักษณะทางกายภาพที่ส่งเสริมให้เกิดการใช้งานพื้นที่อย่างมีประสิทธิภาพและเป็นปัจจัยสำคัญของการดึงดูดให้คนเข้ามาใช้งานพื้นที่โดยเฉพาะสภาพแวดล้อม แดด ลม ฝน ที่เหมาะสมและสะดวกสบายที่ช่วยให้เกิดการใช้งานและใช้ระยะเวลาอยู่ในพื้นที่ยาวนานยิ่งขึ้น โดยคุณภาพของพื้นที่ที่ทำให้คนรู้สึกสบายนั้นมี 3 ประการ คือ สัดส่วนของพื้นที่ว่างที่เหมาะสมกับมนุษย์ การรับรู้สุนทรียศาสตร์ของอาคารสถานที่ และสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการชื่นชมทัศนียภาพซึ่งองค์ประกอบเหล่านี้แสดงให้เห็นถึงการใช้งานพื้นที่ไม่ได้ขึ้นอยู่กับรูปแบบกิจกรรมเพียงอย่างเดียวแต่ยังเป็นผลมาจากคุณภาพพื้นที่ด้านอื่น เช่น ความสะดวกสบายที่เกิดจากปัจจัยสภาพภูมิอากาศ การจัดให้มีที่นั่งพักอย่างพอเพียง การมีบรรยากาศที่เอื้อต่อกิจกรรมพักผ่อนหย่อนใจ ความปลอดภัยจากยานพาหนะ มีสภาพภูมิทัศน์ที่ดีและเอื้อต่อการจัดกิจกรรมที่สร้างบรรยากาศความมีชีวิตชีวา เป็นต้น

7.3 การออกแบบพื้นที่ส่วนแลเปลี่ยนเรียนรู้

7.3.1 การออกแบบส่วนพื้นที่ทำงานร่วมกัน

ความแตกต่างหลากหลายของการทำงานและคนทำงานในสำนักงาน ต่างก็ต้องการสภาพแวดล้อมในการทำงานที่มีความหลากหลายสูง และตอบสนองความต้องการของทุกคนที่ทำงานอยู่ ตั้งแต่พื้นที่เปิดโล่ง ที่สนับสนุนให้เกิดสภาวะร่วมมือและการทำงานเป็นทีม ไปจนถึงพื้นที่ปิด ที่มีความจำเป็นสำหรับการปฏิบัติภารกิจที่ต้องการสมาธิ ความจดจ่อและความเป็นส่วนตัวอย่างยิ่งที่สุด ปัจจุบันคนรุ่นใหม่ให้ความสำคัญกับการรักษาสมดุลของการใช้ชีวิต หรือ Work-life balance เป็นอย่างมาก หลากๆ คนลาออกจากงานประจำเพื่อทำงาน Freelance โดยมีภาพในใจว่าสามารถนั่งทำงานนอกสถานที่โดยเฉพาะร้านกาแฟ หรือ Co-working space ได้ สิ่งที่ได้รับคือบรรยากาศอันแสนรื่นรมย์ ความสะอาดสบายตาของสถานที่ โดยมีหลักการออกแบบดังนี้

1) Adaptable Flexible Space: พื้นที่ทำงานที่ปรับเปลี่ยนได้

ทำให้พื้นที่สำนักงานมีความยืดหยุ่นและตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงทั้งเรื่องของการใช้สอยและจำนวนคนที่เพิ่มขึ้นหรือลดลง เช่น ออกแบบให้พื้นที่นั้นให้สามารถใช้เป็นห้องทำงานและปรับเป็นห้องประชุมได้ การเลือกใช้เฟอร์นิเจอร์สำนักงาน หรือชุดโต๊ะทำงานที่มีการออกแบบด้วยระบบโมดูลาร์ (Modular) ซึ่งสามารถนำมาเชื่อมต่อกันได้ เช่น Modular sofa ซึ่งสามารถใช้แบบตัวเดียวหรือวางต่อกันเป็นชุดก็ได้ หรือเฟอร์นิเจอร์แบบที่มีโครงปรับขนาดได้ (Adjustable Beam) ในกรณีที่มีการเพิ่มจำนวนพนักงานก็สามารถยึดโครงสร้างของโต๊ะออกไปและเพิ่มเติมเฉพาะส่วนของ Top table ได้โดยที่ไม่จำเป็นต้องซื้อโต๊ะใหม่ทั้งตัว

2) Unconventional Space: พื้นที่แบบไม่เป็นทางการ

โดยการสร้างสรรค์สเปซหรือฟังก์ชันที่แปลกใหม่ เช่น มีสไลด์เดอร์ให้พนักงานสไลด์ตัวลงมาจากชั้นสองได้อย่างรวดเร็วเพื่อความสนุกสนานหรือสามารถใช้ในกรณีเร่งรีบก็ได้เช่นกัน หรือมีเอกสารนี้เป็นเอกสารที่ส่งมอบไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

Ramp เพื่อให้พนักงานเล่นสเก็ตบอร์ด โดยสามารถปรับเปลี่ยนเป็นเวที หรือ Amphitheater ขนาดเล็กสำหรับจัดกิจกรรมอื่นๆ ได้ มีงานวิจัยกล่าวไว้ว่าการที่พนักงานได้ทำงานในบรรยากาศที่ผ่อนคลายนั้นจะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานให้ดีขึ้น และยังมีความคิดสร้างสรรค์ในการทำงานมากขึ้น ออกแบบให้ทุกๆ จุดของอาคารสำนักงานสามารถกลายเป็นพื้นที่นั่งทำงานได้ เช่น ปรับพื้นที่บริเวณใต้บันได หรือพื้นที่ริมทางเดินให้น่านั่งโดยนำโซฟาหรือเก้าอี้สำนักงานไปวางไว้บริเวณนั้นเพื่อให้เกิดความคล่องตัว เนื่องจากไลฟ์สไตล์ที่ต้องการความกระฉับกระเฉงมากขึ้น พนักงานสามารถทำงานจุดใดของออฟฟิศก็ได้

3) Outside In: ผสานพื้นที่กับธรรมชาติ

Biophilic design (ไบโอฟิลิก ดีไซน์) คืองานวิจัยที่พบว่า คนเรานั้นหากได้ใกล้ชิดกับธรรมชาติจะช่วยให้มีความสงบทางด้านจิตใจ ส่งผลให้ประสิทธิภาพในการทำงานเพิ่มขึ้น การดึงธรรมชาติเข้ามาตกแต่งออฟฟิศโดยสามารถทำได้แบบตรงไปตรงมา เช่น ใช้ต้นไม้มาวางประดับ หรือเลือกใช้วัสดุตกแต่งที่ผลิตจากธรรมชาติ เช่น ไม้คอร์กที่ผลิตโดยการเลาะเปลือกของต้นสนโดยที่ไม่ได้ตัดโคนทั้งต้น ทั้งนี้การใช้แสงธรรมชาติเข้ามาช่วยให้บรรยากาศสดใสไม่อึมครึม การออกแบบให้มีแสง Direct light จะช่วยให้บรรยากาศโดยรวมดีขึ้น โดยเฉพาะผู้ที่ต้องทำงานเกี่ยวกับการเลือกใช้สี เช่น กราฟิกดีไซน์เนอร์ เนื่องจากแสงธรรมชาตินับว่าเป็นสิ่งสำคัญอย่างมาก หลากๆ อาคารมักถูกออกแบบโดยคำนึงถึง

4) Wellbeing Workplace: สถานที่ทำงานเพื่อสุขภาพ

สิ่งที่สำคัญกว่าบรรยากาศ นั่นก็คือการเลือกใช้เฟอร์นิเจอร์สำนักงานที่ช่วยซัพพอร์ตสรีระร่างกายได้เป็นอย่างดี หลากๆ ท่านคงคุ้นเคยกับคำว่า Ergonomic หรือ Ergotrend นั่นคือศาสตร์หนึ่งที่เป็นการศึกษาเกี่ยวกับสรีระร่างกาย ซึ่งผู้ผลิตเฟอร์นิเจอร์ที่มีคุณภาพจะต้องคำนึงถึงรายละเอียดในส่วนนี้เพื่อใช้ในการออกแบบผลิตภัณฑ์สำนักงาน หรือจัดให้มีพื้นที่ที่ผ่อนคลายอิริยาบถหรือสามารถทำงานในท่าอื่นๆ ได้ เช่น โต๊ะสำหรับยืนทำงาน (Sit to Stand) หรือโซฟาสำหรับนั่งประชุมแบบไม่เป็นทางการ สืบเนื่องจากงานวิจัยที่บอกว่าการนั่งทำงานในท่าเดียวนานเกินไปนั้นจะส่งผลเสียต่อสุขภาพ ซึ่งโรคที่คนวัยทำงานเป็นกันมาก ได้แก่ โรคคอเย้น หมอนรองคออักเสบ ข้อมืออักเสบ และไหล่ตึง

5) Tearing Down the Wall: พื้นที่ทำงานแบบเปิดโล่ง

พื้นที่นั่งทำงานและส่วนอื่นๆ เปิดโล่งเชื่อมหากันได้หมด เป็นการสร้างค่านิยมให้ผู้คนมีความเปิดเผย เปิดกว้างในการเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ ไม่หยุดนิ่ง เน้นการทำงานที่รวดเร็ว และยังสามารถใช้สร้างคุณค่าให้กับบริษัทในเรื่องของความโปร่งใสในการดำเนินธุรกิจได้เช่นกัน หากต้องการคงไว้ซึ่งความเป็นสัดส่วน สามารถใช้ชั้นวางของหรือระแนงที่ทำจากไม้หรือเหล็กแบบโปร่งมาช่วยกันพื้นที่ ซึ่งสามารถช่วยให้บริเวณนั้นมีความโปร่งโล่งแต่ก็ยังคงมีความเป็นส่วนตัว การทำพื้นยกระดับหรือใช้วัสดุปูพื้นที่แตกต่างกันในการแบ่งพื้นที่ก็เป็นอีกไอเดียหนึ่งในการแบ่งสัดส่วนของพื้นที่ทำงานได้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

6) Opened-Collaborative Area: พื้นที่ประชุมแบบเปิดโล่ง

เพื่อสร้างสรรค์บรรยากาศของการทำงานร่วมกัน เป็นการเปิดโอกาสให้พนักงานทุกคนที่ผ่าน
ไปมาสามารถนำเสนอไอเดียได้ แม้ว่าไม่ได้มีส่วนเกี่ยวข้องกับเรื่องที่ประชุมนั้นโดยตรง ในบางครั้งหาก
มีไอเดียเล็กๆ ขึ้นมาก็สามารถพูดคุยได้ทันที โดยใช้โต๊ะประชุมแบบไม่เป็นทางการนั้น ช่วยให้ Flow
งานเร็วขึ้นในบรรยากาศเปิดโล่งและเป็นกันเอง การจัดห้องประชุมแบบปิดนั้นทำให้พนักงานมีความ
เกรงใจในการขอใช้งาน ซึ่งอาจทำให้ไม่เกิดการต่อยอดของความคิดเพราะความยากลำบากในการขอ
ใช้สถานที่ พื้นที่นั้นควรมีการเตรียมอุปกรณ์ที่จำเป็นสำหรับใช้งานไว้ด้วย เช่น ไวท์บอร์ด โปรเจคเตอร์
หรือจอขนาดใหญ่สำหรับประชุม เฟอร์นิเจอร์ใช้โซฟาแทนโต๊ะและเก้าอี้สำนักงานแบบปกติ เพื่อเพิ่ม
ความรู้สึกเป็นกันเอง ช่วยให้อารมณ์ดีมากขึ้น ที่สำคัญคือการใช้โทนสีที่สดใสเพื่อให้เกิด
ความรู้สึกสนุกสนานและช่วยกระตุ้นความคิดสร้างสรรค์

7) Color Pop-Enliven the Space: สร้างสีสัน ให้มันส์และสนุก

สีที่แตกต่างกันนั้นจะส่งผลต่อความรู้สึกที่แตกต่างกัน เช่น สีเหลืองช่วยให้เกิดความ
กระตือรือร้นในการทำงาน หากต้องการให้พนักงานมีความสงบในการทำงานสามารถเลือกใช้สีฟ้า
หรือ เขียว สีส้มจะช่วยกระตุ้นพลังในการทำงาน การตกแต่งผนังให้มีสีสันสดใสสามารถช่วยวิธีการ
ทาสีหรือปิดผิวด้วยแผ่นลามิเนตได้ ในส่วนของผ้าอาจจะเลือกใช้ผ้าไวน์ลิมพ์ลายและชอนไฟก็
สามารถช่วยเพิ่มมิติของสีสดใสได้ สำหรับพื้นที่สามารถเลือกกระเบื้องที่มีสีสดใสหรือหากต้องการ
ความรู้สึกที่อบอุ่นมากขึ้นก็สามารถเลือกใช้พรมหรือไวน์ลิมพ์ทอทดแทนพรมได้ การผสมผสาน
เฟอร์นิเจอร์สำนักงานที่มีสีสันสดใสเข้าไปเป็นอีกแนวทางหนึ่งที่น่าสนใจ โดยอาจใช้หมอนสีพาสเทล
หวานแหววแมตซ์กับโซฟาหนังสีน้ำตาลที่สะท้อนถึงความเคร่งขรึมการเลือกใช้แสงที่มีสีสันสดใสก็เป็น
อีกหนึ่งทางเลือก แต่กรณีนี้ต้องระวังไม่ให้แสงนั้นเป็นมลพิษทางสายตาของผู้ใช้งาน ซึ่งอาจจะเป็นการ
เลือกใช้กระจก Tint ในบางส่วนเพื่อให้แสงธรรมชาติส่องผ่านเข้ามาทำให้เกิดมิติของแสงโดยมีความ
งามที่เปลี่ยนไปตามช่วงเวลาของวัน

8) Recharging Area: มุมเติมพลัง

มีพื้นที่ออกกำลังกาย เล่นพิตเนส หรือมีอุปกรณ์กีฬา เช่น โตะปิงปอง จัดเตรียมไว้เพื่อให้
พนักงานได้มีกิจกรรมที่ผ่อนคลาย และยังช่วยสร้างเสริมความสัมพันธ์ที่ดีของบุคคลากรได้อีกด้วย

9) Old Meets New: เก้าอี้ใหม่

การรีโนเวทโดยเก็บบรรยากาศเดิมบางอย่างไว้คือรูปแบบที่นิยมมากที่สุด เพราะนอกจากจะ
เป็นการแสดงอัตลักษณ์ของพื้นที่แล้ว ยังเป็นการใช้ประโยชน์จากสิ่งที่มีอยู่เดิมให้มีคุณค่า

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

7.3.2 การออกแบบส่วนพื้นที่ศูนย์การค้า

โดยโครงการมีวัตถุประสงค์ให้ผู้เข้ามาใช้งานเกิดปฏิสัมพันธ์ หรือการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ประสบการณ์ที่หลากหลายผ่านร้านค้าโดยกลุ่มคนในพื้นที่ หรือกลุ่มคนนอกพื้นที่ที่เข้ามาประกอบกิจการนำไปสู่การแลกเปลี่ยนทางวัฒนธรรมหรือไอเดียที่สร้างสรรค์ เป็นแหล่งรวมร้านค้างานฝีมือ และร้านอาหาร ซึ่งพื้นที่ศูนย์การค้าเองนอกจากจะมีบทบาทเป็นพื้นที่ร้านค้าแล้ว ยังมีบทบาทในการเป็นพื้นที่จัดแสดงสินค้าและนวัตกรรม โดยมีหลักพิจารณาการวางองค์ประกอบพื้นที่ศูนย์การค้าดังนี้

7.3.2.1 แนวทางการออกแบบร้านค้าที่เหมาะสมกับเจเนอเรชันวาย

1) องค์ประกอบการออกแบบร้านค้าและพื้นที่ที่มีความสอดคล้องกับภาพลักษณ์ของแบรนด์ ร้านค้าหรือโครงการรวม (Design Element Consistently to The Brand)

กลุ่มคนเจเนอเรชันวายเป็นกลุ่มที่ใส่ใจในเรื่องภาพลักษณ์และหน้าตาของแบรนด์ เนื่องจากการใช้สินค้าหรือบริการจากแบรนด์นั้นจะส่งผลให้กลุ่มคนนี้คิดว่าตนเองมีภาพลักษณ์ในลักษณะนั้น รวมถึงแบรนด์ของโครงการค้าปลีกที่ใช้บริการด้วย และตระหนักว่าสินค้าจะช่วยให้ตนเองตามเทรนด์ให้ทัน ซึ่งการติดต่อสื่อสารกันตลอดเวลาทำให้สถานะทางสังคมมีผลมาก นอกจากนี้การออกแบบที่สื่อถึงเอกลักษณ์ของสินค้าและผลิตภัณฑ์อย่างชัดเจน เป็นการสร้างคุณค่าเพิ่มให้กับแบรนด์หรือสินค้าอีกด้วย

2) ปรับเปลี่ยนรูปแบบของพื้นที่ภายในหรือร้านค้าให้ตอบรับกับความต้องการของผู้บริโภคเจเนอเรชันวายอยู่เสมอ เพื่อให้ใช้งานง่ายและรวดเร็ว (Refresh Interior Frequently and Quickly Adaptable Space)

คนกลุ่มนี้มีลักษณะนิสัยเบื่อง่าย ผู้ประกอบการจึงควรปรับเปลี่ยนรูปแบบของพื้นที่ภายในอยู่เสมอ เพื่อรักษากลุ่มลูกค้าและสร้างความดึงดูดใหม่ๆ รวมถึงพื้นที่จัดกิจกรรมต่างๆ ด้วย ซึ่งการจัดกิจกรรมที่รองรับกลุ่มผู้บริโภคเจเนอเรชันวายจะอยู่ในส่วนของพื้นที่ส่วนกลาง สะดวกรวดเร็วต่อการปรับเปลี่ยน

3) การใช้แสง สี เสียง หรือ Interactive Store กับพื้นที่ภายใน

เพื่อสร้างปฏิสัมพันธ์กับผู้ใช้งาน คือการสร้างความรู้สึกรู้สึกที่แปลกใหม่ และความรู้สึกที่ทำให้เกิดความตื่นเต้น ได้แก่ ความตื่นเต้นในเทคโนโลยีที่มีความล้ำสมัย เช่น การสร้างประสบการณ์ของการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างสิ่งหนึ่งกับอีกสิ่งในร้านค้า (Interactive Experience) นำดิจิทัลเทคโนโลยี มามีส่วนในพื้นที่หรือร้านค้า รวมถึงการจัดแสดงแบบวิช่วลดิสเพลย์ (Visual Display) หรือการออกแบบที่นำเทคโนโลยีเข้ามาใช้ในการออกแบบ (Concept) ซึ่งตรงกับพฤติกรรมหลักของผู้บริโภคเจเนอเรชันวาย ที่ให้ความสนใจกับเทคโนโลยี เนื่องจากเติบโตมาพร้อมกับการใช้เทคโนโลยี และพัฒนาตนเองไปพร้อมกัน

4) จัดสรรพื้นที่ส่วนกลางสามารถใช้งานได้จริง ในการเข้าสังคมหรือทำงาน

เกี่ยวกับพฤติกรรมของเจเนอเรชันวายที่ชื่นชอบการเข้าสังคม มีความคาดหวังที่จะเชื่อมต่อกับทุกคนตลอดเวลา ทุกเรื่อง จากทุกทาง (Interconnected) (Pricewaterhouse Coopers., & Tns Retail

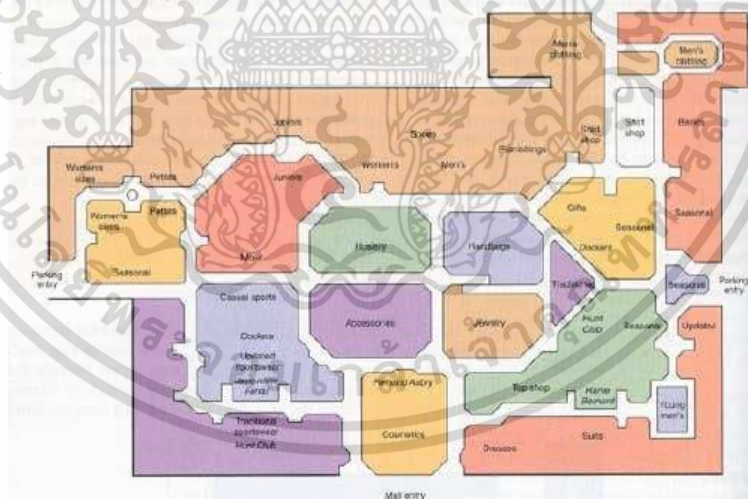
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

Forward, 2015) รูปแบบพื้นที่ของธุรกิจค้าปลีกจึงจำเป็นที่จะต้องมียพื้นที่สนับสนุนทฤษฎีพฤติกรรมผู้บริโภคนี้ จึงพึงพอใจที่จะได้มีสถานที่ที่ใช้สำหรับพบปะรวมตัวเพื่อแลกเปลี่ยนความรู้กัน พูดคุยกัน (Social Interact) ซึ่งจะเป็นแง่ของการเพิ่มพื้นที่ว่าง พื้นที่ส่วนกลาง พื้นที่นั่งรอ ส่วนที่ไม่ใช่พื้นที่ขาย รูปแบบของการเพิ่มกิจกรรมที่สร้างความเพลิดเพลิน (Entertainment) เช่น การเพิ่มพื้นที่ดูหนัง ฟังเพลง หรือกิจกรรมอื่นๆ ซึ่งส่งผลไปถึงรูปแบบของพื้นที่ที่ให้มีฟังก์ชันน้อยลง แต่สนใจไปที่การเชื่อมต่อทางสังคมเพิ่มมากขึ้น ใช้ความรู้สึกเป็นตัวขับเคลื่อน โดยถือว่าการเชื่อมต่อทางสังคมก็เป็นอีกหนึ่งที่สนับสนุนรูปแบบของการสร้างประสบการณ์ด้วย (P. Sullivan, & J Heitmeyer, 2008)

7.3.2.2 การออกแบบพื้นที่ร้านค้าปลีก

การสร้างสุนทรียภาพให้แก่ร้านค้าปลีก เป็นหน้าที่ที่สำคัญของนักออกแบบ เนื่องจากร้านค้าปลีกสมัยใหม่ต่างถือเอาการออกแบบ (Design) เป็นปัจจัยที่จะทำให้ร้านค้าประสบความสำเร็จ โดยผ่านการจัดวางผังร้านค้าที่ดีมีข้อคำนึง 3 ประการ ดังนี้

ประการแรก ผังของร้านค้าจะต้องเอื้ออำนวยให้ลูกค้าสามารถเดินเลือกชมและซื้อสินค้าได้รอบร้าน โดยจะต้องกระตุ้นแรงซื้อให้ลูกค้ามีความต้องการซื้อสินค้ามากขึ้นกว่าที่ได้วางแผนการซื้อไว้แล้ว วิธีการหนึ่งคือให้ลูกค้าสามารถเห็นเส้นทางสัญจรของร้านได้อย่างชัดเจน ว่าเส้นทางนั้นๆ จะนำไปสู่สินค้าแผนใด อีกวิธีหนึ่งคือสร้างความหลากหลายในการวางผัง เช่น มีการเปลี่ยนระดับด้วยขั้นบันได (Step) หรือทางลาด (Ramp) เป็นต้น หรือหากว่าไม่สามารถกระทำได้ดังกล่าวดังกล่าวได้ จะต้องใช้การจัดแสดง (Display) สินค้าในแนวตั้งให้มีความน่าสนใจ

ภาพที่ 7.4 การวางผังร้านค้าที่เน้นทางสัญจรหลักชัดเจน (สืบค้นเมื่อ 16 พฤศจิกายน 2563)

(<https://www.academia.edu/11332171/หลักการออกแบบร้านค้าปลีกสมัยใหม่>)

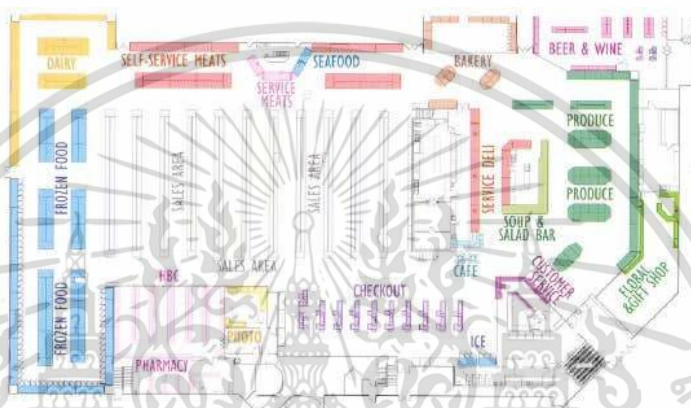
ประการสอง ของการจัดวางผังที่ดี นักออกแบบจะต้องสร้างความสมดุลระหว่างพื้นที่ว่างที่เป็นเส้นทางสัญจรในการเลือกชมสินค้า และพื้นที่สำหรับการจัดวางสินค้า นั้นหมายความว่า การวางผังจะต้องไม่ให้มีชั้นวางสินค้ามากจนลูกค้ามีความรู้สึกว่าการจัดวางสินค้ามีความสับสน และตกอยู่ท่ามกลางหมุ่สินค้าจนเกินไป แต่ควรให้มีพื้นที่เพียงพอสำหรับการชมสินค้าอย่างสะดวกสบาย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดลอกเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ประการสุดท้าย นักออกแบบจะต้องพิจารณาถึงผู้พิการ หรือผู้ที่ไม่สามารถช่วยเหลือตนเอง ให้ได้สามารถมาใช้บริการได้ ซึ่งจะนับว่าเป็นวิธีการออกแบบที่คำนึงถึงผู้ใช้สอยทุกคน (Universal Design) อันเป็นกระบวนทัศน์ใหม่ (New Paradigm) ในการออกแบบ

7.3.2.3 รูปแบบส่วนการจัดวางสินค้า

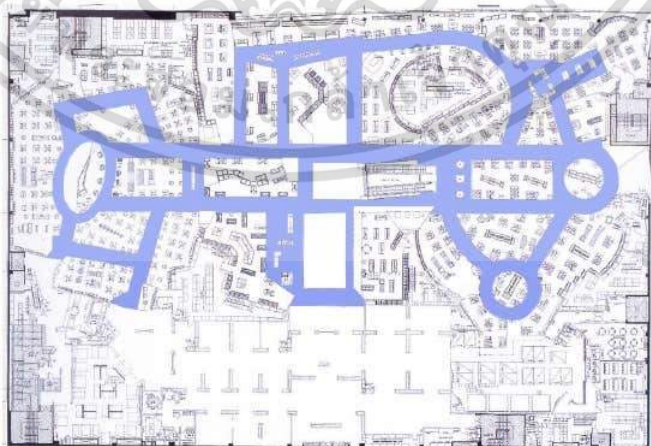
1) ผังแบบกริด หรือแบบตาราง (Grid) รูปแบบนี้มักพบได้ในร้านจำหน่ายสินค้าสะดวกซื้อหรือซูเปอร์มาร์เก็ต ผังร้านค้าจะประกอบด้วย ชั้นวางสินค้าเป็นแถวยาว และมีช่องทางเดินให้ลูกค้าเดินเลือกซื้อสินค้า สามารถเดินทั้งร้านได้ในเวลาอันรวดเร็ว แต่จะไม่สามารถเดินเลือกซื้อสินค้าได้อย่างเป็นธรรมชาติ เนื่องจากจะถูกบังคับการเดินเป็นแถวๆ ไป

ภาพที่ 7.5 การวางผังแบบกริด (สืบค้นเมื่อ 17 พฤศจิกายน 2563)

(<https://www.academia.edu/11332171/หลักการออกแบบร้านค้าปลีกสมัยใหม่>)

2) ผังแบบลู่วิ่ง (Racetrack) รูปแบบนี้มักพบในห้างสรรพสินค้าที่จัดวางสินค้าออกเป็นแผนกต่างๆ อย่างชัดเจน เน้นให้ลูกค้ามองเห็นทางสัญจรหลักได้ง่าย จะเข้าถึงแผนกต่างๆ ได้สะดวกและเพิ่มมุมมองที่หลากหลายขึ้น

ภาพที่ 7.6 การวางผังแบบลู่วิ่ง (สืบค้นเมื่อ 18 พฤศจิกายน 2563)

(<https://www.academia.edu/11332171/หลักการออกแบบร้านค้าปลีกสมัยใหม่>)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3) ผังแบบอิสระ (Free-Form) รูปแบบนี้มักพบในร้านจำหน่ายสินค้าเสื้อผ้าแฟชั่น (Boutique) มีกาจัดชั้นวางสินค้าที่ไม่สมมาตรกัน (Asymetry) เหมาะกับร้านขนาดเล็กที่จำหน่ายสินค้าเฉพาะด้าน ทำให้ลูกค้ารู้สึกผ่อนคลาย และเลือกชมสินค้าได้ตามความต้องการ สวยงามมากกว่า และสามารถกำหนดราคาสินค้าได้สูงกว่า

7.4 การออกแบบพื้นที่ส่วนการแสดงผล

7.4.1 การออกแบบพื้นที่นิทรรศการ

7.4.1.1 เทคนิคการจัดแสดง

1) การจัดแสดงถาวร (Permanent Exhibition) เป็นการจัดอย่างถาวร ไม่มีการโยกย้ายเปลี่ยนแปลง จึงจำเป็นที่จะต้องพิจารณาอย่างรอบคอบในเนื้อหาที่จะจัดแสดงควรมีการคำนึงถึงทั้งในด้านเนื้อหา และความเพลิดเพลินประกอบเพื่อไม่ให้เกิดความเบื่อหน่าย ควรจัดให้มีบรรยากาศมากที่สุด และมีคำบรรยายประกอบให้ความรู้ไปด้วยหรือการจัดแสดงในลักษณะธรรมชาติ

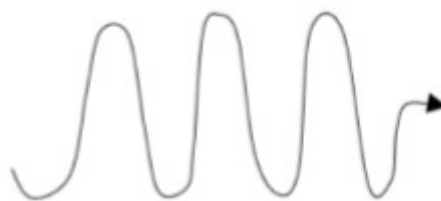
2) การจัดแสดงชั่วคราว (Temporary Exhibition) เป็นส่วนที่มีการหมุนเวียนการจัดอยู่เสมอโดยการนำเรื่องราวหรือประเด็นในปัจจุบัน เพื่อเป็นการดึงดูดและโน้มน้าวให้คนเริ่มสนใจ โดยในโครงการเป็นการหมุนเวียนผลัดเปลี่ยนผลงานผู้ที่ต้องการจัดแสดงหรือผู้ที่ต้องการส่งสารบางอย่างต่อผู้เข้าชมผ่านผลงานศิลปะผสมกับรูปแบบการสื่อสารผ่านนิทรรศการรูปแบบต่างๆ ดังนั้นส่วนนี้จึงควรมีการออกแบบให้เคลื่อนย้ายผนังหรือฉากได้

3) การจัดแสดงแบบเคลื่อนที่ นิทรรศการแบบนี้เป็นแบบใหม่กว่าการจัดแสดงแบบชั่วคราว แต่วัตถุประสงค์ก็เป็นเช่นเดียวกันกับนิทรรศการชั่วคราว ในบางครั้งนิทรรศการชั่วคราวบางอย่างก็ใช้เป็นนิทรรศการเคลื่อนที่ด้วย ข้อดีประการสำคัญของนิทรรศการเคลื่อนที่ก็คือความสามารถเดินทางไปที่ต่างๆ

7.4.1.2 การรับรู้และพฤติกรรมในการสัญจร

การจัดแสดงสามารถที่จะแสดงให้ได้ตามรูปแบบแตกต่างกันไปได้หลายลักษณะ รูปร่างและความสัมพันธ์ภายใน โดยจะคำนึงถึงการรับรู้และพฤติกรรม (Perception & Behavior) Identification and Place of Movement

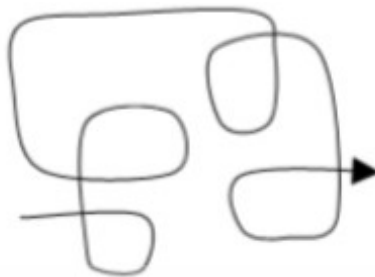
การเคลื่อนไหวภายในพิพิธภัณฑ์ต่างๆไป ซึ่งจะทำให้ผู้ชมเกิดความเบื่อหน่าย และท้อแท้ที่จะชมการแสดงทั้งหมด เนื่องจากการเคลื่อนไหวเป็นไปในลักษณะซ้ำซ้อนไปตลอดการชม

ภาพที่ 7.7 แสดงการเคลื่อนไหวเป็นไปในลักษณะซ้ำ (ที่มา: Neufert architect's)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

การเคลื่อนตัวเพื่อรับรู้เรื่องราวต่างๆ ในเนื้อที่ที่มีบริเวณกว้างมีลักษณะที่ทำให้เกิดความรู้สึกชักนำไปสู่จุดมุ่งหมาย

ภาพที่ 7.8 แสดงการเคลื่อนไหวเป็นไปในลักษณะชักนำ (ที่มา: Neufert architect's)

จุดเริ่มต้นจะอยู่ทางใดทางหนึ่ง การเสนอเรื่องราวในการเคลื่อนไหวแบบนี้สามารถทำได้ อย่างสม่ำเสมอแต่มีรูปแบบที่ไม่เป็นธรรมชาติ

ภาพที่ 7.9 แสดงการเคลื่อนไหวรูปแบบที่ไม่เป็นธรรมชาติ (ที่มา: Neufert architect's)

7.4.1.3 ลักษณะของห้องแสดงกับพฤติกรรมของผู้ชม

พฤติกรรมของผู้ชมกับลักษณะส่วนที่จะทำการจัดแสดงในแบบแตกต่างกัน ส่วนจัดแสดงที่มีส่วนกว้าง และยาวการเปิดจุดเข้าออกจะทำให้เกิดผลต่อการตัดสินใจในการเคลื่อนไหวของผู้ชม ลักษณะของห้องแสดง

- เข้ากลางห้องการเปิดทางเข้าที่ด้านหัวหรือท้ายห้องทิศทางที่ผู้ชมส่วนใหญ่จะไปก็คือทางตรง เนื่องจากทิศทางของส่วนจัดแสดงเอง
- เข้ามุมห้องการเข้ามุมห้องมุมใดมุมหนึ่งการเคลื่อนไหวจะเป็นไปในลักษณะมุ่งไปยังมุมห้องด้านตรงข้าม
- เข้าด้านข้างห้องการเปิดทางเข้ากลางห้องด้านข้างทำให้ผู้ชมยากต่อการตัดสินใจในการเคลื่อนไหวไป ทางด้านใดด้านหนึ่ง

7.4.1.4 การผ่อนคลายในการชม

โดยส่วนใหญ่เป็นความจริงว่าในการเข้าชมการแสดงมักจะเกิดความล้าทางร่างกายขึ้นได้ หลังจากการ เดินชมได้สักช่วงเวลาหนึ่ง เนื่องจากใช้ประสาทมากเกินไป อาจแก้โดยวิธีการพักผ่อน สบายตาจากสีที่สดใสด้วยสีที่เย็นลง หรือจากที่สว่างไปสู่ที่มีมือหรือสลักกัน จากมุมมองที่แคบไปมุมมอง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ที่กว้าง เช่น การนำผู้ชมสัมพันธ์กับสภาพธรรมชาติรอบๆ และการต้องการพักผ่อนจากการที่ต้องยืนหรือเดินในระยะเวลาานาน โดยให้มีบริเวณที่นั่งพักเป็นจุดๆ

7.4.1.5 การสัญจรและระยะเวลาเดินชม

ระยะเวลาในการเดินชม การวิจัยพบว่าเวลาที่ผู้ชมใช้ในการเดินชมโดยไม่หยุดเลย คือ 1 ชั่วโมง ค่าเฉลี่ยต่ำสุดและสูงสุดคือ 30 นาที และ 2 ชั่วโมง ดังนั้นในการออกแบบต้องมีช่วงหยุดพักระดับการให้ข้อมูลจึงเข้ามามีส่วนสัมพันธ์ โดยแบ่งออกเป็น 3 ระดับ แล้วแต่ผู้ชมต้องการจะทราบ

- 1) ข้อมูลที่จำเป็นโดยการอธิบายอย่างสั้นและชัดเจน
- 2) ข้อมูลมูลฐานละเอียดยิ่งขึ้น
- 3) ข้อมูลส่งเสริมเป็นการเสนอรายละเอียด

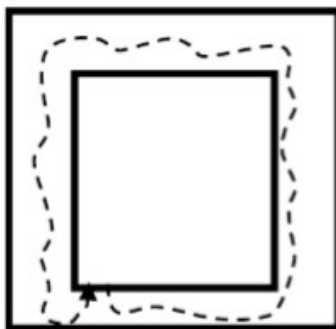
เพื่อให้ผู้ชมใช้สิทธิในการชมอย่างเต็มที่ และเพื่อให้การจัดแสดงเป็นที่น่าสังเกต การเข้าห้องแสดงโดยการเลี้ยวขวาแล้วเดินชมจัดแสดงภายในห้องแบบทวนเข็มนาฬิกา เป็นลักษณะที่ประสบความสำเร็จในประเทศอเมริกา สำหรับผู้ชมในประเทศไทย ความเคยชินในการไปทางลงซ้ายก่อนและการเวียนขวา ลักษณะการเข้าสู่ห้องแสดงจึงควรที่จะเลี้ยวซ้ายที่ประตูและไปตามเข็มนาฬิกา จึงจะให้ผลต่อการจัดแสดง

พื้นที่การแสดงผลงานจำเป็นต้องมีการกำหนดของการสัญจร (CIRCULATION) ที่แน่นอนสำหรับเป็นแนวในการชมของผู้ชมส่วนใหญ่ ซึ่งการวางเส้นทางจะเกิดจากความต้องการของผู้ชม 2 กลุ่มคือ ผู้ชมส่วนใหญ่ที่เดินตามเส้นทางหลัก และผู้ชมส่วนน้อยที่เป็นเส้นทางเล็กน้อยซึ่งตอบสนองต่อความต้องการหรือความสนใจเฉพาะอย่าง โดย ระบบการสัญจร(CIRCULATION) ภายในห้องแสดงผลงานเมื่อพิจารณาตามลักษณะแกนสัญจรหลัก (ACCESS) สามารถแบ่งได้ 2 ระบบ ดังนี้

1) Centralized System of Access

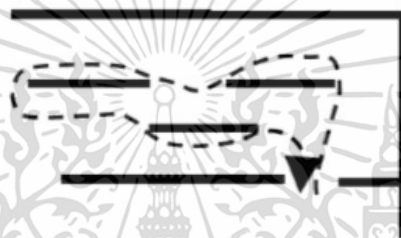
ข้อได้เปรียบของระบบนี้คือ ความสะดวกในการควบคุมและการดูแลโดยผู้ชมถูกชักนำไปตามเส้นทาง ข้อเสียเปรียบก็คือ ถ้าสิ่งของต่างๆ ที่แสดงนั้นไม่เกิดความประทับใจ แก่ผู้ชม ก็จะมีผลต่อสิ่งแสดงที่เราต้องชมโดยเฉพาะ การวางผังจัดตามเส้นทางเคลื่อนไหวของผู้ชม จะเดินตามเส้นทางสถาปัตยกรรม ผู้ชมไปตามแบบแผนที่ตามตัวจากจุดเริ่มต้นจนถึงจุดสุดท้าย สามารถแบ่งย่อยได้ดังนี้

- Twisting Circuit คือเส้นทางที่เป็นวงจรแบบรอบโถงกลาง เข้าจากบันไดกลางซึ่ง เชื่อมต่อระหว่างชั้นโดยเฉพาะที่จำเป็นต้องใช้แสงธรรมชาติ หรือมีหลายชั้น

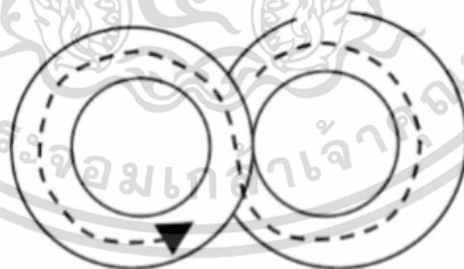
ภาพที่ 7.10 การจัดระบบสัญญาณแบบ Twisting Circuit (ที่มา: Neufert architect's)

- Recto linear Circuit การเคลื่อนขมแบบเส้นตรง โดยปราศจากกาสอดแทรกรูปลักษณะอื่นๆ เข้าไปประกอบมักจะพบในลักษณะของพีธีรภัณฑ์แบบเก่าๆ และบางส่วนของสมัยใหม่

ภาพที่ 7.11 การจัดระบบสัญญาณแบบ Recto linear Circuit (ที่มา: Neufert architect's)

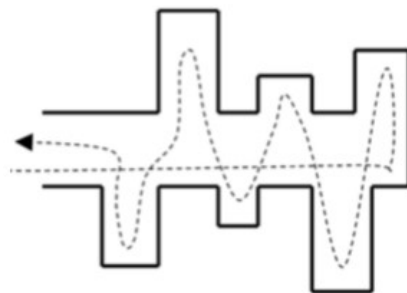
- Waving Free Lay-Out ผังการจัดแสดงที่สานรูปอย่างอิสระ โดยปกติใช้ทางลาดช่วยและใช้องค์ประกอบที่น่าสนใจเป็นตัวชักนำเนื่องจากผังลักษณะนี้อาจจะทำให้ผู้ชมหลงอยู่ภายในได้ ถ้าการจัดแสดงภายในใช้รูปทรงเลขาคณิต

ภาพที่ 7.12 การจัดระบบสัญญาณแบบ Waving Free Lay-Out (ที่มา: Neufert architect's)

- Comb Type Lay-Out เป็นการจัดวางผังที่มีทางเดินกลางเป็นหลัก มีส่วนให้เลือกชมในเวลาเดียวกัน ทางเข้าอาจเป็นทางด้านซ้ายด้านใดด้านหนึ่ง หรือมีทางเข้าอยู่ตรงกลางซึ่งผู้เข้าชมสามารถไปทางซ้ายหรือทางขวาได้ทันทีเป็นการเพิ่มขอบเขตแก่ผู้ชม

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 7.13 การจัดระบบสัญจรแบบ Comb Type Lay-Out (ที่มา: Neufert architect's)

- Chain Lay-Out เป็นการจัดวางแยกส่วนต่างๆ ออกจากกันเพื่อการแสดงที่ต่างกันทำให้มีอิสระในรูปแบบการแสดงที่ต่างกัน ที่ทางเชื่อมต่อถึงกันเพื่อให้เกิดวงจรในการเข้าชมได้ทั่วถึง

ภาพที่ 7.14 การจัดระบบสัญจรแบบ Chain Lay-Out (ที่มา: Neufert architect's)

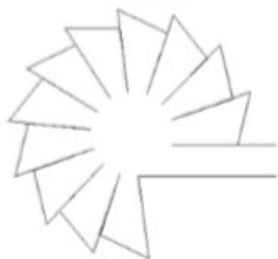
- Star Shape การเข้าจากจุดศูนย์กลางของผังรูปดาว มีลักษณะคล้ายแบบทวิซึ่งผู้ชมไม่สามารถเลื่อนไหลไปอย่างสะดวก และสามารถแยกออกต่างหากได้ความสมดุลของการจัดแกนทำให้เกิดปัญหาได้

ภาพที่ 7.15 การจัดระบบสัญจรแบบ Star Shape (ที่มา: Neufert architect's)

- Fan Shape ทางเข้าจากกลางผังรูปพัด การจัดแบบนี้ทำให้มีโอกาสมากในการเลือกชม แต่ผู้ชมต้องตัดสินใจในการชมเร็วและในทางจิตวิทยาผู้ชมจะไม่ชอบนักเพราะรู้สึกว่าเป็นการบังคับเกินไป และจุดที่รวบจะเป็นจุดที่เกิดความวุ่นวาย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

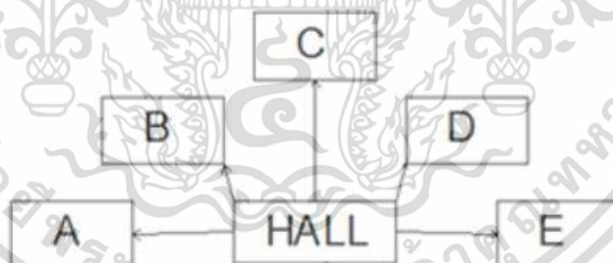
ภาพที่ 7.16 การจัดระบบสัญจรแบบ Fan Shape (ที่มา: Neufert architect's)

- Block Arrangement ลักษณะของห้องสี่เหลี่ยมที่มีทางเข้ากระจายจากกลางห้อง หรือจากจุดมุมใดมุมหนึ่งของห้อง

ภาพที่ 7.17 การจัดระบบสัญจรแบบ Block Arrangement (ที่มา: Neufert architect's)

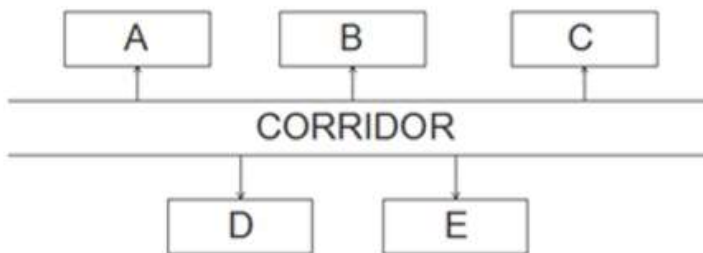
- Central Arrangement มีห้องโถงเป็นศูนย์กลางแยกสู่อ่างต่าง ๆ แต่ละห้องสามารถ ติดต่อกันได้เมื่อปิดห้องใดห้องหนึ่งก็ยังสามารถใช้พื้นที่ว่างเป็นจุดจ่ายไปยังห้องแสดงต่างๆ ได้

ภาพที่ 7.18 การจัดระบบสัญจรแบบ Central Arrangement (ที่มา: Neufert architect's)

- Corridor to Room Arrangement การจัดกลุ่มห้องแสดงลักษณะนี้มีลักษณะเป็นการเดินยาวแล้วมีทางแยกออกไปยังห้องแสดงแต่ละห้องมีทางออกทางเข้าโดยตรงไม่ผ่านห้องอื่น

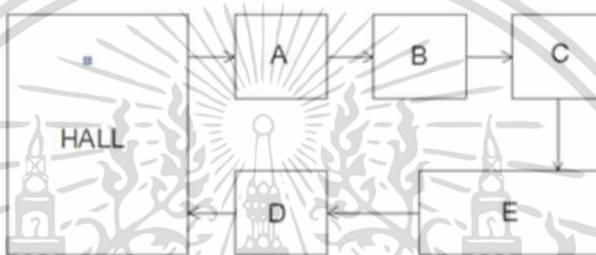
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 7.19 การจัดระบบสัญจรแบบ Corridor to Room Arrangement

(ที่มา: Neufert architect's)

- Room to Room Arrangement เป็นการจัดแสดงที่ให้ผู้ชมเดินชมเรื่อยไป โดยไม่ต้องย้อนกลับ ทำให้ชมได้ทั่วถึงตามลำดับอาจใช้ห้องใหญ่ห้องหนึ่งแล้วก็เป็นส่วน

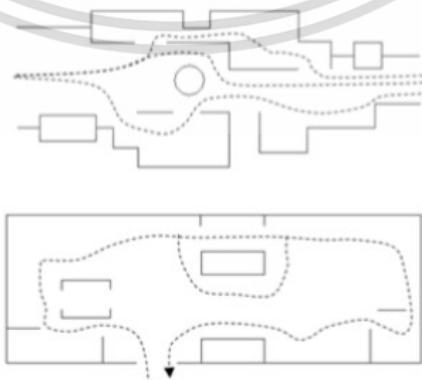

ภาพที่ 7.20 การจัดระบบสัญจรแบบ Room to Room Arrangement

(ที่มา: Neufert architect's)

2) Decentralized System of Access

ในที่นี้มักจะมีทางออกหรือทางเข้าสองทางหรือมากกว่า ผู้ชมอาจไม่ได้ไปตามเส้นทางที่กำหนด แต่สามารถเดินไปมาอย่างอิสระในพื้นที่ ซึ่งมาลักษณะที่เป็นทางเดินในกลางตัวเมือง (ซึ่งตัวนิทรรศการเอง อาจเป็นส่วนหนึ่งของตัวเมือง) โดยวิธีนี้ผู้ชมอาจไม่ได้ชมครบในการชมครั้งหนึ่งๆ จึงอาจจะต้องเข้าชมอีกครั้ง ต่อก็คือการจัดแสดงแปลนแบบง่ายๆ เช่นนี้จะมีข้อได้เปรียบ ถ้าปัญหาเกี่ยวกับการรักษาความปลอดภัยและการจัดแสดงสามารถทำให้ผู้ชมเกิดความสนใจเข้าใจที่จะชมต่อไปและถูกจัดการได้เรียบร้อย ซึ่งบางที่อาจใช้เทคนิคอื่นๆ เข้าช่วย

ภาพที่ 7.21 การจัดระบบสัญจรแบบ Decentralized System of Access

(ที่มา: Neufert architect's)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

7.4.1.6 รูปแบบการจัดแสดงและการใช้พื้นที่นิทรรศการ

เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดรูปแบบและแนวความคิดโดยรวมของการจัดแสดง ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับตัวผู้จัดแสดงในการกำหนดควบคุมรูปแบบในการถ่ายทอดสารสู่ผู้ชมนิทรรศการ

1) **Systematic Displays** การจัดนิทรรศการโดยจัดวางชิ้นงานตามเนื้อหา โดยเน้นการแสดงผลชิ้นงาน เช่น พิพิธภัณฑ์แห่งชาติ หอศิลป์กรุงเทพ

ภาพที่ 7.22 รูปแบบการจัดแสดง Systematic Displays (สืบค้นเมื่อ 13 พฤศจิกายน 2563)
(ที่มา : Varbanov and the Chinese Avant-Garde exhibition)

2) **Space Creation** การออกแบบที่ว่างโดยอาศัยองค์ประกอบ (Element) เพื่อให้เกิดที่ว่างและอารมณ์ให้เป็นไปตามเนื้อหาที่จัดแสดง เพื่อให้ผู้ชมสามารถเข้าใจถึงเนื้อหาของงานได้อย่างรวดเร็ว

ภาพที่ 7.23 รูปแบบการจัดแสดง Space Creation (สืบค้นเมื่อ 13 พฤศจิกายน 2563)
(ที่มา : Atlanta History Center)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3) Theatricalize เป็นการนำสื่อ Electronic และ Media ต่าง ๆ มาใช้ร่วมกันในการจัดแสดง เพื่อให้เกิดการเคลื่อนไหว (Movement) และความน่าสนใจ

ภาพที่ 7.24 รูปแบบการจัดแสดง Theatricalize (สืบค้นเมื่อ 13 พฤศจิกายน 2563)
(ที่มา : Atlanta History Center)

7.4.1.7 รูปแบบประเภทสื่อนิทรรศการ

1) นิทรรศการประเภทสื่อ 2 มิติ

- บอร์ด(Board) เป็นการจัดแสดงที่เหมาะสมกับเนื้อหาที่ไม่ซับซ้อนนัก การใช้ Board จำนวนมากๆ ต่อเนื่องกัน จะทำให้ผู้ชมรู้สึกเบื่อ สามารถใช้เป็นองค์ประกอบร่วมกับการจัดแสดงแบบอื่นๆ เพื่อให้เกิดความเข้าใจในเนื้อหาที่จัดแสดง

- บอร์ดอิเล็กทรอนิกส์ (Electronic Board) เป็นการจัดแสดงเนื้อหาที่ยังไม่ซับซ้อน อาศัยสื่ออื่นๆ ช่วยกระตุ้นการรับรู้มากกว่าหนึ่งทาง เช่น แสงไฟ เสียง การสัมผัส

- คอมพิวเตอร์ (Computer) เป็นการแสดงในหัวข้อที่มีการจัดแสดงหลากหลาย เหมาะสำหรับการค้นคว้าข้อมูลเพิ่มเติมสำหรับผู้สนใจ โดยสามารถพัฒนาข้อมูลที่มีการเปลี่ยนแปลงบ่อยๆ และสามารถนำไปเผยแพร่ต่อได้สะดวก

- เครื่องฉายสไลด์ (Slide Project & Slide Multi Vision) เป็นการนำเสนอข้อมูลในลักษณะที่เป็นภาพนิ่งโปรเจกต์ โดยต้องจัดแสดงในห้องที่มีการควบคุมแสงสว่างให้มือพอสมควร เนื่องจากเป็นสื่อที่มีการเปลี่ยนแปลงสามารถฉายภาพย้อนไปมาได้ตามความต้องการของผู้ชม นอกจากนี้ยังสามารถชมเป็นหมู่คณะได้

2) นิทรรศการประเภทสื่อ 3 มิติ

- อนันตรทัศน์ (Diorama) เป็นลักษณะการนำเอา Board เป็นฉากแล้วนำวัตถุจำลองมาแสดงประกอบกัน เพื่อให้เกิดความลึกเหมือนจริงมากขึ้น ขนาดเล็กสุดประมาณ 0.60 เมตร และอาจเอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ใหญ่จน สามารถจัดเต็มห้องได้ซึ่งสามารถทำให้ผู้ชมเดินเข้าไปเป็นส่วนหนึ่งของการจัดแสดงสร้างความรู้สึกเหมือนจริงมากขึ้น

- แบบจำลอง (Object Model) เป็นการนำเอาวัตถุจริง หรือสร้างแบบจำลองที่ผู้ชมสามารถมองเห็นได้โดยรอบ เป็นการอธิบายให้ผู้ชมสามารถเข้าใจโดยวัตถุที่สามารถสัมผัสจริงได้สามารถ อธิบายเนื้อหาที่ซับซ้อนให้เข้าใจได้ง่ายขึ้น

3) นิทรรศการประเภทอื่นๆ

- Hologram เป็นเครื่องมือฉายภาพ 3 มิติ ซึ่งเกิดจากการแยกแสงเลเซอร์ที่ออกมาจากเครื่องกำเนิด มายังพื้นที่ที่จัดแสดง

- Virtual Reality เป็นการใช้สถานการณ์จำลอง (Simulation Technique) เป็นการสร้างภาพขึ้นจากคอมพิวเตอร์ขนาดของอุปกรณ์ประเภทนี้ไม่ใหญ่มาก เนื้อหาสามารถเปลี่ยนแปลงได้เสมอ

- Learning Activity อาศัยอุปกรณ์ให้ทดลองและเล่น เป็นการเสริมสร้างความรู้ให้กับผู้ใช้

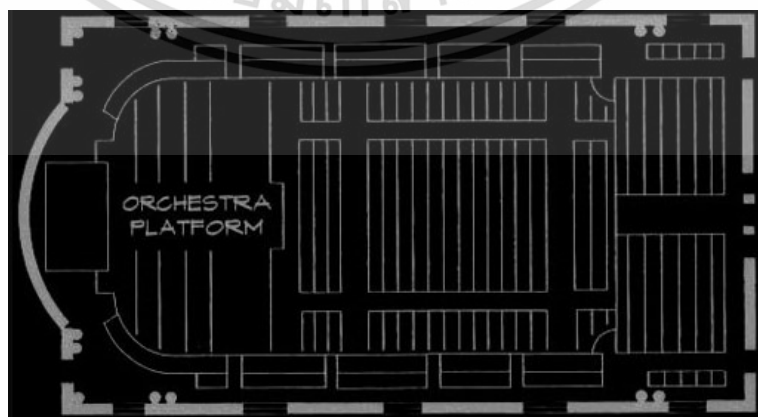
- Interactive Installation เป็นการออกแบบที่ว่างประสมสื่อ เช่น เครื่องมือ อุปกรณ์ประเภทอื่นตามหัวข้อที่จัดแสดงเพื่อให้ผู้ชมสามารถเข้าใจเนื้อหาได้อย่างรวดเร็ว โดยอาศัยการกระตุ้นความรู้ทั้งหมดจนรู้สึกว่าคุณเองเข้าสู่โลกของเนื้อหา

7.4.2 การออกแบบห้องประชุมเวทีสัมมนา

โดยห้องประชุมสัมมนาในโครงการเป็นห้องประชุมขนาดเล็ก ขนาด 50-100 คน ในการจัดรูปแบบห้องประชุมมีลักษณะตามรูปทรง ดังนี้

1) รูปแบบห้องประชุมแบบสี่เหลี่ยมผืนผ้า

การออกแบบห้องที่มีผนังคู่ขนานกันไปหากเป็นที่แคบ จะมีปรากฏการณ์ของเสียงวิ่งกลับไปมาในห้อง (Sound Flutter) ดังนั้นการแก้ไขปัญหาห้องรูปแบบสี่เหลี่ยมผืนผ้าแคบๆ จึงต้องทำให้ผนังทั้งสองด้านเอนออก (Tilt) จากกันบ้างนอกจากนี้สัดส่วนของห้องที่เหมาะสมที่สุดในการรับฟังเสียงที่ดี ต้องไม่แคบเกินไปและไม่กว้างเกินไป สัดส่วนของผนังห้อง กว้าง : ยาว เป็น 1:1.2 ความยาวของห้องที่รับฟังเสียงที่ดีได้ ต้องไม่เกิน 2 เท่าของความกว้าง

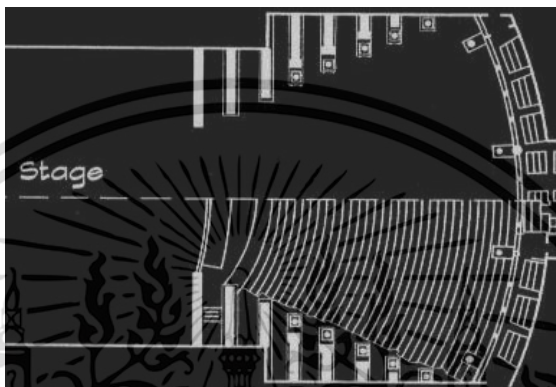
ภาพที่ 7.25 รูปแบบห้องประชุมรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า (สืบค้นเมื่อ 13 พฤศจิกายน 2563)

ที่มา : Marshall Long, Architectural Acoustics, (Elsevier Academic Press, 1988:27)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2) รูปแบบห้องประชุมแบบรูปตัด

ลักษณะของห้องประชุมรูปแบบนี้เหมาะสำหรับใช้เพื่อชมการแสดงมากกว่าการรับฟังเสียงดนตรีหรือเป็นรูปแบบ ของ Concert Hall เพราะเสียงดนตรีที่มีความถี่สูงจะไม่กระจายเสียงไปด้านข้างทั่วห้องประชุมเนื่องจากคลื่นเสียงของความถี่สูงนี้จะมีขนาดเล็กเดินทางเป็นทิศทางตรง ไม่กระจายออกไปทางกว้างเช่น เสียงของไวโอลิน ฉิ่ง หรือ Cow Bell ส่วนคลื่นเสียงของความถี่ต่ำมีขนาดใหญ่จะกระจายออกได้มากทั่วห้องเช่น เสียงเบส แสดงกระจายออกไปทางด้านข้างทำให้สามารถชมการแสดงได้ชัดเจนขึ้น

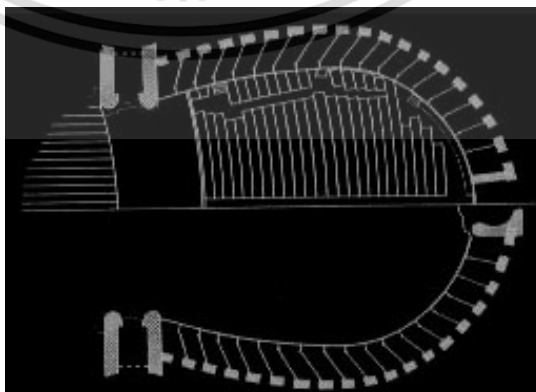

ภาพที่ 7.26 รูปแบบห้องประชุมรูปตัด (สืบค้นเมื่อ 20 พฤศจิกายน 2563)

ที่มา : Marshall Long, Architectural Acoustics, (Elsevier Academic Press, 1988:26)

3) รูปแบบห้องประชุมแบบรูปเกือบกลม

เป็นรูปแบบที่ผสมผสานระหว่างรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้ากับรูปทรงกลม โดยขยายด้านสกัดของเหลี่ยมออกไปให้เป็นโค้ง ส่วนใหญ่รูปแบบนี้มักจะสอดคล้องไปตามรูปทรง (Mass) ของที่ว่าง (Space) ของห้องประชุมนั้นมากกว่า ลักษณะรูปแบบอาจ จะไปทาง Rectangular Shape หรือ Fan Shape นั้นขึ้นอยู่กับตำแหน่งเวที เพราะฉะนั้นการออกแบบห้องประชุมรูปทรงนี้ต้องออกแบบรูปทรงเวทีพร้อมกันไปด้วย หากมีการเปลี่ยนแปลงเป็นการฉายภาพยนตร์ คนดูด้านข้างก็ไม่สามารถเห็นได้อย่างชัดเจน ปัญหาด้านเสียงก็ต้องแก้ไขปัญหาของการรวมตัวของเสียง (Sound Foci) อันเนื่องมาจากผนังที่โค้งเว้าเข้า (Concave)

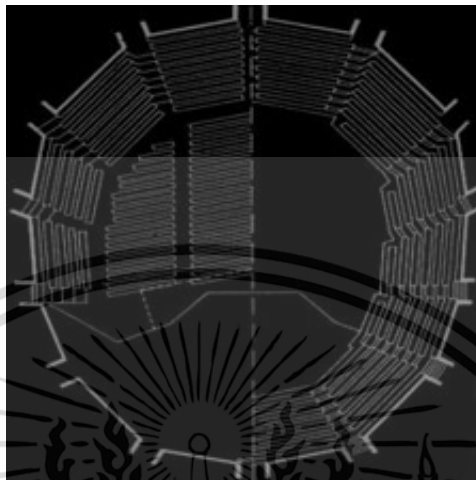
ภาพที่ 7.27 รูปแบบห้องประชุมรูปเกือบกลม (สืบค้นเมื่อ 20 พฤศจิกายน 2563)

ที่มา : Marshall Long, Architectural Acoustics, (Elsevier Academic Press, 1988:24)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

4) รูปแบบห้องประชุมแบบรูปวงกลม

รูปทรงวงกลมของห้องประชุมประเภทนี้เหมาะสำหรับการชมมวย หรือการแข่งขันกีฬา เช่นบาสเกตบอล วอลเลย์บอล มากกว่าการแสดงละครหรือดนตรี สิ่งที่ควรระวังในการออกแบบห้องประชุมประเภทนี้ คือ การเกิดเสียงสะท้อนรวมกัน (Sound Foci) ขึ้นได้

ภาพที่ 7.28 รูปแบบห้องประชุมรูปวงกลม (สืบค้นเมื่อ 20 พฤศจิกายน 2563)

ที่มา : Marshall Long, Architectural Acoustics, (Elsevier Academic Press, 1933:100)

7.5 การออกแบบพื้นที่ส่วนให้คำปรึกษาสุขภาพจิต

7.5.1 คุณลักษณะที่ทำให้เกิดความรู้สึกที่ดีต่อสภาวะจิตใจ

หมายถึงคุณลักษณะที่สร้างความผ่อนคลาย ร่าเริง สดใหม่มีชีวิตชีวา การเบี่ยงเบนความสนใจ และความพึงพอใจที่มีต่อภูมิทัศน์ ซึ่งอธิบายได้ดังนี้

1) ความผ่อนคลาย ซึ่งจะเกิดในรูปแบบของภูมิทัศน์ที่มีความเรียบง่าย พอดี เหมาะสมกับสถานที่ที่มีขนาดของปริมาตรที่หลากหลาย มีองค์ประกอบที่รู้สึกคุ้นเคย และมีรูปร่างที่น่าพึงพอใจ มีการออกแบบเส้นสายที่ต่อเนื่องคนโค้งไปมาอย่างลื่นไหล สามารถมองเห็นโครงสร้างได้ชัดเจนและมั่นคง ใช้โทนสีเรียบๆ เพื่อสร้างความรู้สึกสบายจากการมองเห็น มีพื้นผิวสัมผัสที่อ่อนโยน และใช้แสงอ่อนๆ นุ่มนวลในการออกแบบภูมิทัศน์เพื่อสร้างความรู้สึกผ่อนคลาย

2) การเพ่งพินิจ ขนาดของวัตถุไม่ได้เป็นสิ่งหลักที่จะรับรู้หรือสัมผัสได้ถ้าไม่มีสติ พื้นที่ จะต้องสร้างความรู้สึกอ่อนโยน ไม่เสแสร้ง ไม่สร้างสิ่งเบี่ยงเบนความสนใจจากความแตกต่างที่ชัดเจน ลักษณะที่ค่อนข้างเป็นส่วนตัว แยกเป็นอิสระ สร้างความรู้สึกสันโดษแต่ปลอดภัย และสงบ ใช้สีที่มีลักษณะเยือกเย็น ดูสงบ ควรใช้แสงอ่อน กระจายทั่วๆ ถ้าเกิดมีเสียงควรใช้เสียงที่ต่อเนื่องและมีระดับเสียงต่ำ

3) ความร่าเริงสดใหม่และมีชีวิตชีวา ซึ่งรูปแบบนี้เกิดจากพื้นที่ที่ลักษณะอิสระไม่มีการจำกัดควบคุม มีความชั่วคราวและเป็นกันเอง มีความแปลกและสามารถสร้างจินตนาการที่เพ้อฝัน มีการเค

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ลื่นไหวในลักษณะที่เป็นวงๆ คดเคี้ยว อย่างเข้ากันได้อย่างลงตัว ใ้รูปร่างและรูปแบบที่ต่อเนื่องราบรื่น รูปร่างและสีค่อนข้างเป็นไปตามอารมณ์ ใช้โทนสีอ่อนสว่างสดใส สีที่ใช้สอดคล้องกันเป็นท่วงทำนองที่สนุกสนาน

4) ความพึงพอใจ สามารถเกิดขึ้นได้จากพื้นที่ที่มีรูปร่าง พื้นผิว สี สัญลักษณ์ เสียง แสง กลิ่น อย่างเหมาะสม มีการลำดับพื้นที่และเรื่องราวพัฒนาอย่างต่อเนื่องและจบอย่างสมบูรณ์ มีเอกภาพขององค์ประกอบที่หลากหลาย มีความสมดุลในความสัมพันธ์ มีความสวยงามและสร้างความพึงพอใจในสิ่งที่คาดหวังได้ตามความต้องการ

7.5.2 สิ่งเร้าและการกระตุ้นความรู้สึกเกี่ยวข้องกับหลักการจิตวิทยา

สิ่งเร้าที่เกิดขึ้นในสภาพแวดล้อมที่มีผลกระทบต่อการรับรู้และการรู้สึกของมนุษย์ ที่มีผลกระทบต่อความพึงพอใจ โดยสิ่งเร้าที่มีการตอบสนองได้ทั้งในเชิงบวกและเชิงลบ (Gappell, 1997) สิ่งเร้าในธรรมชาติถ้าเกิดจากความสมดุล และมีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลาจะทำให้เกิดความรู้สึกในเชิงบวก โดยองค์ประกอบในภูมิทัศน์ที่มีการกระตุ้นต่อความรู้สึกมนุษย์ได้แก่ แสง สี เสียง กลิ่น ผิวสัมผัส และที่ว่าง โดนอธิบายได้ดังนี้

1) เสียง เป็นสิ่งเร้าที่มนุษย์สามารถรับรู้ได้อย่างชัดเจน ไม่ว่าจะเสียงที่พึงพอใจหรือเสียงที่ทำให้รู้สึกถึงอันตราย เสียงที่กระตุ้นให้เกิดความรู้สึกในแง่บวกนั้นจะเป็นเสียงที่เกิดขึ้นจากสิ่งมีชีวิต ซึ่งมีจังหวะและท่วงทำนองที่สมดุลอย่างต่อเนื่อง เสียงที่เกิดขึ้นในธรรมชาติจะเสริมสร้างให้เกิดการผ่อนคลายได้เช่น เสียงใบไม้กระทบกันกับสายลม เสียงสัตว์ต่าง ร้องเรียกกัน เสียงน้ำไหล หรือเสียงน้ำไหล หรือเสียงน้ำตกที่ช่วยให้ร่างกายมนุษย์เกิดการผ่อนคลายได้ ซึ่งแตกต่างจากเสียงรบกวนเช่นเสียงรถ เสียงที่เกิดขึ้นจากความรุนแรง ซึ่งส่งผลให้มนุษย์มีความเครียดเพิ่มขึ้น

2) การสัมผัส เป็นการรับรู้ที่กระตุ้นให้มนุษย์เกิดความรู้สึกต่างๆ ได้ เพราะผิวหนังมีความไวต่อการสื่อสารกับสภาพแวดล้อมมากที่สุด (Salamy, 1995) การสัมผัสทำให้มนุษย์มีการตื่นตัว มีชีวิตชีวา และชัดเจนในด้านความรู้สึกที่แท้จริงในสภาพแวดล้อม การสัมผัสเป็นการแลกเปลี่ยนพลังงานคลื่นแม่เหล็กไฟฟ้า ซึ่งมีอยู่ในสิ่งมีชีวิต ซึ่งมนุษย์สามารถรับพลังงานจากการสัมผัสกับสภาพแวดล้อม เช่น เท้าที่สัมผัสกับต้นหญ้า ลมที่กระทบกับผิวหนัง ผิวที่สัมผัสได้ถึงอุณหภูมิแดด น้ำค้าง หรือน้ำฝน ซึ่ง Lewis (1991) ได้สรุปไว้ว่าการสัมผัสที่อ่อนนุ่มเป็นธรรมชาติที่ช่วยให้เกิดการตอบสนองอย่างพึงพอใจและช่วยผ่อนคลายความเครียดได้ ซึ่งการเลือกผิวสัมผัสในงานภูมิทัศน์ต้องคำนึงถึง ความสะดวกสบายในการใช้พื้นที่และสร้างความรู้สึกเคลื่อนไหวอย่างมั่นคง และคำนึงถึงการเปลี่ยนแปลงในแต่ละฤดูด้วย ซึ่งการสัมผัสจะสัมพันธ์กับการมองเห็นอย่างถ่องแท้ ซึ่งการมองเห็นยังช่วยเพิ่มการรับรู้จากการสัมผัสเช่นกัน

3) รส เป็นสิ่งเร้าที่สัมพันธ์กับกลิ่น ซึ่งรสในภูมิทัศน์หมายถึง ภูมิทัศน์หรือการใช้พรรณไม้ที่มีผลที่สามารถกินได้ หรือผลไม้ที่ไม่สามารถกินได้ จากการมองเห็นผลและการได้กลิ่น ทำให้เกิดการเบี่ยงเบนความรู้สึกให้เพลิดเพลินและใกล้ชิดธรรมชาติมากขึ้น และทำให้ภูมิทัศน์เกิดการเปลี่ยนแปลงตามฤดูกาล ซึ่งการเปลี่ยนแปลงนี้สามารถทำให้เกิดความพึงพอใจได้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

4) กลิ่น เป็นสิ่งเร้าในธรรมชาติที่มีความสำคัญในการรับรู้ กลิ่นมีอิทธิพลต่อสภาวะจิตใจ สุขภาพ และความเป็นอยู่ของมนุษย์ กลิ่นเป็นสิ่งเร้าที่สร้างความสัมพันธ์กับอารมณ์ได้เพราะเหตุนี้ กลิ่นจึงเป็นส่วนที่ช่วยกระตุ้นความทรงจำในบางช่วงเวลา ฤดูกาล และภาพความทรงจำในอดีต กลิ่นสามารถช่วยกระตุ้นประสาทสัมผัสให้เกิดความพึงพอใจและคลายเครียดได้ เช่น การใช้พรรณไม้ที่มีกลิ่นหอม การจัดวางต้นไม้ให้สอดคล้องกับทิศทางลม

5) การมองเห็น เป็นสิ่งเร้าที่ทำให้เราได้รู้ถึงความลึก มิติของสภาพแวดล้อมที่อยู่รอบๆ ตัว การมองเห็นจะสัมพันธ์กับความรู้สึกได้ในเวลาเดียวกัน การมองเห็นเป็นประสาทสัมผัสที่ไวต่อการปกป้อง ป้องกันภัยจากสิ่งที่เป็นอันตราย และกามมองเห็นจะเน)ความรู้สึกแรกที่ต้องการหาความปลอดภัยหรือกำบัง รวมถึงการมองเห็นซึ่งเป็นปัจจัยหลักในการเปิดใจเพื่อรับรู้ถึงความปลอดภัยของมนุษย์ การมองเห็นรูปทรง ลักษณะ สี พื้นผิวในภูมิทัศน์นั้นทำให้เกิดการประเมินความน่าสนใจ ความงาม และความสัมพันธ์ของภูมิทัศน์ที่มีผลกระทบต่อสภาวะจิตใจ การรับรู้โดยการมองความหลากหลายทางชีวภาพและความซับซ้อนที่เกิดขึ้นอย่างสมดุลของสิ่งเร้าในสภาพแวดล้อมจะทำให้มนุษย์มีความพึงพอใจ เช่น การจัดองค์ประกอบของจังหวัด แบบแผน ลำดับที่ว่าง เป็นต้น

7.5.3 แนวทางการออกแบบสวนเพื่อสุขภาพ

สวนเพื่อสุขภาพ (Healing Garden) คือการใช้องค์ประกอบทางธรรมชาติและ การออกแบบมาใช้ในการบรรเทาความเครียด พื้นฟูสภาพจิตใจ โดยใช้องค์ความรู้ด้านจิตวิทยาและการรักษาโรค แนวคิดนี้เกิดจากสมมติฐานที่ว่า จิตสำนึกภายในของมนุษย์มีความรู้สึกผูกพันกับธรรมชาติ จึงรู้สึกต้องการและโหยหา เมื่อได้สัมผัสหรือมีปฏิสัมพันธ์กับธรรมชาติจึงเกิดความรู้สึกสงบและผ่อนคลาย สวนเพื่อสุขภาพ พัฒนาจากการสร้างสวนเพื่อประดับ ให้มีความสามารถในการฟื้นฟู เยียวยา ด้วยการผนวกกระบวนการรักษาทั้งโรคทางกาย บรรเทาความเครียด ไปจนถึงเสริมประสาทสัมผัส และคุณภาพชีวิต สวนนี้ไม่จำเป็นจะต้องอยู่แค่ในสถานพยาบาล แต่เป็นสวนที่ถกก่อให้เกิดกระบวนการเหล่านี้จากการเข้าไปใช้งานพื้นที่สวน สวนเพื่อสุขภาพเน้นการบรรเทา (Heal) ไม่ใช่การรักษา (Cure) ผ่านการใช้กิจกรรมทางกายและพืชพรรณธรรมชาติ ช่วยลดอุณหภูมิพื้นที่ภายนอก สร้างบรรยากาศที่ดี ลดความตึงเครียด และช่วยให้ระบบประสาทอัตโนมัติทำงานได้ดีขึ้น

ภาพที่ 7.29 แนวทางการออกแบบสวนเพื่อสุขภาพ (สืบค้นเมื่อ 9 พฤศจิกายน 2563)

ที่มา : <https://citycracker.co/city-design/healing-garden-and-therapeutic-garden/>

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ประเด็นสำคัญในการออกแบบสวนเพื่อสุขภาพ คือการเข้าถึงพื้นที่ต่าง ๆ ได้อย่างอิสระ และสามารถให้ผู้คนเข้าใช้งานได้มากที่สุด เป็นการออกแบบเพื่อทุกคน (Universal Design) และหากพื้นที่สวนเพื่อสุขภาพถูกนำไปใช้ในสถานพยาบาล ก็ไม่ควรจำกัดการเข้าถึงพื้นที่ของผู้ใช้งานทุกประเภท เช่น มีราวจับพยุงตัว พื้นผิวไม่ลื่น มีระยะห่างของที่นั่งที่พอเหมาะ (NParks Board, 2017)

จากการสำรวจความคิดเห็นของผู้ใช้งานภายในพื้นที่สวนเพื่อสุขภาพ พบว่าการได้เห็น ได้กลิ่นและได้ยินเสียงพืชพรรณช่วยทำให้รู้สึกผ่อนคลายและสดชื่นขึ้น สวนเพื่อสุขภาพจึงควรออกแบบให้ผู้ใช้งานสามารถใช้งานประสาทสัมผัสด้านต่างๆ เช่น การมองเห็น การได้ยิน การได้กลิ่น การรับรู้รสชาติ อุณหภูมิ การสัมผัส และเวลา ซึ่งการรับรู้เหล่านี้มีผลต่อประสบการณ์ที่แต่ละคนจะได้รับจากการเข้าใช้งานพื้นที่ โดยภายในสวนสามารถมีลักษณะที่แตกต่างกันออกไป เพื่อให้ผู้ใช้งานสามารถเลือกใช้ตามความต้องการได้

ตารางที่ 7.1 ตารางแสดงรูปแบบสวน

The Eight Garden Room Characters	Character of the Garden Room
1. Serene	Peace, silence and care. Sound of wind, water, birds and insects. No rubbish, no weed, no disturbing people.
2. Wild	Fascination with wild nature. Plants seem self-sown. Lichen-and moss-grown rock, old paths.
3. Rich in Species	A room offering a variety of species of animals and plants.
4. Space	A room offering a restful feeling of “entering another world” a coherent whole, like a beech forest.
5. The Common	A green, open place admitting of vistas and stay.
6. The Pleasure Garden	An enclosed, safe and secluded place, where you can relax and be yourself and also experiment and play.
7. Festive	A meeting place for festivity and pleasure.
8. Culture	A historical place offering fascination with the course of time.

ที่มา : <https://citycracker.co/city-design/healing-garden-and-therapeutic-garden/>

ลักษณะแต่ละประเภทของสวน ยึดโยงกับการรับรู้และการสื่อสารกับผู้ใช้งาน ซึ่งทั้ง 8 ประเภทในตาราง เป็นลักษณะที่พบได้มากในงานออกแบบสวน ลักษณะของสวนที่ Serene, Space และ Rich เหมาะสำหรับผู้ใช้งานที่มีอาการเจ็บป่วยค่อนข้างหนัก ซึ่งต้องการความสงบและสมดุลภายในจิตใจ ลักษณะสวนที่ Common และ Pleasure Garden เหมาะสมหรับการพักผ่อนหย่อนใจ เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ทั่วไป สังเกตการณ์ผู้ใช้งานอื่น ๆ และลักษณะ Festive เหมาะสำหรับผู้ที่มีความเครียด ซึ่งลักษณะพื้นที่ทั้งหมดควรต้องประกอบด้วยพืชพรรณที่หลากหลายทั้งความสูงและชนิดพันธุ์ (Stigsdotter & Grahn, 2002)

ทั้งนี้ยังมีวิธีการออกแบบรูปแบบใหม่ คือการรักษาควบคู่ไปกับการออกแบบสวน ในโรงพยาบาลสวนเพื่อสุขภาพมักถูกออกแบบให้เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการรักษาผู้ป่วย จึงเกิดเป็นสวนเพื่อการรักษาโรค (Therapeutic garden) ที่สอดแทรกการรักษาในทางปฏิบัติเอาไว้ โดยมี 4 องค์ประกอบหลัก คือลดความเครียดหรือความกังวลด้วยสภาพแวดล้อม นำเสนอสิ่งจูงใจเชิงบวก มีพื้นที่รองรับกลุ่มคนที่เกี่ยวข้อง และให้ความรู้สึกเป็นส่วนตัว โดยทั้งหมดสามารถออกแบบผ่านองค์ประกอบต่างๆ ได้ทั้งภายในและภายนอก ตั้งแต่ช่องแสงธรรมชาติ สีที่เลือกใช้ การแสดงผลงานศิลปะ กลิ่นหอม การจัดวางเฟอร์นิเจอร์ พื้นผิวและวัสดุ ลักษณะการเคลื่อนไหวที่เกิดขึ้นภายในพื้นที่ และพื้นที่สีเขียวทั้งภายนอกและภายในอาคาร เพราะความสัมพันธ์ระหว่างสภาพความเป็นอยู่และสุขภาพที่ดีกับธรรมชาติ เป็นหนึ่งในหลักการสำคัญของการออกแบบเพื่อบำบัดอาการป่วย

Therapeutic Design มีขั้นตอนสำคัญคือการกำหนดแผนที่อารมณ์ (Emotional Mapping) ซึ่งเป็นการวางผังที่จะทำให้ผู้เชี่ยวชาญในการรักษาและนักออกแบบสามารถหาหนทางร่วมในการจัดการอารมณ์ ความรู้สึก และสภาพอารมณ์ของผู้ป่วยที่เกี่ยวข้องกับการออกแบบพื้นที่ของศูนย์ดูแลสุขภาพ กระบวนการเริ่มจากการระบุอารมณ์ของผู้เข้ามาใช้งานในแต่ละพื้นที่หรือหน่วยด้วยการกำหนดแผนชุดสีที่จะถูกใช้ในพื้นที่ต่างๆ ตั้งแต่บริเวณการดูแลผู้บาดเจ็บ การรักษา ห้องนั่งรอ ห้องบำบัด พื้นที่รับประทานอาหาร พื้นที่เล่น พื้นที่ประกอบกิจกรรมทางศาสนาอย่างห้องละหมาด ตลอดจนพื้นที่ร้านค้า โดยจะมีการเปรียบเทียบสีกับความรู้สึกที่เกิดขึ้นในแต่ละพื้นที่ เช่น ห้องรักษาคนไข้ได้ก็อาจเป็นสีเหลืองเพื่อส่งเสริมความสุข หรือห้องละหมาดควรเป็นสีม่วงอ่อนเพื่อสร้างความรู้สึกสงบ นอกจากนี้ยังมีการเลือกใช้ภาพที่เหมาะสมกับสภาพแวดล้อม เพื่อช่วยลดผลกระทบจากอารมณ์เชิงลบและสร้างอารมณ์เชิงบวกให้แก่ผู้ป่วย

ภาพที่ 7.30 แนวทางการออกแบบ Therapeutic design (สืบค้นเมื่อ 20 พฤศจิกายน 2563)

ที่มา : <https://www.asla.org/healthcare.aspx>

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

การศึกษางานระบบที่เกี่ยวข้องกับโครงการ

การศึกษางานระบบโครงสร้างทางวิศวกรรม รวมไปถึงงานระบบประกอบอาคารที่เกี่ยวข้องกับโครงการ โดยเลือกระบบที่มีความเหมาะสมกับการใช้งานของโครงการซึ่งแบ่งเป็นหมวดต่างๆ ดังนี้

- 1) งานระบบโครงสร้างอาคาร
- 2) งานระบบไฟฟ้า
- 3) งานระบบปรับอากาศและระบายอากาศ
- 4) งานระบบสุขาภิบาล
- 5) งานระบบดับเพลิงและป้องกันอัคคีภัย
- 6) งานระบบสื่อสาร
- 7) งานระบบรักษาความปลอดภัย
- 8) งานระบบกำจัดขยะ

8.1 งานระบบโครงสร้างอาคาร

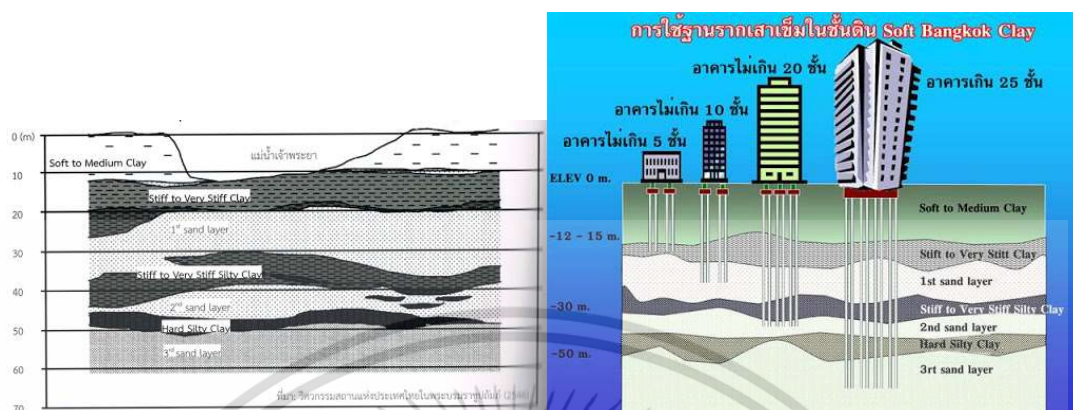
การเลือกใช้ระบบโครงสร้างมีข้อพิจารณาเพื่อความเหมาะสมในการออกแบบอาคาร การก่อสร้าง และการบำรุงรักษาอาคาร ให้สอดคล้องกับลักษณะการใช้งานของอาคารและบริบทโดยรอบโครงการ รวมไปถึงการพิจารณาความแข็งแรงและความทนทาน ความสะดวกและประหยัดเวลาในการก่อสร้าง ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 หมวด ดังนี้

8.1.1 ระบบโครงสร้างใต้ดิน (Sub Structure)

จากการศึกษาลักษณะชั้นดินของกรุงเทพมหานครเพื่อทำฐานรากพบว่ากรุงเทพมหานครมีลักษณะการเกิดของดินเหนียวอ่อนบริเวณลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยาตอนล่าง หรือที่เรียกว่าดินเหนียวกรุงเทพ (Bangkok Clay) โดยมีลักษณะเป็นชั้นดินเหนียวอ่อนหนาประมาณ 10-15 เมตร ชั้นถัดไปจะเป็นชั้นดินเหนียวแข็งและชั้นทรายสลับกันไป ซึ่งดินชั้นบนของ Bangkok Clay ดินเหนียวอ่อน (Soft Clay) หนาประมาณ 12-15 เมตร รับน้ำหนักสิ่งก่อสร้างขนาดใหญ่ไม่ได้ โดยทั่วไปต้องวางเข็มไปที่ชั้นดินเหนียวแข็ง (Stiff Clay) จนไปถึงชั้นทรายชั้นที่ 1 ซึ่งมีความลึกตั้งแต่ 19-27 เมตร โดยการตอกเสาเข็มเพื่อทำฐานราก บนชั้นดินเหนียวอ่อนบริเวณกรุงเทพและปริมณฑล (Bangkok Clay) ถ้าเป็นบ้านและอาคารทั่วไป ค่าเฉลี่ยความลึกอยู่ที่ 21 เมตร และเนื่องจากว่าการจะทำเสาเข็มที่อนเดียว

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ให้มีความยาว 21 เมตร เป็นเรื่องที่ยากมาก ดังนั้นจึงเปลี่ยนมาทำเสาเข็มออกเป็นท่อนสั้นๆ แล้วนำมาเชื่อมต่อกันโดยการเชื่อมเหล็กรัดปลอกเสา

ภาพที่ 8.1 ภาพแสดงชั้นดินพื้นที่กรุงเทพมหานครและความลึกในการใช้เสาเข็ม (สืบค้นเมื่อ 20 พฤศจิกายน 2563)

8.1.2 ระบบโครงสร้างเหนือดิน (Super Structure)

8.1.2.1 ระบบโครงสร้างพาดช่วงสั้น

ระบบโครงสร้างพาดช่วงสั้น (Short Span Structure) สำหรับอาคารซึ่งมีความสูงประมาณ 2-3 ชั้น ซึ่งระบบที่เลือกนำมาใช้ในโครงการ คือระบบเสาและพื้นคอนกรีตอัดแรงโดยมีระยะที่เหมาะสมของเสา อยู่ประมาณ 5 - 12 เมตร

8.1.2.2 ระบบโครงสร้างพาดช่วงกว้าง

ระบบโครงสร้างพาดช่วงกว้าง (Wide Span Structure) สำหรับการใช้พื้นที่ที่ต้องการพื้นที่ใช้ประโยชน์โดยไม่มีเสากั้น เนื่องจากสามารถพาดช่วงได้กว้าง อาทิเช่น ห้องประชุมสัมมนา พื้นที่นันทนาการ ทั้งนี้จำเป็นต้องใช้ระบบโครงสร้างพิเศษ

8.1.2.3 ระบบผนัง

1) ระบบผนังกระจก (Structural glass wall) คือระบบที่ประกอบด้วยระบบกระจกและระบบโครงสร้างที่เปิดเผย ซึ่งระบบโครงสร้างนี้ทำหน้าที่ด้านความแข็งแรงให้ทั้งกระจกและโครงสร้างทนต่อแรงต่าง ๆ ให้สมดุลอยู่ได้ โดยไม่ต้องมีคานโครงสร้างตามแนวนอน

2) ระบบผนังกันเสียง (Sound Isolation) เลือกใช้ในส่วนของพื้นที่ในโครงการที่ต้องการป้องกันเสียง รบกวนจากภายนอก อาทิเช่น ห้องประชุมสัมมนา เป็นต้น โดยการใช้วัสดุที่มีคุณสมบัติในการกันเสียงไม่ให้ทะลุผ่านห้องหนึ่งไปยังอีกห้องหนึ่ง ทั้งนี้ วัสดุกันเสียงส่วนใหญ่จะใช้กับผนัง เช่น ฉนวนกันเสียง ที่สามารถใช้ได้กับทั้งผนังแบบก่ออิฐ และผนังโครงเบา

3) ระบบผนังดูดซับเสียง (Sound Absorption) เลือกใช้ในส่วนของพื้นที่ในโครงการที่ต้องการลดการสะท้อนของเสียง หรือลดเสียงก้อง เช่น ห้องทำงาน หรือส่วนนันทนาการ เพื่อลดเสียง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รบกวน โดยใช้วัสดุดูดซับเสียงมีทั้งสำหรับผนัง ฝ้าเพดาน และแบบปูพื้น โดยผนังดูดซับเสียง จะเป็นแผ่นบุที่หุ้มด้วยผ้าชนิดพิเศษเคลือบสารไม่ลามไฟ หรือหุ้มด้วยผ้าใยแก้วพิเศษ

8.1.2.4 ระบบประสานทางพิกัด (Modular Coordination) คือ การประสานทางมิติที่ใช้หน่วยพิกัดมูลฐาน (Basic Module) หรือ หน่วยคูณพิกัด (Multimodal) ช่วยให้วัสดุที่ต่างชนิด ต่างขนาด สามารถประกอบกัน และใช้ร่วมกันได้อย่างพอดี โดยไม่ต้องมีการตัดแต่ง ทำให้เกิดความรวดเร็ว และความประหยัดในการก่อสร้าง ทั้งนี้ มีข้อความพิจารณาอยู่ 2 ประการ คือ

1) เพื่อให้อาคารที่ออกแบบด้วยขนาดพอดีกับส่วนประกอบอาคารที่ผลิตขึ้นตามมาตรฐาน เช่น อิฐ บล็อก ผนังสำเร็จรูป ฯลฯ การออกแบบจึงต้องใช้ตารางตามพิกัดเป็นหลัก การใช้ตารางพิกัดนี้อาจใช้ตลอดอาคาร เช่น ใช้ในการวางผัง กำหนดรูปด้าน หรืออาจใช้เฉพาะส่วนก็ได้ ขนาดของช่องตาราง ซึ่งเรียกว่ามิติพิกัด อาจมีการเปลี่ยนแปลงตามความเหมาะสม

2) มิติพิกัด หมายถึง เนื้อที่สำหรับบรรจุส่วนประกอบอาคาร หรือเมื่อทำการก่อสร้างขึ้นส่วนสำเร็จรูปในเนื้อที่นั้น ดังนั้นโดยทั่วไปขนาดที่แท้จริงของส่วนประกอบกันห้องอาจใช้โครงผนังเบาที่ทำด้วยวัสดุใดๆ ก็ได้เพราะไม่ได้เป็นส่วนรับน้ำหนัก แผ่นพื้นก็อาจแยกออกเป็นแผ่นเล็กๆ เช่น ประเภทรูกวาง (Hollow Core) หรือเป็นแบบหน้าตัดตัวที (T Section) แบบนี้นิยมทำในเมืองไทย เพราะขนาดของชิ้นส่วนเล็ก มีน้ำหนักเบาขนยกง่าย อาจใช้อุปกรณ์ขนยกเล็กกลง และทำให้การขนส่งได้ไกล ข้อเสียของระบบนี้อยู่ตรงที่จำนวนรอยต่อมีมาก ทำให้เสียเวลาในการติดตั้งและต้องออกแบบรอยต่อบางตำแหน่งเป็นพิเศษเพื่อความต่อเนื่องและความแข็งแรง

การออกแบบส่วนประกอบพิกัด มีวัตถุประสงค์ที่จะผลิตส่วนประกอบขึ้นมาให้ใช้ได้แพร่หลายในงานก่อสร้างอาคารทั่วไปเท่าที่จะเป็นไปได้ และต้องพิจารณามิติและรายละเอียดของส่วนประกอบพิกัดอย่างละเอียดและทั่วถึงก่อนนำไปใช้ โดยมีวิธีการออกแบบดังขั้นตอนต่อไปนี้

ขั้นที่ 1 การเลือกส่วนประกอบ (Choice of component) ต้องกำหนดมิติของส่วนประกอบพิกัดแบบต่างๆ กัน เลือกเอาส่วนประกอบที่สำคัญโดยเฉพาะซึ่งจะต้องใช้เป็นจำนวนมากซ้ำๆ กัน โดยออกแบบส่วนประกอบเหล่านี้ก่อน

ขั้นที่ 2 ขอบเขตที่ใช้ได้ (Range of applicability) จำนวนของงานที่ต้องทำสำหรับกำหนดมิติของส่วนประกอบพิกัดโดยทั่วไป เพิ่มขึ้นตามขอบเขตที่ใช้ได้ของส่วนประกอบที่ต้องการ

ขั้นที่ 3 ขนาดมิติตามพิกัดของส่วนประกอบ (Nominal Modular Dimension of The Component) ตามขั้นตอนที่ 1 และ 2 เมื่อเลือกชนิดและลักษณะของส่วนประกอบแล้ว อาจจะมีมิติคร่าวๆ ได้ ทั้งนี้จะต้องรู้รายละเอียดโดยเฉพาะของส่วนประกอบ ตลอดจนความประสงค์ในด้านการใช้สอย ความรู้เกี่ยวกับวัสดุและกรรมวิธีในการผลิต เมื่อได้พิจารณามิติของส่วนประกอบตามความต้องการใช้สอยแล้ว ขั้นต่อไป คือการพิจารณาขนาดมิติตามพิกัดของส่วนประกอบ

ขั้นที่ 4 กำหนดชิ้นส่วนประกอบของอาคาร โดยการพิจารณารายละเอียด (Details) ของรอยต่อต่างๆ ความเบี่ยงเบนทางพิกัด ความคลาดเคลื่อน เป็นต้น ซึ่งข้อสำคัญในการเลือกรายละเอียดจะต้องแก้ปัญหารอยต่อ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ขั้นที่ 5 ความแตกต่างของส่วนประกอบ (Variants of Component) เมื่อส่วนประกอบ พิกัดได้ออกแบบขึ้นมาใช้ในงานก่อสร้างอาคารแล้ว ยังต้องหาส่วนประกอบที่แตกต่างออกไปอีก เช่น ผนังรับน้ำหนัก ซึ่งจะต้องใช้หนากว่าผนังธรรมดา เป็นต้น นอกจากนั้นผนังหน้าอาคารจะต้องทำพิเศษ แตกต่างกันออกไป

8.2 งานระบบไฟฟ้า

ในการเลือกและออกแบบระบบไฟฟ้า จำเป็นต้องทราบถึงปริมาณกระแสไฟฟ้าที่ใช้ในโครงการ โดยพิจารณาจากอุปกรณ์เครื่องใช้ไฟฟ้าทั้งหมดในอาคาร เพื่อหาปริมาณความต้องการทางไฟฟ้า (Demand Load) เพื่อที่จะเลือกใช้หม้อแปลงที่มีขนาดเหมาะสม และเพียงพอต่อความต้องการ โดยระบบไฟฟ้าภายในโครงการมีประเภทต่างๆ ดังนี้

8.2.1 ระบบไฟฟ้าแรงสูง

การทำงานโดยสายไฟฟ้าแรงสูงซึ่งต่อจากสายประธานของการไฟฟ้านครหลวง โดยกำหนดให้แนวการเดินทางสายไฟฟ้าตามแนวนอนหน้าโครงการเป็นไฟฟ้าแรงสูงกำลัง 12KV เข้าสู่อาคาร โดยใช้สายเคเบิลร้อยท่อ (Rigid Steel Conduit) ฝังในดินต่อเข้าไปในห้อง High Voltage Transformer ซึ่งอยู่ใกล้ห้องเครื่องระบบปรับอากาศ ซึ่งมี Transformer 2 ตัว คือเครื่องแรกใช้กับไฟฟ้ากำลังและไฟฟ้าแสงสว่างภายในอาคาร และเครื่องที่สองใช้กับ Chiller Water Pump, Condenser Water Pump, Cooling Water และ AHU ซึ่ง Transformer จะแปลงไฟฟ้าจากกำลังสูงให้เป็นไฟฟ้ากำลังต่ำ โดยส่วนนี้จะเป็นส่วนที่เกิดความร้อนและมีอันตราย ควรออกแบบที่ตั้งเป็นสัดส่วนเพื่อความปลอดภัย

8.2.2 ระบบไฟฟ้ากำลัง

ระบบไฟฟ้ากำลังเชื่อมต่อจากสายไฟฟ้าแรงสูงของการไฟฟ้า ขนาด 24 กิโลวัตต์ 3 เฟส 50 รอบ/วินาที โดยทำการร้อยท่อโลหะฝังดินเข้าสู่หม้อแปลงของอาคารจากฝั่งหน้าโครงการซึ่งจะมีแหล่งความต่างศักย์ของไฟฟ้ากำลังขนาด 380 โวลต์ 3 เฟส 4 สาย 50 รอบ/วินาที สำหรับอุปกรณ์เครื่องปรับอากาศ และแปลงความต่างศักย์สำหรับไฟฟ้าขนาด 220 โวลต์ 1 เฟส 50 รอบ/วินาที สำหรับอุปกรณ์ไฟฟ้าแสงสว่างและเครื่องใช้สำนักงานอื่นๆ จำเป็นต้องมีผู้ติดตั้งอุปกรณ์ควบคุมไฟฟ้าแรงสูง และผู้ติดตั้งควบคุมการจ่ายกระแสไฟฟ้าแสงสว่างอาคาร ซึ่งการเดินทางไฟภายในและภายนอกอาคารทั้งหมดเดินในระบบท่อร้อยสาย เพื่อความปลอดภัยทนทาน และสะดวกต่อการแก้ไขซ่อมแซม มีการเพิ่มคู่สายเปลี่ยนสายไฟเพื่อความสะดวกในการติดตั้งสายดินในระบบ เพื่อความปลอดภัยต่อผู้ใช้งาน ท่อร้อยสายทุกแห่งที่มีการแยกสายเข้าดวงโคม เต้าเสียบ และอุปกรณ์อื่นๆ จะต้องแยกสายในกล่อง แผง-สวิตช์จ่ายไฟฟ้าใหญ่ในห้องควบคุมไฟฟ้า แผงสวิตช์จ่ายไฟย่อยประจำชั้น

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

และแผงสวิตช์จ่ายไฟย่อย (เบรกเกอร์) เป็นไปตามมาตรฐานการไฟฟ้านครหลวงและวิศวกรรมสถานแห่งประเทศไทย โดยอุปกรณ์ในระบบไฟฟ้ากำลังประกอบด้วย

1) Generation System คือการผลิตพลังงานไฟฟ้าโดยกระบวนการไฟฟ้าพลังน้ำ (Hydroelectric) พลังแสงอาทิตย์ (Solar Energy)

2) Transmission System คือวงจรไฟฟ้ากำลังไฟฟ้าจำนวนมากจากต้นกำเนิดไปสู่ศูนย์กลาง แจกจ่าย 1 แห่งหรือมากกว่า จุดปล่อยกระแสไฟฟ้าอาจเป็นสถานีย่อย (Substation) หรือ แผงสวิตช์ทางเดิน ไฟฟ้า (TRANSMISSION SWITCHING) สถานีย่อยซึ่งอยู่ไกลออกไป จะใช้ระบบ SUB-TRANSMISSION SYSTEM

3) Sub-Transmission System คือวงจรไฟฟ้าจะนำกำลังไฟฟ้าขนาดใหญ่จากสวิตช์ทางเดินไฟฟ้า หรือสถานีย่อยไปยังระบบแจกจ่ายของสถานีย่อย (Distribution System substation)

4) Distribution System ส่วนประกอบต่างๆ ของระบบกำลังไฟฟ้าระหว่างทางเดินไฟฟ้า หรือ ระบบทางเดินไฟฟ้าย่อย และมีเตาเตอร์ของผู้ใช้ประกอบด้วย Distribution substation, Primary Distribution system, Distribution Transformers, Secondary Distribution system

8.2.3 ระบบไฟฟ้าส่องสว่าง

ระบบไฟฟ้าส่องสว่างเป็นระบบการจ่ายกระแสไฟฟ้าสำหรับใช้ในดวงโคมต่างๆ ตลอดจนอุปกรณ์เครื่องใช้สำนักงานทั่วไ ทั้งในส่วนอาคารสำนักงานและพื้นที่กิจกรรม ซึ่งมีความต้องการความเข้มของแสงในการส่องสว่างและปริมาณไฟฟ้าในแต่ละส่วนของอาคารที่แตกต่างกัน ตามลักษณะการใช้งาน กิจกรรม และความต่างทางช่วงเวลา โดยมีการพิจารณาถึงตำแหน่ง จำนวน ระยะห่าง และค่าความส่องสว่างให้ได้ตามต้องการ ซึ่งโดยปกติปริมาณการใช้ไฟฟ้าในอาคารจะเป็นการใช้เพื่อระบบแสงสว่างประมาณร้อยละ 25 ของการใช้ไฟฟ้าทั้งหมดภายในโครงการ โดยมีการติดตั้งอุปกรณ์ดังนี้

1) ใช้โคมประสิทธิภาพสูง จะช่วยลดจำนวนหลอดไฟจากเดิม 4 หลอดใน 1 โคม เหลือ 2 หลอด โดยที่ความสว่าง ยังเท่าเดิม

2) การเลือกใช้หลอดไฟที่มีประสิทธิภาพสูง เช่น หลอดฟลูออเรสเซนต์ 18 และ 36 วัตต์ ชนิดไตรฟอสฟอรัส หลอดซูปเปอร์ลักซ์ ซึ่งจะให้แสงสว่างมากกว่าหลอดธรรมดาถึงร้อยละ 30 แต่ใช้ไฟฟ้าเท่าเดิม

3) ใช้บัลลาสต์อิเล็กทรอนิกส์ ทำให้การใช้ไฟฟาลดลง 10 วัตต์ ถ้าหากใช้บัลลาสต์ชนิดหลอดแก๊นเหล็ก เหลือเพียง 1-2 วัตต์ นอกจากนี้ยังช่วยยืดอายุการใช้งานของหลอดไฟได้ถึง 2 เท่า

4) การติดตั้งอุปกรณ์เปิดปิดไฟฟ้าเฉพาะที่ และอุปกรณ์หรี่ไฟสำหรับส่วนทำงานที่อยู่ริมหน้าต่าง เพื่อให้สามารถปิดหรือปรับไฟได้เนื่องจากสามารถใช้แสงสว่างธรรมชาติร่วมด้วย

5) มีระบบตรวจจัดการเคลื่อนไหวเพื่อเปิด-ปิดไฟอัตโนมัติ เช่น ห้องทำงานรวม ห้องประชุม หรือพื้นที่ที่มีกิจกรรมการใช้งานน้อยเพื่อประหยัดพลังงาน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

6) ใช้ระบบควบคุมจากส่วนกลางเพื่อควบคุมการเปิด-ปิดไฟฟ้าส่วนหลักของโครงการ เพื่อสะดวกต่อการดูแลและประหยัดพลังงาน

7) ใช้ระบบควบคุมการเปิด-ปิดไฟอัตโนมัติตามช่วงเวลา เช่นบริเวณสวนสาธารณะ บริเวณสำนักงาน ห้องน้ำภายในอาคาร และทางเข้าออกโครงการ

8.2.4 ระบบไฟฟ้าฉุกเฉิน

ระบบไฟฟ้าฉุกเฉินจะใช้งานกรณีเกิดไฟฟ้าขัดข้อง หรือมีเหตุการณ์ที่ไม่สามารถใช้ไฟฟ้าได้ ประกอบไปด้วย 2 อุปกรณ์ คือ

8.5.4.1 เครื่องกำเนิดไฟฟ้ากลาง (Generator Set)

โดยที่หลักการของเครื่องกำเนิดไฟฟ้า คือการแปลงพลังงานกลมาเป็นพลังงานไฟฟ้า ภายในเครื่องกำเนิดไฟฟ้าจะมีอุปกรณ์หลักอยู่ 3 อย่างคือ เครื่องยนต์ ไดร์บันไฟ และชุดควบคุม ซึ่งจะจ่ายไฟฟ้าไปยังส่วนกิจกรรมที่มีความจำเป็นที่จะต้องดำเนินต่อไปโดยไม่ขาดตอน และส่วนอิเล็กทรอนิกส์ เช่น ส่วนรักษาความปลอดภัย

8.5.4.2 เครื่องกำเนิดแสงสว่างฉุกเฉิน (Emergency Lighting)

โดยเป็นเครื่องให้แสงสว่างในลักษณะเป็นจุดๆ ตามสถานที่หรือทางเดินต่างๆ เพื่อป้องกันการเกิดอันตรายกรณีจากระบบไฟฟ้าขัดข้อง

8.3 งานระบบปรับอากาศและระบายอากาศ

8.3.1 ระบบปรับอากาศ

การเลือกใช้ระบบปรับอากาศมีเกณฑ์ในการเลือกพิจารณาเพื่อเหมาะสมต่อการใช้งาน โดยคำนึงถึงระยะเวลาการใช้งาน ขนาดพื้นที่ปรับอากาศ รวมไปถึงการจัดวางตำแหน่งเครื่องปรับอากาศ โดยภายในโครงการใช้ระบบปรับอากาศ 3 รูปแบบ

8.3.1.1 ระบบปรับอากาศส่วนกลาง (Central Air Conditioner)

เป็นเครื่องปรับอากาศที่มีระบบเหมือนกับระบบอื่นๆ เพียงแต่มีสารทำความเย็นเพิ่มขึ้นอีกอย่างหนึ่งคือน้ำ แทนที่จะเดินท่อน้ำยาแอร์ไปยัง Fan Coil ในแต่ละแห่งเพื่อทำความเย็นก็ใช้น้ำผ่านไปทำความเย็นแทน ระบบนี้เหมาะกับสถานที่กว้างๆ หากใช้ระบบธรรมดาจะเสียค่าน้ำยามาก และการต่อท่อน้ำยาแอร์ไกลๆ น้ำยาแอร์จะเปลี่ยนสถานะได้ง่ายกว่าน้ำ น้ำจะส่งไปได้ไกลกว่า แต่ต้องขึ้นอยู่กับกำลังปั๊มน้ำและต้องมีเครื่องระบายความร้อนที่มีประสิทธิภาพจำเป็นต้องมีหอทำน้ำเย็นขนาดใหญ่ (Cooling Tower) โดยการระบายความร้อนของเครื่องทำน้ำเย็นจะมี 2 ชนิดคือ เครื่องทำน้ำเย็นชนิดระบายความร้อนด้วยอากาศ (Air Cooled Water Chiller, ACWC) และเครื่องทำน้ำเย็นชนิดระบายความร้อนด้วยน้ำ (Water Cooled Water Chiller, WCWC) โดยระบบปรับอากาศส่วนกลางประกอบไปด้วยเครื่องอุปกรณ์ดังนี้

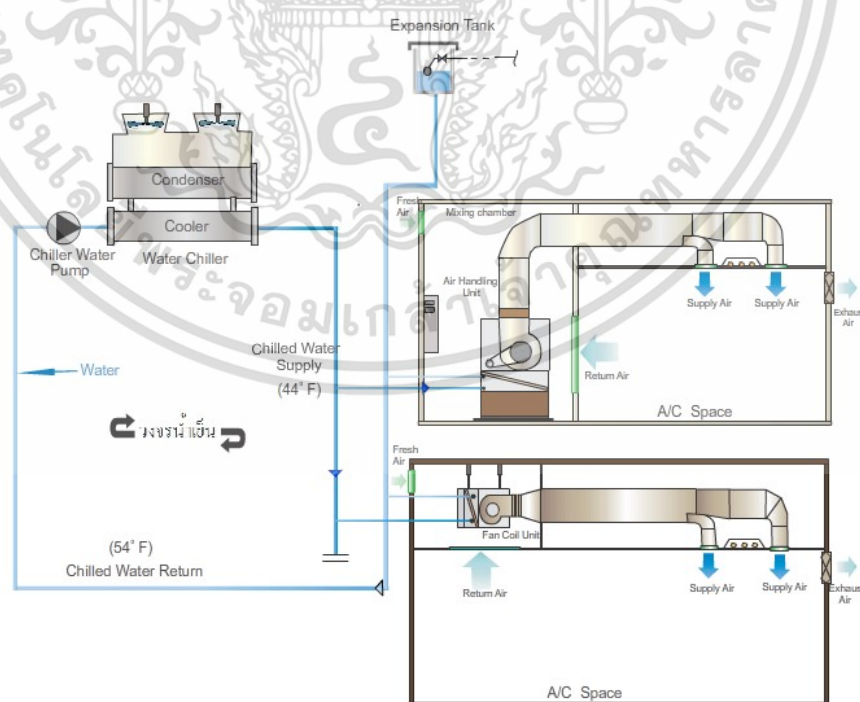
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

1) Chiller เครื่องทำความเย็นมีหน้าที่ที่ทำให้เกิดความเย็นกับน้ำซึ่งเป็นตัวกลางในการนำน้ำเย็นที่ได้ไปใช้ปรับอากาศ เครื่องซิลเลอร์ระบบนี้คล้ายกับแบบแยกส่วน ผิดกันที่แบบระบบนี้จะมีซิลเลอร์เป็นรูปทรงกระบอกขนาดใหญ่อยู่ด้านล่างเป็นที่ของท่อส่งน้ำเย็นและท่อระบายความร้อน ถ้าเป็นแบบระบายความร้อนด้วยน้ำ สถานที่ตั้งเครื่องมักจะตั้งไว้ใกล้กับปั๊มน้ำ เพื่อความสะดวกในการซ่อมแซม แต่ถ้าเป็นระบบระบายความร้อนด้วยอากาศจะต้องตั้งเครื่องไว้ในที่โล่ง

2) Air Handling Unit (AHU) or Fan Coil Unit (FCU) ทำหน้าที่ปรับและหมุนเวียนอากาศ เป็นส่วนหนึ่งของระบบทำความร้อน ระบายอากาศ และปรับอากาศ (heating ventilating and air-conditioning system) โดยการนำอากาศจากภายนอกเข้ามา ปรับอากาศ และส่งอากาศไปยังอาคาร อากาศที่ หมนเวียนแล้ว (exhaust air) จะถูกระบายออกเพื่อรักษาคุณภาพอากาศภายในอาคาร ทั้งนี้้อากาศภายนอกอาจจะถูกทำให้ ร้อนโดยหน่วยนำความร้อนกลับมาใช้ (recovery unit) หรือคอยล์ทำความร้อน (heating coil) หรือถูกทำให้เย็นโดยคอยล์ทำ ความเย็น (cooling coil) ขึ้นอยู่กับอุณหภูมิของอากาศที่ต้องการ

3) Cooling Tower จะมีอยู่ในเฉพาะแบบที่ระบายความร้อนด้วยน้ำเป็นส่วนที่รับท่อน้ำร้อนซึ่งรับความร้อนจากเครื่องซิลเลอร์มาอีกส่วนนี้มีพัดลมเป่าช่วยในการระบายความร้อน โดยควรจะติดตั้งไว้ในที่โล่งเพื่อช่วยในการระบายอากาศได้ง่าย

4) ท่อน้ำ มีส่วนที่เป็นท่อน้ำเย็นทำหน้าที่นำความเย็นมายัง Fan Coil และต่อท่อน้ำร้อนซึ่งทำหน้าที่ระบายความร้อนจากเครื่องในท่อน้ำเย็นนี้จะต้องมีฉนวนหุ้มป้องกันไม่ให้สูญเสียความเย็นไปในระหว่างทาง ท่อน้ำจะต้องสามารถเข้าไปดูแลบริการซ่อมแซมได้สะดวก

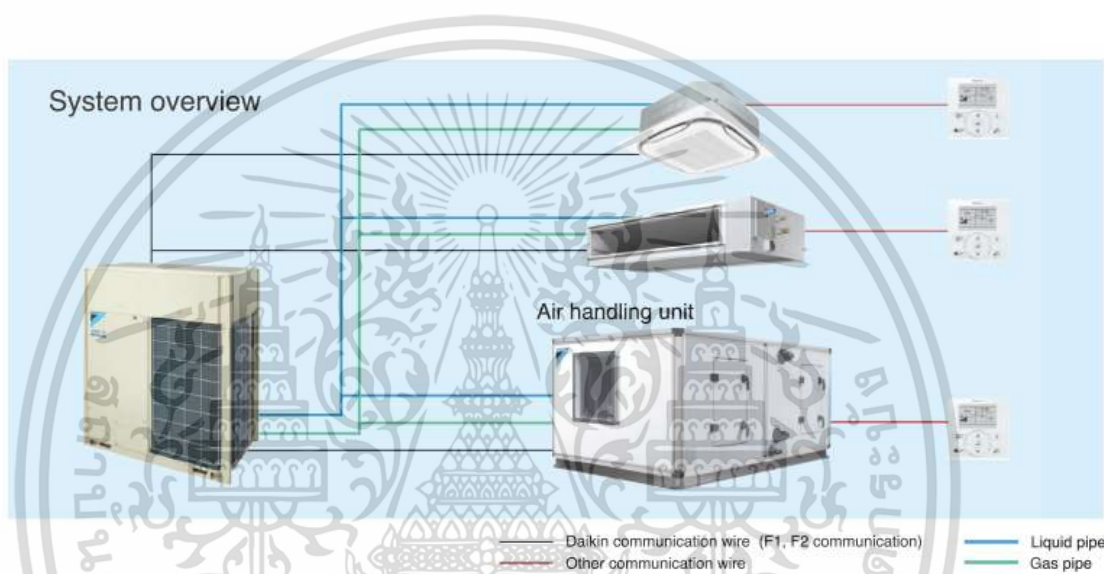
ภาพที่ 8.2 ภาพการทำงานของระบบ Air Cooled Water Chiller

(สืบค้นเมื่อ 20 พฤศจิกายน 2563)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

8.3.1.2 ระบบปรับอากาศ VRV (Variable Refrigerant Flow)

ระบบปรับอากาศแบบรวมศูนย์ที่ชุดภายนอกหรือคอนเดนซิ่งหนึ่งชุดสามารถเชื่อมต่อชุดภายในหรือแฟนคอยล์ได้สูงสุดถึง 64 เครื่อง ผสานเทคโนโลยี VRT (Variable Refrigerant Temperature) ที่สามารถปรับอุณหภูมิของน้ำยาตามสภาวะอากาศ จึงช่วยให้ประหยัดพลังงานมากยิ่งขึ้น พร้อมระบบควบคุมส่วนกลางอัจฉริยะ ITM (Intelligent Touch Manager) ที่ช่วยควบคุมและตรวจสอบการทำงานของไดกิ้นวีอาร์วีซึ่งถูกติดตั้งไปทั่วทั้งอาคาร ให้ผู้ใช้งานควบคุมการเปิด-ปิดเครื่องปรับอากาศได้ตามต้องการ กำหนดอุณหภูมิแต่ละห้อง ตั้งค่าการทำงานรายสัปดาห์ รวมถึงรายงานข้อมูลการใช้พลังงานได้อย่างแม่นยำ

ภาพที่ 8.3 ภาพแสดงการทำงานของระบบ VRV

(สืบค้นเมื่อ 20 พฤศจิกายน 2563)

8.3.1.3 เครื่องปรับอากาศแบบแยกส่วน (Split type)

เป็นแบบที่ได้รับความนิยมมากที่สุด แยกส่วนที่เป่าลมเย็นออกจากตัวเครื่องระบายความร้อน ขนาดตั้งแต่ 1-50 ตัน ประกอบไปด้วย 4 ส่วน ดังนี้

1) คอมเพรสเซอร์ เป็นหัวใจหลักของการทำงานในระบบอัดไอ เป็นอุปกรณ์ที่ใช้สำหรับเพิ่มความดันของสารทำความเย็น ทำให้สารทำความเย็นสามารถไหลเวียนได้ครบวงจรของระบบอัดไอ และเป็นอุปกรณ์ที่ใช้พลังงานมากที่สุด คือประมาณ 80% ของพลังงานทั้งหมดที่ใช้สำหรับเครื่องปรับอากาศ

2) คอยล์ร้อน อุปกรณ์ที่ใช้ในการทำให้สารทำความเย็นเปลี่ยนสถานะจากไอเป็นของเหลว ตำแหน่งการติดตั้งคอยล์ร้อนควรอยู่ในบริเวณที่อากาศถ่ายเทได้สะดวก และมีอุณหภูมิต่ำ เช่น ในที่ร่ม ไม่มีแหล่งความร้อนทั้งจากธรรมชาติ หรือเครื่องจักร และควรติดตั้งให้ด้านหลังของชุดคอยล์ร้อน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

อยู่ห่างจากผนังอย่างน้อย 15 เซนติเมตร และปราศจากสิ่งกีดขวาง ทางด้านหน้าอย่างน้อย 80 เซนติเมตร

3) วาล์วลดความดัน เป็นอุปกรณ์ที่มีหน้าที่ลดความดันของสารทำความเย็นหลังจากผ่านคอยล์ร้อน ซึ่งทำให้สารทำความเย็นเปลี่ยนสถานะจากของเหลวความดันสูงเป็นของเหลวผสมไอ (Mixture หรือ 2-Phases) ที่มีความดันต่ำ

4) คอยล์เย็น คืออุปกรณ์ที่ใช้ในการทำให้สารทำความเย็นเปลี่ยนสถานะจากของเหลวผสมไอ ให้กลายเป็นไออย่างสมบูรณ์ ตำแหน่งการติดตั้งคอยล์เย็นที่เหมาะสมควรอยู่ในบริเวณที่สามารถกระจายอากาศเย็น (Supply Air) ได้อย่างทั่วถึงและลมกลับ (Return Air) สามารถหมุนเวียนกลับมาเข้าคอยล์เย็นได้สะดวก และไม่มีสิ่งกีดขวางทางทั้งลมจ่าย และลมกลับ รวมทั้งหลีกเลี่ยงการติดตั้งในบริเวณที่มีแหล่งความร้อน เช่น ใกล้เคียงประตู หน้าต่าง หรือบริเวณที่มีแดดส่องถึง

8.3.2 ระบบระบายอากาศ

ระบบระบายอากาศในอาคาร จัดให้มีการระบายอากาศโดยวิธีธรรมชาติหรือวิธีกลดังนี้

1) การระบายอากาศโดยวิธีธรรมชาติ โดยใช้เฉพาะกับผนังฝั่งติดด้านนอกอาคาร โดยให้มีช่องเปิดสู่ภายนอกอาคารได้ซึ่งต้องเปิดไว้ระหว่างการใช้สอยพื้นที่นั้น โดยพื้นที่ของช่องเปิดต้องมีขนาดไม่ต่ำกว่าร้อยละ 10 ของพื้นที่นั้น

2) การระบายอากาศโดยวิธีกล โดยจัดให้มีอุปกรณ์ขับเคลื่อนอากาศเพื่อให้เกิดการถ่ายเทอากาศ โดยตำแหน่งช่องนำอากาศเข้าต้องห่างจากที่เกิดอากาศเสียและช่องระบายอากาศทั้ง 5.00 เมตร สูงจากพื้นดิน 1.50 เมตร

ตารางที่ 8.1 ตารางแสดงการระบายในกรณีไม่มีระบบปรับอากาศตามที่กฎหมายกำหนด

ลำดับ	สถานที่	อัตราการระบายอากาศไม่น้อยกว่าจำนวนเท่าของปริมาตรของห้องใน 1 ชั่วโมง
2	ห้องน้ำ ห้องส้วมของอาคารสาธารณะ	4
6	สถานที่จำหน่ายอาคารและเครื่องดื่ม	7
10	ห้องครัวของสถานที่จำหน่ายอาหารและเครื่องดื่ม	24
11	ลิฟต์โดยสารและลิฟต์ดับเพลิง	30
14	ห้องประชุม	6
15	ห้องน้ำห้องส้วม	10
16	สถานที่จำหน่ายอาหารและเครื่องดื่ม	10
18	ห้องครัว	30

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

8.4 งานระบบสุขาภิบาลและการบำบัดน้ำเสีย

8.4.1 ระบบน้ำประปา (The Potable Water Supply System)

โดยโครงการเลือกใช้ระบบจ่ายน้ำประปาขึ้น (Up Feed Distribution System) เนื่องจากอาคารมีขนาดไม่สูงมาก โดยมีเครื่องสูบน้ำอยู่ที่ชั้นล่างสูบน้ำจากถังเก็บน้ำขึ้นไปจ่ายที่หัวจ่าย

8.4.2 ระบบท่อน้ำทิ้ง (The Sanitary Drainage System)

แบ่งเป็น 2 ประเภท ดังนี้

1) ระบบท่อน้ำโสโครก (Soil Piping System) คือระบบท่อน้ำที่ทำหน้าที่ระบายน้ำจากเครื่องสุขภัณฑ์ประเภทโถส้วม โถปัสสาวะ Bed Pan และ Bidet

2) ระบบท่อน้ำทิ้ง (Waste Water Piping System) ทำหน้าที่ระบายน้ำจากเครื่องสุขภัณฑ์ประเภทอื่นนอกเหนือจากที่ได้กล่าวไปแล้วในส่วนของการท่อน้ำโสโครก ได้แก่ อ่างล้างจาน อ่างล้างหน้า เครื่องซักผ้า ท่อระบายน้ำตามพื้นและหลังคา น้ำที่ระบายจากเครื่องจักรอุปกรณ์

8.4.3 ระบบท่อระบายอากาศ (The Vent Piping System)

ท่ออากาศและท่อดักกลิ่นเป็นองค์ประกอบที่สำคัญอันหนึ่งในระบบท่อน้ำทิ้ง เพื่อป้องกันไม่ให้ Seal ของ Trap ถูกทำลาย อันเนื่องมาจากเกิด Siphonage และ Back Pressure และเพื่อทำให้การไหลของน้ำในท่อระบายน้ำเป็นไปโดยสะดวก เพื่อให้มีการระบายอากาศในท่อระบายน้ำ โดยการติดตั้งมีดังนี้

- 1) ท่อน้ำทิ้งที่ไม่จำเป็นต้องมีท่อระบายอากาศ คือ
 - ท่อที่ความยาวท่อน้ำทิ้งจากเครื่องสุขภัณฑ์ไม่เกิน 1.8 เมตร
 - ขนาดท่อน้ำทิ้งเล็กกว่า 75 มิลลิเมตร และไม่เกิน 3.00 เมตร
 - ท่อขนาดใหญ่กว่า 100 มิลลิเมตร และยาวไม่เกิน 1.80 เมตร
- 2) ท่อระบายอากาศสำหรับสุขภัณฑ์ที่มีจำนวนเกิน 8 จุด ควรจัดให้มีท่อระบายอากาศ

เสริม

- ควรต่อท่อระบายอากาศเฉพาะสำหรับอ่างล้างหน้าและเครื่องซักผ้าเพื่อป้องกันการ

ลักน้ำ

- ท่อระบายอากาศที่ต่อแยกจากท่อน้ำทิ้งควรต่อท่อแยกออกโดยต่อสูงจากระดับของน้ำท่วมของ เครื่องสุขภัณฑ์อย่างน้อย 150 มิลลิเมตร

- ปลายท่อที่เดินทะลุหลังคาควรสูง 0.15 เมตร หรือมากกว่าเหนือหลังคา

- ขนาดท่อระบายอากาศที่เล็กสุดควรเป็น 32 มิลลิเมตร และไม่ควรมีขนาดเล็กกว่า

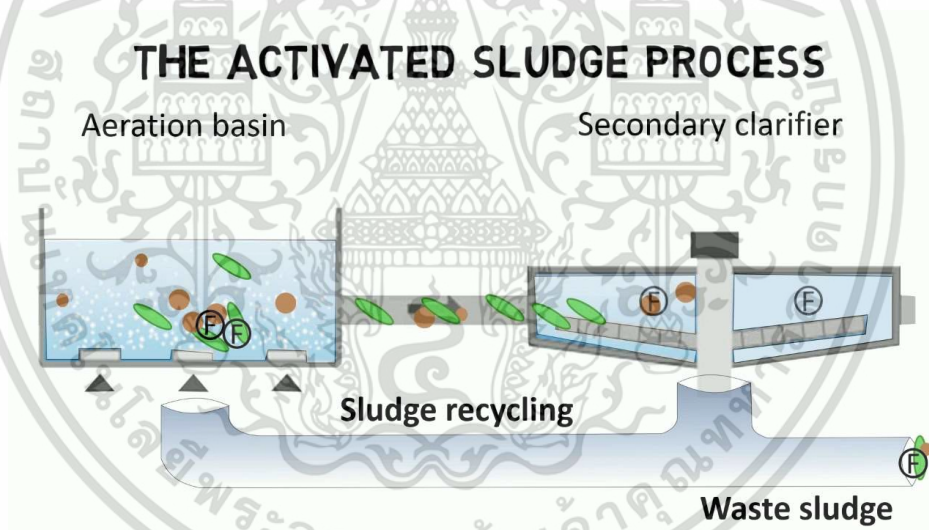
ครึ่งหนึ่งของ ขนาดท่อระบายน้ำทิ้ง หรือท่อน้ำโสโครก

8.4.4 ระบบท่อระบายน้ำฝน (The Storm Water Drainage System)

ท่อระบายน้ำฝนสำหรับอาคาร แบ่งเป็นสองส่วนคือในส่วนของอาคารและบริเวณโดยรอบอาคารที่มี พื้นที่หลังคาไม่เกิน 1000 ตารางเมตร ควรจะกำหนดให้มีท่อระบายน้ำฝนอย่างน้อย 2 จุด และส่วนที่เกิน 1000 ตารางเมตรควรมีช่องระบายน้ำฝนอย่างน้อย 1 จุด

8.4.5 ระบบบำบัดน้ำเสีย (Waste Water Treatment System)

โดยโครงการได้เลือกวิธีการบำบัดน้ำเสียโดยบำบัดโดยแบคทีเรียที่ใช้ ออกซิเจน (Aerobic Bacteria) วิธีที่นิยมใช้ในอาคารคือ ระบบแอกทีฟเต็ดสลัดจ์ (Activated Sludge) ใช้เนื้อที่สร้างน้อย แบคทีเรียจะย่อยสลายสารอินทรีย์ที่อยู่ในรูปของแข็งตะกอน แขนวนลอยและที่ละลายน้ำ โดยแบคทีเรียจะรวมกันเป็นกลุ่มลอยอยู่ในถังเติมอากาศ ซึ่งส่งน้ำเสียเข้ามาบำบัดและเครื่องให้อากาศทำงานอยู่ตลอดเวลา จากนั้นน้ำเสียที่ผ่านการบำบัดแล้วและตกตะกอน เพื่อแยกเอาแบคทีเรียกลับมายังถังเติมอากาศใหม่ ส่วนน้ำจะไหลออกจากระบบเพื่อฆ่าเชื้อโรค และทิ้งสู่ระบบสาธารณะ โดยทั่วไปจะประกอบด้วยส่วนสำคัญ 2 ส่วน คือ บ่อเติมอากาศ (aeration tank) และบ่อตกตะกอน (sedimentation tank)

ภาพที่ 8.4 ภาพแสดงระบบบำบัดน้ำเสีย (สืบค้นเมื่อ 20 พฤศจิกายน 2563)

(ที่มา : <https://www.youtube.com/watch?v=ciPFC3Y2rkq>)

8.5 งานระบบป้องกันอัคคีภัยและระบบดับเพลิง

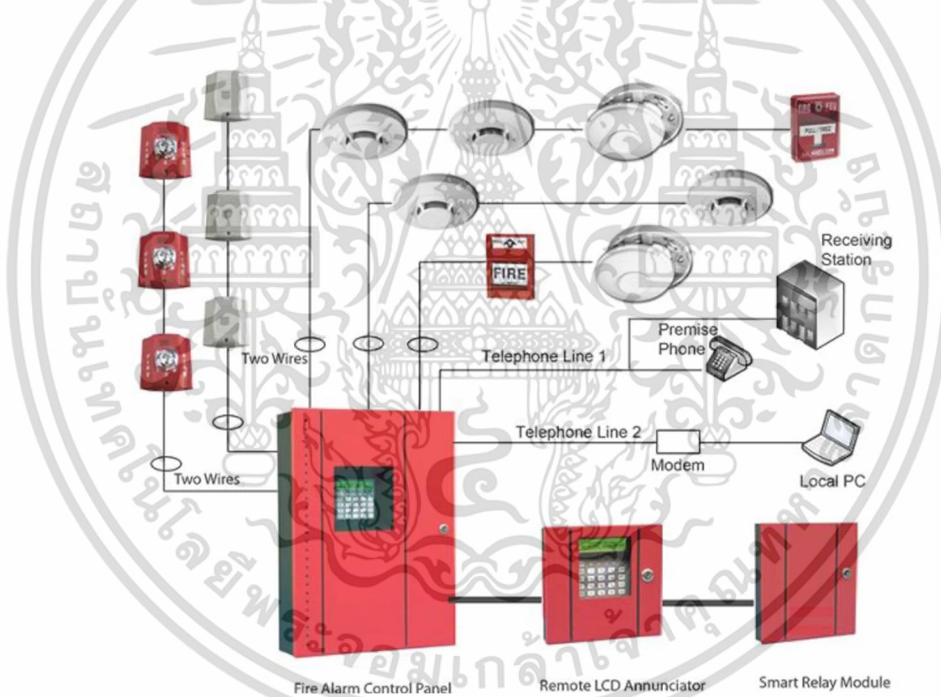
ในการศึกษาระบบป้องกันอัคคีภัยและระบบดับเพลิงนั้นประกอบด้วย 3 ส่วน ดังนี้

8.5.1 การป้องกันอัคคีภัย

การป้องกันอัคคีภัย เป็นระบบเพื่อการแจ้งเตือนหลังเกิดเหตุเพลิงไหม้ ทั้งนี้เพื่อป้องกันไฟลุกลามและเกิดความเสียหายจึงมีการติดตั้งอุปกรณ์ในการตรวจจับ ดังนี้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

- 1) อุปกรณ์ตรวจจับควัน (Smoke Detector) โดยเลือกใช้ชนิดไอออนไนเซชัน (Ionization Smoke Detector)
- 2) อุปกรณ์ตรวจจับความร้อน (Heat Detector) อุปกรณ์ตรวจจับความร้อนชนิดอุณหภูมิคงที่ (Fixed Temperature Heat Detector) จะทำงานเมื่อเซนเซอร์อุณหภูมิสูงถึงจุดที่กำหนด ตั้งแต่ 60 องศาเซลเซียส ไปจนถึง 150 องศาเซลเซียส ในการทำงานจะอาศัยหลักการของโลหะสองชนิดเมื่อถูกความร้อน แล้วเกิดมีสัมประสิทธิ์การขยายตัวแตกต่างกัน
- 3) ระบบเตือนไฟไหม้แบบออต อุปกรณ์แจ้งสัญญาณด้วยเสียงและแสง (Audible & Visual Signaling Alarm Devices) หลังจากอุปกรณ์เริ่มสัญญาณทำงานโดยส่งสัญญาณมายังตู้ควบคุม (FCP) แล้วตู้ควบคุมจึงส่งสัญญาณออกมาโดยผ่านอุปกรณ์ ได้แก่ กระดิ่ง ไชเรน ไฟสัญญาณ เป็นต้น เพื่อส่งสัญญาณให้ผู้ที่อยู่ในโครงการทราบว่ากำลังมีเหตุเพลิงไหม้
- 4) ระบบเตือนไฟแบบใช้คนอุปกรณ์เริ่มสัญญาณจากบุคคล (Manual Station) ควบคุมโดยใช้เจ้าหน้าที่ สถานีแจ้งสัญญาณเตือนอัคคีภัยแบบใช้มือกด (Manual Push Station)

ภาพที่ 8.5 ภาพแสดงการทำงานของระบบแจ้งเตือนอัคคีภัย (สืบค้นเมื่อ 20 พฤศจิกายน 2563)

8.5.2 ระบบการหนีไฟ

ในโครงการจำเป็นต้องมีระบบการหนีไฟกรณีที่เกิดเพลิงไหม้ซึ่งการหนีไปไม่ควรจะใช้ลิฟต์เนื่องจากจำนวนความจุของลิฟต์ได้น้อย และอาจมีปัญหาด้านไฟฟ้าขัดข้องกรณีฉุกเฉิน ทั้งนี้ควรใช้ระบบการหนีไฟด้วยบันไดหนีไฟ หรือทางออกฉุกเฉิน โดยจะมีระบบป้องกันควันไฟจากภายนอกใช้ระบบอัดอากาศเพื่อไล่ควัน

8.5.3 ระบบการดับเพลิง

ระบบการดับเพลิงในโครงการแบ่งออกเป็น 3 ประเภท ดังนี้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

1) ระบบดับเพลิงแบบมือถือ โดยจะติดตั้งไว้ยังส่วนต่างๆ ภายในอาคารในระยะทุกๆ 20 เมตร (Saturn fire product. 2016) เป็นเครื่องดับเพลิงแบบมือถือนิยมนขนาดบรรจุ 4.5 กิโลกรัม และไม่ควรมีน้ำหนักเกิน 18 กิโลกรัม เนื่องจากมีน้ำหนักมากเกิดไปไม่เหมาะต่อการใช้งาน

2) ระบบสายฉีดน้ำดับเพลิง (Fire Hose Reel System) ประกอบด้วยสายฉีดน้ำดับเพลิง (Fire Hose Cabinet) และท่อยืน (Stand Pipe) โดยมีการสำรองน้ำสำหรับการดับเพลิงหรือมาจากรถดับเพลิง โดยต้องมีระดับความดันของน้ำในท่อที่ไม่น้อยกว่าความดันของน้ำที่ระดับสูง 30 เมตร (Saturn fire product. 2016)

3) ระบบดับเพลิงอัตโนมัติ โดยใช้ระบบท่อเปียก (Wet Pipe Alarm Valve) ซึ่งระบบนี้เหมาะสมในการติดตั้งทุกพื้นที่ภายในอาคาร ระบบจะมีน้ำอยู่ในท่อตลอดเวลา เมื่อเกิดเพลิงไหม้ หัวกระจายน้ำดับเพลิงที่ติดตั้งอยู่เหนือบริเวณนั้นจะแตกและฉีดน้ำออกมาดับเพลิงทันที ทำให้สามารถควบคุมเพลิงได้รวดเร็วและมีประสิทธิภาพ การทำงานของระบบนี้จะถูกควบคุมด้วยวาล์วควบคุมระบบท่อเปียก (Wet Pipe Alarm Valve) เมื่อมีหัวกระจายน้ำดับเพลิงในระบบทำงานมีน้ำไหล วาล์วควบคุมระบบท่อเปียกจะมีการส่งเสียงดังเพื่อทำให้ทราบว่า มีเหตุเพลิงไหม้เกิดขึ้น

- ระบบท่อน้ำ (Piping system)
- ระบบส่งน้ำ (Water supply system)
- วาล์วสัญญาณระบบท่อเปียก (Wet pipe alarm valve) เป็นวาล์วที่ทำหน้าที่กำเนิดเสียงเตือนภัยด้วยระฆังน้ำ พร้อมส่งสัญญาณแจ้งเหตุไปยังระบบเตือนภัย

หมายเหตุ มีข้อกำหนดในการออกแบบการจัดระยะห่างหัวกระจายน้ำดับเพลิง คือ ระยะ 18 ตารางเมตร/หัว สำหรับอาคารที่มีความเสี่ยงต่อการเกิดอัคคีภัยน้อย ระยะ 8 ตารางเมตร/หัว สำหรับอาคารที่มีความเสี่ยงต่อการเกิดอัคคีภัยมากมีพิษภัย ไม่เป็นสื่อไฟฟ้า

8.6 งานระบบสื่อสาร

8.6.1 ระบบโทรศัพท์

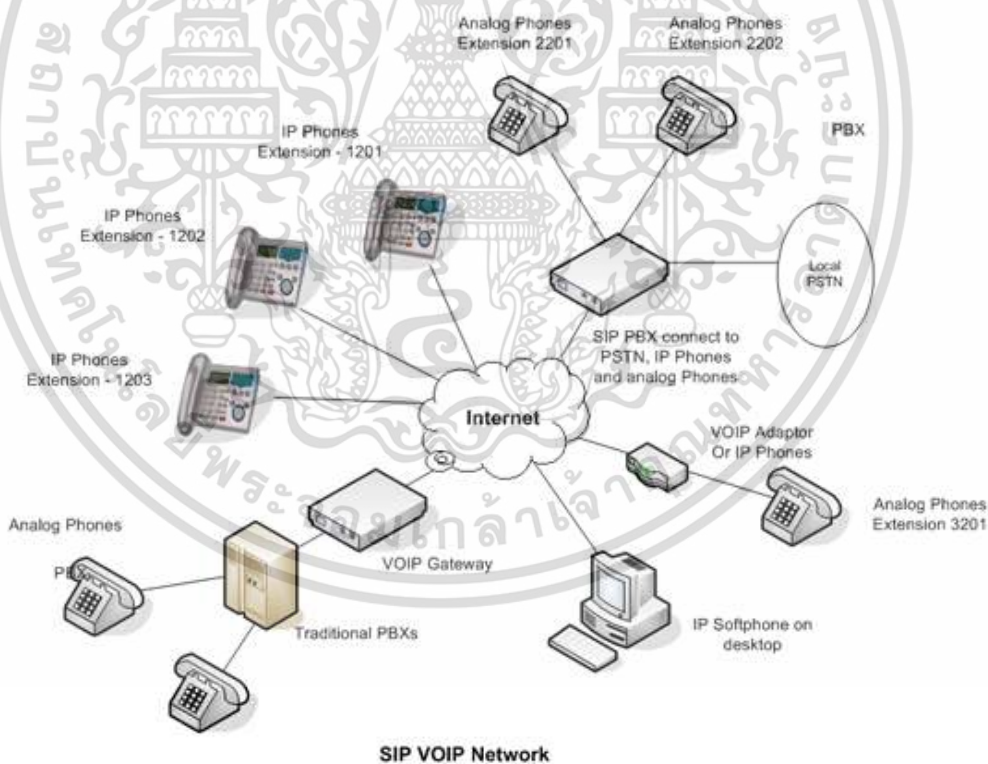
โดยใช้ระบบโทรศัพท์ IP-PBX ซึ่งโทรศัพท์แต่ละเครื่องจะต่อคู่สายกับเครือข่ายอินเทอร์เน็ต การติดต่อควบคุมการจับคู่สายสนทนาของคู่สายโทรศัพท์ใช้โปรแกรมซอฟต์แวร์สั่งงานจากเซิร์ฟเวอร์ ผ่านไปทางเครือข่ายในระบบ LAN (ecomshop. 2017) โดยมีองค์ประกอบการใช้งานดังนี้

8.6.1.1 คอมพิวเตอร์แม่ข่าย (IP-PBX Server) ทำหน้าที่บริหารจัดการเครือข่ายโทรศัพท์ ในการติดต่อกับระบบเครือข่าย LAN โดยต้องมี LAN Card และ FXO Card เป็นการ์ดสำหรับต่อสายโทรศัพท์ที่เป็นสายนอกที่เรียกว่า CO. Line (Central Office Line) โดยมีเครือข่ายอื่นๆ ต่อเชื่อมมา เรียกว่า PSTN (Public Switch Telephone Network)

8.6.1.2 เครือข่ายสาย LAN เป็นเครือข่ายที่ใช้สำหรับระบบอินเทอร์เน็ต สามารถใช้สายสัญญาณร่วมกันกับระบบเครือข่ายของโทรศัพท์ได้ โดยที่ไม่มีผลกระทบต่อการทำงานใดๆ ในเอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

กรณีที่ระบบเครือข่ายที่มีความซับซ้อนของสวิตช์ฮับที่มีหลายชั้น จะต้องมีการเปิดพอร์ตให้เป็น VPN หรือ Virtual Private Network สำหรับระบบโทรศัพท์ เพื่อเป็นการให้ช่องทางการสื่อสารของระบบ IP เพิ่มมากขึ้น และเป็นการป้องกันระบบความปลอดภัยให้กับระบบอินเทอร์เน็ต และเครือข่ายระบบโทรศัพท์

8.6.1.3 เครื่องรับโทรศัพท์ สามารถเลือกใช้งานได้ตามวัตถุประสงค์การใช้งาน ในแบบที่ประหยัดที่สุดได้แก่การใช้ร่วมกับคอมพิวเตอร์โดยติดตั้งหูฟัง และไมโครโฟน ที่ตัวคอมพิวเตอร์ แล้วติดตั้งซอฟต์แวร์โทรศัพท์ เช่น โปรแกรม Soft phone X-Lite, Mouthmun เป็นต้น ในส่วนของการใช้โทรศัพท์มือถือบางรุ่นที่มี SIP Protocol สามารถปรับให้เป็นเครื่องโทรศัพท์ไร้สาย ผ่านระบบเครือข่ายไร้สาย WLAN ซึ่งเหมาะสำหรับใช้ในบริเวณที่มีเครือข่ายกระจายอย่างทั่วถึง ในส่วนของการติดตั้งเป็นสถานีประจำ สามารถที่จะโทรเข้าออกได้ตลอดเวลา ก็สามารถติดตั้งได้ 2 แบบ คือหากต้องการที่จะประหยัดค่าใช้จ่าย ราคาอุปกรณ์ไม่แพง ก็สามารถใช้เครื่องโทรศัพท์อะนาล็อกแบบเดิณมาใช้งานได้ โดยติดตั้ง อินเทอร์เน็ต โฟน อะแดปเตอร์ก่อน แต่หากต้องการความสะดวกในการติดตั้งใช้งานก็สามารถเลือกใช้แบบ IP-Phone ติดตั้งต่อสายโดยตรงจากสาย LAN

ภาพที่ 8.6 ภาพแสดงเครือข่ายระบบโทรศัพท์ IP-PBX
(สืบค้นเมื่อ 25 พฤศจิกายน 2563)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

8.6.2 ระบบเสียงประกาศ

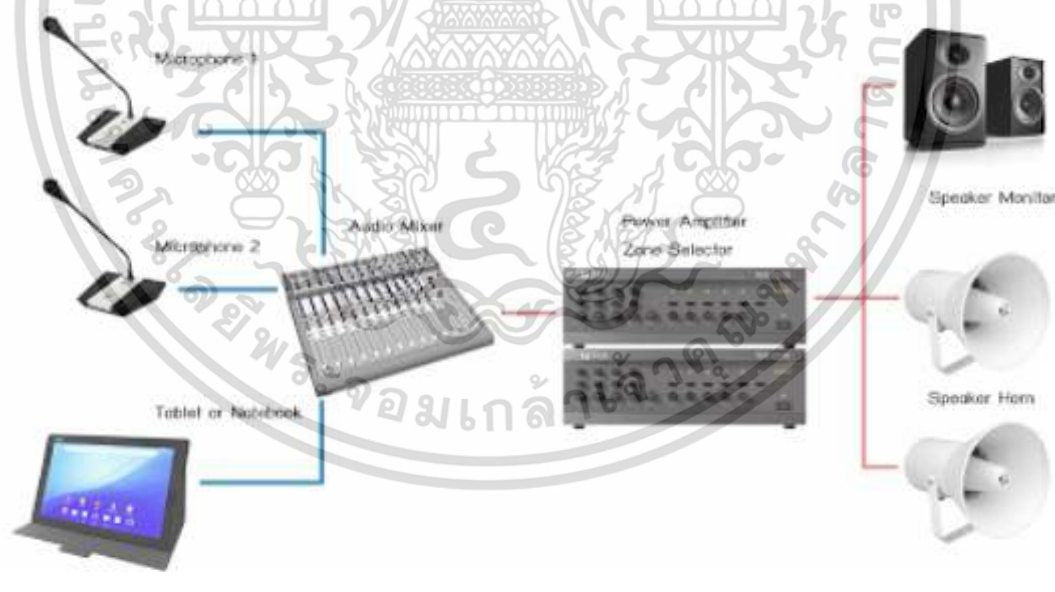
ระบบเสียงประกาศ (PA system) ประกอบไปด้วยอุปกรณ์ดังนี้

8.6.2.1 ไมค์โครโฟน (Microphone) ในระบบเสียงประกาศมีไมค์โครโฟนอยู่ 2 แบบ คือแบบธรรมดาทั่วไป ใช้ไมค์โครโฟนแบบตั้งโต๊ะหรือไมค์ธรรมดา และอีกแบบหนึ่งคือไมค์โครโฟนที่สามารถเลือกพื้นที่สำหรับประกาศได้ เพื่อต้องการประกาศเฉพาะบางพื้นที่ทำให้ไม่ไปรบกวนพื้นที่อื่น

8.6.2.2 เครื่องผสมสัญญาณเสียง (Mixer) เกณฑ์ในการเลือกเครื่องผสมสัญญาณคือจำนวนต้นทางของแหล่งกำเนิดเสียง เครื่องผสมสัญญาณเสียงที่มีระบบขยายจะสามารถใช้งานได้ทันทีโดยไม่ต้องใช้เครื่องขยายเสียง อีกทั้งมีช่องสัญญาณขาออกที่สามารถแบ่งโซนได้โดยไม่ต้องเพิ่มเครื่องเลือกโซน

8.6.2.3 เครื่องขยายเสียง (PA Amplifier) โดยเลือกอย่างเหมาะสมกับจำนวนวัตต์ของลำโพงที่มีอยู่ในระบบ โดยจำนวนวัตต์ของลำโพงทั้งหมดรวมกันต้องไม่มากกว่าจำนวนวัตต์ของเครื่องขยายเสียง

8.6.2.4 ลำโพง (Speaker) ในระบบเสียงประกาศนั้นมีลำโพงแบ่งตามรูปแบบการติดตั้ง เช่น ลำโพงชนิดฝังฝ้า ลำโพงแบบตั้งแต่นขนาดเล็กไปจนถึงขนาดใหญ่ ลำโพงแบบฮอร์น ขึ้นอยู่กับพื้นที่การติดตั้ง และลำโพงที่ใช้ในระบบเสียงประกาศควรจะเป็นลำโพงชนิดพิเศษที่สามารถกันน้ำกันฝุ่นได้ โดยมาตรฐานก็จะแตกต่างกันไปเช่น IP44, IP66 เป็นต้น

Sound Public Address System

ภาพที่ 8.7 ภาพแสดงการเชื่อมต่อระบบเสียงประกาศ (สืบค้นเมื่อ 25 พฤศจิกายน 2563)

(www.igdt.co.th)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

8.7 งานระบบรักษาความปลอดภัย

ระบบรักษาความปลอดภัย เพื่อเป็นการป้องกันความเสียหาย การสูญเสียบัตร ป้องกันอัคคีภัย และป้องกันการโจรกรรม โดยจะเป็นอันตรายต่อทรัพย์สินทั้งของโครงการและผู้ใช้โครงการ รวมไปถึงป้องกันการเกิดอันตรายต่อผู้ใช้ในโครงการ โดยมีระบบในการทำงานดังนี้

8.7.1 ระบบโทรทัศน์กล้องวงจรปิด (CCTV-Close Circuit Television)

คือระบบการบันทึกภาพเคลื่อนไหวที่ถูกจับภาพโดยกล้องวงจรปิด ที่ได้ติดตั้งตามบริเวณต่างๆ มายังเครื่องบันทึก (DVR) และ ส่วนรับภาพดูภาพซึ่งเรียกว่า จอภาพ (Monitor) และบันทึกลงไปยังเครื่องบันทึก เป็นระบบสำหรับใช้เพื่อการรักษาความปลอดภัย หรือ ใช้เพื่อการสอดส่องดูแลสถานการณ์ต่างๆ โดยอุปกรณ์ประกอบไปด้วย กล้องวงจรปิด เครื่องบันทึกภาพ สายสัญญาณ ระบบควบคุมหรือโปรแกรมจัดการ และส่วนประกอบอื่นๆ เช่น Adaptor, Controller, Housing

ภาพที่ 8.8 ภาพแสดงโครงข่ายการทำงานระบบกล้องวงจรปิด (สืบค้นเมื่อ 15 พฤศจิกายน 2563)

(<http://www.tt-comm.com/index.php/ct-menu-item-12/84-articles/105-article-10>)

8.7.2 เจ้าหน้าที่รักษาการณ์

เจ้าหน้าที่รักษาการณ์เป็นหนึ่งในผู้ดูแลโครงการซึ่งจะดูแลรักษาความปลอดภัยทั้งภายในและนอกอาคาร เพื่อป้องกันเหตุอันตรายที่จะเกิดขึ้นกับผู้ใช้โครงการและทรัพย์สิน โดยมีลักษณะการทำงานเป็นกะเวลาผลัดเปลี่ยนกัน ซึ่งจะครอบคลุมทั้ง 24 ชั่วโมง โดยจะอยู่ตามจุดต่างๆ ภายในโครงการ

8.7.3 การออกแบบทางสถาปัตยกรรม

การออกแบบทางสถาปัตยกรรมโดยเป็นการออกแบบอาคารที่มีคุณสมบัติเพื่อความปลอดภัยแก่ผู้ใช้โครงการ อาทิเช่น การออกแบบโดยลดการเกิดมูฮอบบภายในโครงการ ซึ่งเสี่ยงต่อการเกิดอาชญากรรมหรือการโจรกรรม การออกแบบที่สะดวกต่อการเข้าถึงของเจ้าหน้าที่รักษาการณ์ เพื่อ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ลดเวลาการไปยังจุดเกิดเหตุ การออกแบบโดยการคำนึงถึงกิจกรรมต่างๆ ภายในโครงการ การสร้างความสัมพันธ์ให้ผู้ใช้งานเกิดการไหลเวียนในโครงการ ไม่มีจุดไหนที่ไม่มีช่วงเวลาผู้ใช้งาน จะเกิดการช่วยกันสอดส่องและตรวจสอบความปลอดภัยในโครงการ

8.7.4 การป้องกันการโจรกรรม

โดยการใช้อุปกรณ์รักษาความปลอดภัย ซึ่งช่วยในการป้องกันการโจรกรรม คือ ระบบสัญญาณเตือนภัย เมื่อเกิดเหตุการณ์ผิดปกติจะมีการส่งสัญญาณเตือนภัยไปยังเจ้าหน้าที่รักษาการณ์ เพื่อทราบถึงจุดเกิดเหตุและสามารถป้องกันการเสียหายของทรัพย์สินได้ทันท่วงที โดยระบบการทำงานประกอบด้วย

1) เทคนิคทางกลศาสตร์ คือการป้องกันการโจรกรรมทางกายภาพ ได้แก่

- การสร้างรั้วปิดล้อมในบริเวณที่ต้องการความปลอดภัยขั้นสูง
- การสร้างห้องนิรภัย ตู้นิรภัย เพื่อป้องกันการโจรกรรมและอัคคีภัย
- การใช้ระบบกุญแจ และสแกนลิค
- การใช้บานประตูเหล็กสำหรับห้องเฉพาะที่ต้องการความปลอดภัยขั้นสูง

2) เทคนิคทางไฟฟ้า คือระบบสัญญาณแจ้งเหตุ ประกอบด้วย เครื่องดักซึ่งทำงานโดยการรายงานเป็นสัญญาณเสียง

3) เทคนิคกลศาสตร์และอิเล็กทรอนิกส์ โดยการใช้เครื่องดักการกระทบกระเทือนกรณีเกิดเหตุการณ์กระทบกระทั่ง จึงจะเกิดเสียงส่งสัญญาณ หรือการใช้เครื่องดักด้วยลวดขดไฟฟ้า เป็นต้น

8.7.5 ระบบตู้เรียกฉุกเฉิน

เป็นระบบสัญญาณแจ้งเตือนโดยการกดซึ่งเป็นปุ่มเรียกฉุกเฉินมีไว้สำหรับการเรียกร้องขอความช่วยเหลือ หรือแจ้งเหตุฉุกเฉินต่างๆ ได้ในทันที ซึ่งสามารถติดตั้งได้ตามจุดต่างๆ ในโครงการ โดยมีการช่วยเหลือ อาทิเช่นการช่วยเหลือด้านการปฐมพยาบาล ขอความช่วยเหลือด้านความปลอดภัย หรือแม้แต่การแจ้งเตือนเหตุเพลิงไหม้ สำหรับผังการทำงานของ SOS Call Point ในภาพนี้นั้น จะมีการทำงานเป็นหลายห้องปฏิบัติหน้าที่สถานี ทุกๆห้องปฏิบัติหน้าที่สถานี หรือศูนย์กลางของสถานีนั้น จะสามารถรองรับ Call Point ได้หลายตัว ซึ่งในระบบ Call Point จะต้องมีอุปกรณ์คือ ตัว Call Point, Network Switch, Operator Console, Server

ภาพที่ 8.9 ภาพแสดงตู้เรียกฉุกเฉิน (สืบค้นเมื่อ 20 พฤศจิกายน 2563)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

8.8 งานระบบกำจัดขยะ

8.8.1 การจัดการขยะรูปแบบ 3 R

จากหลักการ ผลิต-ใช้-วนกลับ โดยการตั้งจุดรวบรวมขยะมูลฝอย (Station) และจัดให้มีการแบ่งแยกประเภทของถังรองรับขยะมูลฝอยตามสีต่างๆ โดยมีถุงบรรจุภายในถังเพื่อสะดวกและไม่ตกหล่น หรือแพร่กระจาย ทั้งนี้ยังมีการแยกขยะในชั้นละเอียด อาทิเช่น การแยกไม้ปลายแหลม หรือหลอดดูดน้ำ พลาสติก เพื่อสะดวกต่อการนำไปใช้ประโยชน์ต่อไป อีกทั้งยังเป็นการปรับพฤติกรรมผู้บริโภคให้มีจิตสำนึกต่อการแยกขยะเพื่อสภาพแวดล้อมของโลกอย่างมีประสิทธิภาพ จากนั้นจึงแยกทิ้งตามประเภทของวัสดุ แบ่งออกเป็น 6 ถัง ดังนี้

ภาพที่ 8.10 ภาพแสดงถังขยะโดยมีการแยกขยะ (สืบค้นเมื่อ 20 พฤศจิกายน 2563)

- 1) ถังเทา สำหรับขยะประเภทเศษอาหาร น้ำ เปลือกผลไม้ ฯลฯ ซึ่งย่อยสลายได้
- 2) ถังฟ้า สำหรับขยะประเภทกระดาษปนเปื้อน ทิชชู กล่องนม รวมถึงไม้ เช่น ไม้เสียบลูกชิ้น ตะเกียบ (สำหรับกระดาษสะอาด เช่น กระดาษเอกสารใช้แล้ว นิตยสาร กล่องกระดาษล้าง จะมีจุดแยกทิ้งเพิ่มในห้องถ่ายเอกสารภายในสำนักงาน)
- 3) ถังเขียว สำหรับขยะประเภทพลาสติกทุกประเภท รวมถึงกล่องโฟม โดยต้องไม่ปนเปื้อนเศษอาหาร มีการล้างทำความสะอาดก่อนทิ้งลงในถัง
- 4) ถังขาว สำหรับขยะประเภทขวดน้ำพลาสติก PET เท่านั้นเนื่องจากขวด PET เป็นพลาสติกประเภทที่สังเกตได้ชัดเจน แยกได้ง่าย และเป็นวัสดุที่มีมูลค่ามาก นำไปรีไซเคิลต่อได้ง่าย โดยถังขาวรับเฉพาะตัวขวดเท่านั้น สำหรับฉลากและฝาให้แยกทิ้งลงถังเขียว
- 5) ถังเหลือง สำหรับขยะประเภทโลหะและแก้ว เช่น ครอบเครื่องดื่ม ขวดแก้ว

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

6) ถังสีแดง สำหรับขยะอันตราย ต้องการการจัดการหรือทำลายทิ้งโดยผู้เชี่ยวชาญ เช่น กระจบองสเปรย์ ถ่านไฟฉาย แบตเตอรี่ หลอดไฟ

8.8.2 เกณฑ์มาตรฐานภาชนะรองรับขยะมูลฝอย

- 1) ควรจะมีสัดส่วนของถังขยะมูลฝอยจากพลาสติกที่ใช้แล้วไม่ต่ำกว่าร้อยละ 50 โดยน้ำหนัก
- 2) ไม่มีส่วนประกอบสารพิษ (toxic substances) หากจำเป็นควรใช้สารเติมแต่งในปริมาณที่น้อยและไม่อยู่ในเกณฑ์ที่เป็นอันตรายต่อผู้บริโภค
- 3) ทนทานแข็งแรงตามมาตรฐานสากล
- 4) ขนาดพอเหมาะ สามารถรองรับความจุได้เพียงพอต่อปริมาณขยะมูลฝอย และสะดวกต่อการทำความสะอาดภาชนะ
- 5) สามารถป้องกันมิให้มีการสัมผัสหรือค้ำยเคี้ยว ของแมลงวัน หนู แมว สุนัข และสัตว์อื่นๆ

8.8.3 จุดรวบรวมขยะมูลฝอย

ต้องจัดให้มีการตั้งจุดรวบรวมขยะมูลฝอยขึ้น โดยจะกำหนดไว้ตามสถานที่ต่างๆ ได้แก่ สำนักงาน พื้นที่ศูนย์การค้า พื้นที่ส่วนการเรียนรู้ พื้นที่ส่วนนันทนาการ พื้นที่ให้คำปรึกษาสุขภาพจิต โดยมีภาชนะรองรับจัดตั้งไว้เป็นจุดๆ ที่สังเกตเห็นได้สะดวกต่อการใช้งาน ซึ่งการพิจารณาเครื่องมือ แปรสภาพขยะมูลฝอยสามารถเลือกใช้ได้ตามองค์ประกอบและลักษณะสมบัติขยะมูลฝอย ประเภทของแหล่งกำเนิด สถานที่ตั้งระบบโดยมีปัจจัยที่ควรพิจารณาคือ ความสามารถในการทำงานช่วยลดระยะเวลาการย่อยสลายขยะ โดยสถานที่จัดตั้งควรเป็นสถานที่ที่ไม่จำเป็นต้องมีการบำรุงรักษามาก สะดวกต่อการทำความสะอาด ไม่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม โดยไม่ก่อให้เกิดเสียงดังหรือกลิ่นรบกวน หรือมลพิษอื่นๆ การบริการมีการตรวจเช็คซ่อมแซม โครงการสามารถดำเนินการได้เอง และผู้ขายมีบริการหลังการขาย ค่าใช้จ่ายต้องคำนึงถึงเงินลงทุนและค่าบำรุงรักษาภายในระดับราคาที่ยอมรับ

บรรณานุกรม

- ชัชพงศ์ รัตนภิรมย์. 2561. **พหุวัฒนธรรม : ความแตกต่างที่กลมเกลียว**. [Online]. เข้าถึงได้จาก: ชัชพงศ์_รัตนภิรมย์009.pdf (ocsc.go.th)
- ณัฐวดี อัครโกวิทวงศ์. 2550. “สถาปัตยกรรม, เมือง กับความหลากหลายในสังคม”. วิชา. ปีที่ 1. ฉบับที่ 2: 1-32.
- ธัญญวาริน สุขะพิสัยรัฐ. 2561. **โอบรับความหลากหลาย**. [วิถีทัศน์]. กรุงเทพฯ: งานแถลงนโยบายพรรคอนาคตใหม่ เปิดวิสัยทัศน์ เปลี่ยนอนาคต. 16 ธันวาคม 2561.
- เกริก บุญโยธิน. 2557. **Intergeneration Family**. [Online]. เข้าถึงได้จาก: <https://propholic.com/prop-now/intergeneration-family>
- นฤพนธ์ ดั่งวิเศษ. 2563. **อำนาจ อคติและความรุนแรง**. [Online]. เข้าถึงได้จาก: <https://www.sac.or.th/main/th/article/detail/128>
- ศุภชัย ชัยจันทร์ และณรงชน ไล้ประกอบทรัพย์. 2559. “แนวคิดสาธารณะของพื้นที่สาธารณะในเมือง”. วารสารวิชาการ คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น. 15(2): 72-80.
- Ohmsiri. 2563. **ทำไมพื้นที่สีเขียวถึงคลายความเครียดให้เหล่านมนุษย์เงินเดือนสายสร้างสรรค์ได้**. [Online]. เข้าถึงได้จาก: <https://ohmsiri.wordpress.com/2020/03/08>
- ณัฐกานต์ อมาตยกุล. 2562. **พื้นที่สาธารณะ พื้นที่เรียบง่ายที่ทำให้คนเมืองอยากคุยกันมากขึ้น**. [Online]. เข้าถึงได้จาก: <https://themomentum.co/okmd-public-space-advertorial/>
- นราธร สายเส็ง. 2560. “ธรรมชาติมนุษย์กับมุมมองเชิงพื้นที่”. วารสารวิชาการสาขามนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปะ. ปีที่10, ฉบับที่ 1. มกราคม 2560. หน้า 637-643
- ชวิตรา ตันติมาลา. 2560. “พื้นที่สาธารณะและการผลิตพื้นที่: ความหมายใหม่ของความสัมพันธ์ทางสังคม”. วารสารบรรณศาสตร์ มศว. (10): 93-101.
- สุประภาดา โชติมณี. 2552. **การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (Knowledge Sharing) คืออะไร**. [Online]. เข้าถึงได้จาก: <https://kminbusiness.wordpress.com>
- สำนักงานวางผังและพัฒนาเมือง กรุงเทพมหานคร. 2562. **ผังเมืองรวมกรุงเทพมหานครปรับปรุงครั้งที่ 4**. [Online]. เข้าถึงได้จาก: http://plan4bangkok.com/190511_public_hearing_ThonburiNorth.pdf
- สิทธิพล กุสุมอรัญญา. 2556. **โครงการจัดทำผังแม่บทโครงข่ายพื้นที่สีเขียวในเขตกรุงเทพมหานคร**. [Online]. เข้าถึงได้จาก: <http://www.bangkok.go.th/upload/user/00000112/News/TRM/document%20TRM2/clean/1/4july/4.pdf>

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

อรกานต์ ตันตศิรีสุข. 2558. **แนวทางการออกแบบพื้นที่การค้าปลีกสำหรับผู้บริโภคเจเนอเรชันวาย**. วิทยานิพนธ์สถาปัตยกรรมศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสถาปัตยกรรม มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

รองศาสตราจารย์สิทธิพร ภิรมย์รีน. 2551. **“โครงสร้างและองค์ประกอบการวางผังออกแบบพื้นที่ริมน้ำเพื่อฟื้นฟูศูนย์กลางเมืองเก่า”**. วารสารหน้าจั่ว. หน้า 171-173.

ธัญภัทร ชื่นศิริณ. 2559. **“แนวทางการออกแบบสถาปัตยกรรมและสิ่งแวดล้อมสรรค์สร้างบริเวณพื้นที่ริมน้ำ: กรณีศึกษาพื้นที่ริมน้ำแม่น้ำเจ้าพระยา อำเภอเมืองนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์”**. วิทยานิพนธ์สถาปัตยกรรมศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสถาปัตยกรรม. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

Mohammad Sarraf. 2015. **Spatiality of Multiculturalism**. Doctoral Thesis KTH Royal Institute of Technology.

UNDP. USAID. 2014. **Being LGBT in Asia: The Thailand Country Report**. Bangkok.

Auster, E. R., Wylie, K. K. 2006. **Creating active learning in the classroom: A systematic approach**. Journal of Management Education, 30, 333-354.

Settles. B. 2011. **From Theories to Queries: Active learning in practice**. Workshop and Conference Proceeding 16, 2011, 1-18

William H. Whyte. 2558. **The Future of Public Markets and the Case of the Lexington Market in Baltimore**. [Online]. เข้าถึงได้จาก: <http://archplanbaltimore.blogspot.com/2014/12/the-future-of-public-markets-and-case.html>

Neufert, Ernst. (1980). **Ernst Neufert Architects' Data**. สืบค้นจาก Granada Publishing Limited. สืบค้นเมื่อวันที่ 15 พฤษภาคม พ.ศ.2563

ภาคผนวก ก

ข้อกำหนดทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับโครงการ

กฎกระทรวง

ฉบับที่ 55 (พ.ศ. 2543)

ออกความตามในพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522

“อาคารสาธารณะ” หมายความว่า อาคารที่ใช้เพื่อประโยชน์ในการชุมนุมคนได้โดยทั่วไป เพื่อ กิจกรรมทางราชการ การเมือง การศึกษา การศาสนา การสังคม การนันทนาการ หรือการพาณิชย์ ยกเว้น เช่น โรงมหรสพ หอประชุม โรงแรม โรงพยาบาล สถานศึกษา หอสมุด สนามกีฬากลางแจ้ง สนามกีฬาในร่ม ตลาด ห้างสรรพสินค้า ศูนย์การค้า สถานบริการ ท่าอากาศยาน อุโมงค์ สะพาน อาคารจอดรถ สถานีรถ ท่า จอดเรือ โป๊ะจอดเรือ สุสาน ฌาปนสถาน ศาสนาสถาน เป็นต้น

“อาคารพิเศษ” หมายความว่า อาคารที่ต้องการมาตรฐานความมั่นคงแข็งแรง และความปลอดภัย เป็นพิเศษ เช่น อาคารดังต่อไปนี้

ก. อาคารหรือสิ่งก่อสร้างที่สูงเกิน 15 เมตร หรือสะพานหรืออาคาร หรือโครงหลังคาช่วยหนึ่งเกิน 10 เมตร หรือมีลักษณะโครงการสร้างที่อาจก่อให้เกิดภัยอันตรายต่อสาธารณชนได้

“อาคารขนาดใหญ่” หมายความว่า อาคารที่มีพื้นที่รวมกันทุกชั้นหรือชั้นหนึ่งชั้นใดในหลังเดียวกัน เกิน 2,000 ตารางเมตรหรืออาคารที่มีความสูงตั้งแต่ 15.00 เมตรขึ้นไป และมีพื้นที่รวมกันทุกชั้นหรือชั้นหนึ่ง ชั้นใดในหลังเดียวกันเกิน 1,000 ตารางเมตร แต่ไม่เกิน 2,000 ตารางเมตร การวัดความสูงของอาคารให้วัดจากระดับพื้นดินที่ก่อสร้างถึงพื้นดาดฟ้า สำหรับอาคารทรงจั่วหรือปั้นหยา ให้วัดจากระดับพื้นดินที่ก่อสร้างถึง ยอดผนังของชั้นสูงสุด

“สำนักงาน” หมายความว่า อาคารหรือส่วนหนึ่งส่วนใดของอาคารที่ใช้เป็นสำนักงานหรือที่ทำการ

“โรงมหรสพ” หมายความว่า อาคารหรือส่วนหนึ่งส่วนใดของอาคารที่ใช้เป็นสถานที่สำหรับฉายภาพยนตร์ แสดงละคร แสดงดนตรีหรือแสดงมหรสพอื่นใด และมีวัตถุประสงค์เพื่อเปิดให้สาธารณชนเข้า ชมการแสดง นั้น โดยจะมีค่าตอบแทนหรือไม่ก็ตาม

“ภัตตาคาร” หมายความว่า อาคารหรือส่วนหนึ่งส่วนใดของอาคารที่ใช้เป็นที่ขายอาหารหรือ เครื่องดื่ม โดยมีพื้นที่สำหรับตั้งโต๊ะอาหารไว้บริการภายในอาคารหรือภายนอกอาคาร

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

“วัสดุถาวร” หมายความว่า วัสดุซึ่งตามปกติไม่แปลงสภาพไม่ถาวรโดยน้ำ ไฟ หรือดินฟ้าอากาศ

“วัสดุทนไฟ” หมายความว่า วัสดุก่อสร้างที่ไม่เป็นเชื้อเพลิง

“พื้น” หมายความว่า พื้นของอาคารที่บุคคลเข้าอยู่หรือเข้าใช้สอยได้ภายในขอบเขตของคานหรือ ตงที่รับพื้น หรือภายในพื้นนั้น หรือภายในขอบเขตของผนังอาคารรวมทั้งเฉลียงหรือระเบียงด้วย

“ฝา” หมายความว่า ส่วนก่อสร้างในด้านตั้งซึ่งกั้นแบ่งพื้นที่ภายในอาคารให้เป็นห้อง ๆ

“ผนัง” หมายความว่า ส่วนก่อสร้างในด้านตั้งซึ่งกั้นด้านนอกหรือระหว่างหน่วยของอาคารให้เป็น หลังหรือเป็นหน่วยแยกจากกัน

“ผนังกันไฟ” หมายความว่า ผนังที่ปิดด้วยอิฐธรรมดาหนาไม่น้อยกว่า 18 เซนติเมตร และไม่มี ช่องที่ไฟหรือควันผ่านได้หรือจะเป็นผนังที่ทำด้วยวัสดุทนไฟอย่างอื่นที่มีคุณสมบัติในการป้องกันไฟได้ดีไม่ น้อยกว่าผนังที่ก่อด้วยอิฐธรรมดาหนา 18 เซนติเมตร ถ้าเป็นผนังคอนกรีตเสริมเหล็กต้องหนาไม่น้อยกว่า 12 เซนติเมตร

“อิฐธรรมดา” หมายความว่า ดินที่ทำการขึ้นเป็นแท่งและได้เผาให้สุก

“หลังคา” หมายความว่า สิ่งปกคลุมส่วนบนของอาคารสำหรับป้องกันแดดและฝน รวมทั้ง โครงสร้าง หรือสิ่งใดซึ่งประกอบขึ้นเพื่อยึดเหนี่ยวสิ่งปกคลุมนี้ให้มั่นคงแข็งแรง

“ดาดฟ้า” หมายความว่า พื้นส่วนบนสุดของอาคารที่ไม่มีหลังคาปกคลุม และบุคคลสามารถขึ้นไปใช้ สอยได้

“ช่วงบันได” หมายความว่า ระยะตั้งบันไดซึ่งมีขั้นต่อเนื่องกันโดยตลอด

“ลูกตั้ง” หมายความว่า ระยะตั้งของขั้นบันได

“ลูกนอน” หมายความว่า ระยะราบของขั้นบันได

“ความกว้างสุทธิ” หมายความว่า ความกว้างที่วัดจากจุดหนึ่งไปยังอีกจุดหนึ่งโดยปราศจากสิ่งใด ๆ กีดขวาง

“ที่ว่าง” หมายความว่า พื้นที่อันปราศจากหลังคาหรือสิ่งก่อสร้างปกคลุม ซึ่งพื้นที่ดังกล่าวอาจจะ จัดให้เป็นบ่อน้ำ สระว่ายน้ำบ่อพักน้ำเสีย ที่พักมูลฝอย ที่พักรวมมูลฝอย หรือที่จอดรถ ที่อยู่นอกอาคารก็ได้ และให้หมายความรวมถึงพื้นที่ของสิ่งก่อสร้าง หรืออาคารที่สูงจากระดับพื้นดินไม่เกิน 1.20 เมตร และไม่มี หลังคาหรือสิ่งก่อสร้างปกคลุมเหนือระดับนั้น

“ถนนสาธารณะ” หมายความว่า ถนนที่เปิดหรือยินยอมให้ประชาชนเข้าไปหรือใช้เป็นสัญจรได้ ทั้งนี้ ไม่ว่าจะมีการเรียกเก็บค่าตอบแทนหรือไม่

หมวด 1

ลักษณะของอาคาร

ข้อ 7 ป้ายหรือสิ่งก่อสร้างขึ้นสำหรับติดหรือตั้งป้ายที่อาคารต้องไม่บังช่องระบายอากาศ หน้าต่าง ประตู หรือ ทางหนีไฟ

ข้อ 8 ป้ายหรือสิ่งก่อสร้างขึ้นสำหรับติดหรือตั้งป้ายบนหลังคา หรือดาดฟ้าของอาคารต้องไม่ล้ำออกนอกแนว ผนังรอบนอกของอาคารและส่วนบนสุดของป้ายหรือสิ่งก่อสร้างขึ้นสำหรับติดหรือตั้งป้ายต้องสูงไม่เกิน 6 เมตร จากส่วนสูงสุดของหลังคาหรือดาดฟ้าของอาคารที่ติดตั้งป้ายนั้น

ข้อ 9 ป้ายที่ยื่นจากผนังอาคารให้ยื่นได้ไม่เกินแนวกันสาด และให้สูงได้ไม่เกิน 60 เซนติเมตร หรือมีพื้นที่ป้าย ไม่เกิน 2 ตารางเมตร

ข้อ 10 ป้ายที่ติดตั้งเหนือกันสาดและไม่ได้ยื่นจากผนังอาคาร ให้ติดตั้งได้โดยมีความสูงของป้ายไม่เกิน 60 เซนติเมตรวัดจากขอบบนของปลายกันสาดนั้น หรือมีพื้นที่ป้ายไม่เกิน 2 ตารางเมตร

ข้อ 11 ป้ายที่ติดตั้งใต้กันสาดให้ติดตั้งแนบผนังอาคาร และต้องสูงจากพื้นทางเท้าไม่น้อยกว่า 2.50 เมตร

ข้อ 12 ป้ายโฆษณาสำหรับโรงมหรสพให้ติดตั้งขนาดกบผนังอาคารโรงมหรสพ แต่จะยื่นห่างจากผนังได้ไม่เกิน 50 เซนติเมตร หรือหากติดตั้งป้ายบนกันสาดนั้น และความสูงของป้ายทั้งสองกรณีต้องไม่เกินความสูงของ อาคาร

ข้อ 13 ป้ายที่ติดตั้งอยู่บนพื้นดินโดยตรง ต้องมีความสูงไม่เกินระยะที่วัดจากจุดที่ติดตั้งป้ายไปจนถึงกึ่งกลาง ถนนสาธารณะที่อยู่ใกล้ป้ายนั้นที่สุด และมีความยาวของป้ายไม่เกิน 32 เมตร

หมวด 2 ส่วนต่างๆ ของอาคาร

ส่วนที่ 1 วัสดุของอาคาร

ข้อ 14 สิ่งก่อสร้างขึ้นสำหรับติดหรือตั้งป้ายที่ติดตั้งบนพื้นดินโดยตรงให้ทำด้วยวัสดุทนไฟทั้งหมด

ข้อ 15 เสา คาน ผนัง บันได และผนังของอาคารที่สูงตั้งแต่สามชั้นขึ้นไป โรงมหรสพ หอประชุม โรงงาน โรงแรม โรงพยาบาล หอสมุด ห้างสรรพสินค้า อาคารขนาดใหญ่ สถานบริการตามกฎหมายว่าด้วยสถาน บริการ ท่าอากาศยาน หรืออุโมงค์ ต้องทำด้วยวัสดุถาวรที่เป็นวัสดุทนไฟด้วย

ข้อ 18 ครีวในอาคารต้องมีพื้นและผนังที่ทำด้วยวัสดุถาวรที่เป็นวัสดุทนไฟ ส่วนฝาและเพดานนั้น หากไม่ได้ทำ ด้วยวัสดุถาวรที่เป็นวัสดุทนไฟ ก็ให้บุด้วยวัสดุทนไฟ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ส่วนที่ 2 พื้นที่ภายในอาคาร

ข้อ 19 อาคารอยู่อาศัยรวมต้องมีพื้นที่ภายในแต่ละหน่วยที่ใช้เพื่อการอยู่อาศัยไม่น้อยกว่า 20 ตารางเมตร

ข้อ 20 ห้องนอนในอาคารให้มีความกว้างด้านแคบที่สุดไม่น้อยกว่า 2.50 เมตร และมีพื้นที่ไม่น้อยกว่า 8 ตารางเมตร

ข้อ 21 ช่องทางเดินในอาคาร ต้องมีความกว้างไม่น้อยกว่าตามที่กำหนดไว้ดังต่อไปนี้

ประเภทอาคาร	ความกว้าง (เมตร)
1.อาคารอยู่อาศัย	1.00
2.อาคารอยู่อาศัยรวมหอพักตาม กฎหมายว่าด้วยหอพัก อาคาร พาณิชยกรรม โรงงาน อาคารพิเศษ สำนักงาน อาคารสาธารณะ	1.50

ข้อ 22 ห้องหรือส่วนของอาคารที่ใช้ในการทำกิจกรรมต่างๆ ต้องมีระยะดิ่งไม่น้อยกว่าตามที่กำหนดไว้ดังต่อไปนี้

ประเภทการใช้อาคาร	ระยะดิ่ง (เมตร)
1. ห้องที่ใช้เป็นที่พักอาศัย บ้านแถว ห้องพักโรงแรม ห้องเรียนนักเรียนอนุบาล ครุฑสำหรับอาคารอยู่อาศัย ห้องพักคนไข้พิเศษ ช่องทางเดินในอาคาร	2.60
2. ห้องที่ใช้เป็นสำนักงาน	3.00
3. ห้องขายสินค้า ห้องประชุม ห้องคนไข้รวม คลังสินค้า โรงครัว ตลาด และอื่นๆ ที่คล้ายกัน	3.50
4. ระเบียง	2.20

ระยะดิ่งตามวรรคหนึ่งให้วัดจากพื้นถึงพื้น ในกรณีของชั้นใต้หลังคาให้วัดจากพื้นถึงยอดฝาดหรือยอด ผนังอาคาร และในกรณีของห้องหรือส่วนของอาคารที่อยู่ภายในโครงสร้างของหลังคา ให้วัดจากพื้นถึงยอดฝาด หรือยอดฝาดหรือยอดผนังของห้องหรือส่วนของอาคารดังกล่าวที่ไม่ใช่โครงสร้างของหลังคา

ห้องในอาคารซึ่งมีระยะดิ่งระหว่างพื้นถึงพื้นอีกชั้นหนึ่งตั้งแต่ 5 เมตรขึ้นไป จะทำพื้นชั้นลอยในห้อง นั้นก็ได้ โดยพื้นชั้นลอยดังกล่าวนั้นต้องมีเนื้อที่ไม่เกินร้อยละสี่สิบของเนื้อที่ห้อง ระยะดิ่งระหว่างพื้นชั้นลอยถึง พื้นอีกชั้นหนึ่งต้องไม่น้อยกว่า 2.40 เมตร และระยะดิ่งระหว่างพื้นห้องถึงพื้นชั้นลอยต้องไม่น้อยกว่า 2.40 เมตร ด้วย

ห้องน้ำ ห้องส้วม ต้องมีระยะดิ่งระหว่างพื้นถึงเพดานไม่น้อยกว่า 2 เมตร

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ส่วนที่ 3 บันไดของอาคาร

ข้อ 24 บันไดของอาคารอยู่อาศัยรวม หอพักตามกฎหมายว่าด้วยหอพัก สำนักงาน อาคารสาธารณะ อาคารพาณิชย์ โรงงาน และอาคารพิเศษ สำหรับที่ใช้กับชั้นที่มีพื้นที่อาคารชั้นเหนือขึ้นไป รวมกันไม่เกิน 300 ตารางเมตร ต้องมีความกว้างสุทธิไม่น้อยกว่า 1.20 เมตร แต่สำหรับบันไดของอาคารดังกล่าวที่ใช้กับชั้นที่มีพื้นที่อาคารชั้นเหนือขึ้นไปรวมกันเกิน 300 ตารางเมตร ต้องมีความกว้างสุทธิไม่น้อยกว่า 1.50 เมตร ถ้าความกว้างสุทธิของบันไดน้อยกว่า 1.50 เมตร ต้องมีบันไดอย่างน้อยสองบันได และแต่ละบันไดต้องมีความกว้างสุทธิ ไม่น้อยกว่า 1.20 เมตร

บันไดของอาคารที่ใช้เป็นที่ชุมนุมของคนจำนวนมาก เช่น บันไดห้องประชุมหรือห้องบรรยายที่มีพื้นที่ รวมกันตั้งแต่ 500 ตารางเมตรขึ้นไป หรือบันไดห้องรับประทานอาหารหรือสถานบริการที่มีพื้นที่รวมกันตั้งแต่ 1000 ตารางเมตรขึ้นไป หรือบันไดของแต่ละชั้นของอาคารนั้นที่มีพื้นที่รวมกันตั้งแต่ 2000 ตารางเมตรขึ้นไป ต้องมีความกว้างไม่น้อยกว่า 1.50 เมตร อย่างน้อยสองบันได ถ้ามีบันไดเดียวต้องมีความกว้างไม่น้อยกว่า 3 เมตร

บันไดที่สูงเกิน 4 เมตร ต้องมีชานพักบันไดทุกช่วง 4 เมตร หรือน้อยกว่านั้น และระยะตั้งจากชั้นบันได หรือชานพักบันไดถึงส่วนต่ำสุดของอาคารที่อยู่เหนือขึ้นไปต้องสูงไม่น้อยกว่า 2.10 เมตร

ชานพักบันไดและพื้นหน้าบันไดต้องมีความกว้างและความยาวไม่น้อยกว่าความกว้างสุทธิของบันได เว้นแต่บันไดที่มีความกว้างสุทธิเกิน 2 เมตร ชานพักบันไดและพื้นหน้าบันไดจะมีความยาวไม่เกิน 2 เมตรก็ได้

บันไดตามวรรคหนึ่งและวรรคสองต้องมีลูกตั้งสูงไม่เกิน 18 เซนติเมตร ลูกนอนเมื่อหักส่วนที่ขึ้นบันได เหลื่อมกันออกแล้วเหลือความกว้างไม่น้อยกว่า 25 เซนติเมตร และต้องมีราวบันไดกั้นตักบันไดที่มีความกว้าง สุทธิเกิน 6 เมตร และช่วงบันไดสูงเกิน 1 เมตร ต้องมีราวบันไดทั้งสองข้าง บริเวณจุกบันไดต้องมีวัสดุกันลื่น

ข้อ 25 บันไดตามข้อ 24 จะต้องมียุ่ห่างไม่เกิน 40 เมตร จากจุดที่ไกลสุดบนพื้นชั้นนั้น

ข้อ 26 บันไดตามข้อ 23 และข้อ 24 ที่เป็นแนวโค้งเกิน 90 องศา จะไม่มีชานพักบันไดก็ได้ แต่ต้องมี ความกว้างเฉลี่ยของลูกนอนไม่น้อยกว่า 22 เซนติเมตร สำหรับบันไดตามข้อ 23 และไม่น้อยกว่า 25 เซนติเมตร สำหรับบันไดตามข้อ 24

ส่วนที่ 4 บันไดหนีไฟ

ข้อ 27 อาคารที่สูงตั้งแต่สี่ชั้นขึ้นไปและสูงไม่เกิน 23 เมตร หรืออาคารที่สูงสามชั้นและมีดาดฟ้าเหนือ ชั้นที่สามที่มีพื้นที่เกิน 16 ตารางเมตรนอกจากมีบันไดตามปกติแล้ว ต้องมีมีบันไดหนีไฟที่ทำด้วยวัสดุทนไฟ อย่างน้อยหนึ่งแห่ง และต้องมีทางเดินไปยังบันไดหนีไฟนั้นได้โดยไม่มีสิ่งกีดขวาง

ข้อ 28 บันไดหนีไฟต้องมีความลาดชันน้อยกว่า 60 องศา เว้นแต่ตึกแถวและบ้านแถวที่สูงไม่เกินสี่ชั้น ให้มีบันไดหนีไฟที่มีความลาดชันเกิน 60 องศา และต้องมีชานพักบันไดทุกชั้น

ข้อ 29 บันไดหนีไฟภายนอกอาคารต้องมีความกว้างสุทธิไม่น้อยกว่า 60 เซนติเมตร และต้องผนังส่วน ที่บันไดหนีไฟพาดผ่านเป็นผนังที่บ่อสร้างด้วยวัสดุถาวรที่เป็นวัสดุทนไฟ

บันไดหนีไฟตามวรรคหนึ่ง ถ้าทอดไม่ถึงพื้นชั้นล่างของอาคารต้องมีบันไดโลหะที่สามารถเลื่อนหรือยัด หรือหย่อนลงมาจนถึงพื้นชั้นล่างได้

ข้อ 30 บันไดหนีไฟตามอาคารต้องมีความกว้างสุทธิไม่น้อยกว่า 80 เซนติเมตร มีผนังที่บ่อสร้างด้วย วัสดุถาวรที่เป็นวัสดุทนไฟกั้นโดยรอบ เว้นแต่ส่วนที่ช่องระบายอากาศและช่องประตูหนีไฟ และต้องมีอากาศ ถ่ายเทจากภายนอกอาคารได้โดยแต่ละชั้นต้องมีช่องระบายอากาศที่เปิดสู่ภายนอกอาคารได้มีพื้นที่รวมกันไม่ น้อยกว่า 1.4 ตารางเมตร กบต้องมีแสงสว่างให้เพียงพอทั้งกลางวันและกลางคืน

ข้อ 31 ประตูหนีไฟต้องทำด้วยวัสดุทนไฟ มีความกว้างสุทธิไม่น้อยกว่า 80 เซนติเมตร สูงไม่น้อยกว่า 1.90 เมตร และต้องทำเป็นบานเปิดชนิดผลักออกสู่ภายนอกเท่านั้น กบต้องมีติดอุปกรณ์ ชนิดที่บังคับให้บาน ประตูปิดได้เอง และต้องสามารถเปิดออกได้โดยสะดวกตลอดเวลา ประตูหรือทางออกสู่บันไดหนีไฟต้องไม่มีธรณี หรือขอบกั้น

ข้อ 32 พื้นหน้าบันไดหนีไฟต้องกว้างไม่น้อยกว่าความกว้างของบันไดและอีกด้านหนึ่งกว้างไม่น้อยกว่า 1.50 เมตร

หมวดที่ 3 ที่ว่างภายนอกอาคาร

ข้อ 33 อาคารแต่ละหลังหรือหน่วยต้องมีที่ว่างตามที่กำหนดดังต่อไปนี้

(1) อาคารอยู่อาศัย และอาคารอยู่อาศัยรวม ต้องมีที่ว่างไม่น้อยกว่า 30 ใน 100 ส่วนของ พื้นที่ชั้นหนึ่งมากที่สุดของอาคาร

หมวดที่ 4 แนวอาคารและระยะต่างๆ ของอาคาร

ข้อ 41 อาคารที่ก่อสร้างหรือดัดแปลงใกล้ถนนสาธารณะที่มีความกว้างน้อยกว่า 6 เมตร ให้ร่นแนว อาคารห่างจาก กึ่งกลางถนนสาธารณะอย่างน้อย 3 เมตร

อาคารที่สูงเกินสองชั้นหรือเกิน 8 เมตร ห้องแถว ตึกแถว บ้านแถว อาคารพาณิชย์โรงงาน อาคาร สาธารณะ ป้าย หรือสิ่งก่อสร้างขึ้นสำหรับติดหรือตั้งป้าย หรือคลังสินค้า ที่ก่อสร้างหรือดัดแปลงใกล้ถนน สาธารณะ

(1) ถ้าถนนสาธารณะนั้นมีความกว้างน้อยกว่า 10 เมตร ให้ร่นแนวอาคารห่างจากกึ่งกลางถนนสาธารณะ อย่างน้อย 6 เมตร

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

(2) ถ้าถนนสาธารณะนั้นมีความกว้างตั้งแต่ 10 เมตรขึ้นไป แต่ไม่เกิน 20 เมตร ให้ร่นแนวอาคารห่างจาก เขตถนนสาธารณะอย่างน้อย 1 ใน 10 ของความกว้างของถนนสาธารณะ

ข้อ 44 ความสูงของอาคารไม่ว่าจากจุดหนึ่งจุดใด ต้องไม่เกินสองเท่าของระยะราบ วัดจากจุดนั้นไปตั้งฉากกับแนว เขตด้านตรงข้ามของถนนสาธารณะที่อยู่ใกล้อาคารนั้นที่สุด

ความสูงของอาคารให้วัดแนวตั้งจากระดับถนนหรือระดับพื้นดินที่ก่อสร้างขึ้นไปถึงส่วนของอาคารที่สูงที่สุด สำหรับ อาคารทรงจั่วหรือปั้นหยาให้วัดถึงยอดผนังของชั้นสูงสุด

ข้อ 46 อาคารหลังเดียวกันซึ่งอยู่ที่มุมถนนสาธารณะสองสายขนาดไม่เท่ากัน ความสูงของอาคาร ณ จุดใดต้องไม่ เกินสองเท่าของระยะราบที่ใกล้ที่สุด จากจุดนั้นไปตั้งฉากกับแนวเขตถนนสาธารณะด้านตรงข้าม ของสายที่กว้างกว่า และความ ยาวของอาคารตามแนวถนนสาธารณะที่แคบกว่าต้องไม่เกิน 60 เมตร สำหรับ อาคารซึ่งเป็นห้องแถวหรือตึกแถว ความยาวของอาคารตามแนวถนนสาธารณะที่แคบกว่าต้องไม่เกิน 15 เมตร

ข้อ 48 การก่อสร้างอาคารในที่ดินเจ้าของเดียวกัน ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ดังต่อไปนี้(1) ผนังของ อาคารด้านที่มีหน้าต่าง ประตูช่องระบายอากาศหรือช่องแสง หรือระเบียงของอาคารต้องมีระยะห่างจาก ผนังของอาคารอื่นด้านที่มีหน้าต่าง ประตูช่องระบายอากาศหรือช่องแสงหรือระเบียงของอาคาร ดังต่อไปนี้

(ง) อาคารที่มีความสูงเกิน 15 เมตร แต่ไม่ถึง 23 เมตร ผนังของอาคารต้องอยู่ห่างจากผนัง หรือ ระเบียงของอาคารอื่นที่มีความสูงเกิน 9 เมตร แต่ไม่ถึง 23 เมตร ไม่น้อยกว่า 3.50 เมตร (3) ผนังของอาคารที่มีความสูงเกิน 15 เมตร แต่ไม่ถึง 23 เมตร ด้านที่เป็นผนังที่บต้องอยู่ห่างจากผนังของอาคารอื่นที่มีความสูงเกิน 15 เมตร แต่ไม่ถึง 23 เมตร ด้านที่เป็นผนังที่บไม่น้อยกว่า 1 เมตร สำหรับอาคารที่มีลักษณะตาม (2) และ (3) ผนังของคานฟ้าของอาคารด้านที่อยู่ใกล้กับอาคารอื่นให้ทำการก่อสร้าง เป็นผนังที่บสูงจากพื้นคานฟ้าไม่น้อยกว่า 1.80 เมตร

ข้อ 50 ผนังของอาคารที่มีหน้าต่าง ประตูช่องระบายอากาศหรือช่องแสง หรือระเบียงของอาคารต้อง มีระยะห่าง จากแนวเขตที่ดิน ดังนี้

(2) อาคารที่มีความสูงเกิน 9 เมตร แต่ไม่ถึง 23 เมตร ผนังหรือระเบียงต้องอยู่ห่างเขตที่ดิน ไม่น้อยกว่า 3 เมตร

ผนังของอาคารที่อยู่ห่างเขตที่ดินน้อยกว่าตามที่กำหนดไว้ใน (1) หรือ (2) ต้องอยู่ห่างจากเขต ที่ดินไม่น้อยกว่า 50 เซนติเมตร เว้นแต่จะก่อสร้างชิดเขตที่ดินและอาคารดังกล่าวจะก่อสร้างได้สูง ไม่ เกิน 15 เมตร ผนังของอาคารที่อยู่ชิดเขตที่ดิน หรือห่างจากเขตที่ดินน้อยกว่าที่ระบุไว้ใน (1) หรือ (2) ต้องก่อสร้างเป็นผนังที่บ และคานฟ้าของอาคารด้านนั้นให้ทำผนังที่บสูง จากคานฟ้าไม่น้อยกว่า 1.80 เมตร ในกรณีก่อสร้างชิดเขตที่ดินต้องได้รับความยินยอมเป็นหนังสือจากเจ้าของที่ดินข้างเคียง ด้านนั้นด้วย

ภาคผนวก ข
ระบบประกอบอาคาร

กฎกระทรวง

ฉบับที่ 39 (พ.ศ. 2537)

ออกความตามในพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522

หมวด 1

ระบบระบายอากาศ ระบบไฟฟ้าและระบบป้องกันเพลิงไหม้

ข้อ 9 การระบายในอาคารสูงหรืออาคารขนาดใหญ่พิเศษต้องจัดให้มีการระบายอากาศโดยวิธี ธรรมชาติหรือโดยวิธีกล ดังต่อไปนี้

การระบายอากาศโดยวิธีธรรมชาติ ให้ใช้เฉพาะกับพื้นที่มีผนังด้านนอกอย่างน้อยหนึ่งด้านโดยให้มีช่องเปิดสู่ ภายนอกอาคารได้ เช่น ประตู หน้าต่าง หรือบานเกล็ด ซึ่งต้องเปิดไว้ระหว่างใช้สอยพื้นที่ นั้น ๆ และพื้นที่ ของช่องเปิดนี้ต้องเปิดได้ไม่น้อยกว่าร้อยละ 10 ของพื้นที่

การระบายอากาศโดยวิธีกล ให้ใช้กับพื้นที่อาคารใดก็ได้ โดยให้มีกลอุปกรณ์ขับเคลื่อนอากาศเพื่อให้เกิดการนำ อากาศภายนอกเข้ามาตามอัตราดังต่อไปนี้

ตารางที่ ข.1 แสดงอัตราการระบายอากาศในสถานที่ต่างๆ

ลำดับ	สถานที่	อัตราการระบายอากาศไม่น้อยกว่าจำนวนเท่าของปริมาตรของห้องใน 1 ชั่วโมง
1	ห้องน้ำ ห้องส้วมของที่พักอาศัยหรือสำนักงาน	2
2	ห้องน้ำ ห้องส้วมของอาคารสาธารณะ	4
3	ที่จอดรถที่อยู่ต่ำกว่าระดับพื้นดิน	4
4	สถานที่จำหน่ายอาหารและเครื่องดื่ม	7
5	สำนักงาน	7
6	ห้องพักในโรงแรมหรืออาคารชุด	7
7	ห้องครัวของสถานที่จำหน่ายอาคารและเครื่องดื่ม	24
8	ลิฟต์โดยสารและลิฟต์ดับเพลิง	30

สำหรับห้องครัวของสถานที่จำหน่ายอาหารและเครื่องดื่มจะให้มีอัตราการระบายอากาศน้อยกว่าที่ กำหนดได้แต่ต้องมีการระบายอากาศครอบคลุมแหล่งที่เกิดของกลิ่น คิวิน หรือก๊าซที่ ต้องการระบาย ทั้งนี้ต้อง ไม่น้อยกว่า 12 เท่าของปริมาตรของห้องใน 1 ชั่วโมง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สถานที่อื่น ๆ ที่มีได้ระบุไว้ในตารางให้ใช้อัตราการระบายอากาศของสถานที่ที่มีลักษณะใกล้เคียง

ตำแหน่งช่องนำอากาศเข้าโดยวิธีกล ต้องห่างจากที่เกิดอากาศเสียและช่องระบายอากาศทิ้งไม่น้อยกว่า 5.00 เมตร สูงจากพื้นดินไม่น้อยกว่า 1.50 เมตร

ข้อ 10 การระบายอากาศในอาคารสูงหรืออาคารขนาดใหญ่พิเศษที่มีการปรับภาวะอากาศด้วยระบบ การปรับต้องมีลักษณะดังต่อไปนี้

- (1) ต้องมีการนำอากาศภายนอกเข้ามาในพื้นที่ปรับภาวะอากาศหรือดูดอากาศจากภายในพื้นที่ปรับ ภาวะอากาศออกไปไม่น้อยกว่าอัตราดังต่อไปนี้

ตารางที่ ข.2 แสดงอัตราการระบายอากาศในกรณีที่มีระบบปรับภาวะอากาศ

ลำดับ	สถานที่	ลูกบาศก์เมตร / ชั่วโมง / ตารางเมตร
1	สำนักงาน	2
2	ห้องพักในโรงแรมหรืออาคารชุด	2
3	ห้องปฏิบัติการ	2
4	ร้านตัดผม	3
5	สถานบริหารร่างกาย	5
6	ร้านเสริมสวย	5
7	ห้องประชุม	6
8	ห้องน้ำห้องส้วม	10
9	สถานที่จำหน่ายอาหารและเครื่องดื่ม (ห้องรับประทานอาหาร)	10
10	ไนต์คลับ บาร์ หรือสถานลีลาศ	10
11	ห้องครัว	30

สถานที่อื่น ๆ ที่มีได้ระบุไว้ในตารางให้ใช้อัตราการระบายอากาศของสถานที่ที่มีลักษณะใกล้เคียงกัน

(2) ห้ามนำสารทำความเย็นชนิดเป็นอันตรายต่อร่างกาย หรือติดไฟได้ง่ายมาใช้กับระบบปรับภาวะ อากาศที่ใช้สารทำความเย็นโดยตรง

(3) ระบบปรับภาวะอากาศด้วยน้ำ ห้ามต่อท่อน้ำของระบบปรับภาวะอากาศเข้ากับท่อน้ำของระบบ ประปาโดยตรง

(4) ระบบท่อลมของระบบปรับภาวะอากาศต้องมีลักษณะดังต่อไปนี้

(ก) ท่อลม วัสดุหุ้มท่อลม และวัสดุภายในท่อลม ต้องเป็นวัสดุที่ไม่ติดไฟ และไม่ เป็นส่วนที่ทำให้เกิดควันเมื่อเกิดเพลิงไหม้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

(ข) ท่อลมส่วนที่ติดตั้งผ่านผนังกันไฟหรือพื้นที่ทำด้วยวัสดุทนไฟ ต้องติดตั้งลึกลงไปใต้พื้น อย่งสนิทโดยอัตโนมัติเมื่ออุณหภูมิสูงเกินกว่า 74 องศาเซลเซียส และลึกลงไปใต้พื้น ต้องมีอัตราการทนไฟไม่น้อยกว่า 1 ชั่วโมง 30 นาที

(ค) ห้ามใช้ทางเดินร่วม บันได ช่องบันได ช่องลิฟต์ของอาคารเป็นส่วนหนึ่งของระบบท่อลม ส่งหรือระบบท่อลมกลับ เว้นแต่ส่วนที่เป็นพื้นที่ว่างระหว่างเพดานกับพื้นห้องชั้นเหนือขึ้นไปหรือหลังคาที่มี ส่วนประกอบของเพดานนี้มีอัตราการทนไฟไม่น้อยกว่า 1 ชั่วโมง

(5) การขับเคลื่อนอากาศของระบบปรับอากาศต้องมีลักษณะดังต่อไปนี้

มีสวิตช์ตัดลมของระบบการขับเคลื่อนอากาศที่ปิดเปิดด้วยมือติดตั้งในที่ที่เหมาะสมและสามารถเปิดปิดสวิตช์ ได้ทันทีเมื่อเกิดเพลิงไหม้

ระบบปรับอากาศที่มีลมหมุนเวียนตั้งแต่ 50 ลูกบาศก์เมตรต่อนาทีขึ้นไป ต้องติดตั้งอุปกรณ์ตรวจจับควัน หรืออุปกรณ์ตรวจสอบการเกิดเพลิงไหม้ที่มีสมรรถนะไม่ด้อยกว่าอุปกรณ์ตรวจจับควันซึ่งสามารถบังคับให้ สวิตช์หยุดการทำงานของระบบได้โดยอัตโนมัติ

ทั้งนี้ การออกแบบและควบคุมการติดตั้งระบบปรับอากาศและระบบระบายอากาศในอาคารสูงหรืออาคาร ขนาดใหญ่พิเศษต้องดำเนินการโดยผู้ได้รับใบอนุญาตเป็นผู้ประกอบวิชาชีพวิศวกรรมควบคุมตั้งแต่ประเภท สามัญวิศวกรรมขึ้นไปตามกฎหมายว่าด้วยวิชาชีพวิศวกรรม

ข้อ 11 อาคารสูงหรืออาคารขนาดใหญ่พิเศษต้องมีรับจ่ายพลังงานไฟฟ้าเพื่อการแสงสว่างหรือกำลัง ซึ่งต้องมีการเดินสายและติดตั้งอุปกรณ์ไฟฟ้าตามมาตรฐานของการไฟฟ้านครหลวงหรือการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค ให้ใช้มาตรฐานเพื่อความปลอดภัยทางไฟฟ้าของสำนักงานพลังงานแห่งชาติ

ในระบบการจ่ายไฟฟ้าต้องมีสวิตช์ประธานซึ่งติดตั้งในที่ที่จัดไว้โดยเฉพาะแยกจากบริเวณที่ใช้สอยเพื่อ การอื่นในการนี้ จะจัดไว้เป็นห้องต่างหากสำหรับกรณีติดตั้งภายในอาคาร หรือจะแยกเป็นอาคารโดยเฉพาะก็ได้

การติดตั้งหม้อแปลงไฟฟ้าหรือเครื่องกำเนิดไฟฟ้าให้นำความในวรรคสองมาใช้บังคับ โดยจะรวม บริเวณที่ติดตั้งสวิตช์ประธาน หม้อแปลงไฟฟ้า และเครื่องกำเนิดไฟฟ้าไว้ในที่เดียวกันก็ได้

เมื่อมีการใช้กระแสไฟฟ้าเต็มตามที่กำหนดในแบบแปลนระบบไฟฟ้า แรงดันไฟฟ้าที่สายวงจรรย่อยจะ แตกต่างจากแรงดันไฟฟ้าที่แผงสวิตช์ประธานได้ไม่เกินร้อยละห้า

ข้อ12 แผงสวิตช์วงจรรย่อยทุกแผงของระบบไฟฟ้าต้องต่อลงดิน การต่อลงดิน หลักสายดิน และวิธีการ ต่อให้เป็นไปตามมาตรฐานของการไฟฟ้านครหลวงหรือการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค ในกรณีที่อยู่ นอกเขตความ รับผิดชอบของการไฟฟ้านครหลวง และการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคให้ใช้มาตรฐานเพื่อความปลอดภัยทางไฟฟ้าของ สำนักงานพลังงานแห่งชาติ

ข้อ13 อาคารสูงต้องมีระบบป้องกันอันตรายจากฟ้าผ่า ซึ่งประกอบด้วย เสาล่อฟ้า สายล่อฟ้า สาย ตัวนำ สายนำลงดิน และหลักสายดินที่เชื่อมโยงกันเป็นระบบ สำหรับสายนะลงดินนี้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ต้องมีขนาดพื้นที่ ภาคตัดขวางเทียบได้ไม่น้อยกว่าสายทองแดงตีเกลียวขนาด 30 ตารางมิลลิเมตร สายนำลงดินนี้ต้องเป็นระบบ ที่แยกเป็นอิสระจากระบบสายดินอื่นอาคารแต่ละหลังต้องมีสายตังนำ โดยรอบอาคารและมีสายนำลงดินต่อจาก สายตัวนำห่างกันทุกระยะไม่เกิน 30 เมตร วัดตามแนวขอบ รอบอาคาร ทั้งนี้สายนำลงดินของอาคาร แต่ละ หลังต้องมีไม่น้อยกว่าสองสายเหล็กเสริมหรือเหล็ก รูปพรรณในโครงสร้างอาคารอาจใช้เป็นสายนำลงดินได้ แต่ ต้องมีระบบการถ่ายประจุไฟฟ้าจาก โครงสร้างสู่หลักสายดินได้ถูกต้องตามหลักวิชาการช่างระบบป้องกัน อันตรายจากฟ้าผ่าให้ดเนินไปตาม มาตรฐานเพื่อความปลอดภัยทางไฟฟ้าของสำนักงานพลังงานแห่งชาติ

ข้อ 15 กระแสไฟฟ้าที่ใช้กับลิฟต์ดับเพลิงต้องต่อจากแผงสวิตช์ประธานของอาคารเป็น วงจรที่แยกเป็น อิสระจากวงจรทั่วไป วงจรไฟฟ้าสำรองสำหรับลิฟต์ดับเพลิงต้องมีการป้องกันอันตราย จากเพลิงไหม้อย่างดีพอ

ข้อ 17 แบบแปลนระบบไฟฟ้าให้ประกอบด้วย แผนผังวงจรไฟฟ้าของแต่ละชั้นของอาคาร ที่มีมาตรา ส่วนเช่นเดียวกับที่กำหนดในกฎกระทรวงว่าด้วยขนาดของแบบแปลนที่ต้องยื่นประกอบการ ขออนุญาตในการ ก่อสร้างอาคารซึ่งแสดงถึงรายละเอียดการเดินสายและติดตั้งอุปกรณ์ไฟฟ้าทั้งหมด ในแต่ละวงจรรย่อยของระบบ ไฟฟ้าแสงสว่างและกำลังรายละเอียดการเดินสายและการติดตั้งอุปกรณ์ ทั้งหมดของระบบสัญญาณเตือนเพลิงไหม้

แผนผังวงจรไฟฟ้าแสดงรายละเอียดของระบบสายดิน สายประธานต่างๆ รวมทั้ง รายละเอียดของระบบป้องกัน สายประธานดังกล่าวและอุปกรณ์ไฟฟ้าทั้งหมดของทุกระบบรายการ ประกอบแบบแสดงรายละเอียดของการใช้ ไฟฟ้า แผนผังวงจรและการติดตั้งหม้อแปลงไฟฟ้าแผง ควบคุมหรือแผงจ่ายไฟฟ้าและระบบจ่ายพลังงานไฟฟ้า สำรอง แผนผังและรายละเอียดการเดินสาย และการติดตั้งอุปกรณ์ทั้งหมดของระบบป้องกันอันตรายจากฟ้าผ่า

ข้อ 21 แบบแปลนระบบท่อน้ำต่างๆ ในแต่ละชั้นของอาคารให้มีมาตราส่วนเช่นเดียวกับที่ กำหนดใน กฎกระทรวงว่าด้วยขนาดของแบบแปลนที่ต้องยื่นประกอบการขออนุญาตในการก่อสร้าง อาคารโดยให้มี รายละเอียดดังต่อไปนี้

ระบบท่อน้ำประปาที่แสดงแผนผังการเดินท่อเป็นระบบจากแหล่งจ่ายน้ำไปสู่อุปกรณ์และ สุขภัณฑ์ทั้งหมด

ระบบท่อน้ำดับเพลิงที่แสดงแผนผังการเดินท่อเป็นระบบจากแหล่งจ่ายน้ำหรือหัวรับน้ำ ดับเพลิงไปสู่หัวต่อสายฉีดน้ำดับเพลิงและที่เก็บน้ำสำรอง

ระบบท่อน้ำระบายน้ำที่แสดงแผนผังการเดินท่อน้ำฝน การเดินท่อน้ำเสียจากสุขภัณฑ์ และท่อน้ำเสียอื่นๆ จนถึงระบบบำบัดน้ำเสีย รวมทั้งการเดินท่อน้ำระบายอากาศของระบบท่อน้ำเสีย

ระบบการเก็บและจ่ายน้ำจากที่เก็บน้ำสำรอง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ข้อ 22 อาคารสูงต้องมีบันไดหนีไฟจากชั้นสูงสุดหรือตาดฟ้าสู่พื้นดินอย่างน้อย 2 บันได ตั้งอยู่ในที่ที่ บุคคลไม่ว่าจะอยู่ ณ จุดใดของอาคารสามารถมาถึงบันไดหนีไฟได้สะดวก แต่ละบันไดหนีไฟต้องอยู่ห่างกันไม่ เกิน 60.00 เมตร เมื่อวัดตามแนวทางเดิน ระบบบันไดหนีไฟตามวรรคหนึ่งต้อง แสดงการคำนวณให้เห็นว่า สามารถใช้ลำเลียงบุคคลทั้งหมดในอาคารออกนอกอาคารได้ภายใน 1 ชั่วโมง

ข้อ 23 บันไดหนีไฟต้องทำจากวัสดุทนไฟและไม่ฝุ่กร่อน เช่น คอนกรีตเสริมเหล็ก เป็นต้น มีความ กว้างไม่น้อยกว่า 90 เซนติเมตร ลูกรอกกว้างไม่น้อยกว่า 22 เซนติเมตร และลูกตั้งสูงไม่เกิน 20 เซนติเมตร มี ชานพักกว้างไม่น้อยกว่า 90 เซนติเมตร และมีราวบันไดอย่างน้อยหนึ่งด้าน ห้าม สร้างบันไดหนีไฟเป็นแบบบันไดเวียน

ข้อ 24 หนีไฟและชานพักส่วนที่อยู่ภายนอกอาคารต้องมีผนังด้านที่บันไดพาดผ่าน เป็นผนังกัน ไฟ

ข้อ 25 บันไดหนีไฟที่อยู่ในอาคารต้องมีอากาศถ่ายเทจากภายนอกอาคารได้ แต่ละชั้น ต้องมีช่อง ระบายอากาศที่มีพื้นที่รวมกันไม่น้อยกว่า 1.4 ตารางเมตร เปิดสู่ภายนอกอาคารได้ หรือมี ระบบอัดลมภายใน ช่องบันไดหนีไฟที่มีความดันลมขณะใช้งานไม่น้อยกว่า 3.86 เมกะปาสกาลมาตรฐาน ที่ทำงานได้โดยอัตโนมัติเมื่อ เกิดเพลิงไหม้

ข้อ 26 บันไดหนีไฟที่อยู่ในอาคารต้องมีผนังกันไฟโดยรอบ ยกเว้นช่องระบายอากาศ และต้องมี แสงสว่างจากระบบไฟฟ้าฉุกเฉินให้มองเห็นช่องทางได้ขณะเพลิงไหม้ และมีป้ายบอกชั้น และป้ายบอกทางหนี ไฟที่ด้านในและด้านนอกของประตูหนีไฟทุกชั้นด้วยตัวอักษรที่สามารถมองเห็น ได้ชัดเจนโดยตัวอักษรต้องมี ขนาดไม่เล็กกว่า 10 เซนติเมตร

ข้อ 27 ประตูหนีไฟต้องทำด้วยวัสดุทนไฟ เป็นบานเปิดชนิดผลักออกสู่ภายนอกพร้อม ติดตั้งอุปกรณ์ ชนิดที่บังคับให้บานประตูปิดได้เอง มีความกว้างสุทธิไม่น้อยกว่า 90 เซนติเมตร สูงไม่ น้อยกว่า 1.90 เมตร และ ต้องสามารถเปิดออกได้โดยสะดวก ตลอดเวลา ประตูหรือทางออกสู่บันได หนีไฟต้องไม่มีขั้นหรือธรณีประตูหรือ ขอบกั้น

ข้อ 28 อาคารสูงต้องจัดให้มีช่องทางเฉพาะสำหรับบุคคลภายนอกเข้าไปบรรเทาสาธารณ ภัยที่เกิดใน อาคาร ได้ทุกชั้น ช่องทางเฉพาะนี้จะเป็นลิฟต์ดับเพลิง หรือช่องบันไดหนีไฟก็ได้ และทุก ชั้นต้องจัดให้มีห้องว่าง ที่มีพื้นที่ไม่น้อยกว่า 6.00 ตารางเมตร ติดต่อกับช่องทางนี้ และเป็นบริเวณที่ ปลอดภัยจากเปลวไฟและควัน เช่นเดียวกับช่องบันไดหนีไฟ และเป็นที่ตั้งของตู้หัวฉีดน้ำดับเพลิงประจำ ชั้นของอาคาร

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

หมวดที่ 2

ระบบบำบัดน้ำเสียและการระบายน้ำทิ้ง

ข้อ 30 การออกแบบและการคำนวณรายการระบบบำบัดน้ำเสีย และการระบายน้ำทิ้งของอาคารสูง หรืออาคารขนาดใหญ่พิเศษต้องดำเนินการโดยผู้ได้รับใบอนุญาตเป็นผู้ประกอบวิชาชีพวิศวกรรมควบคุมตั้งแต่ ประเภทสามัญวิศวกรขึ้นไปตามกฎหมายว่าด้วยวิชาชีพวิศวกรรม

ข้อ 31 การระบายน้ำฝนนอกจากอาคารสูงหรืออาคารขนาดใหญ่พิเศษ จะระบายลงสู่แหล่งรองรับน้ำ ทิ้งโดยตรงก็ได้ แต่ต้องไม่ก่อให้เกิดภัยอันตรายต่อสุขภาพชีวิต ร่างกาย หรือทรัพย์สิน หรือกระทบกระเทือนต่อ การรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม

ข้อ 32 ระบบบำบัดน้ำเสียจะแยกเป็นระบบอิสระเฉพาะอาคารหรือเป็นระบบรวมของส่วนกลางก็ได้ แต่ต้องไม่ก่อให้เกิดเสียง กลิ่น ฟอง กาก หรือสิ่งอื่นใดที่เกิดจากการบำบัดนั้นจนถึงขนาดที่อาจก่อให้เกิดภัย ต่อสุขภาพชีวิตร่างกาย หรือทรัพย์สิน กระทบกระเทือนต่อการรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมหรือก่อให้เกิดความเดือดร้อนรำคาญแก่ประชาชนผู้อยู่อาศัยใกล้เคียง

ข้อ 33 น้ำเสียต้องผ่านระบบบำบัดน้ำเสียจนเป็นน้ำทิ้งก่อนระบายสู่แหล่งรองรับน้ำทิ้ง โดยคุณภาพ น้ำทิ้งให้เป็นไปตามประกาศสำนักงานคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ เรื่อง กำหนดมาตรฐานคุณภาพน้ำ ทิ้งจากอาคาร

ข้อ 34 ทางระบายน้ำทิ้งต้องมีลักษณะที่สามารถตรวจสอบและทำความสะอาดได้ โดยสะดวก ในกรณี ที่ทางระบายน้ำเป็นแบบท่อปิดต้องมีบ่อสำหรับตรวจการระบายน้ำทุกระยะไม่เกิน 8.00 เมตร และทุกมุมเลี้ยว ด้วย

ข้อ 35 ในกรณีที่แหล่งรองรับน้ำทิ้งมีขนาดไม่เพียงพอจะรองรับน้ำทิ้งที่ระบายจากอาคารในชั่วโมง การใช้น้ำสูงสุดให้มีที่พักน้ำทิ้งเพื่อรองรับปริมาณน้ำทิ้งที่เกินกว่าแหล่งรองรับน้ำทิ้งจะได้รับ ก่อนที่จะระบายสู่ แหล่งรองรับน้ำทิ้ง